శ్రీ ర స్తు.

భ క్తి ర స

శతకసంపుటము

౩.

చెన్నపురి:

రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్ వారిచే

ప్రకటితము.

1928.

ప్రకాశకుల విజ్ఞప్తి

సహృదయులారా!

ఆంధ్రవాఙ్మయమునఁ జేరెన్నికగన్న శతకములను విషయములనుబట్టి విభాగములు గావించి సంపుటములుగఁ బ్రచురింపఁ దలంచి యనేకశతకములను ముద్రితాముద్రితముల నార్జించి శుద్ధప్రతులు పీఠికలు వ్రాయించి సిద్ధపఱచితిమి. శ్రీయుత గురుజాడ అప్పారావుగారిద్వారా మాయుద్యమమును విని శ్రీవిజయనగర సంస్థానాధీశ్వరులగు మీర్జా శ్రీరాజా శ్రీపూసపాటి విజయరామగజపతి మహారాజా మన్నెసుల్తాన్ బహదర్ వారు కాగితములవ్యయము భరించి శతకసంపుటముల ప్రచురణమునకుఁ దోడుపడుదుమని వాగ్దాన మొనరించి మమ్ము సర్వవిధములఁ బ్రోత్సహించి మాయుద్యమముపై సానుభూతిఁ జూపిరి.

కాని, శతకకవులచరిత్రము వ్రాయుచు శ్రీ వంగూరు సుబ్బారావుగారు మాయొద్దనుండి శతకప్ర

తులు దీసికొని తిరుగ నోసంగక యెన్నిపర్యాయము లడిగినను ఇదిగో అదిగో యని మాకీయకపోవు టచే సంకల్పించిన శతకసంపుటప్రచురణమునకు శ్రీవిజయనగర మహారాజావారి తోడ్పాటుపొందుటకు అంతరాయము కలిగినది. వ్యయప్రయాసములకు లోనై వ్రాయించినప్రతులు గైకొని పని ముగిసినను తిరుగ నోసంగకపోవుటయేగాక వంగూరు సుబ్బారావుగారు కీర్తిశేషులగుటకుఁ గూడ విచారించి మరల మొదలెత్తి చిరకాలముక్రిందట సంకల్పించిన శతకసంపుటప్రకటన మిప్పటికి సాగించితిమి. క్రమముగ వేలువేలుసంపుటములుగ భక్తి, శృంగార, నీతి, మతవిషయశతకములతో నింకఁ గొన్ని సంపుటములను ప్రచురింపనున్న మాయుద్యమమున కాంధ్రమహాజనులతోడ్పాటవసరము.

ఈ భక్తిశతక తృతీయ సంపుటమునందుఁ గూడ నిరువదిశతకములఁ జేర్చితిమిగాని ఇందలి భద్రగిరిశతకమును శ్రీరమణీమనోహరశతకమును శ్రీపీఠికాపురము మహారాజావారు దయతోఁ బ్రత్యంతరము వ్రాసికొనుటకు మాతృక లొసంగిరి. యాదగిరీంద్ర, నృకేసరి, శ్రీకృష్ణ లోనగు నముద్రితశతకములను శ్రీశేషాద్రిరమణకవు లొసంగిరిగాన వారియెడఁ గృతజ్ఞులము. శతకములఁ బ్రత్యంతర

ముల సహాయమున సంస్కరించి విపులములగు పీఠి కలు వ్రాసి యొసంగి శ్రీ శేషాద్రిరమణకవులు శతక సంపుట ప్రకటనమునకు మిగులఁ దోడ్పడుటచే సర్వాంగ సుందరమగు నీభక్తిరసతృతీయ శతకసం పుటము ప్రచురింపఁ గలిగితిమి.

ఆంధ్రమహాజనుల యాదరణప్రోత్సాహములఁ బట్టి కడమసంపుటములనుగూడఁ ద్వరలోఁ బ్రచు రించుటకుఁ బ్రయత్నింప నున్నారము.

తండయార్పేట,
చెన్నపురి.
24-4-1928.

ఇట్లు,
వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులు
అండ్ సన్స్.

విషయసూచిక.

భక్తిరసశతకములు

మూడవసంపుటము.

పీఠిక.

ఈనారాయణశతకము వ్రాసినకవిపేరు శతక పద్యములందుఁ గానరాదు. వ్రాఁతప్రతులలో నొక దానిలోమాత్రము బమ్మెరపోతన రచించినటుల గద్యము గలదు. ఈగద్యము గ్రంథకర్త వ్రాసినదె యని విశ్వసింప వీలులేదు. ప్రత్యంతరములందుఁ గవిపేరే కానరాదు. పద్యములపోలికను బట్టియు భాగవతపద్యములను బోలినపద్యము లుంటవలనను బోతనరచితమె యని శతకకవులచరిత్రమునందుఁ జర్చింపఁబడినదిగాని ప్రమాణసమన్వితముగాని యాచర్చవలనఁ బ్రకృతమున కుపయోగము కానరాదు. భాగవతమున కీవలిశతకములందుఁ జాలవఱకు మత్తేభశార్దూలములందుఁ బోతన ననుకరించుట తఱచుగాఁ గాననగును. శైలినిబట్టిచూచినను గుణదోషములనుబట్టిచూచినను భాగవతమునకు భోగినీదండకమునకుఁ బోలికగాఁ గనిపింపదు. పోతనయే రచించెననువాదము నంగీకరించినచో నీ

శతకము నీరభద్రవిజయరచనానంతరము పూర్తి చేయఁబడినటుల విశ్వసింపఁజనును.

నారాయణశతకము దేశమున మిగుల వ్యాప్తి నొందినశతకములలో నొకటి. దీనిప్రత్యంతరము లాంధ్రదేశమునందలి యన్నిభాగములలో లభించు చున్నవి. అందెందును గవి యెవరో యెఱుంగనగు నాధారములు గానరావు. వెల్లంకి తాతంభట్టు, కస్తూరిరంగకవి యీశతకమును దమలక్షణగ్రంథ ములలో నుదాహరణను దీసికొనిరి గాన నీశత కము పదునేడవశతాబ్దమునాఁటి వ్యాప్తిలో నున్న టులఁ జలఁపవచ్చును. లాక్షణికవిరుద్ధములగు లోప ము లీశతకమునందుఁ జాలగలవు. ఒకటిరెండుదక్క మిగిలినశైగదోషములు భాగవతమునందు లేనివిగాన నిది పోతనకృతము కాదేమోయని సంశయింప వీలు కలుగుచున్నది. శ్రీకృష్ణునిశృంగారచర్యలు భాగవ తానుసారముగ నీకవి కొన్ని పద్యములందుఁ జేర్చెను. శ్రీకృష్ణలీలలను వర్ణించుప్రతికవియుఁ దెలిసి కొన్ని తెలియక కొన్ని భాగవతదశమస్కంధ భావములు కృష్ణకర్ణామృతభావములు సంగ్రహిం

చుట గలదుగాన నిట్టి భావసామ్యములు కవినిర్ణయమున నుపకరింపవని మా యాశయము.

ఈశతకమునందలి 104 వ పద్యమువలనఁ గవి యీశతకమును అపదదశకము, అవతారదశకము, దివ్యరూపదశకము, నామదశకము, కృష్ణావతార వింశతి, జ్ఞానవింశతి, మోక్షవింశతి యని విభాగము గావించినటులఁ దెలియుచున్నది. వ్రాఁతప్రతులయందు: బద్యములవరుస తప్పుపడియున్నది. ముద్రిత ప్రతియందు నూఱుపద్యములె కలవు. ఇతరప్రతు లందుఁ గొన్నిటఁ గొన్ని పెచ్చుపద్యములు గాన వచ్చుచున్నవి. ప్రతిపద్యమునకుఁ బాఠభేదములు పెక్కుచూపట్టుచున్నవి. ప్రత్యంతరసహాయమునఁ గవిభావముల కనుసరించుపాఠములనె యిందుఁ దీసికొంటిమి. ప్రత్యంతరములనుండి యింక నైదు పద్యములను సమకూర్చితిమి. ఇంకను బ్రత్యంతర ముల శోధించినచోఁ గొన్ని క్రొత్తపద్యములు లభింపవచ్చును. శతకప్రతులయందుఁ బద్యముల వరుస భిన్నముగా నుంట దశకానుసారముగాఁ బద్యములను విడదీయ వీలులేకపోయినది. భావి

పరిశోధనమున శతకకర్తనామము తెలియవచ్చెనేని కాలనిర్ణయమునకుఁ బ్రయత్నింప వీలుకల్గును. పోతనయే రచించెనని విశ్వసించువారికిఁ గవికుల స్థలనివాసాదులనుగూర్చి మాభాగవత పీఠికవలనఁ దెలిసికొనవచ్చును. నారాయణశతకవ్రాఁతప్రతులు గలవారు తమప్రతులలోనిపాఠములు క్రొత్తపద్యములు కవినామముగలపద్యము కలవేమో పరిశీలించి ప్రతి నొసంగుదురేని కృతజ్ఞులమై ముందుఁ జేయఁబోవు ముద్రణమున నీశతకమును సంస్కరించెదము.

పరిచూచుకొనుటకై వ్రాఁతప్రతి నొసఁగి తోడ్పడిన జగ్గయ్యపేట వాస్తవ్యులగు ఊటుకూరి శ్రీరాములుగారియెడఁ గృతజ్ఞులము.

నందిగామ 1-6-26.

ఇట్లు భాషాసేవకులు,
శేషాద్రిరమణకవులు.

శ్రీ ర స్తు.

నారాయణశతకము.

శా. శ్రీరామామణిపాణిపంకజ మృదుశ్రీతజ్ఞపాదా
బ్జశ్రీం, గారాకారశరీర చారుకరుణాగంభీర
సద్భక్తమం, దారాంభోరుహపత్రలోచన కళా
ధారోరుసంపత్సుధా, పారావారవిహార! నాదు
రితముల్ భంజింపు నారాయణా. 1

మ. కడకుం బాయక వేయినోళ్ళ గలయాకాకోద
రాధీశుఁడుం, గడముట్ట న్నినుతింపలేక నిగుడన్
గ్రాలంగ నోప్పారు మి, మ్మడరన్ సన్నుతిసేయ
నాదువశమే యజ్ఞాని లోభాత్ముఁడన్, జడుఁడ
న్నజ్ఞుఁడ నైకజిహ్వుఁడ జనస్తబ్ధుండ నా...

శా. నే నీదాసుఁడ నీవు నాపతివి నిన్నేకాని యొం
డెవ్వరిన్, ధ్యానింపం బ్రణుతింప నట్లగుటకు
న్నా నేర్పుచందంబునన్, నీనామస్తుతు లాచరిం
చునెడల న్నేతప్పులుం గల్గినన్, వానిన్ లోఁ
గొనుమయ్య తండ్రి! విహితవ్యాపార నా...

మ నెరయ న్నిర్మల మైననీస్తుతికథానీకంబు పద్యాం
బులో, నొరుగుల్ మిక్కిలి గల్గె నేనియుఁ గడు
న్యోగ్యంబె చర్చింపఁగాఁ, గుఱుగణ్ణైనను వంక
బోయినఁ గడుం గుజ్జైనఁ ఖేడ్రొత్తినం, జెఱుకుం
గోలకు తీపు గాక కలదే చే దెందు నా... 4

మ. చదువుల్ పెక్కులు సంగ్రహించి పిదపం జాలం
గ సుజ్ఞాని నైయి, మదిలోఁ బాయక నిన్ను నిల్పఁ
దగు సామర్థ్యంబు వీక్షింపఁడే, మొదలం గాడిద
చారుగంధవితతుల్ మోవంగ శక్యంబె కా, కది
సౌరభ్యపరీక్ష జూడ కుశలేయవ్యక్త నా... 5

మ. లలిఁ గబ్బంబు కరాట మివ్వసుధ నెల్ల న్నించెఁ
బో నీకథా, వలి కర్పూరము నించిన న్నితరమా
వ్యర్థార్థకామోదముల్, వెలుచం బూనినయ
క్కరాటము తుదిఁ జేతేకరాటంబె పో, చలదిం
దీవరపత్రలోచనఘనశ్యామాంగ నా... 6

మ. మనమార న్నచలేంద్రజాధిపతికి న్నస్త్రాగ్రమా
జేక్య మై, మునికోపానలదగ్ధరాజతతికి న్ముక్తి
స్ఫూర్త్యర్థమై, యొనయఁ సాయకశాయికిం జన
నియై యేపారుమిస్నేటికిం, జని మూలం బగు
నంఘ్రి నాదుమదిలోఁ జర్చింతు నా... 7

శా. నీపుత్రుండు చరాచరప్రతతుల న్నిర్మించి పెం

పారఁగా, నీపుణ్యాంగన సర్వజీవతతుల న్నిత్యం
బు రక్షింపఁగా, నీపాదోదక మీజగత్త్రయముల
న్నిష్పాపులం జేయఁగా, నీపెం పేమని చెప్ప
వచ్చు సుగుణా నిత్యాత్మ నా... 8

శా. బ్రహ్మాండావలిలోన సత్వగుణివై బాహ్యాంబునం
డాదిమ, బ్రహ్మాఖ్యం బరతత్వబోధములకుఁ
భవ్యాధినాథుండవై, బ్రహ్మేంద్రామరవాయుభు
క్పతులకుఁ భావింపరాకున్న నా, జిహ్వావ్యాప్తుల
నెన్న నాడువశమే చిద్రూప నా... 9

మ. ధర సింహాసనమై నభంబు గొడుగై తద్దేవతల్
భృత్యులై, పరమామ్నాయము లెల్ల వందిగణ
మై బ్రహ్మాండ మాగారమై, సిరి భార్యామణియై
విరించి కొడుకై శ్రీగంగ సత్పుత్రియై, వరుస
న్నీఘన రాజసంబు నిజమై వర్ధిల్లు నా... 10

మ. మగమీనాకృతి వార్ధిఁ జొచ్చి యసుర న్మర్దించి
యవ్వేదముల్, మగుడం దెచ్చి విరించి కిచ్చి
యతని న్మన్నించి యేపారఁగాఁ, బగ సాధిం
చినదివ్యమూర్తి వని నే భావింతు నెల్లప్పుడుఁ,
ఖగరాజధ్వజ భక్తవత్సల జగత్కారుణ్య నా...

మ. అమరుల్ రాక్షసనాయకుల్ కడఁకతో నత్యంత
సామర్థ్యులై, భ్రమరీదండము మందరాచలముగా

బాథోనిధిం ద్రచ్చఁగాఁ, దమకించెన్ భువనత్ర
యంబును గిరుల్ దంతావళుల్ మ్రొగ్గినం, గమ
ఠంబై ధరియించి మించినజగత్కల్యాణ నా...

శా. భీమాకారవరాహమై భువనముల్ భీతిల్లి కంపింప
ను, ద్దామోర్విం గొనిపోయి నీరనిధిలోఁ డాఁ
గున్నగర్వాంధునిన్, హేమాక్షాసురు వీఁకఁ
డాఁకి జయలక్ష్మిన్ గారవింపంగ నీ, భూమిం దక్షి
ణదంష్ట్ర నెత్తిన నినుం బూజింతు నా... 13

శా. స్తంభంబందు నృసింహమై వెడలి యచ్చండాట్ట
హాసధ్వనుల్, దంభోళిం గడువంగ హేమకశి
పోద్దండాసురాధీశ్వరున్, శుంభద్గర్భము వ్రచ్చి
వానిసుతునిన్ శోభిల్ల మన్నించియు,జ్జంభారాతిని
బ్రీతిఁ దేల్చిన నినుం జర్చింతు నా... 14

మ. మహియు న్నాకసముం బదద్వయపరీమాణం
బుగాఁ బెట్టి యా, గ్రహ మొప్పం బలిమస్తకం
బొకపదగ్రస్తంబుగా నెమ్మితో, విహరించింద్ర
వికించి శంకరమహావిఖ్యాతదివ్యాకృతిన్, సహ
జంబై విలసిల్లువామనలసచ్చారిత్ర నా... 15

మ. ధరణిన్ రక్తమహాహ్రదంబు లెలమిం ద్రైలోక్య
నిర్దిష్టమై, పరగం బైతృకతర్పణంబుకొఱకై
ప్రఖ్యాతిగాఁ దీవ్రతన్,నిరువయ్యొక్కటిమారు

క్షత్రవరుల న్నేసార నిర్జించి త, త్పరశుభ్రా
జితరామనామము కదుర్ధ ధన్యంబు నా... 16

మ. వరుసం దాటకిఁ జంపి కౌశికు మఘుస్వాస్థ్యంబు గా
వించి శం, కరుచాపం బోగిఁ ద్రుంచి జానకిఁ దగం
గళ్యాణమై తండ్రి పం, పరుదారఁ వనభూమి
కేఁగి జగదాహ్లాదంబుగా రావణుఁ, ధరణిం
గూల్చినరామనామము కదుర్ధ ధన్యంబు నా...17

మ. యదువంశంబునఁ గృష్ణు కగ్రజుఁడవై *యాభీల
శౌర్యోన్నతిఁ, మదవద్ధేనుక ముష్టికాద్యసు
రులఁ మర్దించి లీలారసా, స్పదకేళీరతి రేవతీవ
దనకంజాతాంతభృంగంబనఁ, విదితంబౌ బలరా
మమూర్తివని నిఁ వీక్షింతు నా... 18

మ. పురముల్మూఁడును మూఁడులోకములు నేప్రొద్దు
న్విదారింపఁ ద, త్పురనారీ మహిమోన్నతుల్
సెడుటకై బుద్ధుండవై బుద్ధితో, వరబోధ ద్రుమ
సేవఁ జేయుటకునై వారిం బ్రబోధించి య, ప్పుర
ముల్ గెల్చిన మీయుపాయము జగత్పూజ్యం
బు నా... 19

మ. కలిధర్మంబునఁ బాపసంకలితులై గర్వాంధులై
తుచ్ఛులై, కులశీలంబులు మాని హేయగతు

---

* యేపారునుద్దండతఁ.

లం గ్రావ్యాప్త దుష్టాత్మలం, బలిగాఁ జేయఁ దలంచి
ధర్మమెలమిం బాలించి నిల్పంగ మీ, వలనం గ
ల్క్యవతార మొందఁగల నిన్ వర్ణింతు నా...20

మ. ఇనవాంఛన్ సచరాచరప్రతతుల న్నెన్నంగ శక్యం
బుకా, కరయన్ పద్మభవాండ భాండచయము
న్నారంగ మీకుక్షిలో, వరుదార న్నుదయించుఁ
బెంచు నడఁగు న్నన్నారికేళోద్భవాం, తరవాః
పూరము చందమొంది యెపుడున్ దైత్యారి నా.

మ. దళదిందీవరనీలనీరదసముద్యద్భాసితాకార శ్రీ,ల
లనా కౌస్తుభచారువక్ష విబుధశ్లాఘోద్భవ స్థాన
కో, మలనాభీ చరణారవింద జనితామ్నాయా
ద్య గంగా! లస, జ్జలజాతాయతనేత్ర నిన్ను
మదిలోఁ జర్చింతు నా.... 22

మ. జగదాధారక భక్తవత్సల కృపా జన్మాలయా పాం
గ! భూ, గగనార్కేందుజలాత్మ పావక మరు
త్కాయా! ప్రదీప ప్రభో, గిగణస్తుత్య మహా
ఘనాశన! లసద్గీర్వాణసంసేవితా!, త్రిగుణాతీత!
ముకుంద! నాదుమదిలో దీపింపు నా... 23

శా. భూతవ్రాతను నంబుజాసనుఁడవై పుట్టింతు వి
ష్ణుండవై, ప్రీతిం బ్రోతు హరుండవై చెఱుతు ని
ర్భేద్యుండవై త్రైగుణో, పేతంబై పరమాత్మవై

నిలుతు నీపెంపెవ్వరుం గాన రబ్జాతోద్భూత సు
జాత పూజిత పదాబ్జశ్రేష్ఠ నా... 24

మ. వరనాభీధవళాంబుజోదరమునన్ వాణీశుఁ గ
ల్పించి య, వ్వూరుషశ్రేష్ఠుని ఫాలమందు శివునిం
బుట్టించి యామేటికిం,బరమోత్తంసముగా వియ
త్తలనదిం బాదంబులం గన్న మీ, సరి†యెవ్వా
రలు మీరుదక్కఁగ రమాసాధ్వీశ నా... 25

మ. ప్రభ మీనాభి జనించినట్టి విలసత్పద్మోరుసద్మంబు
నం,బ్రభవంబైన విరించిఫాలజనితప్రస్వేదసంభూ
తుఁడై, యభిధానంబును గోరి కాంచెను భవుం
డార్యేశు లూహింపఁగా, నభవాఖ్యుండవు ని
న్నెఱుంగవశమే యబ్జాక్ష నా... 26

మ. పటుగర్భాంతరగోళభాగమున నీబ్రహ్మాండభాం
డంబు ప్రా, కటదివ్యాద్భుతలీలఁ దాల్చి మహి
మం గల్పాంత మంభోధిపై, వటపత్రాగ్రముఁ జెం
ది యొప్పినమిము వర్ణింపఁగా శక్యమే, నిటలా
క్షాంబురుహాసనాదికులకు న్నిర్వాణ నా... 27

మ. సవిశేషోరుసువర్ణబిందువిలసచ్చక్రాంకలింగా కృ
తిన్, భవుచే నుద్ధవుచేఁ బయోజభవుచేఁ బద్మా
రిచే భానుచే, ధ్రువుచే నాదివిజాధినాయకులచే

† యింకెవ్వరు నీవెకర్తవు రమాసంబంధ.

కీవ్యష్టుసేంద్రాళిచే, నవదివ్యార్చన లందుచుం
దువు కమారాధిశ నా... 28

మ. సర్వాంబుల్ వసియించు నీతనువునన్ సర్వాంబునం
దుండఁగా, సర్వాత్మా! వసియించు దీవనిమదిన్
సార్థంబుగాఁజూచి యా, గీర్వాణాదులు వాసు
దేవుఁడనుచున్ గీర్తింతు రేప్రొద్దు నా, శీర్వా
దంబు భవన్మహామహిమ లక్ష్మీనాథ నా... 29

మ. గగనాద్యంచిత పంచభూతమయమై కంజాత జాం
డావలిన్, సగుణబ్రహ్మమయాఖ్యతం దనరుచున్
సంసారివై చిత్కళా, సుగుణంబై విలసిల్లుదీవు
విపులస్థూలంబు సూక్ష్మంబునై, నిగమోత్తంస
గుణావతంస సుమహా నిత్యాత్మ నా... 30

మ. ఎలనారన్ భవదీయనామకథనం బేమర్త్యుచిత్తంబు
లోఁ, బోలుపారం దగిలుండునేని యఘముల్
పొందంగ నెట్లోపెడున్, కలయం బావకుచేతఁ
బట్టువడు నకాష్ఠంబుపైఁ గీటముల్, నిలువ
న్నేర్చునె భక్తపోషణ కృపానిత్యాత్మ నా...

మ. కలయం దిక్కులు నిండి చండతరమై కప్పారు
మేఘౌఘముల్, వెలయన్ ఘోరసమీరణ
స్ఫురణచే వేపాయుచందంబునన్, జలదంభోళి
మృగాగ్ని తస్కర రుజా శత్రోరగవ్రాతముల్,
ద్రోలఁగున్నీదగు దివ్యమంత్రపఠనన్ దోషఘ్న నా.

మ. కలుషాగాథ వినాశకారి యగుచుం గైవల్యసం
ధాయియై, నలి నొప్పారెడు మంత్రరాజమగు
నీనామంబు ప్రేమంబుతో, నలర న్నెవ్వనివాక్కు
నం బొరయదే నన్నీచు ఘోరాత్ముయుఁ, వెల
యఁ భూరుహాకోటనంబదియ సూ వేదాత్మ నా.

మ. పరమంబై పరతత్త్వమై సకలసంపత్సారమై భవ్య
మై, సురసిద్ధోరగ యక్షపక్షిముని రక్షోహృద్గ
హాభ్యంతర, స్థిరసుజ్ఞానసుదీపమై శ్రుతికళాసి
ద్ధాంతమై సిద్ధమై, సరిలేకెప్పుడు నీదునామ మ
మరుఁ సత్యంబు నా... 34

మ. అధికాఘౌఘతమో దివాకరమునై యద్రీంద్ర
జా జిహ్వకుఁ, సుధయై వేదవినూత్నరత్నము
లకుఁ సూత్రాభిధానంబునై, బుధసందోహామ
నోహరాంకురమునై భూదేవతాకోటికిఁ, విధు
లై మీబహునామరాజి వెలయుఁ వేదాత్మ నా.

మ. పౌనరస్మృతికిఁ ద్రోవ వేదములకుం బుట్టిల్లు మో
దంబునం, దునికిస్థానము యిష్టభోగములకు న్ను
త్పత్తి యేప్రొద్దునుఁ, ఘనపాపంబులవైరి షడ్రి
పులకుఁ గాలావసానంబు మీ, వినుతాంఘ్రి
ద్వయపద్మసేవనగదా విశ్వేశ నా... 36

మ. భవరోగంబులమందు పాతకతమోబాలార్కబిం

జంబుక, స్త్రీవిషజ్వాలసుధాంశుగామృతతుషార
ప్రాతపాథోధిమూ, త్రివి కైవల్యపదావలోకనక
ాదివ్యాంజనశ్రేష్ఠమై, భువిలో మీరగుమంత్ర
రాజమమరన్ భూతాత్మ నా... 37

మ. వసుపన్ గర్మపిపీలికాకృతి తనూవల్మీకనాళంబు
లోఁ, బరుషాకారముతో వసించినమహాపాపో
రగశ్రేణికిఁ, బరమోచ్చాటనమై రహస్యమహి
మం బాటింపుచు న్నుండు మీా, తిరుమంత్రంబగు
మంత్రరాజ మమరుం దివ్యాత్మ నా... 38

మ. హనుమన్నిక్రజ నాంజనేయుని గుహా న్నయ్యం
బరీషున్ ధ్రువుం, గరిం బ్రహ్లాదు విభీషణాఖ్యుని
బలిన్ ఘంటాశ్రవు న్నారదున్, గరమొప్ప న్విదు
రున్ బరాశరసుతున్ గాంగేయునిన్ ద్రౌపదిన్,
నరునక్రూరునిఁ బాయకుండునుభవన్నామంబు నా.

శా. శ్రీకిన్మందిరమైనవక్షము సురజ్యేష్ఠోద్భవస్థానసా,
ఖీకంజాతము చంద్రికాంతకసుధాభివ్యక్తనేత్రం
బులున్, లోకస్తుత్యమరున్నదీజనక మాలోలాం
ఘ్రియున్ గల్గు నా, లోకారాధ్యుఁడవైననిన్నె
పుడు నాలోఁ జూతు నా... 40

శా. విందుల్ విందులటంచు గోపరమణుల్ ప్రేపల్లె
లోఁ బిన్ననాఁ, డందెల్ మ్రోయఁగ ముద్దుమో

మలర నిన్నాలింగితుఁ జేయుచో, డెందంబుల్
దనివార రాగరసవీటీలీలలఁ జేల్చుమీ, మంద
స్మేరముఖేందురోచులు మము న్మన్నించు నా...

శా. ఏందుల్వచ్చిరి మీయశోదకడకు న్వేగంబె పొమ్మ
య్యా రమ్మా, నందానందన! చందనాంకురమ! కృ
ష్ణా! యింకఁ బోవేమి మా, మందం జాతరసేయఁ
బోదమిదె రమ్మా యంచు మిమ్మెత్తుకో, చందం
బబ్బిన నుబ్బకుందురె ఘోషస్త్రీలు నా...42

శా. అన్నా కృష్ణుడు నేఁడు వేల్పులకు మీఁదన్నార
మీచట్లలో, వెన్నల్ సుట్టకు మన్ననాటిణము
నన్వీశ్వాకృతిస్ఫూర్తివై, యున్నఁ దిక్కులు
చూచుచుఁ బెగడి నిన్నోలి న్నుతుల్ సేయు
చుఁ, గన్నుల్ మూయ యశోదకుఁ జిలుతవై
కన్పింతు నా... 43

శా. ఉల్లోలంబులుగాఁ గురుల్ నుదుటిపై నుప్పొంగ
మోమెత్తి ధ, మ్మిల్లం బల్లలనాడ రాగరససమ్మిశ్రం
బుగా నీవు వ్రే, పల్లెం దాడుచు గోపగోనివహ
గోపస్త్రీలయుల్లంబు మీ, పిల్లంగ్రోవిని జుట్టిరాఁ
దిగుచు నీ పెంపొప్పు నా... 44

మ. కసవొప్పఁ బసి మేసి ప్రొద్దుగలుగం గాంతా
రముం బాసి య, ప్పసియు న్నీవును వచ్చుచో

నెదురుగాఁ బైకొన్న గోపాంగనా, రసవద్వృత్త
పయోధరద్వయహరిద్రాలేపనామోదముల్, ప
సిఁ గొంచుఙ్ బసిఁ గొంచువచ్చుటలు నే భావిం
తు నా... 45

శా. చన్నుల్ మీఁదికి చౌకళింప నడుముం జవ్వాడ
కందర్పపం, పన్నాఖ్యంబు నటించుమాడ్కి కబ
రీభారంబు లూటాడఁగా, విన్నాణంబు నటింప
గోపిజన గోబృందంబుతో వచ్చు మీ, వన్నెల్
కన్నుల ముంచి గ్రోలుటలు నే వర్ణింతునా ...

మ. పెరుగుల్ ద్రచ్చుచు నొక్కగోపిక మిముం
బ్రేమంబునం జూచి రా, గరసావేశత రిత్తద్రచ్చ
నిడ నాకవ్వంబు నీవున్ననో, హారలీలం గనుఁ
గొంచు ధేనువని యయ్యాఁబోతునుం బట్టితీ, వర
వృత్తాంతము లేను పుణ్యకథగా వర్ణింతు నా...

శా. కేలఙ్ గోలయు గూటిచిక్కము నొగిం గీలించి
నెత్తంబునం, బీలీపింఛముఁ జుట్టి నెన్నడుమునం
బింఛావళిఙ్ గట్టిక, ర్ణాలంకారకదంబగుచ్ఛమధు
మత్తాలీస్వనంబొప్పనీ, వాలఙ్ గాచినభావమిట్టి
దని నే వర్ణింతు నా... 48

శా. కాళిందీతటభూమి నాలకదుపుల్ కాలూఁది మే
యఙ్ సము, త్తాలాలోల తమాలపాదపశిఖాం

తస్థుండవై వేణురం, ధ్రాళిలిఁ రాగరసంబునిం
డ విలసద్రాగంబు సంధించి గో, పాలవ్రాతము
గండుగోయిలలుగా వర్ణింతు నా... 49

శా. రాణించెఁ గడునంచు నీసహచరుల్ రాగిల్లి సో
లంగ మీ, వేణుక్వాణము వీనులంబడి మనోవీ
థుల్ బయల్ముట్టఁగా,ఘోణాగ్రంబులు మీఁ
దికెత్తుకొని లాంగూలంబు లల్లార్చి గో,శ్రేణుల్
చిందులుద్రొక్కియాడుటలు నేఁ జర్చింతు నా.

మ. పసులంగాపరి యేమెఱుంగు మధురప్రాయోల్ల
సద్వృత్తవా, గ్విసరారావముమోవిదా వెదురు
గ్రోవిం బెట్టినాఁడంచు నిఁక, గసటుల్ సేయఁగ
నాఁడుగోపికల తద్గానంబులఁ మన్మథ, వ్యసనా
సక్తలఁ జేయుచందములు నే వర్ణింతు నా...51

మ. జడియెంతేఁ దడవయ్యె జెయ్యి యలసెఁ శైలం
బు మాచేతులం, డిడుమన్నఁ జిఱునవ్వుతో వ
దలినఁ హీనో క్తి గిపెట్టనె, కృష్ణుడుగోవుల్ బ్రి
యమంద నింద్రుఁ డడలంగోవర్ధనాద్రీంద్రముఁ,
గొడుగై యుండఁగఁ గేలఁబూనితిగదా గోవిందనా.

మ. లలితాకుంచితవేణియందడవిమొల్లల్ జాజి ఫా
లస్థలిఁ, దిలకం బొయ్యనజాఱఁ గుండలరుచుల్
దీపింప లేఁ జెక్కులఁ, మొలకన్నవ్వులచూపు

లోఁగిల మేనువ్వంకలన్ బోవఁగా, నలిఁ గై
కొందుప్రగా వె నీవు మురళీనాట్యంబు నా...

శా. మాపాలం గడుఁగ్రొవ్వి గోపికలలో మత్తిల్లి వ
ర్తింతువె, మాపాలెంబుల వచ్చియుండుదు వెస
న్మాపాలలో నుండుమీ, మాపాలైన సుఖాబ్ధిలో
మునుఁగుచున్ మన్నించి కా గొల్లలన్, మాపా
లంగలవేల్పు నీవెయని కా మన్నింతు నా...54

మ. ఒకకాంతామణి కొక్కఁడీవు మఱియు న్నొక్క
ర్తై కొక్కండవై, సకలస్త్రీలకు సంతసంబలర రా
సక్రీడతన్మధ్యస, ల్పకమూలంబున వేణునాదరస
మొప్పంగాఁ బడార్వేలకో, పికలం జెంది వినోద
మొందునెడ నీ పెంపొప్పు నా... 55

మ. లలితంబైన భవత్తనూవిలసనన్ లావణ్యదివ్యా
మృతం, బలుఁగుల్వారఁగ నీకటాక్షమునఁ దామం
దంద గోపాంగనల్, తలఁపుల్వాదులుగట్టి కందళి
తనూత్నశ్రీలు వాటింతురా, నెలఁతల్ తీవెలు
చైత్రవిస్ఫురణమా నీయొప్పు నా... 56

శా. లీలన్ బూతకిప్రాణవాయువులు పాలింద్లందు
వెళ్ళించి దు, ష్టాలుండై చను బండిదానవు వెసం
జిందై పడందన్ని యా, రోల న్మద్దులుగూల్చి ధే
నుదనుజున్ రోఁజంగ నీల్గించి వే, కూలం గంసు
నిఁగొట్టి గోపికలకోర్కుల్ దీర్తు నా... 57

మ. రసనాగ్రంబున నీదునామరుచియుఁ రమ్యంబుగాఁ జెప్పఁకు, న్నసలాకంగ భవత్కథాభిరతియుఁ హస్తాబ్జయుగ్మంబులఁ, వెసనీపాదసుపూజితాదియుగముఁ విజ్ఞాన మహాత్మ్యకుఁ, వెస నింపొందనివాఁడు దాఁ బశువుసూ వేదాత్మ నా.

మ. వరకాళిందితరంగడోలికలలో వైకుంఠధామంబులో, వెరవొప్పార నయోధ్యలో మధురలో ద్రేపల్లెలో ద్వారకా, పురిలో నాడెసుభంగి నాదుమదిలో భూరిప్రసన్నాననాం, బురుహం బొప్ప నటించుటొప్పును సితాంభోజాక్ష నా... 59

శా. చల్లల్వేఁడుకొనయూర నమ్ముకొను నాసంబోవుచోఁ ద్రోవనీ, వుల్లాసంబున నడ్డగట్టి మదనోద్యోగానులాపంబులఁ, చల్లఁ జల్లనిచూపు జల్లుమని గోపస్త్రీలపైఁ జల్లు మీ, చల్లంబోదు తెఱంగు జిత్తమున నే జర్చింతు నా... 60

మ. కలయ న్వేదములుఁ బురాణములు బ్రఖ్యాతంబుగా తెల్పి మీ, వలనఁ భక్తివిహీనుఁడైనపిదపఁ వ్యర్థప్రయత్నంబెపో, గులకాంతామణి గొడ్డువోయినగతిం గ్రొవ్వారు సస్యంబు దా, ఫలకాలంబున నీచపోవుపగిదిఁ పద్మాక్ష నా...61

శా. స్నానంబుల్ నదులందు జేయుట గజస్నానంబు

చంచంబగుఁ, బ్రాణంబొప్ప జపించు వేద మటపీ
మధ్యంబులో నేర్పగుఁ, నానాహోమము లెల్ల
బూడిదలలోన న్వేల్చునెయ్యై చను, న్నీనామో
క్తియు నీపదాబ్జరతియుఁ లేకున్న నా... 62

మ. అలనీటందగు రొంపిపైఁ జిలికిన న్నానీటనేపా
యు నా, యిలపాపంబులు దుష్కరత్వము మహా
హేయంబునం బొందెనం, బలువై జీవుని దొప్పఁ
దోఁగినవి యీబాహ్యంబునం బాయునే, పొలి
యుంగాక భవత్సుపాదజలముం బ్రోక్షింప నా.

మ. తనచిత్తాబ్జము మీపదాబ్జములకుం దాత్పర్య
పద్భక్తితం, తున బంధించిన బంధనంబుకతనం
దుష్పాపపుంజంబు లె, ల్లను విచ్ఛిన్నములై యడం
గు మహీమోల్లాసాబ్ధియైనట్టి దా,సున కింపొందు
ను మోక్షవైభవము దా సుశ్లోక నా... 64

మ. తనువుం జీవుఁడు నేకమైనపిదపఁ ధర్మక్రియారం
భుఁడై, యనయంబున్మది దన్నె అుంగక తుదిన్మా
మాయచే మగ్నుఁడై,తనుతత్త్వాది వియోగమై
నపిదపం దానేర్చునే నీదుద, ర్శన మింపారఁగ భ
క్తివైభవమహాసంకాశ నా... 65

మ. తనకుఁ సాత్వికసంపదాన్వితమహాదాసోహంభా
వంబునఁ, ననయంబున్మది నన్యదైవభజనం బారం

గ దూలింపుచుఁ, జనితాహ్లాదముతోడ నీచరణ
ముల్ సద్భక్తి పూజించి నిన్, గనుగొన్నంతనె
కల్మషంబు లడఁగుం గర్మఘ్న నా... 66

మ. పరికింపన్ హరిభక్తి భేషజునకున్ భవ్యంబుగా
మీఁద మీ, చరణాంభోరుహదర్శనంబు గలదే
సంప్రీతి నెట్లన్నఁ దా, ధరలోఁ జోరుఁడు గన్న
దుస్తరపరద్రవ్యంబుపై నాసలం, బొరయన్నేర్పు
నె దుర్లభంబగు గృపాంభోజాక్ష నా.. 67

మ. పరమజ్ఞానవివేక పూరిత మహాభవ్యాంతరాళం
బునన్, పరగ న్నీనిజనామమంత్ర మొనరన్ భక్తి
న్ననుష్ఠింపుచుం, దురితాన్వేషణకాలభూతము
వెసన్ దూలంగ వాకట్టువాఁ, డరుగున్ భవ్యప
దంబు నొందుటకునై యవ్యక్త నా... 68

మ. సరిఘోరాంధక బోధకారణ విపత్సంసార మూ
లిన్యమున్, పరమానంద సుబోధకారణ లసద్భ
స్తంబుపైనూఁది యా, నిరతజ్ఞానసుకాంతి దర్ప
ణమునన్నిస్సంగుఁడై తన్నుదా, నరయుం గాంచి
నవాఁడు నిన్నుఁ గనువాఁ డబ్జాక్ష నా... 69

మ పరుషాలాపములాడ నోడి మదినీపాపార్జనారం
భుఁడై, నిరసించేరికిఁ గీడుసేయక మది న్నిర్ముక్త
కర్ముండునై, పరమానందనిషేధముల్ సమ

ముగా భావించి వీక్షించునా, పరమజ్ఞాని భవ
త్కృపం బొరయు నోపద్మాక్ష నా... 70

మ. ఒకులం బన్ను నెఱుంగు నయ్యెఱుకయు న్నొ
ప్పార నేకాంతమం, దరయం బైపడు నన్యభామి
నులపై నాకాంక్ష దూరత్వముం, మరణావస్థను
నీదునామము లె సన్మానంబునం దోఁచుటల్, ధర
లోన న్నివి దుర్లభంబులు సుధాధామాక్ష నా.

మ. వెరవొప్ప న్గహనశాస్త్రమంత్రము లొగి న్వీ
క్షించి వేతెల్పిమీ, వరనామామృతపూర మా
నుచుఁ దగ న్వైరాగ్యభావంబున న్, సరి నశ్రాం
తముఁగోరువారు పిదప న్సంసారమాతుఃపయో,
ధరదుగ్ధంబులు గ్రోలనేరరు వెస న్దైత్యారి నా.

శా. వేదంబందు సునిశ్చయుండగు మహావేల్పెవ్వఁ
డోయంచు నా, వేదవ్యాసపరాశరుల్ వెదకిన
న్వేఱొండు లేఁడంచు మీ, పాదాంభోజము
లెల్లప్రొద్దు మదిలో భావింతు రత్యున్నతి న్, శ్రీ
దేవీ వదనారవిందమధుపా శ్రీరంగ నా... 73

మ. సుతదారాప్తజనాది విత్తములపై శూన్యాభిలా
షుండునై, యతనోద్రేకయుతంబులై పొదలున
య్యైయింద్రియవ్రాతముల్, మృతిఁబొందించి ద
మంబున న్ శమమున న్మీఱంగవర్తించు ని, ర్గ
తసంసారి భవత్కృపంబొరయు నోకంజాక్ష నా.

మ. ప్రమదంబారఁగ పుణ్యకాలగతులన్ భక్తిన్నను
ష్ఠింపుచున్, నమర న్ననసువర్ణగోసలిలకన్యాధా
రుణిగ్రామదా, నము లామ్నాయవిధోక్తి భూసు
రులకున్ సన్మార్గుఁడై యిచ్చువాఁ, డమరేంద్రార్చి
తవైభవోన్నతుఁడగు న్నామీఁద నా... 75

మ. ఇల నెవ్వారిమనంబులో నెఱుకదా నెంతెంత గ
ల్గుండునా, కొలదింజెంది వెలుంగుచుండు కలయ
న్గోవింద నీరూపులన్, యలర న్నంబుమితంబు
లై సరసిలో నంభోరుహాంబుల్ దగన్, నిలనో
ప్పారెడుచందమొందెదెపుడు న్నీలాంగ నా. 76

మ. మదిలో నుత్తమభక్తిపీఠముపయిన్ మానాథ
మీపాదముల్, గదియం జేర్చినవాని కేనొడయఁ
డన్ గాదంచు నత్యున్నతిన్, పదిలుండై సమవ
ర్తి మృత్యువునకున్ బాఠంబుగాఁ బల్కు మీ,
పదపద్మార్చకు లెంతపుణ్యులో కృపాపారీణ నా.

మ. కులమెన్నం గొలదేల యేకులజుఁడుం గోత్రాభి
మానాభిలా, పలు నజ్ఞానముబాసి జ్ఞానము మ
దిన్ సంధించి శుద్ధాత్ముఁడై, యలరారం బరుసం
బుసోఁకు నినుమున్ హేమాకృతిస్తోమమై, వెల
యు న్నాగతి వాఁడునుక్తికరుగున్ వేదాత్మ నా.

మ. నిరతానందనిమోఁగులై నియతులై నిర్భాగ్యులై

నీచులై, కరుణావిహీనమనస్కులై మలినులై కష్టా
త్ములై నష్టులై, పరుషవ్యాధినిబద్ధులై పతితులై
భగ్నాంగులై మగ్గువా, రరయన్నిన్నొగి నాత్మ
యం దిడనివా రజ్ఞాతు నా... 79

మ. ఘనభోగాస్పదులై గతౌఘమతులై కారుణ్యులై
ముక్తులై, ధనకీర్తిప్రదులై దయాభిరతులై ధర్మా
త్ములైనిత్యులై, మనుజాధీశ్వరులై మనోజనిభులై
మాన్యస్థులై స్వస్థులై, యొనరన్నొప్పెడువారు
నీపదరుచుల్ యూహించు నా... 80

మ. విదితామ్నాయ నికాయభూతములలో విజ్ఞాన
సంపత్కళా, స్పదయోగీంద్ర మనస్సరోజముల
లో బ్రహ్మేంద్రదిక్పాలక,త్రిదశవ్రాతకిరీటరత్న
ములలో దీపించుచున్నట్టి మీ, పదపద్మంబులు
భావగేహమున నే భావింతు నా... 81

మ. వెలయన్ యౌవనకాలమందు మరుఁడున్ వృ
ద్ధాప్యవేళంబులన్, బలురోగంబులు నంత్యమం
దు యముఁడుం బాధింపఁబట్టెన యీ, పలుజన్మం
బులు చాలదూలితి ననుం బాలింపవే దేవ మీ
ఫలితానంద దయావలోకనము నాపైఁజూపు నా.

మ. బలుకర్మావృత పాశబంధవితతిన్ బాహాపరిశ్రేణి
కిన్, జలయంత్రాన్వితబంధయాతనగతిన్ సంసార

కళాపంబులో నలర్చం ద్రిమ్మరఁ... దునన్ను నకటా!
స్వార్థుండనై వేఁడెదన్, స్వైరం... నీకృపచేతఁ
జేకొనవె నన్ వేవేగన్ 83

మ. మమ... భమ హా మత్తాదిలో
భాంధకా, రముచే ముక్తికి నేఁగుమార్గ మెఱుఁ
గన్ రాదింక నాలోన నీ, విమలాపాంగదయాది
వాకరరుచిన్ వెల్గింపు మింపార నో, కమలానంద
విహారవక్షులలితా! కంజాక్ష నా... 84

మ. పరిపంథిక్రియ నొత్తి వెంటఁబడు నప్పాపంబుఁ
దూలించి మీ, చరణాబ్జస్థితిపంజరంబు శరణేచ్ఛం
జొచ్చితిం గావుమీ, బిరుదుం జూడుము మీ
రు సూడఁగ భవద్భృత్యుండు దుఃఖంబులం,
బొరయ న్మీకపకీర్తిగాదె శరదంభోజాక్ష నా...

మ. సతతాచారము సూనృతంబు కృపయున్ సత్యం
బునున్ శీలమున్, నతి శాంతత్వము చిత్తశుద్ధి
కరమున్ నధ్యాత్మయున్ ధ్యానమున్, ధృతియున్
ధర్మము సర్వజీవహితముం దూరంబుగాకుండ స,
మ్మతికిం జేరువ మీనివాససుఖమున్ మానాథనా.

మ. భవనాశిన్ గయ తుంగభద్ర యమునన్ భాగీ
రథిం గృష్ణ, వేత్రవతి... గా...
మోరాశి న్నియద్గంగయం, ధ...

పుణ్యములు బెంపొరంగ నేఁ డిచ్చుటకా, భవ
దంఘ్రి స్మరణంబునంగలుగు నోపద్మాక్షు నా...
మ. ధర గ్రామాధిపు నింటిదాసుఁడు వేసం దా ద్రో
హముం జేసినన్, పరగం జెల్లుట సూచితీ భువన
సంపాద్యుండ వైనట్టి మీా, వరదాసావలి దాస
దాసినని దుర్వారౌఘముల్ జేసితిన్, కరుణం
జేకొని కావుమయ్య త్రిజగత్కల్యాణ నా...
మ. గణుతింపన్ బహుధర్మశాస్త్ర నిగమౌఘం బెప్పు
డు న్నిన్నకా, రణబంధుండనిచెప్ప నత్తెఱఁగు
దూరంబంపకుంపంగనే, ఋణతుల్ జేసెదఁ గొం
తయైన గణుతింపం బాడిలేకుండినన్, ఋణమా
నానుతినీవు శ్రీపతివి నీకేలప్పు?నా... 89
మ. కరినాథుండు జలగ్రహగ్రహణ దుఃఖాక్రాంతుఁ
డై యాశ మీా,శరణంబన్నఁ గృశానుభాను శత
తేజస్స్ఫూర్తి యైనట్టి మీా,కరచక్రంబున నక్ర
కంఠము వేసన్ ఖండించి మించెం దయా, పరస
ద్భక్తభయానకప్రకర సత్పారికట్య నా... 90
శా. ఏభావంబున నిన్ దలంచె గజయూథేంద్రుండు,
ఆపన్నుఁడై, యేభావంబున ద్రౌపదయ్యెడ రమా
ధీశా యనె న్వ్యాయసం, బేభావంబున నీశరణ్య
మనెనో యీనీకృపాదృష్టిచే, నాభావంబున నీత
లంపుఁ గలుగ న్నాకిమ్ము నా... 91

శా. నీలగ్రీవుఁడు చేతిపున్క విడిచె న్నీయింతి భిక్షం
బునన్, నీలగ్రీవుఁడు యీశ్వరాఖ్యఁ దనరె న్నీ
నామజప్యంబునన్, నీలగ్రీవుఁడు మించి త్రుంచెఁ
బురముల్ నీప్రాపు సేవించినన్, నీలగ్రీవముఖా
బ్జ భాస్కరకృపా నిత్యాత్మనా... 92

మ నిను వర్ణింపనివాఁడు మూఁగ మదిలో నీనామ
ముల్ వీనులన్, విని మోదింపనివాఁడు చెవ్డుమరి
నిన్ వేడ్కన్ మనోవీథినిన్, గని పూజింపనివాఁ
డు నాశకరుఁడౌ కర్మక్రియారంభుఁడై, తనలోఁ
గాననివాఁడు నీచమతివో తత్వజ్ఞ నా... 93

మ. నిను వర్ణింపని నీచబంధమతి దా నిర్మగ్నమూఢా
త్ముఁడై, పెనుదైవంబులఁ గోరి తా మనముఁనన్
సేవించుచందంబుతా, ననలంబారిన భూతియందు
వెలయ న్నాజ్యాహుతుల్ పూని వే, ల్చినచందం
బున వ్యర్థమై తనరుఁ జూ చిద్రూప నా... 94

మ. నినువర్ణింపనిజిహ్వ దాఁబదటికా? నీలాభ్ర దేహాం
గకా, నినునాలింపని చెవ్వు దాఁ బదటికా? నీరేజ
పత్రేక్షణా,నినుఁబూజింపని కేలు దాఁ బదటికా?
నిర్వాహకత్మాతలా, నినుఁజింతింపనియాత్మ దాఁ
బదటికా? నిర్వాణ నా... 95

శా. నీవేతల్లివి నీవెతండ్రి, వరయ న్నీవే జగన్నాథుఁ

డా, నీవేనిశ్చలవాంఛవుండ నరయ న్నీవేమునిస్తుత్యుఁడా, నీవేశంకరమూలమంత్ర మరయన్ నీవే జగత్కర్తవున్, నీవేదిక్కనువారి వారలె కడున్నీవారు నా... 96

మ. అపరాధంబులు నిన్నునమ్మి వినుమే నాజన్మపర్యంతమున్, విపరీతంబుగఁ జేసినాఁడనిఁక నీవేదిక్కు నాలోనికిన్, గపటం బింతయులేక దండధరునుం గట్టీక రక్షింపు మీ, కృపనుం బాత్రుఁడనయ్య ధర్మపురిలక్ష్మీనాథ నా... 97

శా. చెల్లంజేసితి పాతకంబులు మదిన్ శ్రీనాథ మీ నామముల్, పొల్లుల్ బోవనినమ్మి పద్యశతమున్ బూర్ణంబుగాఁ జెప్పితిన్, చెల్లఁబో నమునమ్మె వీఁడని దయం జేపట్టి రక్షింపుమీ, తల్లింవండ్రియు నీవుగాక యొరులే తర్కింప నా... 98

మ. నరసింహాచ్యుత వాసుదేవ వికసన్నాళీకపత్రాక్ష భూధరగోవిందముకుంద కేశవ జగత్త్రాతాహిత ల్పాంబుజో,దరదామోదరతార్క్ష్యవాహనమహా దైత్యారివైకుంఠమం, దిర పీతాంబర భక్తవత్సల కృపన్ దీపింపు నా... 99

మ. కనకంటంగడవేని పసపదల్గాగెం గావింప్రు లక్ష్మీశ షా, లక్కడలన్ బన్నగశాయివై భువనముల్ గ

ల్పించు సత్పుత్రునిన్, బొడమంజేసిన నాభిపంక
జ జగత్పూణ్యాత్మ భాగీరథీ, పడతింగన్న పదార
విందములనే భావింతు నా... 100

మ. తపముల్ మంత్రసమస్తయజ్ఞఫలముల్ దానక్రి
యారంభముల్, జపముల్ పుణ్యసుతీర్థసేవఫల
ముల్ సద్వేదవిజ్ఞానమున్, ఉపవాసవ్రతశీలకర్మ
ఫలముల్ యొప్పార నిన్నాత్మలో, నుపమింపం
గలవారికే గలుగు వేయున్నేల నా... 101

శా. శ్రీనారాయణ యన్నఁ జాలు దురితశ్రేణి న్ని
వారింపఁగా, నానందస్థితి గల్గునంచు నిగమార్థా
నేక మెల్లప్పుడున్, నానాభంగులఁ జెప్ప నేను
విని శ్రీనారాయణా యంచు ని, న్నే నెప్పు
డు గొల్తు బ్రోవఁగదె తండ్రీ నన్ను నా... 102

మ. కలికాలోగ్రాఘవినాశకారి యగుచుం గైవల్యసం
థాయి యై, నలి నొప్పారెడుమంత్రరాజ మగు
నీనామంబు ప్రేమంబునన్, అలరన్నెవ్వనివాక్కు
నం బొరయదో యన్నీచుదేహంబు దా, వెల
యన్ భూరుహకోటరంబదియ సూ వేదాత్మ నా.

మ. రమణీయంబుగ నాదిమంబునవతారంబున్ భవ
ద్దివ్యరూ, పమునామామృతమున్ దలంప దశక
ప్రాప్తయ్యెఁ గృష్ణావతా, రము సుజ్ఞానము మో

ఉమున్ ద్వివిధసంప్రాప్తిన్ శతాంధ్రాఖ్యకా,
వ్యము సద్పించితి నీపదాబ్జములకున్ వైకుం
ఠ నా... 104

శా. నీమూర్తుల్ గన నీకథల్ వినఁ దురిన్ నీపాదని
ర్మాల్యని, ఘ్రాణమోదంబు నెఱుంగ, నీచరణతో
యంబాడ, నైవేద్యముల్, నీముంబొప్ప భజింప
నీజపము వర్ణింపన్ గృపం జేయవే, శ్రీమించన్
బహుజన్మజన్మములకున్ శ్రీయాది నా... 105

ఇది శ్రీపరమేశ్వర కరుణాకలిత కవితావిచిత్ర కేసనమంత్రిపుత్ర సహజపాండిత్య పోతనామాత్య ప్రణీతంబైన నారాయణశతకంబున సర్వంబును సంపూర్ణము.

పీ ఠి క.

ఈశతకము వ్రాసినది శ్రీకృష్ణదేవరాయల యా స్థానమునందుఁ బేరెన్నికగన్న ధూర్జటి మహాకవి యని పరంపరగాఁ జెప్పుకొనుటగాని శతకాద్యంత ములలో నావిషయము నిరూపించుపద్యములు కాన రావు. అంతమున నింకఁ గొన్నిపద్యములు లోపించి నటు లుంటచేఁ గవిజీవిత మందుండునేమో యని భ్రాంతి కలుగుచున్నది.

ధూర్జటి యాఱువేలనియోగిబ్రాహ్మణుఁడు భార ద్వాజగోత్రుఁడు. ఇతఁడు చిరకాలము కృష్ణరాయల యాస్థానమునందుండి విద్యావినోదములలోఁ బాలు గొనుచున్నను కృతులనుమాత్రము నరాంకితము గావింపలేదు. తాను జెప్పికొన్న "నీకుంగాని కవిత్వ మెవ్వరికి నే నీనంచు మీఁదెత్తితిన్ జేకొంటిన్ బిరుదంబు" అనుప్రతిజ్ఞకు భిన్నముగా నడుచు కొనలేదు. "స్తుతమతియైన యాంధ్రకవి ధూర్జటి పల్కుల కేలగల్గె నీయతులితమాధురీమహిమ"యని రాయలయంతవానిచేఁ గొనియాడఁబడిన యీకవి రాజన్యుని కవితాప్రశస్తిని ప్రత్యేకించి ప్రశం సింపఁబనిలేదు.

"హా తెలిసెన్ భువనైకమోహనోద్ధత సుకు మారవారవనితా జనతాఘనతాపహారిసంతతమధు రాధరామృతసుధారసధారలు గ్రోలుటన్ జుమీ"

పద్యభాగమునకుఁ గాళహస్తీశ్వరశతకము తార్కాణమై ధూర్జటికిఁగల భోగలాలసత్వము నిరూపించుచున్నది. ధూర్జటి యొడలు వధూస్తనాస్ఫోటనములచేఁ గాయలు కాచినవఁట, కామినీసుఖముపై నింక రోఁత పుట్టలేదఁట, దేవకాంతలఁ గవసినను కామతాప మాఱదఁట, రతిద్వారసౌఖ్యములు చాలునఁట. ఈ ప్రసంగములను శతకస్థములగు రాజదూషణము సమన్వయించి పరిశీలించితిమేని విరక్తుఁడై వార్ధకమున నీశతకమును గవి రచించెనని తోఁచును. ఐహికములరోసి యీశతకము రచించి కవి కాళహస్తీశ్వరునిసన్నిధిలోఁ జేరెనని కొందఱు చెప్పుచున్నారు. కాళహస్తిమాహాత్మ్యములోఁ జెప్పఁబడిన తిన్ననికథ యిందు రెండుమూఁడుచోటులఁ జేర్కొనఁబడెను.

ఈశతకము మనోహరధారాశోభితమై మృదుపదగుంఫితమై ధూర్జటికవితామాధురీమహిమకుఁ దార్కాణముగ నున్నది కవి శతకములో వ్యాకరణనియమములఁ బాటింపనిచోటులు పెక్కులుగలవు. ధూర్జటి పదునాఱవశతాబ్దమున శ్రీకృష్ణరాయల యాస్థానమున నుండెను.

నందిగామ.
1 - 1 - 25.

శేషాద్రిరమణకవులు,
శతావధానులు.

శ్రీరస్తు.

శ్రీకాళహస్తీశ్వర శతకము.

—(౦)—

శా. శ్రీవిద్యుత్కలితాజవంజవమహాజీమూతపాపాం
బుధా, రావేగంబున మన్మనోబ్జసముదీర్ణత్వంబుఁ
గోల్పోయితిన్, దేవా మీకరుణాశరత్సమయ
మింతేఁ జాలుఁ జిద్భావనా, సేవం దామరతం
పరై మనియెదన్ శ్రీకాళహస్తీశ్వరా. 1

శా. వాణీవల్లభ దుర్లభం బగుభవద్ద్వారంబున న్నిల్చి
ని,ర్వాణశ్రీఁ జెఱపట్టఁ జూచిన విచారద్రోహ
మో నిత్యక, ల్యాణక్రీడలఁ బాసి దుర్దశలపాలై
రాజలోకాధమ, శ్రేణీద్వారము దూఱఁజేసె
దెవుడో శ్రీ... 2

శా. అంతా మిథ్య తలంచిచూచిన నరుం డట్లౌ టె
ఱింగిన్ సదా, కాంత ల్పుత్త్రులు నర్థమున్ తనువు
నిక్కంబంచు మోహార్ణవ, భ్రాంతిం జెంది చరిం
చుఁగాని పరమార్థంబై ననీయందుఁ దాఁ, జింతా
కంతయుఁ జింత నిల్పఁడుగదా శ్రీ... 3

శా. నేనా సం దొడఁబాటుమాట వినుమా నీచేత
జీతంబు నేఁ, గానిం బట్టక సంతతంబు మది వేడ్కన్
గొల్తు నంతస్సుఖ, శ్రీనీకంబున కొప్పగింపకుము
న న్నాపాటియే చాలుఁ దే, జీవొల్లం గరినొల్ల
నొల్ల సిరులన్ శ్రీ... 4

మ. భవకేళీమదిరామదంబున మహాపాపాత్ముఁడై వీఁడు
న,న్ను వివేకింపఁ డటంచు నేను నరకార్ణోరాశి
పాలైనం బ,ట్టవు బాలుం డొకచోట నాటతమి
తోడ న్నూతఁ గూలంగఁ దం,డ్రి విచారింపక
యుండునా కటకటా శ్రీ... 5

శా. స్వామిద్రోహముఁ జేసి యే నొకనిఁ గొల్వంబో
తినో కాక నేఁ, నీమాట న్విన నొల్లకుండితినో
నిన్నే దిక్కుగాఁ జూడనో యేమీ యిట్టివృథా
పరాధి నగుచు న్నీదుఃఖవారాశిపీ, చీమధ్యంబున
ముంచి యుంపఁదగునా శ్రీ... 6

మ. దివిజక్ష్మారుహధేనురత్నఘనభూతిప్రస్ఫురద్రత్న
సా,నువు నీవిల్లు నిధీశ్వరుండు సఖుఁ డర్ణోరాశి
కన్యావిభుం, డు విశేషార్చకుఁ డింక నీ కెన
ఘనుండుం గల్గునే నీవు చూ,చి విచారింపవు
లేమి నెవ్వఁ డుడుపున్ శ్రీ... 7

శా. నీతో యుద్ధముఁ జేయ నోపఁ గవితానిర్మాణశక్తి

న్నినుం, బ్రీతుం జేయఁగలేను నీకొఱకుఁ దండ్రిం
జంపఁగాఁ జాల నా,చేత న్రోఁకట నిన్ను మొత్త
వెఱతుం జీకాకు నాభక్తి యే, రీతి న్నాకిఁక
నిన్నుఁ జూడఁగలుగున్ శ్రీ... 8

శా. ఆలుంబిడ్డలుఁ దల్లిదండ్రులు ధనం బంచు న్మహా
బంధనం, బేలా నామెడఁ గట్టినాఁడ విఁక ని న్నే
వేళఁ జింతింతు నిర్మాలంబైనమనంబులోనఁ గడు
దుఃఖోహాబ్ధిలోఁ గ్రుంకి యీ, సీలామూలపుఁజింత
నె ట్లుడిపెదో శ్రీ... 9

శా. నిప్పై పాతకతూలశైల మడఁచు న్నీనామము
న్మానవుల్, తప్పన్ దవ్వుల విన్న నంతకభుజాద
ర్పోద్ధతక్లేశములల్, తప్పం దారును ముక్తులౌదు
రని శాస్త్రంబు ల్మహాపండితుల్, చెప్పంగాఁ దను
కింక శంక వలెనా శ్రీ... 10

శా. వీడెం బబ్బినయప్పుడుం దమనుతు ల్విన్నప్పుడుం
బొట్టలోఁ,గూడున్నప్పుడు శ్రీవిలాసములు పైకొ
న్నప్పుడుం గాయకుల్, పాడంగా వినునప్పుడున్
జెలఁగు దంభప్రాయవిశ్రాణన, క్రీడాసక్తుల నేమి
చెప్పవలెనో శ్రీ... 11

మ. నిను సేవింపఁగ నాపద ల్పొడమనీ నిత్యోత్సవం
బబ్బనీ, జనమాత్రుం డననీ మహాత్ముఁ డననీ

సంసారమోహాంబుధై, కొననీ జ్ఞానము గల్గనీ
గ్రహగతుల్ గుండింపనీ మేలువచ్చిన రానీ
యవినాశ భూషణములో శ్రీ... 12

శా. ఏ వేదంబుఁ బఠించె లూత భుజగం బే శాస్త్రము
ల్చూచెఁ దా, నేవిద్యాభ్యసనంబొనర్చెఁ గరి
చెంచే మంత్రమూహించె బో,ధావిర్భావనిదాన
ముల్ చదువులయ్యా! కావు! మీపాదసం,సేవా
సక్తియె కాక జంతుతతికిన్ శ్రీ... 13

శా. కాయల్గాచె వధూనఖాగ్రములచేఁ గాయంబు
వక్షోజముల్, ఘాయ ల్వ్రాపడె ఱొమ్ము మన్మథ
విహారక్లేశవిభ్రాంతిచేఁ, బ్రాయం బాయెను బట్టఁ
గట్టెఁ దల చెప్పన్ రోఁతసంసార మేఁ జేయంజాల
విరక్తుఁ జేయఁగదవే శ్రీ... 14

శా. నిన్నే రూపముగా భజింతు మదిలో నీరూపు
మోఁకాలో స్త్రీచన్నో కుంచమొ మేకపెంటి
కయో యీసందేహముల్ మాన్పి నా, కన్నార
న్భవదీయమూర్తి సగుణాకారంబుగాఁ జూపవే,
చిన్నీరేజవిహారమత్తమధుపా శ్రీ... 15

మ. నిను నావాఁకిలి గావు మంటినొ పరస్త్రీలాలక
భ్రాంతిఁ గుం,టెన పొమ్మంటినొ యెంగిలిచ్చి తిను
తింటేఁగాని కాదంటినో, నిను నెమ్మిం దగ విశ్వ

సించు సుజనానీకంబు రక్షింపఁజే,సిన నావిన్నప
మేల కైకొనవయా శ్రీ... 16

శా. ఆలల్ ఉవ్వఁగఁ జేతులారఁగవు కుమారా రమ్ము
రమ్మంచు నేఁ, జాలల్ జంపఁగ నేత్రము ల్దివి
యఁగా శక్తుండ నేఁగాను నా,శీలం బేమనిచెప్ప
నున్న దిఁక నీచిత్తంబు నాభాగ్య మో,శ్రీలక్ష్మీ
పతిసేవితాంఘ్రియుగళా శ్రీ... 17

శా. రాజుల్మత్తులు వారిసేవ నరకప్రాయంబు వారిచ్చు
నం,భోజాక్షీచతురంతయానతురగీభూషాదు లా
త్మవ్యథా, బీజంబుల్ తదపేక్ష చాలుఁ బరి
తృప్తిం బొందితిఁ జ్ఞానల, క్ష్మీజాగ్రత్పరిణామ
మిమ్ము దయతో శ్రీ... 18

శా. నీరూపంబు దలంపఁగాఁ దుద మొద ల్నేఁ గాన
నీవైనచో, రారా రమ్మనియంచుఁ జెప్పవు వృథా
రంభంబు లింకేటికిఁ, నీర స్మంపుము పాల ముం
పు మిఁక నిన్నే నమ్మినాఁడం జుమీ, శ్రీరామార్పి
తపాదపద్మయుగళా శ్రీ... 19

శా. నీకు న్మాంసము వాంఛయేని కఱవా నీచేత లే
డుండఁగాఁ, జోకైనట్టికుఠార ముండ ననలజ్యో
తుండ నీ రుండఁగాఁ, బాకం బొప్ప ఘటించి చే
తిపునుక న్భక్షింప కాబోయచేఁ, జేకొం టెంగిలి
మాంస మిట్లు దగునా శ్రీ... 20

శా. రాజై దుష్కృతిఁ జెందెఁ జందురుఁడు రారాజై
కుబేరుండు దృగ్రాజీవంబునఁ గాంచె దుఃఖము
కురుక్ష్మాపాలుఁ డామాటనే, యాజిం గూలె
సమస్తబంధువులతో నారాజశబ్దంబు చీ, ఛీ
జన్మాంతరమందు నొల్లనుజుమీ శ్రీ... 21

శా. రాజన్మాతురుఁ డైనచో నెచట ధర్మం బుండు
నేరీతి నా, నాజాతిక్రియ లేర్పడున్ సుఖముమా
న్యశ్రేణి కెట్లబ్బు రా, పాజీవాళికి నేది దిక్కు
ధృతి నీభక్తుల్ భవత్పాదనీ, రేజంబుల్ భజి
యింతు రేతెఱంగునన్ శ్రీ... 22

మ. తెరఁగల్ పిప్పలపత్త్రముల్ మెఱుఁగుటద్దంబుల్
మరుద్దీపముల్, కరికర్ణాంతము లెండమావులత
తుల్ ఖద్యోతకీటప్రభల్, సురవీథీలిఖితాక్షరం
బు లసువుల్ జ్యోత్స్నాపయఃపిండముల్, సిరు
లం దేల మదాంధు లౌదురు జనుల్ శ్రీ...23

శా. నిన్నే నమ్మినరీతి నమ్మనొరులన్ నీకన్న నాకెన్న
లే, రన్నల్దమ్ములు తల్లిదండ్రులు గురుం డాపత్స
హాయుండు నా, యన్నా! యెన్నఁడు నన్ను సం
సృతివిషాదాంభోధి దాఁటించి య, చ్ఛిన్నానంద
సుఖాబ్ధిఁ దేల్చెదొ కదే శ్రీ... 24

శా. నీపంచం బడియుండగాఁ గలిగిన న్భిక్షాన్నమే

చాలు ని, క్షేపం బబ్బిన రాజకీటముల నే సేవిం
పఁగా నోప నా, శాపాశంబులఁ జుట్టి త్రిప్పకు
ము సంసారార్థమై బంటుగాఁ, జేపట్టం దయ గ
ల్గినేని మదిలో శ్రీ... 25

శా. నీపేరుꣳ భవదంఘ్రితీర్థము భవన్నిష్ఠ్యూతతాం
బూలముల్, నీపళ్లెంబు ప్రసాదముం గొనికదా నే
బిడ్డఁ డైనాఁడ న, న్నిపాటిం గరుణింపు మోహ
నీఁక నే నెవ్వారికిం బిడ్డగాఁ, జేపట్టం దగుఁ బట్టి
మానఁదగ దో శ్రీ... 26

శా. అమ్మా యయ్య యటంచు నెవ్వరిని నే నన్న న్ని
వా నిన్ను నే,సుమ్మీ నీమదిఁదల్లిదండ్రుల నటంచు
న్జూడఁగాఁబోకు నా, కిమ్మైఁ దల్లియుఁ దండ్రి
యుꣳ గురుఁడు నీవేకాక సంసారపుం, జిమ్మంజీఁక
టిఁగప్పినꣳ గడుపునꣳ శ్రీ... 27

మ. కొడుకుల్ పుట్ట రటంచు నేడ్తు రవివేకుల్జీవన
భ్రాంతులై, కొడుకుల్ పుట్టరె కౌరవేంద్రున
కనేకుల్ వారిచే నేగతుల్, వడసెం బుత్త్రులులే
నియాశుకునకుꣳ బాటిల్లెనే దుర్గతుల్, చెడునే
మోక్షపదం బపుత్త్రకునకుꣳ శ్రీ... 28

మ. గ్రహదోషంబులు దుర్నిమిత్తములు నీకళ్యాణ
నామంబు ప్ర,త్యహముం బేర్కొనునుత్తమో

త్తముల బాధం బెట్టఁగా నోపునే, దహనుం గప్పఁ
గఁజాలునే శలభసంతానంబు నీసేవఁ జేసి హత
క్లేశులు గారుగాక మనుజుల్ శ్రీ... 29

మ. అడుగంబో నిఁక నన్యమార్గరతులం బ్రాణావనో
త్సాహినై, యడుగంబోయినఁ బోదు నీదుపద
పద్మారాధకశ్రేణియు, న్నేడకు న్నిన్ను భజింపఁ
గాఁ గనియు నాకేలాపరాపేక్ష కో, రెడి దింకేమి
భవత్ప్రసాదమె తగుఁగా శ్రీ... 30

మ. ఘనమాతంగము లందలంబులు హరుల్మాణిక్య
ము ల్పల్లకుల్, ముదితల్ చిత్రదుకూలము
ల్పరిమళంబు ల్మోక్ష మిాఁజాలునే, మదిలో వీని
నపేక్షసేసి నృపధామద్వారదేశంబుఁ గాఁచి
దినంబుల్ వృథపుత్తు రజ్ఞు లకటా శ్రీ... 31

శా. రోసీరోయదు కామినీజనులతారుణ్యోరుసౌఖ్యం
బులన్, బాసీపాయదు పుత్రమిత్రజనసంపద్భ్రాం
తివాంఛాలతల్, కోసీకోయదు నామనం బకట
నీకుం బ్రీతిగా సత్క్రియల్, చేసీచేయదు దీని
త్రుళ్ళణఁపవే శ్రీ... 32

శా. ఎన్నే ళ్లుండితి నేమిగంటి నిఁక నే నెవ్వారి రక్షిం
చెదన్, నిన్నే నిష్ఠ భజించెద న్నిరుపమోన్నిద్ర
ప్రమోదంబు నా, కెన్నం డబ్బెడు నెంతకాల

మీఁక నే నిట్లున్న నేమయ్యెడిం, జిన్నంబుచ్చక
నన్ను నేలుకొనవే శ్రీ... 33

శా. చావం గాలము చేరువౌ టెఱిఁగియుం జాలింపఁ
గా లేక త, న్నే వైద్యుండు చికిత్సఁ బ్రోవఁగలఁడో
యే మందు రక్షించునో, యే వేల్పుల్ కృపఁ జూతు
రో యనుచు నిన్నింతైనఁ జింతింపఁ డా, జీవశ్రా
ద్ధముఁ జేసికొన్నయతియుఁ శ్రీ... 34

మ. దినముం జిత్తములో సువర్ణముఖరీతీరప్రదేశా
మ్రకా, ననమధ్యోపలవేదికాగ్రమున నానందంబు
నం బంకజా, సననిష్ఠ న్నినుఁ జూడఁ గన్న నది
వో సౌఖ్యంబు లక్ష్మీవిలా, సిని మాయానటనల్
సుఖంబులగునే శ్రీ... 35

శా. ఆ లంచు న్మెడఁ గట్టి దానికి నపత్యశ్రేణిఁ గల్పిం
చి త, ద్బాలవ్రాతము నిచ్చిపుచ్చుకొనుసంబంధం
బు గావించియు, మోహపాశమున బాంధవంబనెడి
ప్రేమం గొందఱం ద్రిప్పఁగా, స్త్రీల న్సీలయమర్చి
నట్లొసఁగితో శ్రీ... 36

మ. తనువే నిత్యముగా నొనర్చు మది లేదా చచ్చి
జన్మింపకుం, డ నుపాయంబు ఘటింపు మీఁగతుల
రెంటన్నేర్పు లేకున్న లే, దని నా కిప్పుడె చెప్పు
చేయఁగలకార్యం బున్న సంసేవఁ జే, సి నినుం
గాంచెదఁ గాక కాలమున నో శ్రీ... 37

మ. పదునాల్గేలెమహాయుగంబు లొకభూపాలుండుఁ
 జెల్లించెన, య్యుదయాస్తాచలసంధి నాజ్ఞనొకం
 డాయుష్మంతుఁడై వీరియ,భ్యుదయం బెవ్వారు
 చెప్పఁగా వినరొ యల్పు ల్మత్తులై యేల చ,
 చ్చెదరో రాజుల మంచు నక్కటకటా శ్రీ...

శా. రాజన్నంతనె పోవునా కృపయు ధర్మం బాభిజా
 త్యంబు వి,ద్యాజాతక్షమ సత్యభాషణము విద్వ
 న్మిత్రసంరక్షయుఁ, సౌజన్యంబు కృతం బెఱుం
 గుటయు విశ్వాసంబు గాకున్న దు,ర్భిజ శ్రేష్ఠులు
 గాఁ గతంబుగలదే శ్రీ... 39

మ. మును నీచే నపవర్గరాజ్యపదవీమూర్ధాభిషేకంబు
 గాం,చినపుణ్యాత్ములు నేను నొక్కసరివో చిం
 తించి చూడంగ నె,ట్లనినం గీటఫణీంద్రపోతమద
 వేదండోగ్రహింసావిచా,రినిఁ గాఁగా నినుఁ
 గానఁగాక మదిలో శ్రీ... 40

మ.పవమానాశనభూషణప్రకరము ల్భద్రేభచర్మంబు
 నా,టవికత్వంబు ప్రియంబులై భుజగశుండా
 లాటవీచారులఁ, భవదుఃఖంబులఁ బాపుటొప్పు
 గొలఁదిం బాటించి కైవల్యమి,చ్చి వినోదించుట
 కేమికారణమయా శ్రీ... 41

మ. అమరస్త్రీల రమించినం జెడదు మోహం బింత

యున్ బ్రహ్మపట్టము సిద్ధించిన నాసదీఱదు నిరూఢ క్రోధమున్ సర్వలోకముల న్మ్రింగిన మానదిందుఁగల సౌఖ్యంబొల్ల నీసేవఁజేసి మహాపాతక వారిరాశిఁ గడతున్ శ్రీ... 42

మ. చనువారిం గని యేడ్చువారు జముఁడా సత్యంబుగా వత్తుమే, మనుమానం బిఁక లేదు నమ్ముమని తా రావేళ నారేవునన్, మునుఁగంబోవుచు బాసనేయుటసుమీ మున్మాటికిన్ జూడఁగాఁ, జెనఁటుల్గానపు దీనిభావ మిదివో శ్రీ...

మ. భవదుఃఖంబులు రాజకీటముల నేఁ బ్రార్థించినం బాయునే, భవదంఘ్రిస్తుతిచేతఁగాక విలసద్బాల క్షుధాక్లేశదుష్టవిధు ల్మానునె చూడ మేఁకమెడ చంటం దల్లి కారుణ్యదృష్టివిశేషంబున నిచ్చుచంటబలె నో శ్రీ... 44

మ. పవి పుష్పంబగు నగ్ని మంచగు నకూపారంబు భూమీస్థలం, బవు శత్రుం డతిమిత్రుఁడౌ విషము దివ్యాహారమౌ నెన్నఁగా, నవనీమండలిలోప లన్ శివశివేత్యాభాషణోల్లాసికిన్, శివ నీనామము సర్వవశ్యకరమౌ శ్రీ... 45

శా. లేవో కానలఁ గందమూలఫలముల్ లేవో గుహల్ తోయముల్, లేవో యేఱులఁ బల్లవా

స్తరణముల్ లేవో సదాయాత్మలో, లేవో నీవు
విరక్తుల న్మనుప జాలింబొంది భూపాలురన్ సేవ
ల్సేయఁగఁ బోదు రేలొకో జనుల్ శ్రీ... 46

మ. మును నేఁ బుట్టినపుట్టు లెన్నిగలవో మోహాం
బుచే నందుఁ జే, సినకర్మంబుల ప్రోవు లెన్నిగల
వో చింతించినం గాన నీ, జననంబే యని యు
న్న వాఁడ నిదియే చాలింపవే నిన్నుఁ గొ, ల్చినపు
ణ్యంబునకుం గృపారతుఁడవై శ్రీ... 47

మ. తను వెందాఁక ధరిత్రినుండు నను నందాఁక న్మ
హారోగదీ, పనదుఃఖాదులఁ బొందకుండ నను
కంపాదృష్టి వీక్షించి యా, వెనుక న్నీపదపద్మ
ము ల్దలఁచుచు న్విశ్వప్రపంచంబుఁ బా, సినచి
త్తంబున నుండఁజేయఁగదవే శ్రీ... 48

మ. మలభూయిష్ఠమనోజధామము సుషుమ్నాద్వా
రమోయారు కుం, డలియో పాదకరాక్షియుగ్మ
ములు షట్కంజంబులో మోముదా, జలజంబో
నిటలంబు చంద్రకళయో సంగంబు యోగంబొ
గా, సిలి సేవింతురు కాంతలన్ భువిజనుల్ శ్రీ.

మ. జలకంబుల్ రసముల్ ప్రసూనములు వాచా
బంధముల్ వాద్యము, ల్కలశబ్దధ్వను లంచి
తాంబర మలంకారంబు దీప్తులైలుం, గులు నై

వేద్యము మాధురీమహిమగాఁ గొల్తు న్నినుఁ
భక్తిరం,జిలదివ్యాశ్రవనగార్చి నేర్చినక్రియఁ శ్రీ.

శా. ఏలీల న్నుతియింపవచ్చు నుహమోత్పౌత్సాధ్వని
వ్యంగ్యశ,బ్దాలంకారవిశేషభాషల కలభ్యం బై
ననీమాపముం, జాలుంజాలుఁ గవిత్వము న్నిలు
చునే సత్త్వంబు వర్ణించుచో, ఛీ! లజ్జింపరుగాక
మాదృశకవుల్ శ్రీ... 51

శా. పాలుం బువ్వయుఁ బెట్టెదం గుడువరా పాపన్న
రాయన్న లే, లే లెమ్మన్న నరంటిపండ్లుఁ గొనితే
లేకున్న నే నొల్లనం, చే లాలింపరె తల్లిదండ్రు
లవు డట్లే తెచ్చి వాత్సల్య ల, క్ష్మీలీలావచనం
బులం గుడుపరా శ్రీ... 52

మ. కలలంచు న్శకునంబులంచు గ్రహయోగంబంచు
సాముద్రికం,బులటంచుం దెవులంచుదిష్టమనుచు
న్భూతంబులంచు న్విషా, దులటంచు న్నిమిషార్ధ
జీవనములందుం బ్రీతిఁ బుట్టించి యీ, సిలుగుల్
ప్రాణుల కెన్ని చేసితివయా శ్రీ... 53

మ. తలమీఁదం గుసుమప్రసాద మలికస్థానంబుపై
భూతియుఁ, గళసీమంబున దండ నాసికతుద
న్గంధప్రసారంబు లో, పల నై వేద్యముఁ జేర్చు
నేమనుజుఁ డాభక్తుండు నీకెప్పుడుం, జెలికాఁ
డై విహరించు రౌప్యగిరిపై శ్రీ... 54

శా. ఆలుం బిడ్డలు మిత్రులున్ హితులు నిష్టార్థంబు
ప్రీనేర్తు రే, వేళ న్వారి భజింపఁ జాలిపడ కావి
ర్భూతమోదంబునం, గాలం బెల్ల సుఖంబు నీ
కు నిఁక భక్తశ్రేణి రక్షింప కే, శ్రీ లెవ్వారికిఁ
గాడఁ బెట్టెదవయా శ్రీ... 55

మ. సులభు ల్మూర్ఖులు నుత్తమోత్తములు రాజుల్గల్గి
యేవేళ న, న్నలఁతం బెట్టిన నీపదాబ్జములఁ
బాయం జాల నేమిచ్చినం, గలధౌతాచల మే
లు టంబునిధిలోఁ గాపుండు టబ్జంబుపైఁ, జెలు
వొప్ప న్సుఖియింపఁ గాంచుట సుమీ శ్రీ...56

మ. కలధౌతాద్రియు నస్థిమాలికయు గోగంధర్వము
న్బచ్చడయుం, బులితోలు న్భసితంబుఁ బాఁపతొడ
వు ల్పోకుండఁ దోఁబుట్లకై, తొలి నేవారలతో
డఁ బుట్టఁగఁ గళాదు ల్గల్గె మేలయ్యె నా, సిలు
వు ల్బూరముచేసికొం టెఱిఁగియే శ్రీ... 57

మ. శ్రుతు లభ్యాసముచేసి శాస్త్రగరిమ ల్శోధించి
తత్త్వంబులన్, మతి నూహించి శరీర మస్థిరము
బ్రహ్మంబెన్న సత్యంబుఁ గాం, చితి మంచున్
సభలన్ వృథావచనము ల్చెప్పంగనే కాని ని,
ర్జితచిత్తస్థిరసౌఖ్యముల్ దెలియరో శ్రీ... 58

మ. గతి నీ వంచు భజించువార లపవర్గం బొందఁ

గా నేల సం, తతముం గూటికినై చరింప విన
లేదా 'యాయురన్నం ప్రయచ్ఛతి' యంచు
న్మొఱవెట్టఁగా శ్రుతులు సంసారాంధకారాభిదూ,
షితదుర్మార్గులు గానఁ గానఁబడవో శ్రీ... 59

మ. రతిరాజుద్ధతిమీఱనొక్క మటిగో రాజాశ్వ్వ ని
న్నొక్కఁబో, నతఁడాదర్పకు వేగనొత్తఁ గవ
యం బాఁబోతునుం దాఁకియు, గ్రతఁ బోరాడఁ
గ నున్న యన్నడిమి లేఁగ లోవ్వలె శోకానల,
స్థితిపాలై మొఱవెట్టినన్ మనుపవే శ్రీ... 60

శా. అంతా సంశయమే శరీరఘటనం బంతా విచా
రంబె లో, నంతా దుఃఖపరంపరార్జితమె మే నం
తా భయభ్రాంతమే, యంతానంతశరీరశోషణ
మె దుర్వ్యాపారమే దేహికిన్, జింత న్నిన్నుఁ
దలంచి పొందరు నరుల్ శ్రీ... 61

శా. సంతోషించితిఁ జాలుఁజాలు రతిరాజద్వారసౌ
ఖ్యంబులన్, శాంతిం బొందితిఁ జాలుఁజాలు బ
హురాజద్వారసౌఖ్యంబులన్, శాంతింబొందెదఁ
జూపు బ్రహ్మపదరాజద్వారసౌఖ్యంబు ని, శ్చింత
న్శాంతుఁడ నౌదు నీకరుణచే శ్రీ... 62

శా. స్తోత్రం బన్యులఁ జేయనొల్లని వ్రతస్థులోవ్వలె
వేసంబుతోఁ, బుత్త్రీపుత్త్రకళత్త్రరక్షణకళాబుద్ధిన్

నృపాలాధముల్, పాత్రంబంచు భజింపఁబోదు
రిదియు న్స్వాభావ్యం బెయ్యెడ న్వారిచారిత్రం బెన్నఁడు
మెచ్చ నెంచ మదిలో శ్రీ... 63

మ. అకలంకస్థితి నిల్పి నాద మను ఘంటారావమున్
బిందుదీ, పకళాశ్రేణివివేకసాధనము లొప్పన్బూ
ని యానందతా, రకదుర్గాటవిలో మనోమృగ
ము గర్వస్ఫూర్తి వారించువా, రికిఁ గా వీడు
భవోగ్రబంధలతికల్ శ్రీ... 64

మ. ఒకయర్థంబును నిన్ను నే నడుగఁగా నూహింప
నెట్లైనఁ బో, మ్ము కవిత్వంబులు నాకుఁ జెందనివి
యేమో యంటివా నాదుజి, హ్వకు నైసర్గికకృత్య
మింతయసుమీ ప్రార్థించుటే కాదు కో, రికల
న్నిన్నును గాన నాకు వశమా శ్రీ... 65

మ. శుకము ల్కింశుకపుష్పముల్ గని ఫలస్తోమంబ
టంచు న్సమ, త్సుకతం జేరఁగఁ బోవ నచ్చట
మహాదుఃఖంబు సిద్ధించుఁ గ, న్మకళాభాషల కెల్లఁ
బ్రాపు లగు శాస్త్రంబు ల్విలోకించువా, రికి నిత్య
త్వమనీష దూరమగుచున్ శ్రీ... 66

మ. ఒకరింజంపి పదస్థులై బ్రతుకఁ దా మొక్కొక్క
రూహింతురే, లొకో తా మెన్నఁడుఁ జావరో త
మకుఁ బోవో సంపదల్ పుత్రమి, త్రకళత్రాదుల

తోఁడ నిత్యసుఖమందం గందురో యున్నవా, రికి
లేదో స్మృతి యెన్నఁడుం గటకటా శ్రీ... 67

శా. నీకారుణ్యముఁ గల్గినట్టినరుఁ డేనీచాలయంబుం
జొరం, డేకార్పణ్యపుమాట లాడ నరుగం డె
వ్వారితో వేషముల్, గైకోఁ డేమతము ల్భజిం
పఁ డిల నేకష్టప్రకారంబులన్, జీకాకై చెడిపోఁ
డు జీవనదశన్ శ్రీ... 68

శా. జ్ఞాతు ల్ద్రోహులు వారు సేయుకపటేర్ష్యాది
క్రియాదోషముల్, మాతండ్రాన సహింపరాదు
ప్రతికర్మం బించు కేఁ జేయఁగాఁ, బోతే దోష
ముగాన మాని యతినై పోఁగోరినన్ సర్వదా,
చేతఃక్రోధము మానదెట్లు నడుతున్ శ్రీ... 69

మ. చదువు ల్నేర్చినపండితాధములు స్వేచ్ఛాభాష
ణక్రీడలన్, వదరన్ సంశయభీకరాటవులఁ ద్రోవ
ల్దప్పి వర్తింపఁగా, మదనక్రోధకిరాతు లందుఁ గని
భీమప్రౌఢిచేఁ దాఁకినం, జెదరుం జిత్తము చిత్త
గింపఁగదవే శ్రీ... 70

శా. రోసిం దేఁటిది రోఁత లేఁటివి మనోరోగస్థుఁడై
దేహి తాఁ, బూసిం దేఁటిది పూఁత లేఁటివి మ
దాపూతంబు లీదేహముల్, మూసిం దేఁటిది
మూఁత లేఁటివి సదా మూఢత్వమే కాని తాఁ,
జేసిం దేఁటిది చేఁత లేఁటివి వృథా శ్రీ... 71

శా. శ్రీశైలేశు భజింతునో యభవుఁ గాంచీనాథు
సేవింతునో, కాశీవల్లభుఁ గొల్వఁబోదునొ మహా
కాళేశుఁ బూజింతునో, నాకీలం బణువైన మేరు
వను చుక్క రక్షింపవే నీకృపా, శ్రీశృంగార విలా
సహాసములచే శ్రీ... 72

మ. అయవార్లై చరియింపవచ్చుఁ దనపాదాంభోజ
తీర్థంబులన్, దయతోఁ గొమ్మనవచ్చు సేవకుని
సర్వప్రాణ దేహాదు ల, న్నియు నాసొమ్మనవచ్చుఁ
గాని సిరుల న్నిందించి ని న్నాత్మ ని, ష్క్రియ
తం గానఁగరాదు పండితులకున్ శ్రీ... 73

శా. మాయాజాండకరండకోటిఁ బోడిగా మర్దించి
రో విక్రమా, జేయుం గాయజుఁ జంపిరో కపట
లక్ష్మీమోహముం బాసిరో, యాయుర్దాయభుజం
గమృత్యువునాయాసంబునన్ గెల్చిరో, శ్రేయో
దాయకు లౌదు రెట్టు లితరుల్ శ్రీ... 74

మ. చవిగాఁ జూడ వినంగ మూర్కొనఁ దనూసంఘ
ర్షణాస్వాదమొం, ద వినిర్మించెద వేల జంతువుల
నేతత్క్రీడలే పాతక, వ్యవహారంబులు సేయు నే
మిటికి మాయావిద్యచేఁ బ్రొద్దు పు, చ్చి వినో
దింపఁగ దీన నేమిఫలమో శ్రీ... 75

మ. వెనుకం జేసిన ఘోరదుర్దశలు భావింపంగ రోఁ
తయ్యెడున్, వెనుక న్మందట వచ్చుదుర్మరణము

ర్వీక్షింప భీ తయ్యెడున్, నను నేఁ జూచియు
నావిధు ల్దలఁచియు న్నాకేభయం బయ్యెడుం,
జెనకుం జీఁకటి నాయెఁ గాలమునకున్ శ్రీ...76

మ. పరిశీలించితి మంత్రతంత్రములు చెప్ప న్నింటి
సాంఖ్యాదియో, గరహస్యంబులు వేదశాస్త్ర
ములు వక్కాణించితిన్ శంకవో,దరయంగుమ్మడి
కాయలోను యవగింజంతైన నమ్మించి సుస్థిర
విజ్ఞానము త్రోవఁ జెప్పఁగదవే శ్రీ... 77

మ. మొదలం జేసినవారిధర్మములు నిర్మూలంబు
గాఁ జేసి దుర్మదులై యిప్పుడు వారె ధర్మము
లొనర్పం దమ్ము దైవంబు నవ్వదె రా నున్నదు
రాత్మ లెల్ల దమత్రోవం బోవరే యేలచే,సెదరో
మీఁదు దలంచి చూడ కథముల్ శ్రీ... 78

శా. కాసంతైనసుఖం బొనర్చునొ మనఃకామంబు లీడే
ర్చునో, వీసం బైనను వెంట వచ్చునొ జగద్వి
ఖ్యాతి గావించునో, దోసంబు ల్పెడఁబాపునో
వలసినందోడ్తో మిముం జూపునో, ఛీ! సంసార
దురాశ యేలుడుపవో శ్రీ... 79

మ. ఒకపూఁ టించుక కూడు తక్కువగునే నోర్వంగ
లేఁ డెండకో, పక నీడ న్వెదకుం జలిం జడిసి
కుంప ట్లెత్తుకోఁజూచు వా, నకు నిండ్లిండ్లును

దూఱు నీతనువు దీనస్వేచ్ఛసౌఖ్యంబు రో, సి
కడాసింపరు గాక మ_ర్త్యు లకటా శ్రీ... 80

శా. కేదారాదిసమ_స్తతీర్థములు కోర్కిం జూడఁబో
నేఁటికిన్, గాదా మునిఁగిలి వారణాసి కడుపే
కైలాసశైలంబు మీ, పాదధ్యానము సంభవిం
చునపుడే భావింప సజ్జ్ఞాన ల, క్ష్మీదారిద్ర్యలు
గారె లోకు లకటా శ్రీ... 81

మ. తమకంబొప్పఁ బరాంగనాజన పరద్రవ్యంబులన్
మ్రుచ్చిలం, గమహోద్యోగముసేయు నెమ్మనము
దొంగంబట్టి వైరాగ్యపా, శములం జుట్టి బిగిం
చి నీదుచరణ_స్తంభంబునం గట్టివై, చి ముదం
బెప్పుడుఁ గల్గఁ జేయఁగదవే శ్రీ... 82

శా. వేధం దిట్టఁగ రాదుగాని భువిలో విద్వాంసు
లం జేయనే, లా ధీచాతురిఁ జేసెఁ జేసినగులా
మాపాటనే పోక త్తు, ద్బాధాదుల్ కలిగింప
నేల యది కృత్యం బైన దుర్మార్గులం, జీ! ధాత్రీ
శులఁ జేయనేఁటి కకటా శ్రీ... 83

మ. పుడమి న్నిన్నొకబిల్వపత్త్రమున నేఁ బూజించి
పుణ్యాంబునుం, బడయన్నేరక పెక్కుదైవముల
కుం బప్పుల్ ప్రసాదంబులుం, గుడుముల్ దోసె

లు పారెపత్తు లడుకుల్ గుగ్గిళ్లునుం బెట్టుచుం,
జెడి యొందుం గొఱగాకపోదు రకటా శ్రీ... 34

శా. విత్తజ్ఞానము పాదు చిత్తము భవావేశంబు ర
క్షాంబువుల్, మత్తత్వంబు తదంకురం బనృత
ముల్ మాఱాకు లత్యంతదు, ర్వృత్తుల్ పువ్వు
లు పండ్లు మన్మథముఖావిర్భూతదోషంబులుం, జి
త్తాభ్యున్నతనింబభూజమునకున్ శ్రీ... 35

శా. నీపైఁ గావ్యము చెప్పుచున్న యతఁడు న్నీపద్య
ముల్ వ్రాసి యి, మ్మా పాఠం బొనరింతు నన్న
యతఁడున్ మంజుప్రబంధంబు ని, ష్టాపూర్తిం
బఠియించుచున్న యతఁడున్ సద్బాంధవుల్ గా
క చీ, చీ పృష్ఠాగతబాంధవంబు నిజమా శ్రీ...

శా. సంపద్గర్వముఁ బాఱఁదోలి రిపులన్ జంకించి యా
కాంతులన్, దంపుల్వెట్టి కళంకము ల్నఱికి బం
ధక్లేశదోషంబులం, జింపుల్చేసి వయోవిలాస
ములు సంక్షేపించి భూతంబులం, జెంప ల్వేయక
నిన్నుఁ గాన నగునా శ్రీ... 37

శా. రాజశ్రేణికి దాసులై సిరులఁ గోరం జేరఁగా సౌ
ఖ్యమో, యీజన్మంబు తరింపఁ జేయఁగలమి
మ్మే ప్రొద్దు సేవించు ని, ర్వ్యాజాచారము సౌఖ్య
మో తెలియలేరా మానవు ల్పాపరా, జీజాత్రా
తిమదాంధబుద్ధు లగుచున్ శ్రీ... 38

శా. నిన్నుం జూడరొ మొన్నఁ జూడరొ జనుల్ నిత్యం
బుఁ జావంగ నా, పన్ను ల్గన్ననిధాన మయ్యేడి
ధనభ్రాంతి న్విసర్జింపలే, కున్నా రెన్నఁడు నిన్నుఁ
గందు రిఁక మర్త్యుల్ గొల్వ రేమోనిను, న్విన్నం
బోవక ప్రోవకుండు నెడలన్ శ్రీ... 89

శా. వన్నే యేనుఁగుతోలుదుప్పటము బువ్వా కాల
కూటంబు చే, గిన్నే బ్రహ్మకపాల ముగ్ర మగు
భోగే కంఠహారంబు మే, ల్నిన్నీలాగున నుంట
యుం దెలిసియు న్నీపాదపద్మంబు చే, ర్చెన్నా
రాయణుఁ డెట్లు మానసముఁ దా శ్రీ... 90

శా. ద్వారద్వారములందుఁ గంచుకిజనవ్రాతంబు దం
డంబులన్, దోరంతస్థలి బగ్గనం బొడుచుచున్
దుర్భాషలాడ న్మఱిన్, వారిం బ్రార్థనచేసి రాజు
లకు సేవ ల్సేయఁగాఁ బోరు ల, క్ష్మీరాజ్యంబు
ను గోరి నీపరిజనుల్ శ్రీ... 91

శా. ఊరూరం జను లెల్ల భిక్ష మిడరో యుండం గు
హ ల్గల్గవో, చీరానీకము వీథులం దొరకదో
శీతామృతస్వచ్ఛవాఃగ, పూరం బేరులఁ బాఱదో
తపసులం బ్రోవంగ నీవోపవో, చేరం బోవుదు
రేల రాజుల జనుల్ శ్రీ... 92

మ. దయ సేయుం డని గొంద ఱాడుదురు నిత్యంబు
న్నినుం గొల్చుచున్, నియమం బెంతొ ఫలంబు

నంతిరెయొగదా నీవీయపిండెంతో యం, తియకా
యెప్పటికిం దళం బళనబుద్ధిం జూడనే లబ్బు స,
త్క్రియల న్నిన్ను భజింప కిష్టసుఖముల్ శ్రీ...

శా.ఆరావం బుదయించెఁ దారకముగా నాత్మా భ్ర
వీథి న్మహా, కారోకారమకారయుక్త మగునోం
కారాభిధానంబు చె, న్నారు న్విశ్వ మనంగఁ ద
న్మహిమచే నానాదబిందు ల్సుఖ,శ్రీ రంజిల్లఁ గ
డంగు నీ వదె సుమీ శ్రీ... 94

శా.నీభక్తు ల్పదివేలభంగుల నిను న్సేవింపుచున్
వేడఁగా, లోభం బేటికి వారికోర్కులు కృపా
భూత్వంబునం దీర్పరా, దా భవ్యంబుఁ దలంచి
చూడు పరమార్థం బిచ్చిపొమ్మన్న నీ, శ్రీభాం
డారములోఁ గొఱంతపడునా శ్రీ... 95

మ. మొదల న్భక్తుల కిచ్చినాఁడవుగదా మోక్షంబు
నేఁడేమయా, ముదియంగా ముదియంగఁ బుట్టె
ఘనమౌ మోహంబు లోభంబు న, న్నదిసత్యంబు
కృపం దలంప వొకపుణ్యాత్ముండు ని న్నాత్మగొ,
ల్చి దినంబు న్మొఱవెట్టఁగాఁ గటకటా శ్రీ... 96

శా.కాలద్వారకవాటబంధనము దుష్కాలప్రమాణ
క్రియా, లీలాజాలకచిత్రగుప్తముఖవల్మీకోగ్రజి
హ్వాద్భుత, వ్యాళవ్యాళవిరోధి మృత్యుముఖ

దంష్ట్రాహార్యవజ్రంబు దిక్ప్రేలాలంకృత నీదునా
మ మరయన్ శ్రీ... 97

మ. పదివేలైనను లోకకంటకులచేఁ బ్రాపించు సౌ
ఖ్యంబు నా, మదికిం బథ్యముగాదు సర్వమున
కున్ మధ్యస్థుఁడై సత్యదా, నదయాత్ము ల్గలరా
జు నాకొసఁగు మెన్న న్వాని నీయట్ల చూ,చి
దినంబు స్తువ మొందుదుం గడపటన్ శ్రీ... 98

శా. తాతల్ తల్లియుఁ దండ్రియున్ మఱియుఁ బెద్ద
ల్పావఁగాఁ జూడరో, భీతిం బొందఁగనేల చావు
నకుఁగాఁ బెండ్లాము బిడ్డ ల్మిత్రవ్రాతంబు న్బల
వింప జంతువులకు న్వాలాయ మైయుండఁగాఁ,
జేతోవీథి నరుండు నిన్గొలువఁడో శ్రీ... 99

శా. జాతు ల్స్రప్పుట సేవ సేయుట మృషల్ సంధించు
టన్యాయవి,ఖ్యాతింబొందుట కొండెకాఁడవుట
హింసారంభకుండౌట మి, థ్యాతాత్పర్యము
లాడుటన్నియుఁ బరద్రవ్యంబు నాశించి యీ,
శ్రీ,తా నెన్నియుగంబు లుండఁగలదో శ్రీ...

మ. చెడుగుల్ కొందఱు కూడి చేయఁగఁ బనుల్
చీఁకట్లు దూఱంగఁ బొ, ల్పడితిం గాని చరింప
రాని నిను నొల్లం జాలుఁ బొమ్మంచు ని, ల్వెడలం
ద్రోచినఁజూరువట్టుకొని నే ప్రేలాడుదుంగోర్కిఁ
గో,రెడియర్థంబులు నాకు వే గలుగవో శ్రీ...

మ. భసితోద్ధూళనధూసరాంగులు జటాభారోత్త
మాంగుల్ తపో, వ్యసనుల్ సాధితపంచవర్ణరస
నుల్ వైరాగ్యవంతుల్ నితాం,తసుఖస్వాంతులు
సత్యభాషణసముద్యద్రత్నరుద్రాక్షురా, జిసమే
తుల్ తుద నెవ్వరైనఁ గొలుతుః శ్రీ... 102

మ. జలజశ్రీ గల మంచినీళ్లు గలవా చట్రాతిలో
బాపురే, వెలివాడ న్మతి బాఁపనిల్లు గలదా వే
సాలుగా నక్కటా, నలినా రెండుగుణంబు లెంచి
మదిలో నన్నే మిరోయంగ నీ, చెలువంబైనగు
ణంబు లెంచుకొనవే శ్రీ... 103

మ. గడియల్ రెంటికొ మూఁటికో గడియకో కాదేని
నేఁ డెల్లియో, కడ నేఁడాదికొ యెన్నఁడో యె
ఱుఁగ మీకాయంబు లీభూమిపైఁ, బడఁగా
నున్నవి ధర్మమార్గ మొకటిం బాటింప రీమాన
వుల్, చెడుగుల్ నీపదభక్తియుం దెలియరో శ్రీ

మ. క్షితిలో దొడ్డ తురంగసామజము లేచిత్రమ్ము
లాందోళికా, తతు లేలెక్క విలాసినీజనసువస్త్ర
వ్రాతభూషాకలా, పతనూజాదిక మేమిదుర్లభము
నీపాదమ్ము లర్చించుచో, జితపంకేరుహపాదపద్మ
యుగళా శ్రీ... 105

మ. సలిలమ్ము ల్జులుకప్రమాణ మొకపుష్పమ్ము న్భవ
న్మాళి ని, శ్చలభక్తిప్రతిపత్తిచే నరుఁడు పూజ

ల్పేయఁగా ధన్యుఁడౌ, నిల గంగానదిఁ జంద్రఖం
డమును దా నిందుం దుదిం గాంచునీ, చెలువం
బంతయు నీమహత్త్వ మిదిగా శ్రీ... 106

మ. తమనేత్రద్యుతిఁ దామె చూడ సుఖమై తాదా
త్మ్యము న్గూర్పఁగా, విమలమ్ము లకుమలాభము
లితలసద్విద్యుల్ల తాలాస్యముల్, సుమనోబాణ
జయప్రదమ్ము లనుచు న్జూచుజ జనం బూని హా,
రిమృగాక్షీనివహమ్ముకన్నుఁగవలజ శ్రీ...

మ. పటవ ద్రజ్జుభుజంగవ ద్రజతవిభ్రాంతిస్ఫురచ్ఛు
క్తివ, ద్ఘటవ చ్చంద్రశిలాజపాకుసుమరుక్సాంగ
త్యవ త్తంచు వాక్పటిమ ల్పేర్తురు చిత్సుఖం
బనుభవింపజ లేక దుర్మేధసుల్, చిటు కన్నం
దలపోయఁజూతు రధముల్ శ్రీ... 108

మ. నినునిందించినదక్షుపైఁ దెగవో వాణీనాథు శాసిం
పవో, చనునా నీపదపద్మసేవకులఁ దుచ్ఛం బాడు
దుర్మార్గునిం, బెనుప న్నీకును నీదుభక్తతతికిజ
భేదంబు గానంగవ, చ్చెనొ లేకుండిన నూఱకుం
డఁగలవా శ్రీ... 109

మ. కరిదైత్యు న్బొరిగొన్న శూలము కరగ్రస్తంబు
గాదో రతీ, శ్వరుని న్గాల్చినఫాలలోచనశిఖావ
ర్గంబు చల్లాఱెనో, పరనిందాపరుల న్వధింప విడి

యుఁ భావ్యంబె వా రేమిచే, సిరి నీకు న్వర
మోపకార మరయన్ శ్రీ... 110

మ. దురము స్దుర్గము రాయబారము మఱిన్ దొంగ
ర్కమును నై వైద్యమున్, నరనాథాశ్రమ మోడ
బేరమును బెన్మంత్రంబు సిద్ధించినన్, అరయన్
దొడ్డఫలంబు గల్గు నదిగా కాకార్య మేతప్పినన్,
సిరియుంబోవును బ్రాణహానియునగున్ శ్రీ...

మ. తనయుం గాంచి ధనంబుఁ బ్రాతి దివిజస్థానంబు
గట్టించి విప్రున కుద్వాహముజేసి సత్కృతికిఁ
బాత్రుండై తటాకంబు నే, ర్పునఁ ద్రవ్వించి వనం
బువెట్టి మనసీ పోలేఁడు నీసేవజే, సినపుణ్యా
త్ముఁడు పోవులోకమునకున్ శ్రీ... 112

మ. క్షితినాథోత్తమ సత్కవీశ్వరుఁడు వచ్చెన్ మిమ్ము
లంజూడఁగా,నతఁ డేమేటి కవిత్వవైఖరిని సద్యగ
కావ్యనిర్మాత త, త్ప్రతిభ ల్మంచివి తిట్టుపద్యము
లు చెప్పం డాతఁ డైనన్ మముం, గ్రితమేచూ
చెను బొమ్మటందు రథముల్ శ్రీ... 113

శా. నీకుంగాని కవిత్వ మెవ్వరికి నే నీనంచు మీఁ
దెత్తితిన్, జేకొంటిన్ బిరుదంబు కంకణము ముం
జేఁగట్టితిం బట్టితిన్, లోకుల్ మెచ్చ వ్రతంబు
నాతనుపుకీలున్ నేర్పులుంగావు చీ, చీ కాలంబు
లరీతి దప్పెడుఁ జూమీ శ్రీ... 114

శా. నిచ్చల్ నిన్ను భజించి చిన్మయమహానిర్వాణ
పీఠంబుపై, రచ్చల్సేయక యార్జవంబు కుజనవ్రా
తంబుచేఁ గ్రాఁగి భూ, భృచ్చండాలురఁ గొల్చి
వారు దనుఁ గోపింపన్ బుధుం డార్తుఁడై, చి
చ్చారం జము రెల్లఁ జల్లుకొనునో శ్రీ... 115

శా. దంతంబు ల్పడనప్పుడే తనువునం దారూఢి యు
న్నప్పుడే, కాంతాసంఘము రోయనప్పుడె జరా
క్రాంతంబు గానప్పుడే, వింత ల్మేన జరించునప్పుడె
కురు ల్వెల్వెల్ల గానప్పుడే, చింతింప న్వలె నీప
దాంబుజములన్ శ్రీకాళహస్తీశ్వరా.

శ్రీ కాళహస్తీశ్వరశతకము

సంపూర్ణము.

పీఠిక.

ఈశతకము రచించినకవి గంగాధరుఁడు. ఆపస్తంబసూత్రుఁడు. నియోగిబ్రాహ్మణుఁడు. కవినిగూర్చిన చరిత్రాంశ మింతవఱకె శతకమందలి ౨౯౪-వ పద్యము వలనఁ దెలియుచున్నది. శతకకవులచరిత్రములో నింకొకగంగాధరుఁడు కలఁడు. ఆతఁడు వీరశైవుఁడు గాన నీకవికి నాతని కెట్టిసంబంధము లేదు. కీరవాణి శతకము రచించినగంగాధరకవి యొకఁడు కలఁడు. అతఁడు పట్టాభిరామామాత్యునకు రాజమ్మకుఁగుమారుఁడు. ఆపస్తంబసూత్రుఁడు. కవితాధోరణిలో నిరువురికిఁ బోలికలు గలవు. ఈరెండుశతకములును పిఠాపురసంస్థానమునందె లభించినవి. రెంటియందును సమానముగా భాషాలోపములు కలవు గానకీరవాణి శతకము, శ్రీరమణీమనోహరశతకము రచించినగంగాధరు లొకఁడె యని తలంపవచ్చును. కీరవాణిశతకము శృంగారసీసపద్యములు ౧౦౧ కలది. అందు వ్యాకరణలోపములున్నను భావలోపములు లేవ

నియే చెప్పవచ్చును. శృంగారశతకసంపుటములో నది ముద్రణము కానున్నది. శ్రీరమణీమనోహరశతకము కవి కాలము తీరినపిమ్మట రచించెను. ఈశతకము రచించునాఁటికిఁ గవిభార్య గతించెను. గృహము ఋణములపాలయ్యెను. జ్ఞాతులు క్షేత్రముల హరించిరి దరిద్రావస్థ తరింపఁజాలక సంపదల నిమ్మని మోక్షమిమ్మని విష్ణుమూర్తిని బ్రార్థించుచు నెంతకుఁ దనివి చెందక తనసోదనంతయు మూఁడువందలపద్యములలోఁ జెప్పుకొనెను. కొన్నిపద్యములలోఁ గేవల భగవద్గుణాభివర్ణనముమాత్రమె గావించెను. పద్యములందు భక్తిరసము స్ఫుటముగాఁ గలదుగాని భాషాదోషములు మిక్కుటముగాఁ గలవు. శబ్దలోపములు సంధిలోపములు యతిప్రాసలోపములు గూడఁ గలవు. కాలముతీఱిన ముదుసలితనమునందుఁ గూడ నీకవి కవితావిషయమున నేర్పు సంపాదింపఁ జాలకపోయెను.

కవికాలము గ్రహించుటకుఁ దగునాధారము లీశతకమున లేవు. కవిస్తుతిలో దిమ్మకవిని జెప్పెను. ఖుసులూరి సోమరాజు రచించిన నందనందనశతకము

లోని "నీచక్కదనంబుఁ జూపమనస్సైనదిచూపుము" అనుమకుటమును శ్రీరమణీమనోహరశతకమునందుఁ బలుతావులఁ జేర్చికొనెను. దీనిబట్టిచూడ నీశతకము ఒకశతాబ్దమునకంటెఁ బూర్వము రచింపఁబడినది కాదని నిశ్చయింపవచ్చును. కవినివాసము సరియగు జీవితకాలము సహేతుకముగ నెవ్వరేని యెఱింగింతురేని ముందు ముద్రణమునందుఁ జేర్చి కృతజ్ఞులమగుదుము. శ్రీవావిళ్ల వేంకటేశ్వరశాస్త్రులుగారికి శ్రీపిఠాపురము సంస్థానాధీశ్వరు లొసంగిన వ్రాఁతప్రతి నాధారముఁజేసికొని కవిభావానుకూలములగు స్వల్పలోపములుమాత్రము సవరించి ముద్రణమునకుఁ బ్రత్యంతరము సిద్ధపఱచితిమి. కవి భాషాపరిజ్ఞానము లేనివాఁడగుటచే నుపయోగించినలోపములు సవరింపరానివగుటచే నటులె యుంచితిమి. భక్తిరసోద్బోధకమగు నీశతక మాంధ్రమహాజనుల యాదరణపాత్రము కాఁగలదని విశ్వసింతుము.

ఇట్లు భాషాసేవకులు,

శేషాద్రిరమణకవులు,

శతావధానులు

నందిగామ.
1 - 6 - 26.

శుభమస్తు.

శ్రీరమణీమనోహరశతకము.

ఉ. శ్రీరమణీయహృజ్జలజసేవితము న్నిగమార్థపూర
ము, న్స్ఫారితరంగ మంగళనభోధుని కెల్లను నాల
వాలముఁ, సారపురందరవిస్ఫురితసారసమా భవ
దంఘ్రియుగ్మముఁ, గోరి భజింతు నెమ్మదిని గూరి
మి శ్రీరమణీమనోహరా. 1

చ. పరమతపఃప్రపూర్ణుల కపారధనంబగు నిత్యమం
గళ, స్ఫురదరవింద సుందర విశుద్ధచరిత్రవిలాస
పూరముఁ, వరకమలామనోబ్జశుభవర్ధనము న్భవ
దంఘ్రియుగ్మముఁ, గురుతుగ నెమ్మదిం దలఁతుఁ
గూరిమి శ్రీ... 2

ఉ. ఘోరతరాఘమత్తగజకోటి హరింప హరిద్వ
యంబు సం, సారమహాంధకారఘనసార మడంప
దివాకరప్రభల్, భూరియజాండకోటులను బ్రోవఁ
గ దిక్కగు నీపదంబు లేఁ, గోరి భజింతు నెమ్మ
దిని గూరిమి శ్రీ... 3

ఉ. నీమహనీయమూర్తిరుచి నేఁ గనఁ గోరి మహాను
రాగి నై, శ్యామలకోమలాంగ మది సన్నుతిఁ జే
సిన గావదేమి నా, నోముఫలంబు లెవ్విధము
నుండెనొ నేమిఁక సేయువాఁడనో, కాముని గ
న్నతండ్రి నను గావర శ్రీ... 4

ఉ. నీకును నర్పితంబుగను నేఁ గృతి సేయఁదలంచి
పద్యముల్, జేకొని వ్రాయఁబూని నను జిత్తము
లో బెగడందుశబ్దముల్, రాకడ లక్షణాదికవి
లక్షణముల్ గడు లేమి నింక నే, నేకొలఁదిన్
రచింతు దయ నేలుము శ్రీ... 5

చ. నిను నుతియింప నాతరమె నీరజనాభ సనందనా
దిస, న్మునులకు లేదు నేర్పు నిరుమాటిని గెల్వఁ
గలేని నేను నే, మని నుతియింతు నీచరితమం
తయు నేఁ గనలేదు విద్యచే, నను నెటు బ్రోచె
దీవు రఘునాయక శ్రీ... 6

చ. చదువఁగలేదు శాస్త్రములు చాలదు విద్య కవి
త్వరీతికిన్, బదపడి యొప్పులే నెఱుఁగఁ బ్రార్థనఁ
జేసితి నిన్ను వేడుకన్, సదమలనామతప్పు లప
శబ్దము లెంచక గైకొనందగున్, ముదము దలి
ర్పఁగాఁ గృతి సమున్నతి శ్రీ... 7

చ. శతకము నూరుపద్యములసంఖ్యను జెప్పిరి సత్క
వీంద్రు లో, వితతగుణాఢ్య నామదికి వేడుక

బుట్టె శతత్రయంబు బెం, పతులితభక్తిఁజేసి
ప్రమదాతిశయంబున నీకు నిత్తు నా, వెత లతి
వేగఁ ద్రుంచుటకు వేడుక శ్రీ... ౮

శా. మత్తేభంబులు చంపకంబులు మహామాధుర్యశా
ర్దూలముల్, బొత్తుల్ గూర్చినవృత్తముల్ వసు
స మేల్కొండంగఁ బద్యంబు లే,నిత్తు న్భక్తిని జిత్త
జారి చెలికి న్నింపొందఁ బూదండగాఁ, గ్రొత్త
ల్లిత్తమునందు వెల్లివిరియ న్గోవర్ధనోద్ధారకా. 9

ఉ. రక్షణసేయు భక్తజనరక్షక నన్ను దయార్ద్రదృ
ష్టిఁచేఁ, గుక్షి నజాండకోటులను గోరిక బెంచెడు
నట్టినీకు నా, రక్షణ యెంత! మున్నుఁ గడురక్ష
యొనర్పవె దీనకోటుల, న్నక్షయతారకా రఘు
కులాగ్రణి శ్రీ... 10

ఉ. రామ సమస్తలోకనృపరాజిలలామ సురారిభం
డనో, ద్దామ ఘనాఘపర్వతవితానవిరామ వికుం
ఠధామ స, న్నామ సుభక్తకామ నిను నామది
జేర్చి భజింతుఁ గావు మో, శ్యామలకోమలాంగ
రఘుసత్తమ శ్రీ... 11

ఉ. రాజకులప్రదీప రతిరాజునుగన్న విశుద్ధరూప
ఘో, రాజి దశాననప్రముఖులం దునుమాడు
మహాత్స్వరూపవి,భ్రాజితదివ్యచాప సురపాలిత

కీర్తికలాప నిన్ను నే, పూజ యొనర్తుఁ బ్రోవు
రఘుపుంగవ శ్రీ... 12

చ. వరగుణభక్తలోల సురవందితపుణ్యలతాలవాల
శ్రీ, కరకమలావిలాసపరికల్పితపద్మభవాండజాల
భీ, కరకరవాలచక్రగదకార్ముకహస్తసుశీల నా
మదిఁ, గురుతుగ నిన్భజింతు నృపకుంజర శ్రీ
రమణీమనోహరా 13

ఉ. పాలితగోపబాల పరిపంథినృపాలవహతానుకూల
శ్రీ, లోల దయాలవాల మునిలోకమనోరథసిద్ధి
లీల భూ, పాల యశోవిశాల యదుపాలనశీల
సుగానలోల న, న్నేలుము కీర్తిజాల కరినేలితి
శ్రీ... 14

ఉ. ఓరఘువీరధీర సుగుణోజ్జ్వల పర్వతధార శూర
ఘో, రారివిభంగ మంగళఖగాధిపవాహపదాబ్జ
గంగ భూ, భారవిలాసహాస ఘనపండిత శ్రీరమ
ణీసుహాస నే, నేర నుతింప నిన్నుఁ గృపనేలర శ్రీ.

చ. పరుఁడనుగాను భక్తజనపాలక పాలితగోపబాల
కా, నరసఖ పద్మనాభ కరుణారసపూరితహృత్స
రోజ నీ, కరుణదలిర్ప నన్ను సముఖంబుగ బ్రోచి
వరం బొసంగు నీ, కరమర లేల నయ్య వరదా
యిఁక శ్రీ... 16

ఉ. డాయఁగరార భక్తవరదాయక వేగమె లోక
నాయకా, బాయఁగఁజాల నిన్ను భవబంధవిమో
చన పద్మలోచనా, నాయెడఁ గిల్బిషంబు దగునా
తగనా నిను వేఁడఁ బాడ శ్రీ, నాయక బ్రోవు
ప్రోవు కడునమ్మితి శ్రీ... 17

ఉ. కాటుకపర్వతంబు లనఁగాఁ బెనుపొందు మదీ
యపాపముల్, సూటి దోలంగి భస్మమయి చో
ప్పు గనంబడకుండఁ బ్రోవవే, తేటగు నీదుతార
కము తేనియల న్గడుభక్తియుక్తి నా, నోటను
గ్రోలునంతకును నొప్పగు శ్రీ... 18

ఉ. పామరుఁ డంచు నన్నుఁ గడు బాములఁబెట్టఁ ద
లంచితేని నే, నేమియుఁ జేయువాఁడ మును నె
న్నినపాపులఁ బ్రోవలేదె నీ, నామసుధారసంబు
మదినాట దినంబు భజింప నింతనా, నోముఫలం
బు లివ్విధము లొప్పుట శ్రీ... 19

ఉ. అండజవాహ ఘోరదురితాటవిదాహ ఘనాభ
దేహ మా, ర్తాండకులోద్భవా ధరణిధర్మనిరూ
పణకృష్ణకేశవా, దండినిశాచరేంద్రకరతండవిఖం
డనకీర్తిమండనా, నిండగువేడ్క బ్రోవు దయ
నెమ్మిని శ్రీ... 20

చ. అగునగునయ్య దాసవరు లందఱిలో నను వేఱు
సేయ నీ, పగతుఁడ నంచుఁ గర్ణముల భాసిల

గంటలుగట్టు దానవుల్, విగతవిరోధివై పరము.
వే యొసఁగం దగె నంత కొంతకుం,దగనటవయ్య
నీకృపకు ధన్యుఁడ శ్రీ... 21

చ. పిలచినఁ బల్కు వింతమఱవేల చలం బది యేలఁ
నీకె కా, వలచితి మ్రొక్కు లిచ్చితి సువాక్య
ములం దగఁ బ్రస్తుతించితిన్, దలఁపవు జానకీర
మణ ధర్మనిరూపణ కార్యకారణా, వలదు పరా
కు నాయెడ కృపావర శ్రీ... 22

ఉ. దారుణకష్టభూతచయదర్పవిదారణము న్వికుంఠ
ముం, ద్వారకవాటసంహారణదాయకము న్భవరో
గహారముగ్, సారసనేత్ర నీభజన సారసమిత్రుని
కాంతిసారముగ్,గోరెద హృత్సరోజమునఁ గూ
రిమిఁ శ్రీ... 23

ఉ. కాంచనవస్త్రసంకలితకాయము కౌస్తుభరత్నశోభ
లే, లాంఛనముల్ యురంబునను లక్ష్మి పదంబు
ల గంగ సర్పమే, యెంచినపాన్పు నాకసమె యొ
కుఁవఛత్రము నిన్నిగల్గు ని, న్నెంచదరంబె
యీభువిని నేరికి శ్రీ... 24

చ. సుతుఁడు విధాత మన్మథుఁడు సూనుఁడు గంగ
కుమారి ధాత్రి స, న్నుతిగల రత్నపీఠము వినో
దము సర్వజగంబులు న్మహో,న్నతినిగమార్థజాల

ము జనార్దన యేమిళో అంత నీకు నా, వెత లడఁ
గించి బ్రోచుటకు వేడుక శ్రీ... 25

చ. తలఁతును వ్యాసవాల్మికిసుదండుల మాఘుని గా
ళిదాసుని, న్వలనుగ భాను భాస్కరుల వాసిగఁ
దిక్కన పోతరాజులఁ, బిలహాణు రామలింగ
మును బేర్మిని నన్నయ తిమ్మ పెద్దనఁ, గొలఁతు
సమస్తసత్కవుల గొప్పగ శ్రీ... 26

చ. జలజదళాక్ష నాయెడలఁ జాలు పరాకు; భవత్క
టాక్షమే, వలచితి వీడఁబోకు తగవా నగుబాటు
దలిర్ప నీకు నీ, సలలిత రామనామబలసత్వముఁ
బెంపుఁ దోలంగ నీకుఁ గా,వలసినవాఁడ రక్షణ
యవశ్యము శ్రీ... 27

ఉ. రార దయాపయోధి దినరాజకులాగ్రణి రామ
చంద్ర రా, రార పరాత్పరా జగతి రాజకులం
బులు గొల్చుచుండఁగాఁ, గారణజన్మమెత్తి ఘన
కార్ముకదక్షుఁడవై నిశాటులం, జీరి వధించు
మానిజనజీవిత శ్రీ... 28

శా. రాకాచంద్రుని ధిక్కరించురఘువర్యా నీముఖాం
భోజమం, దాకాంక్షించి మునీంద్ర సంఘము
త్వదీయాజ్ఞ స్వభవద్ద్వారలై, యేకాంతంబున
నిన్నుఁగూడిన ముదం బేపారఁ జిత్రక్రియ, న్వే
కారుణ్యమతిఁ రమించితివి నీవే కావె శ్రీవల్లభా.

ఉ. ఎక్కడ నుంటివయ్య యింక నేగతి నీవిట రాఁగ
దయ్య నా, దిక్కిటు జూడవయ్య కడుదీనుఁడనై
భవబంధనంబు చేఁ, జిక్కితి దీనిమాన్పఁగల
చేవయుఁ గల్గిన ధన్యు లెవ్వరుం, దక్కనవారు
లేరు నిను దక్కను శ్రీ... 30

ఉ. చక్కనివాఁడ వంచు నెఱజాణ వటంచు జగం
బులోఁ బెం, పెక్కినవాఁడ వంచుఁ గరి నేలితి
వంచు దయాబ్ధి వంచుఁ బె, న్మక్కువఁ జిక్క
నామదికి మాధవ శ్రీధర శ్రీనివాస నీ, చక్కద
నంబుఁ జూపు మనసాయెను శ్రీ... 31

ఉ. చిక్కితినుంచు గోపికలు జేరి భజింప ముదంబు
తోడ నా,చక్కెరబొమ్మల స్గుసుచుసాయకసంగర
మందు వేక్కఁ బెం, పెక్కఁగఁ గ్రీడసల్పి దయ
నేలిన గోపకుమార నాకు నీ, చక్కదనంబుఁ
జూపు మనసాయెను శ్రీ... 32

ఉ. అక్కరవచ్చె నాకు వినుమా కుసుమాయుధుఁ
గన్నతండ్రి మా, రెక్కడ లే నిదేవర రమేశ
యదూద్వహా రాధికాపతీ, నిక్కము నీలమేఘ
రుచి నీనుచు శ్రీకరమై జెలంగునీ, చక్కదనంబుఁ
జూపు మనసాయెను శ్రీ... 33

ఉ. మ్రొక్కిన గోపసుందరుల మోహరసాంబుధి
నోలలార్చి పెం, న్మక్కువ వారిమానధనమంత

హరించి ఘనంబు మించి యిం, కెక్కడ నీకు లేని
వెలుఁ గెక్కిన నిక్కవు టొక్కసామి నీ,చక్క
దనంబుఁ జూపు మనసారయెను శ్రీ... 34

ఉ. ముక్కున ముత్యము న్నుదుట మొక్కపుఁగస్తురి
చుక్కబొట్టును, న్నెక్కువయైనవక్షమున నేర్ప
డు కౌస్తుభరత్నముం గరం, బక్కజమారఁ గంక
ణము భాసిలఁ బిల్లనగ్రోవితోడ నా, మక్కువ
దీరఁ గన్పడవె మాధవ శ్రీ... 35

ఉ. మక్కువ నిన్నుఁ జూడ మది మాటికి మాటికిఁ
గోరుచుండె నే, దిక్కుననుండి వత్తువని త్రిప్పని
చూపుల నిక్కినిక్కి న, ల్దిక్కులుఁ జూచి వేస
రితి దీనతచే మదిగుందుచున్న నా,కెక్కడిదిక్కు
కావఁగదవే తగ శ్రీ... 36

ఉ అక్కరదీర్తువో యనుచు నాపను నీపదపంకజా
తము, న్మిక్కిలి నమ్మి నెమ్మదిని మేలుఘటింప భజిం
పుచుండ నా, కెక్కడఁ గానరావె యిది యేమి
ర యోరఘువీర తెల్పి నీ,చక్కదనంబుఁ జూపు
మనసారయెను శ్రీ... 37

శా. వేదాభ్యాసముచేసి శాస్త్రములు తావెయ్యేసను
న్నేర్చిన, న్గోదావర్యును గృష్ణ గంగ యమునా
గొపైఁ బ్రవకా వేరయుఁ, బాదాబ్జంబులు నొవ్వఁ

బోయినఫలంబా ? యూరకే నిన్ను స, మ్మోదా
ప్వాంతక నిర్మలాత్మ గనకేమోహాంధుఁడై తేహరీ.

ఉ. రామ యిదేమిరా నిరపరాధిని నన్నిటువీడితేని
నే, నేమియుఁ జేయువాఁడ దయయెయ్యెడ
కేఁగెఁ గరి న్విభీషణు, న్గోమలి యైనద్రౌపదిని
గూరిమి బ్రోవఁగ నేఁగి యయ్యెడ, న్బ్రేమను
నుండెనో మలపవేమిర శ్రీ... 39

ఉ. అన్నను బాసివచ్చి శరణన్నను నాదనుజేశుత
మ్ముని, న్మన్ననఁజేసి రమ్మనుచు మానుగ దానవ
రాజ్యలక్ష్మికిఁ, జెన్నుదలిర్ప రాజుగను జేసియుఁ
వైరములెన్న కెంతయుఁ, దిన్నగఁ బ్రోచితీవు
దయదెల్పుచు శ్రీ... 40

మ. వసుదేవాత్మజ వారిజాక్ష విను నావార్తల్ మ
హావాంఛతో, వసుధామండలిలో నవారిత
ములై వాక్రుచ్చఁగారాని బం ల్దోసఁగుల్ చేసి
తి నంచు వీడకుము జేదోయొగ్గి ని న్వేఁడితిఁ,
వసుధాపుత్రికళత్ర బ్రోవు నను నిప్డాపుఁ
రమానాయకా. 41

చ. ఇనకులనాథ నామనవి యేర్పడ నీకును విన్నవిం
చెదఁ, జననము నొందుచే మొదలు సల్పితి
నెంచఁగరానిదోసముల్, వనజభవాండమందుఁ

గలవారలలో ననుబోలుదీనుఁ డే, మనుజుఁడు
లేఁడు బ్రోవు నృపమండన శ్రీ... 42

శా. రారా! రాజకులప్రదీప రఘువర్యా వేగ రక్షింప
పరా, ఘోరంబైనభవాబ్ధిమధ్యమున మున్కల్
సల్పి భీతి న్మహో, దారంబౌ భవదంఘ్రినావికుని
చెంతం జేరితిఁ శ్రీహరీ, నేరం బెన్నక బ్రోవఁగాఁ
దగు జగన్నేతా రమానాయకా శ్రీ 43

ఉ. ఘోరపరేతరాజభటకోటులశిక్షలు విన్నభీతిచే,
సారసనేత్ర నీచరణసారసయుగ్మము చెంతఁజే
రితిఁ, సారవిహీనసంసృతివిషాదతరంగములందు
నన్ను నే, భారము జెంద నీకు కృప భాసిల శ్రీ
రమణీమనోహరా 44

ఉ. అంచితమైన నీసొబఁగు లాదరణాధికమైన క్రీడ
లౌ, పంచశరార్తలైన వ్రజపల్లవపాణు లెఱింగి
యౌ భళీ, యంచు నుతించి యెంచిన నుదం
చితపంచమగీతి వారల, న్వంచనజేసితీవు శ్రుతి
పారగ శ్రీ... 45

ఉ. ఆదరహాస మామృదువు లావగ లానగుబాటు
మాటలౌ, హ్లాదముతోడ గోపికలఁ బాయఁగఁ
జాల నటించు బల్కు ల, త్యాదరత న్మనోజశర
తాపము నోర్వఁగలే నటించు బె, ల్లాదులుబ్బొ
ల్కుటెల్ల మదివాంఛలె శ్రీ. 46

మ. కరమొప్ప న్వ్రజకామినీమణులు నిష్కాటిల్య సంపన్నలై, వరసౌందర్యవిశేషవాంఛితలు నై వర్ణించి యీ నంచు నా, యరవిందాక్షులు నిన్ను బాయకరయ మోహాబ్ధి న్నిమగ్నాంగల, య్యా రమేశా భవదంఘ్రినావికుఁ గనుంగో రే రమా నాయకా. 47

ఉ. ఎన్నఁగ నీకు నాశబరి యెక్కుడిచుట్టము కుబ్జయు న్గుహుం, డెన్నటిబంధువు ల్దయను నేలితి వార ల నన్నుఁగావ నీ, కెన్నఁడు రాదుగా మనసు యేను దురాత్ముఁడ నంచు నీగతి, న్విన్నప మా లకించకను వీడెదె శ్రీ... 48

ఉ. మండితరత్నహాటక సమంచితకుండల గండభాగ కో,దండకళాప్రచండ భుజతాండవఖండన దండి దానవా, పండితమానిహృత్కమలపంజరరంజన మేలు చిల్క యా, ఖండలసన్నుతా దురితఖం డన శ్రీ... 49

ఉ. శ్రీరమణీయవక్ష యదుశేఖర పాండవపక్ష ఘో రసం, సారవిపక్ష భూరిబలసత్వనిశాచరకోటిశిక్ష భూ, భారసురక్ష నిత్యశుభవర్ధన శ్రీహరి సార సాక్ష నా, నేరము సైఁపుమయ్య రిపునిగ్రహ శ్రీ... 50

ఉ. సారములేని సంసరణసాగరమందు మునుంగు
చు న్నహో, దారదురాఘమత్తగజతండవహాప
దలఁగ గృశింపుచుండఁగ, నేరరు నీదునామసుధ
నేర్పుగఁ బానముసేయ లోకులు, న్వార లెఱుం
గ రీమహిమ వజ్రము శ్రీ... 51

ఉ. రంగ సమస్తపక్షికులరాజతురంగ రమామనోజ్ఞ
సా, రంగ పురారికార్ముకవిరాజితభంగ ఘనాఘ
సాంగ నిస్సంగ దయాంతరంగ బలసత్వపరాక్ర
మహాదగంగ నీ, మంగళమూర్తిఁ జూపు నృపు
మండన శ్రీ... 52

ఉ. సారము నీపదాబ్జఘనసారససంజనితామృతంబు
నిస్సారము శర్కరాదిఘృతసర్వఫలంబుల మేలు
దాని వే, సారక సంతతంబు మది సన్నుతిఁ జేయు
చు జుఱ్ఱుజుఱ్ఱుకుఁ, సార మెఱింగి గ్రోలెదను జ
క్కన శ్రీ... 53

చ. కమలదళాక్ష నీమహిమ గానరుగా భువి మూ
ఢమానవుల్, అమితభవాది రోగవిలయాపద
లొందెడువేళ శ్రీహరీ, సుమశరుగన్నతండ్రి ద
యఁ జూడుమటంచు భజించునంత నే, శ్రమ
లు హరింప లక్ష్మణుని సయ్యనగూడుకవచ్చి బ్రో
వవే, సమదయ భక్తకోటులను జక్కన శ్రీ...54

చ. అతిమధురంబు పాలును గుడాదులు ఖర్జుర
పంచదారలుఁ, హితవులటంచు మూఢజన మె
చ్చుగనందురు నంతెకాని వే,చతురత మాధురీమ
హిమ సంవృతతారకనామసా్వదుకే, జత నిలఁ
జెప్ప నేది ఘనసారము శ్రీ... 55

ఉ. దానము లెన్నియైన వరదాయక నన్నము దాన
మియ్యఁగా, దానికిఁ దుల్య మేది విను తద్విధిఁ
గాననిమాడ్కి దేవ నీ, మానితనామసంస్మరణ
మందు శతాంశము బోల వెవ్వియుఁ, గాన రిఁ
కేమనందు ధర కష్టులు శ్రీ... 56

ఉ. సారము మే ల్సుధామధురసాగరపూరము భక్త
లోకమం, దారము ఘోరపాతకవితానవిదూ
రము సర్వలోకవి, స్తారము పుణ్యసారము విషా
దపిశాచమదాపహారము, న్వారక విష్ణునామపద
వర్గము శ్రీ... 57

ఉ. చేరితి నీపదాబ్జములు శ్రీరమణీహృదయాబ్జపంజ
రా, దూరితి నిన్ను ప్రేమఖరదూషణకాననదాన
వాంతకా, మీఱితి నీదునామసుధ మేలు భుజిం
చి పరేతరాజును, న్నేరిర నీకు సాటి జగ మే
లెడు శ్రీ... 58

ఉ. పాపము ద్రుంచవేల నతిపామరుఁ డంచుఁ దలం
చ నేల నీ, కోప మడంచ వేల మదిఁ గోరినకో

ర్కొ లొసంగ వేల నీ, రూపము జూపవేల కడు
రూఢిగ నమ్మితి నిన్ను నింక నా, పాపము లెంచ
నేమిపని భవ్యుఁడ శ్రీ... 59

చ. తగెనట కాళియాహి రిపుతమ్ముఁడు వారిధి కుబ్జ
కృష్ణయు, న్నగువ లనేకులుం దనుజమర్దన నేతగ
నాయనుగ్రహిం, పఁగ ఖగరాజవాహ మును
పాపులకంటెను ద్రోహినయ్య నీ, కగు నగు
నన్నుఁ బ్రోవ విడనాడక శ్రీ... 60

చ. శబరి భుజించి పండు లిడ సయ్యన గ్రోలి మహా
ముదంబుతోఁ, బ్రబలసుఖోన్నతుల్ జెలఁగి ప్రా
భవము న్గల నీపురంబులో, నబలలతోడుత న్గలసి
యాడగఁజేసితి వంతదానినీ, సొబఁగుకు నాకు
నేమొసఁగఁ జొప్పదు దెల్పు దయాపయోనిధీ,
సబబిది రామనామగుణసత్తమ శ్రీ... 61

చ. వనచరుఁ డేఁగి లంకఁగలవారలఁ గొట్టి పురంబు
గొల్వఁగా, దనరుట వింత నీదయ సుధారసవృష్టి
బలంబొ జానకీ, వనిత తపోఘనంబొ యది పా
ల్పడెఁగా యిఁకఁ గ్రొఁతియొంత యే,మనియొదొ
దీనికి న్విధము మాధవ శ్రీ... 62

చ. నిను నుతియింప నేర్పుగననేరనివిద్య ధరామరా
ళినిం, దనుపఁగలేనిసంపదలు తల్లిని దండ్రిని వీడు
పుత్రుఁడు, న్నెనయఁగ మాను వారినిధినీరము

రోగములంచు నెన్నెదన్, వనజదళాక్ష నామ
దిని వాసిగ శ్రీ... 63

చ. కలిగినభాగ్యము న్గుడువఁ గాననివాఁడు సమస్త
ధర్మముల్, దెలిసి పరోపకారములఁ దెల్పనివాఁ
డు దినంబునర్థికిన్, గలిగినకొద్ది నివ్వకయె కారు
లుపల్కెడువాఁడు నిన్నుఁ దాఁ, బలుకనివాఁడు
ధాత్రిఁ బలుపాపుఁడు వ్యాధికరుండటంచు నేఁ,
దలఁచెద నాపయిం దలఁపుఁ దప్పకు శ్రీ... 64

ఉ. కుండలిరాజుపైనను బరుండెడు భండనభీమ సం
తతా, ఖండలసన్నుతాంఘ్రిపదకంజలిశేష వికుం
ఠధామ బ్ర, హ్మాండకటాహరక్షణ ధురంధర పం
డితరాజకంధరా, దండిగ బ్రోవునన్ను దయ
దప్పకు శ్రీ... 65

ఉ. అంకిలియైన ఘోరదురితాటవినిం జనియించు
బాములన్, శృంఖల సంకటంబులును జిందరవం
దరఁజేయ భీతిచే, శంకరమిత్ర నాదురితసంకట
ముల్ దెగద్రుంచుమంచు నీ, కింకఁ గరంబులో
గ్గతిని యేలుము శ్రీ... 66

ఉ. భూరిగుణాఢ్య రాజకులపుంగవ సంగరరంగభీమ
ఘో, రారివిరామ భక్తజనరాజి సుసన్నుత దివ్య
నామ నా, భారము నీవె కావఁగదె పాపుఁడనైన

ననాథనైన సం, సారపుదాంధినైన మునిసన్నుత
శ్రీ... 67

ఉ. పాయఁగదా మహాత్మతనుప్రాయము నాయెడ
నీకు నింక లే, దాయెఁగదా కృపారసము దారు
ణకష్టజలార్ణవంబుపా, లాయెఁగదా ఘటంబు నిర
పాయసుఖంబు లొసంగ వేగ నా, నాయన రార
నన్ను విడనాడకు శ్రీ... 68

ఉ. బాలుఁడవై యశోద పరిపాలనసేయఁగ నాలగా
చి నీ, లాలకలన్ రతిపతివిలాసజలార్ణవమందుఁ
దేల్చు నీ, లీలలు చాతురీమహిమ లెల్ల నుతింపఁ
జతుర్ముఖుండునుం, జాలునె మోక్షదాయి ఫణి
శాయివి శ్రీ... 69

ఉ. ఆఱుగుణంబులంచనెడు నాఘనచోరులు జ్ఞానర
త్నముల్, వారక దొంగిలింపఁ గడువాసిగ గా
చిరి నాఘటంబులో, వారలఁ బట్టనేర ననివారి
తమోహాలతానుబద్ధసం, సారములోనఁ జిక్కితి
నశక్తిని శ్రీ... 70

చ. చిఱుతుకవాలము న్మిసిమిజెందినమేను సరోరు
హాక్షులన్, గరమరుదార మీనమయి గాపురు
షు న్నిగమాపహారుని, స్సురముగఁ జేసి ప్రాఁజ
దువు లొప్పుగఁ దెచ్చి విధాతకియ్యవే, పరమ
కృపారసంబు కడుభాసిల శ్రీ... 71

చ. సురలు సురారులు న్మహిమజొప్పడ క్షీరపయోధిఁ
ద్రచ్చుచో, భరమున మందరాద్రి కడువాసిదొ
లంగి మునుంగఁ గూర్మమై, సరగున నగ్గిరీంద్ర
మును జక్కఁగనెత్తి సురాసురాదుల, న్గరుతుగఁ
బ్రోచితీవు కడుఁగూరిమి శ్రీ... 72

ఉ. దారుణబాహుగర్వబలదర్పితుఁ డాకనకాక్షుఁ
డంతఁ బో, ధారుణి చాఁపఁజుట్టి నతిదారుణనుం
చుఁ దలంచి వేడ్కఁ భూ, దారపువేషివై యతని
దర్ప మడంచి ధరిత్రిఁ బ్రోవవే, భారము జెంద
కుండ నిరపాయత శ్రీ... 73

చ. బలుఁడగురక్కసుండు తనబాలుని జాలదురంత
వేదనల్, అలసటఁబెట్టి నాకును జనార్దనుజూపు
మటన్న నుద్దులుక్, గులికెడురత్నకంబమున
ఘోరభయంకరతీవ్రకోపివై, జలజభవాండము
ల్బొగడఁ జక్కఁగను న్నరసింహమూర్తివై,
వలనుగఁ జింపవే యతనివక్షము శ్రీ... 74

చ. బలిని బదత్రయంబు భువి బాగుగ దానము వేఁ
డి మాయచేఁ, జెలఁగి వటుండవై యతనిఁజేరి
పదత్రయ మర్థిఁగోరి భూ, వలయము నంతరిక్షము
ను వాసిగ రెండడుగుల్ ఘటించి యా, వల బలి
నంటఁగట్టియు శుభావహా త్రొక్కవె భూమిక్రిం

దకుఁ, దలకొని యింద్రుఁ బ్రోచుటకుఁ దల్చియు
శ్రీ... 75

చ. ధరణినృపాలకోటి విదితంబుగఁ ద్రుంచి శిరఃకదం
బముఁ, సురపురి కేఁగుమార్గమునఁ జొప్పడుమె
ట్లొనరించి రక్తముఁ, బరువడిఁ బైతృదర్పణము
భాసిలఁజేసిన రామమూర్తి నా, తరమె నుతింప
నిన్ను వరదాయక శ్రీ... 76

చ. కదనములోనఁ గ్రూరదశకంధరుకంఠవిలుంఠనం
బుకై, మదవతి గోలుపోయి నిజమారఁగ దానవ
కోట్లద్రుంచి నీ, వదనునెఱింగి రావణుని నాజిని
గూల్చి ధరాతనూజనుఁ, బదపడి తెచ్చినట్టి రఘు
వల్లభ శ్రీ... 77

ఉ. మక్కువతోడ గోపికల మానధనంబు హరించి
నట్టి యా, చక్కనికృష్ణమూర్తి బలసత్వుఁడు
నీకనుజుండటంచు బెం, పెక్కిన రేవతీరమణుఁ
డీతఁడవన్బలరామమూర్తివై, నిక్కము భక్తుల
న్గరుణ నేలితి శ్రీ... 78

ఉ. నీలగిరీంద్రశృంగము వినిర్మలగేహముగాఁగ సా
ధులఁ, బాలనజేసి మూఢులను భండనవీథివధింప
నంతకు, న్గాలముగాక మీఁదనగు కాలము జూ
చుచునుండి యిప్పుడీ, కాలమునందు బౌద్ధమనః

గా విలసిల్లెడు నీవినోదపుఁ, లీలలు నెంచ నెవ్వ
రిల నేర్తురు శ్రీ... 79

ఉ. ఘోరకలిప్రపూర్ణమగు కుంభినిలో ఖలుల న్వ
ధించి భూ, భార మడంపఁగా హయముపై విల
సిల్లుచు పేలుకత్తినా, ఘోర మడంచి సజ్జనుల
కుం బ్రియమిచ్చెదు కల్కివేషివై, మీరెడు వే
ల్పువీవెకద మేలగు శ్రీ... 80

ఉ. నీపదభక్తికిం బ్రియము నేర్పుగనందగువాఁడు
నింద్రియ, వ్యాపకముల్ జయించు గుణవర్ధనుఁ
డార్యుఁడు నింద్రియంబులఁ, బాపక నిల్వనూ
దియు విపద్దశలు న్గనువాఁడు ధాత్రి నీ, ప్రాపుకుఁ
బాత్రుఁడౌనె ఘనపాపుఁడు గిల్బిషుఁడు న్దురాత్ముఁ
డుఁ, శ్రీపతి నన్ను నీకృపకుఁ జేర్పర శ్రీ... 81

చ. వరద దయానిధే దివిజవల్లభసన్నుతపాదపద్మ శ్రీ,
కర ఖగరాట్తురంగ భవకార్ముకభంగ దయాంత
రంగ నీ, సురుచిరనామసంజనితశోభనపారము
గ్రోలుదాసులఁ, బరగ భజింతు వారిపదపంకజ
రేణుకదంబధారినై, నిరతము నన్ను నీదయను
నేలర శ్రీ... 82

ఉ. చచ్చెదువారిఁజూచి మది జాలిని నేడ్చుచుఁ దాము
జచ్చుటల్, మచ్చికఁ గానలేక తమమానినులఁ

సకలార్థసంపదల్, హెచ్చు నిజంబటంచు నినునె
న్నఁడు వాక్కులమానసంబులన్, బొచ్చము లేని
భక్తిఁ బెనుపొంద భజింపనివారి కేగతో, చెచ్చెర
నన్ను నీకృపకుఁ జేర్పర శ్రీ... ౮౩

ఉ. అలియుఁ గంతపాశము సుతాదిసుహృజ్జను లం
తఁజూడ నాఖిలభవాటవిం దిరుగు బెంపు మృగా
వళి దీనికింతగాఁ, బాలుపడంగ నేల యని పల్క
దు నామది యేమిసేయుదున్, కాలము చేరు
వయ్యె ననుఁగావవె శ్రీ... ౮౪

ఉ. పాపుఁడు వీనిగాతునని భావములోఁ దలపోసి
నన్నె నే, పాపము జెందకుండ దయఁ బాలనజేసి
కృతార్థుఁ జేయునీ, ప్రాపెదఁ గోరినాఁడ నిరపాయ
దయానిధి నీకు మిక్కిలిన్, బ్రాపెవరయ్య రక్ష
ణకు వాసిగ శ్రీ... ౮౫

ఉ. వేడుకలుప్పతిల్ల నడువీధిని నే గడఁ గట్టి దానిపై,
నాడుదు ముజ్జగంబుల జనార్దనుతో సరి రారు దై
వముల్, చూడుఁడటంచు మేల్ఘనులు జోడులు
గూడి చెలంగ నంతపూఁబోఁడులు నాట్యమాడ
గుణపూర్ణుఁడ శ్రీ... ౮౬

ఉ. పాపపిశాచసంఘములు పాల్పడువేళ దురంతవే
దనల్, దాపురమైన వేళ భవదంఘ్రియుగంబు మదిం
దలంచినన్, రూపరియంగఁబోవె యవి రూఢిగ

నీమహిమేమనందు నో, భూపకులప్రదీప రఘు
పుంగవ శ్రీ... 87

ఉ. దానముసేయలేదు పరదారల వారిధనంబులం
దును, న్మానఁగలేదు వాంఛ ధనమార్జనసేయఁగ
నేర్పులేదు డెం, దాన ముఁదంబులేదు వరధర్మ
కథల్ వినలేదు మూఢులం, దే ననుఁజేర్చెదో
కృపను దెల్పవె శ్రీ... 88

శా. జారుండైన ధరామరావరుఁడు దుశ్చారిణ్ శు
భాకారి ని, న్నారిణ్ బంచమరాలినిం దగులుకో
న్న ట్టాయజామిాధుని, న్నేరంబెన్నక బ్రోచితీవు
యమునిన్నిందించి పుణ్యాత్మగా, నేరీ నీసరిదాత
లెన్న భువిలో నెవ్వారు శ్రీవల్లభా. 89

శా. మాయాజాలపుమోహవారినిధిలో మాబోటుల
న్నుంచియుం, ద్రోయన్రాని మహాపదల్ గుడువ
దోడ్తో కాల మెక్కించి యే, చాయంజూచిన
గానరాక భయసంజాతార్తిపాల్జేసితే, మోయం
జాలను గష్టముల్ రఘుపతీ మూఢాత్మునిం బ్రో
వవే. 90

ఉ. రాఁగదవయ్య దీనుఁడను రక్షణసేయఁగదయ్య
యింక నా, కేగతి తల్లిదండ్రియును నిష్టుఁడవుం
జెలివి న్బ్రియుండవుణ్, భోగిపయి న్వినోదపరి

పూర్ణుఁడవై నిదురించువేళ భూ, నాగవియత్త
లంబులు జనార్దన కుక్షినినుంచి బ్రోవవే, భోగ
శరీరపుణ్యా నను బ్రోవర శ్రీ... 91

ఉ. పాండవమధ్యము న్గరుణ భాసిలఁ బ్రోచెడు వేడ్క
చక్రముఁగా, దండిగబట్టి యాదివిజతండముఁ జూడ
వియన్నదీసుతుఁగా, ఖండనవీథి ద్రుంపఁ బెనుపా
రెడు కోపముతోడ నేఁగ నా, ఖండలసూతి
నన్నుఁ గృపఁ గావుమటంచును వేఁడఁ బ్రోవవే,
దండిగ నీకృపారసము దప్పక శ్రీ... 92

చ. పరధనదారల న్బ్రియము భాసిలఁ గోరెడునామ
నంబనే, తరుచరుఁ డన్నచోరుని సదాభవదం
ఘ్రుల జ్ఞానరజ్జుల,న్బరువశీ గట్టిపెట్టి యిది భావ్య
ముగాదని కొట్టు తిట్టు నీ, కరమరలేల పుత్రుఁడ
నిహాంబు పరంబు లోసంగు వేడుకఁగా, వరగుణా
నీలమేఘ రుచివైభవ శ్రీ... 93

శా. నీవే సర్వజగంబులెన్న తృణము న్నీకన్న వేఱు
న్నదే, రావే కావఁగదే వరంబడిగితిఁగా రక్షింప
వే బెంపవే, సోమార్కాక్షిసరోజ భక్తవరదా
సుత్రామశత్రుక్షయా,భావాతీత నుతింపనేరను
మహాపాపి న్ననుం బ్రోవవే. 94

ఉ. పూనితి నీదుచిత్రములఁ బొల్పునుతింప మహా

వినోదివే, గాని నిజస్వరూపమునఁ గానఁగరావు
వరంబులీవు నే, మాన సమస్తమైనఁ గడుమాయ
లఁజుట్టిన కష్టపెట్టినం, దానవగర్వనిర్దళన తత్పర
శ్రీ... 95

ఉ. కంటి వికుంఠమందిరునిఁ గంటి ధరాత్మజఁ గంటి
లక్ష్మణుఁ, గంటి దినేశ్వరాత్మజునిఁ గంటి మహా
బలశాలివాయుజుఁ,గంటి సురేంద్రపౌత్రు వెసఁ
గంటి కలఁ హరిసేనవారలఁ, మింటికిముట్టె
నాసుకృత మేమని చెప్పుదు శ్రీనివాస నీ, బంట
ను నేలుకొమ్ము కృప భాసిల శ్రీ... 96

ఉ. పారముముట్ట నిన్నెపుడుఁ బల్కఁగ నాఫణిరాజు
శక్యమా, నేరిచి పల్కె నేననఁగ నీమహానీయవి
లాససంపదల్, ఆరయ నెంతవాఁడ ఘనకార్యము
గాదు గదయ్య నిన్ను నే, గోరె దభీష్టసిద్ధికిని
గూరిమి శ్రీ... 97

చ. అగణితపూర్వజన్మ దురితాంబుధిసంభవవీచులం
దుఁ ద్రో, వగపడ నీఁదలేక భవదంఘ్రియుగంబను
నోడజేరితిఁ, దగవగునే ననున్విడువ దాతవు
భ్రాతవు లోకనేతవుఁ, నగునగునయ్య భక్త
వరులందఱ మున్నెటు బ్రోచితీవో నీ, తెగువ
యొఱుంగనయ్య జగతీధవ శ్రీ... 93

ఉ. చక్కనిరామనామజపసార మెఱుంగ సదాశివుం
డనా?, నిక్కపు నీదయారసము నేవళము న్గన
నాగరాజునా?, యిక్కడనుండెనంచుఁ బలుకేర్ప
డఁబల్క సుఁరారిపట్టినా?, నిక్కపుమానుషాధ
ముఁడ నీచుఁడ నన్నెటుబ్రోచెదో ఘనం, బక్క
జమారభాస్కర కులాగ్రణి శ్రీ... 99

చ. అటుకులు గుప్పెడిచ్చి ధనమార్జనసేయు కుచేలుఁ
డు న్మహా, ఘుటికుఁడు నీమహామహిమ గానరు
నీవును లంచగాఁడవు, న్నెటువలె నేను నీకరుణ
యీఁగుదు లంచముంబెట్టఁజాల న, న్నెటుకరు
ణింతువో నృపకులేశ్వర శ్రీ... 100

మ. వసుదేవాత్మజ వారిజాక్ష విను నావార్త ల్మహా
వాంఛతో, వసుధామండలిలో నవారితములై
వాక్రుచ్చఁగా రాని బ, ల్దోసఁగుల్ జేసితినంచు
వీడకుము జేదోయొగ్గి నిన్వేఁడితిఁ, వసుధాపు
త్రికళత్ర బ్రోవునను నిష్పాపుఁ రమానా
యకా. 101

ఉ. రాయనఁ బాపసంఘములు రాలును గుత్తిని ని
ల్వఁజాలకఁ, మాయన మాయనంత సుఖ
మందుఁ జెలంగెను వక్త్రమెల్ల నో, తోయజనా
భ మేల్మహితో పిలసిల్లెడు నీదునామముఁ

బాయక నిన్భజింప నిరపాయసుఖంబు లొసంగి
మోక్షసం, ధాయినిగాదె తారకనిధానము శ్రీ.

ఉ. రక్కసిచన్నుపా ల్గుడువరాదనక న్విషమంచు
నెంచక, న్నిక్కము దానిపాపములు నీరుగఁ
బాలటుగ్రుక్కగ్రుక్కకుక్, జక్కఁగఁ గ్రోలి మా
తగతి జాలెడు మోక్షమొసంగి బ్రోచు నీ, యొ
క్కువ లెన్న నేర్పుగలదేరికి శ్రీ... 103

చ. దయ విడనాడ నీకు నిజధర్మమ నాదగుపూర్వ
కర్మమా, మయుని సుపుత్రి ప్రాణవిభు మర్మము
జించి హరించి వానికి, న్నయముగ మోక్షమిచ్చి
నినునమ్మినదానవుఁ డావిభీషణుక్, భయముదొ
లంగ నేలినది పాటియు సాటియుఁ గాదె నాకు నీ,
దయకును బాత్రుఁడ న్విడువ ధర్మమె శ్రీ...104

ఉ. తాతకుఁ దండ్రివయ్యు వినతాసుతు నేలెడు రాజ
వయ్యు వి,ఖ్యాతిగ యోగిబృందముల కందఱకు
న్బరతత్త్వమయ్యు భూ, జాతకు నేలికయ్యు దివి
జారులనెల్ల హరింపనయ్యు నీ, ఖ్యాతి నుతింతు
నయ్య నరకాంతక బ్రోవఁగదయ్య నమ్మితిక్,
దాతయు దైవము న్భువిని ధన్యుఁడ శ్రీ...105

ఉ. వాసిగ జానకీహృదయవారిజగంధరసంబు గ్రోలు
మే, ల్భాసురభృంగమా ! పరమభక్తుల ముక్తి

నిధానమా దయన్, వాసిగనేలు నన్ను రఘు
వంశజలార్ణవసోమ రామ నీ, దాసుఁడ రాఁగ
దే దయను దప్పక శ్రీ... 106

ఉ. రాతిని నాతిఁజేసి కరిరాజును నీపురిఁ జేరఁజేసి
భూ, జాతకు ఘాతఁజేసి కపిజాతి మహత్త్వము
నొందఁజేసి దు, ర్జాతి హరింపఁజేసి సురసన్నుతి
నొందిన రామనామ నా, పాతకముల్ హరించు
నిజభక్తుఁడ శ్రీ... 107

ఉ. రాఁగదె జానకీరమణ రాఁగదె వేగమె రాజరత్న
మా, రాఁగదె భోగిరాట్ఛయన రాఁగదె భా
స్కరవంశవర్ధనా, రాఁగదె నన్నుఁబ్రోవ యతి
రాజశిఖామణి పద్మలోచనా, భోగశరీర నన్గరు
ణఁ బ్రోవఁగ శ్రీ... 108

ఉ. పామరసంవృతుండనని బాములఁబెట్టదలంచితేని
నీ, కేమియు రామిలేదు యశమెక్కువరాదు
ధనంబు బోవదిం, తేమిపనంచుఁ బూనితివె యెక్కు
వదాతవు నీకుఁ బుత్త్రుఁడన్, రామ వికుంఠధామ
నృపరాజలలామ పవిత్రనామ నా, కామితమిచ్చి
బ్రోవు ఫలకారణ శ్రీ... 109

చ. గజతురగాదిసంపదలు గామినులున్ సుతబంధు
మిత్త్రులున్, నిజముగఁగల్గి యుద్ధరణి నిత్యతకెక్కి

నవారు మున్ను నీ, భజనయొనర్చి పూ ర్వభవబం
ధలత ద్రెగద్రుంచి మించియుఁ, సుజనులనంగ
నొప్పెదరు సువ్రత శ్రీ... 110

ఉ. ఎంతరుచో గణింప ధర నేరికి శక్యము రామనామ
ముఁ, సంతతము న్భజించుమునిస త్తముని న్గిరి
రాజ పుత్రి శ్రీ, కాంత యెఱుంగుఁగాక రుచి
గాఢతరంబు మదిందలంప నే, కాంతముగాదె
యామహిమగన్గొని శ్రీ... 111

చ. పరమరహస్యమై నిజముఁపొల్పడక న్భవహారూప
మాన్యమై, యరయఁగ శుద్ధసత్వమహిమాతిశ
యోజ్జ్వలమై వినోదమై, బరగెడు రామనామ
సుధ గ్రోతిగజుత్తెఁవారికెల్ల తత్పర మరచేతిదై
ముదము పొల్పడు శ్రీ... 112

ఉ. కాకము కావుకావుమనఁగా నెపమెంచక బ్రోచి
తీవు నఁ, జేకొనవేల పక్షికులశేఖరవాహన
దానికన్న నా, లోకువయేమి నిన్ను మదిలోఁ
దలపోయుటదప్ప వేఱె నా, లోకువయెంచ నేది
ధరలోపల శ్రీ... 113

చ. కరిపతి కావుకావుమనఁగా విని త త్తఱపాటుతో
డ శ్రీ,తరుణికుచద్వయంబుపయిఁ దాల్చినపైఁట
చెఱంగు వీడక,న్పరువులు వారవే తనువు భారమె

ఱుంగక యట్టినీవు నా, మొఱవినవేమి నిర్దయస
మున్నతిఁ ద్రుంపవదేవి: చెప్పుమా,ఖరకరవంశజా
దురితఖండన శ్రీ... 114

చ. జలజమరందసారమును జక్కఁగ గ్రోలెడుభృంగ
రాజముల్, వలచునె కేతకీకుసుమవాసనకై భ్ర
మజెంది నెమ్మదిన్, జలజదళాక్ష నీచరణసారససా
రము గ్రోలునామనం, బిలఁగల వారివేఁడుటకు
నెట్లుసహించు దరిద్రమబ్బినన్, దలఁపవు నన్ను
బ్రోచుటకు ధన్యుఁడ శ్రీ... 115

శా. నీవే దిక్కని నీవె యొక్కవనుచు న్నీకన్న లేరం
చును, న్నే వేళ న్భవదంఘ్రియుగ్మములు నేనెంచన్
దయాశాలినై, రావేమే యినవంశవారినిధి
చంద్రా శ్రీధరా మాధవా, బ్రోవంజాలవొ
మూల్యహీనమొ మహాపుణ్యాత్మ దెల్పందగున్.

మ. కలదా యీవిధమెక్కఁడైనఁ బలుకంగా రాద
నే వేఁడితే జలజాతాసనవాసవాదిసురలున్, జర్చిం
పరానట్టి ని, బలవిభావిజితచాతురీమహిమలున్
భాషింప నాశక్యమా, దలఁతు న్నామది నిన్నునే
మరక నోధాత్రీశ శ్రీవల్లభా. 117

ఉ. దీనుల బ్రోవ భక్తులను దేజముగాఁ గడురక్షసే
యఁ బె, న్గానల నాకలంబులును గాయలు దుం

పలు నిర్మలాంబువుల్, బానముసేయు మానులను భక్తిని యుక్తిని నేలనీకెకా, మానదు నన్నుఁ బ్రోచు టదిమానదు శ్రీ... 118

ఉ. ఎంతనివేఁడుకొందు నిఁక నేగతి నీదుచరిత్ర మెంతు శ్రీ, కాంతమనోబ్జపంజరశుకా కమనీయవిలాసచంద్రికా, దంతి దురంతచింతలు విదల్చిన శ్రీకర లోకనాయకా, పంతము కెంతవాఁడఁ దగవా నను బ్రోవకయున్న నీకు వే, దాంతమహాటవిం దిరుగుధన్యుఁడ శ్రీ... 119

చ. పలుకవె యెంతనేబిలుతు పాపముగాదె మహాదరిద్రుఁడ, న్నలసితిఁ గష్టమొందితి మహోదయశాలివి నిన్నుఁజూడఁగా, వలచితి నేర్చినట్లు గడు వర్ణనజేసితి మ్రొక్కులీడితిఁ, దలఁప వికేమి సేతు వరదాయక శ్రీ... 120

ఉ. భాసురమైన నీదయకుఁ బాత్రుఁడఁగాన భజింప మాన నీ, దాసులకెల్లదాసుఁడ విధాతపితాశ్రితపారిజాత నీ, కేసరినీవె నీకు సరినెంచ జగంబులలేరు వేతె నా, యాసలొసంగు నెమ్మనము హాయన శ్రీ... 121

ఉ. కానరు నీమహామహిమ గానరు భక్తులఁ బూజ సేయఁగాఁ, గానరు దుర్విచారమను గాఢపిశాచ

విదారణంబు లీ, మానవకోటు లేమనెద మాట
లమూఢులు వారినొల్ల స, ష్మానచరిత్ర నన్నుఁ
గృప మానకు శ్రీ... 122

ఉ. చాలదు భూములిచ్చినను జాలదు కన్యల నెందఱి
చ్చినఁ, జాలద యన్నదానమును జాలదు
మూల్యము లెన్నియిచ్చినఁ, బోలునె బాలకృ
ష్ణ యదుపుంగవ ధీనిధి రాధికాపతీ, నీలనిభాంగ
నీదయకు నీటుగ శ్రీ... 123

ఉ. జాలమిఁకేల నాయెడ విశాలదయాపర భక్తవ
త్సలా, లాలితగానలోల గుణలాలిత సర్వజనా
నుకూల నా, పాలిటిదైవరాయ యెడబాయను
బ్రోవర మానిగేయ నీ, కేలచలంబు దాసుఁడ
ను నేలుము శ్రీ... 124

ఉ. వాసవభోగమబ్బి సుఖవార్ధినిదేలి జగంబులేలి
న, న్నాసకు మేరలేదు ఘనమా ధనమెప్పుడు వెం
టరాదు నీ, దాసుల కివ్వఁబోదు ఫలదాయక వ
చ్చినఁబోదు వాదులే, దోసములేదు నాకు ఖర
దూషణకాననవీతిహోత్ర నీ, దాసుఁడ నన్ను
నేలు కృపదప్పకు శ్రీ... 125

ఉ. ఎంచితి నీచరిత్రఘనమెల్ల ఘనంబుగ భక్తకోటి
లో, మించితి నాదుపాపముల మేలు హరించి

పు రాకృతంబు వే, ద్రుంచితి జానకీహృదయతో
యజతోయజమిత్ర యింక నా, కెంచ భయంబిఁ
కేల జగదీశ్వర శ్రీ... 126

ఉ. అక్కఅదీర్ఘవో యనుచు నాసను నీపదపంకజా
తము, న్మిక్కిలి నమ్మి నెమ్మదిని మేలుఘటింప భజిం
పుచుండ నా, కెక్కడఁగానరావో యిదియేమిర
యోరఘువీర ! దెల్పు నీ, చక్కదనంబుఁ జూపు
మనస యెను శ్రీ... 127

ఉ. మిక్కిలికానలోఁ బసులమేపుచుఁ బిల్లనగ్రోవి
యూఁదుచు, న్మక్కువ పిక్కటిల్ల వ్రజమానిను
ల న్గనుమాస్త్రుబారికిం, జక్కగఁద్రోచి నీమహి
మ సారెకుఁ జూపుచునుండునట్టి నీ, చక్కదనం
బుఁ జూపు మనసాయెను శ్రీ... 128

ఉ. అక్కడ గోపపల్లెకడ నాడెడువేళ మహావినోది
వై, మిక్కిలి పాలువెన్నలును మెక్కుచు గోపి
కలిండ్లఁ జిక్కుచు,న్నెక్కడఁజూడ నీవెయయి నిం
దునిభాస్యలఁ గూడి యాడు నీ, చక్కదనంబుఁ
జూడ మనసాయెను శ్రీ... 129

ఉ. మక్కువ యాయశోద సుకుమారతను న్నిను జే
ర్మి మీఁటఁ దా, నక్కునఁజేర్చి చన్గవల నప్పుడు పా
లటుచేపనిచ్చుచుఁ, ముక్కున ముత్యముంచి

కడుమొక్కపుఁగస్తురిబొట్టుదిద్ది మా, రెక్కడ
లేని నిన్నుఁ దనయొక్కవప్రేమను ముద్దులాడు
నీ, చక్కదనంబుఁజూపు మనసాయెను శ్రీ...

ఉ. చిక్కులఁ బెట్టనేల గడుఁజిక్కినన న్నలయించ
నేల నీ, యెక్కువ వీడనేల జగదీశ్వర సర్వజగం
బులందుఁ బెం, పెక్కి వ్రజాంగనామణులనెల్ల
ముదంబునఁ గ్రీడదేల్చు నీ, చక్కదనంబుఁజూపు
మనసాయెను శ్రీ... 131

ఉ. రిక్కలతేడు కాంతిప్రసరించుముఖంబున రావి
రేకమే, లక్కజమై దివాకరనిభాంకురమై వెలుఁ
గొందఁ గన్నులక్, జక్కఁగదిద్దు కాటుకల సార
ము నీలఘనాభలొప్పఁ బెం, పక్కజమై కురుల్ప్భ
జమునందు వినోదముచే నటించు నీ, చక్కదనం
బుఁజూడ మనసాయెను శ్రీ... 132

ఉ. చిక్కనిపాలుద్రావి వ్రజచేడియలిండ్ల నటించి వా
రలక్, జిక్కులఁబెట్టి భావజునిజెన్నగుఁగ్రీడల కె
ల్లఁదార్చినీ,మక్కువపిక్కటిల్ల సుకుమారులజారు
లఁజేసినట్టినీ,చక్కదనంబుఁజూపుమనసాయెనుశ్రీ.

ఉ. ఆలనుగాచి గోపకులయాపదలెల్ల హరించి రుక్మి
ణీ, బాలికఁ బెండ్లియాడి కడుభద్రముగాఁ బడి
యాలువేల నీ, లాలకలన్వరించి పటులాలసల న్మ
రుకేళిఁదేల్చునీ, లీలలనెంచఁజాలుటకు లేరుర శ్రీ.

ఉ. పాండవపక్షమై ప్రబలభండనవీథి మహోగ్రకా
ర్ముకో, ద్దండకళా ప్రచండభుజతాండవుఁ డాసుర
రాజపుత్రునిన్, దండిగనేలి భానుసుతు దర్పము
డంచి కురుక్షితీశ్వరున్, దండితుఁ జేసి ధర్మజుని
దర్పమెలర్పఁగ రాజుఁ జేసి పూ, దండయొసంగినట్టి
ఘనదైవము శ్రీ... 135

శా. రావా మోమిటుజూపవా ననుదయన్ రక్షింప
వా బెంపవా, భావాతీత గుణాశ్రయా భవహ
రా భాగ్యోదయా మాధవా, కావా నాకును ద
ల్లిదండ్రి. విలపైఁ గారుణ్యరత్నాకరా, నీవే
దిక్కుర నన్నుఁ బ్రోచుటకు నున్నీ రేజపత్రేక్షణా.

శా. ఏవేళ న్గమనీయసుందరములై యింపొందు నీ
యంఘ్రులున్, భావంబందుననిల్పి ప్రేమలతలన్బం
ధించి పూజించి యో, దేవా కావుమటన్న స
త్కారుణ వే దీపింపఁగా వచ్చినా, భావం బుల్ల
సిలంగఁ బ్రోవఁదగదా భాగ్యోదయా! శ్రీవరా.

ఉ. ఎక్కడికేఁగితీవో సుత యేమిర గోపమదేభగా
మినుల్, మక్కువ వారిమానధనమంతయు నీకు
నొసంగియున్నవా, రక్కట వారి ప్రాణవిభు లం
తయెఱింగిన మేలుకత్తిపై, నెక్కుడుసాముగాదె
యిదియేటికిఁ బోకుమటంచుఁ బల్కు నీ, మ
క్కువ తల్లియొద్ద నయమాడెడు శ్రీ... 138

ఉ. రాధ మనోరథంబు గడురంజిలఁ బుష్పశరాసనా
స్త్ర మె, న్వేధ లడంచి కూరిమిని వేడుకనించి గు
ణంబులెంచి యే, బాధలు జెందకుండ నిజభార్య
గనేలిన నీవిలాసలీ, లాధిక మెన్న నాకు దరమా
వశమె శ్రీ... 139

ఉ. రాజితకీర్తి బెంపెసఁగ రాముని తమ్ముఁడవై జె
లంగి నా, త్రాజితిఁ బెండ్లియాడి కడుదారుణకర్మ
ల రాక్షసావళి, న్నాజిని గూల్చి క్రూరనరకాసురుఁ
జంపి మహావినోదవి, భ్రాజితకీర్తి నొందిన శు
భావహ శ్రీ... 140

మ. కురుసేనార్ణవమధ్యమందు నృపుల న్గూల్పంగ భీ
భత్సునికిన్, శరసంతానమహానుభావము వడిన్
సంధించి సారథ్యపున్, భరముం దాల్చి విరోధవ
ర్గములను న్భంజించి ధర్మాత్మజున్, గరుణం బ్రోచితి
వీవె కావె ధరణి న్గంసారి శ్రీవల్లభా. 141

ఉ. గౌతమపత్ని శాపమునఁ గారడవి న్బెనుఱాయి
యైన నా, నాతిని బ్రోచె నీదుచరణాంబుజరేణుక
దంబమెల్ల నీ, ఖ్యాతి నుతింపగాదు దయఁ గావు
రఘూధిప నన్ను వేగ యే, పాతకమొంచక న్బతిత
పావన శ్రీ... 142

చ. పతితులఁ బ్రోచు నీబిరుదు పాలనసేయు జగత్కు
టుంబివై, చతురతఁ జూపుచున్న గుణశాలివి

సాగరజామనోహరా, కౌతుకఁగనేల నాకిడ వి
కుంఠ కుచేలునికిచ్చి బ్రోవవే, యతులితమైన సం
పదలు నన్నియు శ్రీ... 143

ఉ. ఖాండవ మేర్చునాఁడు తనకార్ముక మెక్కిడి ఫల్గు
నుండు నా, ఖండలుఁ డంపు మేఘము లఖండమ
హానినదంబులొప్ప వే, దండకళా ప్రచండజలధా
రలునింపఁగ ద్రుంప బాణముల్, దండిగఁ బంజరం
బిడిన దానిఘనంబుగఁజేసి బ్రోవవే, కుండలిరాజు
పాన్పుగల కోవిద శ్రీ... 144

ఉ. అండజవాహనా ప్రభులలామ జనార్దన రాజమం
డనా, పండితరక్షకా దురితపంకిలసంకట సంహరా
హరీ, దండిదోరా దశాస్యభుజతండవిఖండన మే
లుభండనా, నిండగువేడ్క బ్రోవు దయనెమ్మని
శ్రీ... 145

ఉ. మోదముకెల్ల పాదు ధనమోహమదాంధులఁ జే
రఁబోదు నీ, పాదసరోజయుగ్మముల పంకమహా
త్త్వము నెంచరా దికే, వాదుకు మేలురాదు య
మబాధలకీడు సహింపరాదు నీ, యాదరమొక్క
టే ఘనతలో మది శ్రీ... 146

శా. కారే భూపతు లెన్నసంపదలతో గర్వించి భోగిం
చిరే, వారే శాశ్వతులయ్యరే ధనములే వా
ర్వెంటఁ బోసాగెనే, యేరీ మాతమటన్న ధారు

జేసయి న్నింపొందిరే గావున, మారాకారుని
నిన్నుఁజేరవలెఁగా మార్తాండవంశాగ్రణీ. 147

ఉ. తల్లికి లేనియట్టిదయ దాదికిఁగల్గునె లోకమందు
నా, తల్లివి దండ్రివి న్గురువు దాతవు దైవమ వీవె
కావె యు, త్ఫుల్లసరోజనేత్ర రఘుపుంగవ నాప
యి వేగజల్లు నీ, చల్లనిసత్కృపారససుసారము
శ్రీ... 148

ఉ. ఆఁకొని నిన్ను నేఁ బిలువ హారఘునాయక పల్క
వేమి నీ, కేకడుమ్రొక్కిమ్రొక్కి దయకే వలప
గ్గల మెక్కియెక్కి చీ, కాకును జెందిజెంది నను
గావుమటంచును వేఁడివేఁడితే, రాక వరంబులీక
యిటు రాయిడిబెట్టుట నీకు న్యాయమా, ప్రాకట
శోభనాంగ సురపాలక శ్రీ... 149

ఉ. వాకొనఁగారుచ్చునాకు నినువర్ణనజేయుటకై త్రివి
క్రమా, రాకొమరా దినేశకులరాజశిఖామణి
రంగనాథ నీ, రాకకుఁ గోరినాఁడను నిరాకరణం
బొనరింప నింక నే, లోకువనైతినా ధరణిలోప
ల శ్రీ... 150

ఉ. నీలఘనాభమూర్తి దయ నేలుమటంచు భజింప
నింక నీ, జాలము లేలనయ్య దయశాలివి నీవుగద
య్య శ్రీసతీ, లోలుఁడవయ్య నాదుమదిలోపల

నిన్నెడఁబాయనయ్యయదే, మూలనునుంటివయ్య
ధనమూలముగాదె జగమ్ము గావునన్, జాలధ
నంబు లియ్యవలెఁ జక్కనిశ్రీ... 151

ఉ. నాకము జారఁగొన్న సురనాయకుపీఠము నెక్క
యున్న భూ, లోకము నేలుకొన్న ఫణిలోకము
పాలనసేయుచున్న నీ, లోకముసాటియౌనె ము
నిలోకము దీనినెఱింగికాదె యీ ,లోకములెల్ల
వీడి నిను లోఁ దలపోయుచు మేటిరైయెననీ, లోక
మె జేరఁగోరెదరు లోలత శ్రీ... 152

ఉ. ఏమిర మాయ యీజగము లేమిర నీదువిలాస
మేమిగా, పామరమెంతరా తనువుబాసియుఁ
బ్రాణముబోవుటెంతరా, యేమియు రాదురా
యితరులెవ్వరు నింతఘటింపనేర్తురా, యోమహా
నీయమూర్తి తగవో నగవో యిదిదెల్పు నాకుఁ
బె, న్నాపములకోర్వఁజాల కులపావన శ్రీ...153

ఉ. కల్లరిమానవాధముల గ్రాసముకై కడువేఁడలేక
బె, న్నల్లడినొంది నామదిని మాధవ నీపదపంకజా
తముల్, జల్లగఁజేరి కావుమన సాగరజాహృద
యేశ యింక నీ, కల్లలు మాని బ్రోవ నిదె
కాలము శ్రీ... 154

మ. వయసెల్లం దిగనాడి వచ్చె ముదిమి న్వద్దంచు గో

పెట్టినఁ, దయలేదాయెఁగదే విధాతృజనకా
దారిద్ర్యపుంభూతమే, భయముంజేయుచునుం
డె నింక నెవరే భారంబు వే బాపవే, జయసంధా
నకరా ధరాసుతవరా శంభుప్రియా మావరా.
ఉ. ఓపరమాత్మ నీకు శరణో శరదిందునిభాస్య సద్య
శో, దీపిత నీరజా ప్తకులదీపక దీనజనాళిప్రాపకా,
తాపనముఖ్యహృత్కమలధామ జగన్నుతనామ
నీకు నీ, ప్రాపెధనంబు బ్రోవు నికపాయత శ్రీ.
ఉ. శ్రీకరమై రమామణివశీకరమై నిగమార్థసారమై,
ప్రాకటరక్తపద్మనిభ భాసురమై మృదుసారపూర
మై, లోకము లెల్లనిండి మునిలోకమనోహరమైన
నీదుసు, శ్రీకరపాదపద్మములు జేరితి శ్రీ...157
చ. అగునని చేసితీవా జగమంతయు నీమహానీయమా
యచేఁ, బగలును రేయటంచు నొకభానుఁడె
యొక్కఁడె చంద్రుఁడంచు నో, యగమె ఘనంబ
టంచుఁ బలునంచలు లో వెలుగొందునంచు నీ,
సొగసు నిదేయటంచు బహుచోద్యమెనీకుధనం
బటంచు నీ, పగిదియునీకెనీకెతగుభవ్యుఁడ. శ్రీ.
ఉ. నాయెడ మాయమాను కడునమ్మితి నీపదపంకజా
తముఁ, బాయను మాయఁజేసినను భాగ్యమొ
సంగిన వేలుజేసినఁ,దోయజసంభవాది సురతో
షితతోయజనాభ ద్రోయవే, త్రోయఁగరాని

నాదురితతోయధివీచుల తోఁపు లెల్ల నోఁ, నాయన
నీకుమారుఁడ జనార్దన శ్రీ... 159

శా. ఓహో రాఘవ యోమహావిభవ యోహోహో
రమానాయకా, యోహో దీనదయాపరా నను
గృప నొప్పారఁగాఁ బ్రోచి యీ, గ్రాహంబు
న్బరిమార్చుచున్న కరినిం గారుణ్య మేపార నా,
దాహంబార్పను వేగ నా మకరినిం దండింపవే
వేడుక, న్నావ నీమహిమె న్నెన్నఁడగుదివ్యా
బ్రోవవే నన్నృపన్. 160

చ. రవికులవార్ధిశీతకరుఁడు రాజు జగంబులు పావనం
బుగా, సవినయమొప్పఁజేయ వికచాంబుజనేత్రుఁ
డు దానసత్కళా, ప్రవిమలకీర్తికాంతకును బ్రాణ
విభుండు ఘనుండు రాముఁడీ, భువినని నమ్మి
కొల్చు మదిపుణ్యుఁడు శ్రీ... 161

ఉ. కావుమటంచు నీచరణకంజము కంజలిఁజేసి వేఁడి
తే, దేవ మదీయవాంఛితముఁ దీర్చి ముదంబునఁ
జేర్చి నిత్యసం, భావితబుద్ధినిచ్చి ధనభారములిచ్చి
వరంబులిచ్చి నీ, సేవయొసంగి బ్రోవు నృపశేఖర
శ్రీ... 162

ఉ. రేపును మాపు నీచరణరేణుకదంబము నాశిరం
బుపై, స్థాపనఁజేసి నాదురితతాపదవానలకీలలా

ర్చి నీ, రూపము నాకల న్గని నిరూఢిగ నిన్ను భజిం
పుచుంటి నో, పాపలతాలవిత్ర ఘనపండిత శ్రీ.

ఉ. ఆసలుగోసి జ్ఞానమణిహారమునేసి భవాబ్ధినీదునః
భ్యాసముబాసి నీదుపదభక్తుల పాదసరోజయు
గ్మముఁ, డాసి సుబుద్ధిఁజేసి కడుడస్సినమేనున
భూతిబూసి నీ, కోసముకోర్కెఁజేసిన వికుంఠపు
రంబు లభింపకుండునే, భాసురకీర్తిహార రఘువ
ల్లభ శ్రీ... 164

ఉ. వాసనగల్గుపువ్వు గడుభక్తిమెలంగెడుభార్య ని
త్యమ, భ్యాసముతోడివిద్య హరివర్ణనఁజేయుది
నంబు సత్యముఁ, భాసిలుపల్కు దానగుణభా
సురుఁడైననరుండు కీర్తిచే, భాసిలుగాని తక్కనవి
భాసిలనేరవుగాదె చూడ నీ, దాసులలోన నే
నొకఁడ ధన్యుఁడ శ్రీ... 165

ఉ ఆపదకైనబంధువుఁడు నాజ్ఞకుమీఱనియట్టిపుత్రుఁ
డుఁ, గోపములేనితాపసియుఁ గోర్కెలొసంగి
న రాజవర్యుఁడుఁ, రూపముగల్గుకాంత తనలో
పలిదైవముకాంచు భక్తుఁడు, న్నేపగుగాని భ
క్తిగుణహీనున కెట్లులభించు నన్నియుఁ, బాప
ము లబ్బు కష్టములు పాల్పడు శ్రీ... 166

ఉ. యాతనలేనిజీవనము నార్యులుమెచ్చని యట్టిప

ల్కులుఁ, భూతదయాపరత్వమును బోధ లెఱిం
గినమానసంబు వి, ఖ్యాతినిఁ గొన్న సూనుఁడు
ప్రకాశమునొందిని వెలుంగువిద్య నీ, చేతను మె
చ్చుభక్తి నినుఁ జెందెడిదే మహనీయ ధ్యానముల్,
భూతలనాథ శౌరి సురపూజిత శ్రీ... 167

ఉ. అంగనలేనియిల్లు కుసుమాయుధుక్రీడలు లేనిప్రా
యముఁ, సంగరరంగమందుఁ గడుసత్త్వము జా
లనియట్టి శౌర్యముఁ, రంగు లెఱుంగనట్టి సతి
రాజ్యవిహీనతనొందు రాజు నీ, మంగళమూర్తి
గన్గొనని మానవుఁడుఁ వృథఁజెందు నింతెయా,
యంగజుఁ గన్నతండ్రి వినుమా యిది శ్రీ...168

ఉ. దానము లేనికంకణము ధర్మ మెఱుంగనియట్టితీర్పు
సం, ధానము లేనిసేర్పు తనదాయల నర్థుల దల్లిదం
డ్రులఁ, దీనతసేయుకల్మి కడుధీరత లేనిరణంబు లి
ట్టివే, పూనినవాఁడు కీర్తిసతిభోగము బాగుగఁ
గానసేర్చునే, దీనతనొందుఁగాని జగదీశ్వర శ్రీ.

ఉ. కాననివాఁడు భోగములు గాననిభంగి సమస్తక
ర్మముల్, బూనినఁ బూనకున్న నినుబుద్ధి నెఱుం
గనివాఁడు సంధుఁడే, గాని సుపుణ్యుఁడౌనె యిది
గాదనఁగా నెపమేమిగల్గు డెం, దానను నిశ్చయిం
చు వరదాయక శ్రీ... 170

చ. నుతి నినుఁజేయువారలను నొప్పుగ నేలెదొ సే
యనేరక, బ్రతికినవారిబాములకుఁ బాల్పడఁజే
తువొ యిట్టిదానికే, పతితులఁ బ్రోచునీబిరుదు
పాటి నటింపదు రాత్రి గావునఁ, జతురముగాదు
యివ్విధముసల్పుట శ్రీ... 171

చ. అడవులఁ గొండలంబడిననాకలముల్ దినుజంతుజా
లముల్, బడిబడి నిన్ను నేనుతులు భాసిలఁజేసెను
వాని బ్రోవవా, బుడబుడమాటలేమిఁటికి భూరిగు
ణాఢ్య సనాథజీవులఁ, దడయక బ్రోచుటే బిరు
దుఁ దాల్చుట శ్రీ... 172

చ. మునులును వృక్షమూలములముఁక్కులుమూసుక
సంతతంబు హృ, ద్వనజములందు నీమహిమ వర్ణ
నఁజేసి జపించువారలఁ, ఘనముగ బ్రోచితివొ
జపకర్మ మెఱుంగనివారి బ్రోవవో,మనుజవరేణ్య!
నీకును సమంబు సమస్తము నెంచిచూచితే, ఘన
మును గొద్దియుం గలదె గానరు శ్రీ... 173

మ. మునిపత్నుల్ దగ నీకు నన్నమిడిన న్మోదించి మో
మాటివై, ఘనవైకుంఠపదం బొసంగితి వనంగా
విందు శాస్త్రార్థముల్, ఘనమా లంచము గ్రోలి
బ్రోచుటలు నోకంజాక్ష నాకెంతయున్,ధనముల్
లేదు నొసంగ నేమిగతి రాధానాథ శ్రీవల్లభా.

శా. ఏమోకాని మొతాలకించవిదియున్నే మోయిరా
థాపతీ, భామారత్నము పొండవాంగన మహా
భారంబుతో నార్వ నీ, ప్రేమనోప్పించుటకల్లలా! కు
రుసభన్ బెక్కండ్రు లేరా యశో, ధామా శౌరి
గుణాభిరామ దయరాదా శ్రీమనోవల్లభా. 175

మ. పులిగోరు న్బతకంబు మధ్యమున మేల్పొల్పొం
దు హేమోజ్జ్వల, త్కలితంబౌ ఘనమేఖలావల
యమున్ గాళ్లందెలు మువ్వలున్, ఘలుఘల్లని
మ్రోయఁ దల్లినెదుటం గారాముశోభిల్లఁగాఁ,
జెలువుంజూపెడునీచరిత్రము మహాచిత్రంబు శ్రీ.

ఉ. ఆలనుగాచి కారడవులందు విహారముసల్పు వేళ
గో, పాలురు నిన్నుఁగూడి బహుభంగుల నెచ్చెలి
పంచునాడ నా, బాలురు నేతపంబులును భాసిలఁ
జేసిరొ తొల్లియెట్లు నీ, పాలవసించు సంపదలు
భాసిల శ్రీ... 177

ఉ. అక్కునఁజక్కఁజేర్చి ముదమారఁగఁ జన్గవనొక్కి
నొక్కి నీ, ప్రక్కనుబవ్వళించి రసపాటికి మేటగు
మోవిగ్రోలి బెం, పెక్కనప్రేమ సూనశరు నె
క్కువ సంగరమందుఁ దేల నే, మెక్కువనోఁచె
రాధ కృపనేలను శ్రీ... 178

ఉ. అందెలు మువ్వలు న్బటురవంబులఁ బాదముల

న్నటింప మా, కంవసుకందసూనములఁ గల్పిత
మాల లురంబుఁ గప్ప రా, కేందుకళాకదంబము
ముఖేందుసుబింబమునందు నందమై, విందులునే
యు నందసతి వేడుక గాఢముగాఁగ నాడు నీ,
సుందరమందహాసమును జూపర శ్రీ... 179

శా. మందారంబులు మంచిగంధతరులు న్మాకందము
ల్గల్గు కా, ళిందీప్రాంతవనంబులో నపుడు కేళీ
గానముఁ జేయ నా, చందంబంతయు నాలకించి
మరుశస్త్రాగ్ని నిమగ్నాంగలై, పొందంజాలిరి ని
న్నుఁ గోపికలు నింపొందఁ రమానాయకా.

ఉ. అంబుజనేత్ర నీదుకరుణామృతమార్జనసేయువాఁ
డు మే, లంబరహేమభూషణగజాశ్వసుకాం
తులవింతలొందియుఁ, బంబినవేడ్క కీర్తిసతిపా
నుపుపై వెలుగొందునయ్య నీ, లాంబుజసన్నిభా
తెలియ నానిది శ్రీ... 181

ఉ. కాననసీమ గోవులను గాచెడువేళ దవాగ్నికీల
లుఁ, భూనభము న్మహాభయము బొంది వెలుం
గుటఁజూచి గోపకుల్, దీనతనొంద నీవపుడు
దెప్పరమైన మహాగ్ని మ్రింగియా, దీనులఁ బ్రోవ
వే కరుణఁ దెల్పుచు శ్రీ... 182

ఉ. తల్లియు రోటఁగట్టఁ గడుతల్లడమందినరీతిఁజూపి

సీ, కల్లలు దెల్లమై జెలఁగఁ గాలమెఱింగియు
మద్దివృక్షముల్, బెల్లుగఁ గుంకుటు ల్బైకలి పృథ్వీ
నిహాలఁగ రోలునీడ్వవే, నల్లనిబాలకృష్ణ నిను
నమ్మితి శ్రీ... 183

ఉ. ఘోరపుపాము మ్రింగుటకుఁ గోఱలుసాచియు
నాళ్లుగిట నా, భారము కోర్వలేక వ్రజబాలలు
శ్రీహరి నందనందనా,సారసనేత్ర శౌరి సురసన్ను
త కావుమటంచు వేఁడ నా, భారముడంపవే దను
జభంజన వానివిదల్చి గోపకుల్, గోరినకోర్కె
దీర నృపకుంజర శ్రీ... 184

ఉ. అందము నబ్బురంబు ఫలమందుట కెల్లను నిబ్బ
రంబు గో, విందునియంఘ్రియుగ్మ మరవిందమరం
దము డెందమందు నా, నందము సందడింప రు
చి నానుచు జిహ్వకుఁ దృప్తినింప మేల్, జెందఁగఁ
గ్రోల గోరికలు చెందవె శ్రీ... 185

ఉ. లేదని భక్తు లెంతకడు లేమిని వేఁడిన వారికియ్యఁ
గా, రాదను దుర్జయప్రజలరాయిడిబాపి ధనం
బులిత్తు నీ, దేదయ యింతె కాని మఱియెందుకు
మాయలు యెంతవేఁడిన, న్బోదు పురాకృతం
బు ఘనపుణ్యుఁడ శ్రీ... 186

ఉ. స్నానము సేయలేను కడుసంధ్యజపంబులు బూన
లేను నీ, మానితరామనామఘనమంత్రములన్ని

వచింపలేను బ, ద్రీనుఁడ మూఢుఁడఁ జడుఁడ
దేవర నన్నెటుగాచెదో మహా, దానఘనా ద
యారసము దప్పకు శ్రీ... 187

ఉ. తప్పు లెఱుంగనయ్య దురితంబులు బాపఁగదయ్య
నాకు నీ, వప్పవు కావుమయ్య యిఁక నన్యులవేఁ
డఁగఁజాలనయ్య నన్, దిప్పలఁబెట్టకయ్య ఘన
దేవర నే శరణంటినయ్య యీ, చొప్పున వేఁడ
నాపయిని జొన్పవు నీదయ యేమిసేతునో, యొ
ప్పులకుప్ప యేలఁగదె యొప్పుగ శ్రీ... 188

ఉ. కప్పురగంధులైన వ్రజకాంతలు మోహలతానిబ
ద్ధలై, తప్పక మాధవీవకుళ తాలతమాలవనాం
తరంబుల, న్నొప్పుగ నిన్నును న్వెదకి యొక్కొ
డఁగాంచిరె నీదుమాయ నేఁ, జెప్పఁగఁజాలు
వాఁడనె విచిత్రము శ్రీ... 189

శా. బృందారణ్యమునందు వేణువు మహాప్రీతి న్వి
నోదింప నా, నందాంభోనిధి నోలలాడి నినుగాన
న్గోపకాంతామణు, ల్మందారక్రముకాది భూరు
హముల న్మానాథుఁడేడంచు వా, రందందందఱేన
ద్గుచుం దిరుగ బ్రోవంజాలితో మావరా.

ఉ నమ్మఁగరాదు యెంతకఠినంబు హృదంబుజము న్మ
దంబు నీ, కమ్మి సమ_స్తవాంఛల విలాసములు న్వి

డజిమ్మి మాధవా, యిమ్ముగనేలుమన్న వ్రజ
యింతులఁ గంతునిబారిఁ ద్రోచి నీ, నమ్మకముల్
దొలంగ యదునాయక వారలఁ బాసిపోవె నీ,
ముమ్మరమైనమాయలను ముంచియు శ్రీ...191

ఉ. రాదుర నీకు సత్కృప విరాజితకీర్తికళాకదంబ
బె, న్నాదుర భక్తకోటులను వాసిగఁ బ్రోవక
యున్న దోసముల్, బోదుర మేలురాదుర సు
బుద్ధినిఁ జూడర దీనియర్థము, న్నాదరమొప్ప న
న్నువిడనాడక శ్రీ... 192

చ. కఠినపుజాయి నీహృదయకంజము కంజదళేక్ష
ణా హరే, కుటిలపుమానసంబు దగఁ గూరిచి
యెంతయులేదు నీకు నొ,క్కటియకదా నతుల్
దురితకర్ములు చెప్పెడిదేమి యింక నిం, తటికి
ని గర్మమూలము ప్రధానము శ్రీ... 193

శా. ఆలంచుల్ సుతులంచుఁ జుట్టములటం చాయా
సముం జెందియుల్, బోలంగా భవబంధనంబనె
డు నంభోరాశిమధ్యంబునన్, గేలిన్నల్పియు వాం
ఛదీర్చుకొనఁగా గెల్పొందలేనంచు బ, ల్జాలిం
బొందిన నన్నుఁ బ్రోచుటకునుం జాగేల శ్రీవల్లభా.

ఉ. పుట్టఁగనేల యీపుటుక పుట్టినఁ బొట్టకుఁబట్టెఁడ
న్నముల్, నెట్టనగల్గకున్న నినునెవ్వఁడు దిట్టఁడు

యింతనాతలఁ, బుట్టినె ధాత్రిలోన మఱేఁబుట్టి
నవారికినెల్ల నిట్టిదే, బుట్టదె నిన్నుదిట్టితినె భూతి
కి శ్రీ... 195

ఉ. వెన్నునుబోలు నీమనసు వేమరు ఆయువలెం జ
లింపకే, యున్నది మున్ను నీగతిని యున్నను భక్త
లకెల్లసద్గతుల్, జెన్నుగఁగల్గుబెట్లు నిదిచెప్పుము
నాజననంబ దెట్టిదో, యిన్నిఁటికేమి నాసుకృత
మిట్టిది శ్రీ... 196

ఉ. ఖండితపాపసంఘదశకంకవిలుంఠనచండకాండవే,
దండపతిప్రచండరిపుదర్పవిఖండన దైవరాయ
మా, ర్తాండకులప్రదీప యతిరాజశిఖామణి సత్య
రూప నీ, దండను జేరినాఁడ దయఁదప్పకు శ్రీ...

ఉ. ఖండితమూలమై పడినకారడివి న్వెసఁగాల్చు వీతి
హో, త్రుండన ఘోరపాతకవితూలమహాద్రులు
గాల్చునీమహో, ద్దండసునామసారము విధాత
కునైన నుతింపవచ్చునా, పండితరక్షకా దనుజభం
డన శ్రీ... 198

చ. త్రిగుణములందు సత్యమయ తేజము నీమహనీయ
రూపముఁ, బగలును రేయి యొక్కగతి బ్రహ్మా
మయోజ్జ్వలమై వెలుంగు నీ, తొగలహితుండు
భాస్కరుఁడు తోయధు లేదు కులాద్రులేదును,న్ని

గమములాది సర్వమును నీవెఘనంబును లేమినీ
వె నీ, సుగుణములెన్న నాతరమె సువ్రత శ్రీ...

ఉ. పూసల దారమున్బలెను భోగిశయాన సమస్త
లోకముల్, వాసిగఁ గర్మసూత్రమున వ్రాలగఁ
గట్టియుఁ గర్మసాక్షివై, భాసురమాయచే నటుని
భంగి విలాసముఁజూపునీవు నే, దాసుఁడ నేలు
కో దయను దప్పక శ్రీ... 200

ఉ. వేయననేల నీకుఁదగ వేభవతోయధినీద లేకయో,
నాయన నాయనా కడు ననాథను రక్షణసేయుమ
న్న నీ,మాయలెకానిప్రేమను సమర్మకమానసమొ
ప్పఁబ్రోవవే, మోయి ఘనంబటోయి ధనమూల
ము నీజగమోయి వేగరా, వోయి వరంబులియ్య
దగవోయిఁక శ్రీ... 201

ఉ. ఎక్కువఁజెప్పవోయి ధనమెక్కువౌనీఘనమెక్కు
వో ధర, న్నిక్కము తానరై ధన మనేకవిధంబు
ల మాయలీగుచు, న్నెక్కుడఁజూచినం దనదునె
క్కువలేర్పడి భూతలంబున, న్గ్రిక్కునఁగ్రీడసల్పు
నివు గానఁగరావు ఫలంబులీవు నీ, యెక్కువఁ
జెప్పనేది ధనమేలని శ్రీ... 202

చ. ధనముఘనంబొసంగు కడుదారుణకర్మలుమాయఁ
జేయు మా, నినుల భ్రమించు నేలికలనీతులు వే

హరియించు మహానులఁ, బనిగొను యాగముల్ఫ
లము భాసిలఁజేయును గర్త తానయై, వనజదళా
క్ష నీవు గనవత్తువా కోరినకోర్కెలిత్తువో, నిను
నిటులాడ నాకెతగు నెన్నఁగ శ్రీ... 203

ఉ. పాపములఁ హరించు నిరపాయసుఖంబు లొసం
గు ముక్తికే, ప్రాపగు సర్వజంతువులఁ బ్రాణము
గాచు సుభోగసంపదల్, యేపౌనగహార్చు సుంద
రముకే తనుమూలము గానిపించు నీ, వేపగిదిఁ
ఘటింతు వవియొంచఁగ శ్రీ... 204

ఉ. అర్థము నిన్ను వేఁడుమని యాడెడుభక్తులపల్కు
లన్నియుఁ, వ్యర్థముగాఁగనంబడు నవశ్యము నర్థ
ము లోకమందు వేఁ, డర్థులకిచ్చిన ఘనతహార్యుల
కిచ్చినమేలు నివ్విధిఁ, సార్థకమైనదాని ఘనసత్య
మెఱుంగక వేఁడుమన్న నే, యర్థమొసంగి బ్రోచెద
వొ యందఱ శ్రీ... 205

ఉ. కూటికి నేదికర్త సమకూర్పను లోకమురక్షసేయ
నా,మాటకుమాటజెప్ప నిజమా గడుదబ్బర
నాదువాక్యముల్, కోటిధనంబుగల్గునరు గొప్పఁ
గఁ జూతురు సర్వదేవతల్, మాటలకేల నీవె
యని మానుగ శ్రీ... 206

ఉ. కాంచనరూపమై ధరణిఁ గానఁగవత్తువు నన్ను నిత్తు
వుగా, యెంచఁగనేల నీమహిమ లెక్కువ వేయొక
టున్న దే ధరణ్, వంచనలేల నింకఁ గడువాసిగ
నాకు ధనంబొసంగు మే, లంచితమొప్పఁ జేయు
పరమార్థము శ్రీ... 207

ఉ ఆడితి నేననేకములు నంబుజనాభ దయాబ్ధివంచు
నే, వేఁడితి బాడబానలము వేఁడిమితో సరిబోలు
కాలునిన్, జూడఁగనోడి నిన్ను వడిఁ జూప జగ
న్నుత యాశ్రయించితి, న్గూడఁగవచ్చి నాభయ
ము. గాల్పర శ్రీ... 208

శా. నాఁడేనమ్మితి నిన్ను నింతదడవా నన్బ్రోవ సీతా
పతీ,కూడా రావదియేమి భూరిగుణ నీకు న్ధర్మమా
వీక్ష నా, కేడంజూచిన లేఁడుబ్రోవనొకఁడు న్నిండీ
వరాకూ పరుల్, జోడా నీకు సమస్తలోకముల
లో జూడంగ నీవే హరీ. 209

ఉ. లోకములోనఁ గొందఱబలుల్ నినుగానఁగనేరక
న్మహా, వ్యాకులవీచుల న్గలభవార్ణవమందు ము
నుంగుచు న్వెసన్, బ్రాకృతకర్మబంధములపాల్ప
డి చచ్చుచుఁ బుట్టుచుంటరయే, గాక వికుంఠమం
దిరము గల్గునె నీపదభక్తిలేని చీ, కాకుల కా
యమాలయము గల్గక శ్రీ... 210

ఉ. వందనమయ్య రామ ఖగవాహన దైవలలామ భక్తహృ, న్మందిరపూర్ణకామ సుకుమారదినే శకులాబ్ధిసోమ యా, నందవిలాసధామ నృపనందన పండితసార్వభౌమ నా, డెందమునందు గోర్కె వడిఁ దీర్పర శ్రీ... 211

ఉ. దాశొని రావణాసురుని దారుణపాతకదుర్విలాసునిన్, నాకనివాసులందఱకు నాజి నశక్యుని దుష్టముఖ్యునిన్, దేఁకువమీఱఁ ద్రుంచి రణధీరతమించను నీకెగాక యీ, లోకములోన దేవపతిలోకములోఁ గలరే రఘూత్తమా, నీకొక సాటి గూర్చుటకు నిత్యుఁడ శ్రీ... 212

చ. పరువడి తర్కవాదమను పారకొస న్పఁరతత్వ ధారుణిన్,సరళిగఁద్రవ్వి కన్గొనఁగఁజాలని రామ నిధాన మిప్పుడున్, గురుతగు భక్తినబ్బె శబరి గూడెను ముక్తిలలామపొందు నా, కరమరలేల యింక వరదాయక శ్రీ... 213

ఉ. ఏమితపంబుఁ జేసెనొకొ యెట్టిసుకర్మము లాచరించెనో, కోమలయైనకుబ్జ నవకోమలరూపవిలాసముబ్బ నీ, ప్రేమకుఁజాలి లోకములఁ బేరుగనన్ రవివంశవర్ధనా, సామజసన్నుతా తెలియఁజాలను శ్రీ... 214

చ. సురుచిరమైన నీచరణశోభన శంఖహలాదిరేఖ
లుౘ, బరువడి చిహ్నలై పరగు భాగ్యము
మస్తకరాజినొప్పి పెం, పరుదు ఘటించు కాళియ
ఫణావళి పుణ్యము లేమిజేసెనో, తరమె గణింప
నాఫలము ధాతకు శ్రీ... 215

ఉ. దారుణకంటకవ్రజము దట్టపుమెట్టలు చిట్టిరా
లునుౘ, క్రూరములైనజంతువులు కేళియొనర్చె
డుకానలోన నీ, చారుతరాంఘ్రి యుగ్మములు
జక్కఁగను న్నటియించుభాగ్యముౘ, భూరిగు
ణాఢ్య యెంచగను బోలునె శ్రీ... 216

ఉ. కేలను బర్వతంబుగొని కేళియొనర్చుచు జాల
వృష్టి బెం, జాలము మారుతప్రభ విశాలము
లీలయుఁ దాఁకకుండ గో,పాలుర గోపికామణుల
బాలుర గోవుల గోపవృద్ధుల, న్నేలి శచీపతిౘ
జగము నిందయొనర్పఁగఁ జేసినట్టి నీ, లీలలనెంచ
నాతరమె లేశము శ్రీ... 217

ఉ. పాలును వెన్న లెల్లఁ గడుపారఁగఁ గ్రోలి వ్రజాం
గనామణీ, జాలముతో రతీరమణుసంగరమందు
మహావినోదలీ, లాలసదృగ్విలాసఘనలాలితలో
లుఁడవై చెలంగు గో, పాల భజింపఁజాల నిను
భవ్యుఁడ శ్రీ... 218

ఉ. నాఁడు యశోదయొద్ద వ్రజనారులు నీసుతుఁడె
ల్లదొంగ పూ, బోఁడి మరల్ప వేమియని బోటులు
సూటిగఁ బల్క నప్పుడా, జాడ యెఱింగి తల్లి
చెయిఁజాచి నినుఁ దనుబట్టికొట్టఁబోఁ, జూడఁగ
భీతినొంది క్రియఁ జూచుచుఁ గొట్టకుమంచు నన్ను
నీ, జాడయుఁగానరే సతులు జాణలు శ్రీ...219

చ. చెలివని పాండవేయులు నిజేశుఁడవంచును గోపి
కామణుల్, బలియుఁడవంచుఁ గౌరవులు బాలుఁ
డవంచును నందభార్యలుఁ, వలచితిమంచు గోపి
కలు వల్లభుఁడంచును రాధికాదులుఁ, దలఁచిరి
గాని యిందిరకు దాచినచుట్టమవై జగంబులుఁ,
గలుగఁగఁజేయుదైవమని గాంచిరె శ్రీ... 220

చ. అతిబలవంతుఁడైన వినతాత్మజునెక్కి సమస్తలో
కముల్, చతురతచే మహామహిమ జాలముచేఁ
బెనుమాయ బెంపుచే, నితరములేక యేలునిను
నేర్తురె సన్నుతిసేయ శ్రీసతీ, పతి పరమాత్మ
భవ్యగుణభాసుర శ్రీ... 221

చ. సిరికిఁ దొలంగి కారడవి సీతనుగూడి చరించుటెల్ల
నీ, ధరణి విలాసమొప్పనెకదా సరసీరుహనాభ
నీమహోత్కరకమనీయశక్తి బలుకం దరమా

ఫణిరాజుశైన మా౯వర నను౦గావరా ధరకృపా
వర శ్రీ... 222

చ. నలినదళాక్షులంత యమునానదిలో జలకంబులాడనై, వలువల నొడ్డుపైనిడిన వానిని జోరతఁగొంచు నేఁగుట, ల్లలనలయందు సత్కృపవిలాసము వెల్లడిసేయ ధాత్రి నీ, చెలిమి నుతింప నెవ్వరికిఁ జెల్లును శ్రీ... 223

మ. కలరా దాతలు నీకు సాటిబలుకం గంజాక్షీ పాంచాలికి, న్వలువల్వొప్పఁదొడంగ భీతిపడి రావయ్యా జగన్నాథ యీ, పలుగాకుల్ యిటుచేసిరంచుఁ బలుక న్నాటించి రక్షించవే, వలువల్ జాలయొసంగి ప్రేమఘనముల్ వర్ధిల్ల శ్రీవల్లభా.

శా. రారా నీలఘనాఘనాంగరుచిరా రారా కృపాసాగరా, రారా క్షీరపయోధిశేషశయనా రారా రమావల్లభా, రారా నాకు వరంబులీయ వదియేరా యంచు నే వేఁడితే, భారంబా యిదినీకు నెంతపని నాభాగ్యంబు శ్రీవల్లభా. 225

చ. కడువడి సైకతంబున వికాసమెలర్పఁగ దొర్లి దొర్లితా, నుడుతయు వార్ధికట్టపయి నొప్పుగఁ జల్లినదానివల్ల నే, పడరినవార్ధి కట్టువడె నాపని మెచ్చుటలెల్ల నీకు నీ, పుడమిని భక్తవత్సలతఁ

బోల్పు జెలంగనుగాదె గావునన్, దడయక నన్ను
బ్రోచుటలు దల్చర శ్రీ... 226

శా. సీతావల్లభ రామదాశరథి యక్షీణప్రభావోద
యా, భూతాత్మా కమలాలయాప్రియ మహా
పుణ్యాత్మ విద్వన్నుతా, దాతా రాఁగదవే విధా
తృజనకా దామోదరా మాధవా, చేతోమో
దమెసంగ నన్నుఁ గరుణం జేపట్టు నోమానవా.227

ఉ. మానితమైన నీదుసుకుమారను మాయలతా
వితానముం, గానఁ గంజాలినట్టి మునిగాని భవా
బ్జభవాదులైనను, గానిచభంగి నిన్నుఁ బొడఁ
గానఁగ వేఁటోకమార్గమున్న దే, యీ నను నేలఁ
గాదనకు మీశ్వర శ్రీ... 228

ఉ. అంచను నెక్కి-యాడుకమలాననుఁ డాత్మభవద్వి
లాసమున్, నెంచఁగ సేరక స్థిమిసి యేదిఁక నే
దో యెఱుంగలేక రా, యంచపయి స్నభంబున
విహారము జేసెనుగాని మాయచే, మించిన నీమ
హామహిమ మేలుగనంగను జాలెనయ్య నే, నెం
చఁగ నెంతవాఁడ దయనేలర శ్రీ... 229

చ. నిరతము షడ్వికారములు నిర్మలమామకమాన
సంబనే, తరుష్రన నాశ్రయించి నిజధర్మము చేఁ
బెనుపొందనీక తా, మురువడి దానిఁబట్టుకొని

యూపుచు నేప్రచునుండు నిత్యముఁ, గురుతుఁ
లెఱుంగనీవు నినుగోరి భజింపఁగనీయ వింకనే,
వరవున వానిగెల్తు మునివందిత శ్రీ... 230

చ. వరద జగత్త్రయంబులును వర్ణనసేయఁగఁ దెచ్చె
నీశరం, బరుదగు వీచికానిచయ మభ్రపదంబున
నంటి నాదవి, స్ఫురితమహోగ్రతీవ్రము నభో
మణిమండల మాక్రమించు భా, సురజలరాశి
నెల్లఁ గడుచోద్యపురూపునిఁ జేసి దానిభీ, కరము
నుతింప నేరికిని గాదుర శ్రీ... 231

ఉ. వారిధి గట్టుఁ గట్టఁ గపివల్లభుసేనలు లంకముట్టి
దు, ర్వారపరాక్రమస్ఫురణరంజిల దాని నతిక్ర
మింపరే, వారి సబాంధవంబుగను బట్టి శిరం
బులుగొట్ట కీర్తిబెం, పార ధరిత్రినించుటకు నా
రయ నీకగుఁగాక నెవ్వరీ, ధారుణి శక్తులైదనరు
ధన్యులు శ్రీ... 232

చ. అరయఁగ నీవు విక్రమకళానిధివై ఖరదూషణా
దులఁ, దురమునఁ దాటకం దునుమ ధూర్జటివి
ల్లెగఁద్రుంప జానకిఁ, బరిణయమొంద లోక
ములు పావనమందఁగఁ జేయనేకదా, వరద వికుం
ఠముఁ విడిచి వచ్చుట శ్రీ... 233

ఉ. వాసిగ నీకు భద్రగిరివాసము భూసుత భార్య
తమ్ముఁడే, దాసుఁడు గౌతమీనది నిధానము
నిత్యము భక్తవర్యులుఁ, దాసినచుట్టముల్ గలిగి
దానగుణంబులఁ బెంపునొందు నీ, భాసురనామ
కీర్తనలు భాగ్యముగాదె వచించువారికిఁ, నీసరి
నీకు సాటిగను నెన్నఁగ శ్రీ... 234

శా. నన్నా కన్నడసేయ రాజసముకున్ నానాయనా
మేలు నీ, కున్న న్భక్తులలోన నేనొకఁడనా యు
ర్విన్ దురాత్ముండనా, పన్నా నేకశరణ్య నీకుఁదగ
వా ప్రారబ్ధమా వోయినా, యన్నా దీనతమాన్పి
బ్రోవదగవే హా దేవరా మావరా. 235

ఉ. కాదుర యింతనిర్దయకుఁ గాలము భక్తులకెల్ల
నియ్యఁగా, రాదుర నీగృహంబున విరాజితమై
పెనుపొందు శ్రీసతీ, లేదుర నిన్నుబాయకనె
రేబగలున్ విహరించుఁగాని తాఁ, బోదుర దూర
దేశమును బ్రోవర శ్రీ... 236

ఉ. ఈతఁడుపాపుడంచు జనులెన్నఁగ నారడిగొంచు
నీమహాఁ, ఖ్యాతిఁ దలంచి నీచరణకంజము కంజలి
యొగ్గి నామహాఁ, పాతకముల్ హరించుమని ప్రార్థ
నఁజేసితి నీజగంబులోఁ, దాతవు నన్నునేలఁ దగ
దాయెనె శ్రీ... 237

చ. కలవు మహాద్భుతంబు లవి కాంచనచేల భవద్వి
లాసముల్, జలరుహాగర్భుఁడైన నుతిపల్కఁగఁజా
లునె మానవాధముల్, తెలియఁగనేర్తురే మహి
మ దివ్యమునీంద్రులు కొంతకొంతయుం, బలు
కుదురయ్యె భక్తి బెనుపై మది శ్రీ... 238

ఉ. కర్మఫలంబులబ్బుటను గాచుట లేమిఘనంబు ధా
త్రిలో, నిర్మలుఁడైనభాస్కరుఁడు నిత్యము గ్రుం
కెడు మేనదప్పకన్, కర్మము ద్రుంచి మేలిడినఁ
గాదె ఘనంబు ధనంబు గీర్తియున్, ధర్మమునీకు
నీవిధము దప్పకు శ్రీ... 239

ఉ. నాతిని రావణాసురుఁ డనాథనుజేసియుఁ గొం
చుఁబోవ నీ, చేతను గాకపోయెఁగద చేసినకర్మ
ము లెల్లఁద్రుంచు నా, సీతపతివ్రతామహిమ చేఁ
గడుభంగము లేకవచ్చె నీ, ఖ్యాతికి నేమికారణ
ము కర్మముమూలము నీకు మిక్కిలా, నేతగ
నిన్ను వేఁడ ఘనమేమిర శ్రీ... 240

ఉ. కర్మము మేలుకీళ్లకును గారణమై జెలువందునీకు
నే, కర్మములేదు లోకములఁ గాల్చ నృసింహా
హరించు శంభుఁడున్, నిర్మలమైనసంపదలు నీసతి
యిచ్చును బల్కవాణి ని, ష్కర్ముఁడ వేమియిచ్చె
దవు గల్గఁగ శ్రీ... 241

ఉ. హారము లేదు యెన్నఁడు విహారము లేదని చెప్ప నే
ల యాహ్యాకారమె లేదు సంజనన కారణకర్మ మెఱుంగ
వెన్నఁడుఁగా, శూన్యత లేదు సుస్థిరత చూపొప్పు గనం
బడ లేదు యింక నే, బారము లే వెల్గెదవు భాసు
ర తేజ మహాబ్ధిలోకలకా, భూరివిలాససంపదలఁ
బొల్పుగ శ్రీ... 242

ఉ. బంగరుచేలగట్టి వ్రజభామలచెట్టులువట్టి వేడ్క
మీరా, అంగఁ గురంగభృంగమణిరంగతరంగసరో
వరాళిమా, తంగవిహంగసంవృతము దావహా
పుష్పవనంబులందు నీ, రంగుజెలంగఁ గ్రీడలను
రంజిలు యాదవరాజసింహ శ్రీరంగపురీశ నన్నుఁ
గన రాఁగదె శ్రీ... 243

ఉ. రాఁగదె భక్తపెన్నిధి నిరాదరణంబిఁక యేల నా
కును, న్నీఁగదె భోగిరాట్ఛయన యెక్కువయైన
భవత్కటాక్షముఁగా, సాగినమస్కరింతు మదిసన్ను
తు లెల్ల ఘటింతు నెంతు నీ, యోగము భోగరా
గముల యొప్పును శ్రీ... 244

ఉ. తప్పకు సత్యవాక్యము విధాతనుగన్న ఘనాఘ
నాంగ నీ, కొప్పునె తప్పుబల్కుటలు నుర్విని పా
పులఁ బ్రోతునంచు ము, న్నొప్పినకీర్తిఁబోవిడువ

నొప్పువె యెప్పటికైనఁ జెప్పు నా, తప్పుల నెన్నఁ
గాఁదగునె దాతవు శ్రీ... 245

ఉ. కావలు బల్కినాఁడ ననికాదుర కోపము నీకు
నెయ్యెడన్, గారులుగావు నీకరుణగన్న కుమా
రుఁడ యెట్లు బల్కిన, న్వైరములేదు భక్తజన
నీరధి దాశరథీ కృపానిధీ, వేఱుగఁజేయబోకు
కడువెట్టిని శ్రీ... 246

చ. పలుకవు యేమిపాపమిది పంతముసేయుట కెంత
వాఁడ నీ, పలుకువినంగ భ్రాంతివలపక్షము భక్త
లలోనఁ గూడునా, పలుకవు తొల్లి ద్రౌపదికి
వారణరాజమును న్గుచేలుకు, న్నలుకలిఁకేల వేగ
పలుకాడర శ్రీ... 247

ఉ. పాపముగాదె నన్ను వలపక్షముసేయుట భక్తకో
టిలో, రూపరమాత్మ నీకు శరణో యనివేఁడినఁ
జూడవేమి యీ, కోపము కేమికారణము కూటి
కెకా నిను నింతవేఁడ నా, లోపము లెన్నఁబోకు
మదిలోపల శ్రీ... 248

ఉ. పుట్టినవారలందఱును బొట్టకెకా నినువేఁడ
ధాత్రిలోఁ, బుట్టఁగనేల పుట్టి మఱి బూడిదెపా
లుగఁగాఁగనేల యే, పట్టుసబుట్ట లేననుచుఁ బట్టితి
నీపదపంకజాతమున్, బొట్టకుఁ బెట్టి యీపయిని

పుట్టుకమానిపి నన్నుఁజేర్చు నీ, పట్టిని నన్ను నే
మరక పట్టర శ్రీ... 249

ఉ. చాలుర జాలమింక వికచాబ్జదళాక్ష సుభక్తరక్ష
నీ, పాలనుబడ్డనన్ను బరిపాలనసేయు మహావి
నోద లీ,లాలసదృగ్విలాస ఘనలాలితభాస రమా
విలాసగో, పాల సునందబాల ఘనపండిత శ్రీ...

శా. శౌరి న్దల్చెద నామది స్ముదముతో సత్కర్మయుక్తుం
డనై, గౌరీసన్నుత పాదపద్మయుగళు న్గాళీయద
ర్పఘ్నునిన్, సాకారాచారుని నీరదాభుని జగత్సం
సేవ్యమానున్ రమా, నారీ హారిగుణాకరున్
శుభకరు న్నారాయణున్ శ్రీవరున్. 251

మ. తలఁతు న్గోపకుమారు పాదజలజాతంబు న్మహాభ
క్తిసమ్మిళితానందమనోవిలాసరతిచే మేలందగాఁ
గోరుచున్, వలపుల్ రెట్టిగొనంగ వాంఛలు
మహావర్గంబులై యొప్ప ము, ద్దొలుకన్ సర్వసు
ఖంబు లబ్బుననుచు న్నొప్పొప్ప శ్రీవల్లభా. 252

ఉ. ఓరిరమేశ యోవరద యోరిజనార్దన యోము
కుంద యో, హారి మురారి చక్రధర యోఖ
గవాహన యోపరాత్పరా, యోరి మహాత్మ
యోశుభగ యోరి నను న్గృపజూచి యేలుమీ,
కారుణికాత్మ మేల్దయవికాసను శ్రీ... 253

ఉ. ఆలను గాచి గోపకులయార్తి హరింప ననేకరూ
పులై, కీలలనొప్పువహ్నియును గ్రిల్గొన గిట్టెడు
పాముఁనుర్గ దయా, శాలివి గాచితీవనుచు శాస్త్ర
ములుం దగఁబల్కుచుండె నీ, పాలుర గోపబాల
నను వాసిగనేలర గానలోల నే,జాలర నిన్ను
వేఁడ పస జాలదు శ్రీ... 254

ఉ. కారణకర్తవై నిజము గానఁగనీక వికారదూర
సం, చారవిలాసమాయఘనసారముచే జగమెల్ల
గప్పుచున్, పారము ముట్టనీక యతిపామరవ
ల్లులఁ జుట్టనేల నా,కోరికలియ్యఁగాఁదగు విఠుం
ఠుఁడ శ్రీ... 255

ఉ. కామినిలేనిసంపదలుకంఠవిహీనసుగానవిద్యలున్,
దామరలేనిమేల్కొలను దాతలులేని పురంబు
నీపయిన్, ప్రేమయులేనిపూజలును బెంపిలకె
క్కవు వానలేనియా, భూమిని వల్లులన్బలె నభో
మణివంశజ శ్రీ... 256

ఉ. అందములొప్పు నీపదములందు జనించినగంగ
యీజగ,ద్వందితయయ్యెనాభిఘనవారిజసంభవుఁ
డీజగంబులన్, బొందుగఁజేయనేర్చె నినుబోలె
డు దైవములేఁడు చూడ నా, యందుఁ బరాకు
నీకగునె యారయ శ్రీ... 257

చ. వనితను బొందుయౌవనము వానలుగల్గిన సస్య
సంతతుల్, నినుఁగొనియాడుకావ్యములు నిర్మ
లభక్తిని నిచ్చుదానముఁల్, ఘనములుగానియా
విధము గానివి యేలగు మెచ్చుపద్మలో, చన వినుఁ
నీదయారసముసాటికి నెవ్వియు దూఁగు ధాత్రి
లో, ఘనగుణ నీమహాదయను గావర శ్రీ...

ఉ. కాలముచేర సంతట వికారములుఙ్ గడుబాధ
సల్పుఁ బెఙ్, జాలినిధాటినిం గడువఁజాలక యేఁ
డ్చుచుఁ బ్రాణభీతిచే, లాలిత నిన్నునుం దలఁప
లక్ష్యముజాలునో జాలదో మదిఙ్, బోలఁగ
నాఁటివంతుకిదె బొల్పుగ నిన్భజియింతుఁ గావవే,
పాలసుఁడ న్గృపారసము భాసిల శ్రీ... 259

ఉ. తప్పదు నీప్రతిజ్ఞ కడుదారుణపాపలతావితాన
ముల్, గప్పకు గొప్పగాదు ననుఁ గాచుటకంటె
సమస్తధర్మముల్, తప్పక నీపదాంబుజసుధారస
ధారలు గ్రోలునన్నునుఙ్, దిప్పఁబెట్టనేల జగ
దీశ్వర శ్రీ... 260

ఉ. భారమె శ్రీసతీహృదయపంకజపంజరరామచిల్క
నే, గోరిన విచ్చి బ్రోచుట వికుంఠపురంబునకేఁ
గుత్రోవయుఙ్, దూరమె నీపదాబ్జమును దోసిలి

యొగ్గి భజించువారి కా, ధారమె యాపురంబు
వరదాయక శ్రీ... 261

ఉ. కాయ మపాయమయ్యె నినుఁ గన్గొన నేరుపుజాల
దయ్యె యో, నాయన రాఁగదయ్యె రఘునందన
దాసుఁడ గానటయ్యె నీ, మాయలు నాయెడం
దగదు మానఁగదయ్యె ననాథనయ్యె నన్, బాయ
కుమయ్యె భ_క్తజనపాలక శ్రీ... 262

ఉ. మోహినివై జగంబులను మోహమునొందఁగఁ
జేయు నాడునీ, దేహవిలాసము న్గనియు ధీరుఁ
డు మేశుఁడు మోహియై మహా, సాహస మొప్పఁ
గ్రీడలను సల్పఁగఁ గోరిన వానికూడు నీ, మో
హము కేమనందు నతిమూఢుఁడ శ్రీ... 263

ఉ. మానినివైననాఁడు నిను మానుగఁ గన్గొని
మోహబద్ధులై, దానవులందఱు న్నమృతధారలు
వీడి వివేకశూన్యులై, దీనత లేర్పడ న్మదిని ధీర
తలు న్వీడిరింతెకాని నీ, మానితమాయఁ గన్గొన
సమర్థులె శ్రీ... 264

ఉ. పట్టితి నీపదాబ్జములు భానుకులేశ్వర నీదునామ
మున్, గట్టితి నోట భానుజుని గాఢపరాక్రమ
నాగవైరి ని, న్పట్టితి మోక్షకాంత మెడమానుగ

గట్టితి తాళిబొట్టు నా, పుట్టువు సార్థకంబొదవె
పుణ్యుఁడ శ్రీ... 265

ఉ. ఎట్టిది నీమహామహిమ లెవ్వరు గాంచఁగ నేర్చు
వారు నీ,పుట్టువు మట్టుపట్టు కడుపోకలు రాకలు
చిద్విలాసముల్, యిట్టివియంచు నన్నలుక నీశుఁ
డు కంజభవుండు శేషుఁడు, న్నెట్టనఁ జాలువారె
కడునేర్పుగ శ్రీ... 266

చ. రజతగిరీశుఁడు న్నుతులు రంజిలఁజేసె విరించి
చేసెనీ, నిజపతిచేసె భారతియు నింద్రుఁడు మొదక
గార్గిపుత్రియుక్, సుజనులు వేదముల్ పదులు
సూర్యుఁడు చంద్రుఁడు లోనుగా మునీ, వ్రజ
ములుజేసి రెవ్వరును వాసిగఁ గాంచిరె నీమ
హత్త్వవా, రిజదళనేత్ర నేను గనురీతియొ శ్రీ...

ఉ. పాలకుఁడ న్మహోజడుఁడ పామరుఁడ న్నిగమార్థ
దూరుఁడక్, లాలితమైననీమహిమ లక్ష్యము నా
కెటులబ్బు నీమదిక్, జాలిని పుత్రుడంచు దయఁ
జాలఁగ బ్రోచుటకంటె వేఱె నే, జాలఁగ నిన్ను
బూజలిడఁజాలర శ్రీ... 268

చ. కరిపయి నెక్కువాఁడు పురి క్రంతలజొచ్చినరీతి
గాదె నీ, చరణసరోజయుగ్మములు సన్నుతిఁజేసిన
వారు కూటికై, నరులను వేఁడఁబోవుట దినా

ధీరవంశజ నీకు మెచ్చులా, మఱువక బ్రోవు నన్ను
గృపమానక శ్రీ... 269

చ తురగము నెక్కి కారడవి దూరఁగవచ్చు గుహాం
తరంబులన్, జరుగఁగవచ్చు వారినిధి దీటుగ
దాఁటఁగవచ్చుగాని నీ, పరమరహస్య మే వెలుఁగు
ప్రాభవము న్గన నెవ్వఁడోపు శ్రీ, కర కమలామ
నోహరజగన్నుత శ్రీ... 270

ఉ ధాత లిఖించినట్టిలిపి తప్పక గొప్పగ నొప్పుజేయ
నీ, చేతనుగాదొ విశ్వమయ సేవకుఁ బ్రోవకయుం
టఁ నీకు ని, ఖ్యాతియొ మాయొ నేర్పొ యిదిగా
నను దెల్పర నాగతల్ప నీ, కాతఁడు గూర్మిపుత్రుఁ
డౌకదా యది దెప్పర శ్రీ... 271

ఉ. కాశి గయా ప్రయాగములు గానఁగవచ్చు సమ
స్తవిద్యల, భ్యాసము జేసి మూల్యము లపారము
గా గణియింపవచ్చు నీ, కోసము భక్తిజేసి మదిఁ
గోరికదీరఁగ నిన్నుఁ గానఁగా, వాసియు లేదు
దీనజనవత్సల శ్రీ... 272

శా. ఏమోకాని మొఱాలకించ విదియు న్నేమోయి
శ్రీనాయకా, కామారిస్తవపాదపద్మయుగళా
కంసారి భక్తప్రియా, నామాటల్ చెవిసోఁకవా

యొను గదా నా నేరముల్ యేమొకో,సామీ దె
ల్పియు బ్రోవఁగాఁ దగు జగత్సంసేవ్యపాదానో
దయా. 273

మ. కలలోఁ దోఁచినయర్థముల్ నిజము లే కాదుంబ
నాపాయ మే, తెలియంజాలనిమానవుల్ తమకుఁ
బుత్రు ల్గామినుల్బంధువుల్, కలుముల్ నిత్య
మటంచుఁ బొంగెదరు నీకల్యాణచారిత్రముల్,
బలుకన్నేరనివారి కేమిగతి సర్వాత్మా! దయం
జెల్వరా. 274

ఉ. పుత్రులు లేనివారలకుఁ బుణ్యగతుల్ప్రాపింపం
గ లేదన, న్పుత్రులులేని శ్రీశుకులు పుణ్యగతు
ల్బడయంగఁ జాలరా, చిత్రము నీచరిత్రములు
చెప్పఁగ నెవ్వఁడు నేర్చు నీదయే,పుత్రులు పౌత్రు
లున్ ధనము పుణ్యము శ్రీ... 275

చ. వ్రతములు చేతునంచు నుపవాసము లుండెద
రింతెకాని మేల్, వ్రతములలోన సువ్రతము
వాసిగ నీపదపంకజాతముల్,జతురతఁ బూజసల్పి
నను సాటియె దానికి నేవ్రతంబులున్, మతిఁ
దలపోయ రీమనుజమండలి శ్రీ... 276

చ. సనకసనందనాదిమునిసత్తము లెల్ల మహాత్తు నొం
దదుటల్, దనరఁగ నీపదాంబుజసుధారసధారల

మేలు గ్రోలెకా, జననము సార్థకంబొదువ జక్కఁ
గఁ జేయుట సాతీగాదె యీ, జనులకుఁ దెల్పి లే
మిఁ నిను సయ్యనఁ జేరను భక్తికంబె వే, అనునో
కటున్న దే దెలుపవే యిఁక శ్రీ... 277

ఉ. వేదములందు శాస్త్రముల విప్రులహృత్సరసీరు
హంబులకా, నాదముల న్బయోనిధుల నద్రుల
స్థావరజంగమంబుల, న్బాదుకయుండి లోకము
లు పాలనఁ జేసెదునిన్నుఁ గాన దా, మోదర యొ
క్కచోట కడుమోదముతో వెదుకంగ నేల నీ,
పాదముల న్భజింతు వడిఁ బల్కర శ్రీ... 278

మ. కడుఁ బెంపారఁ గురుక్షితీశ్వరుసభ న్గంగాసుతుం
డాదివా, రెడ లేక న్గనుచుండ విశ్వమయమై యిం
పొందురూపంబుతోఁ, బొడవుంజూపవె కోపవే
గమున నీభూరి ప్రతాపంబు నే, నుడువంజాలు
దు నే మహాపురుషదీను న్నన్ను రక్షింపవే...279

ఉ. భద్రము నీకటంచు దయ భాసిల మారుతసూతి
చేతికిక్, ముద్రిక నిచ్చినంతట సముద్రము దాఁ
టఁగ నేమివింత సౌ, భద్రుఁడు ఘోరసంగరవిప
ద్దశనొందియు నీల్గ వింత లే, యద్రిజసన్నుతా క
రుణ హానియొనర్చినవానిపట్ల నీ, ముద్రికకర్త
రెంటికిని ముఖ్యుఁడ శ్రీ... 280

చ. ఒకఁడు దరిద్రుఁడుస్మృతియు నొక్కఁడు భాగ్య
మహోదయుండు న, న్నికగలఁడేధరిత్రి పరమే
శ్వరనీకరుణాకటాక్షముఁ, నొకకొలఁదైన నవ్వి
ధము లొప్పును ద్రిప్పును మాయగప్పనుఁ,
సకలము నీవిలాసములె సల్పును శ్రీ... 281

శా. ఆపస్తంబుఁడ మంత్రిశేఖరుఁడ గంగానాథునా
మంబుచే, భూపాలుం డనవొప్పి యీశతకము
న్బ్యంపొందగాఁజేసి నా, ప్రాపైనట్టి ధరాసుతా
పతికి నింపారంగ నర్పించి నా, పాపంబుల్ హరి
యించి బ్రోచుటకుగోపాలారమానాయకా.282

శా. నిత్యానంద నిరామయా నిరుపమా నీరేజపత్రే
క్షణా, సత్యప్రాభవ దేవకీతనయ సంసారాంధ
కంజాస్తనీ, ప్రత్యుల్లాసవిలాసభాసురముఖాబ్జం
బెప్పుడు న్గాంతునో,యత్యాసక్తిజెలంగఁ జూపు
రవివంశాధీశ శ్రీవల్లభా. 283

ఉ. రాధిక నూనలోన దధిరజ్జునకవ్వమమర్చి త్రచ్చు
చో, మాధవ నీవు గ్రేపునిడి మానినిచన్గవఁ
జూచి భ్రాంతిచే, బోధనువీడి గోపపతి బొల్పుగ
బంధమమర్చి క్షీరముఁల్, సాధనమొప్పఁగాఁ
బితుకు జక్కనినీనిజమూర్తిఁజూచి యా, రాధ
యు రిత్తభాండమున రాల్పదె కవ్వము చాల
మోహియై శ్రీ... 284

ఉ. నీయధరామృతంబు కడునేర్పునఁగ్రోలెడు వేణు
వెంత తా, నేయెడఁ జేసెనో తపము లెవ్వరుయెం
తురు దానిమేలు నా, కాయము వ్యర్థమాయె
దగకజ్జఘనంబునఁ బోలదాయెనో, నాయన యేల
వయ్యె విడనాడకు శ్రీ... 285

ఉ. అప్పుడు సత్యభామ విరహానల మోర్వఁగలేక
క్రోధయై, నిప్పులు రాలుకోపమున నీమహిమల్
గననేరక న్మదిన్, దప్పెఱుంగక శిరమునన్ని
నఁ బట్టవె దానిపాదము, నొప్పులకుప్ప నీచరిత
ము ల్విని యెన్నదరంబె యేరికో, యప్ప గుణా
లకుప్ప దయ నారయ శ్రీ... 286

మ. జలజాతప్రభవాదులైన మదిలోఁ జర్చింపఁగా రా
ని నీ, బలవిభ్రాజితరూపశోభనకళల్ భావింప
నేనెంత నా, పలుకుల్ దబ్బరగాఁ దలంపక దయన్
భావించి రక్షించు శ్రీ, లలనానాథ సనాథ మా
ధవ మహారాజా రమావల్లభా. 287

ఉ. మారునిఁ గన్నయట్టిసుకుమార మహారణశూర
ధీర నీ, పేరుదలంచుమాత్ర భవపీడలు బాఱవె
మేఘరాజి బె, న్మారుతవిక్రమంబున సమాగమ
మై వడి బాఱుకైవడిన్, దూరమునున్న వేఁడి
భుజదోర్బల శ్రీ... 288

ఉ. దండము నీకు భక్తఫలదాయక బాయకు లోక
నాయకా, ఖండితపాపసంఘ రిపుఖండనభండన
చండకాండకో, దండకళాప్రవీణ భుజతాండవ
భాస్కరవంశమండనా, దండిగబ్రోవు నీకరుణఁ
దప్పకు శ్రీ... 289

మ. కరుణాసింధుఁడ కంసమర్దనుఁడ రంగత్తుంగవీచి
పరం, పరసౌభాగ్యనభోధునీజనితసంపత్పాదకం
జాతుఁడా, నరకంఠీరవగాత్రుఁడా వరదుఁడా
నవ్యాంబుజాతేక్షుఁడా, శరణయ్యా ధరణీసు
తాపతి మహీశా రామచంద్రప్రభో. 290

శా. మాతా రాఘవ మత్పితా రఘుపతీ మద్భ్రాత
సీతాపతీ, నాతోఁ బల్కవదేమి యిట్లుదగునా నా
మీఁద నేకోపమా, ప్రాతఃకాలదివాకరప్రభలచే
భాసిల్లునీయంఘ్రికం,జాతంబుల్ భజియింపుచుంటి
దశవేషా బ్రోవుమా గ్రక్కునన్. 291

ఉ. కావ విదేమిరా పరమకారుణికోత్తమ దేవదేవ
నా, భావము నీపదాంబుజసుపంజరమందునఁజిక్కి
భక్తిసం, భావనమీఱ నీభజనఁ బల్కుచునుండె
నిరంతరంబు న, న్నావుచుటంచు మేలుపనిగాఁ
దగ శ్రీ... 292

ఉ. తారకధ్యానము స్మరుతుదప్పకఁ జేతు నిరంతరం
బు దే, వావలిసన్నుతాంఘ్రిఘనవారిజ వారిచ
రావతార రా, వా వరమియ్య దేవుఁడ వవారిత
సత్కృప భక్తకోటికిన్, గావున నన్ను నిత్తఱిని
గావర శ్రీ... 293

ఉ. వారకనీదునామములు వర్ణనఁ జేసితి దీని కేమియు,
న్నేరమ నీకు భారమ వినిర్మలచుట్టరికంబు కెల్ల
నుక్, దూరమ పుత్రుఁడుక్ గరుణతోఁగనుపించు
ముదంబు బెంచి నా, భారము నీకునుంచి నిరపా
యసుఖంబు లోసంగి బ్రోవు మో, తారకనామ
యివ్విధము దప్పకు శ్రీ... 294

ఉ. ఆరడి బెట్టనేల మునుపాడినమాట లబద్ధమేల
నా, భారము వీడనేల ముసు భక్తుల బ్రోచినరీ
తుక్క వేది నా, నోరను నిన్నుఁబిల్వఁ గడునొప్పు
గఁ బల్కకయున్న నీకునుం, జేరునె కీర్తి భూస్థ
లిని జిన్మయ శ్రీ... 295

ఉ. ఎంతనివేఁడుకొందు పరమేశ్వర నీముఖమైనఁ జూ
పక, న్పంతముగట్టిన ట్లునికి భావ్యమె భానుకుల
ప్రదీప నే, నెంతచలంబు కెంతపగ కెంతఘనంబు
న కెంతగాని నీ, చెంతను జేర్చి బ్రోవు నృపశేఖ
ర శ్రీ... 296

మ తరమా నాకు సురేంద్రవందిత భవత్సంకల్ప మే
రీతిదో, యరయ న్నాకననేల బ్రహ్మావశమా యా
త్మార్థమా రూపమా, వరదా యెవ్వరెఱుంగ
నేర్పరులు సర్వాత్మా మహామాయచే, బరగు
స్నీమహనీయశక్తి మహిమల్భావింప శ్రీవల్లభా.

ఉ. పంకజనాభ సర్వసురపాలక శంకరసన్నుతాంఘ్రి
మీ, నాంకసహస్రసుందర శుభావహ భక్తజ
నానుకూల నీ, కింకరులందుఁగింకరుఁడఁ గీర్తికళా
కమనీయమూర్తి నా, వంకను రాఁగదే శుభము
వర్ధిల శ్రీ... 298

ఉ. కంజదళాక్ష ఘోరనరకాసురదాహ ఖగేంద్రవా
హ నీ, మంజులవాక్సుధారసము మామకకర్ణ
ములందుఁ జొన్పు నీ, రంజనబెంపు నాహృదయ
రాజితపంకజమందు నిల్పు నే, నంజలిఁ జేతు నీ
పదము లద్భుతవిక్రమశౌర్యశాలి నీ, రాంజన
మిత్రు నీకుఁ గడురంజన శ్రీ... 299

ఉ. దార నశించె వెన్కఁ దగ దాయలువృత్తిహరించి
రంత నా, గారము నొక్కవిప్రునదిగాఁ దెగనమ్మితి
మున్నె నావయు, స్సారముతగ్గఁ జేరినది సారవిహీ
నపుచోటు నింక నా, కేరిమహాత్మ నీపయిని నెన్నఁ
గ శ్రీ... 300

ఉ. మంగళ మిందిరాహృదయ మంజులకంజమరంద
పానసా, రంగ ఘనాఘనోజ్జ్వలవిలాసశుభావహా
పూర్ణిమాంగ యు, త్తుంగ దయాంతరంగ సుర
తోషితపాదసరోజగంగ ప, న్మంగళహారతుల్గొని
సమంచితసత్కృపఁ బ్రోవు వేగ శ్రీ, రంగపురీశ
భక్తజనరక్షక శ్రీరమణీమనోహరా. 301

పీఠిక.

వేదాంతప్రతిపాదితమగు నీభద్రాద్రిరామశతకమును పరశురామన్రుసింహదాసు రచించెను. ఇతఁడు వైదికబ్రాహ్మణుఁడు. కోటేశ్వరసుబ్బమాంబలకుమారుఁడు. కవికాలము స్థలము నెఱుంగ శతకమునం దాధారములు లేవు. కవి కంభలూరి యప్పగురుని శిష్యుఁడు ఈయనను గూర్చిన వివరములు తెలియవు గాన నించుమించుఁ గవిజీవితము తెలియదనియె చెప్పవచ్చును.

శతకకవులచరిత్రమునం దీకవి భద్రాద్రిరామశతకమునందు 10 పద్యములు వ్రాసెనని వ్రాయఁబడెను. పూర్వముద్రణమునందు 101 పద్యములు మాత్రముండుటఁ జూచి శతకకవులచరిత్రకారు లటుల వ్రాసియుందురుగాని ప్రత్యంతరములను బరిశీలింప 108 పద్యములు లభించినవి. ప్రథమమున నీశతకము తప్పుల తడకగా అఱువదిసంవత్సరముల క్రిందట ముద్రితమయ్యెను. అందలిపాఠములు చాలవఱకు దుష్టముగా నుండుటవలనఁ బ్రత్యంతరములతోఁ బోల్చి శుద్ధపాఠములు లుప్తపద్యములు చేర్చి శుద్ధప్రతిమిగుల శ్రమమీఁద సిద్ధపఱచితిమి. కవి కేవల వేదాంతవిషయమునకుఁ బ్రముఖత నొసంగెను. భాషవ్యాకరణనియమములు నంతగాఁ బాటింపలేదు.

సీతారామాంజనేయమునందుఁ బ్రతిపాదితమైన

యంశములనె యీకవి యట్టిశైలినే యనుకరించి చెప్పెను. ఛందోవ్యాకరణప్రతిబంధకములవలనను నూటయెనిమిదిపద్యములలో విషయమునంతయు నిముడ్పవలసివచ్చుటవలనను భావములుపద్యముల లోఁ గొన్నిచోట్లుల నంత విస్పష్టముగా లేవు. కొన్ని పద్యములలోనను ప్రాసమున్నటవలన విషయశూన్యముగా నున్నను జదువుటకు సరసముగా నున్నవి.

ప్రపంచోత్పత్తిమొదలుకొని నరప్రమాణము ధాతువులు చక్రములు పంచీకరణము నాడులలక్షణము ఉపదేశక్రమము యోగాదికములు లోనగు వంశములను దీసికొని కవి సుబోధకముగ సరసముగాఁ గొన్నిపద్యములను వ్రాసియున్నాఁడు. కొన్ని పద్యములయందు శ్రుతిప్రతిపాదితము లగువాక్యములు సవిమర్శవ్యాఖ్యారూపముగాఁ జర్చింపఁబడియున్నవి గాన నీశతకము వేదాంతవిషయజిజ్ఞాసువుల కవశ్యపఠనీయము.

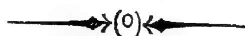
కవి నూఱుసంవత్సరములక్రింద నుండియుండును. సీతారామాంజనేయము నూఱుసంవత్సరముల కావలిది గావునను శతకము అఱువదేండ్లక్రిందఁ బ్రథమముద్రణ మగుటవలనను ఈనిర్ణయము సరియైనదనియె మాతలంపు.

ఇట్లు భాషాసేవకులు,
శేషాద్రిరమణకవులు,
శతావధానులు.

నందిగామ.
1-6-26.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీభద్రాద్రిరామశతకము.

సీ. శ్రీగణాధీశుని సేవించి వినుతించి
భారతీనాథుని బ్రస్తుతించి
శ్రీపతిపాదముల్ చిత్తంబులోనుంచి
సాంబమూర్తిని సదా సంస్మరించి
వాసవాద్యఖిలదేవతలను బ్రార్థించి
సనకాదిమౌనుల సన్నుతించి
గురుపదాంభోజముల్ గొనియాడి పూజించి
వేదాంతవేద్యుల విన్నవించి

తే. ఆంధ్రగీర్వాణకవుల నే నాశ్రయించి
చేయఁబూనితి శతకంబు చిత్తగించు
రమ్యగుణధామ భద్రాదిరామ సత్య
కామ కరుణాలలామ లోకాభిరామ. 1

సీ. శ్రీజానకీరామ సేవకసుత్రామ
రఘుకులాంబుధిసోమ యఘవిరామ

పతితపావననామ భవ్యపరంధామ
కరుణాలలామ సంగ్రామభీమ
వారివాహశ్యామ వరతులసీదామ
యమితవిక్రమ త్రిలోకాభిరామ
విజితభార్గవరామ వినతమౌనిస్తోమ
సంపూర్ణకామ సత్సార్వభౌమ
తే. భక్తమందార నగధీర భయవిదూర
దనుజసంహార విమలవేదాంతసార, ర...

సీ. వేదము ల్వివరించి విన నేర్చుకొనలేదు
శాస్త్రపురాణము ల్చదువలేదు
యాంధ్రగీర్వాణంబు లభ్యసింపఁగలేదు
వేదాంతమార్గము ల్వెదకలేదు
చూచి ఛందంబులు శోధింపఁగాలేదు
సాధుజనులపొందు సలుపలేదు
విలసదలంకారవిధము చూడఁగలేదు
కావ్యనాటకములు గానలేదు
తే. మీకటాక్షంబు నాయందు మిగులఁ గలుగఁ
జేయఁబూనితి నే నొకసీసశతము
తప్పులేకుండ దయఁజేసి ధరణియందు
గవిజనంబులు మెచ్చ విఖ్యాతిసేయు, ర...

సీ. నీలమేఘముతీరు నీశరీరంబును
బద్మరాగచ్ఛాయ పదయుగమ్ము
పన్నగేంద్రసమాన బాహుదండంబులు
సింహమధ్యమును హసించునడుము
తిలపుష్పమునుబోలు తీరైన నాసిక
శ్రేష్ఠవిద్రుమసదృశోష్ఠములును
గమలంబులను మించు విమలనేత్రంబులు
పున్నమచంద్రునిబోలు మోము.
తే. మదనశతకోటి సుందరమైన చక్క
దనము వర్ణింప బ్రహ్మకుఁ దరముగాదు ర... 4

సీ. కేశవ గోవింద కృష్ణ దామోదర
నారాయణాచ్యుతనారసింహ
మధుసూదన త్రివిక్రమజనార్దనముకుంద
వైకుంఠ వామన వాసుదేవ
పుండరీకదళాక్ష పురుషోత్తమోపేంద్ర
పరమాత్మ పరమేశ పద్మనాభ
మాధవాధోక్షజ మధువైరి శ్రీహరి
విష్ణు విశ్వంభర విశ్వనాథ
తే. శ్రీధరానంతచిద్రూప శ్రీనివాస
పుణ్యచారిత్ర సురనుత పుణ్యపురుష ర, ... 5

సీ. నిత్యనిరాకార నిరుపద్రవాఖండ
నిర్మల నిర్గుణ నిష్కళంక
నిష్కర్మ నిష్క్రియా నిస్సంగ నిర్వంద్య
నిరుపమనీరంధ్ర నిర్వికల్ప
నిష్ప్రపంచావ్యయ నిర్ద్వంద్వ నిశ్శబ్ద
నిర్వచనానంద నిర్వికార
నిర్విశేషాచింత్య నిరతిశయానంద
స్వస్వరూపంబు నిస్సంశయముగ
తే. వారిజాసనకైలాసవాసవాస
వాదులకు నైన వర్ణింప నలవి యగునె ర. ౹

ప్రపంచోత్పత్తిలక్షణము.

సీ. ఆత్మయందు ననేకమాకాశ ముదయించె
నాకాశమున వాయు వపుడు పుట్టె
ననిలంబువలనను నగ్నిహోత్రము పుట్టె
నగ్నిహోత్రమువల్ల నప్పు పుట్టె
నప్పులవలన మహావనీస్థలి పుట్టె
నవనియం దోషధు లమరఁ బుట్టె
నోషధులందున నొనర నన్నము పుట్టె
నన్నమందును నరు లాదిసకల
తే. జంతుజాలంబు లాయె నీజగతియుగము
లాయె నీరీతిఁ బరమాత్మ మాయవలన, ర.

నరప్రమాణసూత్రము.

సీ. నరుఁడు తొంబదియాఱు నంగుళా లెనిమిది
జేనలపాడవునా జ్లేనలెళుపు
నిట్లు ముప్పదిమూఁడుకోట్లరోమంబులు
వెలయు డెబ్బదిరెండువేలనాళ్లు
నెముక లఱువదియాఱు నమరు తొంబదిరెండు
కీళ్లు ముప్పదిమూఁడు మూళ్లప్రేగు
సేరుగుండెలు నర్ధసేరును రుధిరంబు
మణువు నాలుగుసేర్లు మాంస ముండు
తే. సోలపైత్యంబు శ్లేష్మ మరసోలె డుండు
నీప్రకారంబు దేహంబు లెంచిచూడ, ర... 8

తొంబదియారుతత్త్వములు.

సీ. జ్ఞానేంద్రియము లైదు కర్మేంద్రియము లైదు
శబ్దాదు లైదు కోశంబు లైదు
కరణము ల్నాల్గు రాగాదు లెన్మిది పది
నాళ్లు వాయువులు పద్నాల్గు నేడు
ధాతువు లైదు భూతము లాఱు చక్రాలు
మలముల మూఁడవస్థలును నైదు
మూఁడుమండలములు మూఁడీషణంబులు
మూఁడువ్యాధులు గుణా ల్మూఁడు రెండు
తే. తనువులనుగూడి షణ్ణవీత్యాదితత్త్వ
సాక్షిరూపుఁడవైనావు సత్యముగను, ర... 9

పంచభూతలక్షణము.

సీ. వసుధాజలం బగ్ని వాయు వాకాశంబు
లివి పంచభూతము లీవియందు
రక్తశుభ్రాసితయుక్తధూమ్రసుసీల
ములు గంధరసరూపను లను స్పర్శ
శబ్దంబులును గ్రియాశక్తి జ్ఞానేచ్ఛాది
శక్తులు పరపరాశక్తు లమర
నాయజవిష్ణువు త్ర్యంబకేశ్వరసదా
శివులు నొండొంటికి స్థిరముగాను
తే వర్ణగుణశక్తి బీజదేవతలు నుండు
నీకు నేగుణములు లేవు నిర్మలుండవు, ర...

పంచభూతగుణములు.

సీ. రూఢిశబ్దస్పర్శరూపముల్ రసగంధ
ములు నైదు పృథివియం దమరియుండు
స్పర్శరసమురూపశబ్దము లా్నల్గును
జనితమై జలమూరు చెలఁగియుండు
నగ్నిహోత్రమునందు నమరి రూపస్పర్శ
శబ్దము ల్మూఁడు నిశ్చయముగాను
వాయు వందస్పర్శవరశబ్దములు రెండు
నంబరం బందు శబ్దంబు నొకటి
తే. యొక్కటియు లేక దిక్కులు పిక్కటిలఁగ
వెలుఁగుచున్నావు లోపల వెలప లనక ర, .

పంచీకరణలక్షణము.

సీ. ఆకాశపంచక మంతరింద్రియములు
ప్రాణాదులును వాయుపంచకంబు
జ్ఞానేంద్రియములు వైశ్వానరపంచక
మప్పు పంచకము శబ్దాదు లైదు
కర్మేంద్రియను లైదు కడుభూమిపంచక
మిటు లిరువదియయిదింద్రియములు
యివి యాత్మ గాదని యిన్నిటి నెఱింగెడి
యెఱుకయే పరమాత్మ యని యెఱింగి
తే. సాంఖ్యయోగంబు సాధించి సజ్జనుండు
ముక్తిజెందును మీపాదభక్తితోను ర, ...12

పంచభూతాంశము.

సీ. జ్ఞానసమానము ల్వీనులు శబ్దంబు
మాకాశమయంశము లరుసనాయ
మనసువ్యానము చర్మమును స్పర్శకరములు
వాయుయంశంబులు వరుస నాయ
రూఢిబుద్ధియు దాన రూపాక్షిపాదము
ల్వహ్నియంశంబులు వరుస నాయ
చిత్తంబు ప్రాణంబు చిహ్వాశిశ్నిరసంబు
వారియంశంబులు వరుస నాయ
తే. గంధహంకారము లపానఘ్రాణగుదము
లాయ భూయంశ లిట్లు నీమాయవలన ర, ...

పంచభూతాంశగుణములు.

సీ. నరము లస్థులు చర్మనఖరోమమాంసము
లుర్వీగుణంబులు స్వేదమూత్రరక్త
ములు శుక్లశోణితంబులు వారిగుణములు.
క్షుత్పిపాసాలస్యసుప్తిసంగ
ములు వహ్నిగుణములు చలనధావనకంప
నాకుంచనప్రసార్యాదికములు
పవమానగుణములు భయవికారంబులు
క్రోధలజ్జయు నభోగుణము లవియుఁ
తే. బంచభూతాంశగుణములఁ బాఱఁదోలి
నీస్వరూపంబు గనువాఁడు నిర్మలుండు ర, ...

పంచకోశముల నిర్ణయము.

సీ. అన్నరసంబుతోనైన శోణితశుక్ల
మయమైన యాదేహ మన్నమయము
పంచప్రాణంబులు ప్రబలికర్మేంద్రియ
పంచకంబును గూడి ప్రాణమయము
జ్ఞానేంద్రియములైదు మానసం బొక్కటి
కూడి యైనవిమనోకోశమయము
చెలఁగి జ్ఞానేంద్రియములు బుద్ధియునుగూడి
విజ్ఞానమయమున విద్యయందు
తే. మనసు కలసిన యానందమయము నిట్లు
పంచకోశంబులకు సాక్షిపరుఁడ వీవ ర,... 1[illegible]

పంచప్రాణములస్థాననిర్ణయము.

సీ. ప్రాణుండు హృదయాబ్జమందు నావాసమై
నాణిమసా్వనము ల్నడుపుచుండు
పాయుపస్థలయం దపానుండు మలమూత్ర
ముల విసర్జనఁజేసి మెలఁగియుండు
నాభియందున సమానమునుండి సమముగా
నాళ్ల నన్నింటిని నడపుచుండు
ఘనుఁ డుదానుండును కంఠమందుననుండి
వైఖరిపలుకులు పలుకఁజేయు
తే. వ్యానపవనుండు దేహసర్వావయముల
నిండిశీతోష్ణస్పర్శల నెఱుకఁజేయు, ర... 16

ఉపవాయువులలక్షణము.

సీ. నాగుండు నుద్గారణంబు సేయుచునుండు
మేలుగాఁ గూర్ముఁ డున్మీలనంబు
జేయించుఁ గృకరుండు జేరి తుమ్మించును
జితదేవదత్తుఁడు జృంభణంబు
మరణదేహములందు నరవి ధనంజయుం
డతిశోభము ఘటించి యడఁగఁజేయు
ఘనముగాంతర్వ్యాపియును ప్రపంచకుఁడను
వాయువు ల్వారునకు వాహనముగ
తే. నుండు వజ్రుండు ముఖ్యుండు నొనరుగాను
కీలుకీలందు నుండును జీలపగిది, ర... 17

సప్తధాతువులనిర్ణయము.

సీ. మఱి రసరుధిరము ల్మాంసము మేదస్సు
మజ్జాస్థిరేతస్సుమానితముగ
నివి సప్తధాతువు ల్నిబిడీకృతంబుగా
దేహికావరణంబు దేహమాను
పాదాదిమస్తకపర్యంతమును నిండి
ప్రకృతిభేదంబుల ప్రబలమాయ
స్థూలమై దీర్ఘమై సూక్ష్మమై ఘటియించి
యందెందు మరణంబు జెందుచుండు
తే. నిట్టి దేహంబులం దాస లేమిలేక
నిన్నుగనువాఁడు మునిజనసన్నుతుండు, ర...

శరీరత్రయలక్షణము.

సీ. జ్ఞానేంద్రియంబులు కర్మేంద్రియంబులు
నంతరింద్రియవిషయేంద్రియములు
ప్రాణాదులనుగూడి పరగ నిర్వాదియౌను
తత్త్వంబులను స్థూలతనువు నయ్యె
బాహ్యేంద్రియంబులు పదిప్రాణములు నైదు
ధీమనంబుల సూక్ష్మదేహ మయ్యె
నీశరీరద్వయహేతువై యాద్యవి
ద్యాశ్రితమై కారణాంగమయ్యె
తే. మూఁడుదేహంబులకు నాదిమూలమైన
తురున కతురునకు విలక్షణుఁడ వీవు, ర... 19

చతుర్దశేంద్రియవిషయములు.

౦. శబ్దంబు చెవులకు స్పర్శ చర్మంబున
కక్షికి రూపు జిహ్వకు రసంబు
ముక్కుకు గంధంబు వాక్కుకు వచనంబు
కరమున దానంబు చరణములకు
గమనంబు గుదమును గలుగు విసర్జన
గుహ్యము కానందగుణము గలుగు
మనసు చలించును మతి నిశ్చయించును
చిత్తంబుఁ జింతించు మొత్తముగను
తే. మఱి యహంకారమున కభిమానపడును
నిన్ని దెలిసిన తెలివి దా నెఱుఁగవలయు,ర...

చతుర్దశేంద్రియములకు అధిదేవతలు.

౦. శ్రవణంబులకును దిక్చర్మంబునకు వాయు
చక్షువులకు జగచ్చక్షు వరుణుఁ
డును జిహ్వకును ఘ్రాణమున కశ్వినీసుతు
లాగింద్రియమునకు వహ్నిహస్త
ములకు నింద్రుడు పాదములకు నుపేంద్రుండు
గుదమును మృత్యువు గుహ్యమునకు
చతురాననుడు మానసమునకు జంద్రుండు
బుద్ధికి పరమేష్ఠి శుద్ధచిత్త
తే. మునకు జీవుం డహంకారమునకు శివుఁడు
తెలియవలె నీచతుర్దశదేవతలను, ర...

జాగ్రదవస్థలలక్షణము.

సీ. పంచవింశతి తత్త్వపరిపూర్ణ మైనట్టి
స్థూలదేహామునందు సురుచిరముగ
రసస్పర్శలనరూపరసగంధవచనదా
నగమనోత్సర్గనానందములను
మానసాహంకారమతిచిత్తములఁగూడి
జీవుండు ముఖమునఁ జేరి నిలిచి
విశ్వనామముఁ జెంది వేర్వేర విభజించి
సకలవ్యాపారము ల్సలుపుచుండు
తే. నదియు జాగ్రదవస్థయు ననుదినంబు
జనితమై జనుచుండును జన్మమునను, ర...

స్వప్నావస్థలక్షణము.

సీ శబ్దాదివిషయపంచకము వాక్యాదిపం
చకము నీపదియు నచ్చటను నిలిపి
మానసాహంకార మతిచిత్తములఁ గూడి
సప్తదశకతత్త్వసంజ్ఞసూక్ష్మ
దేహామందున కంఠదేశంబునను జేరి
నిలిచి కొంచెము సేపు నిదురఁజెంది
జాగ్రత్తయందు తా జరిపినట్టుగఁ గ్రియ
ల్జేసి మేల్కొని జూడ లేశమైన
తే. లేదు గనుకను స్వప్నంబు నాదిపురుష
సత్య మిదిగాదు జనితమై చనుచునుండు, ర

—౷ సుషుప్త్యవస్థలక్షణము. ౿—

సీ. కంఠదేశమునహంకారచిత్తము లుంచి
ధీమనంబుల రెండి దీసికొనియు
కారణదేహహృత్కమలమందునఁ జేరి
యజ్ఞానసన్నిధియందు నిలిచి
నది సుషుప్త్యనఁబడు నచట రెంటిని నుంచి
తానవిద్యనుగూడి లీనమైన
నదియు గాఢసుషుప్తి యనఁబడు మహిమీఁద
సర్వంబు నెడబాసి స్మరణతప్పి
తే. యుండ తుర్యం బటంచును యోగివరులు
చాటుచుందురు జనితమై జనుచు నుండు, ర...

—౷ సాత్వికగుణలక్షణము. ౿—

సీ. సత్యవ్రతాచారసంపన్నుఁడై యుండు
సత్కర్మక్రియ లెల్ల సలుపుచుండు
తపము మౌనంబు నుత్సాహంబు గలిగుండు
ధర్మమార్గంబులు దలఁపుచుండు
శమదమంబులు శాంతి శ్రద్ధలు గలిగుండు
శాస్త్రపురాణము ల్సలుపుచుండు
ధ్యాన సుజ్ఞానసన్మానము ల్గలిగుండు
శ్రేష్ఠదానంబులు సేయుచుండు
తే. ధైర్యనిశ్చయబుద్ధి సద్భక్తినుండు
సకలభూతసముండు సాత్వికయుతుండు, ర...25

రాజసగుణలక్షణము.

సీ. కామంబు క్రోధంబు గర్వంబు గలుగుట
కామ్యసంగతులహంకారపడుట
పరరాష్ట్రములమీఁద బంతంబుసేయుట
పరధనంబులఁ జూచి భ్రాంతిపడుట
వారకాంతల మెండు వాంఛించుచుండుట
నేరము లెన్నైనఁ గోరి వినుట
డంబ ముద్యోగమార్గంబుల మెలఁగుట
యుద్ధరంగమున సన్నద్ధమగుట
తే. భోగభాగ్యంబుఁ గోరుట పొగడుకొనుట
లాలితంబుగ రాజసలక్షణములు, ర...

తామసగుణలక్షణము.

సీ. అజ్ఞానవృత్తి మోహాంధకారయుతుండు
భూరినిద్రాసక్తిఁ బొందియుండు
ఎదుర తన్నెఱుఁగక విదళించి యదలించుఁ
గోయును త్రోయును గోపఁబడును
అతిభోజనప్రియుం డతిపానధర్ముండు
పాతకంబుల పట్టుఁబడుచు నుండు
దూషించుచుండు దుర్భాషలు భాషించు
రోషంబు లాడిన రోయకుండు
తే. బుద్ధిలోలుండు సంసారబద్ధకుండు
కుటిలసంగుండు తామసగుణరతుండు, ర..

గుణత్రయవిభాగలక్షణము.

సీ. సాత్వికగుణునికి సగము రాజసము రా
జసములో సగము తామసమునుండు
రాజసగుణుని కర్ధము సత్వమందుండు
సత్వంబులోను దామసము సగము
తామసగుణుని కర్ధము రాజసము రాజ
సమునను సత్వంబు సగమునుండు
త్రిగుణంబు లీరీతి దేహంబులందుండు
సాత్వికగుణ మందుసజ్జనుండు
తే. గురుముఖంబున మీరూప మెఱుఁగుచుండు
త్రిగుణరహితుండు ధర్మింప నగణితుండు ర...

దశనాడులస్థాననిర్ణయము.

సీ. గాంధారిహస్తిని ఘననాళములు రెండు
నేత్రద్వయంబుల నిలిచియుండు
సమరిన యూర్మిళ లనునాళములు రెండు
కర్ణద్వయంబులఁ గలసియుండు
పరజిహ్వనాడిసూ వక్త్రంబునందుండు
నాభిని శంఖినీనాళ ముండు
కులహాసినీ వాలికూడి రత్నాహ్వయ
గుదగుహ్యములయందుఁ గుదిరియుండు
తే. కంఠమందున యశ్విని గలిగియుండు
క్షుధయుఁ దృప్తియు నెఱిఁగించుచుండు నెపుడుర

ఇడాపింగళసుషుమ్నానాడులలక్షణము.

సీ. ఇడయు పింగళయును గుడియెడమలనుండు
నడుమ సూక్ష్మసుషుమ్న నాడి యుండు
నీనాడి రంధ్రమధ్యమునందు సూర్యసో
మాగ్నివిద్యాక్షరమాయ యాత్మ
సప్తసముద్రము ల్సప్తపర్వతములు
చతురాగమంబులు శాస్త్రములును
పంచభూతములు సప్తద్వీపములు లోక
ములు గుణంబులు మంత్రములు కళలును
తే. బిందునాదము దిగ్వాయుబీజమాది
సకలదృశ్యపదార్థము ల్సమతనుండు ర,... 30

చతుర్దలోకస్థలనిర్ణయము.

సీ. అతలంబు పాదము ల్వితలంబు గుల్ఫలు
జంఘలు సుతలంబు జానులందు
నుండు తలాతలం బూరువులందు భూ
తలము గుహ్యము రసాతలమునుండు
కటిని పాతాళలోకము నాభిభూలోక
ముండు భువర్లోక ముదరమందు
స్వర్గంబు హృదియుఁబక్షము మహర్లోకంబు
ఘనజనుర్లోకంబు గళము బొమల
తే. మధ్యమందు తపోలోక మమరు మూర్ధ్ని
సత్యలోకము నీనివాసస్థలంబు ర,... 31

అష్టదిక్పాలకులస్థలనిర్ణయము.

సీ. భూ్రిమధ్య జంభారిపురంబుండు మఱియును
నగ్నిహోత్రునిపురం బక్షియందు
దక్షిణకర్ణమం దంతకుపురముండుఁ
దత్పార్శ్వమున యాతుధానపురము
పరగఁ బృష్ఠమునందు వరుణునినగరంబు
పవనపురంబు నాపార్శ్వమందు
వామకర్ణమునందు వరకుబేరపురంబు
హరునిపురము దక్షిణాక్షియందు
తే. శిరమునడుమను నుండు సుస్థిరము గాను
కుంఠితముగాన నీదు వైకుంఠపురము ర...32

పదార్థలక్షణము.

సీ. పృథివి జీవులకెల్ల క్షుధతృష్ణలును రెండు
ప్రాణధర్మములని పలుకఁబడెను
శోకమోహంబులు శోధింపఁగా మనో
ధర్మంబు లని వాని దలఁపవలయు
జననంబు మరణంబు జడరూపమైనట్టి
దేహధర్మములని తెలియఁబడెను
ఇవి పదార్థ లటంచు వివిధమార్గంబుల
వివరించి వీనిని విడచి నిన్ను
తే. సద్గురూక్తంబుగాఁ గన్న సజ్జనుండు
నిష్కళబ్రహ్మమై యుండు నిగమవినుత ర, ...

అష్టమదములలక్షణము.

సీ. ఎక్కువకులమందు నేజనించితి నాదు
కుల మెక్కు-వనుటయుఁ గులమదంబు
సకలనిష్ఠాచారసంపన్నుఁడను నేను
శ్రేష్ఠుఁడ ననుటయు శీలమదము
ద్రవ్యంబు నావద్ద దండిగా నున్నది
యని గర్వపడుటయు ధనమదంబు
ధరను నావంటి సుందరుఁడు లేఁడని నిక్కి
రూఢిగాఁ దిరుగుట రూపమదము
తే. మదములన్నియు నీదేహమందు విడచి
భక్తి నీమీఁద గలవాఁడు ముక్తుఁడగును ర,...

సీ. బలవంతుఁడ వయసుగలవాఁడ వైరుల
నవ్విధియింతు ననుట యౌవనమదంబు
సకలశాస్త్రంబులు చదివి వంచించిన
నధికుఁడ ననుట విద్యామదంబు
అఖిలదేశాధిపత్యము నాకు గలదని
రంజిల్లుచుండుట రాజ్యమదము
స్నానసంధ్యాద్యనుష్ఠానుండ నే నని
మది నుబ్బుటయుఁ దపోమదము సుమ్మి
తే. యష్టమదముల నణఁచి ననిష్ఠపరుఁడు
పుణ్యపురుషుండు వైకుంఠపురమునుండు ర,...

అష్టపాశముల నిర్ణయము.

సీ. తల్లిదండ్రియు భార్య తనయులు మిత్రులు
ధనము సహోదరు ల్తనువులైన
అష్టపాశంబులు నమరి బంధములచేఁ
దగిలుండు నరులు నీధరణియందు
అత్తమామల బావ లల్లుండు కోడండ్రు
వదినెలు మఱదండ్రు మఱఁదు లనుచు
తాపత్రయంబులఁ దగిలి వర్తించుచు
మత్తులై మనుజులు మందమతిని
తే. సాధుసజ్జనసంగతి సలుపలేక
మోక్షమార్గంబు నెఱుఁగరు మోహరహిత ర,

మలత్రయలక్షణము.

సీ. పరమాత్మ మెఱుఁగక తెరువు మరుపుచేత
గాత్రపుత్రకళత్రమిత్రులందు
సక్తుఁడై కడలేని సంసారవార్ధిలో
మునిఁగి తేలుట నెల్ల యణవమలము
పరద్రవ్యమాపేక్షపడి పరజనులకు
నపకృతిసేయు మాయామలంబు
పుణ్యపాపములచేఁ బుట్టుచావులను ని
ర్మించుచుండుటయుఁ గార్మికమలంబు
తే. మూఁడుమలముల విడువక ముక్తిపథము
గాన లేరైరి పామరమానవులును ర, ... 37

తాపత్రయలక్షణము.

సీ. తాపత్రయంబుల ధర్మములేర్వేఱ
వివరించి చెప్పెద విమలచరిత
దేహజన్యము లైనత్రివిధరోగంబుల
తాపదుఃఖంబు లధ్యాత్మికంబు
వ్యాళవృశ్చికచోరవ్యాఘ్రాదిభూతసం
భవదుఃఖములు నాధిభౌతికంబు
వర్షాశనీపాతవాయురగ్నిశిలాప
తనదుఃఖములు నాధిదైవకంబు
తే. నిట్టితాపత్రయంబులఁ గొట్టివేసి
ధీరుఁ డగువాఁడు మోక్షాధికారియగునుర,...

ఈషణత్రయలక్షణము.

సీ. కామధర్మార్థము ల్గలుగుటకై భార్య
నిచ్చ నుంచుటయు దారేషణంబు
సుతులు లేకున్న సుగతులు లేవనుచుఁ బు
త్రేచ్ఛనుండుటయె పుత్రేషణంబు
దానధర్మములచే తరియింతు నని ద్రవ్య
మిచ్ఛయుంచుటయు ధనేషణంబు
దారాదికేషణత్రయములచేతను
నవనిలో సౌఖ్యంబు లనుభవించి
తే. పుణ్యలోకంబు లెల్లనుఁ బొందవచ్చు
గాన మిాలోన నైక్యమార్గములు గావు ర,

వాసనత్రయలక్షణము.

సీ. లోకానుసారిరై లౌకికవృత్తుల
వసియించుటయు లోకవాస నండ్రు
శాస్త్రపద్ధతి తమోజపక్రతువ్రతముల
వర్తించుటయు శాస్త్రవాస నండ్రు
దేహశోషణఁ జేసి తీర్థయాత్రలకెల్ల
వడి తిరుగుట దేహవాస నండ్రు
ఈమూఁడువాసన లిచ్ఛయించక దేశి
కులసేవ చేసి షడ్గుణము లణఁచి
తే. తత్త్వమస్యాదివాక్యతాత్పర్య మెఱిఁగి
తన్ను దాఁ గన్నపురుషుఁడ ద్వైతుఁడగును ర.

వ్యాధిత్రయలక్షణము.

సీ. వాతంబునం దుద్భవం బైనరోగము
ల్బాగుగా నెనిమిదిపదులు నయ్యె
పైత్యమం దుద్భవం బైనరోగంబులు
దండిగా నెనుబది రెండునయ్యె
శ్లేష్మమందున జనించినరోగములును ని
న్నూటనిర్వదినాల్గు నుచితమయ్యె
త్రివిధరోగంబు లీతీరున మున్నూట
నెనఁబదినారును నెన్నికయ్యె
తే. నట్టి వ్యాధుల కాధారమైనదేహ
భ్రాంతి విడచినవాఁడు సద్బ్రహ్మవిదుఁడు ర,

జన్మహేతులక్షణము.

సీ. ఆత్మయందున మాయ యారోపితంబయ్యె
మాయయం దజ్ఞాన మపుడు గలిగె
నజ్ఞానమునఁ దోఁచె నవివేక మవివేక
మందున నభిమాన మమరఁ బుట్టె
నభిమానమందు రాగాదు లుద్భవమయ్యె
రాగాదులందుఁ గర్మములుఁ బొడమె
కర్మలవలనను గడలేని సుఖదుఃఖ
మూలమైనశరీరములఁ జనించె
తే. నీవిధంబున దేహంబు లెత్తి జనులు
నిన్నుఁ గనలేరు నిరుపమ నిర్మలాత్మ ర...

సీ. రాతిరిపడి యున్నరజ్జు వంతటఁ జూచి
భ్రమసి పామని భయపడిన యట్లు
శుక్తి దూరంబునఁ జూచి వెండి యటంచు
ప్రబలినయాశచే భ్రమసినట్లు
దండకారణ్యమం దెండుమొద్దును జూచి
దొంగవాఁడని భీతి దోఁచినట్లు
కలలోన వస్తువు లని మేలుకొనిలేచి
నావస్తువుల వెదుకాడినట్లు
తే. నరులు సత్యము జగమని నమ్మినారు
జ్ఞానపథమందు నిజరూపు గానలేక, ర...

అనాత్మలక్షణము.

సీ. జన్మాస్థివృద్ధులు క్షయపరిణామ నా
శములు షడ్విధవికారముల నాత్మ
ఘనబాల్యయౌవనకౌమారవార్ధక
ములు జాగ్రదాద్యవస్థలును నాత్మ
కమనీయమహదహంకారభూజలవాయుతా
శనసమీరాంతరిక్షముల నాత్మ
త్రిగుణముల్ స్థూలాదిదేహత్రయములన్న
మయమాదిపంచకోశములనాత్మ
తే. యంతరింద్రియబాహ్యేంద్రియముల నాత్మ
దృశ్యరూపంబు శ్రుతమును దృక్కునాత్మ, ర...

సాధనచతుష్టయసంపత్తిలక్షణము.

సీ. సత్యంబు బ్రహ్మం బసత్యంబు సర్వప్ర
పంచంబ యని విమర్శించువాఁడు
ఇహాపరసౌఖ్యంబు లిచ్ఛయింపకయుండి
పాపపుణ్యంబులఁ బడనివాఁడు
శమదమంబులు శాంతిశ్రద్ధోపరతితితీ
క్షలు సతతంబును గలుగువాఁడు
మోక్షంబుమీఁద నాపేక్షవిస్తారమై
కాని యేయాపేక్ష లేనివాఁడు
తే. గురుకటాక్షంబుచేతను గురుతెఱింగి
నసిపదం బగునీయందు నైక్యమగును, ర... 45

శమదమాదిషట్కసంపత్తిలక్షణము.

సీ. అంతరింద్రియనిగ్రహంబు శమం బగు
బహిరింద్రియములనిగ్రహము దమము
నపవర్గషట్కంబు లణఁచుట శాంతియు
సుఖదుఃఖములకు నోర్చుట తితీక్ష
వేదాంతశాస్త్రము ల్వాని విమర్శించి స
ద్గురువందు భక్తిగల్గుటయు శ్రద్ధ
కర్మంబులను బ్రహ్మ కల్పించి హృత్పర
బ్రహ్మసంగం బుపరతి యటంచు
తే. నెఱఁగి నడిచినవాఁడు యోగీశ్వరుండు
నతఁడు ముక్తుండు నాద్యుండు నచ్యుతుండు, ౧.

అరిషడ్వర్గములలక్షణము.

సీ. కోరుట కామంబు కోరినయర్థంబు
కానసాగకుండిన క్రోధమగును
వచ్చినద్రవ్యంబు వదలకుండును లోభ
మాధనాపేక్ష మోహంబ యగును
ధనమున్నదని మోదమున నుబ్బి నాకేమి
కొదువని గర్వించినది మదంబు
తనద్రవ్య మపహరింతమనెడిజనులందు
మది నీర్ష్యయుంచుట మత్సరంబు
తే. గనుక నీశత్రువర్గషట్కముల నణఁచి
శాంతిఁ బొందినపురుషుండు సర్వసముఁడు, ౨.

ఉపదేశమయ్యెడుక్రమము.

సీ. సాధనచత్వారిసంపత్తియును గలిగి
పరిపూర్ణుఁ డైనసద్గురినిఁ జేరి
ద్వాదశాష్టాంగదండంబుల నర్పించి
తనుమనఃప్రాణము ల్ధారఁబోసి
భక్తితో నాత్మాంగభావసుస్థాన శు
శ్రూషలుఁజేసి సంతోషపఱిచి
నట్టి శిష్యుని మెచ్చి గట్టిగా గురుమూర్తి
త్రివిధదీక్ష లొనర్చి దివ్యముగను
తే. హస్తమస్తకసంయోగమంచితముగఁ
జేసి నిజకేవలాత్మోపదేశ మొసఁగు, ర... 48

ఉపదేశించుక్రమము.

సీ. యమము నియమము నాసనము ప్రాణాయామ
మమగ ప్రత్యాహారమంచితముగ
ధ్యానధారణసమాధ్యష్టాంగయుతమంత్ర
యోగము లయహఠయోగములను
రాజయోగంబు తారకము సాంఖ్యామాన
సమును ముద్రలు లక్ష్యసాధకములు
వరతత్త్వమస్యాదివాక్యము ల్జీవేశ్వ
రైక్యసంధానము ల్రాజితముగ
తే. శిష్యునికిఁ దెల్పి గురుమూర్తి స్థిరముగాను
పూర్ణభావంబుఁ బొందించు బుధులు మెచ్చ, ర.

ధ్యానముద్రమంత్రయోగలక్షణము.

సీ. భూసురుం డెవఁడైనఁ బుణ్యశీలుఁడు మహా
   నదులతోయముల స్నానంబుఁ జేసి
శుభ్రవస్త్రముఁ గట్టి శుచియైనస్థలమందుఁ
   గ్రమముతోఁ గూర్చచక్రము లిఖించి
దర్భకృష్ణాజినధవళాసనములపై
   పద్మాసనస్థుఁడై పదిలముగనుఁ
గన్నులు బిగియించి కడువెన్ను నిక్కించి
   నాసాగ్రమునఁ జూపుఁ జూచి మనసు
తే. కష్టమైనట్టి మంత్రంబు నిష్ఠతోను
   జపము సేసినయోగి సజ్జనుఁడు సుమ్మి, ర... 50

రాధాముద్రలయయోగలక్షణము.

సీ. తెప్పలు వ్రాల్పక రెండుఁజూపులఁ గను
   బొమలమధ్యమునందుఁ బొందనిలపి
కర్ణరంధ్రంబులుఁ గదియంగ బిగియించి
   నంతరజ్ఞప్తిచే నాలకించి
గజ్జమువ్వలనాదుఘంటారవము శంఖ
   వీణతాళధ్వనుల్వేణుభేరి
మర్దలమేఘాదిమహానీయదశవిధ
   నాదము ల్విని చాల మోదమంది
తే అందులోపలఁ దదనాదమందు మనసు
   లయముజేసిన యోగి విలక్షణుండు, ర... 51

షణ్ముఖీముద్ర హఠయోగలక్షణము.

సీ. అంగుష్ఠములను గర్ణాంగంబులను మూసి
చక్షులు మధ్యతర్జనులమూసి
నాసికాయుగ్మమనామికంబుల మూసి
ఘనవక్త్రము కనిష్ఠకమున మూసి
పాదమూలమున బాయూపస్థలనుమూసి
నాధారమున వాయు నపుడులేపి
షట్చక్రములనున్న సంజ్ఞలకడ తేరి
యాజ్ఞాసుచక్రమం దమర నిలపిఁ
తే. జూపు పవనంబు యామున స్వేకటిఁ జేసి
ధ్యాన మొనరించి హఠయోగి ధన్యుఁడగును, ర

శాంభవీముద్ర రాజయోగలక్షణము.

సీ. సురచిరశాంభవిఁ జూడంగఁ జూడంగ
చంద్రసూర్యాగ్నులు నింద్రధనువు
నవరత్నములభాతి నక్షత్రములరీతి
బిరుసుగాల్చిన యట్లు మెరుపువలెను
మండుమంటలభంగి నిండుచీకటిఁబోలు
మెండువెన్నెలకాంతి రొండవలెను
ఇది జలమాదిగా నిట్లనేకము పుట్టి
నణఁగిన పిమ్మట నమల మగును
తే. బట్టబయ లైనబ్రహ్మంబు గట్టిగాను
వెలియు లోపలఁ గనుపడు వేత్తలకును, ర ...53

ఆధారచక్రనిర్ణయము.

సీ. ఆసనస్థానమం దాధారచక్రము
　　నందు నాలుగురేకు లమరియుండు
వశషస లనియెడివర్ణము ల్గల్గుండు
　　నర్ధచంద్రాకార మమరియుండు
కుంకుమవర్ణంబు కింకిణీనాదంబు
　　నార్న్వారుహంసలు నాడుచుండు
సద్భక్తియును క్రియాశక్తియు వర్తించు
　　ఘనతరంబున నిన్ను గలిగినట్టి
తే. కమలమందున ప్రేమతో విమలమైన
　　నీవు గణపతిరూపమై నిలచినావు, ర... 54

స్వాధిష్ఠానచక్రనిర్ణయము.

సీ. ఆధారమునకు రెం డంగుళాలకుమీద
　　లింగస్థలం బుండు రంగుగాను
స్వాధిష్ఠచక్రము షడ్దళంబులఁ ద్రికో
　　ణాకారమై యందు నమరియుండు
బభమయరల లుండు పాటిల్లు నైష్ఠిక
　　భక్తి పీఠము జ్ఞానశక్తి యుండు
విమలవిద్యుత్కాంతి వీణారవంబును
　　నార్వేలుహంసలు నాడుచుండు
తే. ప్రకటితంబుగ వికసితపద్మ ముండు
　　నీవు బ్రహ్మస్వరూపమై నిలచినావు, ర... 55

—⊚ మణిపూరకచక్రనిర్ణయము. ⊚—

సీ. మఱియు నాభిస్థానమణిపూరకం బది
దశదళంబులతోడ దనరియుండు
డఢణాదిఫాంతముదృఢతనక్షరములు
పది వేణునాదంబు ప్రబలియుండు
శ్యామలవర్ణ మిచ్ఛాశక్తి షట్కోణ
మగ్నిభూతంబు రా నంటియుండు
నవధానభక్తియు నచట కుండలిమీద
నార్వేలహంసలు నాడుచుండు
తే. నిన్నుయుండినచక్రమం దిష్టముగను
నీవు విష్ణుస్వరూపమై నిలచినావు, ర... 56

—⊚ అనాహతచక్రనిర్ణయము. ⊚—

సీ. హృదయస్థలమ్మునం దిరవై యనాహత
పద్మమందున దళాల్ పదియు రెండు
కఖగాదిఠాంతము ఘనతరాక్షరములు
పదిరెండుయుండును బాగుగాను
వర్తులాకారము వాయుభూతము నాది
శక్తియుండును భవభక్తి యుండు
శాతకుంభపుకాంతి శంఖారవంబును
నార్వేలహంసలు నాడుచుండు
తే. భరితమై యున్నచక్రాధిపత్యముగను
నీవు రుద్రస్వరూపమై నిలచినావు, ర.... 57

విశుద్ధచక్రనిర్ణయము.

సీ. తాలుమూలలయందు స్థానంబుగా విశు
    ద్ధాంభోజ ముండు సుందరముగాను
పదియారుదళములు బాగుగా షోడశ
    స్వరము లుండును పరాశక్తి యుండు
స్ఫటికవర్ణం బందు స్వానందభక్తియు
    నాకాశభూతంబు నమరియుండు
మోదంబుతో మేఘనాదంబు మ్రోయంగ
    హంసలు దశశతం బాడుచుండు
తే. భాసురంబుగ నానందభరిత మగుచు
    నీవు యీశ్వరరూపమై నిలచినావు, ర... 58

ఆజ్ఞాచక్రనిర్ణయము.

సీ నాసాగ్రవీథిని నయనద్వయంబుల
    నడుమ నాజ్ఞేయంబు నమరియుండు
రెండురేకులు దానికుండు మీదను రెండు
    హంక్షంబు లనియెడి యక్షరములు
నభినాదంబు మహాతత్త్వభూతంబు
    మాణిక్యకాంతి సమరసభక్తి
గంగాసరస్వతీసంగమస్థానంబు
    హంసలు పదినూర్లు నాడుచుండు
తే. శ్రీకరంబుగ నట సదాశివవిలాస
    రూపమైనావు నీవు నిరూఢముగను, ర... 59

సహస్రారచక్రనిర్ణయము.

సీ. సరససహస్రారచక్రంబు మూర్ధస్థ
లం బందు యుండు విలక్షణముగ
నందు వేరేకు లింపొందుగా వర్తించు
సాక్షిభూతము సహజాత్మశక్తి
ఓంకారబీజము ఝుంకారనాదము
బహుచిత్రవర్ణముల్ పరమభక్తి
నమృతంబు నెప్పుడు నతివృష్టి గురియంగ
హంసలు దశశతం బాడుచుండు
తే. నందు నిరుపమసచ్చిదానందముగను
నీవు సద్గురురూపమై నిలచినావు, ర... 60
సీ. కొండమీదను పెద్దగుండు నొక్కటియుండు
గుండునడుమను నల్లగుండ్లు రెండు
గుండ్లమధ్యను నక్క కూఁత లెట్టుచునుండు
కూఁతలనడుమను నూతియుండు
నూతిమధ్యంబున నాతియొక్కతె యుండు
నాతిమీఁదను నొక్కకోఁతి యుండు
కోఁతిమీఁదను బరంజ్యోతి వెల్గుచునుండు
జ్యోతియే జగమెల్లఁ జూచుచుండు
తే. జూచుచుండెడి దానెందు చోద్యమెరిగి
నదియు తా నని యున్నవాఁ డాత్మవిదుఁడు, ర

పరమాత్మస్థాపనిర్ణయము.

సీ. విమలచిన్మయనేత్రకమలమధ్యంబున
మార్తాండసోమాగ్నిమండలములు
మండలంబులయందు మహానీయముగ నొక్క
నీలమేఘం బుండు నిజముగాను
మేఘమధ్యంబున మెరుపుమెరయుచు నుండు
నందు నీవారశూకాగ్ర ముండు
శూకాగ్రమున నతిసూక్ష్మస్వరూపమై
బహిరంతరంబులఁ బ్రజ్వరిల్లి
తే. వెలుఁగుచున్నాఁడ వేకమై వెరపులేక
నిర్మలాకార నిరుపమనిర్వికార, ర... 62

ప్రకృతిలక్షణము.

సీ. జ్ఞానేంద్రియము లైదు కర్మేంద్రియము లైదు
ప్రాణాదు లైదు శబ్దాదు లైదు
ఘనమనోబుద్ధ్యహంకారచిత్తంబులు
నాల్గును నిరువదినాల్గుతత్త్వ
ములఁగాడి ధవళశ్యామలరక్తపీతవ
ర్ణములు నాలుగుగల్గి నదియె ప్రకృతి
యది క్షరం బది క్షేత్ర మదిజడం బది దృశ్య
మది యవిద్యాజ్ఞాన మదియ నాత్మ
తే. నదియె జీవంబు నది దేహ మది జగంబు
నదియు సంసార మది బంధనరక మదియు, ర

అక్షరస్వరూపలక్షణము.

సీ. శ్వేతరక్తాసిత పీతవర్ణంబుల
నడుమసునీలవర్ణంబునుండు
నిది నీలతోయద మగు దానినడుమని
వాతదీపముకాంతిరీతినుండు
నదియు విద్యుల్లేఖ నదియు నాపోజ్యోతి
నదియు నోంకారంబునక్షరంబు
నది మేరుశిఖరంబు నదియుఁ గైలాసంబు
నది సత్యలోకంబు నాశ్రయంబు
తే. నదియు వైకుంఠపదము తత్పదము నదియు
నదియు త్వంపద మరి యంతరార్థ మదియు, ర

పరమాత్మనివాసస్థలనిర్ణయము.

సీ. శ్వేతరక్తాసితపీతనీలంబుల
నడుమ నివాస మైనావు నీవు
మానితాదిత్యసోమాగ్నిమండలముల
నడుమ నివాస మైనావు నీవు
పొందుగాఁ గళనాదబిందుత్రయంబుల
నడుమ నివాస మైనావు నీవు
విమలభాగీరథీ యమునా సరస్వతి
నడుమ నివాస మైనావు నీవు
తే. అండపిండాండబ్రహ్మాండభాండములను
నడుమ నున్నావు నీవు సానందముగను, ర...

ఆత్మసర్వగతలక్షణము.

సీ. ధరణిలోఁ దిలయందుఁ దైల ముండినతీరు
దారువునం దున్నదహనమురీతి
నాణెమౌ దధియందు నవనీత మున్నట్లు
పుష్పమందున గంధ మున్నయట్లు
రంజిల్లు ఫలమందు రసము లుండినభంగి
జేలమం దున్నట్టి నూలుభంగి
తారహారాదులదార ముండినతీరు
నిసుకరాళ్లందున్న యినుముతీరు
తే. నఖిలజగముల సకలదేహంబులందు
నండియున్నాఁడ వీరీతి నిజముగాను, ర... 66

దేహేంద్రియవిలక్షణము.

సీ. నాతల్లి నాతండ్రి నాసతు ల్నాసుతు
ల్నాపశుసంఘంబు నాగృహంబు
నాభూషణంబులు నావాహనంబులు
నాక్షేత్రపాత్రము ల్నాజనంబు
నాధాన్య మని పల్కునప్పుడు పురుషుండు
తానవిగాక వేరైన విధము
నాశరీరంబును నాయింద్రియంబులు
నాజీవధర్మము ల్నాగుణంబు
తే. లనుచు బల్కిన దేహేంద్రియాదులకును
నీవు వేఱుగ నుందువు నిశ్చయముగ, ర...67

ఎఱుకనిర్ణయము.

సీ. ఇదిఘటం బిదిపటం బిదిమఠం బిదిశరం
బిదిహారం బిదిపటం బిది యటంచు
నిదిమనం బిదిజనం బిదిధనం బిదిఘనం
బిదిదినం బిదివనం బిది యటంచు
నిదిహాయం బిదిప్రియం బిదివ్రయం బిదినయం
బిదిజయం బిదిభయం బిదియటంచు
నిదిశిరం బిదికరం బిదినరం బిదిమదం
బిదిపరం బిదిస్థిరం బిది యటంచు
తే. నదియు నిదియును నేదియు నది యటంచు
నెఱుఁగుచుండిన యెఱుకలో నెఱుక నీవు, ర.

సీ. ఇది యపశబ్దంబు నిది సుశబ్దం బని
యెఱిఁగిన యెఱుకలో నెఱుక వీవు
ఇదియుష్ణ మిదిశీత మిదిమృదుత్వం బని
యెఱిఁగిన యెఱుకలో నెఱుక వీవు
ఇదిశుక్ల మిదిరక్త మిదియూఁ గృష్ణం బని
యెఱిఁగిన యెఱుకలో నెఱుక వీవు
ఇది మధురం బామ్ల మిది లవణం బని
యెఱిఁగిన యెఱుకలో నెఱుక వీవు
తే. ఇది సుగంధంబు దుర్గంధ మిది యటంచు
నెఱుఁగుచుండిన యెఱుకలో నెఱుక వీవు, ర.

నేతి నేతియనుమహావాక్యలక్షణము.

సీ. నీవు పృథ్వివిగావు నీరగ్నులునుగావు
మారుతము మఱి వ్యోమంబుగావు
శ్రోత్రత్వక్కులుగావు నేత్రజిహ్వలుగావు
ఘ్రాణంబుగావు వక్త్రంబుగావు
పాదపాణులుగావు పాయుపస్థలుగావు
ప్రాణముల్గావు శబ్దంబు గావు
స్పర్శరూపులుగావు పరగరసముగావు
గంధంబుగావు చిత్కళలుగావు
తే. మానసాదులుగావు కర్మములుగావు
సచ్చిదానందరూపాత్మసాక్షి వీవు, ర... 70

సీ. షట్చక్రములుగావు షడ్వర్గములుగావు
కామాదిశత్రువర్గములుగావు
షట్కోణములుగావు షడ్భ్రమంబులుగావు
షడ్వికారంబులసరణి గావు
షట్కసంపత్తుల షడ్గుణంబులుగావు
పరషడూర్ములుగావు క్షరముగావు
షణ్మతంబులుగావు షట్ఛాస్త్రములుగావు
షట్కర్మములుగావు సత్తుగావు
తే. సప్తధాతువులునుగావు సప్తకోటి
మంత్రములుగావు నానందమయుఁడ వీవు, ర.

సీ. అష్టతనులుగావు అష్టాత్మలునుగావు
అష్టాంగయోగాదినిష్ఠగావు
అష్టమూర్తులుగావు యష్టపురంబులు
గా వష్టమతములు గావు నీవు
అష్టాబ్జములుగావు యష్టపాదంబులు
యష్టస్థలంబులు నరయ గావు
దశరంధ్రములుగావు దశనాదులునుగావు
దశవాయుగుణవికారములుగావు
తే. పంచశక్తులు గా వాదిప్రకృతిగావు
సర్వపరిపూర్ణచైతన్యసాక్షి వీవు, ర... 72

సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ యను శ్రుతిపద్ధతి.

సీ. తత్పదంబును నీవు త్వంపదంబును నీవు
నసిపదంబును నీవు నాత్మ నీవు
అండాండములు నీవు పిండాండములు నీవు
బ్రహ్మాండములు నీవు బ్రహ్మ నీవు
సత్తుచిత్తులు నీవు సాక్షిరూపము నీవు
క్షరుఁడవు నీవు నక్షరుఁడ వీవు
క్షేత్రంబులును నీవు క్షేత్రజ్ఞుఁడవు నీవు
కర్మంబులును నీవు జ్ఞాన మీవు
తే. స్థూలదీర్ఘంబులును నీవు సూక్ష్మమీవు
నీవు నేనను నీవైన భావమీవు, ర... 73

సీ. విశ్వసృష్టివి నీవు విశ్వేశుఁడవు నీవు
విశ్వవంద్యుఁడ వీవు విశ్వ మీవు
వేదవేద్యుఁడ వీవు వేదాంతకుఁడ వీవు
వేదస్థుఁడవు నీవు వేద మీవు
యజ్ఞకర్తవు నీవు యజ్ఞభోక్తవు నీవు
యజ్ఞరూపుఁడ వీవు యజ్ఞ మీవు
వేదవేద్యుఁడ వీవు వేదాత్మకుఁడ వీవు
దైవజ్ఞుఁడవు నీవు దైవ మీవు
తే. శిష్యుఁడవు నీవు పరమదేశికుఁడ వీవు
సగుణనిర్గుణములు నీవు సాక్షి నీవు, ర... 74

పంచభూతములైక్యనిర్ణయము.

సీ. అవని నీరంబులో నైక్యంబుగాఁజేసి
యానీర మగ్నిలో నైక్యపఱచి
నాయగ్ని వాయువం దైక్యంబుగాఁజేసి
యావాయు గగనమం దైక్యపఱచి
గగనంబు మహదహంకారంబులోఁ గల్పి
తదహంకృతియు మహత్తత్త్వమందు
నైక్యంబుగాఁజేసి యామహత్తత్త్వంబు
నద్వయబ్రహ్మమం దైక్యపఱచి
తే. నట్టి యోగీంద్రుఁ డద్వయుం డప్రమేయుఁ
డప్రమత్తుఁ డనంతుండు నఖిలసముఁడు,ర...75

జ్ఞానియగు లక్షణము.

సీ. బ్రహ్మమందాత్మైక్యభావంబు దెలిసిన
నజ్ఞానవృత్తులు నణఁగుచుండు
నజ్ఞానవృత్తులు నణఁగిన పిమ్మట
నవివేకవృత్తులు నణఁగుచుండు
నవివేకవృత్తులు నణఁగిన పిమ్మట
నభిమానవృత్తులు నణఁగుచుండు
నభిమానవృత్తులు నణఁగిన పిమ్మట
రాగాదులెల్ల విరాగ మౌను
తే. రాగములు బోయినపుడు కర్మములు దొలఁగు
కర్మములు బోవ నిర్మలజ్ఞాని యగును, ర...76

ప్రజ్ఞానంబ్రహ్మయనేశక్తిలక్షణము.

సీ. శ్రవణేంద్రియంబులశబ్దము ల్వినుచుండు
చర్మేంద్రియంబున స్పర్శనెఱుఁగు
చక్షురింద్రియముల వీక్షించు రూపముల్
రూఢిగా జిహ్వచే రుచుల నెఱుఁగు
ఘ్రాణరంధ్రంబుల గంధమాఘ్రాణించు
వాక్కున వచియించు వాక్యములను
యేజ్ఞానమున నిన్నియెఱుఁగె నాజ్ఞానంబు
ప్రజ్ఞానమని శ్రుతు ల్బలుకుచుండు
తే. నట్టిప్రజ్ఞానలక్ష్యార్థ మనుభవంబు
నీస్వరూపంబు నిక్కంబు నిజముగాను, ర...77

తత్త్వమసియనేశక్తిలక్షణము.

సీ. మఱియు సృష్టికి పూర్వమందు ద్వితీయమై
నామరూపక్రియ లేమిలేక
యేకమై యచలమై యేదియుండునో యది
తత్పదలక్ష్యతాత్పర్య మిదియుఁ
దనవివేకముఁన సాధనచతుష్టయములు
గల్గినపూర్ణాధికారియందు
ధీమనోచిత్తాదిదేహేంద్రియములక
తీతమై సాక్షియై తేజరిల్లు
తే. నదియు త్వంపదలక్ష్యార్థ మనఁగ నొప్పు
నసిపదార్థంబు నీరెంటి నైక్యమధిప, ర...

అయమాత్మశక్తియనుబ్రహ్మలక్షణము.

సీ. స్వచ్ఛమై సత్యమై స్వప్రకాశంబునై
యపరోక్షమై సదా యమల మగుచు
నాద్యంతరహితమై యచలమై నిత్యమై
శుద్ధమై బుద్ధమై సిద్ధ మగుచు
నిర్వ్యాజి యైనట్టి నిర్గుణంబయి యాత్మ
పదముకు లక్ష్యతాత్పర్య మిదియు
ప్రతిలేనిదై నిరుపద్రవంబై స్వతః
పరిపూర్ణమైనట్టి బయలు నగుచు
తే. జగదధిష్ఠానమై చరాచరములందు
బాధితములేక యున్నదే బ్రహ్మమగుచు, ర

సీ. అలచతుర్వేదమహాకావ్యములయందు
నీవె బ్రహ్మావు బ్రహ్మ వీవె యనుచు
ఉపనిషద్భాష్యంబు లూహించి వెదకిన
నీవె బ్రహ్మావు బ్రహ్మ వీవె యనుచు
యోగశాస్త్రములలో యుక్తిసాధించిన
నీవె బ్రహ్మావు బ్రహ్మ వీవె యనుచు
మంత్రశాస్త్రంబులు మర్మము ల్దెలిసిన
నీవె బ్రహ్మావు బ్రహ్మ వీవె యనుచు
తే. వేదవేదాంతసిద్ధాంతవేద్యులెల్ల
నిశ్చయింతురు నిత్యంబు నిగమవినుత, ర...80

సీ. వరబ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యాదివర్ణము
ల్నీకు నెన్నఁడు లేవు నిశ్చయముగ
వలబ్రహ్మచర్యాదియాశ్రమధర్మము
ల్నీకు నెన్నఁడు లేవు నిశ్చయముగ
స్వగతివిజాతిస్వజాతిభేదంబులు
నీకు నెన్నఁడు లేవు నిశ్చయముగ
కులరూపనామము ల్గోత్రసూత్రంబులు
నీకు నెన్నఁడు లేవు నిశ్చయముగ
తే. ఖేదమోదంబులును భేదవాదములును
నీకు నెన్నఁడు లేవుగా నిశ్చయముగ, ర...81

అంటియంటనిలక్షణము.

సీ. జలజపత్రమునందు సలిల మంటనియట్లు
నద్దమందున రూప మంటనట్లు
బురద యాకుమ్మరపురుగు కంటనియట్లు
నాజ్యంబు జిహ్వాయం దంటనట్లు
భువి చింతపండుపై బొబ్బరంటనియట్లు
బలుచల్లలో వెన్న గలయనట్లు
చిత్రభానుండును చీఁక టంటనియట్లు
నాకాశమున వాయు వంటనట్లు
తే. బ్రహ్మవేత్తలు మాయాప్రపంచమందు
నఖిలవ్యవహారములు జేసి యంట రధిప, ర...82

పరిపూర్ణబోధ.

సీ. ఈయుత్తబట్టబయలేమి లే దనుచును
ద్వాదశాక్షరి చాల దలఁచలేను
మూల మింతయు లేక మేలుగా నెఱిఁగెడి
నీశరీరద్వయ మేమిలేదు
అని గురువాక్యము విని సంతతము మది
నుంచంగవలె నిది కొంచె మనఁగ
నిది నిశ్చయము జేసి యిది విడిపించిన
పరిపూర్ణమైయుండు బాధలేక
తే. రాకపోకలు రెండును లేకనుండు
నట్టిసూత్రంబు దెలిసిన నచలమగును, ర...83

సీ. అవనిలో నీరులో నగ్నిహోత్రంబులో
మారుతముననుఁ వ్యోమంబులోను
సురలలో నరులలో గిరులలో చరులలో
దరులలో హరులలో కరులలోను
ఊళ్లలో గూళ్లలో రాళ్లలో రోళ్లలో
వేళ్లలో గోళ్లలో తేళ్లలోను
ఇండ్లలో గుండ్లలో బండ్లలో నోళ్లలో
చీమలో దోమలో పాములోను
తే. అచలమైయుండు కాలత్రయంబులందు
బాధితము లేక కేవలబ్రహ్మ ముండు, ర... 84

సీ. సృష్టికి పూర్వంబు సృష్టికి పరమందు
సృష్టి యున్నప్పుడు సృజన లేక
ప్రాగ్దతీణంబులుఁ బశ్చిమోత్తరముల
నాల్గుమూలలమీఁద నడుమ క్రింద
నిష్కళంకంబయి నిర్వికారంబయి
ఘనతేజమై స్వప్రకాశ మగుచు
నచలమై స్వచ్ఛమై యాద్యంతశూన్యమై
పరిపూర్ణమై బట్టబయలుగాను
తే. నేకమై యుండు నేబాధ లేక నుండు
నట్టివస్తువు కేవలాత్మ నఁగఁబడును, ర... 85

సీ. సగుణనిర్గుణములు సదసత్తులును నిరా
కారసాకారము ల్గానిదేదొ
క్షేత్రజ్ఞక్షేత్రము ల్జీవజంగంబులు
కారణకార్యము ల్గానిదేదొ
పాపపుణ్యంబులు బంధమోక్షంబులు
జ్ఞానకర్మంబులు గానిదేదొ
క్షరమక్షరంబులు సత్య మసత్యము
ల్ఖండ మఖండము ల్గానిదేదొ
తే. రాకపోకలఁ జెప్పంగ రానిదేదొ
యదియుఁ గేవలపరిపూర్ణ మనఁగ నొప్పు, ర..

సీ. వసుధలోఁ నణఁగదు వారిలో మునుఁగదు
గాఢాగ్నిచేత దగ్ధంబుగాదు
గాలికిఁ గూలదు కరములఁ జిక్కదు
పాషాణములనైనఁ బగిలిపోదు
వానకుఁ దడవదు వడిగండ్ల నొవ్వదు
యస్త్రశస్త్రంబుల హతముగాదు
ఎండకు నెండదు నెండ నీడకుగాదు
ఘనపాశములనైనఁ గట్టుపడదు
తే. చలికి వణఁకదు భయముల నులికిపడదు
యచలమై యున్న పరిపూర్ణ మమలచరిత, ర..

సీ. బాధితంబైన యీ ప్రకృతిద్వయము లేని
కేవల పరిపూర్ణ భావమునను
స్థూలదేహము లేదు సూక్ష్మదేహము లేదు
కారణదేహసంఘటన లేదు
ఘనమహాకారణఘటము లేనే లేదు
లేదు జాగ్రదవస్థ లేదు లేదు
లేదు స్వప్నావస్థ లేదు నిద్రావస్థ
లేదు తుర్యావస్థ లేదు లేదు
తే. సర్వ మీశ్వరతను చతుష్టయము లేదు
విశ్వతై నిట్టి ప్రాజ్ఞాదివిధులు లేదు, ర... 88
సీ. పుట్టదు గిట్టదు పట్టదు ముట్టదు
కొట్టదు తిట్టదు కట్టుపడదు
తొలుఁగదు మరుగదు కరుగదు పెరుగదు
పరగదు విరగదు తరుగుపడదు
ఆడదు పాడదు వాడదు వీడదు
వేడదు గూడదు జూడపడదు
అదరదు బెదరదు గదురదు చెదరదు
ముదురదు సదరదు గదలఁబడదు
తే. చనదు పెనఁగదు చినుగదు వినదు గనదు
ఖేదమోదద్వయము లేని కేవలాత్మ, ర... 89

సీ. సార్వకాలము చలించక నొక్కతీరుగాఁ
బరిపూర్ణమై యున్న బట్టబయలు
పతిగాదు సతిగాదు రతిగాదు వ్రతిగాదు
స్తుతియుఁ గా దుత్పత్తిస్థితియుఁ గాదు
మృతిగాదు స్మృతిగాదు శ్రుతిగాదు ధృతిగాదు
కృతిగాదు వికృతి హంకృతియుగాదు
క్షితిగాదు మతిగాదు మితిగాదు ద్యుతిగాదు
యతిగాదు మూలప్రకృతియుఁగాదు
తే. గతియు దుర్గతియును లసద్గతియుగాదు
గతము విగతముగాదు నా గతముగాదు, ర...

సీ. నేత్రజిహ్వాఘ్రాణ శ్రోత్రత్వగింద్రియం
బుల కేవలాత్మను దెలియరాదు
పీతవర్ణముగాదు శ్వేతవర్ణముగాదు
కృష్ణపీతసునీలములును గాదు
కటులవణామ్లతిక్తకషాయ మధురాది
రస రుచి వస్తువర్గములుగావు
వీణారవముగాదు వేణునాదము గాదు
తాళమృదంగాది ధ్వనులుగావు
తే. విమల పరిమళ మిళితద్రవ్యములు గాదు
గఠినశీతోష్ణమృదుసదాగతులుగాదు, ర... 91

సీ. ఆద్యంతములులేని యచలము రెండు ప్ర
కారంబు లెన్నఁడు గాకయుండు
క్రిందటగాలేదు ముందరగాబోదు
నిప్పుడుగాలేదు నీకనుగాదు
సార్వకాలం బేకసరణిగాఁ గదలక
మెదలక వదలక జెదరకుండు
నీప్రపంచంబున కీపరిపూర్ణంబు
నకును సంబంధ మెన్నటికి లేదు
తే. చావు పుట్టువు గలిగుండు జగమునకును
చావు పుట్టువు లేనిదే కేవలాత్మ, ర... 92
సీ. ఆదిమధ్యాంతశూన్యంబైన దానెందు
పంచభూతములు జన్మించలేదు
బంధముక్తులులేని పరిపూర్ణమందు నీ
పంచకోశము లుద్భవించలేదు
జ్ఞానకర్మంబులు లేనివస్తువునందుఁ
బ్రకృతిస్వయంబు లుత్పత్తిలేదు
అచలమునందు మాయావిద్యలాదియు
పాధిద్వయంబు లుద్భవములేదు
తే. జగము జీవులు స్థావరజంగమములు
బట్టబయలందు నెన్నఁడు బుట్టలేదు, ర... 93
సీ. సురలు రాక్షసులు భూసురులువైశ్యులు శూద్ర
నరులు మానులు దిగంబరులు ఋషులు

యోగులు భోగులు రోగులు త్యాగులు
తరులు ఖేచరులు వానరులు గిరులు
రాజులు మంత్రులు రథతురంగంబులు
శరచాపధరులు భీకరులు కరులు
కలలో ననేక మెక్కడనుండి వచ్చెనో
గాని మేల్కాంచిన నొక్కటియును లేదు
తే. నీప్రపంచంబు నారీతి నేమిలేదు
బట్టబయలైన యచల మెప్పటికి నుండు, ర...94

సీ. క్షర మక్షరంబులు సగుణనిర్గుణములు
సత్య మసత్యముల్ సత్తుచిత్తు
కారణకార్యముల్ జ్ఞానకర్మంబులు
పురుషుండు బ్రకృతియు నెఱుక మఱపు
పాపపుణ్యంబులు బంధమోక్షంబులు
జననంబు మరణంబు జడ మజడము
క్షేత్రజ్ఞక్షేత్రము జీవదేహంబులు
మానాభిమానము లంచి సెబ్ర
తే. యట్టి ప్రకృతిద్వయంబులు గట్టిగాను
బట్టబయలందు నెన్నఁడు బుట్టలేదు, ర... 95

సీ. చైతన్య మని యన్న క్షేత్రజ్ఞుఁ డని యొన్న
జ్ఞానము నెన్న హంకార మెన్న
సద్రూప మని యొన్న చిద్రూప మని యొన్న
స్వస్వరూపం బన్న సాక్షియొన్న

ఈశ్వరుఁ డని యెన్న నిల విష్ణు వని యెన్న
పరమాత్మ వని యెన్న బ్రహ్మ యెన్న
యాదిశక్త్యని యెన్న నానంద మని యెన్న
పరమబంధం బెన్న బ్రకృతి యెన్న
తే. మాయకేగల్గు నీనామధేయములును
బట్టబయలందు నొకపేరు బుట్టలేదు, ర... 96

సీ. కర్తృత్వ భోక్తృత్వ స్మృత్యత్వ మంత్రత్వ
ములు కేవలాత్మకుఁ గలుగ వెపుడు
జ్ఞాతృత్వ శ్రోతృత్వ ద్రష్టృత్వ వక్తృత్వ
ములు కేవలాత్మకుఁ గలుఁగ వెపుడు
ధాతృత్వ జేతృత్వ పాత్రత్వ యంత్రత్వ
ములు కేవలాత్మకుఁ గలుగ వెపుడు
శత్రుత్వ మిత్రత్వ జైత్రత్వ భేదిత్వ
ములు కేవలాత్మకుఁ గలుగ వెపుడు
తే. గోత్రసూత్రపవిత్రాదిగాత్రములను
కేవలాత్మకు గలుగఁగాఁ బోవు సుమ్మి, ర... 97

సీ. ఈయుక్తబట్టబె లేమి లే దనువాఁడు
రాగిగాఁ డతఁడు విరాగిగాఁడు
నెఱిఁగి శరీరంబు నేమిలేదనువాఁడు
జ్ఞానిగాఁ డతఁడు నజ్ఞానిగాఁడు
నున్న దున్నట్టుగా నుండఁజూచినవాఁడు
కర్మిగాఁ డతఁడు దుష్కర్మిగాఁడు

లేమి మాయావిద్య లేమి లేదనువాఁడు
ఘనుఁడుగాఁ డతఁడు కించనుఁడుగాఁడు
తే. అనుమతంబైన జగము లేదన్నవాఁడు
బంధమోక్షద్వయంబులఁ బడనివాఁడు, ర...9

సీ. ఈయుత్తబట్టబై లేమి లేదనుస్వధా
పరిపూర్ణమై యుండు బ్రకృతి లేదు
కలలోనఁ గనుఁగొన్న గజమేమి లేనట్టి
యొఱుఁగ శరీరము నేమి లేదు
ఇది గురువాక్యంబు నింతకంటెను మహా
వాక్యరహస్య మెందైన లేదు
ఇది రాజమార్గంబు నిది యనాయాసంబు
నిది భ్రాంతిరహితంబు నిది స్థిరంబు
తే. నిదియు నమ్మినవారికే యొగ్గు లేదు
లేదు జన్మంబు మరణంబు లేదు లేదు, ర...

సీ. భారతీపతి రమాపతి పార్వతీపతి
వాసవాద్యఖిలదేవతలయందు
మానవాశ్వగవాది మశకపిపీలికాం
తము జీవులందుఁ జైతన్య మొకటి
యట్టిచైతన్యమే యాత్మ బ్రహ్మం బను
పదములకు లక్ష్యార్థభావ మిదియుఁ
గమలజాదిపిపీలికాంతశరీరముల్
వాచ్యార్థ మని వాని వదలి తేని

తే. యాపరబ్రహ్మచైతన్య మాత్మలనెడు
వాదభేదంబులేకాని వస్తు వొకటి, ర... 100

సీ. బ్రహ్మకల్పంబులు ప్రతియుగంబులుగాదు
సంవత్సరములు మాసములుగాదు
పక్షముల్ తిథివారనక్షత్రములుగాదు
గ్రహయోగకరణలగ్నములుగాదు
పర్వముల్ ఋతువులు పగలు రాత్రులుగాదు
వెలుఁగు చీకటి మేఘములునుగాదు
యుదయాస్తమయములు నుపరాగములుగాదు
త్రివిధకాలముగాదు దిశలుగాదు
తే. నాదబిందుకళల్గాదు నభముగాదు
జీవనిర్జీవులును గాదు కేవలాత్మ, ర... 101

సీ. పరిపూర్ణమైయున్న పరమాత్మబ్రహ్మవి
ద్యకు యోగమైన కాయంబు నిందు
బుద్ధికి సాక్షియై స్ఫురియింపుచున్నది
యహమనుపదమున కర్థమగును
ప్రతిలేనిదై స్వతఃపరిపూర్ణపరమాత్మ
బ్రహ్మశబ్దమున కర్థంబు నిదియు
నహమేవ బ్రహ్మబ్రహ్మైవాహ మని యున్న
నస్మనేపదమున కర్థ మనుచు
తే. నెఱిఁగి వాచ్యార్థములనెల్లఁ బరిహరించి
యనుభవజ్ఞాని పొందు లక్ష్యార్థమందు, ర...

సీ. దయాభయధైర్యశ్రద్ధాలజ్జశమదమ
దర్పహంకారేచ్ఛదంభదైన్య
మదలోభమోహకామక్రోధమత్సర
సుఖదుఃఖక్షయవృద్ధిక్షుత్పిపాస
సంశయ నిశ్చయ సంకల్ప వైకల్ప్య
కంపనాకుంచన గమన చలన
శ్వాసనిశ్వాసవిసర్గవ్యాపక రాగ
ద్వేషకుటిలగర్వవేషభాష
తే. వినయమానాభిమానాదివిషయసంఘ
ములును నిజకేవలాత్మకు గలుగ వెపుడు, ర...

సీ. బ్రాహ్మణోత్తములైన పరగక్షత్రియులైన
వైశ్యశూద్రులునైన వాంఛ గలిగి
ఈపద్యముల నన్ని యింపుగా విని వ్రాసి
చదివినజనులకు సౌఖ్యముగను
ధనధాన్యములు వస్త్రకనకభూషణములు
సుతసతుల్ హితబంధుసోదరులును
గజతురంగంబులు ఘనమైన పశువర్గ
మాందోళనము శుభం బతిథిపూజ
తే. లాయురారోగ్య మైశ్వర్య మమరి సుఖము
గలిగియుందురు మోక్షంబు గలిగి నిజము ర...

సీ. శ్రీకరలోకప్రసిద్ధుఁడై పరశురా
మాన్వయాంభోధిహిమాంశుఁడైన

కూలంకషజ్ఞానకోటీశ్వరునకు శ్రీ
సుబ్బమాంబకు నేను సుతుఁడ నయ్య
నరసింహదాసుండ నని పేరు విలసిల్లి
యమలకంభాలూరి యప్పగురుని
కరుణాకటాక్షంబు గలిగి వేదాంతార్థ
సారము లెస్సగా సంగ్రహించి
తే. భరితముగ నూటనెనిమిదిపద్యములను
ప్రేమతోఁ జెప్పి మీకు నర్పించినాను, ర...
సీ. ఇంపుగా జెప్పిన యీనూట యెనిమిది
మహనీయపద్యముల్ మౌక్తికములు
ప్రాసవిశ్రములు బంగారుగోలుకులు
కూర్మిశబ్దంబులు కూర్పుటయగు
పరమతత్త్వార్థముల్ పచ్చలపతకంబు
మీయంకితంబును మేరుపూస
యీరీతి మౌక్తికహారంబు జేసి నే
ముదముతో నర్పించి మ్రొక్కినాను
తే. కంఠమందున ధరియించి ఘనతమెఱసి
నన్ను రక్షించు నిను సదా నమ్మినాను, ర...
సీ. దశరథసుకుమార దానవసంహార
మందరనగధీర మంగళంబు
నీరజదళనేత్ర నీలతోయదగాత్ర
మౌనిజనస్తోత్ర మంగళంబు

భానుజవర్ధన భక్తజనార్దన
భవలోకపరిహార మంగళంబు
కమలామనఃఖేల కాంచనమయచేల
మహనీయకులశీల మంగళంబు

తే. మన్మథాకార రఘువీర మంగళంబు
మాధవానంద గోవింద మంగళంబు
రమ్యగుణధామ భద్రాద్రిరామ పరశు
రామ నరసింహదాససంరక్షితాంహ. 107

సీ. ఈపద్యశత మెవ్వ రింపుతోఁ బఠించి
యాచార్యకరుణచే నమలమైన
స్వానుభూతివహించి సరవిఁ జెన్నొందుదు
రట్టివారలు భువి నహరహంబు
వాక్కుచే వర్ణింప వశము గానిదియును
నాత్మలోఁ దలఁపరానట్టిదియును
దేశకాలాదులం దిమడనట్టిదియును
నంతటఁ దానయై యలరునదియు

తే. నగుచుఁ దన కన్యమును లేక యలవిగాక
నిట్టి దట్టిది యని నిర్ణయింపరాని
బట్టబయలైన బ్రహ్మంబుఁ బడయగలరు, రమ్య...

పీఠిక.

ఈశతకము రచించినది తిరువాయిపాటి వెంకట కవి. పరాంకుశునికుమారుఁడు. ఇతఁడు రచించిన శతకము యాదగిరినృసింహా యనుమకుటము గల కందశతక మింకను ముద్రితము కాలేదు. కవికుల స్థలము లీశతకమునందు లేకున్నను ప్రవాదము లనుబట్టి యెఱుంగవచ్చును. కవి నిజాము రాష్ట్రములోని నల్లగొండమండలమునకు జెందిన కొలనుపాకలోఁ గొంతకాలము నివసించెననియు సాతానివైష్ణవుఁడనియు ఎనుబదిసంవత్సరముల క్రిందట నుండి యుండెననియుఁ గొందఱు చెప్పిరి. ఇతరాధారములు లభించువఱకీ ప్రవాదమును విశ్వసింపక తప్పదు.

మేము శతకసంపుటములోనికి అముద్రితశతకములను సేకరించుట విన్నంతమాత్రమున తమ చెంతగల యీశతకమాతృకను మఱియొక (యాదగిరినృసింహా) శతకమును మాకొసంగి మ-రా-శ్రీ గంగరాజు రఘునాథరావుగారు తోడ్పడుటచే శుద్ధప్రతివ్రాసి ప్రథమముద్రణము గావింప నవకాశము చిక్కినది. రఘునాథరావుగారివలె నాంధ్రభాషాభిమాను లెవరే నిజాము రాష్ట్రకవుల యముద్రితశతకము లొసంగిరేని ప్రత్యంతరము వ్రాసి

కొని వారిప్రతి వారి కొసంగి కృతజ్ఞులము కా నున్నారము. ఈయవకాశమును బోనీకుండుటకు రాష్ట్రియసోదరాంధ్రులు ప్రార్థితులు.

ఈశతకమకుటమునందలి యాదగిరినృసింహక్షేత్రము ఇది నిజామురాష్ట్రమునందు సుప్రసిద్ధదుర్గము భువనగిరికి ఆరుకోసులదూరమునను వంగపల్లి స్టేషనుకు మూఁడునాలుగుమైళ్లదూరమునను గల గుట్టపై నున్నది. మార్గశిర శుద్ధమునం దిచట గొప్పయుత్సవములు జరుగుచున్నవి. యాదగిరినే కృష్ణామండలమునందలి వేదగిరిగాఁ గొందఱు భావించిరిగాని యది ప్రమాదము. యాదగిరి నరసింహాంనిగూర్చి వ్రాయఁబడినశతకములు యక్షగానములు గేయములు పెక్కులు గలవు. నిజామురాష్ట్రీయ సోదరులతోడ్పాటుతో నవి యన్నియు నార్జించిన వాఙ్మయమున కెంతయో సేవగావించినటు లగును. ఈయముద్రితశతకమును ముద్రణమున కొసంగిన రఘునాథరావుగారియెడలఁ గృతజ్ఞులము.

ఇట్లు భాషాసేవకులు
శేషాద్రిరమణకవులు,
శతావధానులు.

నందిగామ,
1-6-26

శ్రీ ర స్తు.

యాదగిరీంద్ర శతకము.

ఉ. శ్రీనరసింహ దోషగజసింహ రమేశ మహానుః
భావ యో, భానుసహస్రతేజ భవబంధవిమో
చన భక్తరక్షణా, దీనదయాపరా సుగుణదీపిత
తావకపాదపద్మముల్, ధ్యానముజేసి నిన్ను
మది దల్చెద యాదగిరీంద్ర మ్రొక్కెదన్. 1

చ. యతిగణప్రాసలక్షణరహస్య మెఱుంగను బద్య
శైలియున్, మితముగ శబ్దసంతతులు మేలుగఁ
గూర్పురహస్య మింతయున్, మతిని గ్రహింపకే
తమనుమానసమందున సంతతంబు నీ, కృతి గడు
నమ్మియుంటిగద శ్రీహరి యా... 2

ఉ. నీదుబలంబుఁ జూచుకొని నిక్కముగా రచి
యింపఁ బూనితిన్, మేదిని నాదుజిహ్వాపయి
మీకృపతోడ సుశబ్దసంగతుల్, మోదముతోడ
గూర్చి యిఁక ముందు జను లని మెచ్చునట్లుగాఁ,
బాదుగఁ జేయ నీదె సుమి భారము యా...3

ఉ. సంశయ మేల నీకు సురసన్నుతగాత్ర రమా
కళత్ర నే, వింశతు లైదుపద్యములు వేగమె
కూర్పఁ దలంచినాఁడ నీ, యంశను దప్పు లొప్పు
లను హానియు వృత్తులు దోర్ల లేవుగా, సంశయ
మింత లేదు గుణసాగర యా... 4

ఉ. శ్రీతరుణీసమేత మునిసేవిత భక్తజనాళిపోష
పాపాత్ముల పాపసంఘములఁ బారఁగఁదోలెడి
వాఁడ వంచుఁ బ్ర, ఖ్యాతిగ నమ్మితిన్ జగతి
కర్తవు మన్మథకోటితేజ స, త్ప్రీతిగ మమ్ము
బ్రోవు భవభేదన యా... 5

ఉ. నమ్ము కయున్న వాఁడ సుమి నారదసన్నుత లక్ష్మి
నాథ నీ, సమ్మతితోడఁ గూపమునఁ జక్కఁగ
నుంచిన మేలు మేలెకా, సమ్మతిలేక మోక్షసుఖ
సంపద లిచ్చిన మేలె నేను నీ, సొమ్మని నమ్మి
కొంటి మురసూదన యా... 6

ఉ. దుష్టజనంబులం దొడరి త్రుంచిన దివ్యపరాక్ర
మాఢ్య నీ, చేష్టల నెంచ రుద్రసరసీరుహాసంభవ
శక్యమే నను౯, శిష్టులలోనఁ జేర్చి దయజేసెడి
దాతవుగాన నిన్ను ని, స్పష్టము నమ్మినాఁడ భవ
బంధన ధర్మపురీనృకేసరీ. 7

ఉ. భావములోన నిన్నుఁ గడుభక్తి దలంచుచు

నున్నవాఁడ నన్, గావవె సర్వలోకజనకర్తవు
భర్తవు దాత దైవముగ్, నీవె యితఃపరం
బెఱుఁగ నీరజలోచన పాపలోకసం, జీవము
పాదసేవ దయచేయవె యా... 8

ఉ. ధారుణి నెట్టివాని సతతంబును నమ్ముక యున్న
మానవుగ్, గూరిమితోడఁ జూచి కులగోత్రము
లెంచక మానగుప్తముగ్, ధీరతయిచ్చినట్టు లిఁక
దీనునియం దదెరీతిఁ జూడుమిా, కోరితి నీపదా
బ్జములఁ గొల్వఁగ యా... 9

ఉ. నిన్ను మదిం దలంచితిని నీరజలోచన నీమహా
త్వముగ్, ఎన్నతరంబుగాదు నను నేమరకన్
దరిజేర్చుశౌరి యా, పన్నశరణ్య భక్తజనపాల
సుశీల గుణాలవాల నిన్, సన్నుతిజేసితిన్
సుగుణసాగర యా... 10

ఉ. కంటిని పాదపద్మములు కంటిని జంఘులు మధ్య
దేశముం, గంటిని శంఖచక్రములఁ గంటిని నీ
కనుదోయి కర్ణముల్, గంటిని నీదుపల్వరుసఁ
గంటిని నీముఖతేజముగ్ మదిన్, గంటి కిరీట
మస్తకము గావవె యా... 11

ఉ. చూచెద ఫాలమందుఁ దిరుచూర్ణపురేఖలు
కోరమిాసముల్, చూచెద నీదునాసికము

సొంపగు శ్రీపతకంబు హారముఁ, జూచెద హాట
కాంబరము చోద్యపుగంటలు గజ్జె లందెలుఁ,
జూచెద నీదువైభవముఁ జూపవె యా... 12

ఉ. ఎంతని వేఁడుకొందు నిఁక నేమని కోరుదు
నిందిరేశ నీ, కెంతకు రాకయుండె దయ
హీనుఁడు వీఁడని యెంచినావ నీ, చెంతకు రాక
యన్యులను జేరను నీవిఁకఁ బ్రోవఁజూపుమా,
సంతతభోగితల్పగుణసాగర యా... 13

ఉ. పిల్లకుఁ దల్లిచందమునఁ బ్రేమను నుగ్గును బోసి
నట్లు ని, న్నుల్లములోనఁ జాల దయయుంచియు
సాకెడిభారమంటి బ, ల్బల్లనిసామి వంటి నిను
సన్నుతిఁ జేయుచు నుంటి నయ్య యు, త్ఫుల్ల
సరోజనేత్ర నను బ్రోవవె యా... 14

ఉ. ఏ రిఁక వేల్పు నీకు సరియొందును గాంచినఁ
గానరారు నీ, వూఱకయుండఁ జెల్ల దిఁక నుర్విని
నెవ్వఁడు సంస్మరించినఁ, వారిని గాచి బ్రోచి
మది వాంఛలు దీర్చితివేని గల్గు నీ, ధారుణి
కీర్తియంచు మది దల్పవె యా... 15

ఉ. చక్కనివాఁడవంటి సరసంబు లెఱింగినసామి
వంటి నీ, వెక్కడ నుంటి వంటి నిను నెప్పుడు
కన్నులఁ గాంతు నంటి నే, నిక్కము నమ్మియుంటి

నీకె నేర్పునఁ బ్రోవుమి యంటి నీసుతుల్,
మ్రొక్కినఁ జేతులన్ దునుమముద్దబె యా...

ఉ. కంజదళాక్షు నిన్ను నవకంజదళాక్షుని కండ్లగాం
చెదన్, రంజితమైనకంఠమున రత్నసరు ల్గని సం
తసించి నే, నంజలిజేసి నీదుచరణాంబుజముల్
తలపైని దాల్చెదన్, మంజులభాష సత్సుగుణ
మానస యా... 17

ఉ. భూమిని దుష్టచిత్తమున భూరిగఁజేసితి పాప
సంఘముల్, ఏమని విన్నవింతు మఱి యేవిధ
మియ్యది నిర్వహింతు శ్రీ, స్వామి పంచత్వరా
యనుచు సన్నుతిఁజేయక మోసపోయితిన్,
ప్రేమదలంచి కావు మిక వేగమె యా... 18

ఉ రోగము రాఁగ మీపదసరోరుహతీర్థము లిచ్చి
కావవే, బాగుగ క్షుత్తుబాధకును భారము దీర్చి
ప్రసాద మిచ్చియున్, రాగము నిల్పి సౌఖ్య
మిడరాద మురారి సురారిభంజనా, యేగతి
నిన్ను వీడునెడ నీశ్వర యా... 19

ఉ. నిక్కము నీదుదాసులను నిందలుజేయుచు
నుంటి దాతలున్, జక్కఁగ దానమీయగను
జయ్యన వద్దని సంతసించితిన్, గ్రక్కున దేవ
బ్రాహ్మణులకార్యము లన్నిటి నెత్తి గొట్టితిన్,
ఎక్కువ పాపి వీఁడనక యేలవె యా... 20

చ. అడవి జరించుపక్షులకు నన్నిటి కెవ్వఁడు మేఁత యిచ్చెనో, పుడమిని వృక్షసంతతికిఁ బూర్తిగ నెవ్వఁడు నీరుబోసెనో, పడఁతుల గర్భపిండము లఁ బాలన యెవ్వరు చేసి రీవకా, తడయక నన్ను బ్రోచుటకు దాతవు యా... 21

ఉ. శ్రీశ పరాశరాదిమునిసేవిత భాస్కరవంశభూ షణా, కేశవ వాసుదేవ సురఖేదనివారణ వీర శూరలో, కేశ రమేశ దివ్యతరకీర్తివహించినశౌరి నీకృపన్, దాసునిఁ జేసికోవె నను ధారుణి యా... 22

ఉ. శ్రీధర మేరుధీర మునిసేవిత కౌస్తుభవక్షదుష్టదు, ర్యోధనవంశనాశనుత యోగి ముకుందాంతక మాధ వాచ్యుతా, భూధరధారి భక్తకులపోష సురా ర్చిత తార్క్ష్యవాహనా, ఈధర ప్రేమతోడ నను నేలవె యా... 23

ఉ. వాదముచేయఁగా నరులు వాక్యపరుంపనియొగ్గు చేతురన్, మోదముతో భుజించునెడ ముం దుగఁ బిల్తురు తిండిపోతుగా, ఏదియుఁ బల్కకున్నయెడ నీతఁడు మూగని యెంచుచుందురు గా, నీదయ గల్గఁగా సుఖము నేర్పును యా... 24

ఉ. తల్లియుఁ దండ్రియున్ మఱియుఁ దమ్ములనన్నల మేనమామలన్, గొల్లగ బంధువర్గములఁ గూరి

మిభార్యను మేనబావలన్, ఉల్లములోన నమ్ము
కొనియున్ జెడిపోయితి నిన్నుగానకే, కల్లలు
గావు నీకృపను గావవె యా... 25

ఉ. చేతులతోడ నీదుపదసేవ యొనర్చెద నెల్లకా
లముం, బ్రీతిని నీదుసత్కథలు వీనులవిందుగ
విందు లోకవి, ఖ్యాతిని నిన్ను నాకనులఁ గాం
చియు సంతస మందుచుందు నీ, భూతలమందు
నీదుదయ ముఖ్యము యా... 26

ఉ. మందరధీర విద్య గలమానవు లందఱు నీకు
భక్తులే, సుందరగాత్రసద్గుణులు సూరిజనం
బులు చేరియుందురే, యిందఱిలోన ద్రవ్యపరు
లెందఱికైనను దాన మిత్తురే, యొందును గాని
వాఁడ నను నేలవె యా... 27

ఉ. కాలము రాఁగ నిన్ను మది గ్రక్కున నెంచిన
వాఁడె ముక్తుఁడౌ, కాలుని బాధలం బడఁడు
గాన నుతించెద నంటినా స్మృతిన్, జాలదు
నీయనుగ్రహవశంబునఁ గొల్చితి నింతలోనిదే,
మేలని నన్నుఁ బ్రోవఁగదె మేకొని యా...28

చ. దురమున శత్రులన్ దోలఁగఁ ద్రోయఁగవచ్చు
మహాబలంబుమై, కరమునఁ బాము నుంచికొని
కంఠమునందునఁ దాల్పవచ్చుఁ బెం, జెఱువుల

నున్ననక్రములఁ జెందఁగవచ్చు ఫలం బదేమి నీ,
స్మరణము జేయఁగా దొరకు సద్గతి యా... 29

ఉ. ధారుణిలోన దుష్టు లగుతాటక పూతన దుష్ట
కంసునిన్, భూరిబలాఢ్యరావణుని పృథ్విభయం
కరుఁ గాంచనాక్షునిన్, శూరుఁడు హేమకశ్య
పుని సోమకదైత్యులనెల్లఁ ద్రుంచియున్, గారణ
మెంచి శిష్టులను గాచిన యా... 30

ఉ. ధాత మహేశ్వరున్ నరుని దంతిపతిన్ విదు
రార్కసూనులన్, బ్రీతిని వాయుపుత్రకు విభీ
షణు వాయసదానవాధమున్, నాతి యహల్య
ద్రౌపది జనంబుల సద్దయఁ జూచినట్లు నన్, బ్రీతి
మెయిన్ గణించఁ గదవే హరి యా... 31

ఉ. శ్రీహరి యంచుఁ బిల్చితిని శీఘ్రిమ పల్కవదేమి
పాపమో, ద్రోహములం గలంతు వని తొల్తనె
వేఁడితి కూర్మి లేదొకో, సాహసశౌర్యధైర్యగుణ
సంయుతుఁ డీతఁడు గాఁ డటంచు నం, దేహము
నొందెదేని యిఁక దిక్కెది యా... 32

ఉ. భక్తి మనంబునన్ నిలుప భాగవతుండ ధ్రువుండ
నొదునా, రక్తిని గీర్తనల్ సలుప రమ్యగుణుం
డగునారదుండనా, యుక్తిని శాస్త్రసంతతుల
నొప్పుగఁ జేయఁగ వ్యాసమానినా, శక్తివిహీ
నమానవుఁడ సాకవె యాదగిరీంద్రమెుక్కెదన్.

ఉ. కుండలిశాయి సద్విమలకోమలపాదమురారి
మాధవా, ఖండలమండితాసురవిఖండనసూరి
జనాళిసేవితా, చండిమనోహరాది విధిసన్ముని
మిత్ర రమాకళత్ర వే, దండ సురక్షుభూరిజనదా
తవు యాదగిరీంద్రమ్రొక్కెదన్. 34

ఉ. కారణపుణ్యమూర్తి యగుకాముని గన్న మహా
నుభావ బృం, దారకమౌనిపోష సముదారమనో
హరచంద్రచంద్రికా, స్మేరముఖాంబుజాత రిపు
శిక్షణదక్షిణహస్త భక్తవత్స్య,ద్వారవిహార నాయ
ఘుము బాపవె యా... 35

ఉ. శ్రీరమణీకళత్ర బుధసేవితభూరిభవాబ్ధినావ స్వచ్ఛ
లగుణాలవాల యదుశేఖర సంతతదాసపోష నీ,
లాలకకాంచనాంబర సులాలిత నీరదగాత్ర నీకృ
పన్, బాలనచేయవే పతితపావన యా... 36

ఉ. నీరజనేత్ర నామనవి నీచెవి సోకఁగ విన్నవిం
చెదన్, జారుఁడఁబాపసంచయుఁడ చాలదురాత్మ
దురంతకర్ముఁడన్, గ్రూరుఁడఁ జోరుఁడన్ గఠిన
కుత్సితుఁడన్ దోసఁ గెంచఁబోక నన్, నేరుపు
తోడఁ జూచి కరుణింపవె యా... 37

ఉ. మందరగోత్రధారి వనమాలి మదాసురజాలహాం
తగో,విందముకుందభక్తజనవిశ్రుతనామ యశో
దనందనా, వందితమౌనిబృంద సురవాసవసన్ను

తపంకజాననా,సుందరపాదపద్మములఁ జూపవె.
యా... 38

ఉ. మానము నేల ద్రౌపదికి మన్ననఁ గోకలఁ బెక్కు
లిచ్చితౌ, ధ్యానము చేయఁగాఁ గరికి తత్వపదం
బగుమోక్ష మిచ్చితౌ, హీని దరిద్రవిప్రునకు
భూరిపదార్థము లిచ్చినాఁడవు, క్లేశము నేల
భారమొ కడింది గ యా... 39

చ గిరిభరణప్రవీణ నవకీర్తిసమంచిత దిగ్గిగంతరా,
కరిదురితౌఘదూర ఖరఖండనసాగరకన్యకావనా,
కురుకులవంశనాశ గుణకోటిసమన్విత పుణ్య
విగ్రహా,తరణికులాబ్ధిచంద్ర వరదాయక యా...

చ. తిరుమల వేంకటేశుఁడవు ధీయుత కాంచిపురీనివా
సుఁడవు, ధరణిని యాదవాద్రిపురధాముఁడ
వైతివి భద్రశైల ము, స్థిరరఘురాముఁడవు
మఱియు శ్రీపురుషోత్తమపౌరధాముఁడవు, నిర
తము నీవెగానఁ గరుణింపుమి యా... 41

చ. కురుకులవంశనాశ యదుగోత్రవిభూష మురారి
మాధవా, స్మరశతకోటితేజ సురశత్రువిదారణ
మిత్రపోషణా, సరసిరుహాక్ష పాపచయసంహార
నీరదనీలగాత్ర మం, దరధరధీర పాహినుత
తాపస యా... 42

చ. నిరతము నిన్ను నమ్మితిని నీరజలోచన నామనం
బునన్, దురితములం గనుంగొనెడి తోయజనా
భుఁడ వంచు వేఁడితిన్, పరమదయాళు భక్త
జనపాలక నీరదనీలసుందరా, ధరధర నీవు నాకు
గతి ధారుణి యా... 43

చ. సునయముతోడ నన్నుఁ బరిశుద్ధుని జేసియు నేల
రాదె స, ద్వినయవిధేయ నాదుభవవేదన మా
న్పఁగ లేవ యింక నీ, మనసుకు రాదె ఏఁడు చెడు
మానిసి యంచుఁ దలంప నాయమా, నెన
రిసుమంతవద్దె నుతనిర్జర యా... 44

ఉ. సత్యము బల్క కెల్లపు డసత్యములాడుచుఁ
బ్రొద్దుపుచ్చితిన్, నిత్యము నిన్ స్మరింపకయె
నే భవసాగరమందుఁ గ్రుంకి దు,ష్కృత్యుఁడనై
తిఁగాదె మృదుకోమలదేహ సరోరుహాక్ష యీ,
భృత్యుని గావరాదె యిఁకఁ బొంగుచు యా...

ఉ. వక్షమునందు లక్ష్మిగలవాఁడ వటంచుఁ దలంచు
చుంటి నీ, కుక్షిని సర్వలోకములఁ గూర్చుక
యున్న మహాత్మ వేగఁ బ్రత్యక్షపురూపుఁ జూపి
నను నారసి బ్రోవఁగ వేఁడితిన్ జగ, ద్రక్షక
పక్షివాహ గుణరాజిత యా... 46

చ. భువిఁ గమలాప్తవంశమునఁ బుట్టినసద్గుణుఁ డం
బరీషభూ, ధవునికుమారిక న్గనియుఁ దప్పక

నారదపర్వతుండు నా, యువిదను మాకొసంగు
మన నొప్పునె యిద్దఱి కీయ నంచనన్, వివర
ముతో గ్రహించితివి వేగమె యా... 47

ఉ. సూరకులాబ్ధిచంద్ర భవశోషణ కాంచనచేలధారి
స్వర్ద్వారిభుజాపరాక్రమవిభూషిత హేమకురం
గహంత శ్రృం, గారకిరీటనీలనిభ గాత్ర ముకుంద
మురారి రత్నశ్రృం,గార మనోజ్ఞ హార బుధకల్పక
యా... 48

ఉ దుష్టుఁడు పాపకర్ముఁ డని దూరముచేయక వేగ
ప్రేమచే, శిష్టులలోన నిల్పి దరిజేర్పఁగ నిన్నెద
నాశ్రయించితిన్, సృష్టిని మున్ను దోసములఁ
జేసినవారల నేలలేదె నీ,యిష్టమురాద నాపయి
హరీ హరి యా... 49

ఉ. అండజవాహ మంగళగిరచ్యుత కూర్మగిరీశ వా
డప, ల్లండఁగఁ జేసికొన్నహరి వైతి వహోబల
నాథ ధర్మపు, ర్యండమహానుభావ విమలార్వ
పలీశ్వర నీపదంబులన్, దండిగ నామనంబునను
దాల్చెద యా... 50

దశావతారములు.

ఉ. ఆదియుగంబునందు నిగమాదులకైవడి మీన
రూపమున్, మోదముతోడఁ దాల్చి సురము

ఖ్యులు గొల్వఁగ సోమకాసురున్, బాదుగఁబట్టి
త్రుంచితివి పద్మదళాక్ష జగత్పవిత్ర నీ,పాదయు
గంబు నెంతు గుణవర్మణి యా... 51

ఉ. భీకరమైనకూర్మమున బింకముతో పడి కొండ
నెత్తి ల,క్ష్మీకర దేవసంఘముల క్షేమము గోరియు
నాతిరూపమై, చేకొనియున్ సుధారసము
సేవకులందఱకి కిచ్చినట్టి సు, శ్లోకరమేశ దైత్య
గణసూదన యా... 52

ఉ. ఆదివరాహరూపమున నాకనకాక్షునిబట్టి త్రుంచి
యున్, మోదముతోడ భూమి భయముం
దొలఁగించిన జాణవయ్యు దు, ర్వాదులయందు
నిగ్రహము వారక చూపియుఁబ్రేమమీఱఁగాఁ,
బేదలఁ గాచి బ్రోచితివి వేడ్కను యా... 53

ఉ. ఆకనకాక్షు నగ్రజునికై మును స్తంభమునందు
బుట్టి యా, లోకము చూడఁగాఁ గడుపులోని
నరంబులదీసి చంపితౌ, భీకరనారసింహ జగదీ
శ్వర పుణ్యపురాణమూర్తి సు,శ్లోకభవత్పదద్వ
యముఁ జూపవె యా... 54

ఉ. వామనరూపివయ్యు బలివద్దకుఁజేరియు మూఁడు
పాదముల్, భూమిని దానముం గొనియు భూగ
గనంబులఁ గొల్చి గర్వమున్, జామున వంచి వేసి

తివి సామజరక్షక నీప్రతాపసు, శ్రీమహిమంబు
నెమ్మది స్మరించెద యా... 55

ఉ భార్గవరామమూర్తివయి పట్టి వధించి తనేకరా
జులన్, స్వర్గముదాఁక వారల విశాలశిరంబుల
మెట్లుగట్టియున్, మార్గములన్ సృజించితివి
మన్మథకోటిసమానరూప యా, మార్గముఁ
జూపరాదె హరి మాధవ యా... 56

ఉ. తాటకఁ ద్రుంచి యాగమును దక్షిణమే మును
గాచి ఆతినిన్, బోటిగ వేగఁజేసి చని భూమి
సుతం దగఁ బెండ్లియాడి బ, ల్కాటకుఁడైన రావ
ణుని గ్రక్కునఁ ద్రుంచి యయోధ్యఁజేరు నీ,
సాటియుదారు లేరి బుధసన్నుత యా... 57

ఉ. యాదవవంశమం దుదయమై బలరామసమాఖ్య
నొప్పియున్, మేదినియంతయుం దిరిగి మేటి
వటంచును బేరుపొందితొ, నీదుపరాక్రమక్ర
మము నేరను వాకొన రేవతీశ నీ, పాదయు
గంబు నెంతు బలభద్రుఁడ యా... 58

ఉ. భూవర భక్తరక్ష పరిపూర్ణదయాకర లోకపా
లకా, రావతరూఢవంద్య త్రిపురాసురభార్యలస
ద్వ్రతంబులన్, భావజరూపబౌద్ధమున భంగ
ము జేసిన లోకరక్ష నీ, సేవ యొనర్తు సంతతము
శ్రీహరి యా... 59

ఉ. ఏపులమందుఁ గాంచినను నింత సుశీలము జ్ఞాన
భక్తులుల్, లేక చరింపఁ జూచి యటులే యవ
తారము లెత్తి నిల్చియుల్, లోకములోని
దుష్టజనలోకము దున్మిన కల్కిరూపముల్,
మాకడఁ జూపరాదె గుణమండన యా... 60

రామచరితము.

చ. దశరథరాజుగర్భమున ధారుణియందు జనించి
మించి యా, కుశికజు వెంబడించియును గుత్సిత
రాక్షసు నట్టె గూల్చియుల్, విశదముగాను
జన్నమును వేగమ కాచినవాఁడ వౌ భళీ, రసి
కతతోడ నీవిటుల రాఁగదె యా... 61

చ. జనకునియాజ్ఞఁ బుచ్చుకొని జానకి లక్ష్మణ
మూర్తి నీవు స, య్యన విపినంబుజేరి మును
లంద ఱొసంగినవిందులల్ భుజిం,చిన పిదపల్
ముదంబునను జిత్రకుటీరము జేరి యావలల్,
దనుజువిరాధునిల్ దునుము ధన్యుఁడ యా. 62

ఉ. తాపసవర్యులందఱు కుదారతతో నభయంబు
లిచ్చి య,ప్పాపపుఁ జుప్పనాతి విషభావముతో
నిను డాయవచ్చి నీ, రూపును జూచి మోహా
పడి రూఢిగ నన్ను రమింపుమన్న బ,లోక్లప
ము జేసి ముక్కు చెవి గోసిన యా... 63

ఉ. ధీరుఁడవై యరణ్యమునఁ దేజము మై నిలుచుండి
యుండ బల్, ఘోరుఁడు దైత్యుఁడౌ ఖరుఁడు
సూర్యసముద్భవురీతివచ్చి తా, ఘోరున బొబ్బఁ
బెట్టి నిను భూమిని గూల్చెద నన్న యాతనిన్,
మీఱి వధించితీవెగద మేకొని యా... 64

చ. దురమున దూషణుండు మఱి ద్రోహి త్రిశీర్షుఁడు
సేనగొల్వఁగా, నురువడి రాఁగఁ జూచి తమరొ
క్కరె నిల్చియు వారి నందఱన్, శరముల వేసి
త్రుంచితివి శంకరముఖ్యులు సన్నుతింపఁగా,
మఱి నిను గొల్వ నాకు వశమా హరి యా...

చ కపటముతోడ దానవుఁడు గ్రక్కునఁ దాను
కురంగరూపుఁడై, విపినమునన్ జరించునెడ
వేగమె జానకి జూచి సుందరం, బపరిమితం
బటంచు హృదయంబున మెచ్చియు మీకు
దెల్పఁగా, నవుడె వధించినాఁడవు రయం
బున యా... 66

ఉ. సీతను దేరిపైన నిడి శీఘ్రింబుగాఁ జను రావణా
సురున్, ఆతఱి జూచి పక్షివిభుఁ డాతనితో నని
చేసి చావఁగా, భూతలమందునన్ యశము
పుణ్యము స్వర్గమునందుఁ గూర్చు నీ, ఖ్యాతిఁ
బ్రశంసజేయతరమా హరి యా... 67

చ. ఇభపరిరక్షకా శబరి యిష్టఫలంబులఁ దెచ్చి
యీయఁగా, రభసముతోడఁ బుచ్చుకొని
రక్షణజేసినవాఁడ వీవెగా, శుభకరసౌఖ్యసంప
దలు సుస్థిరతన్ గృపజేయఁ బూని నా, కభ
యము లీయరాదె కరుణాకర యా... 68

చ. వనచరుఁ డైనవాయుసుతువాక్యములన్ విని
భానుసూను స, ద్వినయముతోడ మిమ్ముఁ గని
వేఁడుచు దండముఁ బెట్టినంతటన్, మనమున
సంతసించి కడుమక్కువతో నభయంబు లిచ్చితో,
పనుపడి మమ్ము నేలు మెడబాయక యా... 69

ఉ భక్తునిమాట మీఱకయె భారముదాలిచి కాన
నుండ నా, సక్తిని నింద్రనందనుఁడు సాయము
గోర నను గ్రహించియున్, యుక్తిగ నొక్కబాణ
మున నొయ్యన వాలిని సంహరించి స, న్మక్తి
యొసంగితౌర రఘుపుంగవ యా... 70

చ. అనిలజుఁ జేరఁ బిల్చుకొని యంబుధిదాఁటియు
లంక కేఁగి సీ, తను గని ముద్దుటుంగరము
దత్తముజేసి మదీయవృత్తమున్, వినయము
మీఱఁ దెల్పి కడువేగముగా నొగి నానవాలు
తె, మ్మనిన మహానుభావపరమాత్ముఁడ యా...

చ. పరువడి లంకకేఁగి యలపావని జానకిజాడదీసి

బల్, గరిచు శిరోమణిం గొనియుఁ గాలుని
వీటికి నక్షయాసురున్, బరపియు వీతిహోత్రు
నకుఁ బట్టణ మాహుతిచేసివచ్చి నీ, శరణము
గొన్న వాయుజుని సాకిన 72

చ. వనచరసేనతోడఁ జని వార్ధిసమీపముఁ జేరి
యున్న మి, మ్మును గని యాత్మలోన బహు
మోదమునందియు వేగ నంతటన్, వననిధి
పొంగఁగా శరము వైవఁగఁబూని తదీయగర్వ
భం, జన మొనరించినట్టి గుణసాగర యా...73

ఉ వారిధిదాఁటి లంకకును వానరసైన్యముతోడఁ
జేరఁగా, ధీరుఁడు రావణానుజుఁడు దీనతతో విను
తించుచుండఁగాఁ, గూరిమిచేఁ గనుంగొనియుఁ
గోర్కులఁ దీరిచి యాదరించి తీ, ధారిణి నేడి
నీకు పరిదైవము యా... 74

ఉ. రావణివచ్చి నాగప్రదరంబును వేయఁ బ్లవంగ
సంచయం, బావసుధం బడంగఁ గని యంతటఁ
దార్క్ష్యుని బిల్చి వారలన్, లేవఁగఁజేసినట్టి తమ
లీలల నెన్నఁగ నాకు శక్యమా, శ్రీవర నీవె
నాకు గతి సృష్టిని యా... 75

చ. అసురవరుండు రావణున కాత్మజుఁడై తగునింద్ర
జిత్తుఁడున్, వసుధ చలింప నీపయికి వచ్చిన గన్గొని

తమ్ము నంపి ర, క్కసునిశిరంబు వేగ శితకాండ
ముతో వధియింపఁజేసితౌ, కుసుమశరారి సేవ్య
పదకోమల యా... 76

ఉ. కాటకుఁ డైనదైత్యుఁ డతికాయుఁడు దివ్య
రథంబు నెక్కి నీ, తోటిరణంబుఁజేసి నిను
ద్రుంచెదనంచని వెంబడింపఁగా, సూటిగ నొక్క
బాణమున ద్రుక్కఁగ జేసినవాఁడ వౌర నీ,
సాటిబలాఢ్యు లేరి రఘుసత్తమ యా... 77

ఉ. రాక్షసరాజు నీవు రణరంగమునన్ దురమాడ
లక్ష్మణుం, డాక్షణమందు రావణశితాశుగసం
హతిమూర్ఛనొందఁగా, దీక్షదలిర్ప వానిఁ గని
దీనతనొంది సమీరపుత్రు నీ, వాక్షణమందు
నందుకొంటి కంపవె యా... 78

ఉ. శ్రీరఘురామమూర్తివయి శ్రీశితికంఠుని సూనుఁ
బిల్చి బ, ల్నేరుపుతోడ శల్యకరణిన్ గొని
తెమ్మని తెల్పి పంపఁగా, ధీరత తత్సహాయమునఁ
దేకువ నీయనుజుండు పొందఁగా, నారసి సంత
సించిన మహామహ యా... 79

చ. పటుతరదైత్యసంచయము బాణచయంబునుబట్టి
కొల్వఁగా, దిటమునఁ గుంభకర్ణుఁ డతిదివ్యశరం
బులఁ జేతఁ బూనియున్, దటుకునవచ్చి సంగ

ర ముదారతమై యొనరించునంతలో, తృటిని
దదీయశీర్షమును ద్రెంచిన యా... 80

చ. కపటపురావణాసురుఁడు కార్ముకముల్ శరముల్
రథంబుపై, నపరిమితంబు జేర్చుకొని యద్భుత
సైన్యము వెంటనంటి రా, నపు డతివేగవచ్చి
నిశితాస్త్రము లేయఁగఁ జూచి వానిశీ, ర్షపటలి
నెల్ల నేలపయి రాల్చిన యా... 81

ఉ. లక్షణశీలి లక్ష్మణుని లంకకుఁ బంపి విభీషణా
ఖ్యున, ధృతు నొనర్పఁజేసి సురలందఱి సంతస
పెట్టి సర్వలో, కక్షయకారులౌ నసురకాంతుల
శాంతుల సల్పి భూతలం, బక్షయభోగలీల నల
రారుచు యా... 82

ఉ. జానకి నీవు లక్ష్మణుఁడు సారసమిత్రసుతుండు
పౌరులున్, వానరసైన్యమున్ దనుజవర్గము
గొల్వ నయోధ్యఁ జేరఁగా, మానవనాథులెల్ల
నిను మన్ననమీఱఁగఁ గొల్చి రాష్ట్రమున్,
పూనికఁ గట్టిపెట్టిరట పొందుగ యా... 83

చ. పరగ నయోధ్యయందు నొగి బ్రాహ్మణవర్యులు
క్షత్రవైశ్యులున్, సరసత శూద్రసంఘములు
సామజగామినులైన చేడియల్, వరభటసంచ
యంబు నిను వర్ణనజేయఁగ భక్తరాజికిన్, వర
దుఁడ వైతి వీవ మునివర్ణిత యా... 84

కృష్ణచరితము.

ఉ. అందముగాఁగ నీవు మును నభ్యుదయంబయి
తల్లిదండ్రులకా, సుందరదైవరూప గుణశోభిత
లీలల దన్పు వారలా, నందపయోధిమగ్నులయి
నకా నిజమాయను వారిఁ గప్పి మే, లొందఁగఁ
జేసినట్టి సుగుణోత్కర యా... 85

ఉ అష్టమి రోహిణీదివసమందున దేవకిదేవిగర్భ
మం, దిష్టముతో జనించి కలుషేంగితపూతన
సంహరించియుకా, దుష్టుఁడు రాక్షసుండొకఁడు
తూగియు బండివిధానఁ బైఁబడకా, కష్టుని వాని
గూల్చినగణ్యుఁడ యా... 86

చ. మదవతి నిద్రవోవునెడ మాయఁగ నాయమ
చెంతఁ జేరి యా, సుదతి కెఱుంగకుండఁగను
సుందరమన్మథగేహమం దొగికా, గుదురుగ వృశ్చి
కం బొకటి కుట్టఁగఁజేసినవాఁడ వీవె నీ, పదము
లఁజూపి బ్రోచుటలు భాద్యము యా... 87

ఉ. చేడియ తీర్థమాడునెడఁ జెందును దానిగృహాన
వైచి నీ, వాడుచుఁబోయి కన్గొని మహాద్భుత
మంచుఁ దలంచి చీర ముకా, వేడుకతోడ దీసి
కొని వేగమె దాఁచినవాఁడ వీవెకా, వేఁడెద
భక్తితోడ గుణవిశ్రుత యా... 88

చ. రసికుఁడు శక్రుఁ డల్గి మును ఱాళులవానల
నించుచుండఁగాఁ,బసువులుయాదవుల్ మిమును
బ్రస్తుతిజేయుచు నుండ నంతటన్, వసనును
గాని పర్వతము వైళమ యెత్తి సముద్ధరించు నీ,
యసదృశశక్తి నెన్నవశమా యిల యా... 89

ఉ. వారిజలోచనల్ యమునవారిని దీర్థము లాడు
చుండఁగాఁ, గూరిమితోడఁ జేడియలకోకలు
గైకొని చెట్టుమీఁదికిం, గోరిక నెక్కియున్
శరణు గోరఁగ వారల గారవించుశ్శ్రం, గారమ
నోజ్ఞవేష మముఁ గావవె యా... 90

చ. సతిపతు లొక్కయింట సరసంబుగ నిద్దురఁబో
వుచుండఁగా, హితమతితోడ వేగఁ జని యిద్దఱి
మధ్య భుజంగ మేయఁగా, నతిభయ మంది
వస్త్రముల నక్కడ వీడియుఁ బర్వెలెత్తఁగాఁ,
గుతుకమునొంది నవ్వితివె కోవిద యా... 91

చ. అరిదరహస్తదివ్యమణిహారవిభాసిత శేషతల్ప
శ్రీ, నరహరి వామదేవసఖ నారదసన్నుత నంద
నందనా, హరిహరినేత్ర నీదు మృదుహస్తము
నాశిరమందుఁ జేర్చియున్, చిరసుఖసంపదల్
గలుగఁజేయవె యా... 92

ఉ. ఫుల్లసరోజనేత్ర వువుబోడి యశోదయు నాగ్ర

హించి నీ, యల్లరిచేత లాపుకొఱకై రోటికి
గట్టివేయఁగా, మెల్లన యుగ్గి మద్దులను మేదిని
పైఁబడఁ గూల్చి శాపముల్, జెల్లఁగఁజేసి యేలి
తివి చేకొని యా... 93

చ. నరహరి వాసుదేవ సురనాయకసన్నుత కృష్ణ
మూర్తివై, బిరబిర బిడ్డచుంచుకును బిత్తరి
లేఁగమెఱుంగుతోఁకకుల్, సరగునఁగట్టి వీధికిని
జయ్యనఁ దోలితి వౌర నీకథా, స్మరణము
విన్నవారలకు మోక్షము యా... 94

చ. తనయులఁ బూడఁగొట్టుకొని దైన్యపువిప్రుఁడు
నిన్నుఁ గొల్వఁగా, మనమున సంతసించి యను
మానము లేకయె తెచ్చి యీయఁగా, వనరుహా
సంభవాదిసురవర్గము నిన్ను బ్రశంసజేసి నీగొన
ముల నెన్నినారు సుమకోమల యా... 95

చ. ఘనమధురాపురంబునకు గ్రక్కునఁ బోవఁగ
మార్గమందు స, ద్వినయవిధేయతన్ విరులు
వేగసమర్పణ చేయఁగానె నె, మ్మనమున సంత
సించి యల మాలకరిన్ గరుణింపలేదె సన్నుని
జనపాల భక్తజనమోహన యా... 96

చ. పుడమిని నీవు యాదవులపూరిగృహంబుల కేఁగి
పాలుమీఁ, గడ నవనీతముం బెరుగు కమ్మనినే

యియుఁ ద్రాపుచుండఁగాఁ, బడఁతులు జూచి
నీను నిది భావ్యముగాదన వారిమోములం,దిడి
నమహేంద్రజాలకమణీ హరి యా... 97

ఉ. గొప్పభుజంగరూపమున గొబ్బున వచ్చియుఁ
ద్రోవకడ్డమై,యొప్పుగ వక్త్రగహ్వరమునొక్కట
విస్తృతిజేసి రక్కసుం, డప్పుడు ధేనువత్సని
చయంబును దాఁ గబళింపనుండఁగాఁ, దప్పక
వానిఁగూల్చిన యుదారుఁడ యా... 98

ఉ. యాదవసుందరీమణుల నందఱి గానసుధాప్తిఁ
దేల్చి యా,మోదము నొందఁజేసితివి మోదము
మీఱఁగఁ గ్రీడఁదేల్చి నీ, గాదిలిసంద్రమందు
మునుఁగక గరుణించితి విట్టి నీదయా,స్వాదన
మెప్డు చూరఁగొనఁజాలుదు యా... 99

ఉ. గోపకులెల్ల లేఁగలను గోవులఁ దోడ్కొని
కాననంబునం, దేపుగ మేపుచుండునెడ నింద్రుని
శత్రుఁడు వత్సరూపుఁడై, కోపున వేగరాఁగఁ
గని కోపమునం దెగటార్చితౌ భళీ, తాపసవం
ద్య నీవు నెఱదాతవు యా... 100

ఉ. చిన్నతనంబునన్ మడుగుఁ జేరి భుజంగ మశీర్ష
పీఠిపై, యున్నతమైననాట్యమును నొప్పుగఁజేసి
మదం బడంచి యా, పన్నునిజేయఁగా నతని

భార్యలు నిన్ను నుతించినంతనే, పన్నుగ నేలి
తౌ సుగుణావైభవ యా... 101

ఉ. ద్వారకపట్టణేశ మదదైత్యవినాశ మురారి
యీశ య, క్రూరసుపోష సర్వజనగోకులవంద్య
సురేశ సన్నుతా, సారసపత్రనేత్ర గుణసాగర
యాదవవంశభూషణా, ఘోరభవాబ్ధినావ నిను
గోరితి యా... 102

చ. నరహరి నారసింహ నిను నామదిలోపల నమ్మి
యుండి నీ, చరణములన్ స్మరించుచును సంతత
ముత్పలచంపకంబు లే, నరుదుగ నేర్చి కూర్చి
యొకహారము నీకు నొసంగ నుంటి సా,దరముగ
నేలరావె గుణధామక యా... 103

ఉ. మంగళ మాదిదేవ పరమాత్మ దయానిధి సద్గు
ణాకరా, మంగళ మిందిరారమణ మందరధీర
మురారి కేశవా, మంగళ మాత్మరక్ష మునిమా
నితభూనుతవాసవార్చితా, మంగళమయ్య యె
ల్లపుడు మాధవ యా... 104

ఉ. హెచ్చరి కాదిశేషశయనేందుదివాకరచారులో
చనా, హెచ్చరి కాదిదేవ హరి హేతుమయా
త్మకలోకరక్షణా, హెచ్చరి కాంగజారినుత హే
మపిచండముఖాఖిలార్చితా, హెచ్చరి కౌను
నీకు నను నేలర యా... 105

ఉ. లాలి ముకుంద నాగనుత లాలి శుభాకర మార సుందరా, లాలి త్రిశూలపాణినుత లాలి మునీశ్వరలోలసాధనా,లాలి సమీరపుత్రనుత లాలి పరాత్పర లాలి శ్రీధరా, లాలి ధరారిభక్తజన లాలిత యా... 106

ఉ. జోల మురారి మారనుత జోల రమేశ మురారి కేశవా, జోల సురేంద్రసూనుసఖ జోల పరాత్పరభక్తరక్షణా, జోల భుజంగతల్ప హరి జోల జనార్దన నారదార్చితా, జోలలు బాడెదఁ గరుణ జూడవె యా... 107

ఉ. శ్రీతిరువాయిపాటి కులశేఖరుఁడౌ మణవాళ జియ్యరుం, డాతనిపుత్రుఁడౌ వరపరాంకుశ సూనుఁడ వేంకటాఖ్యుఁడన్, శ్రీతరుణీశ నీకథలఁ జేసి ధరాతలమందు భూజనుల్, జేతము నన్ బఠించునెడఁ జేకొన యా... 108

సమాప్తము.

పీఠిక.

ధర్మపురిరామాయణము నరసింహశతకము రచించిన శేషప్ప యను శేషాచలదాసుఁడె యీశతకమును రచించెను. కవి తనకులము నీమూఁడు పొత్తములలోఁ గూడఁ జెప్పుకొనలేదు. శైలినిబట్టి వందికులమువాఁడని శతకకవిచరిత్రకారులు అనుమానించిరి. కులమునకొక శైలియుండునా? ప్రమాణశూన్యమగు ననుమాన మెపుడును చరిత్రనునకు శరణ్యము కాఁజాలదు. కవి నివాసము ధర్మపురి. ఇది నిజామురాష్ట్రమునందు ఓరుగల్లునకుఁ బంత్రెండామడలదూరమునున్న సుప్రసిద్ధమగు నృసింహక్షేత్రము. ఇటఁ గల నృసింహస్వామిని గూర్చియే యీకవి నరసింహశతకము, నృకేసరిశతకము రచించెను. చిత్రభారతము, పద్మపురాణము, నవీనవసిష్ఠరామాయణము లోనగు గ్రంథములలో ధర్మపురి ప్రశంసగలదు ఆంధ్రులందఱకుఁ దీర్థరాజముగా నున్న నిజామురాష్ట్రములోని క్షేత్రములు పెక్కులు యవనపరిపాలనమునకు లోఁబడినపిదప నితరరాష్ట్రవాసుల కగమ్యము లయ్యెను. క్రమముగ విస్మృతికి వచ్చెను. అట్టివానిలో సుప్రసిద్ధమగు ధర్మపురిక్షేత్రముకూడ నొకటి. ఈనృకేసరిశతకము వ్రాతప్రతియొకటి నిజామురాష్ట్రమునందలి మెదకు మండలములోఁ బరిశోధనము గావించుచుటఁ జోగి

పేటలో లభించెను. పరిశోధకసంఘమువారి కీయవ లసిన యీశతకమాతృకను దగ్గరనుంచికొని శుద్ధ ప్రతివ్రాసి యెటులేని ముద్రించి వ్యాప్తిలోనికిఁ దేవలయునని సంకల్పించుకొంటిమి. ఇంతలో బ్రహ్మ శ్రీ వావిళ్ల వేంకటేశ్వరశాస్త్రిగారు శతకములు సంపుటములుగా వేయ నెంచి మమ్మాపనిజూడ నియోగించుటచే మాచెంతను అందుబాటులోను గల యముద్రితశతకములతోఁబాటీశతకమును గూడ ముద్రించి ప్రకటింప నవకాశము లభించినది. నిజాంరాష్ట్ర శతకకవులజీవితమునం దీశతకకర్తచరిత్రము చేరఁదగి యున్నది.

కవి దాదాపు నూఱుసంవత్సరములకు నావలివాఁడు కాఁడని మేము విచారింపఁ దత్రత్యులు చెప్పిరి. ప్రమాణములగు నాధారములు లభింపకున్నను నీకాలము విశ్వసనీయమె. నృకేసరిశతకము భక్తిరసోద్బోధకమై సులభశైలిలో సరసముగా నున్నది. అందందుఁ గొలఁదిగ వ్యాకరణలోపములు గలవు. శుద్ధప్రతివ్రాయుతఱి కొన్నిచోటులఁ గవిభావానుసారముగా లేఖకులలోపముల సవరించితిమి.

ఇట్లు భాషాసేవకులు
శేషాద్రిరమణకవులు.
శతావధానులు.

నందిగామ.
1-6-26.

శ్రీ ర స్తు.

నృకేసరిశతకము.

ఉ. శ్రీకమలాలయారమణ శీఘ్రముగా దయఁజూచి నామనో, వ్యాకులమెల్లఁ దీర్పు మిఁక వారిజలోచన నమ్మినాఁడ నే, లోకులఁ గొల్వనేర భువిలో నను వంచనజేయఁబోకుమీ, నీకు నమస్కరించెదను నేర్పుగ ధర్మపురీనృకేసరీ. 1

చ. అమరము పంచకావ్యముల నైనఁ బఠింపఁగ లేదు లెస్సగా, శ్రమపడి ప్రాసవిశ్రమవిచారము జేయఁగలేదు నే కవి, త్వము గని నిన్ను వేఁడితిని తప్పులొ యొప్పులొ చిత్తగించుమీ, కమలదళాక్ష పండితుఁడఁ గాను ర ధ... 2

చ. రవికుల రేఁగుకాయలకు రత్నములే వెలబోసినట్లు దు, ష్కవిజనులంత బుద్ధిచెడి కాసులకోసము తుచ్ఛమైనమా, నవులను బ్రస్తుతించుచు ఘనంబుగఁ బద్యము లమ్ముకొందురు మా, ధవ నినుఁ గానఁజాలరు ముదంబున ధ... 3

చ. పెదవులు దీర్ఘదంష్ట్రలును భీకరమైన విశాలనే

త్రముల్, కుదిరినమీసలుఁ సుదురు కుంజ
రముఁ దునిమేటి కేసరీవదనము దీర్ఘబాహా
లును వజ్రనఖంబులు నీశరీరసం, పద పాడసూ
పవయ్య మునిప్రస్తుత భక్త... 4

ఉ. తిన్ననిశంఖచక్రములు దివ్యకిరీటము కుండలం
బులుఁ, గన్నగరాజతల్పమునఁ బన్నశరీరము
నాలుచేతు ల, త్యున్నత మైనవక్షమున నుంచి
నలక్ష్మిని నీదురూపు నా, కన్నులఁ జూపవయ్య
పాడగాంచెద భ... 5

ఉ. చూచితి నీకిరీటమును జూచితి కుండలముల్
ముఖంబు నేఁ, జూచితి శంఖచక్రములు చూచి
తి కౌస్తుభవక్షదేహముఁ, జూచితి పీతవస్త్ర
మును జూచితి లక్ష్మిని నిన్ను లెస్సగాఁ, జూచితిఁ
గన్నులార మధుసూదన భ... 6

ఉ. తల్లివి దండ్రి వాప్తుఁడవు దాతవు భ్రాతవు నీ
వె సుమ్మి నే, చిల్లరదేవతార్చనలు చేసెడివాఁడ
నుగాను స్వామి నీ, చల్లనిపాదపద్మముల సన్నిధిఁ
గోరితి జిహ్వతోడ నే, కల్లలు బల్కనయ్య నను
గావుము భ... 7

ఉ. అందఱికంటె నేను దురితాత్ముఁడనయ్య జగత్ప్ర
సిద్ధిగా, ముందఱ నా గతేమొ యని మూర్ఖుఁడ
నై భయమొందుచున్న నా, యందుఁ గటాక్ష

ముంచి సకలాపదలన్ దొలఁగింప నీకు నే, వం
దన మాచరించెదను వాసిగ ధ... 8

ఉ. నమ్మితి నీవె దిక్కనుచు నారదసన్నుత దేహమైతె నీ, కమ్మితినయ్య నే నొరుల యాశఁ బడుండ
సుమీ సురేశ నా, నెమ్మదిఁ గోర్కెదీర్పు మిఁక
నీవు ప్రసన్నుఁడ వైనఁ జాలు నే, సమ్మద మొం
దెదన్ దనుజసంహార ధ... 9

ఉ. బొందిని బ్రాణముల్ వెడలిపోయెడినాఁటికి
వాసుదేవ గో, విందముకుంద యంచు నిను
వింతగ నెంతునో యెంచలేనో నే, నందుల కెం
తొ చింతిలెద నాసమయంబున కీవు వచ్చి నా,
ముందఱ నిల్చియుండఁగదె మ్రొక్కెద ధ...

ఉ. ఆయువు గల్గినంతపరియంతర మన్నివిధాల
నాకు నో, పాయము జేసి సేవకునిప్రాణము లేఁగె
డివేళ శంఖచ, క్రాయుధముల్ ధరించి భుజ
గారివిహంగము నెక్కివచ్చి నీ, చాయకుఁ దీసి
కొమ్మి నను జయ్యన ధ... 11

ఉ. ఇప్పుడు నేను పాతకము లెక్కుడుజేసితి భీతి
నొందకే, తప్పులు బెట్టుచున్ యముఁడు దండ
న నాఁటికిఁ జేయునేమొ నే, నప్పటి కాఁగలేను
సుమి యాయమదూతలు పట్టరాఁగ నిన్, దప్ప
క వేఁడుకొందు నను దాకొను ధ... 12

ఉ. దుష్టుఁడ సుమ్మి నన్ను యమదూతలు గైకొని
పోవునాఁటి కే, కష్టము ప్రాప్తమౌనొ నరకంబు
లవార్తలు వింటి నీకృపా, దృష్టి యనేసముద్ర
మునఁ దేల్చియు నా కభయంబొసంగు మీ, శి
ష్టులలోన నన్ను దరిఁ జేర్చుము ధ... 13

చ. మరణమునాఁటి కాయముని మన్ననదూతలు
రాకమున్నె నీ, కరముల శంఖచక్రములఁ గావ
లిబంపుమి ధీరుఁడైన నీ, గరుడునిఁ బంపు మిక్క
డకుఁ గష్టములేక సుఖాన వారియా, సరగొని
నిన్ను వేఁడెదను సయ్యన ధ... 14

చ. సమరసమైన పెద్దపులిచాటున కేఁగిన నెల్ల
కండ్లకుఁ, నమిలెడిగండుబిల్లి యొకనల్లిసమా
నము నిశ్చయంబుగాఁ, గమలదళాక్ష నీకరుణ
గల్గిన భక్తుని నేత్రదృష్టికిఁ, యముఁ డొకనల్లి
పిల్లజతయౌ సుమి ధ... 15

ఉ. శ్రీనరసింహ నీభజనఁ జేసెడిభక్తులతోడఁ గూడు
చో, నేను పవిత్రమయ్యెదను నీచులసంగతి
చాలుచాలు నే, మానవజన్మమెత్తి పలుమందిని
వేఁడితిఁ బొట్టకోసమై, దీనుఁడనయ్య నన్నుఁ
గడతేర్చుమి ధ... 16

ఉ. కాయజకోటిరూప నవకంజదళాక్ష ముకుంద

కృష్ణ నా, రాయణ వాసుదేవ గజరక్షక నీల
శరీర శంఖచ, క్రాయుధ మేరుధీర భుజగాంతక
వాహన మోక్షదాయ కా, నాయిలువేల్ప వంచు
నిను నమ్మితి ధ... 17

ఉ. కంటిని నీకృపారసము కష్టము లొందుచు నిన్ను
వేఁడఁగా, వెంటనె మేలుజేసితివి వేల్పులు
భూమిని నెందరైన నీ, దంటకు సాటిరా రనుచు
దండిగ బొబ్బలుపెట్టి చేతఁ జే, గంటనుగొట్టి
సాటెదను గట్టిగ ధ... 18

ఉ. పుట్టితి మీపదాబ్జముల భూమిని నాతలవంచి
దండముల్, బెట్టితి నీదుపేరిటను బెద్దకుఠా
రము చేతఁబట్టి నేఁ, గొట్టితి పాతకాటవిని
కుంజరరక్షక నీకు బంటనై, పుట్టితి భూమిలోన
సురపూజిత ధ... 19

ఉ. వింటిని నీకథల్ చెవుల వేడుకతో నరసింహ
మాధవా, యంటిని నోట లెస్స బలువాసను నీ
నయమైనరూపు నేఁ, గంటిని కండ్లనిండ నను
గాచెడి దాతవుగాఁగ నమ్ముకో, నుంటిని నీ
పదాబ్జముల నొప్పుగ ధ... 20

ఉ. ఎంచెద నీగుణంబులను హెచ్చుగ నీకథఁ
బాడుకొంచు వా, యించెద వీణతాళముల

నెప్పుడు నాహృదయంబులోన ధ్యా, నించెద
నీపదాబ్జములు నేర్పున నీదయ చాల్పుగాఁగ
ర, ప్పించెదఁ జూడు నాతెలివిపేరుగ ధ...21
చ. కువలయపత్రనేత్ర శతకోటిదివాకరతేజ పద్మ
సం, భవనుత పక్షిరాడ్ధ్వజ కృపాజలధీ జగదీశ
యిందిరా, ధవ మధుకైటభాంతక సుధాకర కీర్తి
విశాల కుండల, శ్రవణసరోజనాభ కరిరక్షక ధ.
చ. సురనుత చక్రహస్తరణశూర నవాబ్జదళాక్ష
కంబుకం, ధర గజరాజవాహన గదాధర కౌస్తు
భవక్షపింగళాం, బరధర భోగిరాట్శయన భక్త
జనాంబుజమిత్ర మందరో, ద్ధర మునిజాలవందిత
పదద్వయ ధ... 23
ఉ. శ్రీహరి వాసుదేవ నరసింహ జనార్దన చారు
పక్షిరా, డ్వాహన శంఖచక్రధర వారణ
రక్షక భూపతీ జగ, న్మోహన దుష్టదానవ
సమూహవినాశ త్రిలోకవంద్య మాం, పాహి
ముకుంద దీనజనబాంధవ ధ... 24
ఉ. వారిజపత్రనేత్ర సురవందిత పాదసరోజసింధు
గం, భీరవిరించిరుద్రనుత భీకరదైత్యవినాశ చక్ర
మం, దార రమాకళత్ర ఫలదాయక సర్వ
జగన్నివాస శ్రృం, గారశరీర కేశవ ఖగ
ధ్వజ ధ... 25

ఉ. శ్రీతరుణీమనోహర శశీధవసన్నుత చారునీల
జీ, మూతశరీర పాతకవిమోచన సద్గుణజాల
భక్తకం, జాతవిలోల దుర్దనుజసర్పఖగేశ్వర
యామినీకర, శ్వేతయశోవిశాల మునిసేవిత ధ.

ఉ. చిత్తములోన నీభజనఁ జేసెడివాఁడు వయోధ
నాళిచే, మత్తుఁడుగాక నీకథలు మానక వీనుల
విన్నవాఁడు నో, రెత్తి మహాముదంబునను
నెప్పుడు నిన్ను నుతించుచున్నవాఁ, డుత్తమ
జాతివాఁడు పురుషోత్తమ ధ... 27

చ. గజహయదానముల్ గ్రహణకాలపుగోగణభూ
మిదానముల్, రజతహిరణ్యదానములు రత్న
పుదానము లన్నదానముల్, నిజముగఁ గోటిచేసి
నను నీరజలోచన వాసుదేవ నీ, భజనసమాన
మానె మురభంజన ధ.... 28

ఉ. గోవులఁ బంచిపెట్టినను గోటిధనంబును లూటి
బుచ్చినన్, బావులు చాల ద్రవ్వినను బట్టలు
కట్నము లెన్ని బెట్టినన్, త్రోవల చెర్లు వేసినను
తోఁటలఁ బెంచినగాని దేవ నీ, సేవకు సాటి
రావు సుమి శ్రీహరి ధ... 29

ఉ. వేదము లాదిగా సకలవిద్యల నేర్వఁగలేను
ద్రవ్యసం, పాదనఁజేసి త్యాగమునఁ బైకొని

దానము లివ్వఁ జాల నే, కాదళు లుండలేను
నడిగంగను స్నానము చేయలేను నీ, పాద
యుగంబు నమ్మెదను భక్తిని ధ... 30

ఉ. కూటికి మానవాధములఁ గొల్చినరీతిని నిన్నుఁ
గొల్వ నా, కేటికి బుద్ధిపుట్టదుర యెంత దురా
త్ముఁడ నైతి నయ్యయో, నాఁటిదినాలనుండి నిను
నమ్మిన సద్గతిగల్గు లెస్సగా, హాటకదైత్యనాశ
విభవాచ్యుత ధ... 31

ఉ. శ్రీరమణీయ నీ కధికసేవలు చేయఁగలేను గాని
సంసారము నుద్వహింప ఘనజారుల నీచులనైనఁ
గొల్చితిఁ, సారెకుఁ బొట్టకై సకలజాతిమనుష్యు
ల సంగ్రహించితిఁ, దెరుగ నాను ముక్తికసుపే
సుమి ధ... 32

చ. కుజనులఁగూడి నేఁ బెరుకు కూఁతలఁ గూయఁగ
నేర్తుఁగాని నీ, రజదళనేత్ర నిన్నుఁ జతురత్వ
ముతోఁ గొనియాడఁజాల నే, నిజముగఁ బాప
కర్ముఁడను నీకృపచేఁ గడతేర్చు నన్ను మా,గజనక
నీకు మ్రొక్కెద సురస్తుత ధ... 33

ఉ. దానవనాథ నీ కిపుడు దాసుఁడనై నినుఁ గొల్చు
చుంటి మే, లైనవరం బొసంగు మిపు డన్యుల
నే బ్రతిమాల పొట్టకై, యేనుఁగునెక్కి దిడ్డి

చొర నీఁగుదు నెట్లు మహానుభావ నీ, వే నను
జేతఁబట్టుమని వేఁడితి ధ... 34

ఉ. రేయుఁబవళ్లు ని న్ననుసరించిన నీదయ బుట్ట
దెందు క, న్యాయముఁ జేయ సాగితివి నాయప
రాధము లేమిరా జగ, న్నాయక నీవు నన్నుఁ
గఠినత్వమునుమై గన ధర్మమానొకో, తోయజ
నాభ యెంతకని దూరుదు ధ... 35

ఉ. ఎవ్వరివద్ద కేఁగుదు నిఁ కెవ్వరితో మొఱబెట్టు
కొందు నే, నెవ్వరి నాశ్రయించెద నిఁ కెవ్వరు
చింతలుదీర్చువారు న, న్నెవ్వరు చేతఁబట్టెద రిఁకే
య్యెది తోఁచదు నీవుదప్ప నా, కెవ్వరు గాన
రారు జగదీశ్వర ధ... 36

ఉ. ఏమిర నారసింహ యిపు డెందుకు నీదయ రాదు
నాయెడఁ, బ్రేమను నా రెనా రెకును బిల్చినఁ
బల్కవదేమిరా పరం, ధామ భవత్పదాబ్జములు
ధ్యానము జేయుదురా ముకుంద నీ, మోమిటు
జూపరా భువనమోహన ధ... 37

ఉ. నానరసింహ నాధనమ నాయిలువేలుప నామనో
హరా, నీనగుమోముఁ జూపర మునిస్తుత నిన్ను
గణించుచుంటిరా, దీనతనొంది వేఁడఁగను దిప్ప
లఁబెట్టక నన్నుఁ గావరా, నేను పరుండనౌర
గణియింపర ధ... 38

ఉ. దండము నారసింహ నను దగ్గఱదీసి వరంబు
లిచ్చి భూ, మండలమందు నాబ్రదుకు మంచిగఁ
జేసి సుఖాన నుంచుమీ, దండిమహాత్మకుం
డనుచు ధైర్యముతోడుత నమ్ముకొంటి నీ,యండ
తొలంగనయ్య కరుణార్ణవ ధ... 39

ఉ. సారసపత్రనేత్ర నిను సారెకు నే బతిమాలి
మాలి వే, సారితినా! యిదే మిపుడు సాగకవ
చ్చెను నీకు బట్టుకై,వారము లేమనందు నను వంచ
నజేయఁ దలంచినావొ నీ, కారడ మేమొ నాకుఁ
బోడకట్టదు ధ... 40

ఉ. ఓనరకేసరీ యనఁగ నో యని పల్క విదేమి
మాటమా,త్రానికి నోఁచనా యిపుడు దాసుని
మీఁద మఱింతకోపమే, పూనితి వెందుకయ్య
దయబుట్టదు నే నపరాధి నంచు వో, మానవ
దేల మచ్చరము మాధవ ధ... 41

చ. శరణని గోరియుంటి ననుఁ జయ్యనఁ గావ
విదేమి నీకు నా, మొఱ వినఁ జెప్పవచ్చితిని
మ్రొక్కఁగఁ గోర్కెను దీర్చుకుంటి నీ, బిరుదుకు
భంగమయ్యె సుమి పెద్దపకీర్తి గడించుకోకుమీ,
చెఱుపక నన్నుఁ జేకొనుమి శ్రీధర ధ... 42

చ. నలినదళాక్ష కృష్ణ శరణాగతవత్సల యంచు

నిన్ను నేఁ, బిలువఁగ నీవు నో యనవు బెల్లపుగ
డ్డలు నోటఁబెట్టుకో, పలుకఁగ లేకపోయితివో
బాగుగ నేఁడు పరాకువైతివో, పలుకుటిలంబు
లందలఁతో పావన ధ... 43

ఉ. మంచిప్రతాపమూర్తి వని మాటికి నేను కరంబు
లెత్తి జో, డించి నమస్కరించుచుఁ బదింబది
వేఁడఁగ నీవు నామొఱా, లించవ దెందుకయ్య
లవలేశము నీదయ లేకపోయెఁ బో,షించెడిదాత
లెవ్వ రిఁక శీఘ్రము ధ... 44

ఉ. సుందరరూప నిన్నుఁ బొడచూచెద నంటె బిరాన
నీవు నా, కెందుకుఁ గానరావో యిపు డెచ్చటి
కేఁగితివో జనార్దనా, యిందుదివాకరాక్ష ధన
మిమ్మని వేసటఁబెట్టఁగాని నీ, యందము జూపు
శీఘ్రముగ నచ్యుత ధ... 45

ఉ. హేమము భూషణావళియు నేన్గులు నశ్వములం
దలంబులుఁ, గ్రామము లీయలేవు ఘనకార్య
ములం దగిలించుకోనుమీ, నీముఖమైనఁ జూపు
మిఁక నీ కిది కష్టముగాదు చుల్కనే, నా మన
సింతకే భ్రమసె నమ్మితి ధ... 46

చ. కరి మకరంబునోటఁ బడి కష్టము లొందఁగఁ
జేతిచక్రముఁ, సరగునఁ బంపి నీటను మొసల్ని

వధించి గజంబు నేలు నా, తెఱఁగున నేఁడు
నన్నుఁ గడతేర్చుమి నీకు నమస్కరించెదన్, బిర
బిర వచ్చి నాకుఁ గనుపింపవె ధ... 47

ఉ. మ్రొక్కినఁ జూడవేమి నిను ముద్దుగఁ బిల్చినఁ
బల్కవేమి నేఁ, జక్కన సేవసేయఁగను చయ్యనఁ
గోర్కిని దీర్పవేమి నా, కక్కఱబడ్డవేళ యిపు
డాదుకొజాలవదేమి నీకు నా, కెక్కడివైర
మో తెలుపవేమిర ధ... 48

చ. సరసిజనాభ నే సకలజన్మము లెత్తితి ధాత్రిలో
పలన్, స్థిర మొకనైన లేదుగద తీవ్రమె పుట్టు
చు మర్లఁ జచ్చుచున్, దిరిగితి రాను పోను
బహుత్రిప్పల నొందితి వేసరైతి నీ, చరణము
లాన జన్మములు చాలిఁక ధ... 49

ఉ. మామిడిపండ్లపానకము మంచిమధూదకమిశ్ర
భక్ష్యముల్, జామలు నారికేళములు చక్కెర
ద్రాక్షఫలంపులక్షలున్, తామరసాక్ష మేలిమి
సుధామధురాదులు లక్షయైన నీ, నామము సా
టిగావుర జనార్దన ధ... 50

ఉ. మేలిమి భూసురాది బలుమేటికులంబులు నాలు
గుండఁగాఁ, జాలుపు విస్తరించె నరజాతిని సజ్జ
నుఁ డెవ్వఁ డుండినన్, చేలుగ మిమ్ము నిత్యము

భజించుచు నమ్మినఁ జాలు ముక్తి చం, డాలున
కైనఁ గద్దు గరుడధ్వజ ధ... 51

చ. ఇలను మనుష్యజాలమున నెక్కువతక్కువ లు
న్నవన్నచోఁ, గులముల శ్రేష్ఠ మెవ్వరిది కొం
చెము గానఁగరాదు వారు ని, ర్మలినశరీరులో
గుమగుమా యనుకస్తురిని గందమున్నదా, తెలి
సిన నిండుభక్తులె సుధీరులు ధ... 52

ఉ. కేశవ మీకథల్ మిగులఁ గీర్తనఁజేయుచుఁ గా
మ్యమైన దు, ష్పాశము గోసివేసి నిజభక్తి విర
క్తి సుబుద్ధి జ్ఞానముల్, వాసిగ సంగ్రహించిన
భవజ్జను లేకులమందుఁ గల్గినన్, నే శరణందు
వారలకు నిక్కము ధ... 53

ఉ. శాంతము సత్యవృత్తి ఘనసాధుతయున్ గరుణా
సమృద్ధి వి, శ్రాంతిగ భక్తి జ్ఞానము విరక్తి సదావ
నామకీర్తనల్, భ్రాంతి సుబుద్ధు లేజనునిపాలఁ
జెలంగునో వాఁడె దివ్యవే, దాంతులకన్న
శ్రేష్ఠుఁడు కృతార్థుఁడు ధ... 54

చ. భ్రమరము కీటకంబు నొగిఁబట్టుకవచ్చి నిజస్వ
రూపమున్, సమముగఁ జేసినట్లు ఘనసజ్జను లై
నమహాత్ములున్నఁ బాపమతులఁ జేరఁబిల్చుకొని
భక్తులఁ జేయరె నిశ్చయంబుగన్, విమలసరోజ
లోచన వివేకులు ధ... 55

ఉ. చిన్నతనంబునుండి కడుఁ జేసితి పాపము లన్ని
నావి నా, కెన్నఁదరంబుగాదు సుమి హీనుఁడ
నీచుఁడఁ బాపకర్ముఁడఁ, ఎన్నిటఁ జూడ నాన
డక లించుక మంచివిలేవు స్వామి నీ, మన్ననచేత
దోషములు మాన్పుము భ... 56

ఉ నీరజపత్రనేత్రయుగ నేను గడించిన పాతకంబు
వి, స్తారము గద్దు నాకొకఁడు సాటిదురాత్ముఁడు
లేఁడు సుమ్మి నా, నేరము లన్నిగాచి కరుణిం
చెడి తండ్రివిగాఁగ నేఁడు నీ, చేపువఁ జేరినాఁ
డ దరిఁజేర్పుము భ... 57

ఉ పుట్టిననాఁటనుండి యొకపుణ్యము జేయఁగలేదు
గాని నే, పుట్టితిఁ బాతకంబులను బూని గడిం
చితి కావరంబునన్, బొట్టను లెస్సగా బుగులు
పుట్టిన దిప్పుడు నాఁటికోసమే, చుట్టములేక
నీశరణుఁ జొచ్చితి భ... 58

ఉ. నిర్మలు లైనమానవుల నిందలఁ జేయఁగ నేర్తు
నేను దు, ష్కర్మముజేసి మందికి సుకర్మముఁ
జెప్పుకొనంగ నేర్తు స, ద్ధర్మము లాచరించునెడఁ
దప్పక విఘ్నము జేయనేర్తు నే, దుర్మనుజుండ
నయ్య పెనుద్రోహిని భ... 59

చ. గడుసుదనంబునం బరులకాంతల వశ్యము జేయ

నేర్తుఁ గా, రడమున మందిద్రవ్యమును రక్తిని
గుంజఁగ నేర్తు లెస్సగా, విడిబడి పెద్దపిన్నలను
వేమఱు నిందయొనర్ప నేర్తు నే, పెడసరబాప
కర్ముఁడను బెద్దను ధ... 60

ఉ. ప్రొద్దునలేచి నేను కడుబొంకులు బల్కుచు
నుందు నోట నా, వద్ద నిజంబు లేదు పెరవారి
సుఖంబు సహింపలేను నా, బుద్ధి మహావికార
పుది భూమిని దుష్టగుణంబులందు నే, పెద్ద దు
రాత్ముఁడఁగా వినుమి పేరుగ ధ... 61

ఉ. మాటలు వాఁడిబల్లెములు మానసమన్న విషం
బు హ_స్తముల్, నాకెడుతమ్ముముండు నయనం
బులు నిప్పులు దుర్గుణంబులే, కూటికి లేదు నా
కధికకోపము పాతకు లెందరైన నా, గోటికి
సాటిరారు చెడఁగొట్టకు ధ... 62

ఉ. చాటుకుఁ బెద్దతప్పులను జాలఁగఁజేసి భయంబు
నొందకే, నేటుకువచ్చి దుర్గుణము నేరనిపెద్దలఁ
గూడి వారితో, సాటికి నిల్చి నే నొకరిజాతుల
నీతుల నెంచుచుందు నా, పాటిదురాత్ముఁ డేడి
రిపుభంజన ధ... 63

ఉ. నేటుగ మందిమెప్పులకు నే నొకవింతగఁ గంత
మందు వే, నేటివి పెద్దపెద్దతులసీవనమాలలు
చాటుచేరి చే, నేటివి నీచకార్యములు శ్రీధర

నాఽని నీ వెఱుంగవా, నేఁటికి సద్గుణం బొకటి
నేరను భ... 64

ఉ. లోపలి పాపకర్మములు లోకుల కేర్పడకుండఁ జే
యు చుఁ, నేపదిమంది కందఱకు నీతులు తత్వ
ము లెల్లఁ జెప్పెదన్, నాపురుషార్థ మింతె సుమి
నల్గురికంట్లకు నేను పెద్దనీ, నాపస మేడిపండు
సురనాయక భ... 65

ఉ. మంచిగ ధర్మశాస్త్రములు మందికిఁ జెప్పఁగ నేర్తుఁ
గాని నే, కించతనాలు మానఁగద కేవలదుర్గు
ణుఁడన్ సుబుద్ధి లే, దెంచుక దైనఁగాని మన
సెప్పుడు చంచలమందు చుండు నా, సంచితపాప
కర్మములఁ జంపుము భ... 66

ఉ. ఇంటికి నిత్యభిక్షమున కెందఱు వచ్చినఁగాని
తెంపుతో, గంటెడు గింజ లొక్కరికి గ్రక్కున
వేయఁగలేదు ధర్మమే, మంటగలేదు నాకుఁ గరు
ణార్ణవ నే నతిలోభినయ్య నీబంటను నమ్మికొంటి
నను బాయకు భ... 67

చ. ధనము గడించి పెద్దలకు దానము చేయఁగలేను
గాని నే, పెనఁగొని జారకాంతలకుఁ బెట్టితి
సొమ్ములు మంచికేర్పడన్, ఘనులను గూడలేక
పలుగాకులలోపల నుంటినయ్య నా, మనసున
సిగ్గులేదు లవమాత్రము భ... 68

ఉ. చంచలచిత్తుఁడన్ బరమజారుఁడఁ జోరుఁడఁ
బాతకుండ నే, కొంచెమువారితోడ జతగూడి
చరింపుదు నాగుణాలు వర్ణించఁదరంబుగాదు
సుమి నీవిపు డన్ని క్షమించి నన్ను ర, క్షించుమి
నీకు మ్రొక్కెదను గేశవ ధ... 69

ఉ. అంధున కద్ద మేమిటికి నందము దప్పినముండ
మోపికిన్, గంధపుఁబూఁతలేమిటికిఁ గావన
మందుఁ జరించుకోఁతికిన్, సింధుజరత్న మేమి
టికిఁ జెడ్డదురాత్మున కెన్నఁడైన నీ, గ్రంథవు
విన్కి యేమిటికి గట్టిగ ధ... 70

చ. బురదను బొర్లుచున్నయెనుబోతుల కేటికి నంచి
గంధముల్, గురుతుగ భవ్వు భవ్వు మను
కుక్కల కేటికి బూరగొమ్ములున్, గలికని యేల
గాడ్పునకుఁ గారము తమ్మలపాకు కెందుకున్,
నిరుపమదుష్టు కెందుకుర నీకథ ధ... 71

ఉ. ఏనుఁగు బోవఁజూచి ధ్వను లెత్తుచుఁ గుక్కలు
గూయసాగుచో, దానిమనస్సు కోపపడి దండడి
వానిని వెంబడించునే, మానవులందు సజ్జనుల
మత్తులు కొందఱు గేలిచేయుచో, ఆనరుఁ డల్గి
వాండ్ర బదులాడునె ధ... 72

చ. బిరుదుగ గడ్డముల్ జడలు పెంచుక నిక్కఁగ
నే మహాత్ముఁడా, పరమతపస్వి గాఁడు సుమి

పందికి నెందుక లెప్పు డుండవా, బెకుకుగు
ణాలు మానుకొని ప్రేమను నిన్నెవఁడైనఁ
గొల్చెనా, ధరణిని వాఁడె పావనుఁడు
ధన్యుఁడు భ... 73

ఉ. ఎన్నఁడు నీవు నాకభయ మిచ్చెదవో కరుణాస
ముద్ర నీమన్నన కాపనొందితి సుమా ననుదూ
రము చేయఁబోకుమీ, నిన్నిపుడేను నమ్మితిని
నిర్దయయుంచక కావు కావు నా, విన్నప మాల
కించి నను వీడక భ... 74

చ దినకరచంద్రనేత్రయుగ దీనత నొందుచు నిన్నుఁ
బిల్వఁగా, నెనరున మాఱుబల్కక విని విన
నట్టుల నుంటి వేమి నీ, తనయునిమీఁద నీవు
దయఁ దక్కువ జేసిన నీకు భూమిలో, ఘన మప
కీర్తి సుమ్మి ధృతకౌస్తుభ భ... 75

ఉ. చూతఫలంబు నోటఁ జవి చూచెడిచిల్క
కు మెత్తకాయయుఁ, (?) బ్రీతి జనించునే మదిని
రేయుఁబవళ్లు ముకుంద నీకుఁ బ్రఖ్యాతిగ సేవ
జేసినమహాత్ముఁడు నీచులసేవజేయునే, పాతక
నాశ యోగిజనప్రస్తుత భ... 76

చ. ఖగపతి నీకు వాహనము కౌస్తుభరత్నము
భూషణంబు పన్నగపతి శయ్య మన్మథుఁడు

నందనుఁ డంబుధిపుత్త్రి భార్య ము, జ్జగముల
వారు బంట్లు రవిచంద్రులు లోచనముల్
ముకుంద నీ, కగణితమైనభాగ్య మహాహా
భళి ధ... 77

చ. గరుడునితోడ కోడియును గాంతి హిరణ్యము
తోడఁ గంచు భాస్కరు నాగి విస్ఫులింగ
ము గజంబుల దోమ విశాలమైన మందరమును
చిల్లరాయి నిను దల్చెడిభక్తులతోడ దుర్జనుల్,
సరిపడవత్తురే దురితసంహార ధ... 78

ఉ. ఎంతకు నిన్ను వేఁడుదు నిఁ కెన్నివిధంబుల
దూరి పల్కినన్, మంతనమందు నీ నెనరుమచ్చు
కులేదు పరీక్షబట్టుచో, సంతత మిట్లు నీవు పగ
చాలుపు దాల్చిన నేవిధాన జీవింతును నాకు
దిక్కెవరు వేలుపు ధ... 79

ఉ. తల్లి విషంబుఁ బెట్టినను దండ్రి ధనాఢ్యుల కమ్ము
కొన్న భూవల్లభుఁ డిల్లు దోఁచినను వద్దని
పల్కెడివార లుందురా, ఉల్లములోన నీవు
నెనరుంచక వ్యాధులఁ బెట్టి ముంచేఁగాఁ, జిల్లర
వైద్యులెల్ల దరిజేర్తురె ధ... 80

చ. జలజదళాక్ష నీకరుణ చాలుపుగాఁ గలిగున్నఁ
జాలు నే, బలుఁడను ధైర్యవంతుఁడను భాగ్యుఁ
డ శూరుఁడ నిర్మలుండఁ గే, వలముగ నే కృతా

ర్థుఁడను వాసిగఁ బుణ్యుఁడ నయ్యెదం జుమీ,
చెలఁగుచు నీవు నన్ను దరిజేర్చుమి భ... 81

ఉ. మోక్షము నిన్ను నే నడుగ ముఖ్యపదార్థము
నీకృపారసం, బీక్షణమందు నాకొసఁగు మింత
టితోఁ బరితృప్తి నొందెదరా, సాక్షులు నీపదా
బ్జములు సత్యముఁ బల్కెదఁ గల్లలాడకే, రాక్ష
సనాశ దీనజనరక్షక భ... 82

ఉ. ఆగజరాజు నీకు ఘనమైనపటుల్ జమచేసి
పంపెనా, త్యాగముతో విభీషణుఁడు ద్రవ్యము
నీ కెఱుఁగంగఁ దెచ్చెనా, కాఁగులతోఁ గుచే
లుఁ డధికంబుగ నీ కటుకుల్ నొసంగెనా,
బాగుగ వారినేలితివి పైకొని భ... 83

చ. జగతిని శ్రేష్ఠమైన నరజన్మము లెత్తినవారలుర్
జతు, ర్నిగమము లాఱుశాస్త్రములు నేర్చిన
వారలు యజ్ఞసంతతుల్, తెగువ నొనర్చి పుణ్య
కరతీర్థము లాడినవారు నైన నిర్, బొగడుచు
నుండుభక్తులను బోలరు భ... 84

చ. వెలయఁగ నేపురాణములు విన్నది లేదు పఠింప
లేదు పె, ద్దలసహవాస మే నెఱుఁగఁ దత్త్వ
ము గానను దేహసౌఖ్యమే, చెలఁగుచు నేను
గోరెదను చెడ్డది మంచిది పుణ్యపాపముల్, దె
లియని వెఱ్ఱిమూఢుఁడను దిద్దుకొ భ... 85

ఉ. కంజదళాక్ష నిన్ను బహుగాఁ గొనియాడెడి
వారికెల్ల నే, నంజలిజేసి మ్రొక్కెద దురాత్ముల
నన్యులఁ గన్నఁజూచినన్, రంజిలఁబోదు నామ
నసు రాజనిభానన దుష్టదైత్యరా, డ్భంజన నీప
దాబ్జములఁ బట్టితి ధ... 86

ఉ. సుందరమైనకాంతలను జూచి భ్రమించెదఁగాని
నామన,స్సందున లావసహ్యపడ దా స్త్రియుఁ గా
మిను లేఁగుదెంచి నా, ముందఱ నిల్చినన్ విడు
వ మూర్ఖుఁడ నాకిటువంటిబుద్ధి నీ, వెందుకుఁ
బెట్టి పెంచితివొ యేలుకొ ధ... 87

చ. భువనములెల్లఁ గాచెడిప్రభుత్వము దండిగ నీ
కుఁ గల్గె రా, జవు చతురాననాదిసురజాలము
నీ కనుకూలసైన్యమై, రవికుల నిన్నుఁ గొల్వఁ
గను రాక్షసభంజన నీకు సర్వవై, భవ జయమం
గళం బగుట బ్రాతిరొ ధ... 88

ఉ. మ్రొక్కిన నీకు మ్రొక్కెదను మోదముతోఁ గల
నైనఁగాని నే, తక్కినవేల్పులందఱకు దండము
బెట్టను శర్కరాళియున్, బొక్కిననోటితోఁ
దవుడు బొక్కఁగఁ బోవునె యెవ్వఁడైన నీ
యొక్కనిమీఁద నేను మన సుంచితి ధ... 89

ఉ. నీ నయమైనకీర్తనలు నేర్పునఁ జక్కని వీణె
మీటుచున్, గానము బాడ నారదుఁడుఁగాను

మహాభయభక్తిప్రేమతో, దానము నీకుఁ జేయ
బలిదైత్యుఁడఁగాను జగత్తులోపలన్, నేను వృ
థా మనుష్యుఁడను నిల్చితి ధ... 90

ఉ. నిన్ను భజించుభక్తులను నిందలుబల్కుచు జా
తు లెన్నుచున్, బన్నుగ గేలిసేయుచును బం
డ్లిగిలించుచు నవ్వుచున్ మదిన్, బన్నుదురా
త్ములన్ యముఁడు వర్లఁగ వర్లఁగ నోటిమీఁద
నే, తన్నకపోఁడు నాఁటి కిది తప్పదు ధ... 91

ఉ. శ్రీవనితాకళత్ర నిను జిత్తములోన భజించి
నిత్య నీ, సేవలు జేయునట్టి నరశేఖరుసంగతి నా
కుఁ గల్గెనా, పావనమయ్యెదన్ సకలపాపము
లాపద లన్నిదూరమై, పోవును నేకృతార్థతను
బొందెద ధ... 92

ఉ. దేవరవారిభక్తులకుఁ దిన్నగ మ్రొక్కరు భక్త
లందఱున్, గోవధఁ జేయుమ్లేచ్ఛులను గొబ్బున
లేచి సలాము చేతురన్, కేవల పారమార్థికుల
కే సుమి పెద్దలమీఁదిప్రేమలున్, గావరు లైన
దుర్జనులు గానరు ధ... 93

ఉ. పెద్దలమంచుఁ బ్రశ్నలిడి పెక్కులు జెప్పెడి
పాపకర్ములన్, వద్దికిఁ జేరఁబిల్చుకొని వారిమన
స్సుల శోధజేయకే, దిద్దక యేసుమంత్ర ముప

దేశము లిత్తురు కాసులాసకై, గద్దరివారి కీప
నులు కైకిలి ధ... 94

చ. కలియుగమందు విప్రుఁడనుగాను నృపాలుఁడఁ
గాను మేటివై, శ్యులజతవాఁడఁగాను బలు
శూరుఁడఁగాను సమస్తమైన జా, తుల నొకరుం
డఁగాను సుమి దుర్దనుజాంతక నీపదాబ్జముల్,
దలఁచెడివారిదాసులకు దాసుఁడ ధ... 95

ఉ. కొండలుగావు దేహములు కుంభినిలోపల శా
శ్వతంబుగా, నుండవు ప్రాణముల్ విడువ నొ
ప్పుగ మిత్రులు గాలవేతురో, కండలు మాంస
మెల్చుకొని కాకులు గద్దలు మేసిపోవునో,
పండితులైననుం బ్రదు కబద్ధము ధ... 96

చ. నరములగుత్తి ముల్లొకటి నాఁటినఁ దాళనితో
లుతిత్తి నెత్తురుగదె దీనినిండ బలుతొమ్మిదిచి
ల్లులు గల్గుకుండ భూ, నరున కిదేమి లెస్స య
గు నమ్మినవారికి లావు ఫిస్స ఛీ, మురి కిది పాడు
మొక్క సుమి ముప్పిది ధ... 97

ఉ. నాయజమాని వీవు నిను నమ్మినదాసుఁడ నేను
నీకు నా, కాయము నమ్ముకొను మధుకైటభమ
ర్దన నన్నుఁ గావు నీ, వే యిఁక దిక్కు నాకుఁ
బెరవేలుపు లెవ్వరు లేరు సుమ్మి నే, పాయక
నిన్నుఁ గొల్చెదను భక్తుఁడ ధ... 98

చ. వనజదళాక్ష నన్నుఁ బెరవానిగఁ జూచెద వేల
నీవు గ్ర, క్కున దయజూచి నామదిని గోరిక
దీర్ప వదేమి నేను జే, సినబలుతప్పు లేమిపుడు
చేతులు జాచి నమస్కరించెదఁ, గనికర ముంచి
నేరములఁ గావుము భ... 99

చ. నరహరి నీపదాబ్జములు నాహృదయంబున నిల్పి
లెస్సగా, మురియుచు నే స్మరించెదను మోక్ష
ము లిచ్చెడి దాత వంచు సుం,దర నిను మానఁ
జాలఁ బరదైవములం గొనియాడనేర న, న్నర
మరసేయకయ్య దనుజాంతక భ... 100

ఉ. ఓకరుణాసముద్ర పురుషోత్తమ నీపదపంకజంబు
లుఁ, నాకు మహాధనంబు శరణాగతుఁడఁ
ననుఁ జేతఁబట్టుమీ, నే కపటాత్ముఁడఁ బరమనీ
చుఁడ నేరము లెంచఁబోకుమీ, చేకొని తప్పు
లన్ని క్షమ జేయుమి భ... 101

చ. పరమమృదుత్వమైన పదపంకజముల్ నిరసించు
శ్రీరమా, కరముల కబ్బినట్టి త్రిజగంబులవార
ల కిష్టమైన నీ, చరణసరోజయుగ్మములు చయ్యి
న నాశిరమందు నిల్పి నా, దురితములన్ని దూర
ముగఁ దోలుము భ... 102

చ. తరణిసరోజనేత్ర వరదాతవు నీ వనుచుం ద
లంచి నీ, చరణము లాశ్రయించితిని శాశ్వత

మైనవరంబు లిమ్ము మీ, కరుణకు నేను బాత్రుఁ
డను గష్టము లంటఁగనీయఁబోకుమీ, తలఁ
చుగ మిమ్ము వేఁడెదను దాసుని ధ... 103

చ. తరణిని గోరు పద్మములు తన్మకరందము గోరు
భృంగముల్, శరనిధి గోరు మేఘములు చంద్రు
ని గోరు చకోరవర్గముల్, పురుషుని గోరు స్త్రీలు
ఘనపుంగవుఁ గోరుదు రెల్లభక్తులుం, గరుణను
గోరు నాహృదయకంజము ధ... 104

చ. ఇతరసుఖంబుఁ గోరకయె యెవ్వఁడు నీమృదు
పాదపద్మముల్, సతతముగా భజించినను సత్కు
లవంతుఁడు వాఁడె సుమ్మి దు, ర్గతుఁడయి యె
వ్వఁడైన రఘురాముని భక్తుల నిందజేసెనా, ప
తితుఁడు వాఁడె పంచములబంధుఁడు ధ...

చ. వరుసతో వేదశాస్త్రములు వల్లెనవేసి సమస్త
శాస్త్రముల్, దిరుగుచు రాజపూజితప్రతిష్ఠను
బొందఁగవచ్చుఁగాని పా, మరములు మాని
నీభజనమాత్రము జేసెడిభక్తిగల్గుటే, నరులకు
దుర్లభంబు సుగుణాంబుధి ధ... 106

ఉ. భాగ్యము లిచ్చు నీభజన పాయక నిశ్చలభక్తి
యోగమై, రాగ్యము లిచ్చు నిత్యసుఖరాజిత
మూర్తులఁజేసి సంతతా, రోగ్యసతీసుతాదికని

రూఢి ఘటించుచుంటె గాక ముక్తికిఁ, యోగ్యులఁ
జేయు నన్నిటికి నొప్పఁగ ధ... 107

ఉ. నే చతురత్వ మే మెఱుఁగ నీకృపవల్లఁ గవీశ్వ
రుండ నై, తోఁచినపద్యములు ముదముతో
రచియించితి తప్పులున్న నీ, వే చెలువారఁ జేసి
వెతఁబెట్టక కోర్కులఁ నెల్లదీర్చి శే, షాచలదాసు
నేలు మునిసన్నుత ధర్మపురీనృకేసరీ. 108

సంపూర్ణము.

పీఠిక.

ఆర్యులారా!

ధర్మపురిరామాయణము, నృకేసరిశతకములను రచించిన శేషప్పకవియే ఈనృసింహశతకమును రచించెను. నృకేసరిశతకమునందుఁ గొంతవఱకుఁ గవిజీవితనివాసాదికములఁగూర్చి చర్చించి యుండుటచే నిటఁ దిరుగ నుదాహరింప మానితిమి. శతకప్రపంచమునందీ "నరసింహశతకము" నకు మంచి ప్రచారముగలదు. స్త్రీబాలవృద్ధులు పలువురీ శతకమును బారాయణ గ్రంథముగాఁ బఠించుటయుఁ బల్లెకూటములలో నీశతకము పఠనీయగ్రంథముగా నియోగింపఁబడుటయు నీశతకప్రశస్తికిఁ దార్కాణములు.

ఈశతకకవితయందు లోపము లున్నను శైలి ధారళముగా మనోహరముగా నున్నది. భావములు లలితముగా నున్నవి. నీతిపద్యములు కొలఁదిగ భక్తిపద్యములు మెండుగా నిందుఁ గలవు. పూర్వ

ముద్రణప్రతులను బూర్వతర ముద్రణప్రతులను బోల్చి చూచి క్రొత్తగ సంస్కరించి యీకూర్పునం దీశతకమును భక్తిరసశతకసంపుటములందలి మూఁడవభాగములోఁ జేర్చి యాంధ్రమహాజనుల కిప్పటి కర్పింపఁగలిగితిమి.

చెన్నపట్టణం }
1-8-26. } ఇట్లు,
వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులుఅండ్ సన్స్.

శ్రీ ర స్తు.

న ర సిం హ శ త క ము.

సీ. శ్రీమనోహర సురార్చిత సింధుగంభీర
భక్తవత్సల కోటిభానుతేజ
కంజనేత్ర హిరణ్యకశ్యపాంతక శూర
సాధురక్షణ శంఖచక్రహస్త
ప్రహ్లాదవరద పాపధ్వంస సర్వేశ
క్షీరసాగరశయన కృష్ణవర్ణ
పక్షివాహన నీలభ్రమరకుంతలజాల
పల్లవారుణపాదపద్మయుగళ
తే. చారుశ్రీచందనాగరుచర్చితాంగ
కుందకుట్మలదంత వైకుంఠధామ
భూషణవికాస శ్రీధర్మపురనివాస
దుష్టసంహార నరసింహ దురితదూర. 1

సీ. పద్మలోచన సీసపద్యముల్ నీమీఁదఁ
జెప్పఁబూనితినయ్య చిత్తగింపు
గణయతిప్రాసలక్షణముఁ జూడఁగ లేదు
పంచకావ్యశ్లోకపఠన లేదు

అమరకాండత్రయం బమరఁ జూడఁగ లేదు
శాస్త్రీయగ్రంథముల్ చదువ లేదు
నీకటాక్షంబున నే రచించెదఁగాని
ప్రజ్ఞ నాయదిగాదు ప్రస్తుతింపఁ
తే. దప్పుపడ నేమి సద్భక్తి తక్కువౌనె
చెఱకునకు వంకివో నేమి చెడునె తీపు...
సీ. నరసింహా నీదివ్యనామమంత్రముచేత
దురితజాలము లన్నిఁ దోలవచ్చు
నరసింహా నీదివ్యనామమంత్రముచేత
బలు వైనరోగముల్ బాపవచ్చు
నరసింహా నీదివ్యనామమంత్రముచేత
రిపుసంఘముల సంహరింపవచ్చు
నరసింహా నీదివ్యనామమంత్రముచేత
దండహస్తునిబంట్లఁ దఱుమవచ్చు
తే. బళిర నే నీమహామంత్రబలముచేత
దివ్యవైకుంఠపదవి సాధింపవచ్చు...
సీ. ఆదినారాయణా యనుచు నాలుకతోడఁ
బలుక నేర్చినవారి పాదములకు
సాష్టాంగ మగునమస్కార మర్పణఁ జేసి
ప్రస్తుతించెద నయ్య బహువిధముల
ధరణిలో నరు లెంత దండివారైనను
నిన్నుఁ గాననివారి నే స్మరింప

నేము శ్రేష్ఠుల మంచు నిక్కుచుండెడివారి
చెంతఁ జేరఁగఁబోను శేషశయన
తే. పరమసాత్త్వికులైననీభక్తవరుల
దాసులకు దాసుఁడను జుమ్మి ధాత్రిలోన... 4
సీ. ఐశ్వర్యములకు నిన్ననుసరింపఁగలేదు
ద్రవ్య మిమ్మని వెంటఁ దగులలేదు
కనక మిమ్మని చాలఁ గష్టపెట్టఁగలేదు
పల్లకిమ్మని నోటఁ బలుకలేదు
సొమ్ము లిమ్మని నిన్ను నమ్మి కొల్వఁగలేదు
భూము లిమ్మని పేరు పొగడలేదు
బలము లిమ్మని నిన్ను బతిమాలఁగాలేదు
పసుల నిమ్మని పట్టు పట్టలేదు
తే. నేను గోరిన దొక్కటే నీలవర్ణ
చయ్యనను మోక్ష మిచ్చినఁ జాలు నాకు... 5
సీ. మందుఁడ నని నన్ను నిందఁ జేసిననేమి
నాదీనతను జూచి నవ్వనేమి
దూరభావములేక తూలనాడిననేమి
ప్రీతిసేయక వంకఁ బెట్టనేమి
కక్కసంబులు పల్కి వెక్కిరించిననేమి
తీవ్రకోపముచేతఁ దిట్టనేమి
రొచ్చుమాటలచేత నెమ్మెలాడిననేమి
చేరి దాపట గేలి చేయనేమి

తే. కల్పవృక్షమువలె నీవు గల్గ నింక
ప్రజలలక్ష్యంబు నాకేల పద్మనాభ...

సీ. చిత్తశుద్ధిగ నీకు సేవఁ జేసెదఁ గాని
పుడమిలో జనులమెప్పులకుఁ గాదు
జన్మపావనతకై స్మరణఁ జేసెదఁ గాని
సరివారిలోఁ బ్రతిష్ఠలకుఁ గాదు
ముక్తికోసరము నే మ్రొక్కి వేఁడెదఁ గాని
దండిభాగ్యమునిమిత్తంబు గాదు
నినుఁ బొగడను విద్య నేర్చితినే కాని
కుక్షి నిండెడుకూటికొఱకుఁ గాదు

తే. పారమార్థికమునకు నేఁ బాటుపడితి
గీర్తికి నపేక్షపడలేదు కృష్ణవర్ణ...

సీ. శ్రవణరంధ్రముల నీసత్కథల్ పొగడంగ
లేశ మానందంబు లేనివాఁడు
పుణ్యవంతులు నిన్నుఁ బూజసేయఁగఁ జూచి
భావమం దుత్సాహపడనివాఁడు
భక్తవర్యులు నీప్రభావముల్ పొగడంగఁ
దత్పరత్వము లేక తలఁగువాఁడు
తనచిత్తమందు నీధ్యాన మెన్నఁడు లేక
కాలమంతయు వృథా కడపువాఁడు

తే. వసుధలో నెల్ల వ్యర్థుండు వాఁడె యగును
మఱియుఁ జెడుఁగాక యెప్పుడు మమతనొంది...

సీ. గౌతమీస్నానానఁ గడతేరుదామంటె
మొనసి చన్నీళ్లలో మునుఁగలేను
దీర్థయాత్రలచేఁ గృతార్థుఁ డౌదామంటె
బడలి నేమంబు లే నడుపలేను
దానధర్మముల సద్గతిని జెందుదమంటె
ఘనముగా నావద్ద ధనము లేదు
తప మాచరించి సార్థకము నొందుదమంటె
నిమిషమైన మనస్సు నిలుపలేను
తే. గష్టముల కోర్వ నాచేతఁ గాదు నిన్ను
స్మరణ చేసెద నా యథాశక్తికొలఁది... 9
సీ. అర్థివాంఛితను నీక హానిఁ జేయుటకంటెఁ
దెంపుతో వసనాభి దినుట మేలు
ఆఁడుబిడ్డలసొమ్ము లపహరించుటకంటె
బండఁ గట్టుక నూతఁ బడుట మేలు
పరులకాంతలఁ బట్టి బల్మిఁ గూడుటకంటె
బడబాగ్నికీలలఁ బడుట మేలు
బ్రతుకఁజాలక దొంగపనులు సేయుటకంటెఁ
గొంగుతో ముష్టెత్తుకొనుట మేలు
తే. జలజదళనేత్ర నీభక్తజనులతోడి
జగడ మాడెడుపనికంటెఁ జావు మేలు... 10
సీ. గార్దభంబున కేల కస్తూరితిలకంబు
మర్కటంబున కేల మలయజంబు

శార్దూలమున కేల శర్కరాపూపంబు
సూకరంబున కేల చూతఫలము
మార్జాలమునకేల మల్లెపువ్వులబంతి
గుడ్లగూబల కేల కుండలములు
మహిషంబునకును నిర్మలవస్త్ర మదియేల
బకసంతతికి నేల పంజరంబు
తే. ద్రోహచింతనఁ జేసెడిదుర్జనులకు
మధురమైనట్టి నీనామమంత్ర మేల... 11
సీ. పసరంబు పంజైనఁ బసులకాపరితప్పు
ప్రజలు దుర్జనులైనఁ బ్రభునితప్పు
భార్య గయ్యాళైనఁ బ్రాణనాథునితప్పు
తనయుఁడు దుష్టయినఁ దండ్రితప్పు
సైన్యంబు చెదరిన సైన్యనాథునితప్పు
కూఁతురు చెడుగైన మాతతప్పు
అశ్వంబు చెడుగైన నారోహకునితప్పు
దంతి దుష్టయిన మావంతుతప్పు
తే. ఇట్టి తప్పు లెఱుంగక యిచ్చవచ్చి
నటుల మెలఁగుదు రిప్పు డీయవనిజనులు... 12
సీ. కోఁతికి జలతారుకుల్లాయి యేటికి
విరిజాజిపూదండ విధవ కేల
ముక్కిడితొత్తుకు ముత్తెంపు నత్తేల
నద్ద మేమిటికి జాత్యంధునకును

మాచకమ్మకు నేల మౌ క్తికహారముల్
క్రూరచిత్తునకు సద్గోష్ఠు లేల
అంకుబోతుకు నేల బింకంపునిష్ఠలు
వావి యేటికి దుష్టవర్తనునకు
తే. మాటనిలకడ సుంకరిమోటు కేల
చెవిటివానికి సత్కథాశ్రవణ మేల... 13
సీ. మాన్యంబు లీయ సమర్థుఁ డొక్కఁడు లేఁడు
మాన్యముల్ చెఱుప సామంతు లంత
యొండినయూళ్లకో డెఱిఁగింపఁ డెవ్వఁడుఁ
బండినయూళ్లకుఁ బ్రభువు లంత
యితఁడు పేద యటంచు నెఱిఁగింపఁ డెవ్వఁడు
కలవారిసిరు లెన్నఁగలరు చాలఁ
దనయాలిచీఁకటితప్పెన్నఁ డెవ్వఁడుఁ
బెఱకాంతఱం కెన్నఁ బెద్ద లంత
తే. యిట్టిదుష్టుల కధికార మిచ్చినట్టి
ప్రభువు తప్పిది యంచును బలుకవలెను... 14
సీ. తల్లిగర్భమునుండి ధనము తేఁ డెవ్వఁడు
వెళ్లిపోయెడినాఁడు వెంటరాదు
లక్షాధికారైన లవణ మన్నమె కాని
మెఱుఁగుబంగారంబు మ్రింగఁబోఁడు
విత్త మార్జనచేసి విఱ్ఱవీఁగుటె కాని
కూడఁబెట్టినసొమ్ము తోడరాదు

పొందుగా మఱుఁగైన భూమిలోపలఁ బెట్టి
దానధర్మము లేక దాఁచి దాఁచి
తే. తుదను దొంగల కిత్తురో దొరల కవునొ
తేనె జుంటీగ లియ్యవా తెరువరులకు... 15
సీ. లోకమం దెవఁడైన లోభిమానవుఁ డున్న
భిక్ష మర్థికిఁ జేతఁ బెట్టలేఁడు
తాను బెట్టకయున్నఁ దగవు పుట్టదుగాని
యొరులు పెట్టఁగఁ జూచి యోర్వలేఁడు
దాతదగ్గఱఁ జేరి తనముల్లె చెడినట్టు
జిహ్వతోఁ జాడీలు చెప్పుచుండు
ఫలము విఘ్నంబైన బలుసంతసము నందు
మేలు గల్గిన చాల మిణుకుచుండు
తే. శ్రీరమానాథ యిటువంటి క్రూరునకును
భిక్షుకులశత్రు వని పేరు పెట్టవచ్చు... 16
సీ. తనువులోఁ బ్రాణముల్ తర్లిపొయ్యెడివేళ
నీస్వరూపమును ధ్యానించునతఁడు
నిమిషమాత్రములోన నిన్నుఁ జేరునుగాని
యమునిచేతికిఁ జిక్కి శ్రమఁ లపడఁడు
పరమసంతోషాన భజనజేసెడివాని
పుణ్య మేమనవచ్చు భోగిశయన
మోక్షము నీదాసముఖ్యుల కగుఁ గాన
నరక మెక్కడిదయ్య నళిననేత్ర

తే. కమలనాభునిమహిమలు గానలేని
తుచ్ఛులకు ముక్తి దొరకుట దుర్లభంబు...17

సీ. నీలమేఘశ్యామ నీవె తండ్రివి మాకుఁ
గమలవాసిని మమ్ముఁ గన్నతల్లి
నీభక్తవరు లంత నిజమయినబాంధవుల్
నీకటాక్షము మా కనేకధనము
నీకీర్తనలు మాకు లోకప్రపంచంబు
నీసహాయము మాకు నిత్యసుఖము
నీమంత్రమే మాకు నిష్కళంకపువిద్య
నీపదధ్యానంబు నిత్యజపము
తే. తోయజాతాక్ష నీపాదతులసిదళము
రోగముల కౌషధము బ్రహ్మరుద్రవినుత...18

సీ. బ్రతికినన్నాళ్లు నీభజనఁ జేసెదఁగాని
మరణకాలమునందు మఱతునేమొ
ఆవేళ యమదూత లాగ్రహంబున వచ్చి
ప్రాణముల్ పెకలించి పట్టునపుడు
కఫవాతపైత్యముల్ గప్పఁగా భ్రమచేతఁ
గంప ముద్భవమంది కష్టపడుచు
నాజిహ్వతో నిన్ను నారాయణా యంచుఁ
బిలుతునో శ్రమచేతఁ బిలువలేనొ
తే. నాఁటి కిప్పుడె భక్తి నీనామ మిదిగొ
తలఁచెదను జెవి నిడవయ్య ధైర్యముగను...19

సీ. పాంచభౌతికము దుర్బల మైనకాయం బి
దెప్పుడో విడుచుట యెఱుక లేదు
శతవర్షములదాఁక మితముఁ జెప్పిరిగాని
నమ్మరా దామాట నెమ్మనమున
బాల్యమందో మంచిప్రాయమందో లేక
ముదిమియందో లేక ముసలియందొ
యూరనో యడవినో యుదకమధ్యముననో
యెప్పుడో విడుచుట యేక్షణంబొ
తే. మరణమే నిశ్చయము బుద్ధిమంతుఁ డైన
దేహ మున్నంతలో మిమ్ముఁ దెలియవలయు...
సీ. తల్లిదండ్రులు భార్య తనయు లాప్తులు బావ
మఱఁదు లన్నలు మేనమామగారు
ఘనముగా బంధువుల్ గల్గినప్పటికైనఁ
దాను దర్లగ వెంటఁ దగిలిరారు
యమునిదూతలు ప్రాణ మపహరించుకపోఁగ
మమతతోఁ బోరాడి మాన్పలేరు
బలఁగమందఱు దుఃఖపడుటమాత్రమె కాని
యించుక యాయువ్వ నియ్యలేరు
తే. చుట్టములమీఁది భ్రమదీసి చూరఁబెట్టి
సంతతము మిమ్ము నమ్ముట సార్థకంబు... 21
సీ. ఇభరాజవరద ని న్నెంతఁ బిల్చినఁగాని
మాఱు పల్కవదేమి మౌనితనము

మునిజనార్చిత నిన్ను మ్రొక్కి వేఁడినఁగాని
    కనులఁ బడవదేమి గడుసుఁదనము
చాల దైన్యమునొంది చాటు చొచ్చినఁగాని
    భాగ్య మియ్యవదేమి ప్రౌఢితనము
స్థిరముగా నీపాదసేవఁ జేసెద నన్న
    దొరకఁజాలవదేమి ధూర్తతనము
తే. మోక్షదాయక యిటువంటి మూర్ఖజనుని
    కష్టపెట్టిన నీకేమి కడుపు నిండు... 22
సీ. నీమీఁదికీర్తనల్ నిత్యగానముఁ జేసి
    రమ్య మొందింప నారదుఁడఁ గాను
సావధానముగ నీచరణపంకజసేవ
    సలిపి మెప్పింపంగ శబరిఁ గాను
బాల్యమప్పటినుండి భక్తి నీయందులఁ
    గలుగను ప్రహ్లాదఘనుఁడఁ గాను
ఘనముగా నీమీఁద గ్రంథముల్ గల్పించి
    వినుతి సేయను వ్యాసమునిని గాను
తే. సాధుఁడను మూర్ఖమతి మనుష్యాధముఁడను
    హీనుఁడను జుమ్మి నీవు న న్నేలుకొనుము...23
సీ. అతిశయంబుగఁ గల్లలాడ నేర్చితిఁ గాని
    పాటిగా సత్యముల్ పలుకనేర
సత్కార్యవిఘ్నముల్ సలుప నేర్చితిఁ గాని
    యిష్టమొందఁగ నిర్వహింపనేర

నాకరిసొమ్ముకు దోసి లొగ్గనేర్చితిఁ గాని
చెలువుగా ధర్మంబు సేయనేర
ధనము లియ్యంగ వద్దనఁగ నేర్చితిఁ గాని
శీఘ్ర మిచ్చెదునట్లు చెప్పనేరఁ
తే. బంకజాతాక్ష నే నెంతొ పాతకుఁడను
దప్పులన్నియు క్షమియింపు తండ్రి వీవె... 2
సీ. ఉర్విలో నాయుష్య మున్నపర్యంతంబు
మాయసంసారంబు మఱిగి నరుఁడు
సకలపాపములైన సంగ్రహించుచుగాని
నిన్నుఁ జేరెడియుక్తి నేర్వలేఁడు
తుదను కాలునివద్ది దూత లిద్దఱు వచ్చి
గుంజుక చని వారు గ్రుద్దుచుండ
హింస కోర్వఁగ లేక యేడ్చి గంతులు వేసి
దిక్కు లేదని నాల్గుదిశలుఁ జూడఁ
తే. దన్ను విడిపింప వచ్చెడిధన్యుఁ డేడి
ముందె నీదాసుఁ డైయున్న ముక్తి గలుగు...
సీ. అధికవిద్యావంతు లప్రయోజకు లైరి
పూర్ణశుంఠలు సభాపూజ్యు లైరి
సత్యవంతులమాట జనవిరోధం బాయె
వదరుపోతులమాట వాసికెక్కె
ధర్మవాసనపరుల్ దారిద్ర్య మొందిరి
పరమలోభులు ధనప్రాప్తు లైరి

పుణ్యవంతులు రోగభూతపీడితు లైరి
దుష్టమానవులు వర్ధిష్ణు లైరి
తే. పక్షివాహన మావంటిభిక్షుకులకు
శక్తిలేదాయె నింక నీవె చాలు మాకు... 26

సీ. భుజబలంబునఁ బెద్దపులులఁ జంపఁగ వచ్చుఁ
బాముకంఠముఁ జంకఁ బట్టవచ్చు
బ్రహ్మరాక్షసకోట్లఁ బాఱఁ దోలఁగవచ్చు
మనుజులరోగముల్ మాన్పవచ్చు
జిహ్వ కిష్టముగాను జేదు మ్రింగఁగవచ్చుఁ
బదనుఖడ్గముచేత నదుమవచ్చుఁ
గష్ట మొందుచు ముండ్లకంపలోఁ జొరవచ్చుఁ
దిట్టుపోతులనోళ్లు కట్టవచ్చుఁ
తే. బుడమిలో దుష్టులకు జ్ఞానబోధ తెలిపి
సజ్జనులఁ జేయలేఁ డెంతచతురుఁడైన... 27

సీ. అవనిలోఁ గలయాత్ర లన్ని చేయఁగవచ్చు
ముఖ్యుఁడై నదులందు మునుఁగవచ్చు
ముక్కుపట్టుక సంధ్య మొనసి వార్చఁగవచ్చు
దిన్నగా జపమాలఁ ద్రిప్పవచ్చు
వేదాల కర్థంబు విఱిచి చెప్పఁగవచ్చు
శ్రేష్ఠక్రతువు లెల్లఁ జేయవచ్చు
ధనము లక్షలు కోట్లు దాన మియ్యఁగవచ్చు
నైష్ఠికాచారముల్ నడపవచ్చుఁ

తే. జిత్త మన్యస్థలంబునఁ జేరకుండ
నీపదాంభోజములయందు నిలుపరాదు... 28

సీ. కర్ణయుగ్మమున నీకథలు సోఁకినఁ జాలు
పెద్దపోఁగులజోళ్లు పెట్టినట్లు
చేతు లెత్తుచుఁ బూజసేయఁ గల్గినఁ జాలు
దోరయఁ గాఁ గడియాలు దొడిగినట్లు
మొనసి మస్తకముతో మ్రొక్కఁగల్గినఁ జాలుఁ
జెలువ మైనతురాయి చెక్కినట్లు
గళము నొవ్వఁగ నామస్మరణ గల్గినఁ జాలు
వింతగాఁ గంఠీలు వేసినట్లు

తే. పూని నినుఁ గొల్చుటే సర్వభూషణంబు
లితరభూషణముల నిచ్చగింపనేల... 29

సీ. భువనరక్షక నిన్నుఁ బొగడ నేరనినోరు
ప్రజకు గోచరమైన పాడుబొంద
సురవరార్చిత నిన్నుఁ జూడఁగోరనికనుల్
జలములోపల నెల్లిపరపుగుండ్లు
శ్రీరమాధిప నీకు సేవఁ జేయనిమేను
కూలి కమ్ముడువోని కొలిమితిత్తి
వేడ్కతో నీకథల్ విననికర్ణములైనఁ
గఠినశిలాదులఁ గలుగుతొలలు

తే. పద్మలోచన నీమీఁద భక్తిలేని
మానవుఁడు రెండుపాదాలమహిషమయ్య...

సీ. అతివిద్య నేర్చుట యన్నవస్త్రములకే
పసుల నార్జించుట పాడికొఱకె
సతిని బెండ్లాడుట సంసారసుఖముకే
సుతుల పోషించుట గతులకొఱకె
సైన్యముల్ గూర్చుట శత్రుభయమునకే
సాము నేర్చుటలెల్ల చావుకొఱకె
దాన మిచ్చుటయు ముందటిసంచితమునకే
ఘనముగాఁ జదువుట కడుపుకొఱకె
తే. యితరకామంబు గోరక సతతముగను
భక్తి నీయందు నిలుపుట ముక్తికొఱకె... 31
సీ. ధరణిలో వెయ్యేండ్లు తనువు నిల్వఁగఁబోదు
ధన మెప్పటికి శాశ్వతంబుగాదు
దారసుతాదులు తనవెంట రాలేరు
భృత్యులు మృతిని దప్పింపలేరు
బంధుజాలము తన్ను బ్రతికించుకోలేరు
బలపరాక్రమ మేమి పనికిరాదు
ఘనమైన సకలభాగ్యం బెంత కల్గియు
గోచిమాత్రంబైనఁ గొనుచుఁ బోఁడు
తే. వెఱ్ఱిమక్కులభ్రమ లన్ని విడిచి నిన్ను
భజనసేసెడివారికిఁ బరమసుఖము... 32
సీ. నరసింహ నాకు దుర్నయములే మెండాయె
సుగుణ మొక్కటి లేదు చూడఁ జనిన

తే. చిత్త మన్యస్థలంబునఁ జేరకుండ
నీపదాంభోజములయందు నిలుపరాదు... 28
సీ. కర్ణయుగ్మమున నీకథలు సోఁకినఁ జాలు
పెద్దపోఁగులజోళ్లు పెట్టినట్లు
చేతు లెత్తుచుఁ బూజసేయఁ గల్గినఁ జాలు
దొరయఁ గాఁ గడియాలు దొడిగినట్లు
మొనసి మస్తకముతో మ్రొక్కఁగల్గినఁ జాలుఁ
జెలువ మైనతురాయి చెక్కినట్లు
గళము నొవ్వఁగ నామస్మరణ గల్గినఁ జాలు
వింతగాఁ గంఠీలు వేసినట్లు
తే. పూని నినుఁ గొల్చుటే సర్వభూషణంబు
లితరభూషణముల నిచ్చగింపనేల... 29
సీ. భువనరక్షక నిన్నుఁ బొగడ నేరనినోరు
ప్రజకు గోచరమైన పాడుబొంద
సురవరార్చిత నిన్నుఁ జూడఁగోరనికనుల్
జలములోపల నెల్లిసరపుగుండ్లు
శ్రీరమాధిప నీకు సేవఁ జేయనిమేను
కూలి కమ్ముడువోని కొలిమితిత్తి
వేడ్కతో నీకథల్ వినని కర్ణములైనఁ
గఠినశిలాదులఁ గలుగుతొలలు
తే. పద్మలోచన నీమీఁద భక్తిలేని
మానవుఁడు రెండుపాదాలమహిషమయ్య...

సీ. అతివిద్య నేర్చుట యన్నవస్త్రములకే
పసుల నార్జించుట పాడికొఱకె
సతిని బెండ్లాడుట సంసారసుఖముకే
సుతుల పోషించుట గతులకొఱకె
సైన్యముల్ గూర్చుట శత్రుభయమునకే
సాము నేర్చుటలెల్ల చావుకొఱకె
దాన మిచ్చుటయు ముందటిసంచితమునకే
ఘనముగాఁ జదువుట కడుపుకొఱకె
తే. యితరకామంబు గోరక సతతముగను
భక్తి నీయందు నిలుపుట ముక్తికొఱకె... 31
సీ. ధరణిలో వెయ్యేండ్లు తనువు నిల్వఁగఁబోదు
ధన మెప్పటికి శాశ్వతంబుగాదు
దారసుతాదులు తనవెంట రాలేరు
భృత్యులు మృతిని దప్పింపలేరు
బంధుజాలము తన్ను బ్రతికించుకోలేరు
బలపరాక్రమ మేమి పనికిరాదు
ఘనమైన సకలభాగ్యం బెంత కల్గియు
గోచిమాత్రంబైనఁ గొనుచుఁ బోఁడు
తే. వెఱ్ఱిమక్కులభ్రమ లన్ని విడిచి నిన్ను
భజనసేసెడివారికిఁ బరమసుఖము... 32
సీ. నరసింహ నాకు దుర్నయములే మెండాయె
సుగుణ మొక్కటి లేదు చూడఁ జనిన

యన్యకాంతలమీఁద నాశ మానఁగలేను
ఒరుల క్షేమము చూచి యోర్వలేను
ఇటువంటిదుర్బుద్ధు లిన్ని నా కున్నవి
నేను జేసెడివన్ని నీచకృతులు
నావంటి పాపిష్ఠనరుని భూలోకానఁ
బుట్టఁజేసితి వేల భోగిశయన
తే. అబ్జదళనేత్ర నాతండ్రి వైనఫలము
నేరములు గాచి రక్షించు నీవె దిక్కు... 33
సీ. ధీరతఁ బరుల నిందింప నేర్చితిఁగాని
తిన్నగా నినుఁ బ్రస్తుతింపనైతిఁ
బొరుగుకామినులందు బుద్ధి నిల్పితిఁగాని
నిన్ను సంతతము ధ్యానింపనైతిఁ
బొరుగుముచ్చటలైన మురిసి వింటినిగాని
యెంచి నీకథ లాలకించనైతిఁ
గౌతుకంబునఁ బాతకము గడించితిఁగాని
హెచ్చుపుణ్యము సంగ్రహింపనైతి
తే. నవనిలో నేను జన్మించినందు కేమి
సార్థకము గానరాదాయె స్వల్పమైన... 34
సీ. అంత్యకాలమునందు నాయాసమున నిన్నుఁ
దలఁతునో తలఁపనో తలఁతు నిపుడె
నరసింహ నరసింహ నరసింహ లక్ష్మీశ
దానవాంతక కోటిభాను తేజ

గోవింద గోవింద గోవింద సర్వేశ
పన్నగాధిపశాయి పద్మనాభ
మధువైరి మధువైరి మధువైరి లోకేశ
నీలమేఘశరీర నిగమవినుత
తే. ఈవిధంబున నీనామ మిష్టముగను
భజన సేయుచునుందు నాభావమందు... 35

సీ. ఆయురారోగ్యపుత్రార్థసంపదలన్ని
గలుగఁజేసెడిభారకర్త వీవె
చదువు లెస్సగ నేర్పి సభలో గరిష్ఠాధి
కార మొందించెడి ఘనుఁడ వీవె
నడత మంచిదిపెట్టి నరులు మెచ్చెడునట్టి
పేరు రప్పించెడి పెద్ద వీవె
బలువైన వైరాగ్య భక్తిజ్ఞానము లిచ్చి
ముక్తి బొందించెడు మూర్తి వీవె
తే. అవనిలో మానవుల కన్నియాస లిచ్చి
వ్యర్థులనుజేసి తెలిపెడివాఁడ వీవె... 36

సీ. కాయ మెంతభయానఁ గాపాడినంగాని
ధాత్రిలో నది చూడ దక్కఁబోదు
ఏవేళ నేరోగ మేమరించునొ సత్త్వ
మొందఁగఁజేయు నేచందమునను
ఔషధంబులు మంచి వనుభవించినఁగాని
కర్మ క్షీణం బైనఁగాని విడదు

కోటివైద్యులు గుంపుగూడి వచ్చినఁగాని
మరణ మయ్యెడివ్యాధి మాన్ప లేరు
తే. జీవునిప్రయాణకాలంబు సిద్ధమైన
నిలుచునా దేహ మిం దొక్కనిమిషమైన...37

సీ. జంద మింపుగ వేసి సంధ్యవార్చిన నేమి
బ్రహ్మ మందక కాఁడు బ్రాహ్మణుండు
తిరుమణిశ్రీచూర్ణ గురురేఖ లిడినను
విష్ణు నొందక కాఁడు వైష్ణవుండు
బూడిదని నుదుటను బూసికొనిన నేమి
శంభు నొందక కాఁడు శైవజనుఁడు
కాషాయవస్త్రాలు గట్టి కప్పిననేమి
యాశ పోవక కాఁడు యతివరుండు
తే. ఇట్టి లౌకికవేషాలు గట్టుకొనిన
గురునిఁ జెందక సన్ముక్తి దొరకఁబోదు... 38

సీ. నరసింహ నే నిన్ను నమ్మినందుకుఁ జాల
నెనరు నాయం దుంచు నెమ్మనమున
నన్నివస్తువులు ని న్నడిగి వేసటపుట్టె
నింకనైన గటాక్ష మియ్యవయ్య
సంతసంబున నన్ను స్వర్గమందే యుంచు
భూమియందే యుంచు భోగిశయన
నయముగా వైకుంఠనగరమందే యుంచు
నరకమందే యుంచు నళిననాభ

తే. ఎచట నున్నంచినంగాని యెపుడు నిన్ను
మఱచి పోకుండ నీనామస్మరణ నొసఁగు... 39

సీ. దేహమున్నవఱకు మోహసాగరమందు
మునుఁగుచుందురు శుద్ధమూఢజనులు
సలలితైశ్వర్యముల్ శాశ్వతం బనుకొని
షడ్భ్రమలను మానఁజాల రెవరు
సర్వకాలము మాయసంసారబద్ధులై
గురునికారుణ్యంబు గోరుకొనరు
జ్ఞానభక్తివిరక్తులైనపెద్దలఁ జూచి
నిందఁజేయక తాము నిలువలేరు
తే. మత్తులైనట్టి దుర్జాతిమనుజులెల్ల
నిన్నుఁ గనలేరు మొదటికే నీరజాక్ష... 40

సీ. ఇలలోన నే జన్మ మెత్తినప్పటినుండి
బలుగడించితినయ్య పాతకములు
తెలిసి చేసితిఁ గొన్ని దెలియఁజాలక చేసి
బాధ నొందితినయ్య పద్మనాభ
అనుభవించెడునప్పు డతిప్రయాసం బంచుఁ
బ్రజలు చెప్పఁగఁ జాల భయముగలిగె
నెగిరిపోవుటకునై యేయుపాయంబైనఁ
జేసి చూతమటన్నఁ జేతకాదు
తే. సూర్యశశినేత్ర నీచాటుఁ జొచ్చి తిపుడు
కలుషములు ద్రుంచి నన్నేలు కష్టమనక... 41

సీ. తాపసార్చిత నేను పాపకర్ముఁ డటంచు
నాకు వంకలఁ బెట్టఁ బోకు సుమ్మి
నాఁటికి శిశులు నాకుఁ జేయుటకంటె
కీఁడు సేయుము నీవు నేస్తమనక
అతిభయంకరు లైన యమదూతలకు నన్ను
నొప్పగింపకు మయ్య యురగశయన
నీదాసులను బట్టి నీవు దండింపంగ
వద్దు వద్దన రెంతపెద్దలైనఁ
తే. దండ్రి వై నీవు పరపీడ దగులఁ జేయ
వాసి గలపేరు కపకీర్తి వచ్చునయ్య... 42
సీ. ధరణిలోపల నేను తల్లిగర్భమునందు
బుట్టినప్పటినుండి పుణ్యమెఱుఁగ
నేకాదశీవ్రతం బెన్నఁ డుండఁగలేదు
తీర్థయాత్రలకైనఁ దిరుగలేదు
పారమార్థిక మైనపనులు సేయఁగలేదు
భిక్ష మొక్కనికైనఁ బెట్టలేదు
జ్ఞానవంతులకైనఁ బూని మ్రొక్కఁగలేదు
ఇతరదానము లైన నియ్యలేదు
తే. నళినదళనేత్ర నిన్ను నే నమ్మినాను
జేరి రక్షింపవే నన్ను శీఘ్రముగను.... 43
సీ. అడవిపక్షుల కెవ్వఁ డాహార మిచ్చెను
మృగజాతి కెవ్వఁడు మేఁతఁ బెట్టె

వనచరాదులకు భోజన మెవ్వఁ డిప్పించెఁ
    జెట్ల కెవ్వఁడు నీళ్లు చేది పోసె
స్త్రీలగర్భంబున శిశువు నెవ్వఁడు పెంచె
    ఫణుల కెవ్వఁడు పోసెఁ బరఁగఁ బాలు
మధుపాళి కెవ్వఁడు మకరంద మొనరించెఁ
    బసుల కెవ్వఁ డొసంగెఁ బచ్చిపూరి
తే. జీవకోట్లను బోషింప నీవెకాని
    వేఱె యొకదాత లేఁడయ్యె వెదకిచూడ...44
సీ. దనుజారి నావంటిదాసజాలము నీకు
    కోటిసంఖ్య గలరు కొదవలేదు
బంట్లసందడివల్ల బహుపరాకై నన్ను
    మఱచిపోకుము భాగ్యమహిమచేత
దండిగా భృత్యులు దగిలి నీకుండంగ
    బక్కబం టేపాటిపనికి నగును
నీవు మెచ్చెడిపనుల్ నేను జేయఁగలేక
    యింతవృథాజన్మ మెత్తినాను
తే. భూజనులలోన నే నప్రయోజకుఁడను
    గనుక నీసత్కటాక్షంబు గలుగఁజేయు... 45
సీ. కమలలోచన నన్నుఁ గన్నతండ్రివిగాన
    నిన్ను నేమఱకుంటి నేను విడక
యుదరపోషణకునై యొకరి నే నాశింప
    నేర నా కన్నంబు నీవు నడపు

పెట్టలే నంటివా పిన్న పెద్దలలోనఁ
    దగవు కిప్పుడు దీయఁ దలఁచినాను
ధనము భారంబయినఁ దలకిరీటము లమ్ము
    కుండలంబులు పైఁడిగొలుసు లమ్ము
తే. కొనకు నీశంఖచక్రముల్ కుదువఁబెట్టి
    గ్రాసము నొసంగి పోషించు కపట ముడిగి ...
సీ. కువలయశ్యామ నీకొలువుచేసిన నాకు
    జీత మెందుకు ముట్టఁ జెప్పవైతి
మంచిమాటలచేతఁ గొంచె మియ్యఁగ లేవు
    కలహ మౌ నీకుఁ జుమ్మి ఖండితముగ
నీవు సాధువు గాన నింతపర్యంతంబు
    చనువుచే నిన్నాళ్లు జరుపవలసె
ఇఁక నే సహింప నీ విపుడు న న్నేమైన
    శిక్షచేసినఁ జేయు సిద్ధ మయితి
తే. నేఁడు కరుణింపకుంటివా నిశ్చయముగఁ
    దెగఁబడితిఁ జూడు నీతోడ జగడమునకు...4
సీ. హరి నీకుఁ బర్యంకమయిన శేషుఁడు చాలఁ
    బవనము భక్షించి బ్రతుకుచుండు
ననువుగా నీకు వాహన మయినఖగరాజు
    గొప్పపామును నోటఁ గొలుకుచుండు
నదిగాక నీభార్య యైనలక్ష్మీదేవి
    దినము పేరంటంబు దిరుగుచుండు

నిన్ను భక్తులు పిల్చి నిత్యపూజలు చేసి
ప్రేమఁ బక్వాన్నముల్ పెట్టుచుండ
తే. స్వస్థముగ నీకు గ్రాసము జరుగుచుండఁ
గాసు నీచేతి దొకటైనఁ గాదు వ్రయము...48
సీ. పుండరీకాక్ష నా రెండుకన్నులనిండ
నిన్నుఁ జూచెడిభాగ్య మెన్నఁడయ్య
వాసిగా నామనోవాంఛ దీరెడునట్లు
సొగసుగా నీరూపుఁ జూపవయ్య
పాపకర్మునికంటెఁ బడక పోవుద మంచుఁ
బరుష మైనప్రతిజ్ఞ పట్టినావ
వసుధలోఁ బతితపావనుఁడ వీవంచు నేఁ
బుణ్యవంతుల నోటఁ బొగడ వింటి
తే. నేమిటికి విస్తరించె నీ కింతకీర్తి
ద్రోహినైనను నాకీవు దొరకరాదె... 49
సీ. పచ్చిచర్మపుఁదిత్తి పసలేదు దేహంబు
లోపల నంతట రోయ రోఁత
నరములు శల్యముల్ నవరంధ్రములు రక్త
మాంసంబుకండలు మైలతిత్తి
బలువైన యెండవానల కోర్వ దెంతైనఁ
దాళలే దాఁకలిదాహములకు
సకలరోగములకు సంస్థానమయియుండు
నిలువ దస్థిరమైన నీటిబుగ్గ

తే. బొందిలోనుండి ప్రాణముల్ పోయినంత
కాటికేకాని కొఱగాదు గవ్వకైన... 50

సీ. బలురోగములకు నీపాదతీర్థమెకాని
వలపుమందులు నాకు వలదువలదు
చెలిమిసేయుచు నీకు సేవఁజేసెదఁగాని
నీదాసకోటిలో నిలుపవయ్య
గ్రహభయంబునకు జక్రము దలంచెదఁగాని
ఘోరరక్షలు గట్టఁ గోరనయ్య
పాముకాటున నిన్ను భజనజేసెదఁగాని
దానిమంత్రము నేను దలఁపనయ్య
తే. దొరికితివి నాకు దండివైద్యుఁడవు నీవు
వేయికష్టాలు వచ్చిన వెఱవనయ్య... 51

సీ. కూటికోసరము నేఁ గొఱగానిజనులచే
బలుగద్దరింపులు బడఁగవలసె
దారసుతభ్రమ దగిలియుండఁగఁగదా
దేశదేశములెల్లఁ దిరుగవలసెఁ
బెనుదరిద్రత పైని బెనఁగి యుండఁగఁగదా
చేరి నీచులసేవ చేయవలసె
నభిమానములు మది నంటియుండఁగఁగదా
పరులఁ జూచిన భీతి పడఁగవలసె
తే. నిటుల సంసారవారిధి నీఁదలేక
వేయివిధముల నిన్ను నే వేఁడుకొంటి... 52

సీ. సాధుసజ్జనులతోఁ జగడమాడినఁ గీడు
కవులతో వైరంబు గాంచఁ గీడు
పరమదీనులఁ జక్కఁబట్టి కొట్టినఁ గీడు
భిక్షుకులను దుఃఖపెట్టఁ గీడు
నిరుపేదలను జూచి నిందఁజేసినఁ గీడు
పుణ్యవంతులఁ దిట్ట పొసఁగుఁ గీడు
సద్భక్తులను దిరస్కారమాడిన గీడు
గురునిద్రవ్యము దోఁచుకొనినఁ గీడు
తే. దుష్టకార్యము లొనరించు దుర్జనులకు
ఘనతరం బయినరకంబు గట్టిముల్లె... 53
సీ. పరులద్రవ్యముమీఁద భ్రాంతినొందినవాఁడు
పరకాంతల నపేక్ష పడెడువాఁడు
అర్థులవిత్తంబు లపహరించెడువాఁడు
దాన మియ్యంగ వద్దనెడువాఁడు
సభలలోపల నిల్చి చాడిచెప్పెడివాఁడు
పక్షపుసాక్ష్యంబు పలుకువాఁడు
విష్ణుదాసులఁ జూచి వెక్కిరించెడువాఁడు
ధర్మసాధులఁ దిట్టఁ దలఁచువాఁడు
తే. ప్రజల జంతుల హింసించుపాతకుండు
కాలకింకరగదలచేఁ గష్టమొందు... 54
సీ. నరసింహ నాతండ్రి నన్నేలు నన్నేలు
కామితార్థము లిచ్చి కావు కావు

దైత్యసంహార చాల దయయుంచు దయయుంచు
దీనపోషక నీవె దిక్కు దిక్కు
రత్నభూషితవక్ష రక్షించు రక్షించు
భువనరక్షక నన్నుఁ బ్రోవు ప్రోవు
మారకోటిసరూప మన్నించు మన్నించు
పద్మలోచన చేయి పట్టు పట్టు
తే. సురవినుత నేను నీచాటుఁ జొచ్చినాను
నామొరాలించి కడతేర్చు నాగశయన... 55
సీ. నీభక్తులను గనుల్ నిండఁ జూచియు రెండు
చేతుల జోహారు సేయువాఁడు
నేర్పుతో నెవరైన నీకథల్ చెప్పంగ
వినయమందుచుఁ జాల వినెడువాఁడు
తనగృహంబునకు నీ దాసులు రాఁ జూచి
పీఁటపైఁ గూర్చుండఁ బెట్టువాఁడు
నీసేవకులజాతి నీతు లెన్నక చాల
దాసోఽహ మని జేరఁ దలఁచువాఁడు
తే. పరమభక్తుండు ధన్యుండు భానుతేజ
వానిఁ గనుఁగొన్నఁ బుణ్యంబు వసుధలోన...
సీ. పంజరంబునఁ గాకిపక్షి నుంచిన లెస్స
పలుకునే వింతైన చిలుకవలెను
గార్దభంబును దెచ్చి కళ్లె మింపుగ వేయఁ
దిరుగునే గుఱ్ఱంబుతీరుగాను

ఎనుపపోతును మావటీఁడు శిక్షించిన
నడుచునే మదవారణంబువలెను
పెద్దపిట్టకు మేఁతఁ బెట్టి పెంచినఁ గ్రొవ్వి
సాగునే వేఁటాడుడేగవలెను
తే. కుజనులను దెచ్చి నీసేవకొలఁకుఁ బెట్ట
వాంఛతోఁ జేతురే భక్తవరులవలెను... 57
సీ. నిగమాదిశాస్త్రముల్ నేర్చినద్విజుఁడైన
యజ్ఞకర్తకు సోమయాజియైన
ధరణిలోపలఁ బ్రభాతస్నానపరుఁడైన
నిత్యసత్కర్మాదినిరతుఁడైన
నుపవాసనియమంబు లొందుసజ్జనుఁడైనఁ
గావివస్త్రము గట్టు ఘనుఁడునైనఁ
దండి షోడశమహాదానపరుండైన
సకలయాత్రలు సల్పు సరసుఁడైన
తే. గర్వమునఁ గష్టపడి నిన్నుఁ గానకున్న
మోక్షసామ్రాజ్య మొందఁడు మోహనాంగ.
సీ. పక్షివాహన నేను బ్రతికినన్నిదినాలు
కొండెగాండ్రను గూడి కుమతినైతి
నన్నవస్త్రము లిచ్చి యాదరించుము నన్నుఁ
గన్నతండ్రివి నీవె కమలనాభ
మరణమయ్యెడినాఁడు మమతతో నీయొద్ది
బంట్లఁ దోలుము ముందు బ్రహ్మజనక

ఇనజభటావళి యీడిచికొని పోక
కరుణతో నాయొద్దఁ గావలుంచు
తే. కొనకు నీసన్నిధికిఁ బిల్చుకొనియు నీకు
సేవకునిఁ జేసికొనవయ్య శేషశయన... 59
సీ. నీకు దాసుఁడనంటి నిన్ను నమ్ముకయుంటిఁ
గాన నాపై నేఁడు కరుణఁ జూడు
దోసి లొగ్గితి నీకు ద్రోహ మెన్నఁగఁబోకు
పద్మలోచన నేను బరుఁడఁగాను
భక్తి నీపైనుంచి భజనఁజేసెదఁ గాని
పరుల వేఁడను జుమ్మి వరము లిమ్ము
దండిదాతవు నీవు తడవుసేయక కావు
ఘోరపాతకరాశి గొట్టివైచి
తే. శీఘ్రముగఁ గోర్కె లీడేర్చు చింతదీర్చు
నిరతముగ నన్నుఁ బోషించు నెనరునుంచు. 60
సీ. విద్యనేర్చితి నంచు విఱ్ఱవీఁగఁగ లేదు
భాగ్యవంతుఁడ నంచుఁ బలుకలేదు
ద్రవ్యవంతుఁడ నంచుఁ దలుచు నిక్కఁగ లేదు
నిరతదానములయిన నెఱపలేదు
పుత్రవంతుఁడ నంచుఁ బొగడుచుండఁగలేదు
భృత్యవంతుఁడ నంచుఁ బొగడలేదు
శౌర్యవంతుఁడ నంచు సంతసింపఁగలేదు
కార్యవంతుఁడ నంచుఁ గడవలేదు

తే. నలుగురికి మెప్పుగానైన నడవలేదు
నళినదళనేత్ర నిన్నునే నమ్మినాను... 61

సీ. అతిలోభులను భిక్ష మడుగఁబోవుట రోఁత
తనద్రవ్య మొకరింట దాఁచ రోఁత
గుణహీనుఁ డగువాని కొలువుగొల్చుట రోఁత
యొరులపంచలక్రింద నుండ రోఁత
భాగ్యవంతునితోడఁ బంతమాడుట రోఁత
గుణిలేనిబంధులఁ గూడ రోఁత
ఆదాయములులేక యప్పుదీయుట రోఁత
జారచోరులఁ గూడి చనుట రోఁత
తే. యాదిలక్ష్మీశ నీబంటు నయితి నయ్య
యింక నెడఁబాయ జన్మం బదెన్న రోఁత... 62

సీ. వెట్టివానికి నేల వేదాంతగంబులు
మోటువానికి మంచిపాటలేల
పసులగాఁపరి కేల పరతత్త్వబోధలు
విటకాని కేలపో విష్ణుకథలు
వదరుకుంతల కేల వ్రాఁతపుస్తకములు
తిరుగుద్రిమ్మరి కేల దేవపూజ
ద్రవ్యలోభికి నేల దాతృత్వగుణములు
దొంగబంటుకు మంచిసంగతేల
తే. క్రూరజనులకు నీమీఁదఁ గోరికేల
ద్రోహిపాపాత్ములకు దయాదుగిఖమేల... 63

సీ. నాతండ్రి నాదాత నాయిష్టదైవమా
నన్ను మన్ననసేయు నారసింహ
దయయుంచు నామీఁదఁ దప్పులన్ని క్షమించు
నిగమగోచర నాకు నీవె దిక్కు
నే దురాత్ముఁడనంచు నీమనంబునఁ గోప
గింపఁబోకుము స్వామి కేవలముగ
ము_క్తిదాయక నీకు మ్రొక్కెనందుకు నను
గరుణించి రక్షించు కమలనాభ
తే. దండిదొర వంచు నీవెంటఁ దగిలినాను
నేఁడు ప్రత్యక్షమై నన్ను నిర్వహింపు... 64

సీ. వేమాఱు నీకథల్ వినుచు నుండెడువాఁడు
పరులముచ్చటమీఁద భ్రాంతిపడఁడు
అగణితంబుగ నిన్నుఁ బొగడనేర్చినవాఁడు
చెడ్డమాటను నోటఁ జెప్పఁబోఁడు
ఆస_క్తిచేత ని న్ననుసరించెడివాఁడు
ధనమదాంధులవెంటఁ దగులఁబోఁడు
సంతసంబున నిన్ను స్మరణఁ జేసెడివాఁడు
చెలఁగి నీచులపేరుఁ దలఁపఁబోఁడు
తే. నిన్ను నమ్మినభ_క్తుండు నిశ్చయముగఁ
గోరి చిల్లరదైవముల్ గొల్వఁబోఁడు... 65

సీ. నే నెంతవేఁడిన నీ కేల దయరాదు
పలుమాఱు పిలిచినఁ బలుక వేమి

పలికిన నీకున్న పద వేమి పోవు నీ
మోమైనఁ జూడచూప వేమి నాకు
శరణుఁ జొచ్చినవాని సవరించవలెఁగాక
పరిహరించుట నీకు బిరుదుగాదు
నీదాసులకు నీవు నిర్వహింపకయున్నఁ
బరు లెవ్వ రగుదురు పంకజాక్ష
తే. దాత దైవంబు తల్లియుఁ దండ్రి నీవె
నమ్మియున్నాను నీపాదనలినములను... 66
సీ. వేదముల్ చదివెడు విప్రవర్యం బైన
రణము సాధించెడురాజు లైన
వర్తకకృషికుఁ డౌ వైశ్యముఖ్యం బైనఁ
బరిచరించెడి శూద్రవర్యుఁ డైనఁ
మెచ్చుఖడ్గముఁ బట్టి మెఱయుమ్లేచ్ఛుం డైనఁ
బ్రజల కిక్కఱపడు రజకుఁ డైన
చర్మ మమ్మెడి హీనచండాలనరుఁ డైన
నీమహీతలమందు నెవ్వఁ డైన
తే. నిన్నుఁ గొనియాడుచుండెనా నిశ్చయముగ
వాఁడు మోక్షాధికారి యీవసుధలోన... 67
సీ. సకలవిద్యలు నేర్చి సభ జయింపఁగవచ్చుఁ
బూర్ణుఁడై రణమందుఁ బోరవచ్చు
రాజరాజై పుట్టి రాజ్య మేలఁగవచ్చు
హేమగోదానంబు లియ్యవచ్చు

గగనమందున్న చుక్కల నెంచఁగా వచ్చు
జీవరాసులపేళ్లు చెప్పవచ్చు
అష్టాంగయోగము లభ్యసింపఁగవచ్చు
మేఁకరీతిగ నాకు మేయవచ్చుఁ
తే. దామరసగర్భహరపురందరుల కైన
నిన్ను వర్ణింపఁ దర మౌనె నీరజాక్ష... 68
సీ. నరసింహ నీవంటిదొరను సంపాదించి
కుమతిమానవుల నేఁ గొల్వఁ జాల
నెక్కువైశ్వర్యంబు లియ్య లేకున్నను
బొట్టకుమాత్రము పోయరాదె
ఘనముగా దిది నీకు కలవునఁ బోషింపఁ
గష్ట మెంతటిస్వల్పకార్యమయ్య
పెట్టఁ జాలక యేల భిక్ష మెత్తించెదు
నన్ను బీదను జేసినా వదేమి
తే. అమల కమలాక్ష నే నిట్లు శ్రమపడంగఁ
గన్నులకుఁ బండువై నీకుఁ గానఁబడునె... 69
సీ. వనజాతనాభ నీవంకఁ జేరితి నేను
గట్టిగా ననుఁ గావు కావు మనుచు
వచ్చినందుకు వేగ వరము లియ్యకఁ గాని
లేవఁబోయిన నిన్ను లేవనియ్యఁ
గూర్చుండఁబెట్టి నీకొంగుఁ గట్టిగఁ బట్టి
పుచ్చుకొందును జూడు భోగిశయన

ఈవేళ నీకడ్డ మెవరు వచ్చిననుగాని
వారికైనను లొంగి వదఁకఁబోను
తే. గోపగాఁడను నీవు నాగుణము తెలిసి
యిప్పుడే నన్ను రక్షించి యేలుకొమ్ము... 70
సీ. ప్రహ్లాదుఁ డేపాటి పైడికానుక లిచ్చె
మదగజం బెన్నిచ్చె మౌక్తికములు
నారదుం డెన్నిచ్చె నగలు రత్నంబు ల
హల్య నీ కేయగ్రహార మిచ్చె
ఉద్ధవ నీ కేపాటియూడిగంబులు చేసె
ఘనవిభీషణుఁ డేమి కట్న మిచ్చె
పంచపాండవు లేమి లంచ మిచ్చిరి నీకు
ద్రౌపది నీకెంత ద్రవ్య మిచ్చె
తే. నీకు వీరంద అయినట్లు నేను గాన
యొందు కని నను రక్షింప విందువదన... 71
సీ. వాంఛతో బలిచక్రవర్తిదగ్గఱఁ జేరి
భిక్ష మెత్తితి వేల బిడియపడక
యడవిలో శబరి దియ్యనిఫలా లందియ్యఁ
జేతు లొగ్గితి వేల సిగ్గుపడక
వేడ్కతో వేవేగ విదురునింటికి నేఁగి
విందుగొంటి వదేమి వెలితిపడక
నడుకు లల్పము కుచేలుఁడు గణించుక దేర
బొక్కసాగితి వేల లెక్కగొనక

తే. భక్తులకు నీవు పెట్టుట భాగ్యమౌను
వారి కాశించితివి తిండివాఁడ వగుచు... 72

సీ. స్తంభమం దుదయించి దానవేంద్రునిఁ ద్రుంచి
కరుణతోఁ బ్రహ్లాదుఁ గాచినావు
మకరిచేఁ జిక్కి సామజము దుఃఖించంగఁ
గృపయుంచి వేగ రక్షించినావు
శరణంచు నావిభీషణుఁడు నీచాటున
వచ్చినప్పుడె లంక నిచ్చినావు
ఆకుచేలుఁడు చేరెఁ డటుకు లర్పించిన
బహుసంపదల నిచ్చి పంపినావు
తే. వారివలె నన్నుఁ బోషింప వశముగాద
యింతవలపక్ష మేల శ్రీకాంత నీకు... 73

సీ. వ్యాసుఁ డేకులమందు వాసిగా జన్మించె
విదురుఁ డేకులమందు వృద్ధిఁ బొందె
గర్గుఁ డేకులమందు ఘనముగా వర్ధిల్లె
నావసిష్ఠుం డెట నవతరించె
నింపుగా వాల్మీకి యేకులంబున హెచ్చె
గుహుఁ డనుపుణ్యుఁ డేకులమువాఁడు
శ్రీశుకుఁ డెచ్చటఁ జెలఁగి జన్మించెను
శబరి యేకులమందు జన్మ మొందె
తే. నేకులంబున వీ రింద తెచ్చినారు
నీకృపాపాత్రులకు జాతి నీతు లేల... 74

సీ. వసుధాస్థలంబున వర్ణహీనుఁడుగాని
బహుళదురాచారపరుఁడుగాని
తడవి కా సివ్వనిధర్మశూన్యుఁడుగాని
చదువు నేరనిమూఢజనుఁడుగాని
సకలమానవులు మెచ్చనికృతఘ్నుఁడుగాని
చూడ సొంపును లేనికుంఠగాని
అప్రతిష్ఠలకు లోనైనదీనుఁడుగాని
మొదటి కే మెఱుఁగనిమోటుగాని
తే. ప్రతిదినము నీదుభజనచేఁ బరఁగునట్టి
వాని కేవంక లేదయ్య వచ్చు ముక్తి... 75
సీ. ఇభకుంభములమీఁది కెగిరెడిసింగంబు
మట్టునే కుఱు చైనమూషకమును
నవచూతపత్రముల్ నమలుచున్న పికంబు
గొఱకునే జిల్లేడుకొనలు నోట
అరవిందమకరంద మనుభవించెడి తేఁటి
పోవునే పల్లేరుపూలకడకు
లలితమైనరసాలఫలముఁ గోరెడిచిల్క
మెసవునే భ్రమత నుమ్మెత్తకాయ
తే. నిలను నీకీర్తనలు పాడ నేర్చినతఁడు
పరులకీర్తనఁ బాడునే యరసి చూడ... 76
సీ. సర్వేశ నీపాదసరసిజద్వయమందుఁ
జిత్త ముంచఁగ లేను జెదరకుండ

నీవైన దయ యుంచి నిలిచి యుండెడునట్లు
చేసి నన్నిపు డేలు సేవకుఁడను
వనజలోచన నేను వట్టిమూర్ఖుఁడ సుమ్మి
నీస్వరూపముఁ జూడ నేర్పు వేగ
తనకుమారున కుగ్గు దల్లి వోసినయట్లు
భక్తిమార్గం బనుపాలుఁ బోసి
తే. ప్రేమతో నన్నుఁ బోషించి పెంచికొనుము
ఘనత కెక్కించు నీదాసగణములోన...
సీ. జీమూతవర్ణ నీమోముతో సరిరాక
కమలారి యతికళంకమునఁ బడియె
సొగసైన నీనేత్రయుగముతో సరిరాక
నళినబృందము నీళ్ల నడుమఁ జేరెఁ
గరిరాజవరద నీగళముతో సరిరాక
పెద్దశంఖము బొబ్బ పెట్టఁ దొడఁగె
శ్రీపతి నీదివ్యరూపుతో సరిరాక
పుష్పబాణుఁడు నీకుఁ బుత్త్రుఁ డయ్యె
తే. నిందిరాదేవి నిన్ను మోహించి విడక
నీకుఁ బట్టమహిషి యయ్యె నిశ్చయముగ..
సీ. హరిదాసులను నింద లాడకుండినఁ జాలు
సకలగ్రంథమ్ములు చదివినట్లు
భిక్ష మియ్యంగఁ దప్పింపకుండినఁ జాలుఁ
జేముట్టి దానంబు చేసినట్లు

మించి సజ్జనుల వంచించకుండినఁ జాలు
నింపుగా బహుమాన మిచ్చినట్లు
దేవాగ్రహారముల్ దీయకుండినఁ జాలుఁ
గనకకంబపుగుళ్లు గట్టినట్లు
తే. ఒకనివర్షాశనము ముంచకున్నఁ జాలుఁ
జేరుకీర్తిగ సత్రముల్ పెట్టినట్లు.... 79
సీ. ఇహలోకసౌఖ్యము లిచ్ఛగించెద మన్న
దేహ మెప్పటికిఁ దా స్థిరత నొంద
దాయుష్య మున్నపర్యంతము పటుతయు
నొక్కతీరున నుండ దుర్విలోన
బాల్యయువత్వదుర్బలవార్ధకము లను
మూఁటిలో మునిఁగెడి మూటకీకొంప
భ్రాంతితో దీనిఁ గాపాడుద మనుకొన్నఁ
గాలమృత్యువుచేతఁ గోలుపోవు
తే. నమ్మరా దయ్య యిది మాయనాటకంబు
జన్మ మిఁక నొల్ల న న్నేలు జలజనాభ... 80
సీ. వదనంబు నీనామభజన గోరుచు నుండు
జిహ్వ నీకీర్తనల్ సేయఁ గోరు
హస్తయుగ్మంబు ని న్నర్చింపఁ గోరును
గర్ణముల్ నీమీఁదికథలు గోరుఁ
దనువు నీసేవయే ఘనముగాఁ గోరును
నయనముల్ నీదర్శనంబు గోరు

మూర్ధ నీపాదముల్ మ్రొక్కఁగాఁ గోరును
ఆత్మ నీదై యుండు నరసి చూడ
తే. స్వప్నమున నైన నేవేళ సంతతమును
బుద్ధి నీపాదములయందుఁ బూనియుండు... 81
సీ. పద్మాక్ష మమతచేఁ బరము నందెద మంచు
విఱ్ఱవీఁగెద మయ్య వెఱ్ఱిపట్టి
మాస్వతంత్రం బైన మదము గండ్లకుఁ గప్పి
మొగముపట్టదు కామమోహమునను
బ్రహ్మదేవుండైన బైఁడిదేహము గల్గఁ
జేసి వేయక మమ్ముఁ జెఱిచె నతఁడు
తుచ్ఛమైనటువంటి తోలెమ్ముకలతోడి
ముఱికిచెత్తలు చేర్చి మూటకట్టి
తే. నీశరీరాలు పడిపోవు నెఱుఁగ కేము
కాముకుల మైతి మిఁక మిమ్ముఁ గానలేము...82
సీ. గరుడవాహన దివ్యకౌస్తుభాలంకార
రవికోటితేజ సారంగవదన
మణిగణాన్విత హేమమకుటాభరణ చారు
మకరకుండలలసన్మందహాస
కాంచనాంబరరత్నకాంచీవిభూషిత
సురవరార్చిత చంద్రసూర్యనయన
కమలనాభ ముకుంద గంగాధరస్తుత
రాక్షసాంతక నాగరాజశయన

తే. పతితపావన లక్ష్మీశ బ్రహ్మజనక
భక్తవత్సల సర్వేశ పరమపురుష... 83

సీ. పలుమారు దశరూపములు ధరించితి వేల
నేకరూపముఁ బొంద వేల నీవు
నయమున క్షీరాబ్ధినడుమఁ జేరితి వేల
రత్నకాంచనమందిరములు లేవె
పన్నగేంద్రునిమీఁదఁ బవ్వళించితి వేల
జలతారుపట్టెమంచములు లేవె
రెక్కలు గలపక్షి నెక్కసాగితి వేల
గజతురగాందోళికములు లేవె
తే. వనజలోచన యిటువంటివైభవములు
సొగసుగా నీకుఁ దోఁచెనో సుందరాంగ... 84

సీ. తిరుపతిస్థలమందుఁ దిన్నగా నే నున్న
వేంకటేశుఁడు మేఁత వేయలేఁడొ
పురుషోత్తమమున కేఁ బోయినఁ జాలు జ
గన్నాథుఁ డన్నంబుఁ గడపలేఁడొ
శ్రీరంగమునకు నేఁ జేరఁబోయినఁ జాలు
స్వామి గ్రాసముఁ బెట్టి సాఁకలేఁడొ
కాంచీపురములోనఁ గదిసి నే గొలువున్న
గరివరదుఁడు పొట్టఁ గడపలేఁడొ
తే. ఎందుఁ బోవక నేను నీమందిరమున
నిలిచితిని నీకు నామీఁద నెనరు లేదు... 85

సీ. తార్క్ష్యవాహన నీవు దండిదాత వటంచుఁ
గోరి వేడుక నిన్నుఁ గొల్వ వచ్చి
యర్థిమార్గమును నే ననుసరించితి నయ్య
లావైనఁ బదునాల్గులక్షలైన
వేషముల్ వేసి నావిద్యాప్రగల్భతఁ
జూపసాగితి నీకు సుందరాంగ
ఆనంద మైన నే నడుగవచ్చిన దిచ్చి
వాంఛఁ దీర్పుము నీలవర్ణ వేగ
తే. నీకు నావిద్య హర్షంబు గాకయున్న
తేపతేపకు వేషముల్ దేను సుమ్మి... 86

సీ. అమరేంద్రవినుత నే నతిదురాత్ముఁడ నంచుఁ
గలలోననైనను గనులఁ బడవు
నీవు ప్రత్యక్షమై నిలువకుండిన మానె
దొడ్డగా నొకయుక్తి దొరికెనయ్య
గట్టికొయ్యను దెచ్చి ఘనముగా ఖండించి
నీస్వరూపము చేసి నిలుపుకొంచు
ధూపదీపము లిచ్చి తులసితోఁ బూజించి
నిత్యనైవేద్యముల్ నేమముగను
తే. నడుపుచును నిన్నుఁ గొలిచెద నమ్మి బుద్ధి
నీప్రపంచంబు గలిగె నా కింతెచాలు... 87

సీ. భువనేశ గోవింద రవికోటిసంకాశ
పక్షివాహన భక్తపారిజాత

యంభోజభవరుద్ర జంభారిసన్నుత
సామగానవిలోల సారసాక్ష
వనధిగంభీర శ్రీవత్సకౌస్తుభవక్ష
శంఖచక్రగదాసిశార్ఙ్గహస్త
దీనరక్షక వాసుదేవ దైత్యవినాశ
నారదార్చిత దివ్యనాగశయన
తే. చారునవరత్నకుండల శ్రవణయుగళ
విబుధవందితపాదాబ్జ విశ్వరూప... 88
సీ. నాగేంద్ర శయన నీనామమాధుర్యంబు
మూఁడుకన్నులసాంబమూర్తి కెఱుక
పంకజాతాక్ష నీబలపరాక్రమ మెల్ల
భారతీపతియైన బ్రహ్మ కెఱుక
మధుకైటభారి నీమాయాసమర్థత
వసుధలో బలిచక్రవర్తి కెఱుక
పరమాత్మ నీదగుపక్షపాతిత్వంబు
దశశతాక్షులపురందరుని కెఱుక
తే. వీరి కెఱుక గునీకథల్ వింత లెల్ల
నరుల కెఱుక కన్న నెవరైన నవ్విహారె... 89
సీ. అంద ఱేమైన నిన్నడుగ వచ్చెదరంచు
క్షీరసాగరమందుఁ జేరినావు
నీచుట్టు సేవకుల్ నిలువకుండుటకునై
భయదసర్పముమీఁదఁ బండినావు

భక్తబృందము వెంటఁ బడి చరించెద రంచు
  నెగసి పొయ్యెడిపక్షి నెక్కినావు
దాసులు నీద్వార మాసింప కుంటకు
  మంచియోధుల కావ లుంచినావు
తే. లావుఁ గలవాఁడ వైతి వేలాగు నేను
నిన్నుఁ జూతును నాతండ్రి నీరజాక్ష... 90
సీ. నీకథల్ చెవులలోఁ సోఁకుట మొదలుగాఁ
  బులకాంకురము మేనఁ బుట్టువాఁడు
నయమైన నీదివ్యనామకీర్తనలోన
  మగ్నుఁడై దేహంబు మఱచువాఁడు
ఫాలంబుతో నీదు పాదయుగ్మమునకుఁ
  బ్రేమతో దండ మర్పించువాఁడు
హే పుండరీకాక్ష హే రామ హరి యంచు
  వేడ్కతోఁ గేకలు వేయువాఁడు
తే. చిత్తకమలంబునను నిన్నుఁ జేర్చువాఁడు
నీదులోకమునం దుండు నీరజాక్ష... 91
సీ. నిగమగోచర నేను నీకు మెప్పగునట్లు
  లెస్సగాఁ బూజింపలేను సుమ్మి
నాకుఁ దోఁచినభూషణములు పెట్టెద నన్నఁ
  గౌస్తుభమణి నీకుఁ గలదు ముందె
భక్ష్యభోజ్యముల నర్పణముఁ జేసెద నన్న
  నీవు పెట్టితి సుధ నిర్జరులకుఁ

గలిమికొద్దిగఁ గానుకల నొసంగెద నన్ను
భార్గవీదేవి నీభార్య యయ్యె
తే. నన్ని గలవాఁడ వఖిలలోకాధిపతివి
నీకు సొమ్ములు పెట్ట నే నెంతవాఁడ... 92
సీ. నవసరోజదళాక్ష నన్నుఁ బోషించెడు
దాతవు నీ వంచు ధైర్యపడితి
నామనంబున నిన్ను నమ్మినందుకుఁ దండ్రి
మేలు నా కొనరింపు నీలదేహ
భళిభళి నీయంతప్రభువు నెక్కడఁ జూడఁ
బుడమిలో నీపేరు పొగడవచ్చు
ముందుఁ జేసిన పాపమును నశింపఁగఁ జేసి
నిర్వహింపుము నన్ను నేర్పుతోడఁ
తే. బరమసంతోష మాయె నాప్రాణములకు
నీఋణము దీర్చుకొన నేర నీరజాక్ష... 93
సీ. ఫణులపుట్టలమీఁదఁ బవ్వళించినయట్లు
పులులచోటులఁ జేరఁబోయినట్లు
మకరివర్గం బున్నమడుఁగు జొచ్చినయట్లు
గంగదాపున నిండ్లు గట్టినట్లు
చెదలుభూమిని చాఁప చేరఁ బఱచినట్లు
లోటిబిందెలఁ బాల నునిచినట్లు
వెఱ్ఱివానికి బహువిత్త మిచ్చినయట్లు
కమ్మగుడిసె మందుఁ గాల్చినట్లు

తే. స్వామి నీభక్తవరులు దుర్జనులతోడఁ
జెలిమిఁ జేసినయట్లైనఁ జేటువచ్చు... 94

సీ. దనుజసంహార చక్రధర నీకు దండంబు
లిందిరాధిప నీకు వందనంబు
పతితపావన నీకు బహునమస్కారముల్
నీరజాతదళాక్ష నీకు శరణు
వాసవార్చిత మేఘవర్ణ నీకు శుభంబు
మందరధర నీకు మంగళంబు
కంబుకంధర శార్ఙ్గకర నీకు భద్రంబు
దీనరక్షక నీకు దిగ్విజయము
తే. సకలవైభవములు నీకు సార్వభౌమ
నిత్యకల్యాణములు నగు నీకు నెపుడు... 95

సీ. మత్స్యావతారమై మడుగులోపలఁ జొచ్చి
సోమకాసురుఁ ద్రుంచి చోద్యముగను
దెచ్చి వేదములెల్ల దేవభూసురులకు
మెచ్చి యిచ్చితి నీవు మేలు నొంద
నావేదముల నియ్యనాచారనిష్ఠల
ననుభవించుచు నుందు రవనిసురులు
సకలపాపంబులు సమసిపోవునటంచు
మనుజు లందఱు నీదుమహిమఁ దెలిసి
తే. యుందు రిటువంటివారు నీయునికి దెలియ

వారలకు వేగ మోక్షంబు వచ్చు ననఘ... 96

సీ. కూర్మావతారమై కుధరంబు క్రిందను
గోర్కితో నుండవా కోమరుమిగుల
వరహావతారమై వనభూములను జొచ్చి
శిక్షింపవా హిరణ్యాక్షు నపుడు
నరసింహమూర్తివై నరభోజను హిరణ్య
కశిపుని ద్రుంపవా కాంతిమీఱ
వామనరూపమై వసుధలో బలిచక్ర
వర్తి నణంపవా వైర ముడిగి
తే. యిట్టిపను లెల్లఁ జేయఁగా నెవ్వరికిని
దగును నరసింహ నీకె కాఁ దగును గాక...97

సీ. లక్ష్మీశ నీదివ్యలక్షణగుణములఁ
వినఁ జాల కెప్పుడు వెఱ్ఱి నైతి
నావెఱ్ఱిగుణములు నయముగా ఖండించి
నన్ను రక్షించు మోనళిననేత్ర
నిన్ను నే నమ్మితి నితరదైవముల నే
నమ్మలే దిప్పుడు నాగశయన
కాపాడినను నీవె కష్టపెట్టిన నీవె
నీపాదకమలముల్ నిరత మేను
తే. నమ్మియున్నాను నీపాదనళినభక్తి
వేగ దయచేసి రక్షించు వేదవేద్య... 98

సీ. అమరేంద్రవినుత ని న్ననుసరించినవారు

ముక్తిఁ బొందిరి వేగ ముదముతోడ
నీపాదపద్మముల్ నెఱ నమ్మియున్నాను
నాకు మోక్షం బిమ్ము నళిననేత్ర
కాచి రక్షించు నన్ గడతేర్చు వేగమే
నీసేవకునిఁ జేయు నిశ్చయముగఁ
గాపాడినను నీకుఁ గైంకర్యపరుఁడనై
చెలఁగి నీపనులను జేయువాఁడ
తే. ననుచుఁ బలుమాఱు వేఁడెద నబ్జనాభ
నాకుఁ బ్రత్యక్ష మగుము ని న్నమ్మినాను...99

సీ. శేషప్ప యనుకవి చెప్పినపద్యముల్
చెవుల కానందమై చెలఁగుచుండు
నేమనుజుం డైన నెలమి నీశతకంబు
భక్తితో విన్న సత్ఫలము గలుగుఁ
జెలఁగి యీపద్యముల్ జేర్చి వ్రాసినవారు
కమలాక్షుకరుణను గాంతు రెపుడు
నింపుగాఁ బుస్తకం బెపుడుఁ బూజించిన
దురితజాలంబులు దొలఁగి పోవు
తే. సిద్ధిపుణ్యాకరం బని యెపుడు జనులు
గష్ట మెన్నక పఠియింపఁ గలుగు ముక్తి
భూషణవికాస శ్రీధర్మపురనివాస
దుష్టసంహార నరసింహ దురితదూర. 100

పీఠిక.

ఈశతకము రచించినకవి భల్లా పేరయ. ఇతఁడు కౌండిన్యసగోత్రుఁడు లింగనకుఁ బౌత్రుఁడు పెద్దనకుఁ గుమారుఁడు. శతకకవులచరిత్ర మీశతకము నెఱుంగదు కవి వైదికబ్రాహ్మణుఁడై యుండును.

భద్రగిరిశతకము సింహాద్రినారసింహశతకము వెంకటాచలవిహారశతకము మట్టపల్లి నృసింహశతకము తెగలోఁ జేరినది. యవనులు సైన్యసహితులై వచ్చి హైందవదేవాలయములను భగ్నముగావించు తఱి దేశమునందు బయలువెడలి క్షోభ కీతెగ శతకములు దృష్టాంతప్రాయములుగ నున్నవి. పరస్పరవైషమ్యములతో నిండియున్న యాంధ్రులను లోఁబఱచికొని వారిమతమునకు దేశమునకు సంఘమునకు రాజ్యతృష్ణాపరవశులు మతోద్రేకులు నగుయవనులు గావించినదురంతములు తెలుపుచరిత్రకాలమునాఁటి యీతెగశతకములు భావిచరిత్రమునకుఁ బరమ ప్రమాణములు కాఁగలవు.

నైజాము ప్రభువులవద్దనుండి సామాన్యసైనికోద్యోగిగా నియమింపఁబడిన ధంసాయను యవనుఁడు వేల్పుకొండ (ఇది ఒరంగల్లునకు ౨౮ మైళ్ల దూరమునఁ గలదు) పై దుర్గములుగట్టి దేశము నాక్రమించుకొనుటకు బయలువెడలి యెన్నియో దురంతములు గావించెను. ఈతనిదురంతములు

శ్రీనాథుని వేంకటరామకవికృత ఆశ్వారాయచరిత్ర మునందుఁ గలవు. దేశద్రోహులగు కొందఱను తనలోఁ గలిపికొని గౌరవపాత్రము లగుసంస్థానములను బెక్కింటిని రూపుమాపి కడ కీతఁడు భద్రాచలమును ముట్టడించెను. పురవాసుల నందఱ నానా వస్థలపాలు గావించెను. దేవళములోఁ జొరఁబడి విగ్రహముల నెక్కడఁ బాడుచేయునో యని యర్చకులు శ్రీరామాదివిగ్రహములను బోలవరమునకు రహస్యముగాఁ బడవలపై నెట్లో చేర్చిరి. భక్తులం దఱు దిక్కుచెడి ధంసాచే నవస్థలఁబడుచుండ నీవు సుఖముగాఁ బోలవరములోఁ దలదాఁచుకొంటివా రామా! నిన్నింతతో సీతురకలు విడువరని నిష్ఠురములాడుచు నీవేరయకవి శతకమును రచించెను. ధంసా పరిపాలనము శ్రీరామచంద్రుఁడు వలసకేఁగి నట్లు భద్రాద్రిలోనిశాసనమునందుఁ గలదు. దాని నిట నుదాహరించెదము.

“స్వస్తిశ్రీ విజయాభ్యుదయ శా॥ శ॥ ౧౫౭౮ అగు నేటి వర్తమానవ్యవహారికచాంద్రమాన నందన నామసం॥ వైశాఖ శు ౧ లు భానువారము శ్రీభద్రాచలసీతారామచంద్ర మహాప్రభువు వారిసన్నిధిని శ్రీరామదాసుగారు తానీషాగారి యనుమతివెంబడిని జరిగించినదేవబ్రాహ్మణవృత్తులు శ్రీవారిసన్నిధిని జరుగు ఉత్సవప్రకరణములు వ్రాసియున్న శాస

నము. ధంసా ప్రపంచములో శ్రీవారు పోలవరము వలస వేంచేసినపుడు వకదుర్మార్గుడు శాసనం చెక్కి వేసినందున సర్వజనులు తెలిసి సంతోషించేటందుకు లేకపోగా ఆదుర్మార్గుడు పుత్రమిత్రకళత్రాదులతో నశించిపోయినాడు" (ఆలయములోని శాసనము).

ఈవిధముగా ధంసాదుర్నయము గ్రంథములందు శాసనములందు శాశ్వత మొనర్పఁబడెను. 105 వ పద్యమువలన ధంసా కధికార మిచ్చినవాఁడు విభ రాహీముఖా నని తెలియును. క్రీ. శ 1687 లో ఔరంగజేబు తనపుత్త్రుఁ డగుమహామ్మదు ఆజా ముతో గోలకొండ ముట్టడింపవచ్చినపుడు తానీషా యెడ ద్రోహముతలఁచి గుట్టు తెలిపినవాఁడును స్వామిద్రోహియు నగు ఇబ్రహీమె యిందుఁ జేర్కొనబడిన యిభరాహీముఖాను. ఇతఁడు ఔరంగజేబు పాలనకాలమునఁ బ్రముఖుఁడై ధంసాచేత నింతలేసి పనులు చేయించెను.

తానీషా రాజ్యాంతమున ఇబ్రహీముకాలము నుండి ధంసా ప్రముఖుఁడయ్యెను. ఔరంగజేబు అంత్యకాలము ధంసా విజృంభణకాలము నొక టియె. శ్రీరాముఁడు పోలవరమునకు వలస యేగి నది సర్వధారిసంవత్సరమున. అక్కడ నున్నది ఐదేండ్లు. తరువాత పూసపాటి విజయరామరాజు సీతారామరాజులకాలమున విజయసంవత్సరమునఁ

దిరిగి భద్రగిరికి వేంచేసెను. వీని నన్నింటిని సమన్వ యించితిమేని ధంసా భద్రగిరిమీదికి దండెత్తి రెండు వందలసంవత్సరము లైయుండునని చెప్పవచ్చును. ఇది ఔరంగజేబు అంత్యకాలమునకు పూసపాటి విజయరామరాజు రాజ్యారంభకాలమునకు సర్వ ధారివిజయసంవత్సరములకు జేరువగా నున్నది. కాల నిర్ణయమును గార్బె మజిలీయొకమాఱు విపులముగా వ్రాయనున్నారము.

ఇందలి కవిత సరళముగ సుబోధముగ నున్నది. భగవంతునిహృదయము వచ్చిపోవునటుల యీకవి వ్రాసినినిష్ఠురవాక్యములు కవి పరితాపాతిశయమును వెల్లడించుచున్నవి. శ్రీరాముఁడు పోలవరము వలస యేగుటతో కవి శతక మారంభించి తిరుగ వచ్చిన పిదప నైదేండ్లకుఁ బూర్తిచేసియుండును. పఠనీయ శతకరాజములలో నిది యొకటి.

శ్రీపిఠాపురము మహారాజావారు తాళపత్రప్ర త్యనుసారముగా వ్రాయించిన వ్రాఁతప్రతి నాధార పఱచికొని యీభద్రగిరిశతకమునకు శుద్ధప్రతి వ్రాసి తిమి. యవనవిప్లవకాలమునాఁటి పరిస్థితుల దెలుపు శతకము గాన యాదరమునకుఁ బాత్రమగునని తలంచుచున్నారము.

నందిగామ. }
1-6-26. }

శేషాద్రిరమణకవులు,
శతావధానులు.

శ్రీ ర స్తు.

భద్రగిరిశతకము.

సీ. శ్రీజానకీమనోరాజీవషట్పద
పంకజాశ్రితపదపద్మగర్భ
గర్భనిర్భేదసంగరబాణతూణీర
నీరజబాణసన్నిభశుభాంగ
అంగజవైరిశరాసనభేదన
దనుజవిద్వేషి సుందరపదాబ్జ
అబ్జబాంధవకులాధ్యక్షనీరదవర్ణ
వర్ణితామరమౌనివరకలాప
తే. పవననందనసన్ముఖభక్తపాల
పాలకడలిని విహరించు పద్మనాభ
భద్రగిరివాస శ్రీరామభద్ర దాస
పోషబిరుదాంక రఘుకులాంబుధిశశాంక. 1

సీ. పద్మభవస్తోత్ర పావనచారిత్ర
పంకజదళనేత్ర బహుపరాకు
దైతేయశిక్షణ ధర్మవిచక్షణ
భక్తసంరక్షణ బహుపరాకు
వారిధిబంధన వరభక్తచందన
భరతాదివందన బహుపరాకు

తాటకభంజన తాపసరంజన
పరమనిరంజన బహుపరాకు
తే. భద్రగిరినాఁడె వచ్చు నీపౌరుషంబు
విశ్వవిఖ్యాతిసేయక విడువ నింక, భద్ర... 2
సీ. పదియు రెండేడుల ప్రాయంపువాఁడవై
మించి తాటక నెట్లు త్రుంచినావొ
రణశూరు లగుదైత్యగణములఁ బరిమార్చి
కౌశికసవ మెట్లు గాచినావొ
తరములఁబట్టి యెత్తఁగరాని హరువిల్లు
చెఱకువిల్లువడి నెట్లు విఱిచినావొ
సంగరరంగవిశారదుం డైనభా
ర్గవరాము నేరీతి గడపినావొ
తే. కాని తెలియద యప్పటిక్రమము దెలుప
తురకదొరలన్న భీతిని నురుకుదొరవు, భద్ర...3
సీ. కాకంబుగాదు వేగమబాణ మెక్కించి
కావు కా వనిపించి కాచి విడువ
ఉదధిగా దవనిపై సుప్వాంగఁగాఁ జూచి
బాణాగ్రమున నిల్పి భక్తి బ్రోవ
చిత్రమృగముగాదు సీత మెప్పులకునై
వెంటాడి వనవీథి నంటితఱుమ
పుడమి నెన్నఁగఁ గబంధుఁడుగాఁడు భుజలతల్
నఱికి పాఱఁగ వైవ సరకుఁగొనక

తే. అవని తురకల కెదురుగా దని తలంచి
వలసబోతివి నీసరివారు నవ్వ, భద్ర... 4

సీ. ఖరదూషణాదుల ఖండించితి నటన్న
యహమిక మదిలోన నణఁచి వైచి
మాయామృగంబును మర్దించితి నటన్న
గర్వంబు మనసులోఁ గట్టిపెట్టి
వాలి నొక్కమ్ముచేఁ గూలనేసితి నన్న
సాహసోక్తులు మదిఁ జక్క విడిచి
రావణకుంభకర్ణ నిశాచరులఁబట్టి
పరిమార్చితి నటన్న ప్రజ్ఞ మఱచి

తే. ఓడపై నెక్కి తురకలజాడ గాంచి
యురకఁదగునయ్య నీవంటిదొరల కెందు, భద్ర.

సీ. సున్నతీ లాగిఁజేయఁ జూతురో యని వేగ
మేలుకొంటివి యింత మేలుగలదె
గుడిగుడీపాగలు పైకొనఁజూతురో యని
వలసబోతివి సరివారు నవ్వ
మును పులావును దిను మని యందురో యని
పాఱిపోతివి యింతపాటి గలదె
లుడికీయఫీమాదు లిడఁజూతురో యని
యోడ నెక్కితిరి మీ రొగి ధరిత్రి

తే. కులము గలిగిన నెందైన స్థలము గలుగు
ననుచు భక్తులఁ దిగనాడి చనఁగ నౌనె, భద్ర. 6

సీ. చెప్పినట్టుల వినఁజేయ నోపిక కొండ
చరియలయందుండు చరియదుంప
వోడఁలు తినుశక్తి వాఁడికోఱలుగల
తులువమృగాలలో మెలఁగుయుక్తి
జడలదాలుచు నేర్పు జడదారులనుగూడి
యిడుమలఁ బడు తాల్మి వడుకులందుఁ
బండుకష్టతరంబు పర్ణశాలలయందుఁ
గాపురంబులు సేయుక్రమము తొల్లి
తే. తల్లికోరిక చెల్లించ ధరణిలోన
నేర్చితినటన్నఁబలుమాఱునెఱపనగునె, భ...
సీ. రఘువంశమున కెంత రట్టడి దెచ్చితి
వరుస పోలవరంబు వలసబోయి
పోకుమూకల కెంత చులుకన యైతివి
వరుస పోలవరంబు వలసబోయి
భక్తకోటికి నెంత భయము బుట్టించితి
వరుస పోలవరంబు వలసబోయి
... ...
... ...
తే. దశరథునిగర్భమునఁ బుట్టి దశశిరస్కుఁ
దునిమి నటువంటి దొరకిది దొడ్డతనమె, భ...
సీ. కైకవరము జ్ఞాపకమువచ్చెనో మళ్లి
వనములోఁ జరియింప వసుధలోన

నీలాద్రిపతిఁ జూచి నేరుచుకొంటివో
వలసఁబోవంగ నీవసుధలోన
పట్టిస సతికిఁ జెప్పఁ దలంచి పోతివో
వలస వేరిడికొని వసుధలోన
రామలదేవు కారణజన్ముఁ డని తోఁచి
వర మియ్యఁబోతివో వసుధలోన
తే. లేక యిదియేమివింత ముల్లోకములను
జడిసి వేంచేసితిరటన్న జడుపుగాదె, భద్ర...
సీ. సౌమిత్రికైనఁ దోఁచకపోయెనా యిట్లు
పోవరాదని నీకు బుద్ధి దెలుప
సీతయైనను మీకుఁ జెప్పలేదాయెనా
యిలువెడలుట మహాహీన మనుచు
హనుమంతుఁ డిపుడు మీయాజ్ఞకు వెఱచెనా
యాను గాదని మిమ్ము నడ్డగింప
శిష్టరాజగు మీవసిష్ఠు లేఁడాయెనా
యిది బుద్ధిగాదని యెఱుఁగఁజెప్ప
తే. భద్రగిరినుండి శ్రీవీరభద్రగిరికి
వలసబోవుట యిదియేమి వాంఛలయ్య, భద్ర.
సీ. హనుమంతు నెచ్చోటి కనిపితిరో మీకు
జడుపుబుట్టిన యట్టి సమయమునను
సుగ్రీవుఁ డేగుహఁ జొచ్చియుండెనో మీకు
జడుపుబుట్టిన యట్టి సమయమందు

అంగదుఁ డేవంక కల్గిపోయెనొ మీకు
జడుపుబుట్టిన యట్టి సమయమందు
జాంబవదాదు లెచ్చటనుండిరో మీకు
జడుపుబుట్టిన యట్టి సమయమందు
తే. కపులు మీయొద్దనుండిన రిపుల కేల
యోడి వేంచేతురయ్య మీరోడమీఁద, భద్ర.
సీ. పట్టాభిషేకసంభవవియోగము జటా
వల్కలంబులు వనవాసములును
యతిపూజ గొనుటలు సతితోడఁ దిరుగుట
లాలి గోల్పోవుట లడవులందు
సంచరించుటలు నిశాచరబాధలు
చెంచుముద్దియ విందు లెంచ మొండె
మునఁ గూల్చుటలు దాని విని ముక్కుగోయుట
క్రోఁతి సేయుట బ్రహ్మకులజుఁ జంపు
తే. టల్లు వెళ్లుట లాదిగా నినకులమున
ననయ మీనాఁడె ధరగల్గె ననిరొ జనము, భద్ర.
సీ. భరతశత్రుఘ్నులు వరశంఖచక్రముల్
సౌమిత్రి శేషుఁడు జనకతనయ
యిందిర కపులెల్ల బృందారకు లటంచు
స్మృతులెల్లఁ గొనియాడ నతివినోద
లీలలు గల్పించి బేలవై కేవల
మానుషచర్యలు బూనె దకట

వలసలు, మీ కేల వనవాసము లవేల
వైకుంఠవాసివి వరుసతోడ
తే. మీబలపరాక్రమములెల్ల మీరె మఱచి
తొలఁగి పోవచ్చునే తురకలకు జడిసి, భద్ర...
సీ. ముసలిమానులతోడ ముచ్చటాడఁగలేక
తురకల కెదురుగా నరుగలేక
మ్లేచ్ఛుల మన్నించి మెప్పు లీయఁగలేక
పారసీకులబాధ పడఁగలేక
అచ్ఛిద్రకర్ములయాజ్ఞ నుండఁగలేక
యపసవ్యరిపులతె న్నరయలేక
చేరి ఖానులకుఁ దాజీము లియ్యఁగలేక
మును నమాజుధ్వనుల్ వినఁగలేక
తే. పాఱిపోవుట యిదియేమిప్రజ్ఞ గాదుగు
నెఱిఁగి యేయెండ కాయెండ నిడఁగవలయు,భ.
సీ. తెలివి దెచ్చుకయుండఁ దెన్ను వీక్షింపక
వాహనంబులమీఁది వాంఛలిడక
ద్వారపాలకులకు దారి జెప్పక భక్త
గణములకెల్లను గనులఁబడక
సొమ్ములచందుకల్ చూడనొల్లక కపి
బలములనెల్లను బిలువనీక
సౌమిత్రి కరిగెడి జాడఁ జెప్పఁగలేక
సీత నెత్తుక యతిశీఘ్రముగను

తే. కలముపై నెక్కి మీవంటిఘనులు తొలఁగి
పోవఁగా నౌనె వలసగాఁ బోలవరము, భ...15

సీ. సొమ్ములు బీబీల సొగసు కర్పణజేసి
వాహనంబుల నశ్వవాహులకు
పంచపాత్రలు సురాపానవర్తనులకుఁ
బళ్లెరంబులు మాంసభక్షకులకు
శఠగోపములు విప్రశత్రులకు బంగారు
తబుకులు బలుదు నేదారులకును
గిన్నెలు వరుస ముంగీముచ్చులకుఁ బట్టు
పీతాంబరంబులు పింగళాతు
తే. లకు నొసంగి యుభయమున సుకము దక్కి
పాఱిపోతిరి మీరున్న యూరువిడిచి, భ... 16

సీ. సంచరించిరిగదా సమదాపసవ్యలు
విమలబృందావనవేదికలను
వీటిబుచ్చిరిగదా విరులచేఁ జెన్నొందు
ఘనమల్లికాపుష్పవనచయంబు
గాళుచేసిరిగదా కళ్యాణమందిర
గారవాహనగృహాంగణము లెల్ల
కొల్లలాడిరిగదా కోమలనవవీచి
కల నొప్పు దివ్యగంగాఝరములు
తే. చూరవట్టిరి పురమెల్లఁ జొచ్చి విప్ర
మందిరములన్ని తురకలు మత్తు లగుచు, భ...

సీ. సంస్కృతాంధ్రోక్తులసారంబు లుడివోయి
    నపసవ్యభాషల నమరె జగము
పౌండరీకాదులపశుబంధనము దప్పి
    కటికి మేఁకలజవా ల్గలఁగె నూళ్లు
కర్పూరచందనాగరుధూపములఁ బాసి
    గంజాయి పొగలచేఁ గప్పె గుళ్లు
వేదశాస్త్రంబులు వెలయు బాఁపలపట్ల
    మొల్లాఖురానులు మ్రోఁగె నహహా
తే. యేమిచెప్పుదు మీమాయ లెవ్వ రెఱుఁగఁ
    గలరు బ్రహ్మాదులకు నెల్ల నలవిగాదు, భద్ర...
సీ. భద్మపేటనివాసి ధైర్యంబు విడనాడె
    వేఁటగోపాలుండు మాట లుడిగె
పాలవంచపురీశు బలహీనత వహించెఁ
    గృష్ణసాగరపయ్య క్రిందుఁ జూచె
రామానుజవరపురాము లూఱకయుండె
    సిరివేడి సామి యబ్బురము గదిరె
పర్ణశాలేశుండు బహుభంగులఁ దపించె
    శ్రీరామగిరివాసి చింత నొందె
తే. భద్రకడనుండి శ్రీవీరభద్రుకడకు
    వలస వేంచేయవలసినవార్త వినియు, భద్ర...19
సీ. తురకలతో మైత్రి నెఱప లేవైతివి
    లోకత్రయం బెట్లు సాకగలవు

గర్నేలుగుండ్లడాకా కోర్వ లేవైతి
వరులబలంబు లె ట్లణఁచఁగలవు
నీస్థలంబున నీవు నిలువ లేవైతివి
భక్తుల నెట్లు గాపాడఁగలవు
మానవాధీశ్వరు మరుగుఁజొచ్చినవాఁడ
వమరారులకు నెట్లు లభయ మొసఁగి
తే. తకట నిను మనమున నమ్మినట్టిజనులఁ
దొలఁగి వేంచేసితిరి తురకలకు జడిసి, భద్ర...

సీ. శ్రీరామముద్ర లీతీతిని నీరసమందె
నగ్బర్ బకై రను నచ్చు లమరె
గోవిందశబ్దముల్ గురిమాల యాహసఁ
బావుసేనసుపల్కు లావహిల్లె
గరుడాశ్వగజరథవరవాహనములచేఁ
బరగు నిండ్లను పీర్ల ప్రభలుచెందె
సత్రశాలాంగణాల్ చలువపందిరులు బ
ర్బరచిఖాసాల చప్పరములయ్యె
తే. మత్స్యమాంసాదికముల నమరెను గోద
రేవు లెచ్చట గన్న గోరీల నమరె, భ... 21

సీ. హనుమంతు మట్టి సర్వాంగవేణిలిచేత
నెమరి పెట్టెలమాయ జమరె నొకఁడు
గరుడాళువారితెక్కలు చెక్కముక్కలు
నొక్కి మట్టసముగాఁ జెక్కె నొకఁడు

ఎంబెరుమానారు నింటిలోన నమాజు
చదివియుఁ దసిబిసి సలిపె నొకఁడు
వరుసఁ బన్నిద్ద ఱాళ్వారి నొక్కమ్మడి
డేడిక్కలాడించి వీడె నొకఁడు
తే. మిగిలినజనంబు చింత లేమిటికిఁ దలఁప
పరగ మీరలు తిరువళ్లెపట్టు నెడల, భ... 22
సీ. అతిసరంబులుగావు ఆరగించి వయారి
కోఁఅమీసంబులకొనలు పఱుప
తిరుపణ్ణారములుగా పురువుగా భుజియించి
పొరలియాడుచుఁ జిన్నిబొజ్జ నిముర
దధ్యోదనముగాదు తగినంత భక్షించి
గుఱ్ఱుఁ ద్రేన్చుచుఁ గూరుచుండ
వడలు గావు యయోధ్యవాసులతోఁగూడి
ముచ్చట దెలుపుచు మొనసి మెసవ
తే. చేరి భక్ష్యంబులా గావు చిత్తగింప
కినియు జాల్దంగుమేటిజంగీబలములు, భ... 23
సీ. పుట్లాడిపొంగలి పులిహోరలను మెక్క
వారికి రణముపై వాంఛ గలదె
శర్కరపొంగళ్ల చవిగొన్నవారికిఁ
బ్రాణంబుపైఁ దీపి బర్వకున్నె
వైష్ణవసద్గోష్ఠి వర్తించువారలు
తురకలమ్కరులపై దుముకఁ గలరె.

ఉభయవేదాంతసదూహా నుండెడివారు
మంత్రాంగశక్తులు మలపఁ గలరె
తే. దేవమానవశక్తుల తెఱఁగు వదలి
తురకదొరలన్న భీతిలి యురుకు దొరవు, భ...
సీ. సొగసుగా శంఖచక్రగదల్ ధరించుట
తడబాటు చతురహస్తమున వెలయు
ఘనతకా......సనములు దాల్చుట
పురజనంబులకు నద్భుతముగాఁగ
అపుడు కామార్యపుత్రాసేన...
...నేలుటలు సూర్యకులములోన
ప్రజ్ఞ కాపతితపావనబిరుదాంకంబు
చూపుటెల్లను బలుచోద్యముగను
తే. యవనబలములు నల్గడల్ కవిసి మిమ్ము
దోఁచుకొనువేళ శౌర్యంబు దాఁచితకట, భ.
సీ. శంఖంబు కడుబీదజంగంబుచే నున్న
పూదియైనను బొట్టవోసికొనును
చక్రంబు కుమ్మరి సరసనుండిన వేడ్క
కుండలైనను జేసికొనురయమున
గద సుకాలీవానికడనున్న వేవేగ
గోనెపైనము నెత్తుకొనుముదమున
తగనాల్గుచేతులు ధంసాకుఁ గల్గిన
నీక నింతరాజ్యంబు నేలుకొనును

తే. స్వామినీ కేల యివి వృథా సరసముగను
వారివారికి దయసేయు వరుసతోడ, భ... 26

సీ. సరసప్రబంధానుసంధానములు గావు
మొల్లాఖురానులమ్రోఁతగాని
మహిమహీసురల నమస్కారములు గావు
మల్కులు సేయు నమాజుగాని
తగ నర్చకులు సేయు తళిహాలుగావు లా
వుపాలావుదీకి బల్పోల్పుగాని
చందనాగురుధూపసంతతిగాదు గుడాకు
గంజాయి పొగలసంఘంబుగాని
తే. బలిసి తిరునాళ్ల కేతెంచు ప్రజలుగారు
ఘనతరం బైనతురకలమ్కరులు తెలియ, భ...

సీ. పన్నీరు నించిన పసిఁడికొప్పెల మీకు
సారాలు నిండుసీసాలబారు
దాసులు దెచ్చు తీర్థపుబిందెలే మీకు
పారసీకులమధ్యభాండవితతి
భువి భక్తు లొనరించు భోగంబులే మీకు
తురకలు చేయుకందూరిచయము
కల్యాణవేదికాగ్రము నుండుహోమగుం
డంబులే పీర్లగుండములు నీకు
తే. కాకయుండిన యిళ్లెల్ల కాకపుట్టి
దవని తురకలు చిందుచెండాడునపుడు, భ... 28

సీ. గజరథఘీంకారఘంటారవంబులు
తగవిన్నఁ జెవులు చిందరలు గొనెనొ
కంచుఫీరంగీలు ఘననాదములు విన్న
ఘెల్లున గుండియల్ ఝల్లుమనెనొ
యవనాశ్వఖురపుటజవమున దెసలెల్ల
గదిసిన పెంధూళి గప్పుకొనెనొ
అరబు సిద్దీల పెఁకాహాడులోపలఁ జొచ్చి
తొలుదొల్త పదములు తొట్రువడెనొ
తే. కలముపై నెక్కితిరి మీరు ఘనత విడిచి
క్రమముచే నంగరత్సైనఁ గట్టుకొమ్ము, భ... 29
సీ. భరతాదిసహజన్మవరులకు నీపాటి
ఫారసీ చెప్పించు పంత ముడిగి
వ్యాసాదిమునిగణప్రతతికెల్లను ఖురా
నులు జదివింపఁగాఁ దలఁపుసేయు
పరగ నింద్రాదిదిక్పాలకశ్రేణికి
నెరి సమాజులుసేయ నేర్పు నేర్పు
వారింపఁజాల వాళ్వారాదులకు వేగ
సున్నతీలప్రయత్న మెన్నఁజేయు
తే. చేయకుండిన తురకలు చెడుగువాండ్రు
హద్దు విడివచ్చి రింక మీరాగఁ గలరె, భ...
సీ. సర్వాంగితురకలు సవరించినారింతె
నీలికూసంబైన నెరి ధరించు

మణికిరీటము మ్లేచ్ఛఘనుల కిచ్చితి వింతే
టోపిద్యైనను దాల్చు మేపుమీఱ
పావాలు యవనులపాలుజేసితి వింతే
ముచ్చెలైనను గాళ్ల కిచ్చగించు
ఢిల్లీశ్వరునికూఁతు నిల్లాలిగా ముందు
నేలితి వింక నీకెక్కు-లేల
తే. మతమువిడుచుటలెల్ల సమ్మతము మీకుఁ
గాముకులకును బ్రజ్ఞలు గలవె తలఁప, భ...31
సీ. గరుడధ్వజము లన్న కాంక్షతో నుంటిరో
డాలైన తగటుజండాలు జూచి
తమనిత్యసేవవాద్యము లనుకొంటిరో
యరయ బాజాల నెయ్యంబుఁ జూచి
తిరునాళ్లయంగళ్ల తీ రనుకొంటిరో
సరిలేనిదండుబాజార్లు జూచి
వరుసతోడుత భక్తవరు లనుకొంటిరో
దరిలేని బలుసుబేదార్ల జూచి
తే. కాక భువి విభవాహిముఖాసుఁ డెంత
మేటిదానవులను గెల్చు మేటికరయ, భ... 32
సీ. ఆవు బైటో యని యాదరింతురుగదా
తురకలతో మైత్రి నెరపవైతి
రాము రా మనుచుఁ దాజీము లిత్తురుగదా
యూరకుండిన మిమ్ము నూఱడించి

కదిదిమిల్లా యని కౌఁగిలింతురుగదా
యెదురుగా నేఁగిన బెదరులేక
కర్పూరవిడెముల ఘనత నిత్తురుగదా
నజరు పట్టినమద్దె నజరుగలిగి
తే. కానిపని జేసితివి పోటుకానివలెనె
వరుస తురకలపై నల్గి వలఁబోయి, భ...
సీ. అరబు సిద్దీల దివాన్యజ్ఞలో వర్తించి
చేరి మేఁకలజబా సేయలేక
వరుసతో ధరియించు వరభూషణము లిచ్చి
యెడుకనూనియలఁ జేయుంచలేక
సెట్టిపల్లియవారు చేయునిర్బంధంబు
సొరిది మీఱఁగఁ గండ్లఁ జూడలేక
తగుగుమాస్తా యనఁదగు నశ్వరాయని
కరుణ నిండారఁగాఁ గాంచలేక
తే. తొలఁగిపోతిరి మీవంటిదొరల నమ్మి
కొలువఁ దగునయ్య దీనులు కొలఁదిమీఱి,
సీ. విల్లునమ్ములఁబట్టి వెల్గులో జొన్పనా
వెడలిపోయెడి దొరబిడ్డలకును
చేతిచక్రము కొల్మిఁ జేర్పనా వెన్నిచ్చి
పాఱిపోయెడి దొరబాలురకును
క్షాత్రధర్మములెల్ల సరసిలోఁ ద్రొక్కనా
తొలఁగిపోయెడి యినకులజులకును

బంటుతనం బెల్ల పాథోధి గలుపనా
వరుసదప్పిన రఘువంశజులకు
తే. అనుచు ఖేచరు లెల్ల మిమ్మనఁగఁ దొల్లి
చెలఁగి సింహాసనంబున స్థిరుఁడ వగుము, భ...35
సీ. శంఖంబుకోసము చక్కిలు నిల్పితే
నే నీయ నని పోవ నీతరంబె
చక్రంబుఁ దెమ్మని స్వారిలఁ బంపితే
యదిమల్పుకొనుట నీయబ్బతరమె
గద తెమ్మనుచు వేగఁ గడిదిలఁ బంపితే
తప్పించుకొనఁగ నీతాతతరమె
ఖడ్గంబుకోసమై ఖానుండు మల్లితే
తిరిగి పోవంగ నీదేవుతరమె
తే. వరుస తురకలగతి నెంచి వలసబోయి
నిల్పితివి తొత్త మీపాటి నీకె చెల్లు, భద్ర.
సీ. ఈపాటి దొర వోట యెఱింగి యామందర
కైకకు నుపమలు గఱపె వేడ్క
ఈపాటి దొర వోట యెఱింగి మీపినతల్లి
వెఱవక నిను నిల్లు వెళ్లఁగొట్టె
ఈపాటి దొర వోట యెఱింగి వేగ సుమిత్ర
కొడుకుసహాయంబు గూర్చి పంపె
ఈపాటి దొర వోట యెఱింగి శూర్పణఖ రా
వణుతోడ నీస్థితి వరుసఁ జెప్పె

తే. ఎఱుఁగ కవనిజ నీవెంట నేఁగుదెంచె
చెఱను బడియుండవే దైత్యవరునియింట, భద్ర
సీ. శంఖంబులోఁ గీర్తిచంద్రిక లిమిడెనో
కనుపట్టదాయె సాగరమునందు
చక్రంబులో భూమిచక్రంబు దాఁగెనో
బలమియ్యదాయె నిబ్బరము గదుర
గదలోపలను జాత్ర మొదిగెనో యరులపై
రాణింపదాయె గర్వంబుచక్కి
కత్తిలోఁ గోపంబు నొత్తిలియుండెనో
తురకలపై చుర సురుకదాయె
తే. స్వామి యిదియేమిచింత మీసాహసంబు
లెందు వేంచేసి యవులపై మందగించె, భద్ర.
సీ. ఈపాటి దొర వాట యెఱుఁగక మిము నమ్మి
దేశస్థులెల్లను దిగులువడిరి
ఈపాటి దొర వాట యెఱుఁగక మిము నమ్మి
భక్తులెల్లను మ్లేచ్ఛబాధపడిరి
ఈపాటి దొర వాట యెఱుఁగక మిము నమ్మి
సెట్టిపల్లియవారు పుట్టమెరి
ఈపాటి దొర వాట యెఱుఁగక మిము నమ్మి
యశ్వరాయఁడు భూపలాయనంబు
తే. నొందె నీపాటి దొర వాట ముందెఱింగి
కదనమునకుఁ దురుష్కుండు గదిసె నహహా...

సీ. భుక్తాన్న శేషంబు పోసఁగ దాసుల కిమ్మ
దినములు గడుపు జగ్గనఘనుండు
తను గానకుండ గంధము మేన నలఁదించు
కోని నిష్ఠ పల్కు నప్పనఘనుండు
బీదసాదల దోఁచి పృథ్విని వంచించి
పన్నిచ్చు వేంకటపతినృపాలుఁ
డోకయుఁ డై మణిదెచ్చి మడుగులోపలఁ జొచ్చి
దాఁగియుండిన వరధనఘనుండు
తే. వారలెల్లను నీవంటివారుగారె
యొదిగి యుండిరి యుగచర్య లూహజేసి, భ. 40
సీ. శబరి విందయ్యెనే సరభసంబున మీకు
భావింప రాసుల దేవుభక్తి
హనుమంతుఁ డయ్యెనే యతిసాహసుండైన
జోగిపంతులయుక్తి చూడ మీకు
సుగ్రీవుఁ డయ్యెనే సారిది గోరుం దొర
కపి తానుఘనుఁడు మీకార్యమునకు
ఘనబుష్యమూకమయ్యెనె రాజమాహేంద్ర
వరమెన్న మీమనోవాంఛదీర్ప
తే. కాకయుండిన యిచ్చటికాక కేమి
కారణం బెన్న మీవంటి ఘనుని కరయ, భ...
సీ. జోగిపంతులకు మెచ్చులు గూర్పఁబోతివో
యింగిరీజుల ప్రాపు నిచ్చగించి

తురకరూపము దాల్చితటివచ్చెనో మ్లేచ్ఛ
సంహార మొనరింప జగ మెఱుంగ
శాఖామృగంబుల జతగూర్చ బుత్త్యమూ
కము జేరంబోవ్రటో క్రమముతోడ
నన్ను ధన్యునిజేయ నాచేత పద్యముల్
చెప్పింపఁ బూనుటో యొప్పమీఱఁ
తే. గాక యిదియేమిబింత ముల్లోకములను
వలప వేంచేసితి రటన్న యలుసుగాదె, భ...42
సీ. అరయంగ మీకు భద్రాచలం బయ్యెనే
పొలుపుమీఱఁగ రాజు పోలవరము
కోవెల ప్రాకారగోపురా లయ్యెనే
తలుపులు లేని కఱదడికయిండ్లు
కల్యాణమంటపాగారంబు లయ్యెనే
సంతమామిళ్లలోఁ జప్పరములు
భువి నెన్నఁగా రథోత్సవమయ్యెనే మీకు
వాహనరహితప్రవర్తనంబు
తే. మేలు రాజ్యంబు తురకలపాలుజేసి
హార వృషభమధ్యమున నుండు టర్హమగునె, భ.
సీ. గోవిందరాజులు గురులఘుత్వము మది
దలఁపక మీవెంటఁ దగిలె నెట్లు
రంగనాయకులు శ్రీరంగాధికారంబు
నెఱుఁగక యేరీతి నేఁగుదెంచె

నరసింహుఁ డుగ్రంబు నట్టేటిలోఁ గల్పి
వెడఁగునై యెటుల మీవెంటవచ్చె
క్షేత్రపాలకుఁడై శ్రీరామలింగంబు
ప్రమథులతో నెట్లు పాఱిపోయె
తే. అహహా సహవాసుగుణము వీరందఱకును
సంభవించెను గాఁబోలు జగమెఱుంగ, భ...44
సీ. బిబ్బిలసిబ్బెంపు బిగువుగుబ్బల నీదు
వజ్రాలపతకముల్ వరలవలెనొ
పారసీకాంతలపాపట్లయందు నీ
ముత్యాలపేరులు మురియవలెనొ
తురకబిత్తరులపెందురుములలో వేడ్క
మొగలిపూరేకులు ముడువవలెనొ
యవనాబ్జవదననవకంపు మేనులఁ
బీతాంబరముగేషు బెనఁగవలెనొ
తే. కాక యిది యేమి నీసొమ్ము లోకమెఱుఁగ
మానవులు వేగ హరియించి మనఁగలారె, భ.
సీ. తూర్పునాఁటి తెనుంగు దొరతనంబులుగావు
తోమాలలంది సంతోషపడను
దక్షిణదేశంపు ద్రవిడసాములుగారు
వినియోగములు గొని వేడ్కఁ జెందఁ
బశ్చిమమహారాష్ట్రప్రభువరేణ్యులుగారు
పాదతీర్థంబున మోదమొంద

ఉత్తరదేశంపు టోఢ్ర రాజులుగారు
దర్శనమాత్రానఁ దనివినొంద
తే. యవను లఘ్వాతురు లటన్న సవి యెఱింగి
వస్తువాహనవిభవముల్ వదలి తహాహా, భ...
సీ. ధీమంతు లెల్లను దెప్పించుకోక రా
రో మీస్థలానికి రూఢి మెఱయఁ
గవ్వలు పంపింపక కదలరో మీమొఖా
సాలకెల్లను గడుశాశ్వతముగ
సనదులు పుట్టిక సనుదెంచరో యగ్ర
హారికులకును మహాదరముల
వరుసతోడుత పరవానాలు లేక వేం
చేయరో భూసురశ్రేణికెల్ల
తే. తురకలెల్లను మీత్రోవఁ ద్రొక్కకుండ
ధరణి తాఖీదు లియ్యక తర్లినారొ, భ... 47
సీ. ద్వాత్రింశదాయుధోద్ధరణంబు గావించి
నెరి తుపాకులఁ బట్ట నేరవైతి
సకలదానవులను సంహరించు టెఱింగి
తురకలతోఁ బోర నెఱుఁగవైతి
కుక్షిలో లోకముల్ కుదురుసేయుట నేర్చి
మీఁటి సొమ్ములవాంఛ నేరవైతి
పదునాల్గులోకముల్ పాలించుట యెఱింగి
నీదు రాజ్యము కావ నేరవైతి

తే. వవని తెల్లనివెల్లఁ బాలనుచు నమ్మి
మోసపోతివి గర్వంబు మొదల దొట్టి, భ...48

సీ. అగ్నివర్ణాదివీరాగ్రేసరులకంటె
మిక్కిలె సోర్దాదు లక్కజముగ
వృశ్చికరోమాదివీరుల కీనుమదే
సిఫిరుషెంపేరులసిద్ధఫలము
ఇంద్రజిత్తాదుల కెక్కుడే తలపోయ
ధరణిలోఁ బలుగుమ్మందాను లరయ
యవనరాక్షసమాయ కధికమే లెక్కింప
మొగలాయి మర్మంబు మొగి దలంప

తే. పోసఁగఁ ద్రేతాయుగంబు రక్కసులకంటెఁ
గలియుగమునాఁటితురక్కలు ఘనమె మీకు, భ.

సీ. కపులచేఁ గలిపింప చపలదైత్యులుగారు
జెంజెరి హలుక్కాల చెడుగుదొరలు
రాళ్లచే వడపింప రాక్షసావళిగాదు
వడినెన్న బారుజవానుగములు
లగ్గలుపట్టింప లంకాపురముగాదు
మహిని జాఫరగడిమహాలుగాని
పిలిచి కొల్వియ విభీషణుం డిలగాఁడు
బిగిగల్లు నలయారుబేగుగాని

తే. చేసితివి మ్లేచ్ఛజనముతోఁ జెలిమి వెలుపుఁ
గలుపఁ బూనియు వెలిచిన క్రమముదోఁప, భ.

సీ. పితృవాక్యమునకునై పినతల్లి కోరిక
గడుపంగా నేరీతి గడంగినావొ
కడంగినవాండవై ఖరదూషణాదిరా
క్షసుసమూహము నెట్లు చదిమినావొ
చదిపినవాండవై శాఖామృగశ్రేష్ఠు
నేగతి బంటుగా నేలినావొ
యేలినవాండవై యెటువలెం గపులచే
ఘనవార్ధి నేక్రియం గట్టినావొ
తే. కట్టి లంకాధిపుని నెట్లు గొట్టినావొ
యిట్టిధైర్యము గలదొరపట్టి వరయ, భ... 51
సీ. సోమకాసురునితోం జొచ్చి పాథోరాశి
మత్స్యమై సుఖలీల మరగినావొ
కూర్మరూపము చేతం గుంభిని జొరంబాఱి
వ్రేగుచే బయలికి వెళ్లలేదొ
వరహావతారమై వసుధ వర్తించిన
సిగ్గుచే మూలలం జేరినావొ
బాలునిపల్కువెంబడి వేగరా నుక్కు
కంబములో దాంగం గడగినావొ
తే. కాక నిజరూపముననున్న ఖలులుజేయు
చేతలకు నూరకుందువే చేయ మఱచి, భ...52
సీ. బలిచేత దానంబుం బ్రార్థింపంబోతివో
కుబ్జరూపముచేతం గుటిలబుద్ధి

పరశుహస్తుండవై పార్థివావళి ద్రుంచి
ధరయేలఁ బోతివో ధర్మనిరతి
మునుపటివనవాసమును జెందునాయాస
ముడుపుకోఁ బోతివో యుత్సుకమున
తడయక గొల్లబిత్తరుల నిత్తఱిఁ జేసి
కరుణింపఁ బోయితో కాముకేళి
తే. ఆహాహ బౌద్ధుండవై ఖాను లాగడమునఁ
జేయుపనులన్ని జూచెదు సిగ్గెఱుఁగక, భ...53
సీ. అవనిలోపలఁ గాలయవనునినాఁటి నీ
పాఱుబోతుగుణంబు బాయదయ్యె
కొంచెబాఁపఁడవయి కోరినబలినాఁటి
మంకుబిచ్చపుబుద్ధి మానదయ్యె
పరఁగఁగఁ బితృవాక్యపరిపాలనమునాఁటి
దుడుకుకష్టతరంబు తొలఁగదయ్యె
పండాలచేత దుర్భాషలఁబడునట్టి
పుడమి మొండితనంబు పోవదయ్యె
తే. నేఁటికైనను నెన్నన్న మాట వినక
తొలఁగి యిట్లుండుటకు నేమితోఁచదకట,భ...
సీ. తాటిపండులు దిని తనిసినవారికి
శాల్యన్నమన్న ముచ్చటయుఁ గాదె
దుంపతోడులు దిని దొరకొన్నవారికిఁ
బరమాన్నమన్న సంబరముగాదె

తాడురొట్టెలతోడఁ దపము జేసినవారి
 కతిరసాలన్న నెయ్యంబు గాదె
నారచీరలుగట్టినట్టివారికిఁ బట్టు
 పీతాంబరములన్నఁ బ్రియము గాదె
తే. చెంచుముద్దియవిందారగించినట్టి
 దొరకు రాజులవిందన్న దొడ్డగాదె, భ...
సీ. క్రూరదానవులను జీరినచక్రంబు
 మొనలు బోయెనో మోటువడెనొ
పగతులశిరములు బద్దలుగాఁజేయు
 గద త్రుప్పుబట్టెనో కలికెనొకొ
రావణాదులమీఁద రవణించు పెనువిల్లు
 నడిమికి విఱిగెనో నారి తెగెనొ
శత్రువర్గమునెల్ల సమయించు పెనుతూపు
 కాకంబు మ్రింగెనో కాడువడెనొ
తే. కాక యిది యేమి యవనులు కాకుజేసి
 మండపాగారములు పట్టుమసలి రహహా, భ..
సీ. తాటకపై కుగ్రతరముగ వెడలిన
 బాణంబు లెక్కడఁ బడియె నొకొ
ఘనసుబాహుని బట్టి ఖండించి వైచిన
 శరము లెచ్చోటికి నరిగె నొకొ
చిత్రమృగముమీఁదఁ జిందుచెండాడిన
 మార్గణం బెచ్చోట మడిసె నొకొ

వాలిపై నవలీల వ్రాలి జీవముగొన్న
యాశుగం బెచ్చట నణఁగె నొక్కొ
తే. అవని యవనులు మీరాజ్య మాక్రమించి
యేలుకొనుచున్న తఱి ప్రాలుమాలె దకట, భ..
సీ. అంగదసుగ్రీవహనుమదాదులకు లా
ల్కుఁడతాలు దొడిగించు గుఱుతుమీఱ
జాంబవత్కుముదాదిశాఖామృగంబుల
గారడీ యాడింపఁగాఁ దలంచు
ముసలముద్గరశూలముల మార్చి చెకుముకి
బందూకలు ధరింపఁ బాటిసేయు
వరుస గీర్వాణముల్ వదలించి వేవేగ
తురకమాటలు నేర్పు కలకుమీఱ
తే. మీరు దేవత్వము వహించి మేటినంచు
మీఱె వేఱొకరీతిని మెలఁగరాదు, భ... 58
సీ. సూకరరూపంబు సూచన వినిగదా
విడిచిపెట్టిరి నిన్ను వెరవెఱింగి
బలి బిచ్చమెత్తినబాఁపఁడ వనిగదా
విడిచిపెట్టిరి నిన్ను వెరవెఱింగి
ఢిల్లీశ్వరున కైనయల్లుఁడ వనిగదా
విడిచిపెట్టిరి నిన్ను వెరవెఱింగి
పాఱిపోయినవానిఁ బట్టరాదనికదా
విడిచిపెట్టిరి నిన్ను వెరవెఱింగి

తే. కాక యుండిన తురకల గడచిపోవఁ
గలరె మీవంటివారలు క్రమముతోడ, భ...

సీ. శేషావతారవిశేష మెక్కడఁబోయె
లక్ష్మణార్యునకు సలక్షణముగ
శంఖచక్రాన్వయసంజ్ఞ యెచ్చటఁ జెల్లె
భరతశత్రుఘ్నుల కరయ భువిని
లోకమాత్రాఖ్య యేలోకంబునకుఁ జేరె
భూమిపుత్రికి నెన్న భూమిలోన
ఆదినారాయణాహ్వాయ మెందులకు నేఁగె
రామాఖ్యగలమీకు రమణతోడ

తే. తురకలెల్లను దొరవని సరకుగొనక
మంటపాగారముల మట్టుమసలి రహహా, భ...

సీ. చెక్కులు నిమురక సీతోర్మికాదులఁ
గని యూరకుందురే మనసు నిల్పి
పాఱిపోవఁగనైనఁ బట్టలు నాకక
విడుతురే వైష్ణవవితతినెల్ల
బిరుసుగడ్డంబులఁ బెఱుకక రిత్తగా
నాదరింతురె వసిష్ఠాదిమునుల
ముక్కులు గఱువక మునుమొనకట్టి పో
నిత్తురే కపినాయకోత్తములను

తే. మొగలుబచ్చాల కగుపడ దగదటంచుఁ
తొలఁగిపోతిరిఁ కేటికి దొరతనంబు, భ... 61

సీ. పురలక్ష్మి నురువడి చెఱవట్టి కీడులో
వనలక్ష్మికరపల్లవము:లు నులిమి
గంగను గడిసి వేగమె ధైర్యలక్ష్మిని
జేకొని ధనలక్ష్మిఁ జెట్టవట్టి
రాజ్యలక్ష్మిని సంగరమునఁ బెండిలియాడి
ధాన్యలక్ష్మిని పరదార్లకిచ్చి
ఘనగజాంతర్లక్ష్మి గైకొని వేవేగఁ
గీర్తికాంతకుఁ గులగిరు లొసంగి
తే. నట్టి ధంసాను శిక్షింప నలవిగాక
యడుగుకొంటివి నృపతులకడుపుకొఱకు, భ...
సీ. హరువిల్లువిఱువక వరపుత్రి నీయంగ
జనకరా జేమి విచారపడెనొ
పరశురాముని భంగపఱుపఁగా నెంచిన
దశరథుం డేరీతి తల్లడిలెనొ
మిముఁ గాపుఁజేసి యాగముఁ బూర్తిచేసిన
కౌశికుం డేమి వ్యగ్రతఁ గొనిరొయునొ
వనరాశి గట్టి రావణుఁ ద్రుంచఁ గనిన వి
భీషణుం డేరీతిఁ బెగడువడెనొ
తే. తురకబలకోటివలని యాతురత పోల
పరము వేంచేసినట్టి దుర్వార్త వినిన, భ... 6౯
సీ. వరుసఁ గోడలిదురవస్థలు విన సారె
కౌసల్య యేగతిఁ గాంచెనొకొ

మీాక్రమమెల్ల సుమిత్ర యాలించి గా
సిలి దుఃఖవారాశిఁ జేరె నొక్కొ
కలకాల మీారీతిగడువంగఁ గాలంబు
విని విందు లేమని వెఱచి రొక్కొ
గతకాలమునఁ బండ్లు కానుక యిచ్చిన
శబరి యేగతిఁ జింతపడిపె నొక్కొ
తే. అహహా భద్రాద్రినుండి మీా రరిగి పోల
వరము వేంచేసినట్టి దుర్వార్త వినియు,భ...64
సీ. ఆదిభిక్షునిఁ బెండ్లియాడినపార్వతి
కన్నవస్త్రములకే మాఁపదయ్యె
కోరి బాఁపనిఁ జేసికొన్న సరస్వతి
కిడుములు వచ్చెనే యిల్లులేక
కాళ్లులేనిఫణీంద్రుఁ గట్టుకొనినయుర్వి
కూడులేదాయెనే యుండుటకును
తనువులేనివయారిఁ దగిలి రతీదేవి
సుఖపడదాయెనే సురలు మెచ్చ
తే. భళిర మీావంటిప్రభుఁ జెట్టవట్టి సీత
సకలవెతలకు లోనయ్యె సరవితోడ, భ... 65
సీ. పొరుగూళ్ల వెంబడి తిరుగుచునుండు ల
క్ష్మీదేవి కేయపకీర్తి వచ్చె
సభలలో నేప్రొద్దు సంచరించుచునుండు
వాణి కేమపకీర్తి వచ్చె జగతి

వేలారుమనువుల కాలయ మైయున్న
భూదేవి కేమి తప్పులు ఘటిల్లె
శివునిఁ బాసి సముద్రుఁ జెందినపార్వతి
సవతి కే వాడికల్ సంభవించె
తే. తోడునీడయి మీవెంటఁ గూడియున్న
సీతదురవస్థ లేదని చెప్పతరము, భ... 66
సీ. జనకుఁ డిచ్చెను బన్నసరమంచును సురూప
తెలుపు సీతామహాదేవి యిష్ట
జనులతో మూర్మిళ తనతల్లి యొసఁగిన
పచ్చలకళలని బల్కు ప్రాణ
సఖులతో మాండవి సరవి కెంపులసత్తు
పోలుపును గనుఁగొని మురియు బంధు
వర్గంబులో జాళువావల్వ శ్రుతకీర్తి
మేనమామ యొసంగె మిథిలయందు
తే. అనుచుఁ గొనియాడు పుట్టింటిఘనత మెఱయు
వారి నేరీతి నోదార్చ వశము నీకు, భ... 67
సీ. గుజరాతికెంపులకుంచెళ్లు చెవుల ధ
రించదాయోఁగదయ్యొ వాంఛదీర
వరుణదేవుఁ డొసంగు వజ్రాలకమ్మలు
పెట్టదాయోఁగదయ్యొ ప్రేమదీర
అలకుబేరుఁ డొసంగు నద్దాలరవిక పైఁ
దొడుగదాయోఁగదయ్యొ యొడలునిండ

కట్టి యింద్రుఁ డొసంగు గంటలమొలనూలు
గట్టదాయెఁగదయ్య కాంతుఁదీర
తే. వేడ్క దినములు నడవుల వెంటవెంటఁ
ద్రిప్పితిరి సీత నూరక తప్పులేక, భ... 68

సీ. తెచ్చితి కీర్తి కీర్తివిశారదు లగుని
క్ష్వాకువంశోద్భవఘనులకెల్ల
యేలితి పవనిలో నెలమి శంకరగిరి
హాసనుబాదాలు మహాద్భుతముగఁ
దోలితి వరుల హద్దులు తప్పి రాకుండ
భక్తకోటికి ముద్దుభావ మలర
... ...
... ...
తే. నేమివర్ణింతు మీపాత్ర మేమనెంతు
లోకు లెఱుఁగంగ నీమూఁడులోకములను, భ.

సీ. అల పాకశాసనునైనను యాచించి
చేయించు ముత్యాలచేరుచుక్క
రమణతోడుత ధర్మరాజుకుదయబుట్ట
నడిగి చేయించు ముత్యాలనత్తు
వరుణదేవునినైన వరుసతోఁ బ్రార్థించు
కలకొద్ది జేయించు కమ్మజోడు
రాజరాజును గోరి తేజంబుతో ముందు
నిప్పించు సవరంపుఁ గొప్పె ముందు

తే. పేద పోఁడుము లిపిగ్గైనఁ బెట్టనున్నఁ
జూపరులకెల్ల మిక్కిలి చులకనైనము, భ... 70

సీ. ఇల్లు నప్పులగంప యిల్లాలు చలచిత్త
పాన్పు నాగులపుట్ట వదినె జ్యేష్ఠ
గొల్ల పెంపుడుతల్లి కోడలు రాఁగ కూఁ
తురు పాముఁబోతు అతఁడుఁడు సఖుఁడు
మనుమఁడు తండ్రి కామకుఁడు కుమారుండు
క్షయరోగి మఱఁది వంచకుఁడు తండ్రి
అన్న పాతఘనుఁడు నరయ నిష్టుఁడు పేఁడి
వేసదారివి నీవు వేయునేల

తే. ఇన్నియును నాదునెమ్మది నెఱఁగి యుండి
కొలిచితిని నిమ్ము విశ్వాసగుణము దలఁచి, భ.

సీ. పన్నీరు సీసాల పరగనించినభాతి
నెనయంగఁ బ్రమథు మారెత్తురీతి
వరుస ముత్యాలుకోవలు నించినక్రమంబు
మల్లెపూసరములు మలువుమాడ్కిఁ
విరిజాజిపై సుధావృష్టి దోఁగినరీతి
కస్తూరివీణియల్ గలువుపోల్కిఁ
పరగ నాదాతుగంపలు పంపినక్రమంబు
తేనెబానలతెరల్ దీసినట్లు

తే నీదునామామృతంబు నానేర్చినంత
కొల్లలాడెద భక్తులు నుల్లసిల్ల, భ... 72

సీ. సర్వమొఖాసాలు చాలని మీకేల
కట్టడి నేరీతి గడచెనయ్య
బహ్వావసరములు భక్షించు మీ రెట్లు
నొక్కప్రొద్దున కోర్చి యుంటిరయ్య
సంగీతసాహిత్యసద్గోష్ఠి గలవార
లొంటి మీ రె ట్లొదిగుంటిరయ్య
తిరువీథు లెడపక తిరిగెడి మీ రెట్లు
గడపదాఁటక ప్రొద్దు గడపితి రహ
తే. వాహనంబులపై నుండువారి కహహ
యోడపై నెక్కఁగా నెట్లు గూడె నయ్య, భ.

సీ. పదియు రెండేఁడుల ప్రాయంబువాఁడవై
మించి తాటకను శిక్షించు టెఱిఁగి
రణశూరులగు దైత్యగణములఁ బరిమార్చి
కౌశికుజన్నంబుఁ గాచు టెఱిఁగి
తరములఁబట్టి యెత్తఁగరానిహరువిల్లు
చెఱకువైవడి చేత విఱచు టెఱిఁగి
సంగరరంగవిశారదుండైన భా
ర్గవరాము నవలీల గడపు టెఱిఁగి
తే. దూరితిని మిమ్ము రోషంబుదొట్టి రిపుల
మదమణంగించునట్టి సమ్మదమెలర్ప, భ... 74

సీ. ప్రారబ్ధ మనుభవింపని భక్తజనముల
యాతనలను ద్రుంప మీతరంబె

కారణహేతువికారముల్ దప్పింప
నధికులఁ జేయ మీయయ్యతరమె
మిము తొల్లి పూజించి మీవరంబులు గొన్న
థంసాను గెల్వ మీతాతతరమె
గతజన్మమునఁ బెట్ట గతిలేక పుట్టిన
దీనులఁ బ్రోవ నీదేవుతరమె
తే. అనుచు జనులెల్లఁ గొనియాడ వినఁగ లేక
దూరితిని నాదుదోషముల్ తొలఁగఁ జేయు, భ.
సీ. ఈతఁ డాథంసాను నెదిరి పోరఁగలేక
పాఱిపోయిన రామపార్థివుండు
ఈతఁ డాయరికి వెన్నిచ్చి పోలవరంబు
దరికిఁ జేరిన సుమిత్రాతనూజుఁ
డీపె కాకలసొమ్ము లిచ్చి మ్లేచ్ఛులబాధ
పలికిఁ దప్పించిన భాగ్యమూర్తి
ఈతఁ డాపగదళం బిదె వచ్చెనని చూపి
భయము బుట్టించిన పావనియని
తే. పల్కుదురు సామి మిముఁజూచి ప్రజలు కార్య
భార మెఱుఁగక కోపింప వలదు తండ్రి, భ...76
సీ. పిఱికివాఁ డంటిఁగా యసురదానవాదుల
గర్వ మడంచినఘనుని నిన్ను
లోభివాఁ డంటిఁగా లోకంబు లెఱుఁగంగ
లంక దానముజేయు రాజు నిన్ను

బలహీనుఁ డంటేఁగా బలిమిఁ సముద్రుని
బాణాగ్రమున నిల్పు జాణ నిన్ను
వెఱ్ఱివాఁ డంటేఁగా వెరవెఱుంగక కోఁతి
గములచే వారధి గట్టినట్టి
తే. మిమ్ము లోకోపకారినై నెమ్మిఁ బూని
దూఱితిని గాక మీవంటివార గలండె, భ...
సీ. అల కుచేలుని చేరెఁ డటుకుల భక్షించి
సంపద లొసఁగిన సరసగుణుఁడ
గజరాజు మొసలిచే గాసిలి మొఱవెట్ట
కాచి రక్షించిన కమలనాభ
కలఁ డనఁ బెన్నుక్కుఁ కంబంబులో నుండి
వెడలి బాలునిఁ గాచు వీరవర్య
తలఁచిన ద్రౌపది తలఁపు వెంబడి మాన
భంగంబుఁ గాచిన ప్రభువరేణ్య
తే. లోభివంటిని పగఱకు లొంగితంటి
పిఱికివంటిని నేరక యఱికితంటి, భ... 78
సీ. పగతుఁడై బహుఫణార్భటిఁ జేరవచ్చిన
కాళియఫణివర్యుఁ గావలేదె
సీతను జెఱఁగొన్న పాతకాగ్రేసరు
ననుజుని శరణన్న మనుపలేదె
మీశరణార్థియై మెలఁగి కావు మటన్న
కాకాసురునితప్పు గడుపలేదె

... ...

... ...

తే. పృథివి శరణాగతత్రాణబిరుదు గలుగు
దొరవనుచు నిమ్ముఁ బలుమాఱు దూఱినాఁడ, భ.

సీ. పితృకార్యమునకునై పినతల్లికోరిక
వెలువకతీర్చిన వేల్పు నిన్నుఁ
బాదరేణు వహల్యపాపంబు లెడఁబాపి
ధవుని గూర్చిన పుణ్యధనుని నిన్నుఁ
దగఁ గన్న పగవానితమ్ముని లంకలోఁ
బట్టంబుగట్టిన ప్రభుని నిన్ను
ఘనసుబాహునిఁ బట్టి ఖండించి కౌశికు
సవముఁ గాచిన సత్త్వసముని నిన్ను

తే. భక్తలోకోపకారార్థపరుఁడ వగుచు
దూఱితిని నాదులోపంబుఁ దొలఁగఁజేయు, భ.

సీ. చిలుకకు మాటలు చెప్పి రామా యను
చేడియ మోక్షంబు చెందలేదె
వరుస దారులు దోఁచి వాల్మీకి రామరా
మా యని మీకృపం బ్రబలలేదె
పతిశాపగతినుండి పాదరేణువు సోఁకి
పాషాణ మింతియై పరగలేదె

... ...

... ...

తే. పృథివి శరణాగతత్రాణబిరుదు నీకుఁ
గాక యితరుల కెందైనఁ గలుగఁ గలదె, భ...

సీ. కంటినేమో నాదుకళినచిత్తమునందు
నిలిపిన నీపదనీరజములు
అంటినేమో నాదునఘవంశ మాత్మలో
సంచరించఁగ మేనఁ జెమటలూరి
సోఁకెనేమో నాదుచుఱుకు లోఁజూపులు
చూచుచుండఁగ ముఖసుందరంబు
... ...
... ...

తే. సామి యింక నేరములు నీరసంబుఁజేసి
కాచి రక్షించు సత్కృప గడలుకొనఁగ, భ...

సీ. కొల్లలాడితినని కోపింపఁబోకుఁడీ
యవని మీదివ్యనామామృతంబు
పీటఁబుచ్చితినని వింతగాఁ గనకుఁడీ
కృతులందు మీగుణకీర్తనములు
కాకుఁ జేసితినని కంటకపడకుఁడీ
ధరణి మీదివ్యకథారసంబు
ఎలుఁగఁబల్కితినని యెగ్గుగాఁ గనకుఁడీ
మహిని మీమహత్కర్మంబు లెల్ల

తే. పంచిపెట్టితినని కోపగించవద్దు
సరస మీపద్యముల్ చెప్ప సంతతంబు, భ...

సీ. వేయుకన్నులుగల వేల్పురాయనికైనఁ
గనుఁగొనరాని శృంగారరూప
వేయునోళులుగల వీనులకంటికై
న వచింపరాని యనంతనామ
వేయుచేతులు గల్గు వేఁడివేల్పునకైన
పూజింపఁగారాని పుణ్యమూర్తి
నాలుగుమోముల నలువొందుసుతుకైన
వర్ణింపఁగాఁగాని వరచరిత్ర
తే. తగదు తగదని మూఢచిత్తమున నిన్ను
నిల్ప శక్యంబె నావంటి యల్పునకును, భ....84
సీ. పనుపట్టితే యొక్కపవనసూఁడు చనుదెంచి
యరిబలంబులను జక్కాడలేఁడె
సెలవిచ్చితే యొక్కబలిమిని నీలుండు
వని విరోధులఁ దెగటార్పలేఁడె
ఆనతిచ్చిన యొక్కయంగదుఁ డెదురేఁగి
పగతులయుసురులఁ బాపలేఁడె
... ...
... ...
తే. స్వామి సాత్వికరూపవిచక్షువరుల
యోర్చితిరిగాక తురకలయొదటికెల్ల, భ...85
సీ. నలనీలకుముదసేనానాయకోత్తముల్
బలసి ముంగల బరాబరులుసేయ

హనుమయు జాంబవదాంగదాదులు నిల్చి
యంచలంచలను జోహారు లిడఁగ
వరుస సుగ్రీవ గవయ గవాక్షాదులు
నొరసి విన్నంటి చామరలు వీవ
పరమభాగవత ఖేచరసిద్ధచారణుల్
జయజయ శబ్దపంచయము నుడువ
తే. సురలు ఋషులు గురియఁ బోలవరమునుండి
భద్రగిరి జేరు వేడ్కలు బ్రస్తుతింతు, భ... 86
సీ. అంగ వంగ కళింగ బంగాళ నేపాళ
రాజులకెల్ల శ్రీరాములాజ్ఞ
ఘూర్జర కొంకణ కుకుర కొంకణ చోళ
రాజులకెల్ల శ్రీరాములాజ్ఞ
చోట సింధు సురాట లాట మత్స్య విదర్భ
రాజులకెల్ల శ్రీరాములాజ్ఞ
పాంచాల సౌరాష్ట్ర బర్బర మగధాంధ్ర
రాజులకెల్ల శ్రీరాములాజ్ఞ
తే. దివ్యతిరునాళ్లకు సమస్తదేవవరులు
రావలయునంచుఁ జాటింపఁగావలయును, భ...
సీ. శ్రీరామచంద్రులు సీతాసమేతులై
వచ్చిరి భద్రాద్రివాసమునకు
జయనామవత్సర చైత్రశుద్ధాష్టమి
తరువాతదినమందుఁ దగ వివాహ

మరయ మార్గమునందు నోరయ సత్తరులు బల్
చలువపందిరులు వెచ్చనిజలములు
శీతోదకంబులు చిక్కనిమజ్జిగల్
నిమ్మపండ్లరసంపునీరు చల్ల
తే. లాదిగాఁగల్గు ద్రవ్యంబు లమరఁజేయ
వలయునని వేగఁ బంపుఁడీ వాయుసుతుని,భ...
సీ. తిరిగి రాములు భద్రగిరి కేఁగువార్త లా
లించెనా వజ్రి తాలీ లోసంగు
అవనిజాధిపుఁడు భద్రాద్రిఁ జేరుట వినఁ
గలైనా జముఁడు చౌకట్లొసంగు
దశరథాత్మజుఁడు స్వస్థానంబు కరుగుట
వినిరెనా వరుణుండు మణు లొసంగు
భరతాగ్రజుఁడు నిజపురము కేతెంచుట
విన్నచో ధనము కుబేరుఁ డొసఁగు
తే. ననుచు నల నీల జాంబవ దంగదాదు
లమరియున్నారు శుభవార్త లరసి చెప్ప,భ...
సీ. కలిమిచే బుధులను గానలేనివారి
వారించెఁ గరుణచే వదినెగారు
నెరిపేదనైనను నిల్చి చేపట్టియు
ధీరునిఁ జేయు పత్నీలలామ
పతితాత్ము నైనను బావనుగాఁ జేయు
గుణవతి ముద్దులకూఁతు రరయ

యవివేకినైన విద్యావంతునిగఁ జేసి
గురురూప మొనరించుఁ గోడ లెన్న
తే. యిట్టిసంపత్తి నీకుంట యెఱిఁగి యెఱిఁగి
కొలిచితిని వేగ నాకేమి కొదువ యింక, భ...
సీ. దయశాలి తల్లి యుదారసాహసుఁ డప్ప
భూభారకుఁడు శయ్య పుష్పబాణుఁ
డరయ పుత్త్రుఁడు శీతకరుఁడు మఱంది వా
సవసూను విష్ణుఁ డైశ్వర్యయుతుఁడు
నెచ్చెలి దేవయోని దలంప మనుమఁడు
రత్నాకరం బిల్లు రమణి దెన్న
రణశూరుఁ డన్న సారసనేత్ర వర్ణింప
నవతారమూర్తి నీ వవనిలోన
తే. ఇట్టిమిముఁ గొల్చు నామది కితరబుద్ధు
లమర వేర్పునె యెన్నిజన్మములకైన, భ... 91
సీ. పరుప విద్యలు చెప్ప వదినె సరస్వతి
యాయువు దయసేయ నన్న యజుఁడు
ముదమీయ నక్షత్రములు మేనయత్తలు
మాకిష్టపడఁ జందమామ యరసి
పాపముల్ బాప యప్ప దివిజగంగ తా
నైశ్వర్య మొసఁగ శ్రీహరుఁడు బావ
మాతల్లి ముల్లోకమాత కమ్మనిదీవ
పోషకుఁడవు తండ్రి పొసఁగ నీవ

తే. యిన్నియును నింట గల్గుట యెఱిఁగి యితర
దైవముల వేఁడ నాకేల దైవరాయ, భ... 92

సీ. బలుసాకు మెక్కి ద్రౌపదిచేత వనములోఁ
బాండవావళిని గాపాడినట్లు
శరవి తెచ్చిన పండ్లసారం బనుభవించు
చెంచుముద్దియను రక్షించినట్లు
అడిగి తెచ్చిన ముక్కయటుకులు భక్షించి
చెలఁగి బాపని ధన్యుఁ జేసినట్లు
పెట్టగానని తొంటిరొట్టెకు బ్రతిమాలి
ముసలియవ్వకుఁ గీర్తి యొసఁగినట్లు
తే. పూసపాటినృపాలురఁ బ్రోవఁ దలఁచి
తెచ్చుకొంటిరొ మీకర్చు వెచ్చమునకు, భ...

సీ. గోత్రికులని పాలుగొట్టి పోలేక మీ
యంశభూతులటంచు నడిగినావో
పేరు మోసినకట్న మారసికొంటివో
శూరులనుచు నండఁ జేరినావో
మీనౌకరులలోన మీఁటే మమ్మిట దెచ్చె
ననఁ జూపి వ్యయముల కడిగినావో
స్థలము వంశజమీరారుని పోలిక (?)
బలుకష్టసుఖములు దెలిపినావో
తే. యెట్టు దయచేసిరయ్య మీపట్టు మీకుఁ
బూసపాటికులోద్భవు బాస యెఱిఁగి, భ... 94

సీ. రవికులోత్తమ దశరథ రాజనందన
తాటకమదవిమర్దన మునీంద్ర
మఘపరిపాలన మారీచహర యహ
ల్యాశాపమోచన హరశరాస
నవిభంగనిపుణ జానకినాథ దుర్వార
భార్గవరామగర్వప్రనాశ
పితృవాక్యపాలన ప్రీతచతుర్దశ
లోకదుష్టనిశాటభేదసర్వ
తే. దైత్యమర్దన సుకలాప సత్యదీప
మానిమానసపారసమత్తమధుప, భ... 95
సీ. రణభీమ దైత్యమారణహోమ పుణ్యకా
రణనామ వినుతచారణలలామ
పదచార పతితపావనసార మానిభా
వనపూర వీరరావణసంహార
జనరక్షకృతపుణ్యజనదూర వరభక్త
జనపక్షసత్ప్రియోజననిరీక్ష
జితదోష మానిపూజిత శేషశయన వా
రధిశోష పార్థసారథ్యవేష
తే. సరసగుణధామ రవికులసార్వభౌమ
దశరథసుపుత్ర దేవ సీతాకళత్ర, భ... 96
సీ. వరరూపలావణ్య వైభవార్తిశరణ్య
దేవాగ్రగణ్య పార్థివవరేణ్య

ఘననీరదనిభాంగ ఖగనాయకతురంగ
విజితహేమతురంగ వృజినభంగ
మానిమానసభృంగ మథితఘోరభుజంగ
పరిపాలనప్లవంగ ప్రణుతసంగ
భక్తజనవరమిత్ర పావనచారిత్ర
శతముఖస్తోత్ర కౌసల్యపుత్ర
తే. ధన్యగుణసాంద్ర రఘుకులతారకేంద్ర
సవనసంరక్ష యాశ్రితజనకలాప, భ... 97
సీ. జలజాక్ష ఘనరాక్షసవిపక్ష మునిపక్ష
రణశూర వరకుమారరఘుకుమార
అరిశోష మునివేష సురపోష మృదుభాష
రఘుపుంగవ భుజంగరాజభంగ
శరచాపధర పాపహర భూపకులదీప
రతిరాజజయతేజ హితసమాజ
మురభీమ సురసోమ వరనామ గిరిధామ
సురపుంగవశుభాంగ సుప్రసంగ
తే. భక్తపరిపాల గుణలోల భవ్యశీల
దివ్యమంగళవిగ్రహ దీనరక్ష, భ... 98
సీ. శరణు త్రిలోకరక్షణ మానిసన్నుత
శరణు సద్భక్తరంజనచరిత్ర
శరణు విశ్వామిత్ర సవనసంరక్షణ
శరణు గౌతమపత్నిశాపహరణ

శరణు మారీచభంజన వార్ధిబంధన
శరణు ప్లవంగపోషణ ముకుంద
శరణు వైకుంఠవాస విశాలలోచన
శరణ మిక్ష్వాకువంశజ మహాత్మ
తే. శరణు వాసవనుత శేషశయన శరణు
శంఖచక్రగదాఖడ్గశార్ఙ్గహస్త, భ... 9

సీ. రామదాసాదుల రక్షించినట్టుల
నెలమితోఁ గుచేలు నేలినట్లు
ప్రహ్లాదనారదప్రభృతిఁ బ్రోచినయట్లు
సరవితో ముచికుందు సాఁకినట్లు
అల ద్రౌపదికి వల్వలాదుకొన్నట్టుల
గజరాజు నవనిలోఁ గాచినట్లు
శబరివిందుకు సంతసంబు నొందినయట్లు
మహిని ఘంటాకర్ణు మనిచినట్లు
తే. నన్ను దయ నేలు నేరము లెన్న కవని
మూఢచిత్తుఁడ నవివేకములు హరించి, భ..

సీ. సర్వధారను పేరి సంవత్సరంబున
ధంసాకు వెడలిచి యిద్దరికి వచ్చి
పోలవరంబులోఁ బోలుపొందనై దేండ్లు
వనవాస మొనరించి వరుసతోడ

శాక్తేయమతయుతు సంహార మొనరించి
మంత్రాంగశక్తి యిమ్మహిని వెలయ
తగ పూసపాటి విజయరామరాజసీ
తారామరాజులతో రయమున
తే. విజయసంవత్సరంబున విజయముగను
భద్రగిరి కేఁగితౌనయ్య భద్రముగను, భ...

సీ. మొదలఁ గావ్యము లేశమును బఠింపఁగలేదు
శబ్దజాలములవాసన యెఱుంగ
ధర విభక్తిజ్ఞానసరణి యేమియు లేదు
లక్షణశక్తి చాలదు తలంప
గ్రంథశోధకుఁడను గాను వ్యాకరణసూ
త్రము లవలేశమాత్రము నెఱుంగ
అవని మీఁదివ్యనామామృతాసక్తిచేఁ
బూనితి నీకావ్యబూటకంబు
తే. మున్ను నన్ను మరా మరా యన్నఘనుని
పగిది దయజూడవలయు నాపదలు దోలి, భ...

సీ. నదులు తీరద్వయం బదలించి పాఱుచో
నెదురేఁగు మీనముల్ గుదులు గూడి
వనవసంతాగమదినములఁ గోయిలల్
మొగమిచ్చి పలుకును వగలు గులుక

సరవి మేఘోత్పత్తి సమయంబునను శిఖి
షరికించి యాడు సంబరము గాంచి
సిరిగల్గువేళలఁ బరమదయాళురై
పురబంధుజనములు పూజసేతు
తే. రితరకాలంబులను వార లెగ్గుసేతు
రేమి వివరింతు మాయలనామి నేఁడు, భ...

సీ. రమణతోడుత విభరాహిముఖానుని
యేల పుట్టించెనో యిలను బ్రహ్మ
పుట్టించెఁ గాక యీపుడమిలోపల నేల
షాజీలు బేగని పలుకఁ జేసె
పల్కఁ జేసినవాఁడు పదవి చాల యొసంగి
ధర జాల్డుంగు...పేరయేల
తెచ్చెఁ దెచ్చినవాఁడు దృఢచిత్తుగాఁ జేసి
ధంసాయను కితాబు ధరణి నొసఁగె
తే. యొసఁగి మిము గెల్చు సాహస మొనర యేల
జేసెనో యని మది చింత చేయ వలదు, భ...

సీ. రమణకొండిన్యగోత్రపవిత్రుఁడను లింగ
నకుఁ బౌత్రుఁడను బెద్దనకును బుత్ర
వరుఁడఁ బేరయనామధరుఁడ భల్లావంశ
వనధిసోముఁడ బుధవర్గ మలర

వలస వేంచేసిన వరుస యాస్పదము నా
మదిలోన భావించి ముదమెలర్ప
ఘనత వ్యాజస్తుతిగా నొనర్చితి నీప
శతక మష్టోత్తరశతము గాఁగ
తే. చిత్తగింపుము హంసంబు క్షీరములను
గ్రాహ్య మొనరించుచందంబు గలుగొనఁగ, భ.

సీ. కేశవ మాధవ కృష్ణ హృషీకేశ
నారాయణా ముకుంద నారదనుత
పద్మనాభాచ్యుత ప్రద్యుమ్న శ్రీధర
వామన గోవింద వాసుదేవ
విష్ణ్వనిరుద్ధ త్రివిక్రమాధోక్షజ
నారసింహ జనార్దన మధుసూదన
న యుపేంద్ర సంకర్షణ పురుషోత్తమ హరి
దామోదరానంత దానవారి
తే. అఖిలలోకాధినాథ దివ్యాంఘ్రిపద్మ
ములకుఁ బ్రణమిల్లెదను ముదమలర నేలు, భ.

సీ. జయ రఘుకులదీప జయ దశరథపుత్ర
జయ భరతాగ్రజ జయ ముకుంద
జయ తాటకాంతక జయ దుఃఖపరిపాల
జయ యహల్యాపోష జయ యుపేంద్ర

జయ హరధనుఖండ జయ జానకీనాథ
జయ భృగుసుతభంగ జయ కృపాబ్ధి
జయ వనసంచార జయ వాలిమర్దన
జయ వార్ధిబంధన జయ మురారి
తే. రావణాంతక సాకేతరమణ నీదు
వలన శతకము వినువారివలన ఉడుగు
భద్రగిరివాస శ్రీరామభద్ర దాస
పోషబిరుదాంక రఘుకులాంబుధిశశాంక.

సంపూర్ణము.

పీఠిక.

ఈశతకము రచించినకవి వెల్లాల రంగయ్య. సుబ్బమ, ఆదినారులకుమారుఁడు. కవివిద్యాగురువు పన్నవ లక్ష్మణార్యుఁడు. కవి యేకులమువాఁడో నివాస మెచటనో యేకాలమున నుండెనో యెఱుంగ నగు సాధాకములు శతకమునలేదు దాశరథిశతకములోనిపద్యముల కనుకరణపద్యము లుంటచేఁ గవి యాధునికుఁడని యూహింప నవకాశము కలుగుచున్నది.

ఈవసుదేవనందనశతకము 108 పద్యములతోఁ జెలరారుచున్నది. ప్రతిపద్యమునందున శ్రీకృష్ణుని యమానుషచర్యలు మనోహరముగా వర్ణింపఁబడినవి. కృష్ణునిశృంగారచేష్టల కీకవి తనశతకమున నెడమీయక కేవల మహిమానువర్ణనమె గావించుటచే నీశతకము కృష్ణభక్తులకు సర్వదా పఠనయోగ్యముగా నుండుననుట సత్యము. ఈకవినామము శతకకవుల చరిత్రమునందుఁ గూడఁ గానరాదు.

కవియందు వ్యాకరణదోషములు లేవనియె చెప్పవచ్చును. ధార నిరర్గళముగ మనోహరముగ నున్నది. అంత్యప్రాసపద్యములు సమాసజటిలపద్యములు చదువఁజదువఁ జవులూరుచుఁ జెవి కింపుగ నున్నవి. కృష్ణునిశృంగారలీలలు వర్ణించుచునో గోపికాలోలత్వమునకుఁ బ్రాముఖ్యమిచ్చి యేచెలి

యనో యభిసారికగాఁ జేసి పిలువమనుటతోడనో మలినపఱచిన శతకములు గలవుగాని తెలుఁగులోఁ గృష్ణుని దివ్యమహిమానువర్ణన ప్రాధాన్యశతకములు లేవను లోపము నీశతకము తీర్చుచున్నది కావుననే యీశతకము భక్తజనములకుఁ బఠనీయముగ నున్నదని నుడివితిమి.

భాగవతాదిగ్రంథములలోని కథాంశములు శ్రీకృష్ణుని యవతారమహత్త్వములు పద్యములం దభివర్ణించినేగాని కవి శతకలక్షణవిధమును భావసమృద్ధినిఁ జూపుటకుఁ బ్రయత్నింపలేదు. కొన్నిపద్యములలోఁ జక్కనిసమాసఘటనవిశిష్టములగు వంత్యానియమములు గలవు. కవిత మృదుమధురముగా నున్నది. చాలవఱకుఁ బద్యములలోనియంశములు పురాణకథలై గావున శతకమున ననుకరణములంతగా లేవని చెప్పవచ్చును. శ్రీరామప్రాముఖ్యము గల దాశరథిశతకమువలె నిది కృష్ణప్రాముఖ్యమగు భక్తిరసశతకము. కవి యెంతమెలఁకువగఁ బూర్తి చేసినను భక్తిరసోద్దీపమున నీశతకము దాశరథిశతకమునకుఁ దీసిపోయినను దక్కుఁగల శ్రీకృష్ణభక్తి శతకములకుఁ దీసిపోదని మాతలంపు.

నందిగామ.
1-6-26.

శేషాద్రిరమణకవులు,
శతావధానులు.

శ్రీరస్తు.

శ్రీవసుదేవనందనశతకము.

ఉ. శ్రీకలితోరువక్ష సరసీజదళాక్ష సమస్తలోకర,క్షా
కరణైకదీక్ష యలికాక్షబుభుక్షువిపక్షశిక్ష గో, పీ
కమనీయమందిరనవీనపయోదధిచౌర్యదక్ష ల,క్ష్మీ
కరసత్కటాక్షనతశీలవసూ వసుదేవనందనా 1

ఉ. రంగదరిప్రభంగ ఖగరాజవిరాజతురంగ భక్త
హృ, త్సంగ భవాంధకారసముదగ్రపతంగ సు
రారిపద్మమా, తంగ విదర్భజాహృదయతామర
సభ్రమమాణభృంగ స, ర్వాంగ కరీంద్రతాపపరి
భంగ హరీ వ... 2

ఉ. శ్రీకరుణానిధాన విధిసృష్టినిదాన ఫణోపధాన
స, ల్లోకసుఖప్రదాన మునిలోకతపఃప్రణిధాన
భక్తర, క్షాకరణైకతాన గతకామవితాన ఘనో
జ్జ్వలత్తటి, త్ప్రాకటదివ్యపీతపరిధాన హరీ వ.

ఉ. యాదవవంశభూషణ నిజాశ్రితభక్తజనానురాగ
ప్ర, హ్లాదవిభీషణాదికమహాజనరంజన వైరిభంజ
నా, శ్రీద సమస్తసద్గుణసుశీల యశఃప్రతిపాద
సజ్జనా, హ్లాదకరాంతరంగ దనుజారినుతా వ....

ఉ. నాకప శారదాధిపసనందనవందితదాసభూతబృం,
దారక తారకామవదనా మృదువాదన తత్త్వ
బోధనా, నారదశారదాబ్జరుగనాదరణాంగ వి
లోకయాగకృ, ద్ద్వారకతారకా ఖగరథాసు
కథా వ... 5

ఉ. రాజ ధరాదిసర్వసురరాజనుతాతురమంత్రరాజ
గో, రాజవిజేత మూషకపరాజితభవ్యమనోజతేజ
భూ, రాజశిరఃప్రకీర్ణమణిరాజితపాదసరోజ శౌ
ర్యకా, రాజ దశాత్య జేయ యుడు రాజముఖా వ.

ఉ. రాజనిభాననా విహగరాజతురంగ దయాంత
రంగ గో, రాజ నిశేశమాళిసురరాజసరోరుహా
మిత్రభీష్మరా, డ్రాజనుతా హరీ యసురరాజ
భయంకర భక్తశంకరా, రాజసహోదరీహృద
యారంజన శ్రీవ ... 7

ఉ. శ్రీకమలాసనాదిసురసేవితపాదసరోజ దివ్యవా,
సా కమలాధిరాజకలుషామయభేషజ యండజ
ధ్వజా, శ్రీకమలాభహస్త నుతిసేయుదు నెప్డు
నధోక్షజా హరీ, నాకమలామృతం బొసఁగనా
రతముఁగా వ... 8

ఉ. శ్రీధరభూమి వేంకటగిరి న్మదిరంజిలఁ బ్రాఁతకోట
నా, రాధితుఁ డౌచు శ్రీవరదరాజని పేరువహిం
చియున్న నా, నాథుఁడ వంచు నెంచితి ననాథు

నిఁ బ్రోవు శమాదిపుష్పసా, రాధనఁ జేసెదన్
వరదరాజ హరీ వ... 9

ఉ. నాకుజబాదరాయణుల నన్నయ భీమన కాళిదా
సులన్, బ్రాకటభక్తి మ్రొక్కి శివభక్తునిఁ దిక్క
నఁ బోతనార్యులన్, శ్రీకరవందనంబులను జిత్త
మునం దలపోసి భక్తిన, స్తోకత నిన్ను గొల్చె
దను సూరినుతా వ... 10

ఉ. సారసనేత్ర నీవిమలచారుచరిత్రము సేయఁ
బూని బ,ల్సారముగల్గు పద్యశతసంఖ్యను మీకు
సమర్పణంబుగా, సారెకునీదురూపగుణసన్నుతిఁ
జేసెదఁ జిత్తమందు సం, సారముఁ బాపవే దయ
ను సారమతీ వ... 11

ఉ. ఆదిని సోమకుండు చతురాననవేదచయంబుఁ దె
చ్చి యు,న్మాదత నంబుధిం జొరఁగ మాధవవారి
ఝషంబవై సురా, హ్లాద వధించి వేదనిచయం
బును బ్రహ్మకు నిచ్చినట్టి యో, వేదగవేషణా
మనుపవే శరు నన్ వ... 12

ఉ. సాధభవార్థమై సురనిశాటులు కంధిని మందరా
ద్రిచే, సాధనఁజేయ నబ్ధి నది జారిన యోశర
ణార్థి కావవే, నాథ యనంగఁ గూర్మమయి నాఁ
డెముగా గిరిమోచి కాచి శ్రీ, నాథుఁడ వైతి
గాదె బుధవంద్య హరీ వ... 13

ఉ. భూమినిఁ జంకఁబెట్టుకొనిపోయిన దైత్యుని
హేమనేత్రునిన్, భీమముతోడఁ జంపి పృథివీ
స్థలిఁ గొమ్మున నెత్తినట్టి యో, తామరసాక్ష
యాదికిటి తాపసవందిత యోమురాంతకా,
కామునిఁ గన్నతండ్రి ననుఁ గావు దయన్ వ.14

ఉ. మాధవ భీకరోగ్రపటుమాఢితయుక్త నృసింహా
రూపస్వ, ర్ణోదరుఁ జంపి నైజచరితోక్తులఁ బాన
ము సేయునట్టి ప్ర, హ్లాదునిఁ గాచినట్లు శరణా
ర్థినిఁ గావఁగదే మహాత్మ నీ, పాదము లెప్పు
డున్ దలఁతు బ్రహ్మనుతా వ... 15

ఉ. ఇంద్రుని రాజ్యలక్ష్మిఁ గొని యేఁగినదానవుఁ జేరి
గుజ్జువై, మంత్రశుభోక్తులం ద్రిపదమండలిదా
నముఁ బొంది యంతవై, సాంద్రత నిండి యాబ
లి రసాతలికిం బడఁద్రొక్కి రాజ్యమా, యింద్రు
ని కిచ్చినట్టి జగదీశ హరీ వ... 16

ఉ. ధారుణిలోన రాజుల నుదారత యిర్వదియొక్క
సారి యొ, ప్పార వధించి రక్తమున మాన్యతఁ
దండ్రికిఁ దర్పణంబుఁ బ, ల్మారు నొనర్చి విప్రు
లకు మానుగ నిచ్చితి ధారుణిన్ మహో, దార
క రేణుకాతనయ దండమయా వ... 17

ఉ. తాటకఁ గూల్చి శంకరునిధర్మముఁ ద్రుంచి ధరా
సుతాకళా, పాటవమొంది యింద్రజుని భండన

షుందు వధించి వానరు, లోకంటులుగూడ రావ
ణు సకూటముఁ జంపినరామ బ్రోవు నీ, చాటు
నఁ గింకరుండ నను శౌరి హరీ వ... 18

ఉ. రాముఁడనంగఁ బుట్టి ధర రాక్షసులం బడఁగొట్టి
యాత్రతో, నైమిశముం జొరంగ మునినాథు
లు సూతుఁడు దక్క లేవఁగా, నేమము నాక
మున్నతని నిం కెఱఁజానడువఁ బ్రబోధచేఁ, బ్రే
మను జీవిఁ జేయవె హరీ ముసలీ వ... 19

ఉ. దానవకోటులం దునిమి దానవవైరుల నాదరిం
చి యీ, శానునరుఁ సుతీవ్రతరసాయకమై మ
ఱి మూఁడులోకముల్, పూనికతోడ మోద
మును బూర్ణముఁజేసిన బుద్ధమూర్తి యో, మా
నధనాఢ్య యేలునను మన్ననతో వ... 20

ఉ. అశ్వముఖుండవై జనులయజ్ఞతఁ బాపి మహావి
భూతిమై, శశ్వదమోఘమై విబుధసౌఖ్యదమై
శ్రితసేవ్యమై మహా, శాశ్వతమైనజ్ఞానమును స్థా
పనఁజేసిన కల్కిమూర్తి యో, విశ్వధరా న
నుఁ మనుపవే కృపణుఁ వసుదేవనందనా. 21

ఉ. యాదవవర్య మీన ధులి యజ్ఞవరాహనృసింహా
వైదుషీ, వేదనిరూఢవర్ణి భృగువీర నరాధిప
రామ బుద్ధ సౌ, మోదవిశిష్ట కల్కిభవముల్

ధరియించినబాలకృష్ణ నీ, పాదుకవాహముఁజేసె
మనుపు భర్గనుతా వ... 22

ఉ. సంగరమందుఁ బుణ్యజనసంఘముఁ గోడి సురల్
హాత్మ ఖ, ట్వాంగునిఁగూడి మోములను వాని
విరోధులు బాఱఁబోరి యా, సంగడికాని కాయు
వును పార్థతేఁదెల్ప ముహూర్తమందు ని, స్సం
గత ముక్తికిం జనఁడె జ్ఞానమునన్ వ... 23

ఉ గోపకులంబునందు మదిఁ గోరికదీరఁగ నుద్భవించి
యా, గోపవరాంగనామణులకోరికఁ దీర్చినముద్దు
కృష్ణ యో, గోపకులాబ్ధిచంద్ర నను గూర్మినిఁ
జేరఁగదీసి యేలుమా, కాపరివంచునమ్మితిని
గావఁగదే వ... 24

ఉ. ఆసురభావుఁ బూతన జనాంతకగంసుఁడు వంప
నం దప, ద్వ్యాసురగేహమందుఁ దనపాలచనుం
గుడిపింప దానినూం, సాసువులన్నియుం గుడిచి
యాసురి వేగమె జంపినట్టి యో, శ్రీసనకాది
వందిత విరించినుతా వ... 25

ఉ. మూఁడునెలల్ చనంగ మఱి మోదముచేతఁ దృ
ణాచరాఖ్యునిం, గాడుపురూపునిన్ గగనగా
మినివై వధియించి యుయ్యేలం, గూడిన ప్రోడ
నీమహిమఁ గుంఫనమెన్న దరంబె యేరికిన్, నేఁడిదె
దండమయ్య కరుణింపఁగదే వసుదేవనందనా.26

ఉ. పిన్నతనంబునందు మఱివీథులనాడుచునుండ నమ్మ
తో, మన్ను దినెన్ జనార్దనుఁడు మాధవుఁ
డంచు వచింప నర్భకుల్, మన్ను నదేలతింటి విటు
మాధవయన్న చరాచరాండసం,పన్న జగంబుఁజూ
పవె స్వవక్త్రమునన్ వ... 27

ఉ. గోపులఁగూడి కానలను గోవుల మేపుచునుండ
బ్రహ్మ యా, గోవులగోవ్రులన్ మఱుఁగఁగూర్చిన
తత్క్షణమందు నీవ యా,రూపము లెల్లఁదాల్చి
మునురూఢినటింపఁగ నీపదాప్తికిన్,దాపురమిచ్చి
మ్రొక్కి చనె ధాత హరీ వ... 28

ఉ. కొండికనాఁడు గోపకులఁగూడి వనంబుల నాల
మేపుచున్, గండనిఁ గాళియోరగుని గండఱిఁ
గాండముఁనందు దూకి నీ, దుండగ మువ్వారుం
దెలిపి తోడ్కొనిరా ఫణిఁ ద్రోలి యంతఁ గ,
స్బెందువుగాఁ గనంబడవె భవ్యగుణా వ... 29

ఉ. కాననమందు గోపకులు గంజదళేక్షణ కారుచి
చ్చుచేఁ, బ్రాణములన్ మదిన్ విడచి రావము
తోడఁ గృపాబ్ధి కావవే,దీనులమంచు వేఁడఁ బటు
తీవ్రగతిన్ శిఖి మ్రింగినట్టి యో, దీనపరాయణా
మనుపుదీనుఁడ నో వ... 30

ఉ. వల్లవకాంతలెల్లమునువస్త్రచయంబును విప్పిపెట్టి
సం, ఫుల్లసరోజవాహిని సుమోదముతో జల

కేళులాడ నా, గొల్లలపుట్టములర్ నగుచుం గొంచు
కపో మఱివారు వేఁడ నీ, వుల్లసమాడి యీశౌ
పురుషోత్తమ యో వ... 31

ఉ. మానవజన్మమెత్తి యతిమాయల బాలురఁగూడి
ప్రీతితోఁ, గానలయందు గోవులను గాచుచు
వారికి లీలఁజూపుచుఁ, మానుగ విప్రభార్య
లకు మాన్యత మోక్షమొసంగినట్టి యో, దీనశ
రణ్య యేలుము సుఖీపినుతా వ... 32

ఉ. వాసవుఁ డల్గి గోపకులపై మఱి రాళులవానగుర్వ
నా, యాపముగల్గి గోసహితయాదవులందఱు
నిన్ను వేఁడ నా, యాసములేక కొండను రయం
బునఁ గేల నమర్చి గొల్ల లు, ల్లాసమువొందఁ
బ్రోచితి విలాసముఖా వ... 33

ఉ. నందుఁడు సార్ధరాత్రి యమునానదికింజని స్నాన
మాడ నా, నందునిదైత్యులు న్వరుణనాథునిస
న్నిధిఁజేర్ప నీవు సా, నందముతోడఁ బోవ మఱి
యాతఁడు బూజలొనర్పఁ దృప్తుఁడై, నందుని
దోడితెచ్చితివి నాథ హరీ వ... 34

ఉ. నీలపయోధరం బనఁగ నీతనువొప్పగు నందు
నిందు నిక్, బోలెడునీదు మోము నఱమూసినక
ల్వలఁ గండ్లఁజూడ గో, బాలురు వారలక్ దమిని

బాల్యుఁడ కంగళలూని నిల్పి వే, యేలిననాదుతండ్రి
హరి యీశ్వర యో వ... ౩౫

ఉ. దుర్మతియైనకంసుఁడు వధూగురుబాలపశౌశకృ
త్యములన్, వేర్మినిజేయువాని హరి భీకరనాగము
బోలెఁ జంపి త, చ్ఛర్మద భూమిఁ దాతకిడి సౌఖ్య
ముసేసిన చిన్నికృష్ణ యో, నర్మదమందహాస నిను
నమ్మితి శ్రీ వ... 36

ఉ. శ్రీపతి సర్వ రాముఁడును శిష్యకుచేలసమేతుఁ
డైన సాం, దీపునియొద్ద శాస్త్రసమితిన్ సుమ
తిన్ గణుతించి నేర్చి ప, జ్ఞాపితులైనభంగి నను
జ్ఞానకళాపరిపూర్ణుఁ జేయవే, శ్రీపృథివీపతీ వరద
శిష్యుఁడ నో వ... 37

ఉ. తాపవిదూరమున్ గురువు తన్మృతపుత్రు సజీవుఁ
జేసి సం, తాపముదీఱఁ దెచ్చి గురుదక్షిణనిమ్మన
వల్లెయంచు నా, పాపనిఁ గంధి దైత్యయమపట్ట
ణముల్ చని రోసి తెచ్చి సాం, దీపు నకిచ్చి
మ్రొక్కినసుధీర భళీ వ... 38

ఉ. నారదచోదితోగ్రయవనప్రభుదాడి బురిన్ముసుంగ
నీ, పౌరులద్వారకం బనిచి వాఱుచుఁ దోఁకొని
వాని భూమిభృ, ద్ఘోరగుహన్ సనిద్రు ముచి
కుందునిచేఁ జెడఁజూచి యాబుధో, ద్ధారున కీవె
ముక్తి విబుధస్తుత యో వ... 39

ఉ. బాలవయస్సునందు నినుబాయక నందునిచెల్లె
లిచ్చుతోఁ, బాలనఁజేసి పెంచి పరిపక్వవయస్సున
నిన్నుఁ జూచి గో, పాలకనన్నుఁ బొందుమనఁ బాల
నఁజేసితి రాధికాపతిక్, లోలతతోజనార్దన త్రిలో
కనుతా వ... 40

ఉ. పన్నగవైరి యింద్రునిసభాసదులందఱ గెల్చి యా
సుధన్, గొన్నవిధాన భూపతులకోటులగెల్చి
రమాలలామఁ గై, కొన్న మహానుభావ ననుఁగూరి
మితోఁ గృపఁజూడుమయ్య యా, పన్నుఁడనయ్య
దీనజనపాల హరీ వ... 41

ఉ. ఏమనివిన్నవింతు నీకనేమివలంచెద నీమహత్త్వ
మున్, బామరు లాడునింద విని పాపుకొనన్
గుహఁజొచ్చి బల్మి భా, మామణియున్ శమంత
కము మానుగఁదెచ్చినయట్టికృష్ణ యో, ష్శామ
రసేవ్య కైకొనవె జాంబవతిన్ వ... 42

ఉ. దేవజగన్నివాస జగతీధవ దూరితినంచు భీతితోఁ
గావుమటంచు నిన్నుఁజూడు గానుకనిచ్చెను సత్య
భామ నీ, వావనితన్ గ్రహించి మఱి యాతనిఁ
గాచినభంగి కావు మో, పావనమూర్తి యోపతి
తపావన నన్ వ... 43

ఉ. ఇందునిభాననా సురలనింపుగఁ బ్రోచిన ప్రోడ దేవ
కీ, నందన గోపికాహృదయనందన లక్ష్మణ భాను

పుత్రిఁ గా, లింపినిఁ బెండ్లియాడి మురళీప్రియ
గానముఁ జేసితౌర గో, పింద సమోహయటంచు
నిను వేఁడెద శ్రీ వ... 44

ఉ. రాధకు నల్లుఁడై యిలను రమ్యముతోడ వివాహ
మొంది యా, యాదవవంశ మెల్ల భువి ఖ్యాతి
గఁ జేసిన చిన్నికృష్ణ యో, మాధవ కేశవా
యసురమల్లురఁ గూల్చిన నిన్ను గొల్తు నీ, పాద
ములన్ మదిన్ దలఁతుఁ బార్థనుతా వ... 45

ఉ. నారదమౌని దివ్యసుమనంబు సమర్పణఁ జేయ
రుక్మిణీ, నారికి నీయఁగా నతఁడు నవ్వుచు భామ
కుఁ దెల్ప సత్యభామ, ద్దూరుఁడ వైతివా యనుచు
దూరిన నాకుల నొడ్డి పారిజం, బూరఁట దెచ్చి
యీవె శ్రుతిసూక్త హరీ వ... 46

ఉ. దానవరాజపుత్రి వనితామణి దెల్పఁగఁ జిత్రరే
ఖయున్, మానినిఁ గూడియున్న సుకుమారుని
నెత్తుకపోయి యాయుషా, మానినికిచ్చె నాతి
యును మారుని కేళిని కూడియుండఁగా, బాణుఁ
డు కోపగించుకొని బాలుని ద్రాడునఁ గట్టివైవనా,
దానవుబాహులం దునిమి దైత్యుల శంకరు గెల్చి
తెచ్చితౌ, మానినినింగుమారకుని మాధవ శ్రీ వ.

ఉ. ఈవసుధన్ మదంబునను నీశుఁడ నేనని క్రూరభా
షలన్, నీవలె చిహ్న మూనిన యనీతునిఁ బౌండ్ర

కవాసుదేవునిన్, గావరమెల్లఁ బోనణఁచి కయ్య
ము నవ్వధియించినట్టి యో, దేవర నన్నుఁ బ్రోవ
వుగదే తగదే వ... 48

ఉ. నారదుఁ డొక్కనాఁడు నళినాక్ష త్వదీయసుదర్శ
నార్థమై, ద్వారకకుం జనంగ సురతన్ జరియించి
పదారువేలగో, నారులతో సమాఖ్యతను నైజ
సుచాతురిఁ జేసినట్టి నీ, చారువిలాసముల్ నుడు
వ శక్యముఁడనే వ... 49

ఉ. శ్రీపతి మున్ను ధర్మజుఁడు చిత్తమునం దలపోయ
వేగ నా, భూపతిరాజసూయమును బూర్ణముఁ
గాఁగ నొనర్చి ధర్మవు, ఖ్యాపతి సేయుప్రాజఁగొని
ధీరత పంతసమందినట్టి భ, ద్రాపతి బ్రోవుమా
ద్యుమణిధామ హరీ వ... 50

ఉ. నీవును భీమపార్థులును నెమ్మది భూసురవేష
మూని యా, భూవిభునాజ్ఞ చే మగధభూవిభు
నిన్ రణభిక్ష వేఁడి యా, కావరపోతుమాగ
ధునిఁ గయ్యమునన్ వధియింపఁజేసితో, దేవ
దయానిధీ గుణనిధీ మృదుధీ వ... 51

ఉ. మానధనుండు ధర్మజుఁడు మాన్యతఁజేసిన రాజ
సూయమున్, బూనికఁదీర్చి భీష్మకురుపుంగవు
లందఱు చూచుచుండఁగా, మానవనాథుఁడైన

శిశుపాలునిఁజంపిన యట్టిజెట్టి యో, దానరణ
ప్రవీణ గుణధామ హరీ వ... 52

ఉ. పాండవమధ్యముండు నినుఁ బ్రార్థనఁజేసిన సూ
తుఁడై పఠిల్క, ఖాండవముం దహింప ఘనగాం
డివచాపము వహ్నియీయ నా, ఖండలు గర్వ
ముంజెఱచి కయ్యమునఁ విజయంబు నిచ్చితో,
చండతరప్రకాశ గుణశాలి హరీ వ... 53

ఉ. బాలసుహృత్కుచేలునికి భాగ్యములిచ్చితివంచుఁ
గుబ్జకున్, లాలనఁజేసి రూపము విలాసముఁజేసితి
వంచు ధర్మజుం, బాలనఁజేసి రాజ్యవిభవంబుల
నిచ్చితివంచు రుక్మిణీ, లోల నుతింతు నిన్ను మది
లో నెపుడున్ వ... 54

ఉ. పన్నగశాయి నీవు మును పార్థుఁడు యాత్రకు
వెళ్లివచ్చినం, దిన్నఁగ ద్వారక న్నిలిపి తెంపునఁ
జెల్లెలి నిచ్చిపంప నీ, యన్న హలాయుధుండు విని
హాయనియోర్వక కోపగించినన్, మన్ననఁజేసి
తౌర మతిమంత భళీ వ... 55

ఉ. శంభువరంబుఁబొందియు నృశంసతఁ దచ్ఛిరమున్
స్పృశిష్టసం, రంభు వృకాసురు న్నిజకరంబుల
న్నాతనుజేయఁ గూలనా, శంభుని ప్రాణముల్
నిలిపి సన్నుతికెక్కిన కృష్ణ దేవకీ, డింభక కావు
కాంచనపటీసుకటీ వ... 56

ఉ. భూరమణుండు ధర్మజుఁడు వొ్మ్మన హాస్తిపు
రంబుఁ జయ్యనం, జేరి ముదంబునంది కలనేమ
ముఁలారసి బుద్ధిజెప్పినన్, గౌరవనాథుఁడున్ వినక
క్రౌర్యముఁ జూపఁగ విశ్వరూపమున్, వారికిఁ
జూపినట్టి భగవంత హరీ వ... 57

ఉ. కౌరవరాజధానికిని గార్యముసంఘటనంబు సేయ
ధీ, సారుఁడు భక్తుఁడౌ విదురుసద్మముఁజేరి
భుజించి ప్రేమతోఁ, గోరినగోర్కెలిచ్చితి వకుం
ఠితచిత్తము నీకునిచ్చితిన్, సైరణనేమియిత్తువా
వశంకర యో వ... 58

ఉ. నీరజనాభ నిన్ను మునునెయ్యముతోడ ధనంజ
యుండు వేసారి రణాంబులోఁ దనకు సారథి గా
వలెనంచు వేఁడఁగా, సారథివై కిరీటికిని జాతురిఁ
జూపినసార్థసారథీ, నీరుచిరాంఘ్రిపాళి నను ని
ల్పఁగదే వ... 59

ఉ. పార్థుఁడు దొల్లి యుద్ధమున స్వాంతవిషాదముఁ
జెంద మోహాతా, నర్థముఁబాప యోగగతి నం
తయుఁ దెల్పి సువిశ్వరూపముం, బ్రార్థనఁజేయఁ
జూపిన మహాత్మ గురుండనిగొల్తు సర్వదా,
యర్థినిఁ బ్రోవు శిష్యసుజనార్తిహరా వ... 60

ఉ. వారిజబాంధవుం డపరవారిధిఁ గ్రుంకకమున్న
సైంధవుం, జేరి శిరంబుఁద్రుంతునని చేసెప్రతిజ్ఞ

ధనంజయుండు నీ, వారవిబింబముఁ గాంచి
యవారితచక్రముగప్పి సైంధవుం, జేరి వధింపఁ
జేసితివి శీఘ్రమునన్ వ... 61

ఉ. కౌరవకోటినెల్ల నతికౌశలమొప్ప వధింపఁజేసి
యా, కౌరవరాజ్యమిచ్చితివిగా కరుణించి యజా
తవైరికిన్, గౌరవమైనకీర్తి జయగణ్యత గాండివి
కిచ్చినట్టి యో, శౌరి దయాపయోధి గుణశాలి
హరీ వ... 62

ఉ. ద్రౌణి యపాండవంబుగను బ్రహ్మశిరంబను నస్త్ర
మేయఁగాఁ, బ్రాణభయంబుగాఁ గవియ బాండ
వరక్షణఁజేసియుఁ గదా, పాణివిరాయి తదస్త్రపరి
బాధితు నార్తుని నుత్తరోదరుం, ద్రాణనఁ జేసి
నట్టి సువిధాన హరీ వ... 63

ఉ. భాసురసూనుకై పతితపావను నీశు సమాధి
నుండ ఘుం, టాసురుఁడీశుఁగొల్చి యమృతార్థము
వేఁడఁగఁ గృష్ణుఁ డీగలం, డాసనుఁ గోరుమన్న
నిను నార్తి స్మరింపుచుఁ గాంచి యర్చితో, భూసు
రప్రేతమీాయ నగి భూతపతి న్నవ్రశుఁజేసి సా
త్వికా, భ్యాసము ముక్తినిచ్చిన దయాంబునిధీ వ.

ఉ. దేవతలన్ రిపుల్ గెలువ దీనతతో నిను వేఁడ
వారికిన్, దావకవర్మమంత్రమును దథ్యముగా
నెఱిఁగించి యంతఁ బ్రా, గ్దేవగణంబుఁ బోరున

వక్షింపఁగఁ జేసిన దివ్యమూర్తి నీ, సేవకసేవకుండఁ
బ్రియశిష్యుఁడ నో వ... 65

ఉ. కాండములన్నియుం స్వజఠరాంతరమందు ధరిం
చు పెట్టియై, పిండమునందు జీవతను జేర్చి
వహించి పిపీలికాదికా, ఖండలదేహము ల్ఫలిత
కాంతులఁ జేసి రమించుప్రోడ యో, ఖండితదా
నవా జడుఁడఁ గావఁగదే వ... 66

ఉ. దేహపరత్రయంబునను దృశ్యపదార్థసమూహము
ల్మహా, మోహాత్మనూర్ణనాభిక్రియ మోదముచే
సృజియించి బద్ధుఁడౌ, దేహివిగాఁ గనంబడుచుఁ
దీక్షితమంబును జేయు నీశ నన్, దేహవిహీనుఁ
జేయవె సుధీసనుతా వ... 67

ఉ. సారసనాభ దుర్మల మసారకదుఃఖమయస్వరూ
పసం, సారపయోధి నుత్కటరసక్రిమిజాలగతా
గతాదిసం, చారమువోలె భ్రాంతిలయజన్మము
లందుదురయ్య నిర్దయా, కార పరాత్మ నీదు
విముఖత్వమునన్ వ... 68

ఉ ఉద్ధవుఁ డేఁగుదెంచి మతియొక్కటతోన్ సఖియం
చు వేఁడ శ్రీ, బుద్ధసుమార్గముం దెలిపి భూరికృ
పం గరుణింపలేదె నా, బద్ధతఁ బోవఁ ద్రోచి ననుఁ
బాలనఁ జేయఁగదే పరాత్మ యా, యుద్ధవుమా
డ్కిఁ బ్రోవు మొడయుండవుగా వ... 69

ఉ. శ్రీవిధివందనా వరద సేవిత యోగ్యుఁడవంచు
నెంచి నా, యావరణాదులన్నియును నావలఁ
ద్రోచి త్వదీయరూపునన్, భావము నిల్పినాఁడఁ
భవబంధముఁ బోవఁగఁ జేసి వేగమే, యేవిధిఁ బ్రో
తువో యభవ యిత్తఱి నన్ వ... 70

ఉ. కాలునికింకరు ల్కపటకల్మషచిత్తవిధేయుఁడైన
నా, పాలికివచ్చి దుఃఖమయబాధలు వెట్టెదరంచు
నిప్పుడే, యేలికవైననీభజన మింపుగఁ జేసెదనయ్య
యయ్య నీ,బాలుఁడనయ్య వేఁడెదను బార్థసఖావ.

ఉ. బాలురతప్పులన్ గురుఁడు బాలనఁజేసినభంగి నా
దుషా, పాళిని బాఱఁద్రోలి కృపఁ బాలనఁజేయఁ
గదే మహాకృపా,శాలివటంచు నెంచి నిజసోదర
సోపమదివ్యనామముల్, గ్రోలితి దైత్యఖండన
త్రిలోకనుతా వ... 72

ఉ. పావనమైన మీకథలు భాగవతు ల్పఠియించు
చుండ బల్, పావనమూర్తి వంచు నినుఁ బల్క
ఱుఁ జిత్తమునందుఁ గొల్చెదన్, శ్రీవర నాదు
జన్మమున సిద్ధి వహింపఁగఁ జేయ మ్రొక్కెదన్,
గావఁగదయ్య యీశ విభు కంసహరా వ...73

ఉ. సుందరమైన నీభజన శోభను గాంచ సుశక్తిలేని
వా,రందఱుజన్మదుఃఖనిచయాంబుధియందు నిమ
గ్నులౌచు నెం, దెందు సుమార్గులేగద సురే

శ్వర దాసుఁడఁ బ్రోవు నన్ గృపా, కంధి
నితాంతశాంత నరకాంతక యో వ... 74

ఉ. నాగధరాదిదేవతలు నారదపర్వత దివ్యమౌను
లున్, యాగముసేయుకర్మఠులు వ్యాసముఖార్య
మహానుభావులున్, యోగిశిఖామణు లెన్నకవు
లూహఁగలంగి భవత్పదాబ్జమం, యోగముఁజెంద
లేరు శుకయోగినుతా వ... 75

ఉ. అజ్ఞుఁడ మూఢుఁడన్ జడుఁడ నర్థవిహీనుఁడ దుష్ట
చిత్తుఁడన్, బ్రాజ్ఞత లేనివాఁడ బహురాగవశీ
కరుఁడన్ శఠుండఁ గ్రా, ర్యజ్ఞుఁడ నన్ భవద్భజన
రక్తుని జేసి యిఁకైనఁ బ్రోవుస, ర్వజ్ఞ కృపా
సముద్ర భవభంజన యో వ... 76

ఉ. శ్రీరమణీమనోరమణ శ్రీహరి కృష్ణ మదీయపాప
ముల్, బారఁగఁద్రోలి నాదుమది బాయకయుం
డెదవంచు నిన్ను వే, సారితిఁ గావవే దయను
సంస్తుతిఁ జేసెదనయ్య వేగమే, భూరిదయానిధీ
సుగుణపూజిత యో వ... 77

ఉ. సారసనాభ యార్యజనసన్నుత నీపదసేవఁజేసె
దన్, గోరినకోర్కులిచ్చి ననుగొబ్బుననేలు ముపే
క్షఁజేసినన్, గౌరవమైన నీమహిమకౌశలమెల్ల
హారించుఁ గాన నే, మారకుమా యశస్సువిను
మా కనుమా వ... 78

ఉ. లోకములెల్ల నీకడుపులోన జనించె నటం ద్రు
ధీయుతుల్, శ్రీకమలాసనాదిమునిసేవ్యులుసన్ను
తిశెక్క లేదె ము, న్నీకమనీయరూపమును నిల్పి
మనంబునఁగాదె దేవ యే, కాకిని నన్ను నేలి
దయఁ గావఁగదే వ... 79

ఉ. చేసితినయ్య పాపములు సేసితిఁ బెద్దలనెల్లహాస్య
ము, జ్జేసితి నన్యభామలను జేరి సుఖించినవారి
పొందు నేఁ, జేసితి నన్నియు న్మఱచి చిక్కులు
పెట్టకుమయ్య యయ్య నీ, దాసుఁడనయ్య
యార్తజనతాపహరా వ... 80

ఉ. పాపము లెన్నిఁజేసితినొ పంకరుహాక్ష మదీయ
చిత్తము, న్నీపదయుగ్మమందునికి నిల్వదు కర్మ
వశంబునన్ మహా, పాపములందుఁజొచ్చునిఁకఁ
బాలనఁజేయఁగదే మహాత్మ నా, పాపము లెంచ
కోవరద భక్తనుతా వ... 81

ఉ. ఆదరమొప్ప మ్రొక్కెద గదాగ్రజ సంసృతిఘోర
సాగరం, బీఁదఁగలేక విశ్రమవిహీనతఁ జెందెద
నయ్య యీపృథా, వాదులఁ జేరనయ్య యతి
పామరుఁడయ్య శరణ్యుఁడయ్య యం, భోదని
భాభయంబుడిపి బ్రోవఁగదే వ... 82

ఉ. శంకలనన్నియు న్విడచి శంకరసాక్షిగ నన్యదేవ
తల్, పొంకముతోడఁ బోవిడచి పొందుగ

నీభజనంబునేతు నా, వంకకువచ్చి యాఱటలు
వంచనలేకవచించి బ్రోవు నీ, కింకరుఁడయ్య దండ
మిదె కృష్ణహరీ వ... 83

ఉ. ధాతవటంచు నీవిపుల తారకమంత్రము సర్వలోక
కవి, ఖ్యాతచుటంచు నెంచి వినయంబున జోతలు
నేసి యెప్పుడుఁ, ధాతను గన్నతండ్రి నినుధ్యా
నమునేసెదఁ గృష్ణ వేగమే, యీతఱి నేలుమా
దయను నీశ్వర యో వ... 84

ఉ. ఓపరమాత్మ యోవరద యోకమలాసనవంద్య
పాద గో, రీపతి బాదరాయణ కరిప్రముఖస్తుత
దివ్యనామ ల, క్ష్మీపతియంచు భక్తులకు క్షేమము
నిచ్చెదవంచు వేఁడెదఁ, బాపుఁడ. నీదుభక్తుఁ
డను బాపహరా వసుదేవనందనా. 85

ఉ. ఏగతిఁ జేరవచ్చు మది నెప్పుడుఁజూతును నీవిలాస
ముఁ, రాగము ద్వేషమెప్పుడు హారంబగు
నెప్పుడు మోహ లోభముల్, రోగము వాసి
పోవునను రోయక బాయక బ్రోవుమయ్య నీ,
వేగతివంచు నమ్మితిని వేగమె రా వ... 86

ఉ. ఎన్నిభవంబు లొందితినో యెన్నిప్రతాపము
లొందినాఁడనో, సన్నుతికెక్క నీభజనసౌఖ్యము
నిప్పుడు కాంచినాఁడ నా, యన్న క్షమింపుమన్న

శరణాగతుఁడన్న ననుం గృపన్ సదా, మన్ననఁ
జేయుమన్న హరి మాధవ యో వ... 87

ఉ. శ్యామలవర్ణ నాదుమదిసత్వముతో నినుఁబూజఁ
జేసెదన్, గోమలమైన మీపదముఁ గోరి సదా
భజియించుచుండెదన్, దాసరసాక్ష నీవిమల
తారకమంత్రమునిచ్చి వేగ ని, ష్కాముని జేయు
మా త్వరితకాలమునన్ వ... 88

ఉ. నెట్టితి వైరివర్గముల నేర్పున మీగుణవర్ణనంబు
చేపట్టితి యుష్మదంఘ్రి గురువర్యుఁడవంచుఁ
ద్వదర్చనాన్వయమున్, మెట్టితి వేదశాస్త్రవిధి నేర్ప
రినై భవదన్యమార్గముల్, గొట్టితిఁ గావుమా
వరద గొబ్బున నన్ వ... 89

ఉ. కర్మము లెన్నిఁజేసినను కంజదళాక్ష వికారదూ
రమై, శర్మదమైన మీస్మరణఁ జారునుదంబునఁ
జేయునట్టి దు, ష్కర్మరుఁడైన సద్గతినిఁ గాంచు
నటంద్రు త్వదంఘ్రియుక్తుఁడే, గర్మవిభేదసద్గతిని
గాంచఁడొకో వ... 90

ఉ. వారిజలోచనా వినుము వారణమున్ గృపఁ గావ
లేదె హా, కారిసురాదులం గృపను గావఁగలేదె
భయంబుఁబాపి వే, మారుభజించుభక్తుఁడను

మన్ననఁ బోషణం జేయరాదె నన్, శౌరి కృపా
నిధీ ప్రబలశౌర్యహారీ వ... 91

ఉ. శ్రీధవ మున్ను నీకృపఁ గరిప్రభు ద్రౌపది వాయు
సాధమున్, యోధవిభీషణున్ శబరి యోగికు
చేలుని భీష్మపార్థులన్, మాధవ నారదాదిముని
మాన్యులఁ బ్రోచినపుణ్యమూర్తి న, న్నీధరఁ
బ్రోవుమా కరుణ నీశ హారీ వ... 92

ఉ. భూమి ననేకజన్మములఁ బూనితి నోర్వను జన్మ
మెత్తనీ, నామకథాసుధారసమునాలుకఁ గ్రోలితి
సేవఁ జేసితిన్, వేమఱు వేఁడికొంటి నను వేదనఁ
బెట్టకుమంటి నీయవే, ప్రేమను నిత్యమైనపదవిన్
గృపతో వ... 93

ఉ. దోషము పేరి రుగ్మతకుఁ దోయజనేత్ర త్వదం
ఘ్రిభక్తిసీ, ద్ధౌషధమున్ భుజింపఁగ నిరామయ
దివ్యపదంబు నొంది సం, తోషము జెందితిన్
మనుపు తొందరఁ బెట్టకుమయ్య పాపని, శ్శేషతఁ
జేయుమయ్య నిజసేవకుఁడన్ వ... 94

ఉ. భుక్తియు భక్తియున్ మఱియు భూరికటాక్ష
ముచేత ముక్తియున్, శక్తుఁడవంచు నిచ్చుటకు
శైశవకాలమునుండి కొల్తు నా, రిక్తతఁ బాఱఁ

దోలి బహురిక్థునిఁజేసి యిఁకైన బ్రోవవే, భక్త
మనోభిలాషద శివస్తుత శ్రీవ... 95

ఉ. ఏలర జాగుఁజేసెద వదేలర నీవు కృపారసంబు
తో, నేలవె మూడులోకముల నేలవె యార్యు
ల గోపబాలురన్, బాలుఁడ నీకు మ్రొక్కెదను
బాగుగ బ్రోవవె గోపకామినీ, లోల హరీ య
టంచు మదిలోఁ దలఁతున్ వ... 96

ఉ రార రమావినోద వినరా సుగుణాకర కోటి
మన్మథా, కార సురేంద్రవంద్య యరిఘాతుక
పాండుసుతోపకార రా, రా రవికోటిధామ
రణరంగభయంకర గోపికాన్వయో, ద్ధారక న
న్నునేలుమి యుదారమతిన్ వ... 97

ఉ. కుంజరునేలి కుంజరునిఁ గూలిచి వానరునేలి వా
నరున్, భంజనఁజేసి యండజునిబండియు నంద
జుఁ జెండియున్ ధరన్, రంజనఁజేసియున్ ధరను
రాళులవానకుఁ గేలనెత్తియున్, సంజయు నేలి
నట్టి గుణసాంద్ర హరీ వ... 98

ఉ. ఎన్నిక లెన్ననంటి మఱియొగ్గు లసత్యము లాడ
నంటి సం, పన్నత లేదటంటి పరభామలపొందులఁ
గూడనంటి యాఁపన్నుఁడనంటి నీవిమలపాదుక

సేవను జేసెదంటి నే, నెన్నివచించినఁ గరుణనేల
వహో వ... 99

ఉ. అండజకాండుఁడై త్రసుజనార్తివిఖండుఁడు దరి
ప్రఖండకో, దండకళాప్రచండగసుదర్శనవర్తికిఁ
గృష్ణమూర్తికిన్, రెండవసాటిదేవుఁడిఁక లేఁడ
నిసాటెద భద్రనెక్కి బ్రద్ధంపదఢాండఢాండ
నినదంబుల శ్రీవ... 100

ఉ. పూనికతోడఁ జేసితిని పూర్తిగ నుత్పలవృత్త
మాలికన్, దీనిధరించి నాదుమది దీనతఁబాపి
విముక్తిసీయవే, దీనదయాళు కృష్ణ జగతీధవ
మాధవయంచు వేఁడెద, న్సౌనకనారదాదిముని
సన్నుత శ్రీవ. 101

ఉ శ్రీలలితంబునైనకృపచేఁ గరుణింపుము శీలమైన
వె, ల్లాలసగోత్రజాతుల విలాసముతోడ మదీ
యవంశముం, బాలనఁజేసి తద్భవుల బంధువు
లన్ దిలకించి బ్రోవుమా, శ్రీలలనామనోంబుజ
వశీకరణా వ... 102

ఉ. శ్రీరమణీయమైనకృపచేతను బ్రోవుము నాదుమి
త్రులన్, వారిని వారివారి మఱివారిని జేరినవారి
నెప్పుడున్, భూరివివేకసంపదసపుణ్యసముక్తులఁ
జేసి యేలుమా, భూరిగుణాఢ్య వేఁడెదను పూ
జ్యపదా వ... 103

ఉ. ఆగమవేద్య దీనసుజనాశ్రిత మన్నవలక్ష్మణార్య
వి, ద్యాగురువర్యశిష్యుఁడ గదాగ్రజ సుబ్బమ
యాదినార్లకుఁ, శ్రీగుణశీలపుత్రుఁడను శ్రీధ
వ రంగయనామధేయుఁ డఁ, బాగుగఁ గొల్చె
దఁ మనుపు భర్గనుతా వ... 104

ఉ. శ్రీపతి నీకు వందనము శ్రీలలనామణియైనలక్ష్మీ
కిఁ, గోపసతీలలామలకు గొబ్బున మ్రొక్కులు
దాసదాసుఁడఁ, నాపతివంచు నమ్మితిని నామది
వాంఛలుదీర్చి కావుమా, పాపినటంచు నెంచకు
మపారకృపా వ... 105

ఉ. మాధవ నీకు నిత్యశుభమంగళ మెప్పుడు నీదు
భార్యకు, రాధకు సత్యభామకును నందకశా
ర్ఙ్గసుచక్రశంఖకా, మోదకికిఁ శుభంబులగు
మోదముగల్గు ఫణీంద్రవైరికిఁ, యాదవవంశ
భూషణ మహాత్మ హరీ వ... 106

కంఠగీతకవినామగర్భిత ఉత్పలమాలా-శైలబంధము.

శ్రీశమరంజనా ఖగహరీ రమణీయసుఖప్రదాయి
రా, ధాశుభదాయకా సుజనతత్వభయంకర
సూరిరక్షణా, శ్రీశమికల్యపో హరవిరించమ
నఃకుముదాబ్జవిష్ణు స్వా, మీా శరణాగతద్వీపకు
లేశనుతా వ... 107

ఉ. ఏవసుదేవనందనునియింగితమౌదలఁ దాల్తు రెల్ల
వా,రావసుదేవనందనునియాజ్ఞ రచించిన యుత్ఫ
లంబులన్, భావనఁజేసిన న్వినిన వ్రాసిన వారి కభీ
ష్టసంపద, ల్పావనము_క్తినిచ్చు దయ భవ్యుఁడు
గృష్ణుఁడు సుస్థిరంబుగన్. 103

సంపూర్ణము.

పీఠిక.

ఈశతకము రచించినది రావూరి సంజీవకవి. ఈయన పలుగ్రంథములు రచించినటులఁ దెలియు చున్నదిగాని యం దొక్కవసుదేవనందనశతకము మాత్రము లభించినది. రుక్మిణీపరిణయము సంజీవకవి రచించి కర్తృత్వము కొప్పర్తి నరసకవి కారోపించి నటు లోకకథ కల్పించిరిగాని యది సంజీవకవికృత మన వీలులేదు. ఈకవి గుంటూరుమండలమునందలి రావూరు నివాసి. సాంఖ్యాయనగోత్రుఁడు. ప్రథమ శాఖనియోగిబ్రాహ్మణుఁడు. ఈశతకమునందలి గుణ బాణగతిచంద్ర అనుపద్యమువలన వీరనారాయణ ముకుందశతకము శా. శ. 1653 సరియగు క్రీ. శకము 1731 న రచించినటుల నిశ్చయమగుచున్నది.

ఈకవి సంస్కృతాంధ్రములందుఁ గవితఁ జెప్ప గలవాఁడెగాక జ్యోతిశ్శాస్త్రమునందుఁగూడఁ గుశ లుఁడు. సంజీవకవి భువనగిరియందు విద్య నేర్చి కుశ లుఁడై కొలనుపాక కేఁగి గోపరాజురాయనామా

త్యుని గలసికొని తనకవితచే నాతని నలరించి చెంత నున్న పొదలో వీరనారాయణ విగ్రహ ముంట దెలిసికొని పద్యములఁజెప్పి ముందునకు రప్పించె నని చెప్పుదురు. మహమ్మదీయవిప్లవసమయమున స్థాని కులు వీరనారాయణవిగ్రహమును కంపలలో దాఁ చఁగాఁ బిదపఁ దనపలుకుబడి నుపయోగించి రాజ సహాయమున సంజీవకవి యుద్ధరించె నని గ్రహింప నగును. వసుదేవనందనశతకము చంపకోత్పలమాలి కలతో మనోహరముగా నున్నది. శాకమూరి బుచ్చ నమంత్రి ప్రోత్సాహమున దానిని రచించినటులఁ గవి చెప్పికొనియున్నాఁడు. వీరనారాయణ ముకుందశత కము గునుగుసీసములతో నలరారుచున్నది. లిక్కన సోమయాజిసీసములవలె నిందలిపద్యములు వచనము వలెనుండి భావసమృద్ధిచే నలరారుచు పఠనార్హ ము గానున్నవి. ప్రతిపద్యము చివరను మనోహరమగు నంత్యనియమము గలదు.

కొలనుపాక యనునది సుప్రసిద్ధమైన క్షేత్రము. తరువాత పశ్చిమచాళుక్యులలో నొకశాఖవారికి రాజధాని కాకతీయులకాలమున శైవులకు నావల

వెలమవీరుల కాలమున వైష్ణవులకు నీక్షేత్రము వశ మయ్యెను. కొలనుపాక హైదరాబాదునకు బెజవాడనుండి పోవు నినుపదారి మజిలియగు ఆలేరునకు నాలుగుమైళ్లదూరమున నున్నది. ఇటగల వీరనారాయణాలయము దర్శనీయము. చిరకాలముక్రింద నిది జైనాలయమై యుండెను. క్రమముగా నది రూపుమాపఁబడుటచే వీరనారాయణస్వామి నిటీవల ప్రతిష్ఠించిరి. ఇప్పటికి నాలయమున జైనశాసన మొకటి దేవనాగరిలిపిలో వ్రాయఁబడినది గర్భాలయమునందుఁ గలదు. కొలనుపాక క్షేత్రవాసులు వీరనారాయణవిగ్రహము ఆలయమున కెదురుగా నున్నకోనేటిలోఁ బడిపోవ సంజీవకవి త్రోవనేఁగుచు నీవార్తవిని నూటయెనిమిదిసీసపద్యములు చెప్పఁగా విగ్రహము ఒక్కొక్కపద్యమున కొక్కమెట్టు నెక్కి పైకివచ్చినటులఁ జెప్పుదురు. ఇట్టికథలు చరిత్రముల కంతగా నుపయోగింపఁజాలవు.

సంజీవకవిపుస్తకము లింక నెన్నియో లభింపవలసియున్నవి.

ఇతఁడు బహుగ్రంథకర్త యని రుక్మిణీపరిణయమునందుఁ గలదు. ఈకవి వీరనారాయణమూకుంద

త్యుని గలసికొని తనకవితచే నాతని నలరించి చెంత నున్న పాదలో వీరనారాయణ విగ్రహ మంట దెలిసికొని పద్యములఁజెప్పి ముందునకు రప్పించె నని చెప్పుదురు. మహమ్మదీయవిప్లవసమయమున స్థానికులు వీరనారాయణవిగ్రహమును కంపలలో దాఁచఁగాఁ బిదపఁ దరపలుకుబడి నుపయోగించి రాజసహాయమున సంజీవకవి యుద్ధరించె నని గ్రహింపనగును. వసుదేవనందనశతకము చంపకోత్పలమాలికలతో మనోహరముగా నున్నది. శాకమూరి బుచ్చనమంత్రిప్రోత్సాహమున దానిని రచించినటులఁ గవి చెప్పికొనియున్నాఁడు. వీరనారాయణ ముకుందశతకము గునుగుసీసములతో నలరారుచున్నది. తిక్కనసోమయాజిసీసములవలె నిండలిపద్యములు వచనమువలెనుండి భావసమృద్ధిచే నలరారుచు పఠనార్హములుగానున్నవి. ప్రతిపద్యము చివరను మనోహరమగు నంత్యనియమము గలదు.

కొలనుపాక యనునది సుప్రసిద్ధమైన క్షేత్రము. తరువాత పశ్చిమచాళుక్యులలో నొకశాఖవారికి రాజధాని కాకతీయులకాలమున శైవులకు నావల

వెలమవీరులకాలమున వైష్ణవులకు నీక్షేత్రము వశ మయ్యెను. కొలనుపాక హైదరాబాదునకు బెజవాడనుండి పోవు నినుపదారి మజిలియగు ఆలేరునకు నాలుగుమైళ్లదూరమున నున్నది. ఇటగల వీరనారాయణాలయము దర్శనీయము. చిరకాలముక్రింద నిది జైనాలయమై యుండెను. క్రమముగా నది రూపుమాపఁబడుటచే వీరనారాయణస్వామి నిటీవల ప్రతిష్ఠించిరి. ఇప్పటికి నాలయమున జైనశాసన మొకటి దేవనాగరిలిపిలో వ్రాయఁబడినది గర్భాలయమునందుఁ గలదు. కొలనుపాక క్షేత్రవాసులు వీరనారాయణవిగ్రహము ఆలయమున కెదురుగా నున్న కోనేటిలోఁ బడిపోవ సంజీవకవి త్రోవనేఁగుచు నీవార్తవిని నూటయెనిమిదిసీసపద్యములు చెప్పఁగా విగ్రహము ఒక్కొక్కపద్యమున కొక్కమెట్టు నెక్కి పైకివచ్చినటులఁ జెప్పుదురు. ఇట్టికథలు చరిత్రముల కంతగా నుపయోగింపఁజాలవు.

సంజీవకవిపుస్తకము లింక నెన్నియో లభింపవలసియున్నవి.

ఇతఁడు బహుగ్రంథకర్త యని రుక్మిణీపరిణయమునందుఁ గలదు. ఈకవి వీరనారాయణముకుంద

శతకము రచించునాఁటికి ఇరువదిసంవత్సరముల వయ స్సుగలవాఁడై యుండును. రుక్మిణీపరిణయము రచించి (శా. శ. 1709) క్రీ. శ. 1786 లో ప్రోత్స హించెను గావున నీకవి యెనుబది సంవత్సరముల జీవించి ప్రతిష్ఠగడించె నని తెలుపవచ్చును కవి యోగాభ్యాసమునందుఁగూడ నిపుణతయున్నటుల నితనిశతకపద్యములు చెప్పుచున్నవి.

నందిగామ. 1-6-26.

శేషాద్రిరమణకవులు
శతావధానులు.

శ్రీ ర స్తు

వీరనారాయణశతకము.

సీ. శ్రీలాలనవిలాసశీలసన్నాధీర
ధీరసమ్యగ్బుధమనోదృఢవిహార
హారగోపీమసమాఖ్యా (సమజ్ఞా) సుషమోదార
దారకనీతరథప్రచార
చారణసురగణస్తవవచనాధార
ధారాళశస్త్రబద్ధశయసార
సారసారాతివంశక్షీర భవసూర
సూరతాసుకరతా సుగుణవార
తే. వారిధితరంగ దుత్తుంగవారభంగ
భంగవటదళపుటలలదంగభాస
భూరిమయవాస కొలిపాకపురనివాస
వీరనారాయణ! ముకుంద! విశ్వతుంద!. 1
సీ. దండ ముద్దండ కోదండ సంభరణవే
దండశుండాభ దోర్దండ నీకు
అంజలికుంజరపుంజరాక్షభంజన
పంజరాయతపాదకంజ నీకు
సాష్టాంగము కుచేలజటిముష్టివిభ్రష్ట
భ్రష్టయవాపహాధృష్ట నీకు
కేల్మోడ్పు కింకరకిల్బిషతృణగుల్మ

భీమజాల్మోల్ముకనామ నీకు
తే. శరణు శరణాగతసత్రైకచరణ నీకు
సురవిరోధి వరూధినీవదికుటభర
కుటిలపటుతర కట్టాక కోలనుపాక...

సీ. జయవిజయీభవ శతమన్యు మన్యుకృ
ద్దైతేయకాయభిద్దారుణరణ
జయవిజయీభవ సంయమిజనమన
స్సరసీజాతధ్యానభరణచరణ
జయవిజయీభవ సకలలోకవ్యాప్త
సంక్రాన్తఘనయశశ్చంద్రకిరణ
జయవిజయీభవ సంతతశ్వేతాంత
రీపకల్పద్రుకలాపశరణ
తే. జయజయీభవ కాళియచక్రిరమణ
చక్రచక్రభ్రమణపవాఙ్చద్విహరణ
భూరిమయవాస కొలిపాకపురనివాస...

సీ. దేవకీగర్భవార్ధిక్షపేశ పరాకు
వసుదేవవంశపావన పరాకు
భృశయశోదావ్రతాభీష్టఫల పరాకు
నందమందిరకల్పనగ పరాకు
గోపకన్యామనోవ్యాపిరూప పరాకు
వ్రజబాలజాల వరద పరాకు

కంపనృశంసవిధ్వంసిబల పరాకు
రాధికాచిత్తచోరా పరాకు
తే. ద్వారకానామపురధామ వర పరాకు
భక్తగోపాయనోపాయ బహుపరాకు
భూరిమయవాస కోలిపాకపురనివాస... 4

సీ. విన్నపము పరాకు వివిధాగమజ్ఞాన
విధివిధి ముఖసురవిసరభాసు
ర సరసవాక్యపరంపరల్ జాలవు
నిను గొనియాడఁగా నని మనీషి
జనములు బలుకఁగ వినియును బూనితి
నిన్ను వర్ణింపఁగాఁ గన్నతండ్రి
యదియేమొకాని హృదన్తరంబున భవ
త్కళ్యాణతరగుణగణము నిండి
తే. పొరలి ఘోషించుకతన నొప్పులు గలిగిన
తప్పులు గలిగిన గ్రహింపఁదగు కృపాచ
మత్కృతిని మత్కృతిని గుప్తమానసీయ
కుతలసురవరామృతపాక కోలనుపాక... 5

సీ. కృష్ణ మాధవ హృషీకేశ కేశవ జనా
ర్దన నరహరి యుపేంద్ర యదునంద
న పరమేశ్వర జగన్నాయక దామోద
ర గరుడవాహ వరద వికుంఠ

పతి విష్టరశ్రవ ఫణిరాజశయన గో
  విందరక్షితముచికుంద వృందా
రీకాక్ష శార్ఙ్గి శౌరి యధోక్షజ వనమా
  లి గదాగ్రజ సురేశ నగధర ముర
తే. దమన పీతాంబర యటంచు మిము ప్రతిపద
మునఁ బలుక దయసేయవే ముగ్ధపాక
దళన మణితనురుచిపాక కొలనుపాక...

సీ. కృష్ణాయ విష్ణవే జిష్ణవే హరయే స్వ
  యంభువే శంభవే హారిణే త్రి
విక్రమాయ స్వభువే విభవే చక్రి
  ణే శంఖినే శార్ఙ్గిణే దివే భ
వే! మాధవాయస్థనిష్ఠాయ భక్తరా
  యేగరిష్ఠాయ సురేశ్వరాయ
యాతుద్విషే నవనీతముషే శ్రీసు
  రాజ్ఞే భగవతే ధరాధరాయ
తే. మునివరాయచ తుభ్యం నమో నమో య
టంచు నతిసల్పెదను పరా కతులనంద
కలవితారిశిరశ్మాక కొలనుపాక...
సీ. గజరాజు నేలిన కరుణ ద్రుపదకన్య
  కను మనిచిన యనుకంప హరిణా
క్షాంతను బ్రోచిన కారుణ్యము విభీష

ఋని బ్రతికించిన నెనరు గనక
కశిపుకుమారుని గాచిన ఘృణ గాక
దనుజు బాలించిన దయ కుచేలు
సాకిన గృప దాసప్రవరులరక్ష
వెలయు నను క్రోశము లవమైన
తే. పాదసేవకు నామీఁదఁ బరవఁజేయ
వే దయాసుప్రసాదవినోదలలిత
గురుకటాక్షదృగస్తోక కొలనుపాక... 8
సీ. కన్నవాఁడా! నీవు కరుణాకలితదృష్టి
చేత ననుగ్రహించిన నొకింత
రోషవేషకటాక్షరూక్షవీక్షను నిగ్ర
హించిన భళిభళీ దృణము మేరు
వగును మేరువు దృణ మగుగదా యని దేవ
ర యనుగ్రహము గావలయు నని యెప
నే దలంచెద నెవ్వనికి ననుగ్రహ మిచ్చ
యింతు వానిధనము నే హరింతు
తే. ననెడుమాట దలంచక నక్కుచేలు
గన్నరీతిని గనవె నాకథ విధాతృ
గోపతిరథస్తుతశ్లోక కొలనుపాక... 9
సీ. గట్టిగా నీపాదకమలమేపట్టితి
సత్యము సత్యము సందియంబు
లేశమైనను లేదు లేదు దీనికి నగ్ని

ముట్టెద బాదమును బట్టెద నింక
నేమి సర్వజ్ఞుఁడ వీ వెఱుంగవె నాయె
క పరాకు గాకయా యిపుడు పాల
ముంచెదవో నీట ముంచెదవో నీకె
తెలియు ననన్యగతికుఁడ నౌరుల
తే. వేఁడ నీవాఁడ నోమాయలాఁడ స్వభుజ
మండలితధనురుద్గతకాండభాను
కుండలితదైత్యఘనఘూక! కొలనుపాక... 10

సీ. దయగలవాఁడవు ధర్మరక్షకుఁడవు
పరమశాంతుఁడవు సుభగుఁడవు సద
సద్గుణవీక్షావిచక్షణుఁడవు సఘ
టసఘటనాపటుఁడవు సజాండ
ధారివి శ్రీసతీధవుఁడవు నిన్ బోలు
జేజేలు గలరె యాశ్రితుల దీన
జనులను రక్షింతు నని కంకణముగట్టి
యుండువాఁడ వఁట యోహో విచిత్ర
తే. మగునె నావంటివానికి య్యాలకింప
సాదరాలింగితశ్రీవిశాలమసృణ
కుంకుమాకల్పకుచకోక కొలనుపాక... 11

సీ తల్లివి దండ్రివి దాతవు త్రాతవు
భ్రాతవు నేతవు బంధుఁడవు స
ఖుఁడవు నిల్వేల్పవు గురుఁడవు నన్నియు

నీవ యన్య మెఱుంగ గావున భువి
వను బోలువార లెందఱు నీకు నీవంటి
ఘనుఁడు నా కొక్కఁడెగాని యైన
దీనాశ్రితత్రాణ దీక్షాధురంధరుఁ
డవు దయాబంధురుఁడవు నెనరు జి
తే. లికెడుజాడ్కిని నన్ జూడలేవ దేవ
కీసతీవసుదేవసుకృతనిశాంత
ఫల నవారూఢఘనతాక కొలనుపాక... 12
సీ. వలరా కటారులవంటి మిటారుల
దరడము లసమదద్విరదము లన
గరముల శిబికల గబ్బియ రబ్బిను
రంగములగముల రత్నముల ర
జతహేమములజరీజరబాబునగల వ
గఁ గులుకు తొడవులఁ గావలెనని
యడుగలేదుగదా నిరంతర మెదనెడ
పడని దేవరవారి యడుగుఁదమ్మి
తే. కవనెరయు భక్తి యొక్కటేగాని యిపుడు
గోపగోగోపనార్థదుర్వ్యాపివశిఖి
గిళనచాతుర్య నిర్భీక కొలనుపాక... 13
సీ. అలరి కుచేలుని యకుచేలుఁ జేయు ని
దానరహిత జాయమానమైన
నీకటాక్షమున రానీకడానీమొలా

మాఁజిల్గువగలు నంబరసుసరిఫ్హి
జీలు మాటపదార్వ్వరాల చౌకట్లు కా
వా గుజాలును జాళువాకడెములు
గ్రాలుముత్తెముల తురాయి మొద ల్గల
వ్యంజనముల రుచిరంజనముల
తే. వల దఁటన్నను బోనె కావలసియుండె
నేని నిజనయనాంచల నిభృతలుళిత
దరుణ కరుణార్ఘురీతురీయాంశఘటిత
కుంజర నిరంజన శ్రీక కొలనుపాక... 14
సీ. దేహ మనిత్యము తెలియరా దెట్టిదు
ర్మృతిని బొందునొ యేమిగతిని జెందు
నో నిజమాడెద నేను జేసినపాత
కము లనేకము లటు గావున నను
చేకొని గావ నీచిత్తము నాభాగ్య
ము మరేమి నానియమములుఁ గనఁగ
నక్కట యాపద మ్రొక్కులు సంపద
మఱపులుగాని యుష్మత్పదాబ్జ
తే. యుగళసద్భక్తి నిగళసంయుక్తతఁ దగు
లఁగ సదా ప్రవర్తించదు లలితసామ
కలితగానకళాచ్ఛేక కొలనుపాక... 15
సీ. ఇపుడు కాచిన మంచిదే కావకున్నను
మంచిదే నిన్ను నేమించి పట్టి

నట్టి పట్టువదల నహాహా మదీయసం
ధాచమత్కృతి నిబంధనము జూడు
మా తహాతహా జెందినా రుజావస్థను
బొందినా లేమిని బొరసినా జ
రావికృతులను బెరసీన విషయవాస
నల చెరలినను సిరులను బొరలి
తే. నను పతివ్రతవితము పంతము లిఁకేల
చుంబితారుణబింబాభ సూర్యదుహితృ
కుటిలకేశోత్కృష్టబంధూక కొలనుపాక... 16
సీ. ఎన్నిజన్మము లెత్తి యేమేమి పుణ్యముల్
జేసుటనో భవద్భూసురాంఘ్రి
దాసుల నెందఱె దాయుటనో మను
ష్యశరీరధారి నై యందు స్నాన
సంధ్యాదికక్రియాచరణభాజనమైన
భూసురత్వంబును బొంది పిదప
దివ్యము త్కిదమైన దేవరసన్నిధి
పెన్నిధిరీతి గల్పించుకొంటి
తే. నింక విడుతునె విడచిన నీభవంబు
శంక గడుతునె కావుము లెంక నైతి
కృజను రాసువిలుంటాక కొలనుపాక... 17
సీ. పాపము ల్బాప నీవంతు సుకృతగతి
బూన నావంతు సజ్జ్ఞానకలన

సడలింప నీవంతు జ్ఞానముద్రను బ్రవ
 ర్తింప నావంతు నీదివ్యచరణ
కమలయుగళభక్తి గలిగింప నీవంతు
 దినదిన మబ్బి కీర్తనము జేయ
నావంతు భూతదయావృత్తి మెలఁగింప
 నీవంతు సర్వంబు నీవ కాద
తే. లంచఁగ నావంతు నొందెడ లాభమైన
 లోభ మొదవదు పిదప నాలోన విధుత
 ఖలఖచరవిద్విషల్లోక కొలనుపాక... 18
సీ. గండుతేటులలీల గ్రాలుముంగురులు భు
 గభుగబరిమళించు గస్తురితిల
కపునెన్నుదురుచొక్కటపుచెక్కుళులు మావి
 తలిరుబోల్మోవి మొపళులహారాయలు
గులుకుప్రోగులు సిరి బెళుకు వీనులు సింగి
 ణులరంగు నగుకన్బొమలు చకచక
దళుకు లోలుకు తెలిదమ్మిరేకులవంటి
 కన్నులు సంపఁగి కళికబోలు
తే. నాసికము మొల్క లెత్తెడు నగవుగలిగి
 నట్టి నీమోముఁ జూపవే యసురవిసర
 దళనచంచచ్ఛరానీక కొలనుపాక... 19
సీ. ఆపద వచ్చినయప్పుడు నరులచే
 దొరకినయప్పుడు ద్రోవ నొంటి

జరుగునప్పుడు గ్రహచారముఁ జాలని
యప్పుడు విషవృశ్చికాహిపీడ
దొడరినయప్పుడు దుస్స్వప్నమైనయ
ప్పుడు నాభిచారముల్ పొరయునప్పు
డవనిరుజాపీడ లంటుకొనినయప్పు
భూతగ్రహంబులభీతిఁ దోఁచు
తే. నప్పుడు సముద్ధరించు నిర్యంత్రణాప్ర
తంత్రము త్వదీయకృష్ణాఖ్యమంత్రము బల
తరనరకదైత్యజైత్రసాత్రాజితీచ
కోరనేత్రాయుతసమీక కొలనుపాక... 20

సీ. అన్నవస్త్రాదులకై దురాశాపాశ
ముల గట్టువడి మహీశులను గీర్తి
సాంద్రులు శౌర్యనిస్తంద్రులు దానరా
ధేయులు సూరివిధేయు లనుచు
సన్నుతుల్ జేయుచుఁ జరమదశాక్రాంత
జంతువు వింత వహింతుగాని
నిను మహాప్రభుని కుజనశిక్షకు సుజన
రక్షకు నీప్సితప్రదుఁ దలఁపదు
తే. నెమ్మది ద్రిశుద్ధిగా నెరనమ్మియుండు
ట లవమైనను లేదు షోడశసహస్ర
కువలయదళేక్షణాభీక కొలనుపాక... 21

సీ. రాకట్టు మేలుంగరముల రంగయి ప్రవా
ళములఁబోలిన యంగుళములు తారఁ
కలరీతిఁ బొల్చి లోపల రక్తిమఁగల న
ఖములుఁ బద్మాదిరేఖలఁ దనర్చి
బాలార్కబింబడంబములైన పాణులు
వలయకీలితమణిబంధములు ఘ
నాఙ్గదఘటితమధ్యము లున్నతాంసము
లు పృథుప్రకోష్ఠములు గలిగియు వి
తే. జయ రమామంగళప్రశస్తములగు భవ
దీయహస్తముల మది నుతింతు హృతచ
టులజటిపటలభవశోక కొలనుపాక... 22

సీ. ధగధగ మెఱయు నిద్దాకిరీటము మిల
మిల మనుమకరకుండలములు ధళ
ధళ మనుకౌస్తుభదామము మిసమిస
కళగుల్కు సందిటికడెములు చక
చకలీను గరుడపచ్చలకంకణములు ని
గనిగరుచుల మించు కాఞ్చిధిగధి
గలయంచమైనయందెలు గలదేవర
శ్యామలకోమలధామలలిత
తే. దేహము మదాత్మమోహము దీర నెంతు
త్రాయమాణవిలాస నేత్రాయమాన
కువలయహితాంబరాలోక కొలనుపాక... 23

సీ. అరుణపల్లవముల బురణించు వ్రేళ్లు హీ
రములఁబోలెడు నఖరములు కమఠ
ములఁబోలు పాదాగ్రములు సొగసగు గుల్ఫ
ములు వటకుజఫలముల సిరి కడ
కుల జేయు మడిమలు హాలకులిశాదిరే
ఖలు బొల్చుపార్ష్ణులు గలుగుదేవ
రచరణముల నరఖచరచారణ ముఖ
రశరణముల విఖ్యాతశతధృతివి
తే. పులకరాంతఃకరణములఁ దలఁతు వల్ల
వజనవరపల్లవాధరా పల్లవాభి
కలన విలసిత హేవాక కొలనుపాక... 24

సీ. సౌరభ దుర్ముఖ జలజభ్రమాగత
భ్రమరమాలికలు విభ్రమణసమయ
నయనాంచలాంచద్ఘృణాసుధాంబుధిలహ
రీవీచికలువదనవిమలచంద్ర
చంద్రికలమహాభ్రగేంద్రనీలవిశాల
మేచకచకచకద్రోచిరోమ
సంహననాలకజాలక జలదాన్త
లలదచ్ఛచంచలాలతలనీదు
తే. విపులతారకరక్తాంతవీక్షణగల
దమృతశీతలధారాకటాక్షతతుల
గొలుతు వక్షస్థలశ్రీక కొలనుపాక... 25

సీ. అక్కున ధగధగ లాడుకౌస్తుభము నా
పసు నిగనిగ మనుమినుకు జినుకు
రతనము నలుతను రహిమీాఱ ధిగధిగ
లలరు మిన్నాము త్తియముల సరము
నుదుటను గమగమ నుదుటువలపు గుల్కు
కస్తురితిలకము కరముల జిగి
యొలికెడు వలయము లొడలను వాసించు
హరిచందనము పాణియందు వరలు
తే. మురళి గనుపడవచ్చి బామ్రొల నీవు
నిలుతు వెన్నఁడు నే నిన్ను బిలుతు నెన్నఁ
డలఘుకరుణాంకితాలోక కొలనుపాక... 26
సీ. కురుల జిగి నుదుటి నెరతనము బొమల
కళ వీనుల చెలువు కన్నుల వగ
ముక్కు చక్కదనము మోవి ఠీవి పలువ
రుస సొంపు చెక్కుల పస చుబుకపు
హరువు కంఠము మేలు నంసముల సొబఁగు
కేల్దోయి సొగసు కెంగేలు జతహా
యలు నెద పొంకము నారు సౌరు కటి మి
టారము పొక్కిలి తీరు తొడల
తే. పొలుపు పిక్కల సిరి యడుగుల మెఱుంగు
గోళ్ల రంగుఁ జెలంగు నీగోపవేష
కలనఁ జూపవె యరలేక కొలనుపాక... 27

సీ. నీవు లాలించిన నెలఁతుక కడకంటి
దృష్టికి వలసిన తెఱవ నీను
డువులకు దక్కిన యువిద నీగానము
నకు తమిఁజెందిన నాతి నీహా
యలునకుఁ జిక్కిన చెలువ నీసరసత
కు విరాలి యొదవిన గోతి నీన
గవుల కెదగరంగిన వెలఁది నీమహో
లీలకు బ్రమసిన లేమ దక్క
తే. యన్య యొక్కతె లేదయ్యె నట వ్రజంబు
నందు నీమోహనాకృతి యాార నిజసు
గుణతిలకిత లోకాలోక కొలనుపాక... 28
సీ. ఒకయింటిలో నాడి యొకయింటిలోఁ బాడి
యొకకడ నక్కి యొక్కెడ వెన్న
మెక్కి యొక్కెడ మించి యొక్కెడ నాభీర
భీరువుల గలంచి వేఱొకట పృ
థునవోద్ధృతతీరదుగ్ధతక్రాదికుం
భతుక్కుంభముల వకావకలుగా న
వియ రువ్వుచును వికావికలుగా నవ్వుచు
ను జెలంగి వల్లవవ్రజమునందు
తే. జాల కోలాహలముగాఁగ హేలఁదేలు
బాలు నిను గొల్తు సేవకపటలహృదయ
జలరుహాన్తరలసదోక కొలనుపాక ... 29

సీ. ఒకకేల మునికోల నొండుచే పగ్గముల్
బాగుగాఁ దాల్చి జిరాగుజాల
క్షే యని రొప్పుచు దిరుగుడుపడనీక
కౌరవయుద్ధరంగమున దెలివొ
మారావజీరహం వీరుసారథితాప్ర
థితకర్మము వహించితివి సమస్త
లోకాధిపతికి నీ కీకృపణత్వము
జెల్లునె యార నీశ్రిత సముద్ధ
తే. రణనిబద్ధప్రయత్నము గణుతిసేయఁ
గవలెఁగాక నిజాశ్రితభవదురన్త
జలనిధితరణ పటునౌక కొలనుపాక... 3

సీ. అధ్యాత్మవిద్యారహస్యము తావక
పాదపాథోరుహద్వయవిధేయ
నిస్తరళధ్యాననిరతి గంగాది త
రంగిణీతీర్థాచరణము నోద
నాచ్ఛాదనార్జనవాటక ఘోటక
ప్రభృతి విహాయిత పటిమ యించు
కైన నాయంద లేదయ్యొ త్రివిధపాత
కంబుల నేరీతి గడువువాఁడ
తే. నీభవమె రోఁతయై యున్న దిఁక పునర్భ
వంబు లేకుండునట్టి యుపాయమేమి
బాణనాగాహ్వాతి వితతబాణవీర

ఘోరసేనాలపనభేక ఖోలనుపాక... 31

సీ. నేఁడు నేఁడా నేను నీవాఁడ నౌట నా
కేడుగడయ యౌట నెంచ నిప్పు
డిప్పుడా కా దెన్ని యెన్ని జన్మములనుం
డియో నాశిరమునకు నీపదముల
కును లంకెయయ్యె నెక్కొని మ్రొక్కి మ్రొక్కి వే
సారితి నిఁక నలచకమనుస
లఁచి తేని జాగిదేలర కరాంబుజసంభ
వకరశాఖాప్రవాళకళికాము
తే. హుర్ముహుర్ముక్తమానసముజ్జ్వలదురు
కమలసదృశాస్యగహ్వర ఘటితజనిత
కలకలమురళికారోక ఖోలనుపాక... 32

సీ. వరద జగత్కుటుంబధురీణుఁడవు నీవు
నీగర్భమునను జన్మించి పిదప
నీమేని కాసించి నిన్నుఁ గృష్ణా యని
పేర్కొంచు మనగల ప్రీతినుండు
మాకుఁ గళ్యాణమే చేకూరుఁగాక కీ
డేల నెదుర్కొను నెదురుకొనిన
కెరలి తజ్జన్యాపకీర్తిజన్యము దేవ
రదిగాక యొరులదే యవయవకృత
తే. మైన దార్జన్య మవయవిదైనయట్లు
ప్రబల సబలమురాసుర ప్రమథన సమ

తులితహాహాబలోత్సేక కోలనుపాక... 33

సీ. నేఁగి గల్గినపట్టి శిక్షింపఁగాఁ బరి
    క్షింపఁగారాదొ రక్షింపరాదొ
యవమాన మగునో దురవగాహమో సమ
    దర్శివి నీకు భేదము సభేద
మును గలవె పిపీలి మొదలు తామరచూలి
    కడగాఁగ సర్వ మొక్కటియగాదె
విశ్వరక్షకుఁడవు వేఱున్న దే నన్ను
    గావవుగాక పాకప్రమథన
తే. విధి ముఖరఖేచరచ్ఛటావిపులమస్త
రత్నకోటీరకోటినీరాజితైక
కోమలతరాంఘ్రినాళీక కోలనుపాక... 34

సీ. కెందమ్మియడుగులఁ గిలకలనందెలు
    మొఱయ మోమునవవ్వ దొరయఁగఁ గను
గొనలదయ బెరయ గోపాలబాలక
    వేషమునను కేల వేణునాళ
ము వహించి నీవు నాముంగల నిలువ పాద
    ములపైని బడి కడుమోదమునను
లేవకుండినఁ జూచి లేలెమ్ము భయము నీ
    కేలని కైదండ యిచ్చి లేవఁ
తే. దిగిచి పలుకుదు వెన్నఁడుఁ దెలియఁజెప్ప
రాపరాభూతమాదృగ్ధరాసురావి

కలభవహారాంతరంగౌక కొలనుపాక... 35

సీ. జాగ్రదుదగ్రజలగ్రహాగ్రహణార్తిఁ
బొరలి జగత్పతే వుషిత బుషిత
తే పాహి పాహి మాం దీనమాపన్నర
తుక యంచు మొఱ లిడఁగా బిరాన
చనుదెంచి నిర్వక్రచక్రధారను ఖరి
క్కున మకరిని తలఁ దునిమి కరిని
దరిఁజేరిచిన కన్నతండ్రి వ న్నాపాడ
రా జూడరా వీడరా భవత్ప
తే. దాబ్జము నిజాశుగాశీవిషాశ్రయిత వి
శంకటనిశాటఝాటదుష్కంటకపట
మిళితవిగ్రహావల్మీక కొలనుపాక... 36

సీ. అకలుషిత భవదీయకథాసుధానిధా
నమున నోలలదేలు నాదువాక్ప
టులు జటుల నటన్నిటలదృగ్జటాకటా
హావిశంకటలు తద్వియచ్ఛరతటి
నీసముద్భటవీచికాసారఘుమఘుమా
న్భటవిస్ఫుటలు దీనపటలగుప్తి
జాగరూకతగను నీగుణములవింత
యెన్నఁగా లేవె యొకింత సంత
తే. సంబు మదిలోనఁ బుట్టి యశంబు నింగి
ముట్టభ్రష్టయవాముష్టిముక్కచేల

గోసురశ్రీప్రదాలోక కొలనుపాక... 3

సీ. సదయభవత్కథాశ్రవణంబున మదంత
రంబున నొకవికారంబు బొడమి
ఘోషించుచుండును గ్రోధసంబంధమో
యానందమో శరీరాంతరస్థ
మగునుల్బణానుల్బణాదివికారమో
మోహమో ఖేదమో మోదమో వి
లాసమో యున్మాదమో సివమో దెలి
యదుభక్తియో యక్కటా భవాబ్ధి
తే. ముంచునో దరిజేర్చునో మొదలు జెప్పఁ
గదవె నిజగర్భసంభృతకమలజాండ
కోటికోట్యాదిసంఖ్యాక కొలనుపాక...

సీ. కృష్ణ నే నెట్టిదుష్కృతినిగానీ భవ
త్కైంకర్య మించుక గంటి నింక
మంటి నీమంటిజన్మము రోఁత వింటి ని
న్నే కావు మంటి నే నెదఁ ద్రిశుద్ధి
గా నమ్మియుంటి భాస్కరసుతభీకర
కింకరకరగా శివంకరపటు
ఖరకరవాలధగద్ధగితనిశాత
ధారాభిఘాతసంతతుల శంక
తే. గొంటి నీలెంక నంటి చేకొనవె యంటి
విశ్వమోహన కరకళావిరళమురళి

కుహరకల్పిత మృదుపైక కొలనుపాక... 39

సీ. సర్వశరణ్య యజ్ఞాన విజ్ఞాన వి
వేకపాకంబున నాకుఁ బంచ
వింశతివర్షముల్ వెడలె నిందున సుఖ
దుఃఖముల్ దలుచుగాఁ దోఁచె నింక
మనఁగల కాలప్రమాణంబు దెలియ నేఁ
డో నెలయో పక్షమో తదర్ధ
మో విచారించ నేఁడో మఱి రేపో స్మృ
తిసమయమున నెట్టి తెలివి బరిఘ
తే. విల్లునో నీపదంబు భావింపుచుండ
వింత యేలాను మానిరాడ్విపరరచిత
కలితజయలాఖ్యశ్లోక కొలనుపాక... 40

సీ. మేటికమ్మలపౌజు జోటిడాల్ చకచకల్
తలుచైన పౌజుమొత్తముల నడప
సొంపుకీలుకడెంపు కెంపుల ధగధగల్
పరువులెత్తుచు దండిబారు నెఱపి
పక్కరారతనంపుపతకంపుమిసమిసల్
వ్రాలి నల్గడ నెలగోలు గొలుప
గిలుకుటందియలఁ జెక్కినరాల ధళధళల్
కెలఁకుల వెన్నంటి బలుపు దెలుప
తే. తళుకుమేను తనరు కల్మి చెలువదండ
వరలఁ బొడచూపవే దయాపంజరాన్త

కోవిదవరేణ్య గణశౌక కొలనుపాక... 41

సీ. కఱుఁగుమెఱుఁగుబంగరువంటి యొడలు గొం
డల బింకిసేయు వెడందవాల
ము తపనశశిబింబములవంటి వట్రని
కన్నులు మిణుఁగురుల్ గ్రక్కు కోర
లు గరిమీసలుగల మగమీనురూపున
బెళకి సోమకుని గుభేలున జల
నిధినీట ముంచి ఖండించి తదపహృత
శ్రుతు లుద్ధరించి యజునకు నప్ప
తే. గించి మించిన దొరను నుతించఁదరమె
స్వాభిధానైకమంత్రవర్ణానులోపి
తలఘునతపాతకశలాక కొలనుపాక... 42

సీ. మలరాచకవ్వము జిలువరాయాకత్రాఁ
టను బట్టి పాలకడలి పనఁటి నొ
కకడను సోఁకుమూఁకలు రెండవయెడను
జేజేలు గొని నీరుజిలుకఁగ గుభ
గుభగుభధ్వనుల నకొ్కండమున్నిటిసు
డిని గ్రుంకుచున్న కఠినకపాల
మునఁ దాల్చి యుద్ధరించిన నీదుకమఠావ
తారము వారము వారము నెద
తే. నెంతు సంతత దశదిశాక్రాంతదైత్య
హానన జనప్రతాప మహాప్రదీప్త

జలరుహాస్త్రారుణాలోక కొలనుపాక... 43

సీ. కడు వెండికొండను గ్రాలు నిగ్రహము సా
  గ్రహాత తరుల్ గిరుల్ ప్రక్కలించు
లోమముల్ ఝల్లుఝల్లునను జాడించుచుఁ
  గరుకుఘోర ఖరికుఖరికున మిణుఁ
గురులు భగ్భగ్గున గిరి కొనగిటుచు
  ఘుర్ఘురధ్వనులకుఁ గుతల ములుక
భీకరతరసూకరాకార మంగిక
  రించి ధరావహా కాంచనాక్షు
తే. దనుజు భర్జించి నిర్జించి ధరణి కోర
నిలువరించిన దొరను నిన్ గొలుతు ముషిత
గోపకన్యామనోలోక కొలనుపాక... 44

సీ. దనుజరాజు సభాభవనఘనస్తంభము
  పెటపెటబగులించె వెడలి కహాక
హాట్టహాసార్భటి నరిమురి దశదిశల్
  గలఁగ జగద్భయంకరనృసింహా
రూపముతో సుతద్రోహియైన కనక
  కశిపు రక్కసుఁబట్టి కఱచి చఱచి
ఖరనిశాతనఖరాఖండశస్త్రముల ఖ
  సిక్కు ఖసిక్కునఁ జించి ద్రుంచి
తే. మించి ప్రహ్లాదుఁ గాచి మన్నించి యలుక
డించిన మహాత్ము నిన్నుఁ బఠింతుఁ గీర్తి

గుంభితాకుంభినీనాక కొలనుపాక... 45

సీ. అదితికిఁ బుట్టి కశ్యపునిచేత నుపనీ
తుఁడవై పవిత్రము గొడుగు గోచి
ముంజి కృష్ణాజినము కమండలువు జన్ని
దము దండము నమర గొమరు పొట్టి
వడుగవై త్రిభువనవరుఁడగు బలికడ
కరిగి మూఁడడుగుల యవని యతని
వలన గైకొంచు విశ్వమునిండ బెరిగి యొ
క్కడుగున దివి యొక్కయడుగున భువి
నదిమి శేషించిన యడుగున కద్దాత
నడుగుఁ బట్టించి సురాధిపతిని

తే. బ్రాజ్యసామ్రాజ్యమునను సంపూజ్యుఁ జేయు
నిను ద్రివిక్రముఁ గొల్చెద ముని మనశ్చ
కోరికాపూర్ణిమాగ్లౌక కొలనుపాక... 46

సీ. తతబలోద్దండ వేదండ శుండాదండ
చండదోఃకాండప్రకాండమున ఘు
నఘగర్ఘగాయమాన నిశితధారాక
ఠోరమై పేర్చు కుఠారముఁ గొని
ముయ్యేడుమారులు గయ్యానఁ బుడమిఱేఁ
డులఁ జక్కు చక్కుగాఁ దలలుఁ దరిగి
నెత్తురుటేరులు నిగుడించి యన్నిటఁ
బితృతర్పణంబు గావించినట్టి

తే. జెట్టి భార్గవరాము నిన్ జిత్తవీథి
నభిలషింతు న న్గాచుటకై నితాంత
గుప్తనిజకింకరసుధీక కొలనుపాక... 47

సీ. రఘువంశమున దశరథనృపునకు సుద
యించి తాటకను వధించి మఖము
గాచి యహల్యను బ్రోచి పురారికో
దండము ద్రుంచి సీతను గ్రహించి
జనకవాక్యమునకై వనమున కరిగి ఖ
రాదులఁ దరిగి తోయధి దరించి
రావణుఁ జంచి తద్రమ విభీషణు కిచ్చి
రమణితోడ నిజపురమ్ముఁ జొచ్చి

తే. రాజవై ధరనేలిన రామునిన్ జ
పింతు పాలితశబరి విభీషణైని (?)
గుహ హనూమన్ముఖ వనౌక కొలనుపాక...48

సీ. చందురు నందంబు క్రిందుఁ జెందఁగఁ జేయు
చందాన రోహిణీకుందరదన
యం దుదయించి బ్రహ్మాండకటాహాని
ర్దళనధీర మగుసీరమునిరాకృ
తకృతాన్తదస్తురోద్దండకాండప్రద
మగు ముసలాయుధము గయికొని య
చలకోర్కి పండించి ఖలులను ఖండించి
శేవ నల్లడన నిండించి మించి

తే. నట్టి బలరాము ముష్టికహారు భీము
రేవతీకాము నిను గొల్తు రేపు మాపు
గుప్తకు స్త్రీసుతవధూక కొలనుపాక... 49

సీ. త్రిభువన పరిభవ త్రిపురరాత్రించర
పరివృఢభామినీవరపతివ్ర
తాత్వప్రభంగకృద్ధంతుర మాయాక
లాపు పిప్పలకులదీపు బుద్ధ
రూపు నిన్ వాక్కునఁ బ్రాపు దాపనిపల్క
బాపురె దరిముట్టఁ బరులవశమె
బహుజన్మములగోలె భక్తులై విషయవి
రక్తులై కొల్చువారలకుఁగాక

తే. పృథులమోక్షప్రదాన సంప్రీణితాత్మ
జాంబవత్యాహ్వయాత్మ జోత్సర్జచాతి
కుశల జాంబవద్భల్లూక కొలనుపాక... 50

సీ. పుడమి వేల్పుకులాన బొడమి కడిమిఁ జూపు
కలికి రూపున కరువలి తెరువలి
దిగదించు మించైన తేజీవజీరుఁడ
వై వాలుడాలు మున్నగు కయిదువ
గమి కయిదోవగమించిమిటారి బాబాచ
*పుపటాలు చివ్వచివ్వన దుముకఁగఁ

* పాఠాంతరము.—వ్రసటాలు చివుకుచు చివుక్క-
న దుము, కఁగఁ గలిదోషమునఁ గులదోషముఁబాసి.

గలిదోషముఁ జేసి కులశీలములఁ బాసి
వర్ణసంకరులుగా వరలు నరుల
తే. మన్ని గాని ధర్మమేదు నీమహితగుణము
లెన్ని కొనియాడ నేర్తునో యన్న నేను
కోమలశ్యామలగవీక కొలనుపాక... 51
సీ. పుత్తడికత్తళంబు దొడిగి కాసెగ
ట్టి బిరుదగండపెండెరము కాలఁ
గదియించి రంగుబంగరు చెఱంగులవల్వ
రింగులు వారఁగూర్చి రతనాల
బొమిడికము ఘటించి భుజములఁ గైదువుల్
దాల్చి గరుడునిపైఁ బొల్చి మొదట
నసురచమూసమూహములగుండెలు గుభుల్
గుభులు గుభులున బగుల రమించు
తే. యుష్మదురుపాఞ్చజన్యసముద్ధత ఘుమ
ఘుమరవము లుగ్గడింతు నకుంఠతరవి
కుంఠపురపాలనాఢ్యక కొలనుపాక... 52
సీ. క్రొవ్వి చివ్వకుఁ గాలుద్రవ్వి మానిసి బువ్వ
మూఁకలపై నెత్తి పోకు పోకు
మని భగ్గు భగ్గున నదలించి ప్రళయకా
ల కరాళలీలాకలాప భగభ
గాయమాన ధళధళాయమానతమాన
పాత్త్రిరసాకరివిస్ఫారతరస

హాస్రధారాసముద్యద్విభాచక్రమై
పేర్చుచక్రము పంపువెట్టి నుగ్గు
తే. నుగ్గుగాఁ గన్పుకొట్టి వినోదమహిమ
నింగి ముట్టిన దొర విల నీవె పోషి
తలఘుతర మాదృశవశీక కొలనుపాక... 53
సీ. తగిలి జగములపై దాడివెడలు తెర
గంటికంటు దొరలవెంట వెంట
నంటి నిలునిలువు మని యదలించి కై
గదగొని గొదగొని సదమదముగ
మొదవుకదుపులపైని దుముకు గబ్బిబె
బ్బులిగతి దాఁటి గుబుకుగుబుకుగు
బుక్కన వీఁపులు మూఁపులు పదములు
ను రదములు నురముల్ కరములు మెడ
తే. లును దొడల్ బొడిసేయు నీఘనభుజముల
పటుత బొగడెద స్వప్రతాపప్రవాహ
ులితనిఖిలాసురజలూక కొలనుపాక... 54
సీ. నింగి గుబ్బటిల మున్నీట సదా రొంపి
గొని రిక్కగమిడుల్ల కులగిరుల్ వ
డంకఁ జిల్వదొర వెడఁగుపడఁ బుడమియుఁ
దడబాటు వారపాతాళ మొకట
ఘూర్ణిలఁ బరజంతుకోటి దల్లడపడ
దృఢపరిపంథి దైతేయయువతి

గర్భస్థితార్భకావిర్భవముగ తాము
తాము తా మనుచు నెడతెగక యని
తే. మ్రోయు ఘణఘణద్ఘంటికాభూతకోణ
భవదరీణధనుర్గుణార్భటి నుతింతు
కోవిదస్తోత్రవాచాక కొలనుపాక... 55

సీ. కరుకైన సోఁకుమూఁకల మూఁకలకు నెడ
దూరి తేరులబారు దుగ్గు దుగ్గు
గా గబ్బిగబ్బుమెకంపు గుంపులు జక్కు-
చక్కుగా ఘోటకచ్ఛటలు పిండి
పిండిగా నుద్భట భీషణచ్ఛటపట
లను నుగ్గు నుగ్గుగాఁ జెనకి ఖరికు
ఖరికుకరిక్కున కరకరి నలుకు చు
లుకుభవచ్ఛార్ఙ్గనామకధనుర్వి
తే. ముక్తపుంఖానుపుంఖాత్యమోఘవిశిఖ
ములు విదారించుఁ గాక మత్కలుషములను
గోపబాలక మాయైక కొలనుపాక... 56

సీ. భవదీయ శార్ఙ్గచాపవరవిముక్తవి
షాక్తబాణావళి నసురతతిని
దెగినట్టిమొగములు జిగిలిగొన్నట్టిప్రే
వులు నేరులా నెత్తురులు గిజల్గి

జలు దన్నుకొను మొండెములు నీఁదులాడుగం
డలు జక్కుజక్కైన తలలు దుత్తు
నుకలైన చేతులు నుగ్గు నుగ్గయిన యొ
డళ్లు వెల్లువలై మెదళ్లు గలిగి
తే. వెఱవు బుట్టించు నట రణోర్వీతలంబు
కల్పితస్వాంశు ఘనవిలోకన సముదిత
గోపికాకేకికీకేక కొలనుపాక... 57
సీ. ధగధగలాడు నందకవరాసి ఝుఱాన
యొరదూసి రాకాసిబరినిడాసి
గొడుగులు సిడములు పడగలు కంకట
ములు గుఱ్ఱముల పల్లములు కయిదువు
లు ఫలకములు తేరులు ధనువులు శరము
లు కరులు జోదులు శకటములు ఖ
రిక్కు ఖణిల్లు ఖచిక్కు ఖణంగు ఖం
గు ఖసిక్కునను దెగ గుముల కుఱికి
తే తుత్తుమురుగాఁగ నఱికి యుద్వృత్తి గెలువు
రమ గొను దొరవు నీవే గళమిళిత పరి
మళితఘనవనమాలాంక కొలనుపాక... 58
సీ. మారి జొబ్బినగతి మన్త్రించి పడవైచి
నక్రియ కొఱవిద్రిప్పినకయివడి ప్ర
ళయకాలరుద్రునిలాగు నీరసతృణ
వన మేర్చుకార్చిచ్చువడువున గనూ

పట్టు బెట్టిదముగఁ గట్టడిరాకాసి
తిట్టెలపై చలపట్టి కొట్టి
మహిమ మిన్ముట్టి సమస్తలోకముల సం
కటములు వే విశంకటముగాక
తే. బిరుదు చెల్లించుకొనెదు నీబిర వెన్న
నరుదు శేషాహికైన దోయరుహామిత్ర
గోత్రవరపుండరీక శ్రీకొలనుపాక... 59
సీ. మెఱయు ఫిరంగుల నతికి బాకుల గ్రుమ్మి
గదల మొత్తి సురియల దునిమి సుర
కత్తుల నుగ్గాడి గండ్రగొడ్డళ్లవ్రే
సి కటారులను బొడిచి జముదాఢు
ల గడపి చక్రముల దెగమోఁచి పరిఘు
ముల దంచి యీఁటెల డులిచి భిండి
వాలముల దునిమి పాశముల నురులు
వోసి నీబలము రాకాసిబలము
తే. పై దుమికి నుఱుమునట నీదు బాసటగొని
యారవింత యగారితాక్రూరధీర
కలిత హృత్పుండరీక శ్రీకొలనుపాక... 60
సీ. ఢాకఁ గడిమి బుండరీకము బుండరీ
కము భల్లుకము భల్లుకము గజము గ
జము శరభము శరభము మృగేంద్రము మృగేం
ద్రము వృషభము వృషభము నగము న

గము బోరుగతిని యుద్ధము శయాశయి కచా
కచి నఖానఖి కరాకరి రదార
ది భుజాభుజి పదాపదిని జఱచి కఱచి
వ్రేసి డాసి పొడిచి విడిచి దుమికి
తే. గుమికి రాకాసిమూఁకలఁ గూల్చి వీఁక
గల్గి నీమూఁక సాత్యకి ఘటితమణిల
సుడ లసత్పుండరీక శ్రీకొలనుపాక... 61
సీ. బాణప్రభాతటిత్పటలము భగ్గుభ
గ్గున మెఱయఁగ ధనుర్గుణకఠోర
డాంకారగర్జ బెడబెడమని యుఱుమఁ
గ కనదభ్రకార్ముకమహాభ్ర
మున నతిలాఘవమున నిశితశరప
రంపరాసారవర్షంబులు నిగు
డించి యాసురవీరచంచదనీకినీ
తేజోనవాగ్నులఁ దెప్పదేల్చి
తే. యార్చి పేర్చిన నిను ససహాయశూరు
శూరకత్రాస్ఫారు నెద నెంతు శుకహృదయ వి
మలసరోమానసౌక శ్రీకొలనుపాక... 62
సీ. వేలుపుసూడు పాం వీరులఁ జతురంగ
బలములఁ చలముతో బలసి నఱికి
భాహుమీనములు కబంధమకరములు
శీర్షభేకములు మస్తిష్కఫేన

ములు పలల కమఠములు గృపాణవ్యాళ
ములు బుండరీకాబ్జములు కరేణు
మస్తకాన్తస్స్ఫురి స్తమౌక్తికభూషణా
వయవవాలుకలు నొప్పంగ శోణి
తే. తప్రవాహములు సమరోదధి ఘటించి
మించు నినుఁ గొల్తు మాదృశాకించనజన
గుప్తత్రాజాగరూక శ్రీకొలనుపాక... 63
సీ. ఎక్కడఁజూచిన లెక్కకు మిక్కిలి
యగుచు వెక్కసముగా నిగిడి పింజె
పింజె గఱచి వచ్చి బెట్టుగా నీవింట
గుఱియు చుఱుకుటంప కోలకోల్త
లకు వెఱగి విముఖులయి దెసచెడి పుట్టి
లెక్కుచుఁ గేల్గవ లెత్తి మ్రొక్క
చు శవాళిలో నక్కుచుఁ గసవు మెక్కుచుఁ
గావుకావు మటంచు గద్గదోక్తి
తే. వెక్కుచుఁ గలఁగి పురపుర పొక్కుచు వడిఁ
దక్కుచుఁ దొలంగునట యాతుధానకులము
గోపితనరాది జనలోక కొలనుపాక... 64
సీ. గౌతమమౌనిశాపక్కుఠినవాక్యకృతమైన
రాయి రామావతారమున కౌశి
కమునీంద్ర వరనియోగమున బాణప్రయో
గమున తాటకను సంగతకృపాణ

ఖేటకను బుడమి గిలించి రాఁ గడు
  మోద మొప్పఁగ భవత్పాదరేణు
కణము సోఁకినయంత కంపించి కఠినత
  వదలి కదలి కాన్తి బొదలి మొదలి
తే. పడఁతి యయ్యె నటౌర మీపాదమహిమ
యవిత శీతాపకారి మహాజవాజి
ఘోరభీభాగహితకాక కొలనుపాక... 6
సీ. పుత్తడిగుబ్బలి బోలిన మేను నా
  ఖండలమండలాగ్రప్రచండ
తేజము నిరసించు దేజితతుండము
  విస్ఫులింగము లీను వెడఁదకన్నుఁ
గవ నిశితకఠోరక కరాళములగు క
  రజములు నిజమరుద్వ్రజవిధూత
గోత్రంబులైన పతత్త్రంబులు గల ప్రో
  ద్యద్భవత్కీర్తి ప్రతాపరూప
తే. మనఁగఁ గనుపట్టు యుష్మదీయాశ్వగరుడ
దేవు నుతియింతు గుప్తమాధ్వజ్ఞతనర
ఘోరభవకాండిశీక శ్రీకొలనుపాక... 6
సీ. వేషము జక్కఁ గావించి తీరరుహ భూ
  రుహము నారోహించి రోసగించి
బిట్టు ధట్టించి గుభేల్లన నురికిన
  గని నిజాననగుహాఘటితఘోర

ఘూత్కారజాతప్రభూతవిషజ్వాల
    దుజ్జ్వలనజ్వాల లాక్కొంటు గిరి
కొనవచ్చి కాళియుఁడను చిల్వతేఁడు ని
    న్గఱచి చుట్టిన పట్టి చఱచి యమున
తే. నీటపడగలు నుగ్గుగా నిగిడి నాట్య
    మొనర తత్పుతు ల్వేఁడిన మనిచితివఁట
    క్రూరదానవ వ్యూచ్ఛాక కొలనుపాక... 67

సీ. చఱచితో పన్నిదం బురక నిన్నెట్లు చే
    కొనువాఁడ నలయించకని తలంచి
వెఱచితో మత్పాపవిసరాక్ర్బటులకు చే
    కొనవచ్చినను చుట్టుకొనునటంచు
మఱచితో నీలారమాక్షమాళీలావ
    తీలాలితానంగ హేలదగిలి
పఱచితో యార్తియభవనంబు దొలఁగి వి
    పక్షరాక్షసచమూభయము జెంది
తే. యార్తి విన వోహూ! హూ! యని యనవు రావు
    పలుకరించవు దగునె గోవర్ధనాఖ్య
    కుధరభృద్బాహుబాహీక కొలనుపాక... 68

సీ. త్రుంచలేవో సర్వదుష్కృతంబులచేత
    జడమై ప్రవర్తించు జన్మలతల
నుంచలేవో భవదుత్కృష్టసేవక
    సంగతి విజ్ఞానసంగు జేసి

నించలేవో సదానిఖిలదుర్విషపాళి
ప్రీల గృపామృతవీక్షణంబు
మంచలేవో జన్మమరణప్రవాహైక
మోహాంబుధి బెడల నిత్యముక్తుఁ జేసి
తే. యెంతసేయఁగలేవు నీ వించుకంత
యొదఁ దలంచిన ఘటితమహేంద్రరుంద్ర
గోపదభాగ్యదభిషేక కొలనుపాక... 69
సీ. కలికితుమ్మెదలడాల్గరులు ముంగురులు చొ
క్కపుమీలచెన్నులౌ కన్నులు నెల
నక్కులు జెక్కులు జక్కనిపువ్వుల
చెండ్లు బాలిండ్లు రాచిలుకరాయ
కాతు పొందమ్మివాల్ జోతులు చేతులు
ననఁటికంబము లన నగు కురువులు
దొనలయిక్కలు బిక్కలు నిగారమగు తేనె
తేటలు మాటలు నీటుగొన వ
తే. లపులు వెదఁజల్లు జెలులఁ జూచి పరువారు
చిత్తము భవత్పదాంబుజాయత్త మగునె
కుంఠితమురాసురోద్రేక కొలనుపాక... 70
సీ. జగములనెల్ల జొక్కఁగఁజేయఁగాఁ జాలు
హేల నీవేణుగోపాల బాల
కృష్ణవేషము మును పెన్నడో జూచిన
యందాన ముందర నాడి చన్న

కరణి దాదవ్వల గానుపించినరీతి
గలలోన గాంచిన గతిని గని ప
రాకైనయెడ దోఁచి రాకున్న కైవడి
కన్నులగట్టిన జెన్నున గని
తే. పించుచున్నది సాక్షాత్కరించునేమొ
భీషణాసురగర్వనిర్భేదనకర
గురుగరుత్మత్పతిపతాక కొలనుపాక... 71
సీ. సారె కృష్ణాయని చీరనో యని యొక
పారియైనను భళీ పల్కపల్క
వేసారితో లేక వినరాదొ యోగని
ద్రను గునికితివొ పరాకయితివో
రాణితో నంతఃపురములోపలను రహ
స్యమున నుండితివో నిరాదరణము
దాల్చితొ నీప్రభుత్వము తెరఁగో కాక
నాయదృష్టమొ తేలదాయె నింక
తే. నేమిసేయుదు దిక్కు నా కెవ్వరయ్య
యీవుదక్కఁగ లుళితమునీణ్ణిరస్త
చలనచేతోమృతతటాక కొలనుపాక... 72
సీ. జారుఁడ చోరుఁడ జడుఁడ నాచారహీ
నుఁడ జాలదురభిమానుఁడ ఖలుఁడ వి
వేకవిదూరుఁడ వివిధపాపాచర
ణ విశారదుఁడ దుష్టుఁడ విగతకుశ

లుండ భవనీరధిలోపల మునిఁగి తీ
రమునకుఁ జేరఁజేరక దిరుగుడు
బడలినవాఁడ నెబ్భంగి చేపట్టి ర
క్షించెదో వేగ రక్షింపవే ప
తే. రాకుగాక పరులచేతికీక బకని
శాటజీవజగత్ప్రాణిజాతహరణ
కుశలభుజదండశూక శ్రీకొలనుపాక... 73

సీ. అఖిలేశ వినుము నాధ్యానంబు నీవ నా
స్నానంబు నీవ నాసంధ్య నీవ
నాసుకృతము నీవ నాసౌఖ్య మీవ నా
జ్ఞానంబు నీవ నాజపము నీవ
క_ర్తవు నీవ భో_క్తవు నీవ సర్వంబు
నీవ యింకేల గణించి పలుక
నీవె నాథుఁడవు నిన్నె కాని యన్యుల
రక్షింపుమనుచుఁ బ్రార్థనము సేయ
తే. యత్న మించుకయైన జేయదు మదీయ
హృదయ మిది యేమొ గుప్తనారదనిజైక
గురుకథావాదదూక శ్రీకొలనుపాక... 74

సీ. స్నానము సున్న ధ్యానము నాస్తి జగము మృ
ష తపము లేదు విజ్ఞానము నహి
సంధ్య యసత్యము జదువు మిథ్య వివేక
ము హుళుక్కి మేధ యేమో స్థితి యన్న

తము శాన్తి తబ్బిబ్బు దమ మనుమానము
సుగుణ మబద్ధము సూనృతము ము
ధాపవాదము దాన మాగడము యహింస
యిల్ల యాచారము కల్ల నీప
తే. దాంబుజంబుల భక్తిశేంకాస్పదంబు
నింక నను బ్రోచువా రెవ్వ రీవు గాక
దళితనిజభజిష్యభయాక కొలనుపాక... 75
సీ. పట్టి రక్షింప నీబాలసఖుఁడగు కు
చేలుఁడనా నీదు చెలియలి పవ
తి యగు పాంచాలినా తివిరి నీకాణిక్కై
ప్రాణముల్ రక్కసు పాలుజేసి
నట్టి జటాయువునా విందుఁజేసిన
శబరినా భవదంబుజాతదృగప
హారి మర్మము దెలియఁగ జెప్పుటకు గ్రహిం
చిన విభీషణుఁడనా వినవె నేను
తే. నెవ్వఁడను నన్ను రక్షింతు వెటుల నీవు
పృథువిపన్నజనావనా భీతిదాన
కుశలతాస్ఫురదనలీక కొలనుపాక... 76
సీ. అన్యుఁడఁ గానంటి నాశ్రితకోటిలో
పలివాఁడనంటి చేపట్టి కాచు
టకు విహితుఁడనంటి నకటకటా మదీ
యేంగితము దెలియ నెంతవిన్న

వించుకొంటిని భళా వేయిభంగులను మొ
ఱ్ఱలు బెట్టుకొన్న బరాకెజేసి
తివి నిన్నెటువలె నమ్మవలె సార్ధకకుచే
లు కుచేలుచేలతాలోలు చేతఁ
తే. గొన్ని యటుకులు గొని సిరిఁ గూర్చినట్టి
లంచగాఁడవు నన్నురక్షించఁగలవె
లుళితరాధావధూప్రీక కొలనుపాక... 77
సీ. శరణం కిమపి నాస్తి చరణం వినా తవ
పరమాత్మ రామ మాం పాహి పాహి
యంచు నగ్రజుచేత సంఘుృతాడితుఁడయి
చనుదెంచి భయమున శరణు వేఁడి
నట్టివిభీషణు నతిదయాదృష్టి వీ
క్షించి వెర్వకు వెర్వకంచు చేతఁ
బట్టి యాలంకకుఁ బట్టముగట్టితి
వప్పుడె భళిర మాయన్న నిన్నె
తే. కొల్చినను గొల్వవలె నీవు కోర్కు లొసఁగి
తే నొసఁగవలె పాలితానూన విషమ
కలితదశరథనృపవాక కొలనుపాక... 78
సీ. ఇదె చూడు నీదు నెమ్మదిలోన నేమి సం
కల్పించితివొ నన్నుఁ గావలేక
నీటమునింగిన నేలజొచ్చిన పంది
వైన నోర్దెఱచిన మేనుడాచి

మసలినఁ గ్రూరకర్మము గైకొనినను ద
పసివైన బసులగాపరితనంబు
మేకొన్న మాయల మించిన గుబ్బపు
రౌతువైన విడువరా పరులను
తే. నుడువరా దైన్యవార్ధిని గడువరామి
దడవరా నన్ను గాచిన గొడవరాదు
కలితనిగమ శిరశ్శిక కొలనుపాక.... 79

సీ. వేదధర్మప్రతిపాదకమో కొండ
నెత్తుటో భూమి వహించుటో సు
రవిరోధి దళనపూర్వక డింభరక్షణ
మో యింద్రపాలనమో యశేష
భూసురస్థాపనమో సత్తంతుసం
త్రాణమో చిరమృతక్షోణివిబుధ
పుత్రకోద్ధరణమో పురపురంధ్రీవ్రత
హరణహేతుకజగదవనమో య
తే. నంతకులధర్మగుప్తియో యహహా నన్ను
నరు నొకనిఁ గావ నీకెంత భరము దళిత
ఘోరరాక్షస శాత్రీక కొలనుపాక... 80

సీ. దేవ నీజీవన వ్యాపృత్తి నీగోత్ర
సంభరణైకకౌశలము నీర
సాదృతి నీదుప్రహ్లాదైకవృత్తము
నీమహోఖర్వత నీసదావ

నీపకదానోరునిష్ఠ నీధర్మక
 శాదీక్ష నీదుసురాదరణయు
నీప్రబుద్ధతయును నీదుకలికిదన
 ము దలంచి నాల్గైదుమోములుగల
తే. వేల్పు తేఁడులకైన భావింప సన్ను
 తింప వీక్షింప వెరఁగు సాధిపవిరోధి
 కుంతభృదనీక యాష్టిక కొలనుపాక... 81
సీ. విషరాశివివ్యాతి బో విడిచి కాఠిన్యము
 మాని సౌకర్యము బూని వికృత
వేషముఁ జూపక పిన్నబాఁపని లేవ
 బ్రాహ్మణమూర్తిపో రాజముద్ర
గన్పడ ముసలివి గాక మాయలబోక
 కలికితనాన నాకన్నుఁగవకు
బాలకృష్ణాహ్వయబ్రహ్మము సంజ్ఞను
 నిల్పి కన్పించిన నేటికా త్వ
తే. దీయదర్శన మలయించితివి బహుదిన
 ములని దూఁచు భవదంఘ్రి లలమి పలుకఁ
 దలఁతు సందియ మెదలేక కొలనుపాక... 82
సీ. విషమెక్కెనో తల వెఱ్ఱిబట్టెనో బయ్వ
 దాల్చితో నెత్తురు ద్రావి పార
వశ్య మొందితివో యపారముగా బెరి
 గినగర్వమో తపమునను మాన

ము వహించితో రాజ్యపుమదమో పానబ
    ద్ధత్వమో శుద్ధబుద్ధస్వరూప
ము ఘటిల్లెనో గుజ్జుపురవుతు వాట బా
    స దెలియదయ్యెనో సారె బిలువ
తే. బలుక విది తగునే మహావక్రచక్ర
చక్ర వచ్చక్రివగవ్యాలశైశుపాల
గురుశిరస్థూనలమందూక కొలనుపాక... 83.
సీ. క్షితిదరిదీయ నమృతమీయ నేల వ
    డయఁ బుణ్యజనపృథునియతిఁ దెలుప
వరవర్ణితత్వముఁ బ్రబలింపఁ గామద
    మనగురువృత్తిలోఁ గొన విభీష
ణ భవార్తి నడప ననంత సత్యాసక్తి
    జెలఁగింప నాగమశేఖరప్ర
సిద్ధి ఘటిల్లఁగాఁ జేయఁ గల్యాకృతి
    నవరింప నీవని సంభ్రమించి
తే. మదిని నమ్మితి నతిత మాదృశభవ
కలుషమగ్నకృత్యాకృత్యకర్మకలన
విలసితవివేకమూక శ్రీకొలనుపాక... 84.
సీ. గణుతిజేసిన జడగతివి కఠోరాత్ముఁ
    డవు పెద్దకొమ్ము కాఁడవు నరణ్య
జన్యనరుఁడవు భిక్షాచరుఁడవు నృప
    ద్రోహివి క్రోఁతులదొరవు దుక్కి

మ్రుచ్చుపు దెసమొలమూర్తివి శస్త్రఘా
    త బ్రాహ్మణుఁడవు సరే భవద్ఘ
నత్వ మెఱిఁగి కొల్చు నన్నవలెఁగాక
    నిన్నుఁ బనియేమి నిజవిభో గ్ర
తే. ఖరకరాంధీకృత విదర్భకన్యకాస్వ
    యంవరోత్సవమిళితచైద్యమగధకురు
    కోసలాది నృపాలూక కొలనుపాక... 8

సీ. పుష్పవద్వాః శప్రభూతి దానవవని
    తాహృతి యమిసత్తతంతుగుప్తి
కాశ్యపప్రైక కరపీడనము గురు
    లపితానుస్మృతిహరిజ పరిరక్ష
గోపతి గర్వనిర్వాపణవృత్తి య
    నేకబాహాసురనిగ్రహంబు
నమితవిభీషణనామకోద్భవసుఖ్య
    సుప్రసిద్ధాత్మపదప్రదంబు
తే. నాదిగాఁగల రామకృష్ణావతార
    చర్యల నుతింతు రుక్మిణీహ్వాంతకాంత
    జలజఘనచంచరీక శ్రీకొలనుపాక... ౯

సీ. రాజవంశోదయు రమణీయసితివర్ణ
    కాయు సీతాకరగ్రహణనిష్ఠుఁ
బ్రకటప్రలంబకబంధకరణ కృతాం
    తు హారిసుతోచ్ఛేదను హానతాళ

పాలిపోఁదని సముద్భటవృషభాంకోరు
ధర్మభంగక్రియోదారు నిన్ను
బలభద్రరాము నపార కృపారస
పాథోధి మనమున పనివి పనివి
తే. యొక్క దేవేళ నెప్పు డింకేమి యగునొ
యనుచు నున్నాఁడ గోఖురోద్ధతపరాగ
మిళదళీక శగ్వరీక శ్రీకొలనుపాక... 87
సీ. మునుఁగుచు ఘనభవమున మితిలేని దు
రితమందరతఁ జాల వెత నుడియుచుఁ
దని కెడునన్నుఁ గన్గొనవే మును కరుణ
దేవభావుక వాసుదేవ యజుఁడు
భావింపలేకను దేవ నీదాఁటరా
ని యపారమాయను నిపుణగరిమ
జనఁగ వికారత గనె నట యహాహ రా
గములఁ బెనఁగి కడుఁ గదలరాక
తే. సాదరుఁడనయి యేప్రొద్దు జరుపు నాకు
నీచరణముల దృష్టింప నేరుపుదొర
కొనుట యెట్లు మాజాయాక కొలనుపాక...
సీ. నయరాజరాసగోష్ఠీయుతాంగనారోప
ణాంగజ సాధారణానులాప
యమిసంతతిపవిత్రహిత సుప్రభామిత్ర
సకలవిప్రస్తోత్ర జయచరిత్ర

దుర్ధరణస్థేమ వర్ధితసుత్రామ
యేనఃకరవిరామ మౌనికామ
ఘనయశోవిమలక కమలాప్తకులవత్స
విఫలకనిటలప్రవిచరదలక
తే. పరిభవించెద నేఁడె నీభక్తి దలఁచి
కలుషము తరతరాన తద్బలిమికలిమి
గలదె భయ మింక భిన్నాక కొలనుపాక....89
సీ. అస్మదీయశరీర మదరిపాటున బిడు
గునఁ గూలునో యగ్ని కొడులగాలు
నో విషంబున జెడునో జలంబునఁ బడు
నో నురిని దగులునో శిలను బ
గులునో పతనమునఁ దొలఁగునో తెవులున
మలఁగునో యెట్టిదుర్మరణమున మ
ఱి తెలివిదప్పునో కృష్ణకృష్ణేత్యక్ష
రద్వయాపరమన్త్రస్మరణ మ
తే. కట పురాకృత కర్మసంఘటనమునను
దొరకదో తప్ప నాడితి దొరక దెట్లు
గుప్తమాదృశజల్పాక కొలనుపాక... 90
సీ. రుక్మిణి సరసఁ గూర్చుండ సత్యా విడె మొ
సఁగ భద్ర సురటి విసర సుదన్త
పావడ ప్రేయ జాంబవతి నాగ్నజితి కై
కడలను నిల్వ లక్షణ కళింద

జయుచితపుఁబనులు మెయికొనఁ బదియారు
వేలు చెలుల్ జుట్టు గ్రాల సిరులఁ
జెలఁగఁ జతుర్విధశృంగారము గలుగ
ద్వారకాపట్టణాన్తగపురమున
తే. రత్నమయపీఠిశృంగారరసముము గులుక
గొలువు గైసేయు కృష్ణ నిన్గొలుతు వల్ల
వలలనామల్లవరదాక కొలనుపాక... 91

సీ. కన్నులనునుగెంపు గదుర బొమ్మ లదర
డాల్గలజిగిపచ్చ డంబు పచ్చ
డంబు కటి ఘటించి డాకేల మునికోల
గదియించి నొగల పగ్గములఁ బూన్చి
రథముపైనుండి ధర కుఱికి కవ్వడి
నిగిడి తెరల్పఁగ నిలక భీష్ముఁ
జంపుదు ననుచుఁ దచ్ఛరపరంపర కెదు
రెక్కి నడచు నీయహీనవీర
తే. రసము వర్ణింప వెఱఁగవురా భళీ చ
రాచరాత్మక కమలభవాండభాండ
గోళగుళికాప్రథమధాక కొలనుపాక... 92

సీ. మలినదిగ్విషద్ద్యూతకలనాపరాజితా
త్మీయ సర్వస్వభర్తృక సమగ్ర
జనజాగ్రదాస్థానసరణి దుశ్శాసన
కరసమాకర్షితకబరిత ద్దు

రోదర ముక్తవాసోవిష్ట హా కృష్ణ!
పద్మయోపిహి! మాం రక్షతు మయమేవ
పాహి పాహీతి సంభాషిణీకృష్ణను
గాచినయట్టి నీకరుణ దలఁచి
తే. తలఁచి డెందాన ఖేదమోదములు దాల్తు
మాతులమిషద్విషత్కంసమహితకృతవి
ఫులవిధానాంబుధరధూక కొలనుపాక... 93

సీ. చిన్నప్పు డొకనాఁడు మన్నారగించితి
వని నినుబల్క జననికి నోట
భూమినదీనదముల జనపదముల
లలనాపురుషుల ఋషులఁ దరువుల
బురములఁ బశుమృగముల నగముల సరో
వరముల సుఱి చరాచరములఁ బోరిఁ
బోరిఁ జూపి నివ్వెఱఁ బుట్టించి కన్నుమూ
యఁగఁజేయు నీయద్భుతాఖ్యరసవి
తే. లాసము నుతింపఁదరమానె రాసకేళి
కాకళాపాళికాపరి కలితజన్య
కోటినానావిధహృషీక కొలనుపాక... 94

సీ. భైష్మకపూస్స్వయంవరమిళితాఖిల
ధాత్రీవరౌఘమధ్యమున రుక్మి
ణీకన్యకామణి చేకొని వచ్చున
ప్పుడు తదగ్రజుఁడు విస్ఫూర్తి మెఱసి

గోపాల మాపాపఁ గొనిపోకు పోకు మ
టంచు రణారూఢుఁడై కవిసిన
నవ్వి యుర్వీశునిఁ జివ్వ నొవ్వఁగఁజేసి
తల మూఁతి గొఱిగిన ధాత్ర్యశాలి
తే. నీమహోస్త్రరసంబు వర్ణింపఁ దరమె
వృషభదైతేయ వీరప్రహృష్టగర్వ
కలనహిమసపర్వారిక శ్రీకొలనుపాక... 95
సీ. ముఖమున కీలి రొమ్మున శూలి నుదుట బ్ర
హ్మ నిజగళల నింద్ర యమవరుణాదు
లేకుల వాతార్క విశ్వాశ్వినుల బాహు
ల బలార్జునుల నూరుల యమవృష్ణి
భోజాంధకులతి పిఁదున హరివరుణ ఫ
ముల నశేస్త్రులఁ గని భువనభీక
రరస తేజోవతారమున యారాయబా
రమున గురుపక్ష గరంచినట్టి
తే. నీవిలాసము వర్ణింప నేర్తు నెట్లు
కురుపభావిశ్వరూపావసరవిరచిత
గోజగద్ధృద్ధరిక శ్రీకొలనుపాక... 96
సీ. అరదాలతోఁ దున్కలైన జోదులు దత్త
డులతోడఁ దెగినరౌతులు మతంగ
జాళితోఁ బడినగజారోహకులు బొంద
ళమ్ములతో శకలమ్ములైన

భటులు దండములఁతోఁ బడినగోడుగులును
తురుమైనతోడవ్రులు మురియలైన
ధ్వజముఃఖరనిమిత్తతతి గల్గి మదికి నొ
సంగె భీభత్సరసము జరాసు
తే. తప్పృతనాతతిని భవత్ప్రధనము భళిర
సుందరపురందరమణి విస్ఫూర్తిత లలిత
లలితకచచంచరీక శ్రీకొలనుపాక... 9
సీ. అగ్గలంబైన జరాత్మజు మొగ్గర
మును జొచ్చి భగ్గుభగ్గున నదల్చి
చలమున నానాస్త్రశస్త్రములఁ బొదివి
పదవి కడ్డఁపడుచుఁ జెదరనీక
వెదురుటడవి దహించుదవాగ్ని యనఁ బేర్చి
కడఁగి పోనీక నల్గడల దుమికి
దుమికి కేడించెడి గములపైనంటి హ
రించిన నీదు నిర్నిద్రరౌద్ర
తే. ముద్ర వర్ణింప లయకాలరుద్రుఁడైన
మాంద్యము వహించు దంతాస్య మర్మరీక
ఘోరతరశర్కరీక శ్రీకొలనుపాక... 9
సీ. ఒకచాయ భోజనాయకపఙ్క్తి యొకయోర
యదువీరరేఖ యొక్కదరి వృష్ణి
జనన గరిష్ఠరాజన్యాళి యొకవంక
నంధకవంశశశాంకవీథి

రొకకడ ఋషిరాజి యొకయెడ విద్వత్క
విశ్రేణి యొకచక్కి వివిధకులభ
టావళి గొలువఁగ నతిశాన్తి నెనరు చూ
డ్కి చెలువము సిరుల గెరలి వరల
తే. కడిమిమీఱఁగ నల ద్వారకాపురమునఁ
గ్రీడసల్పిన మాయయ్య కృష్ణ నిన్నుఁ
గొలుతుఁ బాతకఘనలీక కొలనుపాక... 99
సీ. ఆర్తులఁ గాచుటకయి దీక్షజేసి కం
కణముగట్టిన జగత్కారణుఁ బర
మేశు రమేశు నమేయగుణస్వరూ
పు ననంతు నిన్ను నన్ బ్రోవు మనుచు
మాటిమాటికి బ్రతిమాలు కుశీలు న
దూరదగ్నను గృతదురితు బుద్ధి
హీను నజ్ఞాననిధాను నన్నే నేను
దలపోసికొని నవ్వఁదలఁచియుందు
తే. గాదె బ్రహ్మాండభాండసర్గస్థితిలయ
కల్పనానల్పసంకల్పకరణజనిత
గురుకటాక్షధుతభూరిక కొలనుపాక... 100
సీ. స్వామి పరాకు హెచ్చరిక దేవరవారి
కరుణాకటాక్షవీక్షణమునకు శు
భము గావలెఁ బతితపావనముద్రకు
భద్రము గావలె భక్తరక్ష

ణావిచక్షణత్వమునకు మేలు గావలె
శరణాగతత్రాణబిరుదమునకు
శ్వశ్రేయసంబు గావలె యూర్తరక్షాప
రాయణత్వమునకు హాయి గావ
తే. లె నిఁక కొదవ యొకింతైన లేదు నీకు
కొదవ లేకుండినను మాకు గోపికాని
గూహనకళాప్రవేక శ్రీకొలనుపాక... 101
సీ. వీనులలోపల వీణాపరీణాసు
ధాఝరీమాధురీతతి ధురీణ
మగు ననాహతనాద మతిరుచి మ్రోయఁగా
గన్నులనునుబాష్పకణము లొలుక
నానోట గృష్ణకృష్ణా యను నుడువు ల
డరఁగా నఖండదండాయమాన
మౌ తేజ మొకటి బాహ్యాంతరంబులఁ గను
పట్టఁగా నొకమేడపైని కూరు
తే. చుంటి నొంటిగనని కలగంటి నిన్న
రేయి యిదియేమొకాని గరిష్ఠసత్వ
గుణసమగ్రతాచ్ఛవివేక కొలనుపాక...
సీ. కడఁగి బంధత్రయక్రమమున నడుము ని
క్కించి చిక్కులు వాపి కేవలాఖ్య
కుంభకంబున సూక్ష్మకుండలి మేల్కొల్పి
నడిమిమార్గంబున నడిచి యట న

నాహతనాదజన్యానందమున దేలి
మరలి రవీంద్వగ్నిమండలాగ్ర
మున కోటిసూర్యులకును నధికంబైన
ఘనతరాపోజ్యోతి గంటి నిన్ను
తే. గంటి లోపలిమర్మంబుఁ గంటి దీర్ఘ
మైనస్వప్నంబులోన ననంతనిత్య
గుణగణాతీత నిర్లోక కొలనుపాక... 103
సీ. ఘనముగా హృత్పద్మకర్ణికాంతరమున
కోటిచంద్రులకంటెఁ గొమరుమిగిలి
బహుసూర్యమండలప్రభలకంటెను నెక్కు
డై శుద్ధమై బుద్ధమై యనంత
మై సత్యమై నిత్యమై వెలిలోపల
నంతట నిండి యొండై యఖండ
మై వాగగోచరమై విలసిల్లు నా
జ్యోతిని గంటి లోఁజూడ్కి దీర్ఘ
తే. మైన కలలోన నిను భవహరణగతికి
హేతు వీఁకగల్గె రతిహీనసంస్తు
తిలులితసతజనానీక కొలనుపాక... 104
సీ. నుతతటాకవనప్రభృతిసంతతిని మించి
తిని వీరనారాయణుని మహిమను
కృతిముఖంబునఁగాని కీర్తిజగద్విది
తముగాదు గాన సీసములచేత

సంజీవసుకవీంద్ర శతక మొక్కటి నీవు
రచియించు వీరనారాయణునక
టంచు శ్రీగోపరాజాన్వయరాయనా
మాత్యచంద్రుండు రత్నహాటకాంబ
తే. రాదితాంబూలసత్కృతి నాదరింప
శతకము రచించి యిచ్చితి స్వామి నీకు
కుటిలహృదయపినాక శ్రీకొలనుపాక... 105
సీ. గణబాణషట్చంద్రగణనతశాలివా
హానశకవర్షంబు లరుగ వర్త
మానవిరోధికృన్నామకశీర్షాదిమ
పక్షతృతీయేదభానువార
మునకు సంపూర్ణమై తనరిన యీకృతి
యాచంద్రతారార్క మగుచు ధరణి
నలరె నీవీరనారాయణశతకంబు
జదివిన వ్రాసిన జనులు సిరియు
తే. నాయురారోగ్యపుత్రపౌత్రాభివృద్ధి
బరగుదురుగాన నీకృప భక్తహృదయ
కల్పితపదపద్మరీక శ్రీకొలనుపాక... 106
సీ. తతభరద్వాజగోత్ర పవిత్రపుణ్యాచా
రిత్రాయ్యవార్యమంత్రిపుత్ర గోప
రాజాన్వయమహేంద్ర రంగద్యశసాంద్ర
రాయనామాత్యచంద్ర ప్రరుంద్ర

శాశ్వతైశ్వర్యసంజాతదాయక కృపా
రససుధాలహరి విరాజమాన
ఫుల్లారవిందసంపల్లలనావాస
భాసుర శ్రవణాన్తభాగభాగ
తే. రుణవిభాభాసమాన విలోలలోచ
నాంచలనిరీక్షణ పరంపరాభిషిక్త
గోపదిఙ్ముఖదిగనేక కొలనుపాక... 107

సీ. శ్రీకృష్ణపదయుగాశ్రితుఁడ సాంఖ్యాయన
గోత్రుఁడ రఘుపతి పౌత్రుఁడ గుర
వకవీంద్ర పెద్దమాంబాపుత్రుఁడ రఘునా
థునకుఁ బూర్వజుఁడ మృత్యుంజయున క
నుజుఁడ రావూరువంశజుఁడ ననుమకొండ
స్థాంజ్ఞగల్గిన యాదిశాఖను వెల
సినవాఁడ జాతకసిద్ధాన్తముఖకళా
చతురుఁడ నుభయభాషావిశేష
తే. రసగుణాలంకృతి కవిత్వరసికుఁడ విర
చించితి భవచ్ఛతకము సంజీవకవిని
కుంఠితాశ్రిత భవభూక కొలనుపాక... 108

సీ. కరుణాతరంగ మంగళము రంగద్వ్యశో
గంగాతరంగ మంగళము విహగ
కాన్తతురంగ మంగళము హృతాసుర
ఘనచతురంగ మంగళము సర్వ

గజ్యోతిరంగ మంగళము నృత్తమునిహృ
త్కమలసారంగ మంగళము పుషిత
కలితసారంగ మంగళము కవేరభూ
గర్భస్థరంగ మంగళము నీకు
తే. భృతభషకజాలజాలప్రవృద్ధగహన
దహనభయభరభాగ్భ్రాజిణ ధర్మకర్మ
కలుషిత విపద్గహారిణీక కొలనుపాక
వీరనారాయణ ముకుంద విశ్వకుంద. 1

పీఠిక.

ఈసదానందయోగిశతకము సర్వవిధముల వేమనపద్యముల ననుకరించుచు దురాచారములను, కపటవృత్తులను, వృథాడంబరములను, కులీనులయవివేకమును ఖండించుచున్నది. ఇందలిపద్యములందుఁ బ్రాయికముగా వ్యాకరణదోషము లున్నను శైలిమాత్రము వేమనపద్యములకంటె జటిలముగ నుంటచే కవి యక్షరాస్యుఁడని తోఁచుచున్నది. కవికాలము నివాసాదికములు తెలుపు నాధారము లీశతకమునఁ గానరావు. స్థూలదృష్టిచే నీకవి వేమనయోగి కావలివాఁడని తలంపవచ్చును. ఇందలిపద్యములు రసవంతముగ నున్నవి.

ఇదివఱకు ప్రచురింపఁబడిన సదానందయోగిశతకమునందుఁ గవియభిప్రాయమునకు వ్యతిరిక్తములగుపాఠము లుండుటవలనఁ బ్రత్యంతరసహాయమునఁ బూర్వలోపములు సవరించి ముఖ్యములగు పాఠాంతరము లుదాహరించి యీముద్రణమునఁ బుస్తకమును సవరించితిమి. తాళపత్త్రప్రతులతోఁ బోల్చిచూడ క్రొత్తపద్యము లైదు లభించెను. ఇంక

ను బ్రత్యంతరసహాయమునఁ బరిశీలింప నెన్నివిశే షాంశములు లభించునో తెలుపఁజాలము.

ఈకవినామము సదానంద వరదరాజయోగియని శతకకవిచరిత్రకారులు వ్రాసిరిగాని యీ శతకములో రెండుతావులలోఁగూడ సదానందయోగి నామమే గలదు. నామాంతరము మృగ్యము. ఫణిభట్టకవి కద్వైతబోధనము సదానందయోగి గావించినటులఁ బరతత్త్వరసాయనమునఁ గలదు. ఫణిభట్టారకునికాలముగాని యతనిగురుఁడే శతకకర్త యనుట కాధారముగాని కానరాదు ఈశతకలిఖిత మాతృకలు నూఱుసంవత్సరములనాఁటివి కానవచ్చుచుంటవలనను వేమనశైలి ననుకరించుటవలనను బదునాఱు పదునేడు శతాబ్దములమధ్య నీకవి యుండెనని యూహాసేయవచ్చును. ఈశతకమును బ్రత్యంతరసహాయమునఁ బరిశీలించుటయు నితరశతకములు కవికాలము పరిశోధించుటయు నావశ్యకము.

ఇట్లు

నందిగామ. 1-1-24. } శేషాద్రిరమణకవులు, శతావధానులు.

శ్రీ ర స్తు.

సదానందయోగిశతకము.

శ్రీమహోన్నతవిజ్ఞానసిద్ధి నొసఁగు
సద్గురుస్వామిపాదాంబుజములు తలఁచి
సకలతత్వార్థసంగతుల్ సంగ్రహించి
గీతశతకంబు రచియింతుఁ గీర్తి వెలయ
సవ్యతరభోగి శ్రీసదానందయోగి. 1

ధరణిలోపలఁ ధనరారుతత్త్వములకు
సవ్వలైయున్నతత్త్వంబు నెవ్వఁడెఱుఁగు
శివుఁడు గురురూపమై వచ్చి చెప్పకున్న, సవ్య...2

పుట్టుచావులు రెండును బొరయనట్టి
నిర్మలజ్ఞానసంపన్ననిష్ఠ గలుగు
తెరువుఁ గల్పించునాతఁడె గురువరుండు, సవ్య...3

బట్టబయలైనయీపరబ్రహ్మమహిమ
దేశికస్వామికృప లేక తెలియరాదు
యెన్నిచదువులు చదివిన నేమిఫలము, సవ్య... 4

సకలశాస్త్రంబులెల్లను జదువువారు
చదువుకొనట్టివారితో సమముగాదె
గురుముఖంబున ననుభవం బెఱుఁగకున్న, సవ్య...5

దేవపూజలగోడ వేల తీర్థ మేల
చెలఁగి యష్టాంగయోగముల్ సేయ నేల
గురుముఖంబున క్షణములో గుఱియుగనిన, నవ్వ...
తన్నుఁ దెలసిన మఱి వేఱె తనకు లేదు
తన్నుఁ దెలసిన బ్రహ్మమై తాను నిలుచు
తన్నుఁ దెలిపినసద్గురూత్తమునివలన, నవ్వ... 7
సద్గురువు గల్గునటమీఁదఁ జదువు లేల
నిజమెఱింగినపిమ్మట నిష్ఠ లేల
సర్వమును దానయై యున్నసరణి గాదె, నవ్వ...8
తత్పదంబను నదియపో 'త్వం'పదంబు
అసిపదంబును నీరెంటి కైక్యమగును
దెలియు శివయోగి మూఢుండు దెలియలేఁడు, నవ్వ.
సకలనైష్ఠికములు గాదు శక్తి గాదు
జీవుఁడును గాదు పరము నై చెలఁగు బ్రహ్మ
మద్భుతానంద మైనట్టియనుభవముగ, నవ్వ... 10
రూపులకునెల్ల రూఢియౌ రూపు గాక
వెలుఁగులకునెల్ల వెలుఁగునై వెలుఁగుఁగాక
చెలఁగు ననుభవవేద్యమై చిద్ఘనంబు, నవ్వ... 11
లోను జూడంగఁ జూడంగ లోనుగాదు
బయలు చూడంగఁ జూడంగ బట్టబయలు
బైటలోపలఁ బూర్ణుఁడై పరఁగుశివుఁడు, నవ్వ...12

శివుఁడు జీవుండు రెండువస్తువు లటంచు
నిచ్చ నెంచిన సాయుజ్య మెట్లుకల్గు
శివశివా భేదమన్నది సేయరాదు, నవ్య... 13

నీట వెలసినలవణంబు నీటఁ గలయు
నీరుగాకుండ దారీతి నిశ్చయముగ
శివునిఁ గలసిన జీవుండు శివుఁడుగాఁడె, నవ్య...

సత్తు నెఱుఁగ దసత్తు దా జడముగాన
సత్తసత్తువు నెఱుఁగఁ బ్రసక్తి లేదు
అట్టిసదసత్తు లెఱిఁగెడి దాత్మసువ్వె, నవ్య... 15

సత్తుఁగూడినయపుడెల్ల సత్తెయౌను
సత్తులోఁ గూడ మఱితాను సత్తునౌను
గాన జీవుండు సదసత్తుగాఁడె తలఁప, నవ్య... 16

సూర్యదీపాదికంబులు చూచుకొన్న
నాస్పదంబును బుద్ధికి నాస్పదంబు
పెక్కుభ్రమలను నేఁడుకుఁ జిక్కినారు, నవ్య... 17

కలదు కల దన్నవారికి కలదు జగము
లేదు లే దనువారికి లేదు జగము
కలిమిలేములు మాయకుఁ గలగుణములు, నవ్య...

మతము లెన్నైనఁగలవు భూమండలమున
మతము లన్నియు సామాన్యమాయ సువ్వె
మతము విడిచినమడికి సమ్మతము గాదె, నవ్య...

తనకు దేహాభిమానంబు తఱఁగనేని
మాయసంసార మప్పుడే మాయమయ్యె
మాయరూపంబులే నష్టమాయె మాయ, నవ్య...
అతిరహస్యము మఱిబయ లనఁగ వినియుఁ
దెలియఁజాల రదేమొకో తేటపడఁగ
మాయ బలమైగదా యిట్లు మఱుఁగుచేసె, నవ్య...
మనసు మాయనితానును మచ్చికాయె
మనసు మాయఁగ నామాయ మాయమాయె
అందు నేమాయె సత్తై యానంద మాయె, నవ్య.
గాలి నిలిచినఁ గలదండ్రు కాయసిద్ధి
కాయమును గాలియును రెండు మాయగాదె
కాయసిద్ధాట తత్త్వంబుఁ గనుట కాదె, నవ్య...
కాయసిద్ధైనవారిని గన్నవారు
నున్నవారును గలరె యీయుర్విలోనఁ
గాయసిద్ధులు తొల్లింటికథలు సువ్వె, నవ్య... 24
తనువు గలుగుట ప్రారబ్ధ మనుభవింప
ననుభవము దీఱె నిశ్శేష మైనవెనుక
కాయసిద్ధికిఁ బడుపాటు గాలిఁబోదె, నవ్య... 25
గరికివేళ్లును నీళ్లును గాయకసరు
నాఁకటికిఁ దిన్నఁ గాయసిద్ధాటయెట్లు
మనుజు లిట్లేల వెఱ్ఱులై మరులుకొనిరి, నవ్య...

చెనఁటిమానవు లణిమాదిసిద్ధులందు
మోహ మొనరింతు రవి కాదు ముక్తిపథము
పరమవిజ్ఞానపరు లిట్లు భ్రమలఁబడరు, నవ్య... 27
పుట్టగోఁచులు వెట్టి విభూతిఁ బూసి
జడలు ముడివెట్టి కడపము చంకఁ బెట్టి
గుహలఁ గూర్చుండి ప్రాణాలు కుడియఁబట్టి
తనువు పీడింపఁ దత్త్వంబుఁ గనుట యెట్లు, నవ్య...
కరకమండలమును బట్టి కాషికోఁ
బూనునంతనె ముక్తిని బొందు టెట్లు
సమయవర్ణాశ్రమాదులు భ్రమలుగావె, నవ్య...
సప్తకోటిమహామంత్రజాలమెల్లఁ
జిత్తవిభ్రమ మడిగాదు శివపదంబు
నభ్యసింపఁడు దాని మోక్షాధికారి, నవ్య... 30
హెచ్చుటక గల్గి మానవుఁ డిహపరార్థ
ఫలము లాసింపకను బ్రహ్మపదముఁ గోరి
నిర్గుణాష్టాంగయోగంబె నెఱుఁగవలయు, నవ్య...
సగుణచింతన మణిమాదిసాధనంబు
నిర్గుణోపాస్తి కైవల్యమార్గ మిదియుఁ
గాన నిర్గుణయోగంబె పూనవలయు, నవ్య... 32
మంత్రలయహఠ మనియెడునాయ విడిచి
రాజయోగంబు సద్గురురాజువలనఁ
దెలియ నేర్చినవాఁడెపో దివ్యయోగి, నవ్య... 33

ముక్కుబిగియించుకొని గాలి మూటగట్టి
పట్టపసలేనిపెనుబయల్ ప్రాఁకనేర్చి
యద్భుతానందమును బొందునతఁడె యోగి, నవ్య.

లోకదృష్టియు మఱియు నాలోకదృష్టి
గానరా దింద నీరెండుఁ గాననట్టి
భావదృష్టిని గలవాఁడె భవ్యయోగి, నవ్య... 35

వెలుఁగుకవ్వల వెలిఁగెడు వెలుఁగుఁజేరి
బయలుఁ గొనిపోయి యచ్చట బయలుఁగలిపి
నిశ్చలత నున్నయతఁడెపో నిత్యయోగి, నవ్య...36

ఒక్కటే లేదు మఱి వేయి లెక్క లేదు
నొండు రెండును గాక దా నిండియుండు
నట్టితత్త్వంబుఁ దెలిసినయతఁడె యోగి, నవ్య...37

చూడకే చూచు జగమెల్లఁ జోద్యమంది
చావకే చచ్చు నత్యంతసరసలీల
చేయకే చేయుఁ గ్రియలెల్ల సిద్ధయోగి, నవ్య...

చూచువాఁడును మఱిచూపు చూడఁదగిన
వస్తువులు లేక సహరసత్వమునఁ దలఁపు
నిలుపనేర్చినవాఁడెపో నిత్యయోగి, నవ్య... 39

కర్తయైయుండియును మఱి కర్త గాఁడు
భోక్తయైయుండియును మఱి భోక్త గాఁడు
అట్టితత్త్వంబుఁ దెలిసినయతఁడె యోగి, నవ్య...

తలఁపు మఱి పసువస్తుద్వితయము విడిచి
శుద్ధమైన యవస్థందు సుస్థిరముఁగ
నిలిచి యనుభూతిఁ గనువాఁడె నిత్యయోగి, నవ్య.

మూఁడుత్రోవలలోఁపల ముఖ్యమైన
నడిమిత్రోవను జని లోన నాగకన్య
నూరడించినవాఁడెపో యుచితయోగి, నవ్య... 42

ఎచట నేవంకఁ జూచిన నచటనెల్లఁ
దొడరి చిన్మయలింగమై తోఁచవలదె
యదిగదా యోగసిద్ధికి నాలయంబు, నవ్య... 43

చదువవచ్చును వేదశాస్త్రంబులెల్లఁ
బలుకవచ్చును తానెపో బ్రహ్మ మనుచు
ననుభవజ్ఞుఁడు గానేర్చు టదియె యరుదు, నవ్య.

పూయవచ్చును బట్టెఁడుబూడిదైన
వేయవచ్చును రుద్రాక్ష వేలసంఖ్య
సేయఁగా రాదు మనసు సుస్థిరముగాను, నవ్య...

ఒక్కఁడే పోయి యడవుల నుండవచ్చు
నీరు ద్రావుచు బ్రాణము ల్నిలుపవచ్చు
రాజయోగంబు సేయంగరాదుగాక, నవ్య... 46

వనధి లోఁతని చెప్పఁగా వచ్చుఁగాక
మునుఁగవచ్చునె మేనెల్ల ముద్దగాను
శోఽహమనవచ్చుఁ దన్నుఁదాఁజూచు టరుదు, నవ్య

ఎవ్వరైనను బరమార్థ మిట్టిదనుచుఁ
దెలియనేర్తురె తమలోన దేటపడఁగ
నుత్తమజ్ఞాని శివయోగి యుండుఁగాక, నవ్య...48

స్నాన మొల్లఁడు దేవతార్చనము సేయఁ
డమలవిజ్ఞానసంపన్నుఁ డైనయోగి
లోకులకుఁ దెల్పునే వానిలోనిగుట్టు, నవ్య...49

తమనిజం బేమియెఱుఁగరు ధాత్రిజనులు
మృచ్ఛిలాకాష్ఠతామ్రనిర్మితములైన
దేవతల గొల్చువాఁ డెట్లు దెలియనేర్చు, నవ్య...

తాళ్లఁజేసిన వాకకొన్ని రాగి కొన్ని
మ్రాఁకఁజేసిన వాకకొన్ని మంటిఁ గొన్ని
యిట్టిదేవుళ్లు ముక్తీయ నెట్లు నేర్చు, నవ్య... 51

మండలాంతరదేదీప్యమాను శివుని
మూఁడునాలుగుపాతల ముడిచి ముడిచి
యఱుతఁ గట్టుదు రొకకొంద ఱల్పమతులు, నవ్య.

కులము రూపును గుణమును గాలఁబెట్టు
నరుఁడు శివయోగివిద్యలు మరగెనేని
చెడ్డసంసార మైకేను చెప్పనేల, నవ్య... 53

బ్రహ్మావిద్యకుఁ దనయింటిప్రజలు చాల
సమ్మతించిన గృహమందె సలుపవలయు
నట్లుగాకున్న మఱి యింటియాస లేల, నవ్య...

మనుజమాత్రుండె శివయోగి మహితకీర్తి
యఖిలజగములు తానైన యట్టివిధము
దృష్టముగఁ జూచు ననుభవదృష్టిచేత, న... 55

పరమసుజ్ఞాననిధిఁ జూచి పామజనులు
దమకు సరియైనవారుగాఁ దలఁతు రెపుడు
వారు గన నేర రెట్టి నిర్వాణమహిమ, న... 56

కట్టఁగావచ్చు మృదువైన కావికోకఁ
బెట్టఁగావచ్చుఁ బాదుక లెట్టివైనఁ
బట్టఁగారాదు మన సింత పాఱనీక, నవ్వ... 57

కూడు దినరాదటంచును గొందఱయ్య
శేలకో వెఱ్ఱితోవల నెఱుఁగలేరు
కూడు విడిచిన విడుచునా కుటిలబుద్ధి, న... 58

పాలు నీరును నొక్కటై పరిణమించు
కరణి బ్రహ్మంబులో మాయ గలిసియుండు
చారు శివయోగి తెలియు హంసంబుపగిది, నవ్వ...

నిత్యనైమిత్తికాదులు నెఱపకున్న
పాతకం బని వెఱచునే పరమయోగి
పోతురాజుకు నేల నీభూతశంక, నవ్వ... 60

ఊరు మేలైన నుండును యోగివరుఁడు
తోడు మేలైన బోవును తోడుతోనె
వాని కెక్కడ లోకంబు వారినడత, నవ్వ... 61

తన్నుఁ దాఁ దెల్సి జగమెల్లఁ దానయైన
మర్మ మెఱుఁగంగఁజాల రీమందమతులు
గడవఁజాలరు సంసారఘనపయోధి, నవ్య... 62
ఏమి భజియింపఁగోరిన నెచట నున్న
నెందుఁబోయినఁ దన కెందు నేమికొదవ
పూర్ణభావంబు తనయందుఁబొడమియున్న, నవ్య.
బుద్ధిజాడ్యులు తమలోనఁ బూర్ణమైన
నిండుబంగారమున వన్నె నిలచినట్లు
కఠినమై యున్న బ్రహ్మంబు గానలేరు, నవ్య... 64
చదువు లేఁటికి దేవతార్చనము లేల
నిత్యనైమిత్తికాదులనియమ మేల
స్వానుభూతిరసామృతాస్వాదనులకు, నవ్య... 65
పూజలును మంత్రకథలును బుస్తకములు
యంత్రజాలంబు యోగంబు తంత్రములును
కడఁగి బ్రహ్మానుభవవిఘ్నకరము లరయ, నవ్య...
అనుభవము చాల కొకకొంద అవనిలోన
సిద్ధయోగుల మనుకొంద్రు సిగ్గు లేక
తేటతెలివిగఁ దమ్మేమి తెలిసినారు, నవ్య... 67
స్వార్థకర్మంబుఁ గొందఱు సలుపలేక
*బ్రహ్మవేత్తల మనుకొంద్రు బైసిమాలి
అట్టిజనులకుఁ గైవల్య మెట్టుగలుగు, నవ్య... 68

---

* పరమయోగుల.

అనుభవముఁ దెల్ప నేరనియతనిచేత
చారు సుజ్ఞానమును విన్నవారిప్రజ్ఞ
అంధకుఁడు చూపు తెరువున నరుగుకరణి, నవ్య...

విశ్వమున నూట వేయింట వెదకిచూడ
నొక్కశివయోగి దొరకుట యెక్కు వరయ
కల్లయోగులకేమి పెక్కండ్రు గలరు, నవ్య... 70

బ్రాహ్మణు లటంచుఁ గొందఱు పలుకుచెట్లు
బ్రహ్మ నెఱుఁగంగనేరక బాఁపఁడగునె?
బ్రహ్మ నెఱిఁగినవాఁడె పో బ్రాహ్మణుండు, నవ్య...

వేషధారులఁ జూచి వివేకులైన
బ్రమయుచుందురు వేషంబుబలిమిఁ జూచి
తెల్లముగ లోనిగుట్టెల్ల దేవుఁ డెఱుఁగు, నవ్య...

వేదశాస్త్రపురాణాదివిద్యలెల్లఁ
జదివి పాండిత్యములు సేయుజనులకెల్ల
ననుభవజ్ఞాన మెక్కడి దరసి చూడ, నవ్య... 73

అనుభవజ్ఞాని యైనట్టిమునులమూర్తి
తన్ను ప్రకటన సేయఁడు ధాత్రిలోన
నివురు నుముకయు నిండిననిప్పురీతి, నవ్య... 74

తాను నిర్మలుఁ డైయుండి తనకు లేని
యంటుఁ గల్పించుకొని తీర్థ మాడనేల
మనము పోయెడిపోకలు మాన్ప వశమె, నవ్య...

మనసు వెగటౌట యెఱింగినజనము లెల్లఁ
బాఱవిడి చూరకుందురు పట్టులేక
వెఱ్ఱివాఁడైన సంకెళ్లు వేయవలదె, నవ్య... 76

బ్రహ్మనిష్ఠాపరుం డైనపావనునకుఁ
దీర్థయాత్రల భూమెల్లఁ దిరుగనేల
తాను గలచోట సకలతీర్థములు గలవు, నవ్య...

*మాంసమును చీము నెత్తురు మలిన మైన
తోలుఁ గొనిపోయి నీళ్లలో దొలిచినపుడె
శుద్ధిగాదు మనఃపరిశుద్ధిగాని, నవ్య... 78

మఱియు సర్వేంద్రియములకు మనసు రాజు
మనసునకు రాజు తలఁపంగ మారుతంబు
మనసు మారుత మొకటైన మలయు సుఖము, నవ్య.

మనసు నిల్పంగ నిలుచును మారుతంబు
చూపు నిలుపంగ నిలుపంగ సుఖము నిల్చు
స్థిరమనోదృష్టి నిల్పినఁ జేరు ము_క్తి, నవ్య... 80

పాలు నీరును రుచియును బరగునట్టి
జీవుఁ డనుమాయశివుఁడును జేరియుండు
మొదల గడపట నిత్యుండు మూఁడువగల, నవ్య.

---

* కష్టమాంసంబు నెత్తురు గప్పుకొనిన, తోల్లుగొనిపోయి ముంతురు నీళ్లలోన.

సత్త్వ మిది యని తెలిసియు జనులతోడఁ
జెనకి పలుమాఱు వాదము సేయఁబోక
మౌనవృత్తిని జరియింప మంచితనము, నవ్య...
ద్వైత మనుచును గొందఱ అద్వైత మనుచు
వాద మొనరింతు రెఱుఁగక వారు భువిని
కలిమికై నట్టితత్త్వంబు గానలేరు, నవ్య... 83
మానవులు వారలెంత సజ్ఞాను లైనఁ
గడపఁజాలరు ప్రారబ్ధకర్మఫలము
లిందుకై కాదె తనువుల నెత్తవలసె, నవ్య... 84
*జనుఁడు దా నవివేకియై సాహసమునఁ
బట్టు దుర్ధానములు మఱి పాపమనక
వాని ననసేల గతజన్మవాసన యది, నవ్య... 85
ఒడలు సర్వేంద్రియంబుల కునికి గాదె
యొడలు గలవానికిని గాదె యోగవిద్య
యొడలు చెడినట్టివానికి యోగమేల, నవ్య... 86
బంధ మెచ్చటనుండి సంప్రాప్తమయ్యె
ముక్తి యేవంకనుండియు మొలచివచ్చె
బంధముక్తులు రెండును భ్రమలు సూవె, నవ్య...
ఇహపరాపేక్షలును రెండు నెంచిచూడ
నినుము బంగారు సంకెలలే తలంపఁ
గోర రిట్టివి మోక్షాధికారు లెప్పుడు, నవ్య... 88

* శాస్త్రవిదుఁడయ్యు మనుజుండు.

గుహలఁ జొచ్చుక కొందఱు కూడు నీళ్లు
విడిచి తమ్మేమి కన్నారు వెఱ్ఱివారు
మూలఁ బెట్టిన దేహాలముక్తియెట్లు, నవ్య... 89
చేటెఱుంగని నలికూనజీవులెల్ల
విషయములఁ జిక్కువడినట్టివిధము వినవె
పొంగి ఝషకము గాలము మ్రింగుకరణి, నవ్య.
దేహ మస్థిర మని యెంత తెలిసియుండు
మంచిగతి చూచుకోలేరు మాయఁ దగిలి
జీవు లజ్ఞాన మేమని చెప్పవచ్చు, నవ్య... 91
చాలుచాలును సంసారసంగ మనుచు
వేఁడి వెసలంటి గొబ్బున విడిచినట్లు
విడిచి మనుజుండు సద్గురు వెదకవలయు, నవ్య.
దేవదానవమానవతిర్యగాఖ్య
జీవు లింతలభ్రమలచేఁ జిక్కినారు
శక్తి బలవంత మీజగజ్జాలమునకు, నవ్య... 93
సుతుని నాలిని సంపదఁ జూచి చూచి
మోహియై నరుఁ డూరకే మోసపోవుఁ
దనకు నవి మీఁదఁ జేటని తలఁచుకొనఁడు, నవ్య.
ఆలుబిడ్డలు తన పని యాస సేయు
నందు నేమియు మేలు లే దరసి చూడ
వెంటవత్తురె తనువులు విడిచిపోతె, నవ్య... 95

అలు బిడ్డలు విడిచిన నందువలన
మోక్షమబ్బునె తనుఁ బట్టి ముంచుకొన్న
కల్మషము తీఱినప్పుడు గానఁ గలదె, నవ్య... 96

విషయముల రోసి నరుఁడు నిర్విషయుఁ డైనఁ
దనకు మోక్షంబు హస్తగతంబు కాదె
విషయములకన్న మఱి చేటు వేఱలేదు, నవ్య...97

వేడ్కకై యుండు ముందఱ విషయసుఖము
వెనుక బరువౌను సంసారవిషయసుఖము
కాదు సుఖ మిది మీసాలమీఁజిలేనె, నవ్య...98

చుట్టములు తల్లిదండ్రులు సుతులు హితులు
తాను పోయెడిగతులకుఁ దగిలిరారు
వారు త్రోవంప వచ్చెడువారుగాని, నవ్య... 99

మొదల సంసారబద్ధుఁడై మోసపోయి
వెనుక చింతించు దేహంబు విడుచువేళ
నిట్టిజీవుండు దుదముట్ట నెట్లు నేర్చు, నవ్య... 100

తన్ను గట్టను మఱి త్రాళ్లు తానె తెచ్చి
కట్టుపడురీతి జనుఁడు సంకల్పమనెడు
పాశజాలంబుతో వాలబద్ధుఁడగును, నవ్య... 101

చేయుక్రియ లెల్ల శివుఁడైన సేయవలయు
తనకు కర్తృత్వ మెన్నఁడు తలఁపరాదు
మనుజుఁడపరోక్షమునుబొందుమార్గ మిదియె, నవ్య.

ఏమతంబున నుండిన నేమితప్పు
ము_క్తిగనువారి కొక్కటి ముద్రపదము
తాను సంకల్పరహితుఁ డై తేను చాలు, నవ్య...
సకలయోగీంద్రహృద్యమై సార మమరు
వాక్యఫణితి సదానందవరుఁ డనియెడు
యోగివిరచితవై రాగ్యయోగశతక
మలరు నాచంద్రతారార్క మగుచు మహిని. 104

సదానందయోగిశతకము

సంపూర్ణము.

పీఠిక.

పరమానందయతీంద్రుఁడు రచించిన గ్రంథములలో శివముకుందశతకము సంపఁగిమన్న శతకము ప్రకృతము ముద్రితములై యున్నవి. శివముకుంద శతకము కవితాశైలినిబట్టిచూడఁ బ్రథమప్రయత్నమేమో యని తోఁచును. వేదాంతాభ్యాసమునకుఁ బ్రథమమునఁ జెప్పవలసిన సగుణనిర్గుణరూపములు మాయ, ప్రకృతి లోనగునవి యిందును, ఉపాసన యోగములు గురుసేవ లోనగునవి సంపఁగిమన్న శతకమునందు నుంటవలన శివముకుందశతకము ప్రథమప్రయత్నమని తోఁచుచున్నది. శివముకుందశతకము మృదుమధురశైలిలోఁ బఠనీయముగ సుబోధముగ నున్నది.

“ఏకో దేవః” యని శ్రుతులు చెప్పుటవలన హరిహరరూప మగుబ్రహ్మస్వరూపమును నేకముగా భావించి యీకవి హరునకు ముకుందునకు నంకితముగ నీశతకము రచించెను. దీనివలన నీకవి కాలము నిరూపింప నొకస్వల్ప మగునాధారము చిక్కెను. ఇంకను బ్రబలాధారములు చిక్కువఱకు దీనిని కవికాలనిరూపణముపట్ల నుపయోగించుకొననను వానేని పరిగ్రహింపనగును. ఈకవినిగూర్చి విశేషాంశములు సంపఁగిమన్న శతకపీఠికలోఁ గలవు.

పంచతంత్రము హరిహరాంకితము గావించిన
భైచరాజు వెంకటనాథకవి తనగ్రంథములో,

క. ఏ చనువు కలదు హరిహర
సాచివ్యము బొంద నితరజనులకు మది నా
లోచింపఁ దిక్కయజ్వకు
నాచనసోమునకు మఱియు నాకుం దక్కన్.

అనుపద్యము వ్రాయుచు హరిహరుల కంకిత
మొసంగు స్వతంత్రత తిక్కనసోమయాజికి, నాచన
సోమునకు, వెంకటనాథునకు (తనకు)ఁ గలదని తెల
పుటచే నీపరమానందయతి వెంకటనాథున కావల
బదునేఁడవశతాబ్దాంతమున నుండెనేమో యని
తోఁచును. ఇది తురీయాశ్రమములోని నామమై
యుండును. కవిజన్మనామము తెలియరాదు.

ఇట్లు,
వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్

శ్రీ ర స్తు.

శివముకుందశతకము.

క. శ్రీవరగిరిజానాయక
గోవింద లలాటనేత్ర గోకులతిలకా
భావజసంహార హరిహర
భావాత్మక శివముకుంద పరమానందా. 1

క. దైవము లిద్దఱు నేకో
దేవాది శ్రుతులవలనఁ దెలియఁగ నొకఁడే
భావించెద మిము నేకీ, భావంబుగ శివ... 2

క. భక్తులపరిపక్వములకు
వ్యక్తులు రెండౌటగాక వర్ణింపఁగ న
వ్యక్తం బని తెలియుట నిజ, భక్తి గదా శివ...

క. పరమానందయతీంద్రుఁడ
సురుచిరముగ మిమ్ము వాక్ప్రసూనంబులచేఁ
గరమర్థిఁ బూజచేసెద, పరమాత్మా శివ... 4

క. ఒకఁడై రెండై మూఁడై
సకలంబై యేమిగాని సహజము బయలై
యకలంకమతికిఁ దోఁచును, బ్రకటముగా శివ.

క. తనమహిమ తనకుఁ దెలిసినఁ
దనయందేతోఁచి యణఁగుఁ దత్త్వము లెల్లన్
దనమహిమ తెలియఁ దనకే, పనుపడవలె శివ...

క. తనుఁ దాఁ దెలిసెడిమార్గం
బనువుగ సద్గురులవలన నతిసులభంబౌ
తనయుక్తుల శాస్త్రంబులఁ, బనిగొన దది శివ...

క. గురువాక్యము శాస్త్రార్థము
గురుతుగఁ దనయనుభవంబుఁ గుదురుగ నొకటై
మఱి నిల్చునేని యదిగా, పరమార్థము శివ...

క. మితిమేరలేనిజన్మము
లతికష్టము లనుచు నెంచి యంతటఁ దత్త్వం
బతివిశదముగాఁ దెలియని, బ్రతు కేఁటికి శివ.

క. అలతత్త్వము గురుకృపచే
నలవడు నని నమ్మి మిగుల నాసక్తుం డై
తలపడవలె గురుభజనకుఁ, బలుమాఱును శివ.

క. అల సద్గురుకృప లేకయె
తలపడి చదివితి మటంచుఁ దటవటసుద్దుల్
పలుకుచు తిరిగినఁ దెలివిక్కి, ఫల మౌనా శివ...

క. కంటెపుఁగఁ గర్మజాలము
లుంటే బంధంబు దీఱదో గురుపదముల్
కంటే మోక్షము చేరువ, పంటగదా శివ... 12

క. కొందఱు తత్త్వపుమాటల
సందడిఁ బడి తెలిసినట్లు సద్గురుకృప లే
కుందు రనుభూతిఁ గానని, పందలవలె శివ...

క. తాటాకులు ద్రిప్పుచుఁ బడి
కోటులు చదువంగనేమి గురువాక్యంబుల్
పాటించి తెలియ కది యే,ర్పాటౌనా శివ...

క. నిజమైనముక్తికోఱకై
సుజనుఁడు సద్గురుని వెదకి సుస్థిరమతియై
భజియింపక గలదే గతి, ప్రజలకు నిఁక శివ...

క. గురుభజనఁ బాపములు చెడు
గురుభజనను గర్మ ముడుగుఁ గోరిక లుడుగుం
గురుభజనము ముక్తికర మగు, పరమాత్మా శివ...

క. నాటినయామిక విడిచి ప
టాటోపము లేక నమ్రుఁడై గురుభజనం
బాటింపక ననుభవ మే,ర్పాటౌనా శివ... 17

క. ఆదట గురుమతమున దే
హాదులఁ దొలఁగంగ నేర్చునాతనిమదిలో
షోదిఁక సహజానందము, పాదుకొనుఁ శివ...

క. వినినప్పుడె కనవచ్చును
ననుభవి యగుయోగివాక్య మాదరమునఁ దా
వినఁగూడనియహమిక చేఁ, బనుపడ దది శివ...

క. మాటల వినుకులఁ దగులదు
సూటిగ సద్గురుఁడు చూపఁ జూచినఁ గా కే
ర్పాటును గా దది కుజనులు, పాటింపరు శివ...

క. అతిచంచల మై తిరిగెడి
మతి మీఁదయవలన నిపుడు మట్టుకు వచ్చెన్
గతిచెడి తెక్కలు విఱిగిన, పతగమువలె శివ...

క. ఇలు వెడలి బయలుదేరక
గెలిచే దేలాగు మాయఁ గినియుచు రాఁగా
నిలు సొచ్చి తలుపు మూసిన, బలిమేదీ శివ...

క. బైలుగ మాయాభూతము
హేలాగతి నొప్పఁ గాక యేలా తొలఁగున్
జాల వివేకపుఁజబుకుల, పాలాడక శివ... 23

క. ఏయెడఁ బెద్దలసంగతి
సేయంగా నిత్యసుఖము చేకొనవచ్చున్
మాయాభూతము తొలఁగును,పాయం బిది శివ.

క. చాలం గర్మపుఁదోట్లన్
సోలంగా నుంచి మాయ జోలలు వాడున్
లాలీయని జీవులనే, బాలురఁ గని శివ... 25

క. తానే పరదైవంబని
కానక తనకన్న వేఱు గాఁ దలఁచేదే
యూనినమాయారూపము, భానుసుతా శివ...

క. తను నే నెఱుఁగనిమునుపే
తనయాటలు చెల్లెఁగాక తా మా యనఁగా
నను నే నెఱిఁగినపిమ్మటఁ, బనిగలదా శివ... 27

క. అంతా నే నై యుండఁగ
నింత్రైన్ మాయ కునికి యెక్కడి దయ్యా
యంతటఁ దొలఁగక నాతోఁ, బంతంబా శివ...

క. కట్టిడిమాయ యనంగా
రట్టుకు లోనాయెఁగాక భ్రమ యదికాదా
పట్టఁ బసలేని దది యే, పట్టున నిఁక శివ... 29

క. ఔరౌర మాయకంటెను
నేరీతిని దనగుణంబు లెఱుఁగ రటం చా
నేరమి జీవులపై నిడి, పాఱెడి నిఁక శివ... 30

క. నలుదిశల నిక్కడక్కడఁ
దలచూపఁగ లేక మాయ దాఁగెను కంటే
యలపూర్ణుఁడ నేఁ గాఁగా, బల ముడిగెను శివ.

క. కడుదబ్బఱలకు నెల్లను
నొడిఁగట్టిన మాయగుట్టు లొాగి నేఁ గనఁగాఁ
బొడచూప వెఱచి తానే, వడిపోయెను శివ...

క. ఇది కల్లర ఛీయన్నా!
వదలక యీమాయ కదియవచ్చిన నేమో
ముదిలంజెవలపు చాలును, పదివే లిఁక శివ...

క. అవిరళతత్త్వం బెఱిఁగెడు
సువిచారం బొకనిపాలిసొమ్మా మనుజుం
డెవఁడైననేమి తెలివికి, భవమోచన శివ... 34

క. ఏపాటు లేక తనలోఁ
జూపట్టుచు వెలుఁగుచుండు సూక్ష్మబ్రహ్మం
బేపారఁగఁ దెలియ రయో, పాపాత్ములు శివ. 35

క. శాంతంబై పూర్ణంబై
యెంతయు బ్రహ్మంబు తెలివి కేర్పడ మాయా
క్రాంతముగా మదిఁ దలఁచుట, భ్రాంతిగదా శివ.

క. పోషించి తత్త్వరచనల
భాషించినఁ దెలియలేక పామరమతులై
దూషణ చేతురు కొందఱు, పాషండులు శివ...

క. మెండుకొనుతత్త్వవాసన
లుండదు పరిపక్వహృదయ మొగిఁ గాకుంటే
నెండినకసుగాయైనది, పండౌనా శివ... 38

క. పుట్టించనిసుద్దులు చెవిఁ
బెట్టిన నది లెస్సగాక పిమ్మట ధరలోఁ
బుట్టించెడిసుద్దులఁ జెవిఁ,బట్టుదురా శివ... 39

క. వారక సంసారంబునఁ
బోరాడిన నేమి విరతిఁ బొందిన నేమీ
యారూఢయోగి కది వ్యా,పారంబో శివ. 40

క. ఘోరతరకర్మవాసన
లేరీతిని జుట్టి పట్టి హీనులఁ జేయుఁ
మీఱిన యజ్ఞానుల కది, భారంబో శివ... 41

క. వేషములవలన జనులఁ బ్ర
మోషించి మనీషివరుల మోదము జెఱిచే
దూషకులఁ గూడి పెద్దలు, భాషింపరు శివ...

క. అచ్చట నచ్చట నేర్చిన
తచ్చన లొక కొన్ని యఱచి తత్త్వం బని తా
మెచ్చిన నేమగు మాటల, పచ్చళ్లది శివ...43

క. అలయంగ భూమి నుదధి
స్థలి కృష్ణనివాసమైన ద్వారకనడుమఁ
లలిఁ దనుఁ గను శివయోగియొ,బలవంతుఁడు శివ.

క. నెలప్రొద్దులోన గట్టిగ
నెలకొని చూడంగ వలయు నీలజ్యోతిఁ
వెలి లోను గానిచూపున, బలిబంధన శివ...

క. పరకార్యపరులు లోకులు
పరమజ్ఞానులు స్వకార్యపరులై ధరలో
నిరతిశయసుఖముఁ గాంతురు, పరమాత్మా శివ.

క. మేలైన బ్రహ్మవిద్యకు
మూలై తగు రాజయోగసుస్థిరు లెచటఁ
బూటకపుమంత్రవిద్యలఁ, బాటింపరు శివ...47

క. నలుగురి నొక్కటిఁ జేసిన
నలుగురిలో బ్రతుకవచ్చు నాణెముగాఁ దా
నలుగురిపనులకుఁ దిరిగిన, ఫల మంటదు శివ...

క. నలుగురిలోఁ దలవంచుక
నలుగురిలోఁ గూడి మాడి నడువక వేత్తై
పలుపోకలఁ దిరుగును ఛీ!, బలహీనుఁడు శివ.

క. నలుగురికిం దా గుణియై
మెలఁగిన నది ముక్తిగతికి మేలై రాదే
నలుగురితోఁ గూడనిదే, పలుచనయా శివ... 50

క. తనయింటం దా నుండినఁ
దనయిల్లే తనకుఁ జేటు దాఁ దెచ్చు నయా
తనయిల్లు కాలవేసిన, పని మే లది శివ... 51

క. అద్దిర యనుభవ మెఱుఁగక
పెద్దనువా రెవరు లేక వదరుచుఁ దిరిగే
పెద్దలసుద్దులు గిద్దులు, బద్దలునా శివ... 52

క. తలఁపు చెడఁ గర్మములు చెడుఁ
దలఁపు చెడక మాయ చెడును దానను టెచెడున్
తలఁపు చెడినతఁడె ముక్తికి, బలవంతుఁడు శివ.

క. భావంబుఁ దలఁచుటెల్ల వ
భావము తలఁ పుడుగుటెల్లఁ బన్నుగ భావా
భావాతీతము సహజము, పావన మది శివ...

క. అసమానరాజయోగా
భ్యసనంబునఁ బడమటింటఁ బదిలుం డైతే
దోసఁ గేమిలేనిముక్తికిఁ, బస పట్టిది శివ... 55

క. కలపం డ్రెండు పహాలును
నలువది రెండైనచోట నయముగ నొకటై
తెలివొందు వెరవుఁగూడిన, ఫలసిద్ధా శివ...

క. ఇల బొమ్మరిండ్లలోపల
నలువుర మఱి చిన్నిపాప లాడుచు నుండే
సులు వెఱిఁగి యచటఁ దను గన, ఫలసిద్ధా శి.

క. మీఱిన దుర్వాసనలను
గూరిన మతి నణఁపనేర్చుఁ గుశలుఁడు ధరలో
నారూఢిగ యోగవిద్యా, పారీణుఁడు శివ... 58

క. లో వెలి చూపులు రెండును
బో విడువఁ దదంతరమునఁ బొలుపగుతత్వం
బావిధ మెఱుఁగును నిర్గుణ, భావజ్ఞుఁడు శివ...

క. తలఁచినయది జడిమం బగు
తలఁ పుడిగిన శూన్యమగును దలఁచిన తలఁపే
పలలిత మగు చిద్బ్రహ్మము, బలిబంధన శివ...

క. కన్నుల ముందఱఁ దెలివై
కన్నది యది కాన్పటంచుఁ గన్న యతండే
పన్నుగ నిజవిద్యాసం, పన్నుఁ డగుఁ శి... 61

క. కను వెలుఁగుననే చూచినఁ
గనవచ్చును జీఁకలైనఁ గానఁగ వశమా
కను గంటనె తనుఁ గనవలెఁ, బనివడి తా శివ.

క. లో వెలిఁ జూచిన నొకటే
లో వెలిఁ గాకుండఁ జూడ లోనగు నొకటే
లో వెలిఁ దానై కనుఁబో, భావజ్ఞుఁడు శివ...

క. ఒకటే రెండై తోఁపఁగ
నొకటిని జెప్పంగ వలసె యొకటై యున్నన్
ఒకటి నొక టేల సేయను, బ్రకటముగా శివ.

క. త న్నెఱుఁగనిదియు నొకటే
త న్నెఱిఁగినయదియు నొకటె తా నన రెండై
యున్నది యొకటే సత్యము, పన్నుగ నిఁక శివ.

క. మఱచినయదియును నొకటే
మఱపున నెఱిఁగెడిది యొకటె మఱువని దొకటే
మఱ పెఱుకగాని దొకటే, పరమాత్మా శివ...

క. చూడఁగఁబడినది యొకటే
వేడుకఁ జూచెడిది యొకటె వీనికి వెలియై
చూడఁగవలసిన దొకటే, పాడి యిదే శివ...

క. కానఁగఁబడినది కాన్పును
మానుగఁ గనుఁగొన్న వాఁడు మఱివీనికి లోఁ
గానియతండును దానే, భానును తా శివ... 63

క. ఇలఁ బసిఁడి లేక యేసొ
మ్ములు గలుగునె తాను లేక మునుకొని జగముల్
పొలుచునె యది తాఁ గాదా, బలిబంధన శివ.

క. జీవునకుఁ గాక దేవుఁడు
దేవునికి స్వేఛ్ఛ యొక్కదేవుఁడు గలఁడే
దేవుడు తానే యనఁ గను, భావజ్ఞుఁడు శివ...

క. మొదటను విత్తే జగమై
యదియే లేనట్టు దాని కగునాధారం
బది దీనియందె నిలుచును, బదిలముగా శివ...

క. అతులితసుజ్ఞానముచే
ఙితిలోపల జీవముక్తిఁ జెందకయుంటే
వెతగాదె తాను బ్రతికిన, బ్రతుకెల్లను శివ...

క. తనువెత్తఁ జేటు కింకా
తను వెత్తఁగఁ జూతురేమొ తామసులు భువిన్
దనువు చెడి ముక్తి దొరకే, పని బూనరు శివ.

క. తలఁపునఁ గలిగినబంధము
తలఁపున నూడంగఁగొట్టి తా ఖించవలెన్
ములు ముంటఁ బుచ్చువిధమున, బలిబంధన శివ.

క. యాగంబులు మంత్రంబులు
యోగంబులు మగుడ జన్మ మొసఁగును సకటా
యోగులకర్మము లుడుగఁగ, బాగాయెను శివ.

క. దానంబులు సత్క్రియలును

బూని మజెన్నైన జేయఁ బుట్టుక చెడునే
దానికి వైరి వివేకము, భానునుతా శివ... 76

క. చేయఁగవలసినపని విధి
సేయుటగా కనుచు నెంచి సేయుచుఁ జేసీ
జేయనియాపని యడియును, బాయరయా శివ.

క. సృష్టికిఁ గలిగినతను విధి
నష్టం బని తొలఁగి తన్ను నయముగ నంత
ర్దృష్టిఁ గనలేనిమనుజుఁడు, భ్రష్టుఁ డయా శివ.

క. ఊనము జడముఁను నిత్తును
గానిది చైతన్య మెట్లు గానేర్చునయా
తానే దానికి మూలము, భానునుతా శివ...

క. తా నెఱుఁగనిపని యైనన్
బూనఁగ మది కెట్టు లింపు పుట్టును జెపుమా
దానికి నేరం బే దిఁక, భానునుతా శివ... 80

క. అన్నియుఁ దానై యుండఁగ
నన్నియుఁ దాఁగాక తోఁచె నణఁగక వేతా
యన్నియుఁ దనలో నైక్యము, పన్నగ నిఁక శివ.

క. ఎఱిఁగెడి యెఱుకను గొని తా
నెఱుఁగుదుననువాఁడు జడుఁడు నెఱిగెడునెఱుకన్
మఱచిన యెఱుకే తా నగుఁ, బరమాత్మా! శివ.

క. ఒంటెఱుఁగక తనుగంటే
పండినకాన్పగుచు సర్వపరిపూర్ణం బై

యుండును నడియే కన్నుల, పండు వయా శివ.

క. యెఱిఁగినయది జడిమంబగు
యెఱుకవిసర్గ శూన్య మగును నెఱుకే యెఱుకై
నిరతిశయానందం బగు, పరమాత్మా శివ... 84

క. కన్నది కన్నట్టి చనె
విన్నది విన్నట్టి యణఁగె వినకే కనకే
యున్నది యేనై యుంటిని, బన్నుగ నిఁక శివ.

క. కన్నది విన్నది గాకే
యున్నది తుదముట్టఁ గంటి నోహో! యిది నే
నెన్నఁడు నెఱుఁగనిదే పం, పన్నత యో శివ...

క. మాటల సందెడు నిడఁగను
దాటోటులు గాక దానఁ దత్త్వంబగునే
మాటలతత్త్వము లవి పరి, పాటిగదా! శివ...

క. మేదినిఁ గుజనులు ఘనులతో
వాదింతురు నిజముఁ గన్నవారింబలెనే
యేదైనను దూషణ సం, పాదింతురు శివ...88

క. కోటివగవిద్య లెల్లను
గూటికిఁ గా కాత్మవిద్యకును సరియగునే
బూటకము లనక కుజనులు, పాటింపరు శివ...

క. యోగంబందురు కొందఱు
యోగముగా జ్ఞానమందు రొగిఁ గొంద ఱిలన్
యోగజ్ఞానంబులు సమ, భాగంబులు శివ... 90

క. జ్ఞానం బన యోగం బనఁ
గానఁగవలె నొకటికొకటి కావడికుండల్
ప్రానిక [1]నొక్కట నిలువదు, భానునుతా శివ.

క. ఈకంటఁ జూడ లేఁడట
యేకంటను జూచుటింక నెఱుఁగుట యేలా
గాకన్నే యాకన్నొ, ప్రాకటముగ శివ... 92

క. ఈకనుచూ పాకనుచూ
పేకంబై నిండి నిండి పెచ్చిన సుఖనూ
వాకునఁ జెప్పఁగ వశమా, ప్రాకటముగ శివ...

క. దృశ్యము గూడిన తెలివి య
వశ్యము బంధంబుసుమ్ము వర్ణింపంగా
దృశ్యముఁ బాసిన తెలివి యు, పాస్యం బది శివ.

క. బంధములగు కర్మంబులు
సంధింపక దృశ్యములను జ్ఞానాగ్నికిఁ దా
నింధనములుసేయఁగవలె, బంధురగతి శివ...

క. చెన్నుగ దీపముఁ జూడఁగ
నెన్నఁగ వేఱొక్కదీప మేఁటికిఁ జెపుమా
తన్నుండే తనుఁ గనవలెఁ, బన్నుగ నిఁక శివ...

క. అజ్ఞాని యొకఁడు గల్గఁగ
సుజ్ఞానిఁగఁ జేయవలసె సుజ్ఞానైతే
సుజ్ఞాని నేల చేయను, బ్రాజ్ఞుఁడనా శివ... 97

---

1 యొక్కటి.

క. ధరలో విధియు నిషేధము
నెఱుఁగఁడు *తద్జ్ఞుండు మింటి కెగిరెడు తురగం
బెఱుఁగునె మిట్టియుఁ బల్లముఁ, బరమాత్మా శివ.

క. దూషణ యసూయలొఱకె
భాషాంతరరచన లెల్ల బ్రతుకులొఱకే
వేషము వంచనలొఱకే, పాషండము శివ... 99

క. మెండుగ లోకులవలెఁ దా
నుండఁగవలెఁ గూడకున్న నొక్కెడ మౌనై
యుండఁగవలె నేర్పరియగు, పండితునకు శివ...

క. ఇద్ధర నయ్యష్టమహా
సిద్ధులు వలె ననుచు భ్రాంతిఁ జెందుదురేమొ?
సిద్ధం బగుముక్తికిఁ బ్రతి, బద్ధంబులు శివ...

క. అణిమాదిసిద్ధపురుషులు
గుణవంతులుగాఁగ జనులు గొనియాడుదు రా
గుణహీనులఁ బొగడుదురే, ఫణిశాయీ శివ.

క. ఒకతుచ్ఛసిద్ధిఁ జూపిన
సకలజనుల్ వానిఁ జూచి సన్మానముగా
నకలంకజ్ఞా నందురు, ప్రకటముగా శివ... 103

క. అణిమాదిసిద్ధు లెల్లను
గణుతింపఁగ మోక్షవిధము గా దెట్లంటే
నణిమాదులు సగుణంబులు, ఫణిశాయీ శివ.

---

* నజ్ఞుండు.

క. సిద్ధులు జ్ఞానం బగునా
సిద్ధియు దృశ్యంబు లవియుఁ జేపట్టుదురా
శుద్ధములు గానిసిద్ధు ల,బద్ధంబులు శివ.... 105

క. మహిమఁ గనలేరు లోకులు
మహిలో బోధం బపారమహిమ యదె గదా
మహిమవలె నందు రజ్ఞులు, బహుళముగా శివ.

క. ఇహామందలిమంత్రౌషధ
విహితము లీవిధులలో వివేకము లేకే
మహిమనిచూతురుమూఢులు,బహుమతిగా శి.

క. సుజ్ఞానమహిమ యెప్పుడు
సుజ్ఞానియె యెఱుఁగనేర్చు సుస్థిరమతి యై
యజ్ఞాని తెలియనేర్చునె, ప్రాజ్ఞునిగతి శివ...

క. పరమానందయతీశ్వర
విరచిత మీశతక మిలను విఖ్యాతముగాఁ
గరుణింపు త్రిజగదీశ్వర, పరమాత్మా శివ...

క. పరతత్త్వం బిది శతకము
పరమరహస్యంబు ముక్తిభాజన మిలలో
వరయోగివిలాసం బిది, పరమాత్మా శివ...110

క. హరిహర గిరిధర పురహర
గరుడధ్వజ నీలకంఠ కనకాంబర శం
కర మాధవ గౌరీధవ
పరమాత్మా శివ ముకుంద పరమానందా! 111

పీఠిక.

ఈ రామరామశతకము నూటాఱు చరణములు గల యొకగేయము. ఇది నారాయణశతకమువలెఁ బాడుట కనుకూలముగ సులభశైలిలో మనోహరముగా రచింపఁబడియున్నది. శతకరచయిత తోఁట నరసింహదాసు విఱుకలాంబలకుఁ గుమారుఁడగు వేంకటనరసింహకవి ఇతనివాసము కుల్లూరనియు చిన్ననాగయ్యదాసుగారి శిష్యుఁడనియు నంత్యము గల చరణములవలనఁ దెలియును. కుల్లూ రెటఁగల దో చిననాగయ్యదాసుని ప్రశస్తి యెట్టిదో తెలిసికొనవలసియున్నది.

కవి యీశతకమును శుక్లసంవత్సరము మార్గశిర బహుళ గురువారమున వ్రాసితినని చెప్పికొనెను. శకాబ్దము తెలుపుకొనకపోవుటచే నే శుక్లయో గుఱుతింప వీలు గాకున్నది. తిథియు వారమును జెప్పికొనిన కవికాలము గ్రహింపఁ గొంతవఱకు వీల య్యెడిది. ఎటులఁజూచినను కవి అఱువదిసంవత్సరములకుఁ బైవాఁడనియు శతకగద్యమువలన మనము స్థూలదృష్టితో నిరూపింపవచ్చును.

ఇందలి శైలి మిగుల మృదుమధురముగా నుం టచే నిందుఁ బ్రతిపాదింపఁబడిన బశ్చాత్తాపవిషయ ములు పిండోత్పత్తివిధము పంచీకరణము ముద్రాది కములు యోగములు సామాన్యజనములకు సైత ము సుబోధముగా నున్నది.

ఈ శతకమున నారాయణశతకమునఁ జెప్పఁబడ నియంశములు పెక్కులు సాంఖ్యశాస్త్రము ననుస రించి కవి తెలిపెను. తోఁట వేంకటనరసింహాకవి యితరగ్రంథములు కానరావు. ఉత్తమోత్తమమగు నీశతకరాజమును బఠించి యాంధ్రులు పరమార్థము నొందుదురేని శతకకర్త సిద్ధసంకల్పుఁడగును.

ఇట్లు,
వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ రామ రామశతకము.

క. శ్రీరామా సీతా హృ
త్సారసరవి భానువంశ సాగరచంద్రా
భూరిదయారసపాంద్రా
సారసపత్త్రాక్ష రామచంద్రనరేంద్రా!

శ్రీలక్ష్మిప్రాణలోలా
మానిజన చిత్తతామరసఖేలా
ఫాలాక్ష వినుతశీలా
దయజూడు పరమాత్మ రామరామ. 1

నిక్కమని సంసారము
మదినమ్మి నీస్మరణ చేయలేక
అక్కటా యమునికిప్పుడు
పిట్టవలెఁ జిక్కితిని... 2

తల్లిదండ్రాదులనియు
మఱి యన్నదమ్ములని నమ్ముకొనుచు
ఎల్లకాలంబు మదిని
నీభక్తి నేమఱితి... 3

మోసపోతినిగదయ్యా
ఇకముందు దోఁచ దేమదు
నీచాత్ముఁడను గావున
లోనైతి నాసలకు... 4
పాపకర్ముండ నేను
అతిఘోర పాపములు జేసినాను
ఈపట్ల నీకన్నను
గృపజూడ నిఁక నెవరు... 5
మాయ చీఁకటి కోనలోఁ
గొన్నాళ్లు మార్గంబు గానరాక
యేయుపాయము గానక
జన్మముల నెత్తితిని... 6
ధనము సంపాదించుచు
నొకకాసు దానంబు సేయలేక
తినుటకును మనసోర్వక
తుదఁ జచ్చు దీనుఁడై... 7
గోఁచిమాత్రం బైనను
నొకగంత కొంచుబోవుటయు లేదు
నీచుఁడై యమునిపురికిఁ
బోవు తుద నిక్క మిది... 8
సంసారసాగరమున
ఎన్నాళ్లు జాలి జెందినను గాని

హింస నిశ్చయమె కాని
కడతేరు హితవౌనె... 9
కులనింద జేసినాఁడ
బహుదోష కులుఁడనై బుట్టినాఁడ
ఇలను నావంటివాని
కృపజూడవలెనయ్య... 10
ఎండమావులయందున
నుదకంబు నిండుగా నిలుచుండునే
బండసంసార మటుల
భ్రాంతియై యుండుగద... 11
దారువందున పురుషుఁడు
కనబడిన తీరుగా భ్రాంతివలన
గారడీసంసారము
నిజముగాఁ గనఁబడును... 12
జీవుఁడే యీశ్వరుండు
తలపోయ జీవుఁడే పరమాత్మయు
జీవుఁ డనుభ్రాంతి విడువ
యఖిలంబు జీవుఁడౌ... 13
కుక్కనక్కలయందున
నేను బహు పెక్కుజీవులయందున
అక్కటా బుట్టిగిట్టి
యీజన్మ మెత్తితిని... 14

ఈజన్మమం దైనను
నీపాద పూజసేయకయుండిన
సహజముగ ముందువలెనే
బహుజన్మ సంభవము... 15
జలముపై బుద్బుదంబు
దేహంబు కలరీతి యిది నిజంబు
నిలువ దిది నిశ్చయంబు
ప్రారబ్ధ ఫలముగద... 16
గాలిలోపల దీపము
ఈపుట్టి కాయంబు నేవేళనో
కీలులూడిన బొమ్మయుఁ
బడునట్లు నేలఁబడు... 17
కాశితీర్థాలు మోసి
నీపాద కంజములు గానలేక
మోసపోవుటయె గాక
యెటువలెను ముక్తుఁడౌ... 18
పంచతత్త్వంబులందు
భ్రాంతి నిర్జించి యారెంటియందుఁ
బంచాక్షరీమంత్రము
ధ్యానింప పరుఁడౌను... 19
ఏరూపు జూచినాను
నిక్కముగ నారూపు తానె యౌను

క్షీరుఁడై యిటు కలఁచిన
మోహాంధకారుఁడౌ... 20
పూర్వజన్మంబునందు
తాఁ జేయు పుణ్యపాపంబువలన
ఉర్విపై జననమునకు
వచ్చుచునె యుండు శ్రీ... 21
సతిపతులు కూడినపుడు
శుక్లంబు ఋతువైన కమలమందు
అతిశోణితమున గలసి
బుద్బుదం బవును గద... 22
పదునైదు దినములకును
నది గట్టిపడి పిండరూపమౌను
కదిసి యొకనెలకు శిరము
ఏర్పడును గాదె శ్రీ... 23
రెండుమాసములలోను
హస్తములు రెండు పూర్ణముగనుండు
దండిగా మూడునెలలకు
సుందరంబై యుండు... 24
తలఁప నాలుగు నెలలకు
పాదములు గలుగు మఱి యైదునెలలు
నిలిచినను నవయవములు
సమముగాఁ గలుగు శ్రీ రామరామ. 25

ఆఱునెలలైనయంత
నాళ్లన్ని జేరు మఱి యేడునెలలు
కూరిమిగ నిండగానె
జీవుండు కుదురుపడు... 26
ఎనిమిదవమాసమందుఁ
దెలివొంది మనసులోఁ జింతజెందు
తనపూర్వకర్మఫలము
తలపోసి నినుదలఁచు... 27
మఱి తొమ్మిదవమాసము
రాఁగానె మురికియౌగర్భమందు
హరిహరీ నిలచియుండ
లేనంచు వెలిపొందు... 28
దిక్కు నా కెవ్వరనుచు
నీరోఁత దేహమున నుండననుచు
అక్కటా మున్ను జేయు
కర్మమిది యని యేడ్చు... 29
కులము నిందించునపుడు
పరసతులఁ గలసి భోగించునపుడు
తెలియలేనైతి ననుచు
బహుదుఃఖములఁ బొందు రామరామ. 30
తప్పుసాక్ష్యము బల్కితి
పెద్దలను నొప్పగా దూషించితి

అప్పుడే తెలియనైతి
యాఫలం బనిరేదృ్ప... 31
ఈమురికిగర్భ మిపుడు
దాటినను నిఁక కర్మములు జేయను
స్వామి కడ తేర్చు మనుచు
సుజ్ఞానివలె వేఁడు... 32
దశమమాసము వచ్చిన
సమయమునఁ దగ నధోముఖముగాను
వసుధపై జన్మించియు
మాయచే వర్ధిల్లు... 33
ముసరులును గింకరులును
కిసరులును ముట్టుదోషంబులును
పొసఁగ నెలదోషములను
ఏవేళ బొందుచును... 34
మలమూత్రముల మునుఁగుచుఁ
బలుమాఱు మంచమందునఁ బొర్లుచుఁ
దెలియరాని యవస్థను
గొన్నాళ్లు దీనుఁడై... 35
బాలుఁడై కొన్నినాళ్లు
యౌవన ప్రాయమునఁ గొన్నినాళ్లు
బాల కౌమారమునను
నీభక్తి జేయకరయి రామరామ. 36

మగని పలుకులకు నెదురు
   బలుకుచును మగనితోఁ గలహించెడి
మగువ పెండ్లాడి భ్రమలఁ
   దగులుకొని మఱచితిని... 37
కామాతురుం డగుచును
   నీభక్తి గానకను రతుల మరగి
ప్రేమతోడను బిడ్డలఁ
   గని వారిఁ బెంచుచును... 38
కాల దన్నినసుగాని
   బిడ్డలను జాలఁగా దీవించుచు
బాలిమీఱంగ మదిని
   ఆనందపడుచుండు... 39
ఈరీతి కొన్నినాళ్లు
   జరిగినను ఘోరదురవస్థయైన
మీఱి వృద్ధాప్యదశను
   మంచమునఁ జేరు శ్రీ... 40
కన్నులును గానలేక
   వీనులును మున్నువలెఁ దెలియరాక
తన్నుఁ దా నెఱుఁగలేక
   మేనెల్ల తడబడుచు రామరామ. 41
బహుదుఃఖములఁ బొందుచు
   మంచమునఁ బడి మలంబున దొర్లుచు

సహజ మగురోగములను
బడి కష్టశాలియగు... 42
కఫవాతపైత్యములును
శ్లేష్మములు విపరీతముగ నప్పుడు
అపరిమితమై కప్పఁగ
జిహ్వయును నాడకను... 43
కింకరు ల్వచ్చి నిలచి
రమ్మంచు జంకించి పిలువఁగానె
యింక నె ట్లనుచు నేడ్చి
ప్రాణము ల్వీడుచుఁగద... 44
పెండ్లాముసుఁ బిడ్డలుఁ
ఆమీఁదఁ బీనుఁగని యేడ్చుచుండ్రు
కండ్ల జూ చెదరుగాని
బ్రతికింపఁగా లేరు... 45
కాటిలోఁ గాల్చివేయ
వలెఁగాని పాటించి నిలుపరయ్యా
యేటికీ పోరాటము
సంసారబూటకము... 46
మాయలోకం బంచును
మదినొచ్చి మాయ కార్యములు రోసి
నీయెడను మనసిల్పినఁ
గడతేరు నెవఁడైన... 47

ధనము నిత్యంబుగాదు
తా నెంత దాఁచినను కూడరాదు
మనసు భ్రాంతియును బోదు
ఘనమాయ మహిమలను... 48

తిరుపతులు మొదలుగాను
యాత్రలను దిరిగి సేవించినాను
పరమాత్మ నెఱుఁగరాదు
గురుకృను బడయకను... 49

వైరాగ్య భావమునను
గురుపాద వనజములు జేరి తాను
గురుఁడె దైవం బంచును
మది నిల్పి గుఱిమీఱి... 50

తలిదండ్రి గురుఁ డంచును
నమ్ముకొని తప్పకను బూజసేసి
తెలియవలె సుజ్ఞానము
ఘనమైన తెలివిచే.... 51

పంచభూతంబులాను
నొకటొకటి పంచవలె వేఱుగాను
పంచీకరణము దెలిసి
తెలియవలె భావంబు రామరామ. 52

ఆదికాలంబునందు
బ్రహ్మంబు అంబరాకారముగను

నేదియును నంటలేక
నిర్గుణంబై యుండు... 53
ఆనిర్గుణంబందున
జనియించె నవ్యక్త మనుమాయయుఁ
బూని యవ్యక్తమందు
మహాతత్త్వభూతంబు... 54
ఆమహాతత్త్వంబున
నుదయించె హంకారమును దానిచే
వేమఱును గలిగె మూఁడు
గుణములును వేడ్కతో... 55
మఱియు నీమూఁటియందుఁ
బంచతన్మాత్రలును బుట్టెననియు
నెఱుఁగంగ భూతసంజ్ఞ
ప్రఖ్యాతి నెగడె శ్రీ... 56
గగనంబులో సగంబు
జ్ఞాతయై కరమొప్పఁ దగ సగంబు
అగణితంబును నాల్గై
భూతముల యంశమున... 57
వాయువునఁ గలసి మనసు
నాయె ఘన వహ్నిలోఁ గలసి బుద్ధి
శ్రీయుతంబుగ నీటను
గలసియును చిత్తమా రామరామ 58.

ముదమొప్ప ధరణి గలసి
    అహంకారమును నయ్యె నివి యైదును
పదిలమౌ నాకాశము
    పంచకము పరగ శ్రీ... 59
గాలిలోపల సగంబు
    ఉదానంబు గానయ్యె మఱిసగంబు
బాళి మీఱఁగ నాలుగై
    సంతతము భాసిల్లె... 60
నాకాశమునఁ గూడియు
    సమానంబు నాయె మఱి నగ్ని యొకటి
ప్రాకటంబుగఁ గూడియు
    వ్యానమై బరగె శ్రీ... 61
జలములో నొకభాగము
    గూడుకొని యిల నపానంబాయెను
తలపంగఁ బృథివి గూడి
    ప్రాణమై దనరు శ్రీ... 62
ఇది వాయుపంచకంబు
    ఇఁకనగ్ని యింపుతోడుత సగంబు
ముదమొప్పఁ జక్షువగుచుఁ
    జెలువొందె ముఖ్యముగ రామరామ 63
చక్కఁగా సగభాగము
    నాలుగై చక్కఁగా నొకయంశము

మిక్కిలిగ మింటఁ గలసి
శ్రోత్రమై వెలఁగె శ్రీ... 64
మారుతంబందు నొకటి
కూడుకొని మఱిత్వక్కు యయ్యె నొకటి
భూరియుదకమునఁ గలసి
జిహ్వయై పొసఁగె శ్రీ... 65
వసుధలో నొకటి గలసి
ఘ్రాణమై వర్తిల్లె నీవైమను
వెస నగ్నిపంచకంబు
మును లెన్న వేడుకను... 66
జలములో సగభాగము
రసమగుచు జెలఁగెనా సగమునాల్గు
తలఁప భాగంబులగుచు
భూతలము గలసె శ్రీ... 67
నాకసంబందు నొకటి
జేరియును నయ్యె శబ్దంబుగాను
ప్రాకటంబుగ నొక్కటి
గాలిలోపలఁ జేరి... 68
స్పర్శంబునయ్యె నొకటి
జలములోఁ జొచ్చి రూపంబునయ్యె
గరిమ నొక్కటి భూమిలోఁ
గలసియును గంధమౌ రామరామ. 69

జలపంచకంబు నిదియు
నీకమీఁద యిలలోన సగభాగము
తెలియఁగా వాయువయ్యె
ఆసగము తేటగా... 70
నాలుగై యొకటి గగన
మునచేరి నయమైనవాక్కునయ్యె
చాల వాయువున నొకటి
గలసియును సరగునను... 71
పాణియై మఱి యొక్కటి
అగ్నిలోఁ బడి పాదమయ్యె నొకటి
మానుగా జలముగలసి
గుహ్యమై గానఁబడె... 72
నిది భూమిపంచకంబు
నీయైదు ముదమొప్ప పంచకములు
పదిలముగ నిరువదైదు
తత్త్వములు బరగె శ్రీ... 73
ఇది స్థూలదేహ మయ్యె
సూక్ష్మంబు నింధులోఁ బడియేదును
గదిసి మూఁటిని మలినము
చేరినను గారణము రామరామ. 74
ఈమూఁడు తనువులకును
పై నొకటి యింపుతో చేరఁగాను

నేమఱక పరమాత్మ డై
  యదియొప్పు వెలయ శ్రీ... 75
రక్తంబు శ్వేతకృష్ణ
  నీలంబు రమ్యమగు నీనాల్గును
ఉక్తవర్ణముల మధ్య
  తేజమై యుండు శ్రీ... 76
కర్ణికాకార మగుచు
  వెల్గుచును వర్ణస్వరూప మగుచు
నిర్ణయంబుగఁ బురుషుఁడై
  శిఖయగుచు నెగడు శ్రీ... 77
ఇదె సర్వసాక్షి యగును
  జ్యోతియగు నిదె నివారకశోకము
ఇది మేరుశిఖర మగుచు
  సహస్రార మిదియగును... 78
వటబీజమంత యగుచుఁ
  గైలాస వైకుంఠలోకములకు
అట సత్త్వలోకాశ్రయ
  స్థానమై యమరు శ్రీ... 79
విమలమా యీ సాంఖ్యము
  సూత్రంబు క్రమముగా గురునివలన
భ్రమగుణంబులు రోసియు
  నెఱుఁగవలె బ్రహ్మమును రామరామ. 80

నీలమధ్యంబునందు
బిందు వే నిలచినది గంగయగును
మేలైన యానీలమే
యమునయై మెలఁగె శ్రీ... 81
కడు వేడ్కతోడ విద్యు
ల్లేఖయును ఘనసరస్వతిరూపము
విడువకను నీమూఁడును
నదులగుచు వెలయు శ్రీ... 82
మఱి నాద బిందు కళలు
తలపోయు మఱి అకార ఉకారము
వరుసతోడ మకారము
నీమూఁడు వర్ణములు... 83
రూపములు నేక మగుచు
ఓంకార రూపమే బ్రహ్మ మనుచు
ప్రాపైన మండలమున
పై వెల్గు బ్రహ్మమై... 84
అంగలింగాకారమై
యేకమై సంగమై యుప్పొంగుచు
మంగళంబగుచుఁ గళలఁ
జెలువొందు మహిమతో రామరామ. 85
పాపమై సూక్ష్మమగును
కారణము పై వెల్గు వస్తువగును

రేపుమాపును వెల్గును
తారకము దీపమై... 86
ఆఱుచక్రంబులందు
మే లెఱింగి యభ్యాసమున హంసను
కూరిమిగ నిలిపి నిలిపి
ప్రణవమునఁ గూడవలె... 87
ఇడ పింగళనునాడులకు
నొకటిగా వేడుకను జేసి పైనఁ
జూడవలె నడిదారిలో
మనసైన చోద్యములు... 88
గట్టిగా నాసికంబు
నేత్రములు కరములను మూసి దృష్టి
దిట్టముగ బొమలనడుమ
జూడవలె ధీరుఁడై... 89
జూడజూడంగ నచట
చోద్యములు ఆడనాడను దోఁచును
వేడుకను నాదములును
పది తాను వినవలెను... 90
దండి ఓంకారధ్వనియు
విని మహా పండువెన్నెలబైటను
నుండుముద్దులబాలను
కౌఁగిటను నుంచవలె రామరామ. 91

ఘనముగా నీ షణ్ముఖి
ముద్రలో మనసు నిల్పినయోగికి
జననమరణంబు లేని
నీరూపు గనుఁగొనును... 92
తుద ముక్కుపై దృష్టిని
నిలిపియును ముదముతోఁ గుంభించియు
చెదరకను సమముగాను
జూచినను మది నిల్చు... 93
రెండైన యక్షరముల
కీలెఱిఁగి నిండుగా రతిచేయుచే
దండిగా రేచకంబు
పూరకము దారియగు... 94
వాసిగా నగ్నిశిఖను
మదినిల్పి జూచునది ఖేచరి యగు
భాసురంబుగను ధార
నరకంట పైఁజూడ... 95
భ్రూమధ్యమునకు దిగువఁ
గనుఁగొన్న పున్నమయమవప చూపు
ప్రేమతోఁ జూడ నిదియు
శాంభవికిఁ బ్రియమగును రామరామ. 96
ఎన్నిచూపులు జూచిన
నీపాద చిన్నెలను మది నిల్పియుఁ

బన్నుగా ధ్యానించిన
  సుజ్ఞానభావుఁడౌ... 97
ఆఱుమూఁడును మూసియు
  నాదముల అంతు తా నెఱిఁగి నిన్నుఁ
జేరి సర్వంబు మఱచి
  యుండవలె దీనుఁడై ... 98
ఈరేడు లోకములను
  దాననుచు నింపుతో నెమ్మనమున
ఆరూఢిగాఁ దలఁచిన
  పరిపూర్ణ మదియె శ్రీ... 99
సర్వభూతంబులందుఁ
  దానను చు సమదృష్టితోఁ జూచుచు
నిర్వికల్పసమాధిని
  నిలుపవలె నిక్కముఁగ... 100
పూర్వజన్మఁబునందుఁ
  దాఁ జేయు పుణ్యంబు లేకయున్న
సర్వకాలంబు గుఱిని
  మదినిల్పఁ జాలునే... 101
పరసతిని గన్నయపుడే
  తల్లిఁగా భావింపవలెఁ బెద్దలఁ
దరిసెనము జేయునపుడే
  బ్రహ్మామని దలఁచవలె రామరామ. 102

వసుధ కుల్లూరిలోను
శ్రీ తోఁట వంశమున నరసింహాఖ్యుఁడు
పొసఁగ శ్రీయెఱుకలాంబ
ప్రఖ్యాతిఁ బొందె రిల... 103

ఆయిరువురకుఁ బుట్టితి
సుజ్ఞాన మందితిని భక్తజనుల
దయ జెలంగఁగ వేంకట
నరసింహదాసుఁడను... 104

అందముగ చిననాగయ
దాస సన్మందిరంబున వెలసియు
పొందుగా భక్తజనుల
బ్రోచితివి భూరికృప... 105

ఈశతక మెవరు విన్నన్
జదివినను నింపుతోడను వ్రాసినన్
వాసిగను భాగ్యములును
నీదయను వర్ధిల్లు రామరామ. 106

గద్య. ఇది శుక్ల నామసంవత్సర మార్గశిరబహుళ బుధవాసరంబున తోఁటవంశపయఃపారావార సుధాకర నరసింహపుత్త్ర సుజన విధేయ వేంకనరసింహప్రణీతంబైన శ్రీరామరామశతకంబునందు నీతిసంగ్రహంబును, పిండోత్పత్తిప్రకారంబును, సంసార పరిభ్రమణంబును, మహాభూతోత్పత్తిప్రకారంబును, పంచీకరణంబును, సాంఖ్య తారక అమనస్క పరిపూర్ణంబును, ముద్రాభ్యాసంబును గల శ్రీరామరామశతకము సంపూర్ణము.

పీఠిక.

శతకవాఙ్మయములో వేదాంతశతకములు సుప్రసిద్ధములై యున్నవి. మతావేశపరవశులగు శైవకవులు మృదుమధురధారతో నద్వైతసిద్ధాంతరూపకము లగుశతకములు పెక్కులు రచించియున్నారు. అట్టివానిలో సోమనాథుఁడు, అన్నమయ్యంగారు లోనగుకవులు జూపిన కవితానైపుణ్యము శతకవాఙ్మయమున కమృతభిక్షపెట్టె ననుటలో సంశయము లేదు.

ప్రకృత సంపుటింపఁబడిన శతకము సులభమగుశైలిలో నద్వైతమతసంప్రదాయము బోధించుచు దురాచారముల ఖండించుచుఁ బామరులకు సహితము మతరహస్యము బోధించుట కనుకూలముగ నున్నది. ఇందు హఠయోగము సాధకున కుచితము గాదనియు యోగాభ్యాసముముఖ్యమనియు ధూర్తగురువుల నాశ్రయింపఁదగదనియు వాదములు తగవులు ఆచారాదికములు వ్యర్థములనియుఁ గవి కంఠోక్తిగఁ జెప్పియున్నాఁడు. ఈశతకము వేదాంతవిషయముననేగాక కవితావిషయమునఁగూడ నాదర్శప్రాయమైయున్నది. ఈశతకము రచించినకవి పరమానందయతీంద్రుఁడు. ఇతనికి పరమానందతీర్థుఁ డనునామాంతరము శతకాంతమునఁ గానవచ్చుచున్నది. ఇతఁడు సంపుటింపఁబడిన శతకమునేగాక పరమానందశతక

ము, దత్తాత్రేయశతకము, శివజ్ఞానమంజరి(ద్విపద), ఉత్తరగీతవ్యాఖ్యరచించెను. పరమానందతీర్థుఁడు దత్తాత్రేయగురువర్యుని శిష్యుఁడు. ఉభయభాషాకవితా విభవముగలవాఁడు. ఈశతకమునందుఁ జెప్పఁబడిన సంపఁగిమన్నఁడెవరో యాతనిప్రభావాదిక మెట్టిదో గుఱుతింప వీలుచిక్కదు. పరమానందయతికివలెనే పదునాఱవశతాబ్దమున నున్న తరిగొప్పుల మల్లనకవి దత్తాత్రేయుఁడు గురుఁడుగాన నీయిరువురు నొక శతాబ్దములోనివారె యని యూహసేయ వీలగుచున్నది. లక్షణగ్రంథములలో నీపరమానందయోగిశతకము లుదాహరింపఁబడకపోవుటచే నీకాలనిర్ణయ మెంతనిశ్చయమో తెలుప వీలులేదు. ఇందలిపద్యములు చక్కనిగమనికలతోఁ గూరుపుబింకములతోఁ గల్పనాచమత్కారములతో మిగులమనోహరముగ నున్నవి. వేదాంతవిషయగర్భితముగ నింత మృదుమధురధారలోఁ గవిత చెప్పుట సామాన్యముకాదు. పరమానందయోగి వేదాంత విషయిక విజ్ఞానమున నెంతవాఁడోగాని కవితాప్రగల్భతలో మాత్రము నేర్పరియనుటకు సందియములేదు. ఇందును వ్యాకరణస్ఖాలిత్యములు కొన్నిచోటులగలవు.

నందిగామ. }
1-1-25. }

శేషాద్రిరమణకవులు,
శతావధానులు.

శ్రీసత్యానందసరస్వత్యైనమః.

సంపఁగిమన్న శతకము.

క. ఏయభిలాషలఁ బొందక
కాయము నిజ మనక బాహ్యగత మెడలి మదిన్
హాయ తజ్జ్ఞానంబునఁ
బాయక చిత్తంబు గెలువు భానుకులేశా!.

క. శ్రీమానినీమనోహర!
సోమార్కవిశాలనేత్ర! సురనుతగాత్రా!
దామోదర నీలమణి
శ్యామా! ననుఁ బ్రోవు మన్న సంపఁగిమన్నా! 1

క. పరమానందయతీంద్రుఁడుఁ
బరిపూర్ణుఁడ వైననీదుభక్తుఁడ నెలమిన్
విరచించెద నొకశతకము
శరణాగతసుప్రసన్న! సం... 2

క. నినుఁ జెప్పనేర నైనను
ఘన మగునుతి గనుక కూరగాయకవిత్వం
బనక కృపామతిఁ గైకొను
సనకాదిమునిప్రసన్న! సం... 3

క. జిలిబిలిమాటలఁ బలికెడి
యలశిశువును దండ్రి ముద్దులాడెడుపగిదిన్
బలికెద నను మన్నింపుము
సలలితకాంతిప్రసన్న! సం... 4

క. తత్త్వజ్ఞానానందమ
హత్త్వము రచియింతు నీదయన్ భువిఁ గృతకృ
త్యత్త్వము నిత్యత్వముగా
సాత్త్వికపరయోగు లెన్న సం... 5

క. తత్త్వము దా రెఱుఁగక బ్ర
హ్మత్వము పచరించువారిమాటలు ధృతకో
శత్వములను నిలిచియు ని
స్సత్త్వము లగుఁ గన్న విన్న సం... 6

క. వినవలె సద్గురువులచేఁ
గనవలె నఱచేతియుసిరికాయయుఁబలెఁ దా
మనవలె బ్రహ్మము దానై
సనకాదిమునిప్రసన్న! సం... 7

క. తాటాకులలో వ్రాసిన
మాటలనా ముక్తి పొడిమర్మముఁ దెలియన్?
సూటి యగురాజమార్గము
పాటి యగునె యెచట నున్న సం... 8

క. సన్న్యాసుల మని శాస్త్రో
పన్యాసముసేయ నందు ఫలమేమి? మన

స్సన్న్యాసము దొరకనియా
సన్న్యాసము కూటికన్న సం... 9

క. గాముపలె సంచరించినఁ
బాముపలెఁ గుహాల నున్న బంధము తెగునా?
దీ మెఱఁగి పరునిఁ గలసెడి
సామర్థ్యము కూడకున్న సం... 10

క. వాట మగురీతి ము_క్తిక
వాటము ఛేదింప నెట్లు వశపడుఁ దనలో
నాటుకొనుమాయఁ దగ ను
చ్చాటన మొగిఁ జేయకున్న సం... 11

క. ఎక్కటిచదువులు బోధలు
మక్కువ ననుభవములేనిమాటలు వినఁగాఁ
బుక్కిటిపురాణములకై
జక్కులసంతోష మెన్న సం... 12

క. వాలాయము గురుకృపచే
శ్రీలీలల రాజయోగసిద్ధుఁడు గాఁగా
నేలా సంసారమునకు
జాలింబడ సుప్రసన్న! సం... 13

క. శ్రీరాజయోగవిద్యా
పారీణున కబ్బుఁ గాక పరమసుఖం బీ
ధారణి వాతలయమంత్రవి
చారుల కది దొరకదన్న సం... 14

క. మాయాయోగతపంబుల
నాయాసముతోడఁ జేయ నబ్బును దత్త్వం
బాయెన్ని కేలపెట్టక
జాయలనా సుప్రసన్న! సం... 15

క. ఒండొరులఁ గూడి గొణఁగుచు
దండము లిడికొనుచు బోడితలలుం దామున్
నిండిరి మహి తత్త్వము నహి
చండితనం బధికమన్న సం... 16

క. వానలు పస పైరుల కభి
మానము పస వనితలకును మఱి యోగులకున్
ధ్యానము పస యామీఁదట
జ్ఞానము పస సుప్రసన్న! సం... 17

క. మాయ యనఁగ వేఱై యొక
తోయము లేదయ్య తన్నుఁ దోఁపనిచోటే
మాయ నిల రోసినను జా
చాయం జెడిపోవు నన్న సం... 18

క. తామరసాక్షునకైనన్
శ్రీమించినసురలకైన సిద్ధులకైనన్
నీమాయఁ దెలియ వశమా
సామాన్యమె! కలిప మెన్న సం... 19

క. నిండికొను నిట్టిమాయ ప్ర
చండగతిం గప్పుకొన్న సజ్జనుల బుధుల్

ఖండింప నేల మతపా
షండులవాక్యములు విన్న సం... 20

క. మండితపూర్ణసుధాకర
మండలశతకోటికాంతిమహనీయుం డై
నిండి తనలోన యోగి ప్ర
చండగతి న్వెలుఁగు నన్న సం... 21

క. పేరుకొనుమంత్రవాదము
భారం బది కుక్కనోటిప్రాఁతై రోఁతై
పోరై యారై దూతై
జాఱఁగవలె సుప్రసన్న! సం... 22

క. బూటకములు వేషంబులు
నాటకములు మంత్రతంత్రవటనలు మిథ్యా
పేటిక లవి యోగికి జం
జాటము లివి యేటికన్న సం... 23

క. చలపట్టియు హఠయోగముఁ
దలపెట్టిన వట్టిగొడ్డుదాఁక ట్టింతే
యలసిద్ధి దొరక దడియా
సలుగా కిందేమియున్నె? సం... 24

క. సంతతయోగానందా
నంతసుఖాంభోధి నలరు నాతనిభాగ్యం
బింతింతనఁ దరమా ఘన
సంతోషము జగతి నెన్న సం... 25

క. నావ యగున్ భవజలధికిఁ
దోవ యగున్ ముక్తికాంతతోఁ గూడుటకున్
గేవలనిజదేశిక ర
క్షావహ మగుయోగ మెన్న సం... 26

క. అభ్యుదయంబుగ నీయో
గాభ్యాసము సేయవలయు నతులితలీలన్
లభ్యుఁ డగుం బరమాత్ముఁడు
సభ్యుల కిది మార్గమన్న సం... 27

క. వ్యక్తావ్యక్తపదం బఁట
ముక్తఁట గురుసేవ తనకు మును లేదఁట యే
యుక్తిని గనుఁగొనవచ్చు న
శక్తులకును సుప్రసన్న! సం... 28

క. భావమునం గననేరని
జీవుల కిది బీజకాయచిక్కఁగుఁ దెలియం
గా వశమే సద్గురు దీ
క్షావిధి యొనఁగూడకున్న సం... 29

క. బోధింపఁదగినగురువుల
శోధించి తదంఘ్రిఁ జేరి సుస్థిరమతి యై
యాధేయము నాధారము
సాధించిన ముక్తుఁ డౌను సం... 30

క. సాధింపఁగ నిరతులకున్
బోధింపఁగ నేర్పు గల్గుపుణ్యాత్ముల యా

యీఁధరఁ గల రౌకటొందలు
సాధారణవిబుధు లెన్న సం... 31

క. అనుభవము లేనిగురుచే
వినునతనికి సంశయంబు వీడునె చిత్రా
ర్కునివలనఁ దమము వాయునె
సనకాదిముని ప్రపన్న! సం... 32

క. గురువఁట యొవరికి గురువో
హరిహరి తనుఁ దెలియలేనియాతఁడు గురువా?
గురువనఁగా సిగ్గుగదే
శరణాగతసుప్రపన్న! సం... 33

క. నేరనిగురుబోధలు సం
సారము లై కూనలమ్మసంకీర్తన లై
దూరము లై ముక్తికి ని
స్సారము లై పోవు నన్న సం... 34

క. బూటకపుయోగి నెఱుఁగక
పాటింతురు డబ్బుఁ జూచి పస లేకున్నన్
డాటో టని జగ మెల్లను
జాటింతురు లోకు లెన్న సం... 35

క. కల్ల యగుజ్ఞాన మేలా
చెల్లనికా సెచట నైనఁ జెల్లనికాసే
తెల్లమిగఁ దెలుపునాతఁడు
సల్లలితజ్ఞాని యొన్న సం... 36

క. గాడిదవలె బూడిదఁ జె
ల్లాడుచుఁ గొక్కెరయుఁ బోలె ధ్యానముసేసే
జేడిదవుఁగపటయోగుల
జాడలు ఘను లెంచరన్న సం... 37

క. కీ డొసఁగెడుగురుఁ డేలా
గాడిదవాలంబుఁ బట్టి ఘననదు లీఁదన్
గూడునె గుండెలు పగులఁగ
జాడింపదె ఱొమ్ముఁ దన్ని సం... 38

క. అంగం బెఱుఁగరు ముక్తికై
అం గెఱుఁగరు కపటధూర్తరావణవేషుల్
దొంగలగురువులు వారల
సంగతి దుర్బోధ లెన్న సం... 39

క. చేతోగతిఁ దము నెఱిఁగిన
యాతద్జ్ఞులు భువిని జనుల నందఱి సరిగాఁ
జూతు రసమరసభావనఁ
జాతుర్యధురీణు లెన్న సం... 40

క. వచ్చినవాసనవెంబడి
విచ్చలవిడి యోగివరుఁడు విహరించినవాఁ
డెచ్చట నేక్రియఁ జేసిన
సచ్చిన్మయు నంట దన్న సం... 41

క. విత్తమదమత్తు లాయత
చిత్తభ్రమ లెఱుఁగలేరు చిత్పురుషుని దా

నుత్తముఁ డితఁ డని పన్నుని
సత్తముఁ డై యెఱుఁగు నన్న సం... 42

క. తనవాసన యెట్లుండిన
ఘనయోగికి బంధవృత్తి గానేరదు వాఁ
డనుభవముకతన నిరా
సనుఁ డై పఱకీ పుట్టఁ డన్న సం... 43

క. క్రమమున సుఖదుఃఖంబులు
కమలిననుతి నింద లాదిగాఁ గలయవి యా
యమివర్యుఁ డన్నిక్రియలన్
సముఁడై వర్తించు నన్న సం... 44

క. తలకొని దుఃఖము రానీ
వలనొప్పఁగ నిత్యసుఖము వచ్చిన రానీ
నలఁకువను బడనిమనుజుఁడు
చలియింపఁడు బోధఁ గన్న సం... 45

క. చాలా లోకులు నగనీ
వాలాయము కీడు మేలు వచ్చిన రానీ
యేలా గైనను బురుషుఁడు
జాలిం బడఁ డాత్మఁ గన్న సం... 46

క. బాలుఁడు గానీ భోగ
స్త్రీలోలుఁడు గాని విషయశీలుఁడు గానీ
మేలైనబోధ గలిగినఁ
జాలదె ముక్తిని గనంగ సం... 47

క. విత్తపరాయణుఁ డయినన్
మత్తచకోరాక్షులందు మగ్నుండైనన్
సూత్తమపురుషుఁడె గాదా
సత్తామాత్రంబు గనును సం... 48

క. పంచావస్థలఁ దగిలియుఁ
బంచావస్థలను గడచు ప్రాజ్ఞుండు జగ
ద్వంచకుఁ డై లోకులవలె
సంచారము సేయు నన్న సం... 49

క. పిప్పలర నాత్మసుఖముల
తెప్పం దేలేటియోగిఁ దెలియక తమలో
నప్పూరుషుం గని కర్ములు
చప్పనఁగాఁ జూతు రన్న సం... 50

క. నిత్యానిత్యము లెఱుఁగక
నిత్యముఁ జేపట్టుబుధుల నిందించినచో
మృత్యువుపాలౌ మర్త్యుఁడు
సత్యం బిది వినఁగదన్న సం... 51

క. వేసాలెల్లయు భువిలో
గ్రాసాలకె కాక ముక్తికాంతకు నేలా
వాసిగలుగుయోగి యథే
చ్ఛాసంచారుఁడుగదన్న సం... 52

క. ఊరేఁగినబాఁపనికిని
వారక జన్నిదముఁ జూపవలెనా తద్జ్ఞుం

జేరీతి నున్న నిస్సం
సారిని ఘను లెంతు రన్న సం... 53

క. అద్వైతభావ మెఱుఁగక
విద్వాంసుల మనుచు నాత్మ వేత్తలమనెనే
యద్వైతత్త్వము లాడుచు
సద్వర్తన మెంచరన్న సం... 54

క. వదలరు విషయము లెపుడును
మెదలరు సజ్జనులకడను మిథ్యాజ్ఞానుల్
చదివితి మని యజ్ఞులతోఁ
జదువులు పచరింతు రన్న సం... 55

క. జడివాన కురిసినట్టులు
విడువక వాదింతు రాత్మ వేత్తల మనుచున్
గుడిగుడ మెఱుఁగనివాఁటల
జడమతు లిలఁ గొంచ లన్న సం... 56

క. మన సనఁగా నెఱుఁగక తా
మనసునకును సాక్షి యనఁగ మఱి బే లనఁగా
ఘనతరశూన్యం బనఁగా
జనులకు నిది వాద మన్న సం... 57

క. కొందఱు యోగం బనఁగాఁ
గొందఱు జ్ఞానం బనంగఁ గొంద ఱఖండా
నందం బనంగ నందలి
సందేహము లెట్లు తీఱు సం... 58

క. తుద మొద లెఱుఁగక బ్రహ్మం
బిది యని యెఱుఁగంగ లేక యేర్పడ సభలన్
వదరుచుఁ దిరిగెడికొయ్యల
చదువులపస లెన్న సున్న సం... 59

క. చేతోవాతాగ్రొట్టిడి
ఘాతుకు లవివేకు లనుచుఁ గని వారలతో
నీతిపరు లడ్డ మాడరు
చాతుర్యధురీణు లెన్న సం... 60

క. తనలో నెప్పుడు నుండెడు
తనుఁ దెలియఁగలేఁడు నిన్నుఁ దరమా తెలియం
దనుఁ దెలియుట నినుఁ దెలియుటె
సనకాదిమునిప్రసన్న సం... 61

క. దేహమె తా నై యున్నెడ
దేహముతోఁ గూడఁ గాలితేనే నిజమా
దేహాత్మవాదిమాటలు
సాహసములు బొంకులన్న సం... 62

క. దండకమండలులు శిరో
ముండనము ధరించినంత మోక్షము గలదా ?
మెండుకొనులోనిపగతుర
చండిమఁ దెగటార్పకున్న సం... 63

క. సన్న్యాసుల మని శాస్త్రో
పన్యాసముచేయు టెంతపాపము కాదా

యన్యోన్యాశ్రయ ముండిన
సన్న్యాసము కూడదన్న సం... 64

క. వాదుల నడఁచెడి పెద్దలఁ
గా దనఁగా నేల వట్టికలహం బింతే
ఖేదం బని చాలించిన
సాదరమతి జాణఁ డన్న సం... 65

క. వాదము ఖేదముకొఱ కౌ
మేదినిఁ గలవిద్య లెల్ల మెతుకులకొఱకేఁ
గా దది ముక్తిపథం బని
సాదరమతిఁ దెలియ రన్న సం... 66

క. వాదము లనఁగా దాత్మవి
వాదము మఱి యంత్రతంత్రవాదములును నీ
జూదము మేదిని మెత్తురె ?
సాదరమతు లెన్నరన్న సం... 67

క. ప్రేమమున నాత్మసుఖమం
దేమియుఁ బసలేక తత్త్వ మెఱుఁగుదు మనుచున్
నేమములు విడిచి తిరిగెడు
సాముల నేమందు మన్న సం... 68

క. చేతోగతి నెఱిఁగినవా
రేతీరున విధినిషేధ మెఱుఁగక యున్నన్
జాతురు సమరసభావనఁ
జాతుర్యధురీణు లెన్న సం... 69

క. ఎప్పుడు కర్మముఁ జేసెడి
యప్పురుషుఁడు తన్నుఁ గన్న నది చాలించుణ్
జప్పిడి గాదా నోటికిఁ
జప్పవియాపిప్పిఁ దిన్న సం... 70

క. మునిఁగితి మందురు మునుఁగుట
మనసో పంచేంద్రియములొ మఱి జీవుండో
మునుఁగుట యెవరో తెలియరు
సనకాదిముని ప్రసన్న సం... 71

క. తానైనం బరిశుద్ధుఁడు
మేనైన నట్టి బొంకి మేనో తానో
పూనికఁ జేసెడితీర్థ
స్నానం బిఁక నెవరికన్న సం... 72

క. సూతకము వచ్చె ననుచును
నాతలఁ బదినాళ్లు జరపినంతనె తెగునా ?
సూతకమే కాదా తన
జాతకము నెఱింగికొన్న సం.... 73

క. ముట్టనఁ దొలఁగుదు రేమో
ముట్టునవే తనువుగాక మునుఁగుదు రేమో
ముట్టుకు వెలియైతే యొక
చట్టా మఱిదేహ మెల్ల సం... 74

క. కలలో నొక్కఁడు పులిఁ గని
పులిచే నణఁగుటను దాను బొలియుట బొంకా

కలవలెనే జగమెల్లను
సలలితభక్తిప్రసన్న సం... 75

క. భ్రమ దృశ్యజాలమెల్లను
భ్రమ లోకములెల్ల మిగుల భ్రమ కర్మంబుల్
భ్రమమూలమె యీసర్వము
సమరసమౌఁ దత్త్వమెన్న సం... 76

క. వంశము తన కెక్కుడిది చి
దంశము లోఁ గాకయున్నఁ దగ జీవులకున్
సంశుద్ధి దొరకనేరదు
సంశయములు విడువకున్న సం... 77

క. తనమనసే తా నాయెను
తనమనసే తన్నుఁ దెలియఁ దత్త్వం బయ్యెన్
మనసునకు సాక్షి మనసే
సనకాదిమునిప్రసన్న సం... 78

క. మనసే జీవం బనఁగను
మనసే తనచేష్ట లుడిగి మతి తత్త్వ మగున్
మనసుగలవాఁడె ముక్తుఁడు
సనకాదిమునిప్రసన్న సం... 79

క. పురుషునకుఁ బ్రకృతి వేఱా
సరిసమ మని తెలిసియుంట సహజము గాదా
పురుషవివర్తమె ప్రకృతియు
శరణాగతసుప్రసన్న సం... 80

క. సత్తనఁ బరగును బురుషుఁడు
సత్తనఁగాఁ బ్రకృతి తోఁచి సమసెడుకతనన్
సత్తునకే నిత్యత్వ మ
సత్తున కది గూడదన్న సం... 81

క. సత్తును నెఱుఁగ దసత్తౌ
సత్తును నెఱుఁగంగలే దసత్తును నీక నీ
సత్తాసత్తలఁ దగ సద
సత్తై కను జీవుఁ డన్న సం... 82

క. కనరా దన్నను శూన్యము
కనవచ్చు నటన్న జడము గా దది వెలిగా
ననుభవవేద్యము బ్రహ్మము
సనకాదిమునిప్రసన్న సం... 83

క. లక్షణ మెఱుఁగనియోగవి
లక్షణ మగు నతనిమాట లలి ప్రల్లదముల్
దక్షత నంతర్దృష్టివి
చక్షణుఁడా కాఁడు రన్న సం... 84

క. నష్టపదార్థం బగునీ
సృష్టిని నుపసంహరించి చిన్మయు నంత
ర్దృష్టిని గనవలె జనులకు
స్రష్ట తనం బేఁటి కన్న సం... 85

క. తోరంబై యోగీంద్రవి
హారంబై విమలచిన్మయాకారంబై

ధీరంబై చిద్రూపము
సారంబై వెలుఁగు నన్న సం... 86

క. చింతించి యోగి మోక్షా
నంతసుఖం బొదవఁ జక్షురగ్రంబునఁ దా
నంతర్దృష్టిని గనవలె
సంతతముచు నాత్మఁ గన్న సం... 87

క. తన కనుభవంబు చదువుల
వినుకులనే కలుగు ననెడివెఱ్ఱియుఁ గలఁడే
యనుభవవేద్యము బ్రహ్మము
సనకాదిమునిప్రసన్న సం... 88

క. కడుధీరుండై యోగము
తొడిబడఁ ద న్నెవ్వరైన దూషించినఁ దా
నొడలికి నేపో టొదవిన
జడియక సాధించు నన్న సం... 89

క. తెలిచియుఁ దెలివనికన్నులు
మఱచియు మఱువనితలంపు మ్రాన్పడు మేనున్
పరమచిదాకాశస్థితిఁ
జరితార్థుఁడు నిలుచునన్న సం... 90

క. నలుగురు నడచెడుత్రోవను
బలిమిని లోకంబు నడచుఁ బ్రాజ్ఞుం డైనన్
నలువు రెఱుంగనిత్రోవలఁ
జలియింపక నడచు నన్న సం... 91

క. మన నెక్కడ మా యెక్కడ ?
తను వెక్కడ? ముప్పదామతత్త్వము లెచటన్
ఘనరాజయోగ మెఱిఁగిన
జనునకు దా సుప్రసన్న సం... 92

క. వెలిచూపును లోచూపును
వెలిగాఁ దన్మధ్యమునను వెలిఁగెడితత్త్వం
బలవడఁ జూచినయతఁడే
సలలితుఁ డగుముక్తుఁ డన్న సం... 93

క. ఇద్దఱు నొకటైనను గడ
మిద్దఱుఁ దా మేకమగుచు నేకాంతముగా
నిద్దఱు నిద్దఱు నొకటై
స ద్దేమియు సేయ రన్న సం... 94

క. మిక్కిలి సంసా రయినను
నెక్కడియోగము రుచించు నెక్కుడుశైత్యం
బెక్కినవోటికిఁ జేఁ దగుఁ
జక్కెరపొడిఁ దిన్న నెన్న సం... 95

క. నాలుగుత్రోవలనడుమను
శ్రీలీలను వ్రేలుచున్నచిహ్నంబులఁ దా
నాలోచించినబుద్ధి వి
శాలుం డౌ ముక్తుఁ డన్న సం... 96

క. పంద లగుచెనఁటిమనుజుల
కందంబుగ రాజయోగ మలవడ దేలా
పందలకును గాడిదలకుఁ
జందనగుణ మేఁటికన్న సం... 97

క. ఇప్పదవు లంద నేరని
మొప్పెలకుం దెలుప వశమె ముందఱగానే
తప్పులు పట్టుచు మఱి చేఁ
జప్ప ట్లిడి నగుదు రన్న సం... 98

క. కను జెదర మనసుఁ జెదరం
గను జెదరు న్సుఖము చెదరు గాలియుఁ జెదరుఁ
గనుఁ జెదరక తనుఁ గనవలె
సనకాదిముని ప్రసన్న సం... 99

క. పాళ్లను బంపును దొడవులు
నూళ్లను నును చన్నవారు నూర్జితులై రా
రో ళ్లరిగి? రోళ్ల వెంటనె
సాళ్లని ఘను లెన్ను రన్న సం... 100

క. ముందు వెను కెఱుఁగ కాటల
సందడిఁ బడి మోక్షసుఖము సాధింపనియా
పందల బ్రతుకులు నీఁక నే
చందంబో యెఱుఁగ మన్న సం... 101

క. వెలిచూపును లోచూపును
గలయంగా నొక్కచూపుగాఁ జూచిన యా
నిలుకడ గలయోగీంద్రుఁడె
సలలితసుజ్ఞాని యన్న సం... 102

క. చిత్తమునం దమ్మెఱుఁగక
తెత్తురు తమచేటు నత్త తిత్తు న్నత్తుక్
మొత్తముగ మూఁడిపోయినఁ
సత్తులవా? సుప్రసన్న సం... 103

క. సంపద లెఱుఁగక తామే
సంపద గలవార మనుచు జడు లిలఁ దమలో
సంపదఁ గననేరక వెలి
సంపదలే చూతు రన్న సం... 104

క. నేరనిజనులను బట్టుక
పోరాడఁగ నేల పల్కుపోతారాటం
బేరీతిఁ దెల్ప గతికి వి
చారము మదిఁ బుట్టదన్న సం... 105

క. శోధింపరు తత్త్వజ్ఞులు
సీథరఁ దమతోడిసరికి నీదుర్మనుజుల్
మేధావంతులు పెద్దలు
సాధువు లని యెంతు రన్న సం... 106

క. పుత్త్రులు మిత్త్రులు బంధుక
ళత్త్రములనువారు ముక్తిలలనకు నరునిన్
బాత్రుని గానీయరు హిత
శత్త్రులుగా వార లెన్న సం... 107

క. సంకల్ప ముడిఁగి తా ని
స్సంకల్పుం డైనఁ జాలు సద్గతి తడవా
సంకల్పమె బంధము ని
స్సంకల్పమె మోక్ష మెన్న సం... 108

క. జనుఁడుం జిదమృతరసవా
ర్ధిని నెట్టనఁ గ్రీడ సల్పి తెప్పలఁ దేలున్
విను తుచ్ఛసుఖము లేలా
సనకాదిమునిప్రసన్న సం... 109

క. కీ లెఱిఁగి జీవపదముల
నోలిన్ సమరసము చేసి యోగానందుల్
బాలోన్మత్తపిశాచుల
చాలుగ వర్తింతు రన్న సం... 110

క. సర్వావస్థల నడఁచియు
సర్వావస్థల నెఱింగి సర్వసముం డై
సర్వముఁ దా నని తెలిసిన
సర్వోత్తముఁ డాతఁ డన్న సం... 111

క. తనవారి నెదటివారిని
దనవారిఁగఁ జూడనేర్చుధన్యులు చాలన్
ఘనకీర్తులచే మింతురు
సనకాదిమునిప్రసన్న సం... 112

క. నిత్యానిత్యవివేకము
సత్యనుపమశీలుఁ డెఱుఁగు నాతఁడు సుజన
స్తుత్యుఁడు జీవన్ముక్తుఁడు
సత్యం బిది వినఁగదన్న సం... 113

క. కూడదు గతి సంసారికి
బూడిదలో గచ్చకాయ పొరలినభంగిన్
వాఁడును వీఁడును దానై
జాడ యెఱిఁగి నడువవన్న సం ... 114

క. పాపపువాసనవిషయము
కాపాడుచు రాఁగ నరుఁడు గడవఁగఁగలఁడా?
యేపట్టున గుహ్యోదర
చాపల్యము మానకున్న సం... 115

క. సాధనచతుష్టయంబున
సాధారణలీలఁ దనరి సర్వేంద్రియముల్
శోధించి నిజసమాధిని
సాధించినముక్తుఁ డన్న సం... 116

క. ఉద్యోగంబునఁ బురుషుఁడు
సద్యోగముఁ జలుపవలయు సవిశేషముగా
విద్యానిధి యగునతఁడే
సద్యోముక్తుఁడు గదన్న సం... 117

క. బోధించినగురువ్రులచే
సాధింపను నేర్పు గలిగి సన్నుతు లగుచుఁ
శ్రీధరుఁ గలియుదు రప్రుడే
సాధకమున బుధులు సుమ్ము సం... 118

క. ఆతురుఁడై తను నడిగిన
యాతనికిం దెలుపవలయు నన్యాలు వింటే
నా తలవంపులును సుమ్మా
జ్ఞాతులకే యోగ మెన్న సం... 119

క. చూడక చెడు పని తెల్పిన
బూడిదలో వ్రేల్చువోమములఁ బోలుఁ గదా
కూడదు అజ్ఞునకు వృథా
జాడలు గనఁ జెడుఁ గదన్న సం... 120

క. వెక్కసము లాడుమనుజుల
మక్కువతో బుద్ధి సెప్పి మాన్పంగలరా?
కుక్కలతోఁకలఁ గట్టినఁ
జక్క నగునటన్న తీరి సం... 121

క. విను మృదువచనరచనములఁ
దనరఁగఁ గృతి నీకు సమ్మతంబుగ వెలయన్
ఘనయోగివరులు మెచ్చెద
రనఁ బరమానందతీర్థయతి రచియించెన్. 122

క. మందేహామందాపద
మెందు న్నరిలేనిదైవ మిలలో సత్యా
నందంబు జయమునందు త
మందఱము సుఖంబు లంది యలరుద మెలమిన్.

ఇది శ్రీపరమానందయతీంద్రవిరచిత
సంపఁగిమన్నశతక మాచంద్రార్కంబు సత్యానంద
స్వరూపంబుగాఁ బ్రకాశించుఁ గాక.

శ్రీ సత్యానందార్పణ మస్తు.

పీఠిక.

ఈశతకము వ్రాసినకవి దూపాటి వేంకటరత్నమాచార్యులు. వెంకటరంగాచార్యులకుమారుఁడు. లోహితసగోత్రుఁడు. ఆంధ్రవైష్ణవబ్రాహ్మణుఁడు. ఈ కవి చిన్నతనముననే సంస్కృతాంధ్రము లభ్యసించి ప్రబంధపఠనముతోఁ గాలముగడిపి యుత్తరవయస్సునఁ బద్యరచనమున కారంభించెను. పూర్వవయస్సున విశేషించి గేయములుమాత్రము రచించెను. కవితయందేగాక చిత్రలేఖనమునందునను, గానమందునను నీకవి కుశలుఁడు. "నాదెండ్లవాస" అను పద్యమువలన నీకవి ఈశతకమును నాదెండ్లలో నున్నపుడు రచింప నారంభించెను. అమరావతిలో నున్నపుడు 1-1-20 తేది శతకము పూర్తిచేసితినని కవి స్వయముగా వ్రాసికొనెను.

శతకకర్త యీకృష్ణశతకమును దనమాతాపితల కంకిత మొసంగి ధన్యుఁడయ్యెను. ఈయన శౌరీ, రామా యను కందశతకములు రామచంద్ర యను సీసపద్యమకుటశతకము రచించెను. అవి పరిశోధించి శుద్ధప్రతి వ్రాయవలసియున్నది.

భగవద్భక్తివిశేషమునఁ గవి మైమఱచి కేవల ధ్యానరూపముగ నీశతకమును గవి రచించెను. ధార నిర్దుష్టముగా మనోహరముగా నున్నదిగాని కవితలో భావసంపద మిక్కిలి కొఱవడియున్నది. ఈవేంకట రత్నమాచార్యకవి మాకు జ్యేష్ఠభ్రాత. పసితనము నుండి తెలుఁగుభాషలో మాకభినివేశము గల్గించి మాపురోవృద్ధికి దీవించిన యీస్వర్గస్థకవియెడఁ గృతజ్ఞతాసూచకముగ నీశతకమును బ్రచురించితిమి. ఈకవి నాలుగు సంవత్సరములక్రిందట పరలోకగతుఁడయ్యెను. తమశతకసంపుటములో నీశతకమును బ్రచురించి కవిప్రతిష్ఠ చిరస్థాయిగావించిన ప్రకాశకులగు శ్రీవావిళ్ల వేంకటేశ్వరశాస్త్రిగారియెడఁ గృతజ్ఞులము.

ఇట్లు

నందిగామ.
1-6-26.

శేషాద్రిరమణకవులు,
శతావధానులు.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీకృష్ణశతకము.

క. శ్రీవక్షాంక భుజాంతర
సేవకమందార రాజశేఖర వినుతా
భావజజనకా సజ్జన
పావన రక్షింపు లోకపాలక కృష్ణా. 1

క. శ్రీవిష్ణుదాసదాసుఁడ
దేవస్తుత విమలభావ దివ్యచరిత్రా
సేవించెద భావించెద
కావించెద వందనములు గావఁగ కృష్ణా. 2

క. పలుకష్టంబులఁ బడివడి
పలుమరు పిలచినను బలుక భార మదేరా
యిల నీవంటివదాన్యుఁడు
కలఁడా ముజ్జగములందుఁ గన శ్రీకృష్ణా. 3

క. పరదైవంబుల వేఁడను
నిరతము నిను నెమ్మనమున నెఱనమ్మిన నా
సిరు లిచ్చి మనుపవే నీ
కరుణకుఁ బాత్రుండ నంటి గనరా కృష్ణా. 4

క. భగవద్భాగవతాదుల
కొంగి నపచారంబు సలుపుచుండెడిజడుఁడన్
దగ నెట్టులఁ బ్రోచెదవో
సుగతిఁ గృప నొసఁగి మనుపఁ జూడవె కృష్ణా.

క. దాశరథీ భక్తావన
శ్రీశా ప్రద్యుమ్నరాజశేఖరవినుతా
దాశార్హ శ్రీధరా స
ర్వేశా దోషాపహారణ యేలర కృష్ణా. 6

క. అగణితమణిగణభూషా
నిగమస్తుత సుప్రభావ నిరుపమవేషా
ఖగరాజగమన నరవర
మృగరూపా విగతపాప మృదుపద కృష్ణా. 7

క. ఎన్నెన్నో విధముల నా
పన్నుఁడనై సన్నుతింపఁ బన్నగశయనా
కన్నడసేయక రాగద
వన్నా ఘనసుప్రసన్న హరి శ్రీకృష్ణా. 8

క. మందస్మితాతిసురుచిర
సుందరవదనంబు మహితశోభితకృపతో
డెందం బానందంబిడ
మందరధర చూపుమా రమాధవ కృష్ణా. 9

క. వందారుసనందనసుర
మందారా సుందరాంగ మందరధర గో

విందా నందయశోదా
నందా వందనము లోకనాయక కృష్ణా. 10

క. మాధవ రాధాలోలా
సాధుజనావన యుపేంద్ర సదయుండవై నా
బాధ లెడఁబాపి బ్రోవర
శోధనఁజేయకుర నన్ను శుభకర కృష్ణా. 11

క. పాపాటవీకుఠారా
నీపాలం బడితి దేవ నిగమవినుత నన్
గాపాడ రావదేరా
గోపరిపాలక వినీలకుంతల కృష్ణా. 12

క. భానుశతకోటితేజా
మానవరూపా ముకుంద మధుమదనమునా
మానినుత సుగుణమహితా
దానవగణనాశ యీశ ధరధర కృష్ణా. 13

క. ఎందాఁక మొరలుపెట్టుదు
నెందాఁక సహింతు బాధ నెందుకు దయరా
దెందుల కేఁగితివో గో
విందా దయ మనుపుమయ్య విధినుత కృష్ణా.14

క. దీనజనరక్షకా వర
ధీనుత సర్వేశ వరద ధీరశరణ్యా
దీనుని నన్ గావర సుగు
ణా నతసురనాథ సత్కృపాకర కృష్ణా. 15

క. బుద్ధావతార కృష్ణా
యుద్ధవనుతవిమలచరణ యోయఘహరణా
యిద్ధచరిత శ్రీకర యని
రుద్ధా నిను సంస్మరింతు రూఢిగఁ గృష్ణా. 16

క. బృందారకవందిత మృదు
కందంబుల కుసుమమాల కానుకగా నే
వందనములతో నిచ్చెద
సుందరముగఁ దాల్పవయ్య సుఖకర కృష్ణా. 17

క. మురిమిని మది కుదు రొందవదో
సుదతీమణి లక్ష్మితోడ సుఖముగ నుంటన్
మది నాటదో నా ప్రార్థన
ముదితా నవమోహనాంగ బ్రోవర కృష్ణా. 18

క. గోవర్ధన ఖలమర్దన
భావజసంకాశరూప భవబంధహరా
నీవే దిక్కని నమ్మితి
శ్రీవల్లభ పద్మనాభ శ్రీహరి కృష్ణా. 19

క. సతతము నీపదయుగళము
గతిగా మతి నిల్పుటయును కలకాలము నీ
స్తుతిపై నాసక్తియు స
మ్మతిమై దయచేయవయ్య మాధవ కృష్ణా. 20

క. సేవకజనసంపత్ప్రద
శ్రీవిలసితదివ్యవేష రిపుసంశోషా

పావనమంజులభాషా
నీవేగతి బ్రోవుమయ్య నీచుఁడ కృష్ణా. 21

క. శ్రీరుక్మిణీమనోహర
కారుణ్యసుధాంబురాశి కమనీయగుణా
సారాచారనిధానా
భూరమణీమణికళత్ర బ్రోవర కృష్ణా. 22

క. వంచననేయుట మేలా
పంచశరాకార రధీర పరమోదారా
కాంచనచేలా సరగున
సంచితములఁ దోలి బ్రోవఁ జాలవె కృష్ణా. 23

క. నీపాదభక్తి యుక్తియు
నీపాదార్చకులయందు నిక్కపుమతియుఁ
బాపపుఁగార్యవిరక్తియు
గోపరిపాలక యొసంగఁ గోరితి కృష్ణా. 24

క. చక్రముచే రిపుచక్రము
విక్రమ మెసఁగఁగ వధించి విభవాధికతన్
శక్రాదులకుం గూర్చిన
వక్రేతరశీల లోకపాలక కృష్ణా. 25

క. శ్రీద హృషీకేశ సదా
పాదాంబుజసేవజేతు భవభయహరణా
సాదరమునఁ బ్రోవర కా
కోదరశయనా ప్రశస్తగుణనిధి కృష్ణా. 26

క. రంగాభీకరపాపవి
భంగా కరుణాంతరంగ పతగతురంగా
శృంగారరూప యలమే
ల్మంగావర ధృతరథాంగ మాధవ కృష్ణా. 27

క. శరణాగతజనరక్షణ
సురవందిత వాసుదేవ సుగుణాకరస
ద్వరదాయక నీపదముల
నిరతము నెఱనమ్మినాఁడ నిజముగఁ గృష్ణా. 28

క. దామోదర సంకర్షణ
నామొఱ వినవేర నందనందన శౌరీ
కామితసురభూరుహ శ్రీ
స్వామీ సర్వేశ విబుధసన్నుత కృష్ణా. 29

క. పురుషోత్తమ కరివరదా
మురహర కరుణాలవాల మునినుతశీలా
వరకాంచనచేలా నిను
నిరతము స్మరియింతునయ్య నెమ్మది కృష్ణా. 30

క. ఆర్తార్తిహారణ నరసం
కీర్తితగుణధుర్య విబుధగేయ సుకార్యా
ధూర్తజనహారణ నిర్మల
కీర్తిఖనీ నిను స్మరింతు కేశవ కృష్ణా. 31

క. నాదెండ్లవాస శ్రీశా
భూదయితాప్రాణనాథ భోగిశయన నీ

పాదంబులె శరణంటిని
ఖేదం బుడుపవె మునీంద్రకీర్తిత కృష్ణా. 32

క. గోవర్ధనగిరిధర సం
సేవితసురయూథనాథ శేషశయానా
కావవె శౌరి జనార్దన
భూవనితాలోల పుణ్యపూరుష కృష్ణా. 33

క. ధర వేంకటరత్నాఖ్యుఁడ
విరచించితి పద్యరత్నవిశ్రుతహారం
బురుకరుణాకర దాల్పర
కలివారఁగఁ గాంతు భవనకల్పక కృష్ణా. 34

క. గోవింద యనెడినామము
భావం బలరంగఁ దలఁతు భావజజనకా
రావే కరుణింపఁగ నీ
సేవ లొనర్చెదను దాససేవిత కృష్ణా. 35

క. నరసింహాకృతి దానవు
సురలు వొగడఁ ద్రుంచి విమలసుగుణునిబాలున్
వరకృపచే రక్షించిన
గరుడధ్వజ విమలతేజ కావవె కృష్ణా. 36

క. వామనకోమలజలద
శ్యామా కరుణాభిరామ సలలితదామా
భామా మనోజసుగుణ
స్తోమా రణరంగభీమ శుభకర కృష్ణా. 37

క. వరపరశుప్రచే నృపతుల
శిరముల దునుమాడలేదె శితికంఠనుతా
ఖరకరవిస్ఫురదాస్యా
కరుణాంతఃకరణ మోక్షకారణ కృష్ణా. 38

క. జనకజను బెండ్లియై ముని
వనటలఁ బోఁగొట్టి యసురవర్యుల ననిలో
దునిమిన శ్రావకరాఘవ
జననక్షణ సంస్మరింతు సతతము కృష్ణా. 39

క. అతిచంచలంబు నామతి
సతతము నీపాదసేవ సలుపఁగ వరముల్
శ్రితపక్షపాతి కోరితి
ప్రతికింపవె యాదరించి పావన కృష్ణా. 40

క. సృష్టిస్థితిలయకారణ
దుష్టాసురహరణ కలుషతోయధితరణా
స్రష్టప్రముఖదేవవందిత
కష్టములను బాపుమయ్య కడువడి కృష్ణా. 41

క. కరుణగలదొరవు నీవని
నిరతము నిను నెమ్మనమున నెరనమ్మితి నో
పరతత్త్వరూపనిరుపమ
వరరత్నకిరీటహారవక్షా కృష్ణా. 42

క. పురాతనప్రాణాపహా నా
చేతఃకమలంబునంఁ జేరి యనవద్యా

స్ఫీతకరుణామరందం
బాతతముగ నించవే దయాకర కృష్ణా. 43

క. హృదయాధివాసివై స
త్పదవులు ముదమెసఁగ నొసఁగఁ బావనములునీ
పదముల నెద నెఱనమ్మితి
కదనజయావహ నృసింహ కావవె కృష్ణా. 44

క. నను బ్రోవ నీకు భరమా
మును దాసులఁ బ్రోవలేదె ముదమెద గదురన్
దనుజహరా వనజకరా
వినుతహరా విజయ వీర విక్రమ కృష్ణా. 45

క. ఆపదలం బెట్టకు నను
నీపదములె నమ్మినాఁడ నిరతము భవసం
తాపహరా ఘనవనధరా
గోపవరా తే నమోస్తు గుణఖని కృష్ణా. 46

క. వరదాయక నిను నిరతము
మఱిమఱి నెఱనమ్మినాఁడ మహనీయగుణా
కర ధరధర పురహరనుత
చరణా కరుణామయాత్మ సదయా కృష్ణా. 47

క. వినియుంటి నీదుమహిమలు
గనఁగా మది గోరియుంటి కనికరమున నో
మునిమానసపద్మసంస్థిత
నను ధన్యునిజేయ నిన్ను నమ్మితి కృష్ణా. 48

క. ధీరోదారా పుణ్యవి
చారా నవనీతచోర సారాచారా
మారాకారా నిగమవి
హారా రమణీయరత్నహారా కృష్ణా. 49

క. యమళార్జునభంజన భవ
కమలోద్భవవినుత పరమకారుణికవరా
కమలారమణీరమణా
కమలనయన గరుడగమన కావవె కృష్ణా. 50

క. శరణాగతభయహరణా
కరుణాపారీణ దాసకల్మషహరణా
అరవిందసదృశచరణా
ధరణీధర దైత్యదళన దయగను కృష్ణా. 51

క. ఎన్నెన్నోవిధముల నా
పన్నుఁడనై భక్తిమీఱ భజియించితి నో
పన్నగశయనా వెన్నుఁడ
తిన్నగ దయచూడుమన్న ధీవర కృష్ణా. 52

క. రారా వసుదేవాత్మజ
రారా రమణీయగాత్ర రారా శౌరీ
రారా ప్రవిమలసద్యశ
రారా యదువంశవీర రారా కృష్ణా. 53

క. రాసక్రీడాలోలా
దాసావనపారిజాత తాపసవరదా

భాసురమణిమయహారా
వాసవనుతచరణ భువనవల్లభ కృష్ణా. 54

క. నవరత్నమయకిరీటా
ప్రవిమలయశ సుప్రకాశ ప్రణుతసురేశా
కవినుత శ్రీరమణీశా
భువనస్తుత దివ్యసుగుణభూషణ కృష్ణా. 55

క. దీనజనరక్షకా వర
ధీనుత సర్వేశ వరద దీపితతేజా
దీనుని నన్ గృపఁ గను మో
దానవసంహారణ లోకతారణ కృష్ణా. 56

క. అవ్యయ రూపవిభంజిత
క్రవ్యాదసమూహా విజయ రథచోదక నీ
భవ్యతరం బగురూపము
ప్రవ్యక్తము సేయు మిదియ ప్రార్థన కృష్ణా. 57

క. ఏమనుజుఁడు నీపదయుగ
మేమఱకయె భక్తిభావ మేర్పడ మదిలోఁ
గామించి కోరునాతఁడు
ధీమంతుం డతఁడె భూమిదేవుఁడు కృష్ణా. 58

క. నందయశోదాప్రియద స
నందన సుక్రందనాది నానార్థిజనా
నందంకర బృందావన
మందిరహస్తాగ్రనిహిత మందర కృష్ణా. 59

క. వ్యర్థ లుడుపగదే మ్రొక్కెద
మధుమథన సమస్తభక్తమానసపదవీ
పథికావతంస రాధా
మధురాధరపానతృప్తమానస కృష్ణా. 60

క. వాలగవై జలనిధిలోఁ
దేలుచు సోమకుని జంపి దేవత లలరన్
నాలుగువేదంబుల నొగి
మేలుగ విధి కిచ్చినట్టి మేటివి కృష్ణా. 61

క. సురనిచయకంజపుంజా
కరభాస్కర దనుజరాజకంఠవినిర్యత్
గురురక్తవాహినీగత
పరిషిక్తసుదర్శనప్రభాసుర కృష్ణా. 62

క. వల్లవతరుణీపల్లవ
సల్లలితాకార క్షీరసాగరశయనా
పల్లవసమమృదుచరణా
చల్లనికృపఁ జూడు నిఖిలజగముల కృష్ణా. 63

క. అతిశయకరుణారససం
రక్షిత పాండవప్రఫుల్లరాజీవాక్షా
శిక్షిత రక్షోధ్యక్షా
రక్షింపుమి సర్వలోకరక్షక కృష్ణా. 64

క. పరమదరిద్రనిపీడితు
ధరణీసురవరుఁ గుచేలుఁ దాపసుని మహా

త్రకలత్రీయుతుఁ జేసిన
కరణిఁ ననుఁ గావరాదె కరుణను కృష్ణా. 65

క. భృత్యావనదంకరకృత
కృత్యునిగాఁ జేయవయ్య కీర్తించెద ని
న్నత్యంతభక్తితోడుత
సత్యాత్రిహృదయాబ్జభృంగ శౌరీ కృష్ణా. 66

క. కరుణాపూరితనేత్రా
దురితలతాదాత్ర లలితతోయదగాత్రా
పరమాద్భుతచారిత్రా
వరమిత్రపవిత్రగోత్రవర్ధన కృష్ణా. 67

క. శ్రీవిలసితవక్షస్స్థల
భావాతీతప్రభావ భవభయహరణా
భావజసమసౌందర్యా
సేవకజనపారిజాత శివకర కృష్ణా. 68

క. దురితవిదూరా శ్రీకర
పరమాద్భుతదివ్యచరిత పాలితలోకా
తరణిసుతాతటలీలా
చరదాభీరార్భకప్రసాదన కృష్ణా. 69

క. కరసంస్థితపంచాయుధ
సురుచిరధారానికృత్తసురవైరికులా
మురళీమనోజ్ఞగాన
స్మరణానంద ప్రపంచజాలక కృష్ణా. 70

క. ఆద్యంతరహిత యాగమ
వేద్యా ప్రద్యుమ్నవిజయ విక్రమ విష్ణూ
మాద్యద్దానవహరణా
విద్యానిధి నన్ను గావవే శ్రీకృష్ణా. 71

క. నీమధురాకృతి గాంచఁగఁ
గామితమతి నైతిఁ గాన కారుణికవరా
ఏమో యని విడనాడక
గోమును జెల్లింపవయ్య గొల్చెద కృష్ణా. 72

క. యదుకులకలశాంబుధిశశి
సదమలయశ సుప్రకాశ సరసిజనయనా
మదనశతకోటిసుందర
కదనవిజయ నిగమగేయ ఘనగుణ కృష్ణా. 73

క. నీనామమధురసంబును
నానాలుకపైని నిల్ప నతు లొనరింతుః
దీనావన దీప్తానన
సూనాస్త్రసమానరూపశోభిత కృష్ణా. 74

క. ఏమనుజుఁడు నీపదయుగ
సామీప్యము జేరు నతని సమధికసుకృత
శ్రీమద్భాగ్యము నెన్నఁగ
సామర్థ్యం బున్నె భువనశాసన కృష్ణా. 75

క. తొలిజన్మపుఁగలుషంబులు
కలఁతలఁ బడఁదోఁచె నన్నుఁ గరుణాదృష్టిః

దిలకింపర నాశ్రమలను
దొలఁగింపర నిన్ను వేఁడుదును శ్రీకృష్ణా. 76

క. పరులను వేఁడను నీమృదు
చరణయుగము శరణమంచు స్వాంతమునందుఁ
బరిపరిరీతులఁ దలఁచెద
భర ముడిపి యనుగ్రహింపవా శ్రీకృష్ణా. 77

క. దీనాతిదీను నను విడె
దేని భవత్ప్రీతిభఁ తగ్గు నితరుల వేఁడఁ
గానబడనొక్కొ నీకుం
దీనావన నేను జెందు తిప్పలు కృష్ణా. 78

క. గోపీగోపకగోర
క్షాపరతం గొండఁ గేల సంధించిన నీ
వ్యాపారము భక్తులయెడఁ
జూపింపక ప్రాలుమాలఁ జూతువె కృష్ణా. 79

క. కలికాలంబున మనుజులు
ఫలహీనుల రైనయట్లు పరమాత్ముందుఁ
ఫలహీనుఁ డయ్యె నందురు
లలి భక్తులఁ బ్రోవకున్న లాతులు కృష్ణా. 80

క. మొఱబెట్టిన ద్రౌపదిపైఁ
బరపిన కరుణార్ద్రదృష్టి భక్తులపైనిఁ
నెఱపుట భారమె కరుణా
భరణా నీబిరుదు వీటిఁబఱచెదె కృష్ణా. 81

క. సిరి కోరలేదు ధరణీ
శ్వరునిం గావింపు మంచుఁ బ్రార్థింపఁగ లే
దఱమఱ విడి రక్షింపఁగ
స్మరియించితి నాలకింపఁ జను శ్రీకృష్ణా. 82

క. నాకంటె దీనుఁ డుండెనె
నీకుఁ గా నీభక్తులందు నీవలె కరుణా
లోకనుఁడు నాకు దొరకునె
పాకవు నన్నేల కామజనకా కృష్ణా. 83

క. కరిమొఱ విని కంపమునఁ గా
బరుగెత్తిన నీకృపార్ద్రభావము నిలుపన్
దరుణ మిది దీనరక్షక
బిరుదము రక్షించుకొనుట పేరిమి కృష్ణా. 84

క. వ్రజతరుణీరతికేళీ
భజనానందానుకూలపరవశమతివై
నిజభక్తుల దిలకింపవె
వృజినము సుమి దాసజనుల విడచుట కృష్ణా. 85

క. సంగరరంగంబున వెను
కంగ యిడినపార్థునకు సమగ్రముగా జ్ఞా
నాంగ మగుగీత దెల్పిన
మంగళవాక్ఖనివి నీవె మాధవ కృష్ణా. 68

క. లీలాశుకరసనపయిం
గాళియఫణిఫణములందుఁ గాళిందితటిన్

లీలమెయిన్ విహరించిన
లాలితనాట్యం బెఱుఁగ దలంచెద కృష్ణా. 87

క. వనజభవాదులు నిను గ
న్గొనఁజాలక వనట లొందఁ గొమరునిగా నిన్
గని పెంచిన దేవకి పా
వనతరపుణ్యంబు నెన్నవశమె కృష్ణా. 88

క. మరణించిన గురుతనయుల
త్వరితగతిం దెచ్చి గురునిసన్నిధిని
కరుణమెయి నిల్పు నీదగు
గురుభక్తి స్మరింప వశమె కో శ్రీకృష్ణా. 89

క. గంగాతనయుని బాణము
లంగంబున నాటఁ గ్రీడి నదలించి మహా
సంగరము గోరు విక్రమ
సంగతు నిను సంస్మరింతు సతతము కృష్ణా. 90

క. మందరము నెత్తుటయు గో
బృందముతోఁ గలసి సంచరించుటయును నీ
యందు గలదైవమానుష
కందళితప్రతిభ దెల్పు గాదే కృష్ణా. 91

క. తల్లికి బ్రహ్మాండంబులు
మొల్లముగా నోటఁజూపి మోదంబున్ సం
ధిల్లఁగఁ జేసిన నీమహి
మోల్లసనము సన్నుతింతు నో శ్రీకృష్ణా. 92

క. ఘనతరయాగాంధులు గను
గొనఁజాలనినిన్ను వారికొమ్మ లెఱిఁగి భో
జనభాజనాదు లొసఁగియుఁ
దనియించిరిగాదె మున్ను తండ్రీ కృష్ణా. 93

క. హింసారతుండు పాపపుఁ
గంసుఁడు నిను జంప నెంచి కడ కాతండే
ధ్వంసమయిపోయెఁ గరుణా
మాంసలు నిను దెగడి యెవఁడు మను శ్రీకృష్ణా.

క. పసినాఁడే శకటాసురుఁ
గసిమసఁగితి వంతఁ బోక గాలియసురునిఁ
విసరిపడవేసితివి నీ
యసదృశవిక్రమము నెంతు హరి శ్రీకృష్ణా. 95

క. సర్వజగదంతరాత్ముని
గీర్వాణవతంసు నిన్నుఁ గిల్బిషహృదయుల్
సర్వశరణ్యుఁడ వంచును
గర్వంబునఁ దెలియరైరి గద శ్రీకృష్ణా. 96

క. ఏనెంత నీప్రభావము
గానం బొనరించు టెంత కరుణాదృష్టిఁ
మానక బ్రోవుమి సాహసి
నైనందులకుఁ సహింపవయ్యా కృష్ణా. 97

క. హృదయారవిందమున నీ
పదమలవిజ్ఞానరూపపద్మదమును స

మ్మదమున బంధించినచో
బ్రదికెద నఘముల తరించి బాగుగ కృష్ణా. 98

క. ఓరాజీవదళాక్షా
యోరాజితతారహార యోకరివరదా
యోరాజవరకుమారా
యోరామా మదనరూప యోశ్రీకృష్ణా. 99

క. ఓమందహాససుందర
యోమకుటాదికవిభూషణోజ్జ్వలదాస్యా
యోమధుమథనా శ్రీధర
యోమాధవ దనుజవిదళనోత్సుక కృష్ణా. 100

క. ఓదేవదేవ నీమృదు
పాదము లెద నమ్మినాఁడ భవసంతతులన్
గాదనక తొలఁగఁ ద్రోచి ప్ర
మోదము చేకూర్పవయ్య మునినుత కృష్ణా. 101

క. ఓకమనీయగుణాకర
లోకేశ్వర లోకవరద లోకశరణ్యా
నీకంటె నాకు దిక్కేవ
రేకాకిని బ్రోవ రాఁగదే శ్రీకృష్ణా. 102

క. ఓనారాయణ భవహర
సానందమయస్వరూప సర్వసురేశా
దీనావనబిరుదం బీ
దీనుని రక్షించి నిలుపు దృఢముగ కృష్ణా. 103

క. శ్రీవేంకటరంగార్యసు
ధీవరు మజ్జనకుగురుని ధీరోదారు
భావాతీతగుణాకరు
సేవించెద స్వర్గవాసు శ్రీకర కృష్ణా. 104

క. బలరామానుజవిలస
త్నలినజసంకాశనయన సద్గుణగేయా
సలలితమృదుతరకాయా
చల మేలర నన్నుఁ బ్రోవ సదయా కృష్ణా. 105

క. జననీజనకులు నిల స
జ్జనవందితు లగుట యొకేఁగి జగదభినుతిమై
ఘను లగువారికి నీకృతి
వినతుండై యొసఁగినాఁడ వినరా కృష్ణా. 106

క. మంగళము హరిహయానుజ
మంగళము ఖగేంద్రగమన మధుదైత్యహరా
మంగళము నందనందన
మంగళకౌస్తుభవిభూష మాధవ కృష్ణా. 107

క. కమలారమణీరమణా
కమలాసనవినుతపాదకమలా విమలా
కమలదళోపమనయనా
కమలధరా కమలనాథ కావవె కృష్ణా. 108

పీఠిక.

ఈలక్ష్మీశతకమును రచించినది పరవస్తు మునినాథకవి. ఈతఁడు సాతానివైష్ణవుఁడు. శతకములోని 7-8 పద్యములలోని ప్రశంసవలన నీకవి శేషమత పీఠాధీశుఁ డగుజియ్యరుమహేంద్రుని కృపాకటాక్షమున అష్టావధానప్రజ్ఞయుఁ గవితానైపుణ్యమును బొందినటుల దెలియుచున్నవి. ఈ కవిపుంగవుఁడు నిజామురాష్ట్రనివాసి. ఏగ్రామవాస్తవ్యుఁడో యే కాలపువాఁడో నిరూపించుటకు వలయు నాధారము లీశతకమున గాన్పించుటలేదు. శతకవైఖరింబట్టి చూడ నీకవి ప్రబంధరచనాసమర్థుఁడనియును మిక్కిలి యాధునికకవియనియును దోఁచెడిని. రసజ్ఞుఁ డగు నీరచయితగ్రంథరత్నము లెన్ని కాలగర్భమున నిమిడి యున్నవో కదా! కవిసోదరుల పరిశోధనమువలన దక్కుంగలగ్రంథములు లభించునని యాశించియున్నాఁడ. శతకకవులచరిత్రగాడ నీకవితల్లజుని జేర్కొనియుండలేదు.

ఇది యొకభక్తిరసస్ఫూరిత మగు నొకచిన్నిశతకరత్నము. దీనియందు నూటరెండుకందపద్యములు గలవు. కవి శతకాంతమునఁ దనను మత్తేభవృత్తమునఁ బ్రశంసించికొనియున్నాఁడు.

ఇందలికవిత్వము నిర్దుష్టముగ ద్రాక్షాపాకముతో నాతికాఠిన్యముగా నున్నది. పద్యములయందు శబ్దాలంకారములగు వృత్త్యనుప్రాసము, అంత్యప్రాసము లోనగునవి యుంటచేఁ జదువుటకును వినుటకును గూడ నింపుగానున్నవి. ఈకవిచే రచియింపఁబడిన మఱియొకశతకము "లలితాశతకము". దానిని విమర్శించితిమిగాని శతకరచయితం గూర్చి యింతకన్న నెక్కుడుగా దెలిసికొనుట కాధారము లేమియు నందు లభింపలేదు. అనర్గళమగు కవితాధారతో భావములను సైతము మించెడు చక్కనిపదగుంఫనలతో నీశతకరత్నమును రచించి యాంధ్రభాషాసరస్వతికి నూతనశోభను గలిగించిన యీ యష్టావధాని కడుస్తుతి పాత్రుఁడు.

ఈయముద్రితశతకమునకుఁ బ్రత్యంతరము వ్రాసియు నత్యవసరమగు మఱికొన్ని భాషావిషయికకార్యంబుల నుంటచే దయతో నాకు దీనికి బీఠికవ్రాయ నవకాశ మొసంగిన శ్రీమాన్ శేషాద్రిరమణకవులయెడను శతకసంపుటప్రకటనకర్తలగు బ్రహ్మశ్రీ వావిళ్ల వేంకటేశ్వరశాస్త్రిగారియెడను గృతజ్ఞుఁడను.

నందిగామ 1-6-26.	భాషాసేవకుఁడు, కోణతాలపల్లి సత్యనారాయణ.

శ్రీ ర స్తు.

లక్ష్మీ శ త క ము.

క. శ్రీమద్వేంకటవల్లభ
కామిని చేటీకృతేంద్రకామిని హంసీ
గామిని పక్షికులాధిప
గామిని సకలామరీశిఖామణి లక్ష్మీ. 1

క. న్యాయిని విష్ణుమనస్సం
స్థాయిని భుజగాధిరాజశాయిని శుభసం
ధాయిని పీతాంబరపరి
ధాయిని సకలార్థసిద్ధిదాయిని లక్ష్మీ. 2

క. చారుమునీంద్రమనస్సం
చారిణి భక్తసుమనోనుచారిణి వినమ
చ్చారిణి భువనాభినుతా
చారిణి సంతతశుభదవిచారిణి లక్ష్మీ. 3

క. వృజినసమాజవిభంజని
నిజభక్తమనోబ్జరంజనీ నేత్రవిభా
విజితమదఖంజనీ స
ర్వజగద్రవ్యాంజనీ నిరంజని లక్ష్మీ. 4

క. ఘనతరదరిద్రశాసిని
వనజవనీవాసినీ సువాసిని సకలో

పనిషత్సభావిభాసిని
యనఘసుధాకుందమందహాసిని లక్ష్మీ. 5

క. కమలాక్షుడివ్యమహిషీ
కమలా పద్మా రమా జగజ్జననీ మా
కమలవనీనిలయామృత
కమలనిధిప్రియకుమారికా శ్రీలక్ష్మీ. 6

క. భువి శ్రీమచ్ఛేషమత ప
రవస్తు జియ్యరు శిరోగ్రరత్నకృపాపాం
గవిభావితాష్టఘంటా
కవితాద్రవిణాఢ్యుఁడను తగంగా లక్ష్మీ. 7

క. అనుపమకవితారచనా
ఘనప్రవీణుండ మదకుకవిమూర్ధ్నవిలుం
ఠనకుశలహస్తపల్లవుఁ
డను మునినాథాభిధానుఁడను శ్రీలక్ష్మీ. 8

క. మందారమంజరీమక
రందఝరీమాధురీధురాభరణవచో
బృందంబుల నీ వేరిటఁ
గందంబులు చెప్పువాఁడఁ గైకొను లక్ష్మీ. 9

క. కందంబులు కవి మధురస
కుందంబులు సకలదీనకోకిలచయమా
కందంబులు భక్తజనా
నందంబులు శతకముగ నొనర్తును లక్ష్మీ. 10

క. సరసో_క్తిసరణి సుందర
తరశతకంద ప్రసూనదామక మతిభ
_క్తి రచించి సమర్పించెదఁ
గరుణం గైకొనుము సిరులు గ్రాలఁగ లక్ష్మీ. 11

క. ప్రణవాకారిణి విష్ణు
ప్రణయిని ప్రణతప్రజా_ర్తిభంజననిపుణీ
ప్రణుతజన మందిరప్రాం
గణవిలసత్పారిజాతకద్రుమ లక్ష్మీ. 12

క. వైమానికమానవతీ
స్తోమార్పిత కల్పవృక్షసుమమాలామో
దామోదిత దివ్యాంగీ
సామాగమగానరసపహాసన్ముఖి లక్ష్మీ. 13

క. చారుచరణ సారసలా
క్షారసపంలక్షితాంబుజాతేక్షణ వ
క్షోరత్ననికేతన మ
థ్యారమ్యస్థలిని నతజనావని లక్ష్మీ. 14

క. మునిరాజరాజవదనా
జనసుమనఃపంకజాతసమదాలిని పా
వనశీలినీ మహాశో
భనశాలిని దీనజాలపాలిని లక్ష్మీ. 15

క. అమృతసఖి హిమకరబిం
బముఖీ శరణాగతాతిభరణోరుగుణా

భిముఖీ గంధర్వసుధాం
శుముఖీ మృదుమధురగానసుముఖీ లక్ష్మీ. 16

క. సురకమలముఖీ కోమల
కరపల్లవపీడ్యమానకమనీయపదాం
బురుహాయుగళీనిరర్గళ
కరుణారసభరితహృదయకమలా లక్ష్మీ. 17

క. జలజభవప్రముఖాఖిల
నిలింపలీలావతీమణీకరతలసం
చలితమణిచామరచయా
నిలనటదలకాళిలలితనిటలా లక్ష్మీ. 18

క. విరజాతరంగిణీక
ర్బురమయసైకతవితానముద్రితచరణాం
బురుహరథాంకుశహాలక
ల్పరథాంగదరాబ్జవజ్రలాంఛని లక్ష్మీ. 19

క. లలితాబ్ధ్యంతరిలామ
ధ్యలసద్వనకుసుమరసఝరావర్ధితక
ల్పలతావితానకలితో
జ్జ్వలచింతారత్నపీఠవాసిని లక్ష్మీ. 20

క. స్వారాట్ప్రముఖాఖిలబృం
దారకబృందోరుమౌళితటమాణిక్య
స్ఫారకిరణదీపావళి
నీరాజనరాజితాంఘ్రినీరజ లక్ష్మీ. 21

క. ఘనమాన్యవళత్కౌంబర
మణినాదసభానిశాంతమకుటాదికమం
డనగోదంతావళవా
హానలీలోద్యానవనవిహారిణి లక్ష్మీ. 22

క. ఇందీవరమిత్రసుధా
స్యందనకాసుభదిగంతసామజసామ్రా
ణ్మందారపుష్పవాటీ
బృందారకధేనుసోదరీమణి లక్ష్మీ. 23

క. శతమఖముఖనిఖిలహరి
త్పతిశతపత్రాననావితానకరసమ
ర్పితచంద్రశకలపేటీ
ధృతరత్నసువర్ణమయకిరీటీ లక్ష్మీ. 24

క. మధుకైటభవైరిప్రియ
మధురాధరి విలసమానమానాతీత
ప్రథితాసమానవైభవ
సుధామధురవాక్తరంగశోభిని లక్ష్మీ. 25

క. పరమపదావాసిని సో
మరసాస్వాదనవిలోలమంజులహేమాం
బరశోభిని భక్తప్రియ
వరదాయిని దాంతిబ్రహ్మవాదిని లక్ష్మీ. 26

క. భూరమణమకుటతటశో
భారత్నమరీచిజాలబాలాతపసు

స్మేరపదాంబుజ భువనా
ధారమణీ శంఖచక్రధారిణి లక్ష్మీ! 27

క. లలితనిజపీఠపార్శ్వ
స్థలసంస్థితవాగ్గిరీంద్రజారతిహస్తో
జ్జ్వలవీటికాకరండక
కళాచికారత్నపాదుకాయుగ లక్ష్మీ. 28

క. నిరుపమనిర్మలఖేలిని
పరమేశ్వరి యాదిదేవి భక్తజనాళీ
పరతంత్రదివ్యసుమన
స్సరసీరుహాపరమపురుషసహచరి లక్ష్మీ. 29

క. ఆపత్సఖశుభకరిస
ర్వోపద్రవవారిణీ శుభోజ్జ్వలభక్తా
ళీపారిజాతత్రిభువన
దీపాంకురమంగళాదిదేవత లక్ష్మీ. 30

క. నృపదృక్కమలావాసిని
నృపసింహాసననివాసినీ సకలమహా
నృపపాలినీ సుదుర్మద
నృపసంఘాతోగ్రశాసినీ శ్రీలక్ష్మీ. 31

క. యతిహృత్పంకజమధుకరి
పతగాధిపగమని పతితపావనిపరిర
క్షితనిర్జరి జగదుదయ
స్థితిసంహృతికరి యనంతధీనిధి లక్ష్మీ. 32

క. దిగిభవనితానానీతం
బగుఁచల్లనినీటచేట నభిషేకం బా
దుగఁకితతలమానికమా
భగవతి లావణ్యవతి ప్రభావతి లక్ష్మీ. 33

క. పెనుపడగదారికవణం
బును దినెడివయాళి పాన్పుపయిం బలుప్రా
మినుకంగొనవీడులఁ బెం
పున వాహ్యాళిం జరించు ముద్దియ లక్ష్మీ. 34

క. నలువ నెలతాల్పు మొదలుం
గలవేలుపుతలిరుబోండ్లగములు ననుంగుం
జెలికత్తియలై కొలువం
జెలువారు త్రిలోకజనని శ్రీకరి లక్ష్మీ. 35

క. నలినాక్షునురఃపీఠం
గొలువై కచ్ఛపముకుందకుందాదినిధుల్
గొలువ జగంబుల నెనరుం
దలిర్ప రక్షించు భువననాయకి లక్ష్మీ 36

క. వినయము శాంతియు సత్యం
బును క్షమయును ధృతియు దానమును శ్రద్ధతపం
బును నీతియు ధర్మంబును
నను నిక్కల నాట్యమాడు నన్నువ లక్ష్మీ. 37

క. పలుకుఁజెలి మరుగరిత ప
జ్జలఁ గోడలికము లొనర్పఁ జక్రధరుఁడు మో

సలఁ గార్యభరము దీర్పఁగ
నెలమి జగంబుల భరించు నీశ్వరి లక్ష్మీ. 38

క. త్వదనుగ్రహపాత్రుండు జ
గదభినుతుం డధికభోగి ఘనయశుఁడు మణీ
సదనచరుండు ప్రబుద్ధియు
సదయుఁడు నృపమకుటఘటితచరణుఁడు లక్ష్మీ.

క. కమలాలయ త్వద్భ్రూవి
భ్రమభేదం బీశదాసవైషమ్యము లో
కము నిమ్నోన్నతము నొన
ర్చు మహైశ్వర్యము తలంచి చూడఁగ లక్ష్మీ. 40

క. నీనెనరు గొనం బింతని
జానుగఁ గొనియాడఁ దరమె చతురానన పం
చానన షడానన సహ
స్రాననులకు బహుఘృణాగుణాకరి లక్ష్మీ. 41

క. వరదాయిని సుఖకరి యిం
దిర శ్రీకరి మంగళాధిదేవత యఖిలే
శ్వరి భక్తావని జలధీ
శ్వరి కన్య యనంగ నీకు సంజ్ఞలు లక్ష్మీ. 42

క. నీవు గలచోటు సరసము
నీవును లేనట్టిచోటు నీరసము జగ
త్పావని పరిలసదనుకం
పావని రదవసనజితజపావని లక్ష్మీ. 43

క. కలుములపై దలి బలులే
ములసిలుగులు బావుతల్లి ముజ్జగములఁ బెం
పలరఁగ బ్రోచు యువతి త
ప్ములు నిమ్ములు నాడు ముద్దుముద్దియ లక్ష్మీ. 44

క. భవదనుకంపకు విను వెలి
యవువాఁడు జనావమతుఁడు నపయశుఁ డబలుం
డవినీతి కుమతి దారి
ద్ర్యవశుం డతిమూర్ఖుఁడును దురాశుఁడు లక్ష్మీ.

క. శౌమరార నీవు కలిమి క
లిమి కమలా నీవు లేమి లేమి ధరిత్రిఁ
గమనీయకపోలముకుర
సమంచితముఖారివదనసారస లక్ష్మీ. 46

క. ఆకటకట యముదు నీకత
నొకని ధనాధీశుఁ జేసి యొకనిఁ జెఱిచి వే
ఱొకని మురిపించి యిట్టులఁ
దకతక లాడింతు జగము తడఁబడ లక్ష్మీ. 47

క. హారమకుటకుండలకే
యూరాదిసమస్తభూషణోజ్జ్వలదివ్యా
కారిణి దారిద్ర్యప్రవి
దారిణి నిను దలఁచువారు ధన్యులు లక్ష్మీ. 48

క. గురుభక్తిరతులు పరధన
పరదారపరాఙ్ముఖులు సుభాషణులు ధరా

సురహితులు దానశీలురు
సరసాత్ములు త్వత్కృపార్హ జనములు లక్ష్మీ. 49
క. వెలితమ్మిగద్దెఁ గొలువై
జలజభవాద్యమరవరులు స్వనిటలఘటితాం
జలు లై కడు సేవింపఁగ
నెలమి జగం బేలు త్రిభువనేశ్వరి లక్ష్మీ. 50
క. బలి బిచ్చ మిడక ధర్మ మె
డలి కామక్రోధముల నడరి పరుషపువా
క్కులఁ గ్రూరు లగుచు గర్వము
గలవారలు మీకు మెచ్చుగా రిల లక్ష్మీ. 51
క. పండితుఁ డతఁ డాతఁడు శ్లా
ఘ్యుం డతఁడు కులీనుఁ డతఁడు గుణియాతఁడు శూ
రుం డాతఁడు ధన్యుం డె
వ్వాండు భవత్కరుణ గల్గువాఁ డిల లక్ష్మీ. 52
క. రమ! యౌవని మొగముపై నీ
బొమగదలునో వాఁడు రత్నముకుటుఁ డయి గజేం
ద్రము నెక్కి ముత్తియపుగొడు
గమర నమస్కృతులఁ జూడ కరుగును లక్ష్మీ.
క. సుమశరుతల్లీ సుగుణో
ఘమతల్లీ ప్రార్థితార్థకల్పకవల్లీ
యమరుజగంబులతల్లీ
విమలకృపారసపుపాలవెల్లీ లక్ష్మీ. 54

క. సరససుమచందనాది సు
పరిమళవస్తుతతియందు భాసిలి యవియుఁ
ధరియించు ఘనులఁ బంప
ద్భరితులఁ గావించు పరమపావని లక్ష్మీ. 55

క. శనిముఖు లష్టమగతి కె
క్కినవిధి కష్టదశ నొంపట గిరిన నీప్ర
పుఁగల నను నే మొనరుతు
రినపుషితాంబుజము దుహిన మేచునె లక్ష్మీ. 56

క. శ్రీయును భూమియు లక్ష్మియు
నా యభిదానంబులం దనర్చియు భక్త
శ్రేయోదాయిని వగు నిను
బాయక మదిలోఁ దలంతు భక్తిని లక్ష్మీ. 57

క. తలతొడవుగా ధరింతును
హాలకులిశాంకుశరథశైలయూపశుభాంకో
జ్జ్వల మగుత్వత్పదకమలయు
గళ మస్మద్రక్షకై తగంగా లక్ష్మీ. 58

క వినుదిగ దచ్చిరువార్వాయి
కనులయొడయ లెట్టికన్నుఁగవ గోరుదు రా
వనజదళరుచిదళిత మై
పొనరెడి నీకన్నుగవకు మ్రొక్కెదు లక్ష్మీ. 59

క. వినఁ గనఁగ విచిత్రము నీ
వెనరుం గలచూడ్కి యొవ్వనిపయిఁ బొలుచువాఁ

డు నరేంద్రముకుటవిఘటిత
ఘనమణిఘృణిమండితాంఘ్రికమలుఁడు లక్ష్మీ.

క. సిరి నీకు జోహారు పయో
ధ్యరధిసుతా నీకు జోత సకలజగదధీ
శ్వరి నీకు మ్రొక్కు కనకాం
బురవాసిని నీకు గేలుమోడుపు లక్ష్మీ. 61

క. నరుఁడు నరపాలకుఁడు నీ
కరుణాపాంగములగములఁ గాఁడే యా నీ
కరుణారసముగదా రా
జ్యరమాకలితాభిషేకసలిలము లక్ష్మీ. 62

క. నీపాలఁ బడితి భక్తా
లీపాలిని ఘనకృపాలలితశుభదృష్టిన్
మాపాల గలిగి బ్రోవుము
భూపాలార్పితమణీవిభూషణి లక్ష్మీ. 63

క. నానూతనని తేపమ
నానోఁచిన నోముపంట నాభాగ్యము నా
యానందజలనిధీ నా
మానితమందారకల్పమాజమ లక్ష్మీ. 64

క. ననుఁ గన్నతల్లి నన్నే
లిన దైవము నాతపోలలితఫలమాన
న్మనుచు పదార్వన్నెయమల
చను నెనరునఁ బ్రోచు కలిమి నవలా లక్ష్మీ. 65

క. నీ వని నమ్మితిఁ ద్రిజగ
త్పావని విను నీవినా యితఃపర మెఱుఁగన్
రావే లోకైకేశ్వరి
కావవె భద్రాత్మికా సుఖప్రద లక్ష్మీ 66

క. నినుఁదప్ప వెఱె యన్యులఁ
గొనియాడఁగఁ బోను జనని గొనకొనియుం బ్రో
చిన నీవే బ్రోవక యుం
డిన నీవే విను త్రిలోకనాయిక లక్ష్మీ. 67

క. ఓకమలపాణి యోషిద
నైకజనని యోనపద్మగృహాంగణదివిజా
నోకహా! రావే కృపఁ గన
వే ఁడు నార్తు నను బ్రోవవే వెస లక్ష్మీ. 68

క. ఘోరదరిద్రసముద్రవి
హారమహాబాడబానలాలింగనముం
జారుకటాక్షసుధారస
పూరంబుల నార్చి నన్నుఁ బ్రోవుము లక్ష్మీ 69

క. ఇమ్మా మదభీష్టంబులు
కొమ్మా మా మ్రొక్కులన్ ముకుందునకుం
గొమ్మా వినవమ్మా మా
యమ్మా వలరాజు గన్నయమ్మా లక్ష్మీ. 70

క. నిరతము యుష్మచ్చరణాం
బురుహద్వయచింతనాప్రమోదాత్ముఁడ నై

కర ఫలరారు నను గని
గురుకృప రక్షణము సేయఁ గూడదె లక్ష్మీ. 71

క. విను మెన్నికష్టములు బె
ట్టినఁ బడి యోర్చితి నెదం గడించిధృతిం బెం
పున రక్షింప మనంబున
నెవరించుక కలుగ దకట నీ కిఁక లక్ష్మీ. 72

క. విను మెటులఁ దప్పదు సుమీ
ఘనసంపద లిచ్చి నన్నుఁ గావక నీ వెం
దును భక్తజనంబులకుం
గనుఁగొన మిఁంగొంగుపసిఁడి గావే లక్ష్మీ. 73

క. పరిభవపరిచితి విఁక్కిలి
దురవస్థం బెట్టి తార్తి దోరయించితి వ
చ్చెరు వే నేయపరాధం
బురక రొనర్చితి వచింపు మున్నతి లక్ష్మీ. 74

క. చేసితి చేయంగలపనిఁ
బోసితి పరిభవపుధారఁ బొలియించితి వా
యాసంబుల నిఁకనైన మ
హాసంపద లిచ్చి కావుమా వెస లక్ష్మీ. 75

క. కనికరపుఁగడలివైనను
ఘనసంపద లిచ్చి యిపుడు కావుమి యటులై
నను నీలసత్కథావళి
గను విద్వత్సభలలోఁ బ్రకాశము లక్ష్మీ. 76

క. వింటిఁ ద్వదంచితచరితం
బంటి ననుం గరుణఁ బ్రోవు మని నిను నెఱఁదం
గంటి భవత్కారుణ్యముఁ
గంటి నిధానంబుఁ గంట గాదే లక్ష్మీ. 77

క. నొచ్చితి నవమతి నచ్చితి
పెచ్చు గడిరె నిచ్చఁ గచ్చువిచ్చైచ్ఛతి కటా
నచ్చి నిను జొచ్చి వచ్చితిఁ
గ్రచ్చర నిష్పచ్చరంబు వ్రచ్చుము లక్ష్మీ. 73

క కడుకష్టపెట్టి తిటు లె
క్కుడు గాసిలఁజేసి తొప్పఁ గుందించితి వా
రడి యింకనైన దీరిచి
గడలుకొనం బ్రోవరాదె గ్రక్కున లక్ష్మీ. 79

క. నను గృపఁ జూడుము దుష్కృతు
లను దొలఁగింపుము శుభోజ్జ్వలశ్రీయుతుగా
నొనరింపుము భవదాశ్రిత
జను లాపద్రహితు లనవె చదువులు లక్ష్మీ. 80

క. నీచూపు లెచటి కేఁగునొ
యాచోటికి నరుగు గలుము లహహహా మని నిన్
యాచించుఁ గాదె నాదెస
నాచూపులఁ గను మొకించుకంతయు లక్ష్మీ. 81

క. నను గావు నను ధరింపుము
నను సత్కృప రక్షసేయు నను నేలుము వే
నను గలుము లొసఁగి ప్రోవుము
నను మన్నింపుమి యొడంద నమ్మితి లక్ష్మీ.   82

క. నిను వేఁడుదు నినుఁ బొగడుదు
నిను గొలుతు నినుం దలంతు నిను వర్ణింతున్
నిను సంప్రార్థింతు నినున్
వినుతింతున్ గోర్కు లొసఁగు వేగమె లక్ష్మీ. 83

క. విను తడవేల యొసర్చెదు
పెనుజిక్కులఁ జక్కఁజేసి పెనుపుము సిరులన్
దనివోవ నెనరుచూడ్కుల
నను గనుఁగొని భక్తజనమనఃప్రియ లక్ష్మీ.   84

క. మదిఁ దలఁచి యర్చనము లి
చ్చెద మ్రొక్కెదఁ గీర్తనంబుఁ జేసెద నిదె నీ
కొదవించు నన్నివిధులు శు
భదములు గావే త్రిలోకపావని లక్ష్మీ.   85

క. సరసిరుహనివాసిని శుభ
కరిపంకజహస్తపద్మగంధిని భూతే
శ్వరి పద్మిని త్రిభువనసుం
దరి నిన్నుఁ దలంతు లోకనాయిక లక్ష్మీ.   86

క. అమృతమయాత్మిక సకలా
గమసన్నుత సుప్రసన్న కాంతప్రసాదా
భిముఖి నతార్తివినాశని
కమలా నిను గొల్తు గరుడగామిని లక్ష్మీ. 87

క. ధనధాన్యకరి శుభంకరి
వినమజ్జనసురసురభి ప్రవిమలాత్మకచం
దనశీతలత్రిభువనవ
ర్ధని దేవి భజింతు నిన్ను దారిణి లక్ష్మీ. 88

క. సతతానందమయాత్మిక
శ్రుతివాక్యాళిమణిప్రభావిశోభిత శరణో
చతురాననాదిసేవిత
చతుర్భుజ దలంతు నిను యశస్విని లక్ష్మీ. 89

క. లలితాత్మిక భాస్కరి ని
ర్మలిని హిరణ్మయి సుపర్వమహిళాకర సం
చలచామరమరుదంకుర
చలితాలక యెంతు నిను రసాసఖి లక్ష్మీ. 90

క. శివ శివకరి యవిభూతి
ప్రవిమర్ధని పద్మనిలయ పద్మిని పద్మో
ద్భవ పద్మప్రియ పద్మఁ
ధ్రువఁ గొలుతు నినుఁ సువర్ణరూపిణి లక్ష్మీ. 91

క. త్రైలోక్యకుటుంబిని ప
ద్మాలయ పద్మమకరాదికానేకనిధీ
వ్యాలీఢపురస్థ్సలి నత
పాలిని వినుతింతు నిను విభావరి లక్ష్మీ. 92

క. స్థితి సిద్ధి పరస్వతి రతి
ధృతి బుద్ధిం బ్రకృతి దితి నదితి మంగళదే
వత నమృతసుమతి దివ్యా
కృతి నిను గీర్తింతుఁ జిదచిదీశ్వరి లక్ష్మీ. 93

క. అనఘ వసుంధర వసుదా
యిని తేజస్విని మహేశ్వరేశ్వరి శుభహ
స్తిని నాథసంప్రబోధిని
ధనవాసిని దలఁతు నిను సుధాసఖి లక్ష్మీ. 94

క. శోకవినాశని సుఖద శు
భాకారిణి పద్మ త్రిజగదవనిహిరణ్య
ప్రాకారవినమదమరా
నోకహ నినుఁ గొల్తు హరి మనోహరి లక్ష్మీ. 95

క. విశ్వజనయిత్రి శాశ్వత
శశ్వత్సంపత్ప్రదక్ష ప్రశాంతి నఖిలలో
కేశ్వరి భక్తజనప్రియ
విశ్వాత్మిక దలఁతు నినుఁ బ్రమలివిని లక్ష్మీ. 96

క. సత్యాత్మిక వసుధారిణి
నిత్యానందస్వరూపిణిం ధాత్రి శతా
దిత్యప్రభ శుచి సభవా
దిత్యప్రముఖాంఘ్రి నిను నుతింతును లక్ష్మీ. 97

క. శతకోటిచంద్రశీతల
జతురానన మీనకేతుజనని విభూతిక
పతి పద్మమాలికాధర
సతపోషణి గొలుతు నిను ధనప్రద లక్ష్మీ. 98

క దారిద్ర్యప్రవిదారిణి
నీరేజవనీవిహారిణీ బరమశుభా
కారిణి నతసరిపవసం
హారిణి నిను దలంతుఁ గృతివిహారిణి లక్ష్మీ. 99

క. నారాయణి దుష్కృతసం
హారిణి సభయప్రదానహస్తాబ్జయః
పారావారకుమారి ఘృ
ణారాశి తలంతు నిను సనాతని లక్ష్మీ. 100

క. జయజయ దరిద్రమర్దని
జయజయ భక్తార్తిశమని జయజయ దేవి
జయజయ మునికవివరనుత
జయజయ నిజభక్తశుభద జయజయ లక్ష్మీ. 101

క. అలరుం గైతలనేరుపు
గలుగంగా నిన్నుఁ బొగడఁ గాంచితిఁ దలఁపఁ
దొలిబాముల నోఁచిన నో
ములపంట ఫలించె సిరులఁ బొదలితి లక్ష్మీ. 102

మ. అనఘ శ్రీపరవస్తువేషమఠపీ
ఠాధీశజియ్యర్మహేం
ద్రనిరాఘాటకృపాకటాక్షరససం
ప్రాప్తాష్టఘంటాకవి
త్వనిధి శ్రీ శతపత్త్రసన్మఠముని
స్వామిప్రణీతంబు ధా
త్రిని లక్ష్మీశతకంబు భానుశశిభూ
భృత్తారమై శోభిలున్.

పీఠిక.

రంగశాయిశతకము మిగుల ప్రౌఢముగ నిర్దుష్టముగ నున్నది. ఇందలిపద్యములు చాలచోటులం బ్రాతఃపఠనీయములుగ నున్నవి. ప్రతిపద్యమునందును నిరాఘాటమగుధారయు మనోహరమగు పదకల్పనము సరళమగుభావ ముంటచే నీశతకము ప్రశస్తతర మనుటలో సంశయము లేదు. ఉపలభ్యమగు నీశతక ప్రతియందు 101 పద్యముమాత్ర ముంటవలనను సాధారణముగ 108 పద్యములతో శతకము లుంట వలనను కవివృత్తాంతము దెలుపుపద్యములు కానరాకపోవుటవలనను ఇంకను గొన్నిపద్యములు లభింపవలసియుండునని తలంచుచున్నారము. వ్రాతప్రతులున్నవారు మిగిలినపద్యములకై ప్రయత్నించిరేని శతకము సంపూర్ణము కాఁగలదు.

కవిజీవితము దెలుపుపద్యములను వ్రాసికొనక కథాంశములను వ్రాసికొను నాచారము లేఖకులందును ముద్రణకర్తలయందుఁ గలదు. అందుచే

నమూల్యములగు గ్రంథములకుఁ గవిజీవితము కా లము నెఱుంగ వీలు కలుగకున్నది. కేవల యశఃకా ములై గ్రంథరచన మొనరించినకవులయెడఁ గృత ఘ్నులమై వారివృత్తములఁ దెలుపుపద్యముల విడ చుట కవులకు భాషకుఁగూడ నింత యనరాని ద్రోహ మొనరించుట యని మాతలంపు.

రంగశాయిశతకము రచించినకవి యెవఁడో యే కాలముననుండెనో తెలిసికొననగు నాధారములు లేవు. ధారాసౌష్ఠవము భావవిస్తృతిఁ బట్టిచూడఁ గవి నూటయేబదిసంవత్సరముల కీవలివాఁడు గాఁడని తోఁచును. ఇందులకు ఈశతకపుఁ బ్రాచీనలిఖితప్ర తులు సాక్ష్యముగాఁ గలవు. కవి పుణ్యనదులఁ బేర్కొనుచు మలాపహారిణిని బేర్కొనెను. ఇది గుడివాడతాలూకాలోని కాలువ గాన నాప్రాంత వాసి యని దేశోద్ధారకులు వ్రాసిరిగాని మలాపహా రిణి "పాపనాశని" యని మాతలంపు. ఇది తిరుపతి లోని యొకజలపాతము. సుప్రసిద్ధము లగుపుణ్య నదుల నెన్నింటినో పేర్కొనుచు వ్యాప్తిలేని యొక చిన్నకాలువను బ్రశంసించెననుట పొసఁగదు. ఛంద

ప్రతిబంధకముచేఁ బాపనాశనిని మలాపహారిణి యని కవి వాకొని యుండును. మిక్కిలి వ్యాప్తిగలయీ శతకము రచించినకవిచరిత్రాదు లెఱుంగ నవకాశములు లేమి మిగుల సంతాపకరము. సుప్రసిద్ధగ్రంథములు కొన్ని కర్తృనామములేకే వ్యాప్తిలో నున్నవి.

ఈశతకకర్త శ్రీవైష్ణవుఁడై యుండును. శ్రీభగవద్రామానుజుని నివాసస్థలమగుటవలనను వైష్ణవమతప్రచారమునకుఁ బ్రధానస్థానమగుటవలన శ్రీరంగమునెడ రంగనాయకునియెడ వైష్ణవులకు భక్తిప్రపత్తులు మెండు చోళులకాలమున శ్రీరంగము మిగుల సంపదలతోఁ దులతూఁగెను. రంగనాయకులు విప్రనారాయణ యనుతొండరడిపొడియాళ్వారు (భక్తాంఘ్రిరేణువు)నకు మోక్షమొసంగిన కథాంశము శతకమునందలి ౭౬ వ పద్యమునందుఁ గలదు. ఈశతకము ప్రతిపద్యమునందును భక్తిభావమును బ్రకటించుచున్నవి. దీనినిబట్టిచూచినను శతకకర్త వైష్ణవుఁడని విశ్వసింపవచ్చును.

కవి యీశతకమును బ్రౌఢవయస్సులో వ్రాసి యుండును. కాననే యమకము అంత్యనియమము.

ము క్తపదగ్రస్తము లోనగుశబ్దాలంకారము లుప యోగించినను ధార సారళ్యముగ నున్నది. శైలి సంస్కృతాంధ్రపదములు సమముగాఁ గలిగి పఠన సౌగ్యముగా నున్నది. శతకసంపుటముల కీశతక మమూల్య మగు నలంకార మనుటకు సంశ యింపము.

ఇట్లు

నందిగామ,
1-6-26.

శేషాద్రిరమణకవులు,
శతావధానులు.

శ్రీ ర స్తు.

రంగశాయిశతకము.

ఉ. శ్రీమహిళావరుండు సరసీరుహసంభవముఖ్యదేవ
తా,స్తోమనుతప్రభావుఁడు విశుద్ధయశుండు కృ
పాకటాక్షవీ,క్షామృతభక్తరక్షణుఁడు హారవిభూ
షణభూషితాంగకో, ధామణి రంగశాయి మన
పాలఁ గలండు విచార మేటికిన్. 1

ఉ. శ్రీలలనాకుచస్థలపరిస్ఫుటకుంకుమగంధసారజం,
బాలవిశాలవక్షుఁడు కృపాలలితాక్షుఁడు భక్త
వత్సలుం, డోలి సమస్తభాగ్యమహిమోన్నతుఁ
డంచితపుణ్యమూర్తి గో,పాలుఁడు రంగ... 2

ఉ. శ్రీయువతీకళత్రుఁడు నృసింహాకిశోరకమూర్తి
యాజినా,రాయణుఁ డాదిపూరుషుఁ డనంతుఁ
డనంతకళావతంసుఁ డా,త్రేయుఁ డజేయుఁ డాశ్రి
తవిధేయుఁడు భక్తజనాంగణంబులం, బాయని
రంగ... 3

ఉ. శ్రీమహిళామణీవిమలచిత్తచకోరకసోముఁ డంబు
ద, శ్యాముఁడు మోక్షధాముఁ డురు సం
గరభీముఁడు కుంజరావనో, ద్దాముఁడు కోటి

సూర్యనిభధాముఁడు భక్తహృదంతరస్ఫుర,
ద్భామణి రంగ... 4

ఉ. శ్రీరమణుండు దేవకులశేఖరుఁ డాశ్రితపారి
జాత మం,భోరుహాపత్రనేత్రుఁడు విభుండు
సమస్తజగత్కుటుంబి వం,దారునిలింపధేనువు
సనాతనుఁ డాదిమమూర్తి లోకసం, భారుఁడు
రంగ... 5

ఉ. ముంగిటివేల్పు లోకములఁ బ్రోచినప్రోడ ఘృ
ణాంతరంగుఁడుఁ, రంగదభంగసాగరతరంగ
ములం బవళించురాజు కా,ళింగమదాపహారి
కడలిం జనియించినసాధ్వినాథుఁ డా, బంగరు
రంగ... 6

ఉ. అంగభవాదిదేవతలకన్నను జక్కనివాఁడు స
ర్వాఁడా, ముంగిటిపెన్నిధానము నమో యని
మ్రొక్కెడువారిఁ గాచు శ్రీ, రంగపురీశ్వరుండు
రవిరాజవిలోచనుఁ డుల్లసత్కృపా,పాంగుఁడు
రంగ... 7

చ. యతులతపఃఫలంబు విబుధావళికెల్లను రక్ష
గోపికా, సతులకు నోముపంట భవసాగరపో
తము దివ్యవిగ్రహుం, డతులమహానుభా
వుఁడు సహస్రఫణాహిపశాయి భూరమా, పతి
యగు రంగ... 8

చ. కలువలరాజు తమ్ములవికాసము జేసిన వేల్పు
కన్నులుం, జిలువ వజీరుపానుపు విచిత్రసువర్ణ
దుకూలము న్మహో, జ్జ్వలతరకుండలంబులును
బాగుగఁ దాల్చినదేవుఁ డుజ్జ్వల, ద్బలుఁ డగు
రంగ... 9

ఉ. కొంగున నున్నమానికము కోరిక లిచ్చుసురద్రు
మంబు సా, రంగసుతాంఘ్రిపంకజుఁడు రాజస
తామససాత్త్వికాది మూ, ర్త్యంగములన్ ధరించి
జగమంతయుఁ బ్రోచుఘనుండు సత్కృపా,
పాంగుఁడు రంగ... 10

ఉ. క్రొన్నెలవంకనామమును గొప్పగు కౌస్తుభదివ్య
రత్నముల్, వెన్నెలఁ గాయునెమ్మొగము విప్పగు
కన్నులమందహాసముల్, జెన్నగుచుండు మాని
సురసేవ్యపదాబ్జుఁడు భోగభాగ్యసం, పన్నుఁడు
రంగ... 11

ఉ. దానవనాథుసంతతి సుదర్శనధారను నుగ్గునుగ్గు
గాఁ, బూనికఁ జేసినట్టిసుకృపుఁ డప్పుఁ డింద్రుపదంబు
లోనిసం, తానము నింటితోఁటగను నాఁటినధీ
రుఁడు మానిహృత్తమో, భానుఁడు రంగ...

చ. గరుడుఁడు వాహనంబు శితికంఠుఁడు నెచ్చెలి
కాఁడు భూ రమా, సరసిజలోచనల్ సతులు
సారసగర్భుఁడు మన్మథుండు సు, స్థిరతనయుల్

చెలంగ నతసీకుసుమాభశరీరశోభతోc, బర
గెడు రంగ... 13

ఉ. మౌళిమయూరపింఛమును మన్మథకోటివిలాస
రూపముc, బాలరసాలపల్లవము భాతిc జెలం
గెడి మోవి వేణువుc, దాలతమాలకానన
వితానవిహారము గల్గియున్న గో,పాలుcడు
రంగ... 14

చ. క్షితిని ననేకమార్గములc జెందక మర్త్యుc డెఱిం
గి నీవె నా, గతియని పాదపంకజయుగంబును
జిత్తములోన నిల్పి సం, తతమును నాశ్రయింప
నతిధన్యునిగా నొనరించు నా రమా, పతియగు
రంగశాయి... 15

ఉ. భీతయు వీతవస్త్రయును భిన్నవచస్విని యైన
ద్రౌపదిc, జేతులు మోడ్చి మ్రొక్కcగను శీఘ్రి
మ మానధనంబు నిల్పుచుc, ద్రాతయుc దల్లి
దండ్రియును దైవము తానయి యెట్టుగాచె
నా, భాతిగ రంగ... 16

ఉ. వేలుపుఱేcడు వచ్చి వనవీథుల దూడలc బిన్నపా
పలc, మేలుగ నున్నcజూచి బలిమిc హరియిం
చినc గాంచి దూడలుం, బాలుcడునై నటించిన
కృపాళుcడు వల్లవతల్లజుండు గో, పాలుcడు
రంగ... 17

ఉ. ఆలమునందు నిల్చి నరకాసురు రూపఱఁజేసి
గోపికా, స్త్రీలఁ బదాఱువేలను వరించి మహో
న్నతిఁ గాంచి యర్జిత, శ్రీలను భాగ్యసంపదఁ
గుచేలునకుం గృపసేసినట్టి గో, పాలుఁడు
రంగ... 18

ఉ. నీలపయోదసన్నిభవినిర్మలమూర్తిని దాల్చి దై
త్యులం, దోలి యణంచి సాధుల మనోరథముల్
తనివార నిచ్చి పే, రాళపుఁగీర్తి దిక్కులఁ
దిరంబుగ నిల్పిన రామనామభూ, పాలుఁడు
రంగ... 19

ఉ. గంగఁ బదంబునందుఁ బొసఁగం గనినట్టి మహా
నుభావుఁ డ,య్యంగజు నెగ్గు లెన్నఁదగు నంచిత
రూపమువాఁడు లోనఁ జే,గంగను పట్టువాఁడు
పరగఁ విలసిల్లుఘనుండు సత్కృపా, పాంగుఁ
డు రంగ... 20

చ. ఇరవుగ మత్స్య కచ్ఛప కిటీంద్ర నృసింహ వటు
త్రిరామ భాసుర వర బుద్ధ కల్కి ఘనశోభన
రూపములందు నిల్చి సుస్థిరముగ భక్తకోటుల
నశేషము ప్రోచినయట్టి కౌస్తుభా, భరణుఁడు
రంగ... 21

చ. శరచరరూపధారియయి సాగర ముద్ధతిఁ జొచ్చి
సోమకా, సురుని వధించి వేదములు చోద్య మెల

ర్పఁగఁ దెచ్చి శారదా, వరునకు నిచ్చి ముజ్జగముఁ
వారలఁ బ్రోచినయట్టి కౌస్తుభా,భరణుఁడు రంగ.
చ. ఉరవడి దేవదైత్యులు పయోనిధిఁ ద్రచ్చఁగ
మందరాచలం, బరిదిగఁ గ్రుంగ దానిఁ గమ
ఠాకృతి మీఁదికి నెత్తి కూర్మితో, నరయఁగ దేవ
పంక్తి కమృతాన్నముఁ బెట్టినయట్టి కౌస్తుభా,
భరణుఁడు రంగ... 23
చ ధరణిని జుట్టి చంక నిడి దాఁగినయట్టి హిరణ్య
నేత్రునిం, గిరివరమూర్తియై వెదకి గీటడఁగించి
ధరిత్రిఁ గొమ్ముననా, బరగ ధరించి తొంటిక్రియఁ
బట్టుగ నిల్పినయట్టి దిట్టభూ, భరణుఁడు రంగ.
ఉ. పొంగుచు నాహిరణ్యకశిపున్ నఖశక్తిని జీల్చి
వానిసూనుం గరుణించి కాచినఘనుండు ప్ర
శాంతుఁడు శ్రీనృసింహమూ, ర్తుండుఁడు భక్త
కోటిఁ గృప నారసి ప్రోచు ఘనుండు సత్కృపా,
పాంగుఁడు రంగ... 25
ఉ. గోలతనంబునం బలిని గోరినయట్టి పదత్రయంబు
నా, పాలికి ముజ్జగంబులని ప్రస్తుతిసేయుచు వచ్చి
చయ్యనన్, మేలుగ ధారఁ బట్టి బలి మెట్టిన
దిట్టగునట్టిపొట్టి యదా, బాలుఁడు రంగ... 26
చ. పరువడిఁ గార్తవీర్యపరిపంథినృపాలు సహస్ర
బాహువుల్, తిరముగఁ ద్రుంచి క్షత్త్రియులఁ

దీప్రత నిర్వాణియొక్కమారు వేసరక వధించి
రాముఁ డన సంస్తుతికెక్కె నజాహ్వాహాళి స, ద్వార
దుఁడు రంగ... 27

ఉ. హాళిని దాటకం దునిమి యాగముఁ గాచి యహ
ల్యఁ బ్రోచి సీ,తాలలన న్వరించి రణదర్పిత
రావణకుంభకర్ణదై,త్యాళిని ద్రుంచి రాజ్యము
నయంబుగ నేలిన రామచంద్ర భూ,పాలుఁడు
రంగ... 28

చ. చలమున దాపహాసురునిఁ జంపి ప్రలంబుని నొం
చి మర్కటులఁ, ఖలుఁ బోరియించి శత్రునృప
గర్వ మణంచి దురాత్ము రుక్మినిఁ, బలివలి చేసి
నాఁగటను నాగపురిఁ బెకలించినట్టి స, త్ఫల
ముఁడు రంగ... 29

ఉ. వృద్ధమునీంద్ర వేషమును వేసుక దండకమండ
లంబు చే, బుద్ధయుగానఁ బూని పురబోణుల
మెల్లనఁ జేరి వారి స, ద్బుద్ధులు సాగఁబుచ్చిన ప్ర
బుద్ధుఁడు యోగిజనౌఘమానస, ద్బుద్ధుఁడు
రంగ... 30

చ. అరయుచు లోకముల్ కలియుగాంతమునందు
సమ స్తపాతకో, త్కరనరులన్ ఖురాగ్రముల
ఖండితదేహులఁ జేసి డాసి భీ, కరగతిఁ గల్కి

రూపముఁ దగఁ ధరియించి కలిప్రహారుఁడై,
పరగెడు రంగ... 31

ఉ. కంధి సుకన్యకాహృదయకంజదివాకరుఁ డార్త
లోకసం, బంధి వదాన్యశేఖరుఁ డపారకృపాపరి
పూర్ణనేత్రుఁ, డుర్ధర, సింధురరాజరక్షణుఁ డశేష
గుణాఢ్యుఁడు దైత్యవైరి మ, ద్బంధుఁడు రంగ.

ఉ. ధీరుఁడు కౌస్తుభాది వరదివ్యవిభూషణశంఖచక్ర
శ్రృం, గారుఁడు కుంభకర్ణదశకంఠవిరాధముఖా
సురేంద్రసం, హారుఁడు నిత్యశోభనవిహారుఁడు
దుగ్ధపయోధిజామహీ, భారుఁడు రంగ... 33

ఉ. వ్యాసశుకాంబరీషసనకార్జును లాది మునీంద్ర
సంఘముఁల్, వాసవవీతిహోత్రయమవాయువు
లాదిగఁ గల్గు దేవతల్, భాసురరీతి నెవ్వని ప్ర
భావము లెంచెద రట్టి చిన్మయో, ద్భాసుఁడు రం.

ఉ. రాక్షసవైరి హాటకధరాధరధీరుఁ డనేకకోటిహా
ర్యక్షసమానవిక్రమ సమన్వితుఁ డక్షయచారు
మూర్తి కం, జాక్షుఁడు వంద్యమాన గుణహా
రుఁడు నారదముఖ్యభక్తస, త్పక్షుఁడు రంగ...

ఉ. శ్రీలుఁడు దివ్యహేమమయచేలుఁడు పుణ్యఫల
ప్రదానదృ, గ్జాలుఁడు నందబాలుఁడు సుసాంద్ర
మునీంద్రఫణీంద్ర రాడ్వచో, హేలుఁడు సత్కృ

పొలుఁడు సురేశ్వరభక్తవిలోలుఁ డాదిగో,
పొలుఁడు రంగ... 36

చ. ధరణి రథంబు భాస్కరసుధాకరు లందు రథాం
గముల్ చతుర్వరనిగమంబు లశ్వములు వారిజ
సంభవుఁ డందు సూతుఁడున్, సురగిరి విల్లు శేష
ఫణి సొంపగునారి మహేశుఁ డందు వే, మరు
నధికారిగాఁగ శరమార్గమునన్ పురముల్
జయించు నా, పరముఁడు రంగ... 37

ఉ. కేశవుఁ డాశ్రితరక్షకుఁడు కృష్ణుఁడు జిష్ణుఁడు
కోటిసూర్యసం, కాశుఁ డజేయుఁ డుత్తముఁ డ
గణ్యుఁడు వారిజనేత్రుఁ డాదిల, క్ష్మీశుఁడు
కీర్తిహారుఁడు మునీంద్రసమంచితదృక్చకోరశో,
భాశశి రంగ... 38

ఉ. మానిసితిండుల న్వెదకి మాపినయట్టివజీరు చిల్వ
మ,స్నినివెడందపాన్పునను నిద్దురబోయెడుసామి
దేవతా,మానుల నార్తులన్ దయను మంచినవే
లుపుజెట్టి సత్ప్రభా, భానుఁడు రంగ... 39

చ. కలుములబోటి రాణి చలిగాడ్పులదిండిరెయి దండి
పాన్పు వేల్పులదొర తోఁడు బమ్మయునుఁబూవి
లుతుండు ననుంగుఁగొజ్జలై, చెలఁగు మహాను
భావుఁడు ప్రసిద్ధచరిత్రుఁడు భక్తలోకసత్ఫలదుఁ
డు రంగ... 40

ఉ. తజ్జ్ఞమనోజ్జషట్పదము దాసులపాలిటివేల్పుటా
వు స, ర్వజ్ఞుఁడు సంతతప్రమద వర్ణితనిర్మలదివ్య
నామభా, వజ్ఞుఁడు నారదాదిమునివంద్య మహా
మహిమానుభావనా, ప్రాజ్ఞుఁడు రంగ... 41

ఉ. వెన్నుఁడు శౌర్యధైర్యపటువిక్రమనక్రమహో
గ్రపీడనా, పన్నునిఁ దగ్గజేంద్రుఁ బ్రతిభామతిఁ
బ్రోచిన దుష్టదైత్యవి, చ్ఛిన్నుఁడు వాక్ప్రసిద్ధ
ఘన శేషవిశేషనుతప్రభావసం, పన్నుఁడు రంగ.

చ. బిసరుహసంభవాండము గభీరమహత్త్వవిశేష
వైఖరిన్, విసువక సృష్టిచేసి మఱి వేడ్కఁ బ్రవ
ర్ధిలఁ జేయు వేళలం, దసదృశజన్మపోషణల యత్రి
గుణప్రవణప్రవర్తనా, భ్యసనుఁడు రంగ... 43

చ. కలికిరొ యొయారి పాల్కడలి గాంచిన యొప్పుల
కుప్ప చంద్రు నె, చ్చెలియలు ముద్దుగుల్కు
పెనుచిల్కలతేర్గలమారుఁ గన్న య, వ్వెలఁదుక
పేరురంబుపయి వేడ్క ఘటిల్ల వసించు నమ్మహా,
బలుఁడగు రంగ... 44

ఉ. కిన్నరసిద్ధకింపురుష ఖేచర సాధ్య పిశాచ గుహ్యా
కుల్, పన్నగయక్షరాక్షససుపర్వమునీశ్వరు లష్ట
దిక్పతుల్, సన్నుతిఁ జేయనేర రనఁజాలిన లీల
జరించు రక్షితా, పన్నుఁడు రంగ... 45

ఉ. చైత్రుఁడు నైజభక్తజనజాలమహీజమహావనాళి
కిన్, మిత్రుఁడు ధర్మజాదిధరణీధవముఖ్యులకెల్ల
నెయ్యపుం, బుత్త్రుఁడు దేవకీపరమపుణ్యసతీమణి
కయ్యెజాప్చకున్, బౌత్రుఁడు రంగ... 46

ఉ. అంగజుఁ గన్నతండ్రి కలశాంబుధి నిద్దురఁ జూ
చున్నసామి సా, రంగధరార్చితుం డఖిలరాక్షస
లోకలయాంతకుండు శ్రీ, రంగవిభుండు దాస
జనరక్షణుఁ డక్షయమూర్తి సత్కృపా, పాం
గుఁడు రంగ... 47

ఉ. చెంగదనేకదివ్యశరజాలుఁ డుదారకృపాంబురాశి
సా, రంగమదాభిషిక్తుఁ డభిరాముఁడు భక్తఫల
ప్రదాయి శ్రీ, రంగపురీశ్వరుండు కరిరాజును
బ్రోచినవేల్పు సత్కృపా, పాంగుఁడు రంగ.

ఉ. వారణదారుణారి మదవారణకారణుఁ డుగ్రదై
త్యసం, హారణభద్రసద్భవవిహారధురీణుఁడు శిష్ట
భక్తనిస్తారణుఁ డెన్నఁడున్ స్మరణధారణయో
గ్యుఁడు భవ్యకీర్తిసం, భారుఁడు రం... 49

చ. ఘనుఁడు ఘనోపమాననవకాళిమవర్ణుఁడు మాన
నీయగో, ధనుఁడు ధనాధినాథసఖదారసదా
జపితుండు మౌనిరా, డ్వినుతగుణాకరుండు కర
విశ్రుతచక్రపయోజనిత్యశో, భనుఁడగు రంగ.

ఉ. గోప్యముగా నిశాటభటకోటులు కాపుగ నుం
డ నగ్నిసా, మీప్యమునన్ వసించిన సమిద్ధరసా
తలహోమనైష్ఠికున్, జప్యపరున్ పులస్త్యభవు
సర్వమనోరథభగ్నుఁ జేయుస, త్వాప్రిప్యుఁడు
రంగ... 51

ఉ. రంగనికేతనాంతరనిరంతర శేషసుఖోపవిష్టుఁడై,
యంగనతో సిరంగపురమం దొగి నిల్వఁగఁ గోరి
స్వర్ణర, త్నాంగదముఖ్యభూషణము లార్యుల
కున్ గృపసేయు భృత్యభీ, భంగుఁడు రంగ...

చ. శ్రుతిచతురార్థవేద్యుఁడు యశోధనుఁ డాదిమ
శేషశాయి భా, రతిదయితాభినందితుఁడు రావ
ణభీషణకోపవాక్యకం, పితకపురస్సమాగతవిభీ
షణభీహరణుండు సత్యవా, క్ప్రితిభుఁడు రంగ.

ఉ. బంగరుకొండ చాపముగఁ బట్టినయోధకుఁ గూ
ర్మిమామయై, బంగరుకంటిరక్కసునిఁ బట్టి వధిం
చిన మేటిసూరుఁడై. బంగరుచేలఁ గట్టుకొని
బంగరుబొజ్జను గన్న సంతతా, భంగుఁడు రంగ.

చ. అబలల వేలసంఖ్యల మహామహిమ న్వరియించి
ద్వారకన్, సొబఁగున నున్నకాలమునఁ జొక్క
పుటింతి నొకర్తుఁ గోరు స, ద్విబుధమునీంద్రు
మానసము వెల్వెలఁ బాఱఁగఁజేసె నెవ్వఁ డా,
ప్రబలుఁడు రంగ... 55

ఉ. ఆద్రుహిణేందుశేఖరుల కైన నగోచరుఁ డద్రి
జాంగసా, భద్రగజేంద్రరక్షణ కృపాలుఁడు
పాదపదాభివందనా, క్షుద్రభవప్రవర్తగుణ
శోభితుఁ డాదిమతత్త్వబోధవహ్ని, ద్భద్రుఁడు
రంగ... 56

ఉ. ఆనళినోద్భవామరభయంకరనిత్యవిహారదుష్టలం,
కానగరీనిశాటపటుగర్వవిమోచనుఁ డాగమా
ర్థసం, ధానవనైకలోలుఁడు బుధప్రకరస్తుతుఁ
డాత్మవీక్షిచి, ద్ధ్యానుఁడు రంగ... 57

ఉ. నల్లనిమేనిచాయయును నల్లనికంఠము గల్గు
నల్లుఁడుఁ, నల్లనికల్వరేకులను నవ్వ్వ కనుంగవఁ
జూచు భార్యయుఁ, నల్లనిచేలదేవర ఘనంబుగఁ
దోడయియున్న దైత్యవహ్ని,ద్భల్లుఁడు రంగ...

చ. చదువులప్రోడఁ గన్న యలచక్కనితంత్రి కృ
పాంబురాశి క్షుద్రదనుజసంహారుండు వెలిదా
మరక్రొవ్విరియందు గండుతు, మ్మెదక్రియ క్షీరవా
రినిధి మీఁద వసించినవేల్పు శ్రీశుభ, ప్రదుఁ
డగు రంగ... 59

చ. అమరఁగఁ గాశికాపురి ప్రయాగ సిరంగము
కాంచి చక్రతీర్థము తులసీవనంబు మధురానగ
రేంద్రము శేషశైలవర్యము పురుషోత్తమంబు

మొదలైన శుభస్థలులందు వైభవం, బమరెడు
రంగ... 60

ఉ. దీప్తి ననేకభాస్కరుల తేజము నంది ప్రసిద్ధమం
త్రభూ, గుప్తవిలాసవైఖరి నకుంఠితలీల మెలం
గుచుండి యా,సప్తమహర్షులం గరుణ సంశ్రితప
క్షతఁ బ్రోచు భావుక, ప్రాప్తుఁడు రంగ... 61

చ. శమనసహోదరీసలిలచారువిహార వినోదకేళికా
ప్రమదుఁడు కాళియోరగకృపాపరిరక్షణశీలుఁడై
ల్లెడన్, మమతను వీడు నాదివరమానివ్యాదంబు
జపుష్పమాలకున్, భ్రమరము రంగ... 62

ఉ. కామసుధేనువు న్విమలకల్ప మహీరుహపంచ
కంబుఁ జిం,తామణియు న్నిరూఢిఁ బ్రమదంబున
నెంతయు నీప్సితార్థముల్, వేమఱు నిచ్చువ ట్లొ
సఁగి వేగమె భక్తులందృష్టిదీర్చుశో,భామణిరంగ.

చ. ఘనతరసూర్యవంశమునఁ గల్గి ముదంబునఁ దండ్రి
పంపునన్, మునిపతిఁ గాంచి యాఘను ననుజ్ఞను
దాటకఁ ద్రుంచి యాగ మిం,పానరఁగ నుద్ధరించి
విభవోన్నతి శంభునివిల్లు ద్రుంచి యా,జనకతనూ
భవన్ గడువిచక్షణలీల వరించి మించు శో, భన
మతి రంగ... 64

ఉ. కోరి తదీయనామ మొనఁగూర్చి జపించెడువారి
కెల్ల భా,గీరథి వేణి స్వర్ణముఖి కృష్ణ సముద్ర

ము తుంగభద్ర కావేరి మలాపహారిణియు వేత్ర
వతీనది కృష్ణ గౌతమిగా, తీరములందు స్నాన
ములు దీర్చిన పుణ్యఫలంబు లిచ్చు భూధా
రుఁడు రంగ... 65

ఉ. బంధురభాను సింధురరిపుంధరటత్పరిపంథిరాట్ప్రి
జా, సింధురసుందరాదిగణసుప్రతిరూపసమానసం
దిగా, బంధకథాప్రబంధగతి పాంథరమావనుఁ
డౌ కబంధహన్త్ర,సన్నిధుఁడు రంగ... 66

ఉ. రక్షకుఁడు శ్రీను గాఁడె బలదానవశిక్షకుఁడు సర్వలో
కస్థా, దక్షుఁడు ముక్తవారిధిసుతాయుతవక్షుఁ
డు ప్రాపదీపతి, రక్షకుఁడు నీరజాక్షుఁడు సుప్రవ
రాదిపదుస్తదేవతా, పక్షుఁడు రంగ... 67

ఉ. వీరుఁడు మేరుధీరుఁడు వివేకవిచారుఁడు కోటి
మన్మథా, కారుఁడు కీర్తిహారుఁ డవికారుఁడు
శూరుఁడు దేవలోకపం,చారుఁడు పాపభూరు
హానిశాతకుఠారుఁడు పద్మజాండసం, భారుఁడు
రంగ... 68

ఉ. సంగరరంగనిర్దళితశత్రుశుభాభ్రపతంగుఁ డంగనా,
స్వాంగుఁడు వాహనీకృతవిహంగుఁడు ధర్మగు
ణానుషంగుఁడు, తుంగదయాంతరంగుఁడు చతు
ర్ముఖగర్వవిపాటనక్రియా,భంగుఁడు రంగ...69

ఉ. ఆయతచక్రనిర్జితనిశాటనికాయుఁడు నీలనీరద,

చ్ఛాయుఁడు దివ్యకాయుఁడు విశాలపయోజ
భవాండభాండధా, రేయుఁడు నిత్యశోభనచరి
త్రవిధేయుఁడు భక్తరక్షణో, పాయుఁడు
రంగ... 70

చ. శరనిధికన్యకామణి కుచద్వయచందన గంధలేప
వి, స్తరణుఁడు నారదాదిమునిసత్తమహృజ్జలజా
తనిత్యసం, చరణుఁడు భక్తపాలనవిశాలదయా
చరణుండు కౌస్తుభా,భరణుఁడు రంగ... 71

ఉ. మానితవాక్యసూనుఁడు సమంచితదానుఁడు రా
జవంశ్యస, న్మానుఁడు ధీనిదానుఁ డసమానుఁడు
భాగవతోత్తమాంతర, ధ్యానుఁడు స్వర్ణవస్త్రప
రిధానుఁడు నేత్రితపూర్ణశీతరు,గ్భానుఁడు రంగ.

ఉ. రుద్రసదృక్సుధీజనమరుద్ద్రుమఁడు సత్కరుణా స
ముద్రుఁడుక్షు, ద్రనిశాచరప్రకరకుంజరరుద్రుఁ
డు దీనరక్షణో,న్నిద్రుఁడు జంభజిత్ప్రముఖనిర్జ
రభద్రుఁడు సుందరీమనో, భద్రుఁడు రంగ...73

ఉ. కాళియభోగిమస్తకని కాయసముజ్జ్వలతాండవ
క్రియా,లోలుఁడు హవ్యవాహనవిలోచనశాప
విచాలుఁ డంబుభృ,న్నీలుఁడు శాంతధర్మగుణని
ర్మలశీలుఁడు నందబాలగో, పాలుఁడు రంగ...74

ఉ. రంగదనంతభోగిపతి రమ్యశయానుఁడు భక్తిసా
రసా, రంగకులాగ్రగణ్యుఁ డతిరక్షణశీలుఁడు కీ

_త్రైశాలి శ్రీ,రంగపురీనివాసుఁడు తరంగితసత్కృ
రుణుండు నీరదా, భాంగుఁడు రంగ... 75

ఉ. వెన్నుఁ డపాంగవీక్షణనవీనదయామృత ప్రార
తోషితా,పన్నుఁడు ఖిన్నభక్తపరిపాలనలోలక
థానిరంతరో,త్పన్నుఁడలిప్రపన్నజనతావినుతా
ఖిలసద్గుణౌఘసం,పన్నుఁడు రంగ... 76

ఉ. పుణ్యుఁ డగణ్యపుణ్యమునిపుంజనికుంజకుటీరర
క్షీతా,రణ్యుఁ డరాతిరాక్షసనిరంతరబాధితవా
సవాసిశా, వణ్యుఁడు రావణాభిధవిరోధిశిరోధి
సముప్రమృష్టకా, ర్పణ్యుఁడు రంగ... 77

చ. కలువల నేలు డాలు తెరగంటిదొరన్ భరి
యించు మేలు దా, సుల వెఱఁబాపు కేలు బలు
సోఁకుడుమూఁకలఁ దోలువాలు పొం, దళుకుల
సాలు చొక్కపుబెడం బెడవాయని యాలు గ
ల్గు స, త్ఫలదుఁడు రంగ... 78

చ. సిరి వెదచల్లుచూపు మదిఁ జిక్కఁగ దూరెడు
రూపు మార్తురం,బర పెడుతూపు పాఁపదొర పైఁ
బవళించినవీఁపు సజ్జనో,త్కరముల యింటికాపు
త్రిజగంబుల మోపును గల్గు కౌస్తుభా, భర
ణుఁడు రంగ... 79

చ. కనుఁగొనలేనిసౌరు పెనుగాల జనించిననీరు భ
క్తులన్, వెనుకొని ప్రోచుతీరు తొలివేలుపుమూఁ

కలహోరు పాపము, న్నైనరుఁ దన్ను వేరు సిరి
నెయ్యముఁ బాయని వేప గల్గు శ్రీ, ఘనమతి రం.

ఉ. వేలుపు జేనిఁ గన్న యరవిందము పొక్కిటఁ జెన్ను
మీఱఁగా, శ్రీలలనాథ రాసతులు చేరి పదాంబు
జయుగ్మ మొత్త జే,జే లిరువంకల న్వినుతి సేయఁ
గ నుండెడువిష్ణుమూర్తి గో,పాలుఁడు రంగ...

చ. ఇనశశిభౌమసౌమ్యవిబుధేజ్య సురాహితమంత్రి
సౌరులు౯,నలిగొని రాహుకేతువులు నల్వయిఁ
జిల్వల శాల్వు పాకశా, సనసనకాదులు౯ నిజవ
శంవదులై పనిదీర్ప నిత్యశ్రీ, ఘనమతి రంగ...

ఉ. సింధురరక్షణుండు దనుఁ జిత్తములోనఁ దలం
చువారికి౯, బంధురకామితార్థము లపారముగా
నొసఁగూర్చుదాత యా, సైంధవపద్మగర్భదివిష
ద్గణసన్నుతమూర్తి భక్తస, ద్బంధుఁడు రంగ...

చ. తనువు చరంబు పుత్రవసుదారధనాదుల నమ్మ
రాదు నెమ్మనమున నంతకుండు దయమాలినవాఁ
డిదె మెలెత్తింగి భూ, జనవరులార మీహృద
యసారసమధ్యమునందు నిల్పుఁడీ, పనివడి రం.

చ. గరుడునిఁ గన్న సర్పములకైవడి భానుమహోద
యంబునం, బరువులువెట్టు చీకటులభాతిని నె
వ్విభు నామధేయముల్, స్మరణ యొనర్పఁ బా

యుఁ గలుషంబులు నవ్విభుఁ డుల్లసత్కృపాప్ర
రుఁడగు రంగ... 85

చ. వలపులఁ జిక్కి లోఁచయినవాఁ డొకవారవధూ
టి కోరఁ గో,వెలఁ గల పైఁడిగిన్నెఁ గొని వే
డుక నిచ్చినవారి నిద్దఱిన్, దలవరు లాఁగి పట్టుకో
న ధర్మసభన్ దగ నేఁగి సాక్షిగాఁ, బలికిన రం.

చ. శరనిధి దాఁటి రావణు నిశాటుల నాజిని ద్రుం
చి వానిని శ్రే,ఖరులకు నిర్భయం బొసఁగి గౌతమ
భార్య శిలావతారమై, పరగిన దివ్యరూపవతి బా
గుగఁ జేసిన దక్షుఁడుం దయా, పరుఁ డగు రంగ.

ఉ. వెన్నెలపుల్గు పారణపువేలుపు ముఖ్యులకెల్ల
ముఖ్యుఁడై, యున్నకుమారునిన్ మణిమయూ
ఖసహస్రవిభూషణంబులం, గన్నియ బిడ్డలం గ
నకకల్పితవస్త్రముఁ బూనియున్నసం, పన్నుఁడు
రంగ.... 88

చ. హరినివహంబుభాతి విశదాండజమండలిలీల దే
వతా, కరగతి సుగ్రశైలములకైవడి పన్నగరా
జొచంద ముద్ధరతరతారకాపతివిధంబునఁ గీర్తిఁ
జెలంగు సర్వభూ, భరణుఁడు రంగ... 89

చ. మదనుఁడు పద్మగర్భుఁడు కుమారులుగాఁ గమలా
ధరాసతుల్, సుదతులుగా ఖగేశ్వరుఁడు సొంప
గువాహనమై చెలంగఁగా, గదయును శంఖచక్ర

ములు కంజము హస్తములందుఁ గల్గు సం,పద
గల రంగ... 90

చ. నరసర భీమభీమ హరి నందన నందన రాజరాజ
రాట్, శరశర జన్మ సన్మఘువ సామజ సామజ
గర్భ గర్భ హా, సరస సరస్సరోజ ఘనసారస సార
సుకీర్తిమండలా, భరణుఁడు రంగ... 91

ఉ. సంగరరంగనిర్దళితశాత్రవుఁ డార్తజనైకరక్షణా,
సంగుఁడు భక్తలోకజలజాతపతంగుఁడు పద్మనా
భుఁ డు, త్తుంగదయాంతరంగుఁడు చతుర్ముఖగర్వ
విపాటనక్రియా, భంగుఁడు రంగ... 92

చ. తిరముగ శంఖచక్రములు దిర్మణియుక్ దిరు
చూర్ణముక్ హరి,స్మరణము పుణ్యభాగవతమా
నితభక్తియు నిత్యకృత్యమై, పరగఁగఁ బూర్ణగోష్ఠి
యును బాగుగఁ గల్గఁగఁజేయు నాజగ,ద్భరితుఁ
డు రంగ... 93

ఉ. చారుతరోరుబాహుయుగ సంభృతశంఖసుచక్ర
శోభనా, కారుఁడు నిత్యసత్యసరకల్ప కల్పుఁడు
సర్వదాసమం, దారుఁడు శత్రుదైత్యకులదర్ప
విదారుఁ డపాస్తభూమిదు, ర్భారుఁడు రంగ..

ఉ. కన్నులపండుగై మృదువు గల్గిన మంచిమనో
ఘాన్నముల్, జొన్నలు పాయసాన్నములు జో
క్కఁపుబా లమృతంపుభక్ష్యముల్, వెన్నెలవం

మేల్ పెఱుఁగు వేడుక దాసులకిచ్చు నిత్యసం,
పన్నుఁడు రంగ... 95

ఉ. ఉభయకవేరజాంబువుల నొయ్యనఁ దోఁగుచుఁ
జూతమంజుకుం, జభరితసైకతస్థలులఁ జాల విహా
రముఁ జేసి వృష్ణశౌ, రభములు గ్రోలి క్రోలి
సుచిరంబుగ వేడుకలందు శ్రీశుభ, ప్రఘ వల
రంగ... 96

చ. కొలుచును జాలఁబాడియును గోఁకలు మేల్ గల
యాలు రూకలున్, వెలివలువల్ తటాకములు
వెల్లుపలున్ మడిమాన్యభూములున్, గలుగఁగఁ
జేసి భక్తుల కఖండితభాగ్యములిచ్చు మన్మనః,
ఫలదుఁడు రంగ... 97

చ. చతురవివేకభక్తినతిసంభ్రమ మొప్పఁగ నోరు
నొవ్వ నీ, శతకము నిత్యముం జదువ సామజ
ఘోటకధేనుధాన్యముల్, సుతులును ముక్తి
యుం గలుగు శుంభదపారపుశ్రీఘటించు శ్రీ,
పతియగు రంగ... 98

ఉ. సింగపుమోమువాఁడు తులసీదళదామమువాఁ
డు కామినీ, రంగదురంబువాఁడు వలరాయని
గాంచినవాఁడు భక్తి కు, ప్పొంగెడువాఁడు
దానవుల పొంక మడంచినవాఁడు వీఁడె మా,
బంగరురంగ... 99

చ. కరిపతిఁ గావఁడో దశముఖానుజు లంకకు రాజుఁ
జేయఁడో, పరమదయాసమేతుఁ డయి ప్రాణము
లియ్యఁడో నాఁ డహల్యకును, మఱువక నీవె
దిక్కనిన మానిని ద్రౌపదిఁ బ్రోవఁడో దయా,
పరుఁడగు రంగ... 100

ఉ. ఆలికి నల్లుఁడై పిదప నల్లునికిం దగఁ దానె
యల్లుఁడై, యాలికిఁ దండ్రియై మనుమరాలికిఁ
బెండ్లికుమారుఁడై సదా, యాలి మఱంది చెల్లె
లికి నై పతిలోకముఁ బ్రోచునట్టి గో, పాలుఁడు
రంగశాయి మనపాలఁ గలండు విచార మేటికిన్.

రంగశాయి శతకము

సంపూర్ణము.

పీఠిక.

ఈ కాళహస్తీశతకము రచించినకవి విశ్వకర్మకులప్రదీపకుఁడును భద్రయపుత్త్రుఁడును సనాతనగోత్రుఁడునగు బాణాలవీరశరభయ్య. ఈశతకకర్త తాను కవీంద్రుఁడనని చెప్పికొనినాఁడు. కాళహస్తీశ్వరుని గూర్చి సుప్రసిద్ధకవులలో నొకఁడగు ధూర్జటి గూడ నొకశతకము వ్రాసియున్నాఁడు. ఈ రెండు శతకము లేకవిషయప్రతిపాదితములైనను గుణదోషనిర్ణయమున నీరెంటిని బోల్చుట కెంతమాత్రమవకాశము లేదు.

ప్రకృతశతకకర్త యగు వీరశరభకవి భాషాస్వరూపము గాని యర్థజ్ఞానము గాని పాటించి కవిత వ్రాయువాఁడు కాఁడు. ఇతనిపద్యములు చదువుటకు ననుకూలమగు గణనియమము మాత్రము కలిగియుండును. అర్థసందర్భముగల పద్యములుగాని భావబోధకములగు సమాసములు గాని విషయవంతములగు సల్లికలుగాని యీశతకమున లేవు.

ఇందలిపద్యములు కొన్ని దాశరథీ శతకములోని పద్యములకుఁ జాలవఱ కనుకరణములై యున్నను అర్థసందర్భముగాని భావముగాని లేకుంట విచార ణీయము. భాషాస్వరూపముఁ రసవేతృత లేని పామర జనులీ శతకమును మిగులభక్తి విశ్వాసములతోఁ బఠించుచున్నారు. భాషాజ్ఞానము లేనివారికి మాత్ర మిందలిపద్యముల గమనిక యాక్షణ పాత్రముగ నుండును. కవితయెటులున్నను కవిమాత్రము కేవ లము భక్తిభావ పరవశుఁడై పద్యరచనము గావిం చెఁగాన నాతనిప్రయత్నము ప్రశంసనీయము.

ఈ శతకకర్త భావముగాని సందర్భమును గాని యతిప్రాసాది ఛందోనియమములఁగాని పాటిం పకున్నను కాళహస్తీశ్వరానుగ్రహమున నీశతకము భాషాప్రపంచమున గాకున్నను భక్తప్రపంచముఁ నందేని సజీవముగ నుండుట యొకవిశేషము.

ఇట్లు

నందిగామ, 1-1-25. శేషాద్రిరమణకవులు, శతావధానులు.

శ్రీకాళహస్తీశ్వరాయనమః.

కాళహస్తిశతకము.

ఉ. శ్రీజలఘాత్మహైమవతి చిత్తసుధారసపానదంష్ట్ర
యు,గ్రాజగవంధసుజ్ఞ్వరహ కాననహాస ధరాధరా
ర్చితా, రాజకిరీట పంచముఖ రంజితశుభ్రశరీర
బంధురాం, భోజభవానుతాంఘ్రి ఫణిభూషణ
చంద్రహాసుత్రాశవార్కగో, రాజిత కాళహస్తి
మణిగోపుర సాంబశివా మహాప్రభో. 1

ఉ. మూలము విశ్వకర్మకులభూషణ భద్రయపుత్ర
రత్న బా, ణాలవవంశదీపక సనాతనగోత్ర ప్రశ
స్తభూప్రతీ, పాలకుఁ డైన వీరశరభేంద్రకవీం
ద్రుఁడు నిత్యకోటిలిం, గాలను బూజచేసి శత
కంబు రచించె గ్రహించవయ్య నా, పాలిటికాళ
హాస్తి పరమాత్ముఁడ... 2

చ. వరపురికాళహస్తివిభవంబులు చూడనికన్ను లేల
సు,స్థిరముగ మిమ్ము నాత్మలో వచింపనిపాపపుజి
హ్వయేల యో, పురహార మిమ్ము పువ్వులను
బూజలు సేయనిచేతు లేల సద్గురుకరుణాకటాక్షు

వులు గోరనిమానవజన్మ మేల యీ, ధరణిని
కాళహస్తి మహారుద్రుఁడ... 3

ఉ. దక్షిణకాశి గంగ యరుదైన సువర్ణముఖిమహా
నదిన్, ఇక్షుసుధారసాబ్ధి యని యక్షులుతుంబు
రునారదాదులున్, దక్షులె యైరి సిద్ధులు కృతా
ర్థులు నైనమహాస్థలంబు పం, చాక్షరిమంత్రపూ
రితరసామృతపాత్రులదివ్యక్షేత్ర మో, దక్షిణ
కాళహస్తి ధరణీశ్వర... 4

ఉ. దక్షిణకాశిముఖ్యనది దక్షిణస్వర్గము పుణ్యక్షే
త్ర మై, మోక్షము లేనిదీనులకు మోక్షము
లిచ్చి తరింపఁజేయ నీ, దక్షిణకాశి కేవలము
దగ్గఱ నున్నది కంటిమయ్య ప్రత్యక్షము దేవ
లోక మని యేర్పడ నేఁటికి మళ్లి పుట్టె ఫా,లా
క్షుఁడ కాళహస్తి పరమాత్ముఁడ... 5

ఉ. భూమిని నీసువర్ణముఖి పుట్టెను రెండవవారణా
శియై, పామరబద్ధపాశభవపాపవిమోచన పుణ్య
క్షేత్ర మై, క్షేమము నిచ్చుకర్మములఁ జెంది
యవస్థలఁ గొట్టి వేగ మీ, నామసుధారసామృ
తము నమ్మితి మమ్ములఁ బ్రోవవయ్య మీ, ప్రేమ
ను కాళహస్తి మహారుద్రుఁడ... 6

చ. పురహరకుంజరాననసుపుత్త్ర పవిత్రపితామహార్చి
తా, వరద పరంపరాత్పర దివాకరసన్నిభ నాగ

కుండలాభరణ శశాంకబింబ కళభాసితవిభ్రమ
మేరుతారకా, ప్రకటితకస్మ లేపనవసుందరసన్నుత
నీవెగాక సద్గురుఁడవు కాళహస్తి పరమేశ్వర. 7

చ. ధరధర మేరుచాప ప్రమథాధిప రుద్ర యుపేం
ద్ర శరాసనా, గరళగళ త్రినేత్ర ఫణికంకణ
శంఖసుకృశానురేత యో, హరహర శూలపాణి
హరిహయపూజిత తురంగమ మాళిరత్న ని, గ్రజనుత
మూలబ్రహ్మ దనుజాంతక శాంభవిచిత్తచోర
శ్రీపురహర కాళహస్తి త్రిపురాంతక... 8

చ. కలఁ గని మేలుకొన్నగతి గాఁడవమాయప్రపంచ
కంబులోఁ, గలిసి సమస్తభాగ్యములు గల్గిన నేమి
ఫలంబు సంపదల్, నిలువవు దేహమోహములు
నీరుమలంబులు మట్టుగుంటలో, మొలచిన నీరు
బుగ్గ యిది మోసముజేయును నమ్మరాదు ని, శ్చ
లముగ కాళహస్తి నిటలాక్షుఁడ... 9

ఉ. కాశిపురీశగర్భనవఖండధరిత్రిపతిత్వ మబ్బినా,
యాశకు మట్టు లేదు కనకాద్రిసమానధనంబు
గల్గినన్, లేశము వెంట రాదు మది కింపుగఁ
జేసిన పుణ్యపాపముల్, ద్రోసినఁ బోదు నీకరుణ
తోయజము ల్వీక్షించినంతటన్, బాసును కాళ
హస్తి కలికంఠుఁడ... 10

ఉ. నిల్వవు యొట్టికాయములు నిల్వవు గోవులు

మాయసంపద, ల్నిల్వవు భోగ భాగ్యములు
నిల్వవు సొమ్ములు నిండ్లు మేడలుక్, నిల్వవు
ఊహపోషణలు నిల్వవు కష్టసుఖాలు నంశలుక్,
నిల్వవు మోహపాశములు నిల్వవు వాంఛలు
పాఁడి పంటలుక్, నిల్వవు కాళహస్తినిటలాక్షుఁడ.

ఉ. తావక పుత్ర దారతలిదండ్రులు నన్నలు తమ్ములు
నైలుల్, బావలు చుట్టము ల్సఖులు బంధువు
లెవ్వరు వెంటరారు యీ, జీవము కాస్త పోతె
మఱిచేరరు దగ్గఱ నెంతప్రాణసం, జీవప్రియాప్తు
లైన హరిషించరు శీఘ్రము పట్టుమందు రో,
దేవుఁడ కాళహస్తి జగదీశ్వర... 12

ఉ. ప్రాణికి బొంది కేమి ప్రతిబాధ్యత యెప్పుడో
యేతుణాననో, ప్రాణము భంగపెట్టి సుతపత్ని
పితామహు దుఃఖపెట్టి నా, ప్రాణము తల్లడిస్తు
తనబాటనె యెక్కడ నేస్థళాననో, ప్రాణము
వెళ్లిపోతె తనబాధ్యత లంతటఁ దీఱిపోవు నా,
ప్రాణికి కాళహస్తి పరమాత్ముఁడ... 13

ఉ. ప్రాణము లుండఁగానె నినుఁ బ్రార్థనచేసి నటిం
చ రాదు నీ, ప్రాణము లెంత మట్టుకు నిబంధన
యున్నదొ యంతమట్టుకే, ప్రాణము నిల్వ దాక
డను బాధ్యత దీఱితె దాని కేల నీ, ప్రాణము

లేనిబొంది నినుఁ బ్రార్థనజేసున మళ్లి వచ్చునా,
ప్రాణము కాళహస్తి పరమాత్ముఁడ... 14

ఉ. ప్రాణము బొందిలోనిలిచి పాపము పుణ్యము
రెండు జేసి యా, ప్రాణము లేచిపోయి యమ
బాధలఁజెందితె బొందిపోయి యీ, ప్రాణిసహా
యమతా నవల బంధబుణాదులు దీఱునంతె యా,
ప్రాణము లేచి రాదు ఉపకారమె యొక్కటి
వచ్చుఁ దోడుగాఁ, బ్రాణికిఁ గాళహస్తి పర
మాత్ముఁడ... 15

ఉ. ఎట్టిఘటంబు లుంచినది యెందుకు నెక్కడ నేస్థ
లానవో, పుట్టినచోటనో బ్రతుకఁబోయినచోట
నో యున్నచోటనో, గుట్టనొ త్రోవనో గుహనో
గుంటనొ చావు నిజంబు బొందికిన్, గట్టిగ కాళ
హస్తి గణనాయక... 16

ఉ పుట్టుక యేడనో సకలభూములఁ ద్రొక్కి చరిం
చు టేడనో, పట్టణ మేడనో యుదకపానము
యేడనొ మట్టి యేడనో, గిట్టడ మేడనో మఱి
సుఖించుట యేడనొ యుండు టేడనో, గట్టిగ
నీ వెఱుంగుదువుగాకయితర్లకుఁజెంది చిక్కునా,
పట్టివి కాళహస్తిపతి రుద్రుఁడ... 17

ఉ. ఎన్ని మహాస్థలంబు లని యెక్కడ చూడను చూ
తునే భవ, ధ్యానము సేయ కెన్నఁటికి దైవముఁ

నెక్కడ తాను వేదసం, పన్నగుణాఢ్యుఁడై
తనతపస్సు ఫలించితె ఉన్నచోటనే, యున్నది
మోహనామృతము ఊఱికెభూమిఁ జరింపఁగానె
యే, మున్నది కాళహస్తి మునివందిత... 18
ఉ. పేరుకు నన్ని యాత్రలు ఫలించెననంగను పుణ్యుఁ
డాయెనా, కారము మానెనా సకలకర్మనివారణ
సిద్ధుఁ డాయెనా, ఊఱకె పోయి రావడము
ఒక్కటె యెందుసమస్తయాత్రలుఁన్, దీఱిన దీఱి
కున్న గురుతీర్థప్రసాదధురీణుఁ డాయెనా, శూ
రుఁడ కాళహస్తి శివశోభన... 19
ఉ. ఇత్తడి హేమమానె యడె యెన్నిపుటంబులు
వేసి చూచినన్, ఇత్తడియిత్తడేను నిధి యెక్కు
వసొమ్ముకు శక్తిచేటు నా, యిత్తడి పైఁడియౌనె
యిది యన్యమెఱుంగక రిత్తవేల్పులన్, సత్తుగఁ
బూజచేసినను సద్గురుపాదము నమ్మకుండినా,
ఉత్తది కాళహస్తి వృషభేశ్వర... 20
ఉ. జీవుఁడు జీవుఁ డంచును భజించిన నాత్మకు నాత్మ
దేవుఁడే, జీవుఁడు జీవుఁడే గురుఁడు జీవుఁడు
దేవుఁడు నీవదేవ నీ, త్రోవను నీవు పోతె పెడ
త్రోవకు బోందికి యాత్ర గల్గు ని, ర్జివి ఘుటంబు
శీఘ్రముగఁ జేరువగాఁ బడి రుద్రభూమికిన్,
జీవము కాళహస్తి గిరిజాపతి... 21

ఉ. జీవుఁడు వచ్చిపోవుక్రియ చిక్కఁగ నీయక చ
చ్చి పుట్ట నీ, లాగున నిట్టిజన్మములు లక్షలు
కోట్లన విందు నందు నా, దేవుఁడ యేమిసార్థ
కము మానవమందున నిన్ను నమ్మినన్, కేవల
మున్ను మోక్షపురి కెత్తుకపోయి తరింపఁజేతు
వో, ధీరుఁడ కాళహస్తి జగదీశ్వర... 22

ఉ. ఏమిఘటంబు ఏమిబ్రతు కేమిశరీరము ఏమిదేహ
మున్, ఏమిసుఖంబు ఏమి యిది యెన్నఁటికైన
నను చావు సిద్ధ మా, భూమిని ఇట్టిజన్మములు
పుట్టిన గిట్టిన మోక్ష మేమి నా, స్వామికథాసు
ధామృతరసజ్ఞతఁ జెందిన ముక్తి గల్గు నే, దీనుఁ
డ కాళహస్తి జగదీశ్వర... 23

ఉ. ఎక్కడి చుట్టపక్కములు నెక్కడిపుత్రులు తల్లి
దండ్రులున్, ఎక్కడిసంతపట్టునది యెక్కడనైన
ఫలించి యుండెనా, ఎక్కడ దేశదేశములు నం
డజము ల్జత ప్రొద్దుగ్రుంకితే, ఎక్కడిపక్షు లక్క
డనె యెవ్వరిబాటలు వారివారికే, నిక్కము
కాళహస్తి నిటలాక్షుఁడ... 24

చ. పులివలె యీఘటంబు పడిపోయినపిమ్మట గాలి
గాలిలో, పలను ఋణానుబంధప్రతిబాధ్యత
నున్నకళేబరంబులో, నిలుచునటన్న స్వగృహ
ము నీడను బాసితె ఆఁకటింటిలో, నిలిచినహంస

కైన కని నీవు యెఱుంగనిమాయయున్నదా,
వెలుపల కాళహస్తి యతివందిత... 25

చ. మనుజులలోని గర్భకసుమాలవు డొక్కలయం
దు మళ్లి హా, ననుఁ బడఁ ద్రోయవద్దు యొక
నాఁటికినైన మహాత్మ యీవున, గ్జనవము చాలు
సద్గతికిఁ జేర్చర యీశ్వర యేదివేళ నే, నిను
నెడఁబాయకుందు ధరణీశ్వర యంచును మ్రొ
క్కుచుంటి నా, మనసున కాళహస్తి మహా
రుద్రుఁడ... 26

ఉ. ముట్టునఁ బుట్టి రక్తమలమూత్రములందున దో
షకారినై, పుట్టిన యెన్నిజన్మములు భూమిని
మళ్లి యనేకచోట్ల నే, బుట్టితె నేమి కద్దు నర
పుట్టుక నాకిఁక వద్దు నన్ను నీ, పట్టున నిల్పి
మోక్షక్రియ మార్గము జూపి తరింపనీయరా,
గట్టిగ కాళహస్తి గణనాయక... 27

చ. పిడికిట పుష్యరాగమణిఁ బెట్టుక వ్యర్థులు రాళ్ల
కోసమై, యడవిఁ జరింప నేల మీము నాత్మ
నెఱుంగక సంతజోగులై, పుడమి చరింప నేల
శివపూజక్రమంబులు మాన నేల నా, కడపట
పోర్ల నేల నుదకంబులు లేక నశించనేల యా,
గడములు కాళహస్తి యజవందిత... 28

ఉ. కాశికిఁ బోవ నేల నుదకంబులు మోసుక రాన

దేల నా, కాశి మహాప్రవాహజలకాలువలై ప్రవ
హించుతోయ మా, కాశిజలంబు గాదె శివకాశి
భవుండవు నీవెకావె యా, కాశికిఁ బోవ నా సక
లక్షజనముల్ బెడఁబాసి పోనె భూ, తేశుఁడ
కాళహస్తి భవనేశ్వర... 29

ఉ. బట్టలు పిండి కట్టుకొని భక్తిగ సంధ్యల నెంత
వార్చినన్, బట్టెఁడు చేతిలోన నొకభక్తుని కైన
పతితభిక్షముల్, పెట్టక ముక్తి లేదు మును పేమి
యునైనను పెట్టి పుట్టితే, పుట్టికి నూరుపుట్లు
శివపూజలు నూటికి కోటి వేలు నీ, పట్టము కా
ళహస్తి భవనేశ్వర... 30

చ. తెలివిగనున్నవాఁడె యుపదేశముఁబొంది శివా
శివా యనుచున్, పలుకులు సంగ్రహించుకొని భావ
మునందున ముక్తికాంతతోఁ, గలసి సుఖింపలేక
నరకంబునఁ బాపుకశ్మలంబులో, బలిమిగ దూ
ఱిపోయి యముబాధల కోపిరి కష్టజీవులై, సల
లితకాళహస్తి బుధశంకర... 31

ఉ. హా పరమాత్మ యంచు చతురక్షరిప్రాణప్రతిష్ఠ
మంత్రని, క్షేమము మాకు కావలయుఁ గేవల
మున్న సదాశివాయనే, యాపదబాంధవుండ
త్రిపురాంతక రుద్రునినామకీర్తనల్, పాపవిమో

చనంబు లని ప్రార్థనజేసెద పాదపద్మముల్, జూ
పుమి కాళహస్తి సురసేవిత... 32

ఉ. కాయఁగ రావణాసురునికన్న ధనాఢ్యులు లేరు
భూమిలో, మాయలయందు సర్వఘనమంత్ర
ములందును ధైర్యమందునుఁ, బ్రాయమునందు
నుఁ బలపరాక్రమమందును భక్తియందునుఁ,
గాయము నందు గా తుదకు కాలము జెల్లిన
యంతనే హతుం, డాయెను కాళహస్తి యమ
రార్చిత... 33

ఉ. నేమము బట్టి రావణుఁడు నిత్యము భోజనకాల
మందు హా, కోమలి సన్నుతాంఘ్రి నవకోటికి
నర్థుల పూజజేసి ర, త్నామణి యేమి మోక్షసిరి
సంపదనొంది తరించు పైఁగ శ్రీ, రాములచేతఁ
జచ్చె త్రిపురాంతక చూడుమి భక్తి లేకనా?
భూమిని కాళహస్తి భువనేశ్వర... 34

చ. జలధర లోకరక్షకుఁడు సర్వము రుద్రమయం
జగత్తుగాఁ, బలికిన వేదశాస్త్రములు బాగఁ జె
లంగె మదాంధులై దురా, త్ములు పతనంబుచేత
శివదూషణ చేసి యనేకయేండ్లు బా, ధలఁబడి
నోరు పుచ్చి సిరి దప్పి యఘోరపుదుఃఖజీవులై,
నిలచిరి కాళహస్తి నిటలాక్షుఁడ... 35

చ. జలధర నీవు మాకు సిరిసంపద లిచ్చిన మేలు

వార్తగా, కలగని మేలుఁ కొన్న యటు గాక
మహేశ్వర యేదివేళ నీ, కొలువున నుండి య
న్యులను గోరి వచింపను నోరురాదయా, వలిత
ఫణీంద్రనాదినిటలాక్ష సదాశివ శంభుమూర్తి కే,
వలమును కాళహస్తికళకంఠుఁడ... 36

ఉ. హీనులు ఎన్నివిద్యలు గ్రహించిన యప్పటిపొట్ట
కూటికే, కాని తరింపు గాదె! యధికారమునం
దును ముక్తి యున్నదే, వీనికి ముక్తికాంతస్థల
మెక్కడిదో యుని కేడనో మహా, జ్ఞానచరా
చరంబులు మహాత్ముఁడ నిన్నది చాల నెప్పుడున్,
గానరు కాళహస్తికళకంఠుఁడ... 37

ఉ. హీనవుజాతిదుర్గుణుని కెన్నివిధంబుల బోధ చేసి
నన్, వానియసద్గుణంబులు నివారణ మొందునె
భోగి వాసుకీ, కూనకు పాలు తేనె దధి గుజ్జు
రసంబుల, నెంతబోసినన్, దానివిషంబు బోనె
మృతితప్పునె క్రూరమమానునే కనన్, మానరు
కాళహస్తిబుధమాన్యుఁడ... 38

ఉ. నిండు సమస్తలోకముల నీలసుకంధర రుద్రమూ
ర్తికిన్, రెండవసాటి వేల్పు లేక లే రని వాఁ
కిట ఘంట గట్టి వే, దండము నెక్కి యంతటను
దంధణదంధణ భేరి వేసి బ్ర, హ్మాండము దండ

నిండుకొని యద్భుతమైన మహాస్వరూపుఁడై,
యుండవె కాళహస్తిత్రిదశోన్నత... 39

చ. విపులరథంబు హేమగిరి విల్లు నుపేంద్రుఁడు
గాండ మర్కుఁబు, శుపతులు బండికండ్లు విధి
సారథి శేషుఁడు నారి వేదముల్, నృపుఁడుగుణా
లు జేసికొని నృత్యము ద్రొక్కుచుతోలినేర్పుగా,
త్రిపురసురారిఁ గూల్చితివి ధీరత నెవ్వరు నీకు
మించిరో, కృపగల కాళహస్తి గనకేశుఁడ...

చ. నరసురవంద్యుఁ డీశ్వరుఁడు నాయకుఁ డొక్కఁడె
గాని వేఱెతగి, పరము నెఱుంగ మంధకవిపక్షు
యటంచు సహస్రశీరుషా, పురుష యటంచు
దేవతలు పూజ యొనర్చి తరించినారు నా, తరమె
భవత్స్వరూపములత్రాణ యెఱింగి నుతింప నాత్మ
ను, స్థిరముగ కాళహస్తిసురసేవిత... 41

ఉ. ఒక్కఁడెలోకరక్షకుఁడు ఒక్కఁడె దైవము ఎం
దుఁజూచినన్, మిక్కుట మైనరూపములు మింటికి
మంటికి సూత్రధారుఁడై, తక్కి సమస్తలోక
ములఁ దాండవ మాడుచున్నవాఁడు తా,
నొక్కఁడెగాక యీశ్వరుఁడు ఒక్కనిమించి యి
తరపరుండు ఇం, కెక్కడ కాళహస్తి గిరిజేశ్వర.

ఉ. తత్తర నన్ను గన్నతలిదండ్రులు ఎత్తుక ముద్దులాడి
నీ, పొత్తున డించి యీశ్వరుఁడు పోషణజేయు

నటంచు గట్టిగా, దత్తము జేసినారు గురుదైవ
ము నిద్దఱు నాకు నీవె సా, త్మాత్మనిజస్వరూప
మును కన్నులంజూపుము కాంక్షదీర నన్, రక్షక
కాళహస్తిబుధరంజక... 43

చ. కొడుకులు లేకలేక యొకకోకిలవాణి సుపుత్రు
మాఱుగా, సుతుతనుదెచ్చి పెంచుకొని యుగ్రుని
పేరిటఁ బిల్చి రారయో, కొడుకని ముద్దులాడఁ
గను గొమ్మకు నప్పుడు గర్భచిహ్నాలై, కడుపు
ఫలించె సంపదలు కన్నులఁ జూపె సమస్తకర్మ
ముల్, విడిచెను కాళహస్తివృషభేశ్వర... 44

చ. స్థిరముగ నీదుదర్శనము జేసిననాఁడె యనేకపాప
ముల్, పరిహరమాయె కర్మములుపాఱఁదొలంగె
దరిద్రదుఃఖముల్, దరికొని కాలసాగె రజతా
ద్రికనుంగొనఁ ద్రోవ జిక్కె యో, పరమశివుండ
మోక్షమనుపర్వతమెక్కితినయ్య యో హరా,
హరహర కాళహస్తిహరివందిత... 45

చ. పొదలెడినాదరిద్రములు పోయెను మిమ్ములఁ జూ
డఁగా నహో, కుదిరెను మామనస్సు వృషఘో
టక భీష్మభవాంధకారముల్, వదలెను నేఁటి
తోను మనవాంఛను వచ్చిన కాలకింకరుల్, ఒడి
గిరి మూలమూల నిఁక నూఱక శంభునినామ
కీర్తనల్, చదివెద కాళహస్తిత్రిపురాంతక...46

చ. కమలపుబాళికిన్ హరికి గట్టిగ స్నేహ మటంచు
నందు రా, కమలము లేడనైన నుదకంబులు లేని
స్థలంబునందునా, కమలసఖో గ్రతిగ్మకర కాంతు
లకు స్మతి తాళరాదె యా, కమలము వాడిపోక
నుదకంబులు బాసిన చావదా భవ, త్కమలము
కాళహస్తికళికంఠుఁడ... 47

ఉ. ముప్పునఁ గాలకింకరులు ముంగిట జేరుక కాల
పాశముల్, తెప్పున గట్టి ప్రాణములు తీసెడు
వేళల మాయచీఁకటిన్, గప్పిననాఁడు మీస్మరణ
కల్గునో కల్గదో యందు కిప్పుడే, తప్పక చేతు
మీస్మరణ త్ర్యంబక నేను తరించుకోసమై,
యప్పని కాళహస్తినిటలాక్షుఁడ... 48

చ. నెరయ దరిద్రదోషమున నిత్యము జానెఁడుపొట్ట
కోసమై, నరుల నుతించి మానుషము దప్పి య
సత్యము లాడలేక నీ, మఱుఁగునఁ జేరి రిక్త
లము మమ్మును బ్రోవు మటంచు మ్రొక్కినన్,
గఱుఁగదు నీమనంబు శితికంధర యింతపరాకదేల
రా, యెఱిఁగియు కాళహస్తివృషభేశ్వర... 49

ఉ. నెత్తిన గంగ యుండ శిఖనేత్రమునం దనిలుండు
నుండ నీ, యొత్తున ధాన్యముండ మఱియొత్తుగఁ
జేతను పాత్రయుండ నీ, పొత్తునఁగూడువండు
కొనిచోద్యముగా భుజియింపరాదె యీ, పిత్త

మదేమి జోగివలె భిక్షకుఁ బోవఁగ నేమి వట్టిదే,
దిట్టవు కాళహస్తినుత దివ్యకృతి... 50

ఉ. తాండవలింగ నీమతి వితండము లేమొ యనాథ
లోభిపా, షండుల కీవు భాగ్యయుత సంపద
లిత్తువు సత్యసద్గుణో, ద్దండనిధానమంత్రజప
తత్త్వప్రసంగతపఃప్రభూతస, త్పండితు లైనవా
రికి విపత్తుల నిత్తు వదేమి వారి కా, దండన కాళ
హస్తిపురధారణ... 51

ఉ. బారుగ నాటలాడి శివభక్తులతో సరిమైనవీను
శ్రీం, గారము లేల బాహువనకాంతలు నేల భవా
ని యేల భా, గీరథి యేల సర్వభుజకీర్తులు నేల
ధరించుకొన్న దే, వేరులయొక్కముద్దుమురి
పెంబుల నెవ్వరు జూడనయ్య మీ, వారిలో
కాళహస్తిసురవందిత... 52

ఉ. పన్నగభూష నీవు చెయి బట్టిన చాపము పైఁడి
కొండ నీ, వున్నది వెండికొండ తలనున్నది యంత
హిరణ్యనీరు నీ, కన్న ధనాఢ్యు లేరి జగమందున
యేవగ నెంచిచూచినఁగ, దిన్నగ భిక్షమెత్తుకొన
దీనుఁడవా దరిలేనివాఁడవా, యెన్నఁగఁ గాళ
హస్తివృషభేశ్వర... 53

ఉ. ప్రేమతో నీవు గన్నయొకబిడ్డఁడు గుజ్జయి పూటి
కేడ్వెనా, వామప్రియాత్మజుం డన వివాహము

లేక తపించుచుండ నీ, ధూమసుతుండు పైకి
నొకదుప్పటి యిమ్మని యంగలార్చె నీ, కేమిప
రాకొ పుత్త్రులకు నివ్వనివాఁడవు మాకు నిత్తువే,
భూమిని కాళహస్తిఫణిభూషణ... 54

ఉ. భీమ మహేశ్వరా పిలువ పేరును నీవె ధరించు
కొందు నీ, భామకు రాగిసొమ్ముల నపారముగా
ధరియించినావు చి, న్నామెకు జీరె యివ్వక
ననాథనుగా నొగిఁ జేసినావు నీ, కేమి దరిద్ర
మొందె యపకీర్తి యొలుంగక చేసి యట్టు లీ,
భూమిని కాళహస్తిసురపూజిత... 55

చ. కరివరదాంఘ్రిజా నగహితాత్మజ దారువనాంగ
నామణీ, తరుణులఁ బాసి యుగ్రజపతర్పణహో
మము నిల్పి ప్రోదినా, హార్యము!మించి యీడి
గెవధూమణితోఁ జని కల్లుకుండలోఁ, జొరఁబడి
యూపిరాడక యుసూ రని నీవె తపించి తంత
గా, విరహామటయ్య కంచిపృథివీశ్వర... 56

ఉ. పండితసన్నుతాంఘ్రి యొకభక్తుఁడు పుత్త్రినిఁ
జంపి కూరగా, వండి భుజింపఁజేసె మఱి యొక్క
మహాత్ముఁడు నీకుభృత్యుఁడై, యుండికళత్రమిచ్చె
ననువారఁగ జూచి మఱొక్క భక్తుఁడుగ్, మెం
డుగ దాల్లు రువ్వె పరమేశ్వర భక్తులజాడ యెం
తయు, ద్దండమెు కాళహస్తి యతివందిత... 57

ఉ. భాసురపంచవక్త్రి యొకభక్తుఁడు యెంగిలిపండ్లు
గిన్నెలోఁ, దీసుకవచ్చి పెట్టినను దిగ్గున లేచి భు
జించి మెచ్చికై, లాసము నిచ్చినావు కటకంటఁ
డ నీభ్రమ యేమిచెప్ప నో, వాసవపూజితాంఘ్రి
మునివందిత మమ్ములఁ బ్రోవవయ్య నీ, దాసుఁడ
కాళహస్తి నిటలాక్షుఁడ... 58

ఉ. మానకబోయఁడెన్నఁడుసమస్తమృగంబులఁ జంపి
దొన్నెతో, మాంసము దెచ్చిపెట్టి తినుమంటె
భుజిస్తివి ఎగ్గులేక నీ, తాపమదేమొ నీ వీఁకను
దగ్గఱ రాకు మటంచు పార్వతీ, హింసల నిన్ను
బెట్టితె సహిస్తివి యప్పుడు శాంతమూర్తి వై,
పురహర కాళహస్తిత్రిపురాంతక... 59

చ.అతులితకాలకూటవిష మప్పుడు ముప్పదిమూఁడు
కోటిదే, వతలు ననేకబాధ పడి వచ్చి భయం
బున నోహా పార్వతీపతి యని నీవు దిక్కు యని
పశులువోలెను తల్లడించుచుఁ, గతి చెడి వస్తె
యందఱిని గాచి విషంబు హరించినావు స, మ్మత
ముగ కాళహస్తి సురవందిత... 60

చ. గరళముమ్రింగికంఠమునఁగప్పి హరించి జయించి
మాయఁగా, సురతనునీవుమూర్ఛగొనిస్రుక్కను
ఆపదమూఁడుజాములుఁ, సురమునిభూతసిద్ధయ
తిసూర్యసుధాంశుఁడుపేంద్రయింద్రగం, ధరువు

లు భక్తిచేత తమదాపున జేరుక సేవజేయుచుండ్,
తిరిగిరి కాళహస్తి త్రిపురాంతక... 61

చ. అరమర లేక నేను శివరాత్రిమహోత్సవకాల
మందు జా, గరణము జేసి గొప్పఁగ నఖండము
బెట్టుక మేలుకొంటి హా, మరి పదుమూఁడుజా
ములును మానుల మంచును నిద్రహారము,
ల్మఱచి తదేకధ్యానమున మర్వక మిమ్ము భజింపఁ
జేయు మీా, తిరుగిరి కాళహస్తి త్రిపురాంతక...

ఉ. దుర్గుణయాగశిక్ష సురధూర్జటి దుందుభిదుందుభీ
సుతా, భర్గ భవాభవాంతక ప్రభాకర వర్ణ య
పర్ణ పార్వతీ, దుర్గమృడానిచండిక వధూమణి
మానస పద్మబంభరా, భార్గవశిష్యవర్గ సురవం
దిత... 63

ఉ. వాదుకుబోకమాకు భగవంతుఁడెదిక్కుగదా య
టంచుమీా, పాదము నమ్ముకొన్న శివభక్తుల కేమి
వ్రతంబు లంచు నే, కాదశులంచు నోరువడి గ
ట్టుక యుండి నశించనేల యీా, బాధ లవేల వట్టి
యుదకంబులు పిండి భుజింపనేల నా, వేదన కా
ళహస్తినిటలాక్షుఁడ... 64

ఉ. నీవె సమస్తరూప ధరణీశ్వరమండలజ్యోతిరూప
ముణ్, నీవె జగద్గురు ప్రముఖ నిత్యమహోత్సవ
శక్తిరూపముణ్, నీవె పరంపరాత్పరిముఖ నిగ్ర

హావిగ్రహామంత్రరూపముగా, నీవె జయంజయా
సుగుణ నిర్గవిచారమహాస్వరూపముగా, నీవెగ
కాళహస్తినిటలాక్షుఁడ... 65

ఉ. నంది తురంగ సుందరపినాకప్రియాంబక స్పష్ట
సారథీ, నందసుతాగ్ని భక్తశరణాగతపోష నమ
శ్శివాయ యో, సుందరమూర్తి ఖండపరశూ ర
జతాద్రిపతీ ధనంజయా, వందిత నాగభూషణ
భవానికళత్ర సుభక్తిసంగమా, నందము కాళ
హస్తియజవందిత... 66

ఉ. దేవ మహానుభావ జగదీశ్వర ధూర్జటి యీశ్వ
రా మహా, దేవ హరా మృడానిజప దేవత భర్గఫ
ణీంద్రహార హా, రావళి నీలలోహిత పురాజిత
బ్రహ్మకపాలహస్త యో, పావనమూర్తి సద్గురుఁ
డ పాలిత మౌనిసురేంద్ర మోక్షబ్రృం, దావన
కాళహస్తిభువనేశ్వర... 67

ఉ. అంగజవైరి భక్తహృదయాంబుజభృంగ కురంగ
పాణి శుభ్రాంగ శుభాంగ లింగ భవభంగ
ప్రసంగదయాతరంగ మా, తంగభుజంగపుంగ
వసితాంగలతాంగవముక్తికామభ, స్మాంగ విభూ
షితాంగ వృషసంగ కృపాతిమిరాంగ భంగస,
ర్వాంగమ కాళహస్తివృషభేశ్వర...

ఉ. భూతపతీ కపాలభృతు భావృతవక్షసరోరుహాం

ఘ్రిసం, భూతనుతాఙ్ఘ్రి కేశ శివపూజమహా
త్మ్యము భక్తవత్సలా, మాతపితాసహోదరులు
మాకిఁక నెవ్వరు మీకు మించ నో, శ్వేతకళత్ర
పూర్ణశశిశేఖర యిక్కడ మాకు నీవె సం,భూ
తము కాళహస్తివృషభేశ్వర... 69

చ. పరశివ యాదిబ్రహ్మ వృషభధ్వజ మద్గురు షణ్ము
ఖాపితా, సురగురువ్యోమకేశ వరసుందర యీ
శ్వర యప్రమేయ యో, కరివరదానుతాంఘ్రి
శితికంఠ గిరీశ మహేశ్వరా జరా, సురహర
ఖడ్గపాణి జయశూలి భవాని శివా పితామహా,
పురహర కాళహస్తిత్రిపురాంతక... 70

చ. పరమరహస్యమంత్ర క్రియభాసుర పక్వఫలా
మృతామృతా, ధర రుచిగొన్న భక్తగణదక్ష
మహాత్ములపాదధూళి నా, శిరమునఁ జేరి యెన్న
టికి సిద్ధుల మాదుమొగాక నేను నీ, మఱుఁ
గునఁ జేరినాను అభిమానము నుంచి తెరింపఁజే
యవే, గుఱుతుగ కాళహస్తిగిరిజాధిప... 71

ఉ. మాతృపితానుతాంఘ్రి శివమంత్రము నోట ప
ఠించకున్నయా, నోరు వృథానిరర్థకము నోరనరా
దది పాడుబొంద ఓం, కారమహత్త్వభక్త సిరి
కాంచన బ్రహ్మకపాలహస్త ఓం, కారవిభూతి

దాయక సుకంధర గంధశరీరదేహకం, తీరవ
కాళహస్తి కళికంఠుఁడ... 72

ఉ. మానవజన్మమెత్తిశివమంత్రలసద్గతిముక్తి సత్క్రి
యా, హీనుఁడు ఎన్నివిద్యలు గ్రహించిన నేమి
ఫలంబు ఈశ్వర, ధ్యానము చేసి మోక్షమును
గన్గొన కెప్పుడు సంచరించు నే, మానవుఁడైనఁ
గాని శివమందిరమందు నటించనేర్చు నా,మా
నవ కాళహస్తిమహరుద్రుఁడ... 73

ఉ. వాసవపూజితాంఘ్రిమునివందిత దేవ పరాకు
ఈశ్వరా,భాసుర కృద్విహాసవిరుపాక్ష మృగాంక
మృగాంకశోభితా, వాసుకి యాదిభక్తగణవ
త్సల చారుత్రిమూర్తి మూలసిం, హాసన
జ్యోతిరూప పరమాంస విరాడ్గురుదక్షిణాశకై,
లాసము కాళహస్తికళికంఠుఁడ... 74

చ. నెఱి నిను నమ్మి కొల్చునరు నేత్రసరోరుహపూ
జితాంఘ్రి నే, నిరతము మంత్రపుష్పములనేఁ
జేటనుఁపట నిన్ను చిత్తుగా, గుఱుతుగఁ బూజ
చేసి యమద్వారము గట్టిగఁ బాడు జేతుగా,బిరు
దుశరాయుజూడు వృషభేశ్వర భూరిజటాకలాప
యోపురహార కాళహస్తిత్రిపురాంతక... 75

చ. పురహార తొల్లి విష్ణువును చూడవె నేత్రసరో
రుహాంబుతో, మురియుచుపూజచేసిమఁది మోక్ష

ములందితరించె నిప్పుడుఁ, మఱిమఱి నోరుక్రొవ్వి
శివమంత్రము నోట పఠించకున్న యీ, నరులకు
ఏమొ కాని వరనందన సత్కళ కాంతిలేక నే, జర
గిరి కాళహస్తిజగదీశ్వర... 76

ఉ. రక్తకళత్ర యీశ్వరుఁడు రాజితనామ గిరీశ
వైభవా, భక్తులు తొల్లి యిక్కడ తరించెద
మంచును వచ్చి యాత్మలో, రక్తము చేతనిన్నుఁ
గనినప్పుడె సుస్థిరమూలజీవులై, భక్తి ఫలించె
నింద్రునియుపాస్తిబలంబున ధన్యులైరి నీ,భక్త
లుకాళహస్తిభువనేశ్వర... 77

ఉ. నీరజటాకలాప పరమేశ్వర నిన్ను నుతింప దేవ
బృం,దారకులైనఁ జాలరు యథాస్థితిగా నినుఁ
గాంచి నిన్నుఁగై, వారము జేసి సద్గురుఁడ వర్ణనే
యను నాతరంబె యో, మేరువశార్ఙ్గపాణి పర
మేశ్వర పూరితధర్మసత్య సంకారణ కాళహస్తి
పరమేశ్వర... 78

చ. శరణని నిన్ను వేఁడితిని చక్కనితండ్రి పతీతపా
వనా, బిరుదులు గట్టినావు యట పేరు వహించి
తరింపఁజేసి నా,పరమసుఖంబు భక్తులకు పాపట
బొట్టు కిరీటరత్న మిా, వురము సమస్తజీవు
లకుఁ బుణ్యము లిత్తువటంచు వస్తి మిా, మఱుఁ
గుకు కాళహస్తిమహారుద్రుఁడ... 79

ఉ. ధాత్రి సమస్తభక్తులు కృతార్థులు నైనమహా
స్థలంబు నీ, క్షేత్రమహాత్వ్య మేమి యని
చెప్పుదు మోక్షనదీగయాకురు, క్షేత్రప్రయాగ
దీపఋషిసిద్ధులు పుట్టినజన్మభూమి యీ, క్షే
త్రము దివ్యక్షేత్రమనఁ జాలఁ బ్రసిద్ధము నమ్మి
యీమహా, క్షేత్రముకాళహస్తిశిలికంఠుఁడ...

ఉ. గోత్రకళత్రమిత్ర మదగోర్ధ్వజగాత్ర శరీరదా
నగో, త్పాత్ర ప్రతిష్ఠప్రాణపరిపాలకసద్గుణ దేవ
రత్న గా, యత్రినుతాంఘ్రిభక్తులకు ఏమి
ప్రధానము కేవలం శివ, స్తోత్రము జీవనౌష
ధము జిహ్వాకు కర్మవిమోచనంబు ఈ, క్షేత్రము
కాళహస్తి శశిశేఖర... 81

ఉ. హా సుర హాగజాసురుని హామిక నిల్వ ధరించలేక
హా, నీసరిసాటిదేవతలు నిన్ను భజించుచు వచ్చి
మూఁతిపై, మీసము లేదు మాకుఁ బరమేశ్వర
మమ్ములఁ బ్రోవవయ్య మీ, దాసుల మంచు
మ్రొక్కినఁ బ్రతాపము చాలును మాకు శ్రీగిరీ,
వాసుఁడ కాళహస్తిమహారుద్రుఁడ... 82

చ. పరమసఖుండ భక్తసుకర వ్రజనుగ్రహజాగ్రతస్థ
ళా, ర్ద్రాలుకదు యింతకన్నను చతుర్దశలోకము
లెంచిచూడ నీ, కరుణకటాక్షవీక్షణము గట్టిగ
నుంచుమి నమ్మినాను నీ, చరణము సేవ భక్తులకు

సర్వము నీవె మహానుభావ శ్రీ, ధరనుత కాళ
హస్తిజగదీశ్వర... 83

ఉ మన్మథవైరి మాకు పరమామృతపానము సేయకు
న్న యా, జన్మమదేల సద్గురునిచెంతను జేరి త
దేకనిష్ఠతో, చిన్మయలింగ మంత్రము ప్రసిద్ధిగ
నోట పఠించితే పున, ర్జన్మము లేదు భక్తులకు
క్షేమము ఇంద్రునిసన్నిధానమే, జన్మము కాళ
హస్తిజగదీశ్వర... 84

చ. హరహర యిష్టలింగ సురహాస ముఖాబ్జ నమో
నమోపురం, దరనుతకాలకంధర కృతార్థులజే
యు మటంచు నాత్మలో, సిరి గలవామదేవుని
భజింపనిపాపుదుష్టులైన యీ, నరులను ఘో
రమైనయమదండనఁ బెట్టిరి చూడవయ్య యో,
పురహర కాళహస్తి త్రిపురాంతక... 85

చ. పుడమిని భక్తి గల్గి శివపూజ సుధామృతపూర్ణ
సద్బుధా, ముడివిడఁ గోసి లోపలను మూలవి
రాటునిమోక్షకన్యకా, కుడిభుజ మెక్కి తాం
డవము కుల్కుఁగ గాని యనేకపాపము, ల్విడు
దల గావు కర్మములు వీడవు ఎంతటివారికైన రు,
ద్రుఁడ వినుకాళహస్తి మహారుద్రుఁడ... 86

చ. ఎఱుఁగక చేసి పాపములు ఎంత తపించిన వ్యర్థ
బోవునా, వరయమధర్మరాజుపరిపాలన నాఁటికి

వచ్చు నీమహా, గరువమదాంధకారమునఁగానక
చేసినపుణ్యపాపముల్, తెలుముకవచ్చు వెంటఁ
బడి తప్పక యెక్కడఁ దాఁగియున్నవో, పుర
హార కాళహస్తిత్రిపురాంతక... 87

ఉ. ఇక్షుసుధాంఘ్రి యీశ్వరుఁడ యెన్నఁడు మిమ్ము
లఁజూడ మయ్య ప్ర, త్యక్షము జేసికోవలసి తె
ప్పున మానసపూజ చేత ఫా, లాక్షుఁడ ముక్తి
కాంత నుపలాలనజేసి సుఖించితే మహా, మోక్ష
ము గద్దు భక్తులకు మూలము నీవె మహానుభావ
శ్రీ, లక్షణ కాళహస్తి మహారుద్రుఁడ... 88

ఉ. నిండుదయాబ్ధి మోక్షజిత నిండుఘటాబ్ధిహిరణ్య
శైల కో, దండ ధరిత్రిదాత భవదద్భుతనిర్మల
యోగపూరితా, తాండవలింగ నాయెదుటఁ
దాండవనృత్తవినోదలీల ను, ద్దండము గుల్కఁ
జూడవలెదాత నుతాంఘ్రిముకుందబాంధవా,
మండిత కాళహస్తిమహారుద్రుఁడ... 89

చ. పురహార శంభుమూర్తి శివపూజమహత్త్వముఁ
జూచి యా, త్మలో, పరుషముచేత మాయగను
నంచెలు మువ్వలు నాడఁ జూచి యో, వరగురు
ధర్మభిక్షయని వచ్చి నిలంబడి తొల్లి యాత్మ
లో, సరళిగ మెచ్చి భక్తిగఁబ్రసన్నము నై దరిఁ

జేర్పరా విరా, ట్పురుషుఁడ కాళహస్తివృషభే
శ్వర... 90

ఉ. కాలము దప్పకుండ దశకంధరబంధురవందితత్రి
శూ, లాలను బూజచేసి నిటలాక్షుఁడ యేమి
భజింతునయ్యరో యా, మూలవిరాట్టు సద్గుణుఁడ
ముద్దులతండ్రి శశాంకమౌళి నా, పాలిటిలింగ
మూర్తి విరుపాక్షుఁడ దైత్యమదాపహార భూ,
పాలక కాళహస్తిమహరుద్రుఁడ... 91

ఉ. నిత్యము రుద్రమంత్రజపనిష్ఠఁ దపోబలమోక్షసి
ద్ధుఁడై, సత్త్వగుణాభిరామ నిను సన్నుతిఁజే
య ననేకకోట్ల బ్ర, హ్మహత్యలు పాఱిపోను మద
హాస్తముఖోద్భవ యేది వేళ నీ, సౌఖ్యము సర్వ
మోక్షసిరిసంపద లిచ్చును మాకు మందరా, కృ
త్యము కాళహస్తిమహరుద్రుఁడ... 92

ఉ. ఈశ్వర శంభుమూర్తి జగదీశ్వర కావవె యప్ర
మేయ కా, మేశ్వర సాంబమూర్తి పరమేశ్వర
శాంతదయాబ్ధి దేవ నం, దీశ్వర లింగమూర్తి ప
సుధేశ్వర భక్తసుధామయార్ధనా, రీశ్వర నన్నుఁ
బ్రోవు పరమాత్ముఁడ శంకరయప్రమేయనా, రీ
శ్వరకాళహస్తివృషభేశ్వర... 93

ఉ. నాయెడఁ బ్రేమ గల్గి శివధామసుధామృతమంత్ర
వేద పా, రాయణ మాకు భోజనము రాజితస

ద్గుణనిత్యసత్యమే, యాయువు గాన ధర్మములు
నక్షయమైనధనంబు మాకు నా,దాయము రుద్ర
మూర్తి భవదంఘ్రుల నమ్మితి భక్తజీవనో, పా
యము కాళహస్తిపరమాత్ముఁడ... 94

ఉ. మంత్రము మంత్ర మందురు సమస్తమునీంద్రు
లు సప్తకోటి యా, మంత్రము లెల్ల పామరు
లు మాయజపాలకుఁ జేయునట్టి దీ, తంత్రము
గాక భక్తులకుఁ దారక మాశివనామమంత్ర
మే, మంత్రము గాక యన్నియును మంత్రము
లంచు జపించ వచ్చునా, యంత్రము కాళహ
స్తియతివందిత... 95

ఉ. నిన్నుఁదలంతు నన్ను గరుణించు మటంచుఁ ద
లంచి యాత్మలో, నెన్నఁటికైన ప్రాప్తమున నీ
శ్వరరూపముఁ జూడఁ గల్గునో, కన్నులగాంతు
దీఱఁగఱకంఠుఁడ నామము శబ్దవాక్యముల్,
విన్న ఫలంబుగల్గునని వేదము లెప్పుడు నార్భటిం
చుచుఁ, ఉన్నవి కాళహస్తివృషభేశ్వర... 96

ఉ. మేలుగ నాదమూర్తి పరమేశ్వర నామసుధార
సంబు నా, నాలుకమీఁద నెన్నఁటికి నాట్యము
గల్గునో నాఁడు జన్మజ, న్మాల తరించుచుందు నని
మానసమందు నుతింతు భక్తవా, చాలక మైన

రుద్రుని ప్రసంగము నెప్పుడు నోట నూనితే,
చాలును కాళహస్తి సకలేశ్వర... 97

చ. క్షితినుతపద్మగంధమునిసిద్ధగణమ్ములు జన్మభూమి
దే, వతలకు స్వర్గలోకమున నంబుధి రాసులమీఁ
ది మేదినీ, పతులకు పార్శ్వవేది శివభక్తిమహా
త్ములనోరఁగల్గ నా, పతులకు గంద్రకత్రెర జపాం
తకృతార్థులజ్ఞానబోధ స, న్నుతులకు కాళహస్తి
పరమాత్ముఁడ... 98

చ. క్షమధర కౌస్తుభామణిసుగంధగజధ్వజపారిభద్ర
నా, గమునకు రక్షరేకు క్షమ కాంతి శిరోమణి
చుక్కబొట్టు వే, దములకుఁ బట్టుకొమ్మ రిపుదా
నవతస్కరరుద్రభూమి పా, పములకు హోమ
గుండము శుభస్కరపాత్రులకన్నపూర్ణత్రే, మ
ములకు కాళహస్తి పరమాత్ముఁడ... 99

ఉ. ప్రాణము నమ్మరాదు ఇఁక ప్రాపుగ నమ్మి ఘటంబు
లోన నీ, ప్రాణము లుండఁగానె నిను బ్రార్థనఁజేసి
నటింప రాదయా, ప్రాణ మనిత్య మంతరునప్రాణ
ము జూచిన బుద్ధి వెంటనే, ప్రాణము గానరాదు
ఉపకారము ఒక్కటి వచ్చు తోఁడుగా, ప్రాణికి
కాళహస్తి విరుపాక్షుఁడ... 100

ఉ. పాండుకళాధురీణుఁ డెడఁబాయక సర్వజగత్కి
రీటివై, డండ డడాండ డాండ డడడాండ య

టంచు నుతింతు నిన్ను నే, తాండవమూర్తి సర్వ
భవతారక బ్రహ్మపిపీలికాది బ్ర, హ్మాండమునిండ
నిండుకొని యద్భుతమైనమహాస్వరూపమై, యుం
డవె కాళహస్తి జగదీశ్వర... 101

ఉ. పండితపామరు ల్సకలపాపవిమోచనదండదండ
నో, ద్దండభవాండమండితపదాండనఖండలమండ
లాద్రికో, దండప్రచండపిండభవదండలఖండిత
కుందపాండురా, పాండవవీరరుద్రపరిమండితభా
ర్గవపాండవాగ్ని రు, ద్రాండజ కాళహస్తి మహా
రుద్రుఁడ... 102

ఉ. కుంభిని సర్వదేవతలు కోరిన నేమిఫలంబు వారి
కిఁక, శంభుఁడె తల్లిదండ్రి గురుశంభుఁడె దిక్కు
జగత్తు కెల్ల నా, శంభుఁడె రక్షకర్త యని సంత
తముఁ స్మరియింతునే జయ, స్తంభము వేసి
నాఁటెదను సాహసకార్యపరాక్రమక్రమో,
జ్జృంభణ కాళహస్తి శశిశేఖర... 103

ఉ. వారిధిఁ గట్టవచ్చు భగవంతునిఁ గన్నులఁ జూడ
వచ్చు వ్యా, పారము సేయవచ్చు బడబాగ్నిక
ణంబుల మ్రింగవచ్చు నా, తారము లెత్తవచ్చు
యమదండనహింసకుఁ దాళవచ్చు సం, సారము
నీఁదరాదు హరిసాక్షిగ నా కొకత్రోవఁ జూపవే,
ధారుణి కాళహస్తి ధరణీశ్వర... 104

చ. అమరగణార్చితా తమకు నాశ్రితులైనయనేక
భక్తులకా, శ్రమలెడఁబాపి ఘల్లున భృశంబుగ
గజ్జలమ్రోఁత బుట్టఁగా, భ్రమమున నందివాహన
ముపైన నిలంబడి భక్తులిండ్లనుకా, ధిమిధిమినా
ట్యమాడుచును దీనులఁబ్రోవవె మోక్షమిచ్చిసం,
భ్రమముగ కాళహస్తినిటలాక్షుఁడ... 105

ఉ. నే శరణన్నవాని కరుణింతువు చక్కఁగ మెచ్చి
యర్ధనా, రీశ్వర నిన్ను నిప్పు డెదిరించినవారిసమ
స్తలోకసం,కాశనపక్ష భీష్మసురగర్వ దృఢాంచి
తవజ్రదైత్యవ,జ్రాసిపితాపితామహులచాఁటునఁ
బోయిన సంహరించవా, చూచితె కాళహస్తి
శివసుందర... 106

ఉ. శంకలు దీర్చి భక్తుల నిజంబుగఁ బ్రోతువటంచుఁ
బల్కితే, బొంకకు మాడితప్పకు మబద్ధముఁ
లాడకుము క్తిలేని ని,శ్శంకపరీతఖండ హారమాగతె
మోహారి బాయకుండుటల్, జంకుదువా శివా
ర్చకుల చెంతకు దూతలఁ జేరనిత్తువా, శంకరఁ
కాళహస్తి నిటలాక్షుఁడ సాంబశివా మహ
ప్రభో.

పీ ఠి క.

ఈశతకమును జూలూరి లక్ష్మణకవి రచించెను. ఈయన మధ్వబ్రాహ్మణుఁడు. సుబ్బనార్యుఁడు శేష మలకుమారుఁడు. ఆంధ్రభాషకు నన్నయభట్టారకుని వలెఁ బ్రమాణుఁడగు అప్పయార్యుని మనుమఁడు. కవినిగూర్చిన చరిత్రాంశ మీశతకములోనిపద్యము అవలన నింతవఱకు మాత్రమె తెలియును. పూర్వ ముద్రితప్రతిపై గ్రంథకర్త జూలూరి లక్ష్మీనరసు గ్రంథకర్త యని కలదు. వీనినాధారపఱచుకొని కవి జీవితమును గ్రహింపవలసియున్నది.

శతకకర్తయగు లక్ష్మణకవికి లక్ష్మీనరసు అనునా మాంతరము గలదు. ఈకవి బ్రౌనుదొరవారియాద రణమున క్రీ. శ 1800 ప్రాంతమున ననేకగ్రంథము లకు వ్యాఖ్యలు వ్రాసియు నిఘంటురచనమునఁ గేలూఁత నొసంగియు మాతృభాషాసేవ గావించి సుప్రసిద్ధుఁడైన జూలూరిఅప్పయశాస్త్రిగారికి మను మఁడు. అప్పయ్యశాస్త్రిగారు కొన్ని శతకములను రచించిరి. ముకుందరాఘవశతకకర్తయగు లక్ష్మణకవి శాస్త్రిగారికి మనుమఁడు. లక్ష్మణకవిజీవితము శతక

కవులచరిత్రమునందు వివరింపఁబడలేదు. ఈకవిజీవిత కాలము నెఱుంగుట కాధారములు తెలియకున్నను బూర్వముద్రణప్రతి నాధారపఱచికొని నిరూపింతము. ఈకవి పితామహుఁడు 1820 ప్రాంతములలో నుండెను. మనుమఁడగు లక్ష్మణకవి ప్రాంతములలో సుప్రసిద్ధుఁడై యుండును. పూర్వముద్రిత శతకము దుర్మతిసంవత్సర ఆశ్వయుజ 30 న ముద్రిత మైనట్లు ముఖపత్రమునందుఁ గలదు. ఇది మొన్నటిదుర్మతిగాక యంతకు వెనుకదిగాన పూర్వముద్రణము జరిగి యిప్పటికి అఱువదినాలుగుసంవత్సరములునిండినవి. కావున కవియు ముద్రణకాలమునాఁటివాఁడై యనియు నలువదిసంవత్సరములక్రింద కీర్తిశేషుఁడై యుండుననియుఁ దోఁచెడిని. కవినివాసాదికము ఇతర గ్రంథములనుగూర్చిన వివరము లేరేని పత్రికాముఖమునఁ బ్రచురించినఁ జరిత్రములలోఁ జేర్పవీలు కలుగును.

ముకుందరాఘవశతకము నిర్దుష్టముగాఁ బ్రౌఢముగా మనోహరముగా నుండి పఠనయోగ్యముగా నలరారుచున్నది. ఇందు రామాయణకథయంతయు ముఖ్యాంశము లేమాత్రము విడువక రసవత్తరముగా నిముడ్పఁబడియున్నవి. ఆయాఘట్టములలో వంత్యనియమము వృత్త్యనుప్రాసాదిసముచితాలం

కారములతో వ్రాయఁబడినపద్యములుగూడఁ గలవు. ఆధునికశతకసంచయమునం దింతటిప్రౌఢశతకములు లభించుట యరిది. శైలి సులలితముగా ద్రాక్షాపాకమునం దున్నది. భావములు మనోహరముగా నున్నవి. శతకమంతయుఁ జంపకోత్పలమాలికలతో నొప్పియున్నది. ఇతరశతకములవలెఁ గాక యీశతకము వాల్మీకిరామాయణకథానుసారముగా వ్రాయఁబడియుండుటచే బాలరామాయణమువలె సకృత్పఠనయోగ్యమునై యైహికాముష్మికప్రదమై యొప్పుచున్నది.

ఈశతకము తొలిముద్రణము అంటిన విరిగిపోవు సన్నని పెళుసు కాగితములపై మద్రాసు ఆదివిద్యా నిలయముద్రణాలయమున దుర్మతిసంవత్సరమున ముద్రింపబడెను. పూర్వముద్రణమునఁ గవియభిప్రాయమునకు భిన్నము లగుదోషము లెన్నియో పడినవి. వ్యాకరణదోషములగు పరుష సరళద్రుతాద్యాదేశములు చాలవఱకు దుష్టములై వికారముగ నుంటచే యథామతి పూర్వగ్రంథానుసారముగా శుద్ధప్రతి వ్రాయించి సంస్కరించి యిప్పటికిఁ బరిశుద్ధముగా ముద్రింప నవకాశము గలిగినది. శ్రీరామభక్తులకు నాంధ్రసారస్వతరసవిదులగు రసికు

లకు నీశతకము సంతోషపాత్ర మనుటకు సంశ యము లేదు.

ఆంధ్రవాఙ్మయసేవాధురంధరులగు శ్రీ వావిళ్ల వేంకటేశ్వరశాస్త్రిగారి సత్ప్రయత్నములలో శతక సంపుట ప్రచురణ మొకటి. ఈనూత్నశతకసంపుట హారమున శ్రీముకుందరాఘవశతకము నాయకమణి యనఁదగి యున్నదని మాయభిప్రాయము.

ఇట్లు,
శేషాద్రిరమణకవులు,
శతావధానులు.

నందిగామ,
1-5-26.

శ్రీముకుంద రాఘవ శతకము.

బా ల కాం డ ము

ఉ. శ్రీవసుధాత్మజామృదులచిత్తసరోజమిళిందనిత్య
సం,భావితవిశ్వతుంద పరిభావితచంద్రముఖార
వింద భా,షావర శంకరేంద్రనుత సద్గుణబృంద
సుకీర్తికంద సం, సేవకచాతకప్రకరమేచకకంద
ముకుందరాఘవా. 1

ఉ. శ్రీమణికాంచనాంచిత విచిత్రవిభూషణధామ
ఘోరసం, గ్రామనిశాటభీమ దశకంఠవిరామ
దినేంద్రకోటిరు, గ్ధామగుణాభిరామ భవతార
కనామ తమాలవారిద, శ్యామ దినేశవంశకల
శార్ణవసోమ ము... 2

ఉ. శ్రీరఘువంశవీర ఘనచిన్మయదివ్యశరీర దీనమం,
దార దురాత్మరాక్షసవిదార మునీంద్రహృదంత
రాళసం, చారలసద్విహార ఘనసంసరణాంబుధి
మగ్నమానవో, ద్ధార యశేషకల్మషవితాన
విదూర ము... 3

ఉ. అంగజకోటి విభ్రమపదాంగ నికృత్తవిచిత్రకూ
టసా, రంగ పతంగపుంగవతురంగ మతంగజపో
షణాదరో, త్తుంగకృపాంతరంగ పరితోషితభక్త
జనాంతరంగ జ, న్యాంగణ శత్రుభీషణకరాత్త
రథాంగ ము... 4

చ. స్థిరమతి వాణినెంచి కవిశేఖరుల న్వినుతించి
యాంధ్రవా, గ్గరిమకు నన్నపార్యుఁ డనఁగాఁ
జను జూలురియప్పయార్యు మద్గురుని బిత్రామ
హుంగొలిచి కూర్చెద రామ భవత్కథావళి,
న్వరుసగఁ జిత్తగింపుముకృపామతితోడ ము...

ఉ. హాయిగ సజ్జనుల్పొగడ సార్థశతద్వయవృత్త
సంఖ్యరా, మాయణసత్కథ న్వరుస నంద
ముగా విరచించి జానకీ, నాయక భక్తినిచ్చెద
ఘృణామతిఁ గైకొను చంపకోత్పల, శ్రీయుత
మాలికాతతిగఁ బ్రీతివహించి ము... 6

చ. సకలగుణాకరుండు నృపసత్తమవీరుఁడు యా
చకాళిక, ల్పకుఁడు భవద్గురుత్వ పరిలబ్ధికిఁ
బాత్రుఁ డగణ్యపుణ్యజా, తకలితగాత్రుఁడౌ
దశరథక్షితినేత వెలంగఁడే యయో,ధ్యకు విభుఁ
డై యశోజితసుధాకరుఁ డౌచు... 7

చ. తనయులు లేమి నద్దశరథక్షితినాథుఁ డెదంద
లంచి యిం,పెనయ సుమంత్రమంత్రివచియించిన

పద్ధతి ఋశ్యశృంగమహా, నిని దగదోడితెచ్చి
యవనిఁ హయమేధ మొనర్పఁడే మహా,
మునుల యనుజ్ఞ మంత్రవిధి పూతము
గాఁగ ము... 8

చ. బలిమి దశాస్యుచే నొదవుబాధలఁ దెల్పుచు
వేల్పులెల్ల రయా, జలరుహనాభ దేవరిపు జంపు
టకై భువి మానుషాకృతి, న్వెలయ జనింపవే
యనుచు వేఁడిన నట్లనె యంచు భక్తవ,త్సలత
వహించి తౌ సురలు సంతసమంద ము... 9

చ. క్రతువు సమాప్తినొందినఁ గరస్థసపాయసరుక్మ
పాత్రుఁడా, తతఘనవర్ణుఁ డొక్కరుఁడు తత్కృ
తువహ్ని జనించి పుత్రసం, తతిభవకారణంబగు
నుదారపుఁ బాయసభక్త మియ్యఁడే, క్షితిపతి
కాత్మసమ్మతము చేకురునట్లు ము... 10

చ. సగమది కోసలేంద్రతనుజాతకు నిచ్చి సుమిత్ర
కందులో,సగమొనగూర్చి యందుఁదగ సామును
గైక కొసంగి వెండి యా, సగము సుమిత్ర
కిచ్చి నృపచంద్రుఁడు తత్పరమాన్నకల్పితం, బగు
సుతలాభ మొందెఁగద యాసతులందు ము...

ఉ. క్రన్నన యాగభాగములు గైకొని దేవత లజ్జ
గర్భవా, కొన్నతి నుర్వి కాననచరోత్తము
లై జనియింపరే జగ, త్సన్నుత రావణాద్యసుర

సంతతిపై భుజవిక్రమంబుఁ దా, రెన్నివిధంబు
లా సలుప నిచ్చెఁ దలంచి ము... 1

చ. దురమున దుష్టదానవులఁ ద్రుంచి జగన్ముద మా
చరింప బం,ధురతరనీలమేఘరుచితోఁ దనువొ
ప్పఁగఁ గోపలక్షమా, వరతన యోదరో
సితవార్ధి సుధానిధి వై జనించి తౌ, సురవర
లెల్ల సంతసిల శోభనశీల ము... 1

చ. హరినిజరూప మీ వురగపాంశము లక్ష్మణుఁడు
రథాంగ మా,భరతుఁడు కంజ లక్ష్మణు
భాతియుగా పరిచారిసాధన, స్ఫురితుఁడవై
సురప్రతతిఁ బ్రోవ జనించితిగాక భూమియం, ద
య మనుష్యమాత్రుఁడవె యర్యమతేజ ము..

చ. సతతము జాతినామములసంగతి నొందని సు
సిద్ధిచే, నతులగతిం జెలంగెడు మహాత్ముఁడవీ
వసిష్ఠముఖ్యు లు, న్నతిఁదగ జాతనామకరణక్రి
యలొప్పఁగఁ దీర్పఁ బౌరుల, ద్భుతగతి దీవనల
లుకఁ బొల్చితిగాదె ము... 1

ఉ. అంచితపుణ్యుఁ డాదశరథాధిపుఁ డెట్టితప
బొనర్చెనో, యించుకమాత్రలో జగములే
సృజించు విరించిఁ గన్నయ, భ్యంచితకీర్తి నిను
సుతుఁడంచు ముదంబున గారవింపఁగా, మిం
నటించితౌ కాప నమేయచరిత ము... 1

చ. గురువులకెల్ల నొజ్జవయి కోరినవిద్య లొసంగు
చుండు నీ, వరుదుగ శిష్యభావమున నంచిత
భ_క్తి వసిష్ఠుఁ గొల్చి వే, సరసకళావిచిత్రము
లజాడలెఱింగితివౌ భవద్విలా, సరుచిరభావ మే
రికి వశంబు గణింప ము... 17
చ. అరయ భవత్పరాక్రమవిహార మదెట్టిదొ తండ్రి
యాజ్ఞ సో, దరసహితుండవై సముచితంబుగఁ
గౌశికు వెంటనంటి దు, స్తరతర ఘోరరాక్షస
వితానము నుక్కడగింతునంచు నిబ్బరముగ
నేఁగితౌ చిఱుతప్రాయమునందు ము... 18
చ. అలఘుకళాప్రపంచనిధి వయ్యును నాసరయూన
దీతటిం, జెలఁగుచు గాధినందనునిచేత బలాతిబ
లాఖ్యలైన వి, ద్యల నుపదేశమై కడుముదం
బున నాఁకలి నీరువట్టులఁ, బొలయక నేఁగితౌ
రిపునిషూదనవాంఛ ము... 19
ఉ. సంగతిమీఱు కౌశిక లసన్ముఖనిర్గత వాక్ప్రపం
చముఁ, రంగుగవించు వాయుహతి రంగద
భంగతరంగ సంగతౌ, త్తుంగవిహంగపుంగవరు
తుల్ శ్రుతి కింపొదవింప గంగ నుప్పొంగుచు
దాటితౌర మునిపుంగవుతోడ ము... 20
చ. అటవులజాడఁజేరి పథికావలినొంచుచు ఘోర
మూ_ర్తియై, కుటిలగతిం దనర్చు మదకుంభిసహా

ప్రబలాఢ్య తాటకా, పటుకుధరంబు నేకసిత
బాణపవి న్విదళించి తౌ భవ,త్పుస్ఫటరణకృత్య
ముల్ దలఁపఁ జోద్యముగాదె ము... 21

ఉ. సమ్మతి నంత వాసవుఁడొసంగిన పూజలను గ్ర
హించి సా, రమ్మగుబాణసంతతి తిరంబుగఁ గౌశి
కునొద్దమంత్రయు, క్త్రమ్ముగ సంగ్రహించి యు
చితస్థితిఁ గాంచితి వంచితాఖిలా, స్త్రమ్ముల కిమ్మ
హై యొకధరావరులీల ము... 22

చ. మునిపతిదెల్పు వామనుని పూర్వనివాసకథ
ల్కుతూహలం, బెనయఁగ వించు మంజుతర
వృక్షచయంబగు తద్వనంబునం, దనరుచునుండు
సంయమికదంబము నెయ్యముతో నెదుర్కొనం,
జని యటనిల్చితౌ కుశికసంభవుతోడ ము...23

ఉ. సంతతనిష్ఠ మౌని విలసన్మఖదీక్షవహింపఁజూచి
దు,ర్దాంతగతి న్నిశాచరులు దంభవిజృంభణలీల
నల్లవే, ద్యంతము నించినం గని శరావళి
మాయనడంచితౌ మహా, ధ్వాంతము నంశుల
న్వనజబంధుఁడు వోలె ము... 24

ఉ. ఏచి కడంగి యస్త్రయుగ మేయఁగ నందు మరు
చ్ఛరంబు మా, రీచునిఁబట్టి త్రిప్పి వడిద్రెళ్లఁగ
నంబుధి వైచె నంతలో, నీచు సుబాహు పావ

కము నీకొనరించె నిటుల్ విరోధులం, ద్రోచి
చెలంగితౌ తబిసి తోషమునొంద ము... 25

చ. ఉరుతరమైన యజ్ఞఫల మొయ్యన మానికొసంగి
తన్మునీ, శ్వరుఁడు హితోక్తినివ్వటిలఁ బల్కనప
ల్కులనాలకించుచున్, సరసపదాబ్జలీల ముని
సంయుతు సంయమిఁ గొల్చి యేఁగితౌ, కరమను
రక్తితోడ జనకక్రతుఁ జూడ ము... 26

చ. హలకులిశాంకుశధ్వజదరాంబుజ రేఖల నొప్పు
పాదముల్, దలకొన భూతధాత్రి శుభలక్షణ
మొంద నలంకరించుచున్, బొలుపుగ నేఁగి
శోణనదిపొంత మునీంద్రులతో వసించితౌ,జలరు
హబాంధవుం డపరసాగరమంద ము... 27

చ. సదమలచిత్తవృత్తి మునిసంతతి గొల్వఁగఁ దార
కాళితోఁ, జదలనెసంగు కల్వచెలిచాయ వసించి
మునీంద్రచంద్రుఁ డిం, పొదవగఁ దెల్పు తత్కు
లభవోన్నతి వించును బ్రొద్దు బుచ్చితౌ, ముద
ముదలిర్ప శోణతటిపొంత వసించి ము... 28

చ. చతురవచఃప్రవీణతను సంయమివర్యుఁడు దెల్పు
లోకవి, శ్రుతమగు జాహ్నవీతటిని రూఢసము
ద్భవమున్ భగీరథ, క్షితిపతివంశవర్తనవిశేషకథల్
దగవించు నేఁగితౌ, పతగతురంగ మాహృదయ
పంకజభృంగ ము... 29

చ. సతతవిమోహవిభ్రమత శక్రునిఁ గూడి నిజాధి
నాథుఁ డుద్ధతి శపియింప గ్రావగతిఁ దాల్చి
వసించు నహల్యఁ గాంచి యంచిత కృప నాత్మ
పాదసరసీరుహరేణువొసంగి శాపసంగతి నిర
సించితొ తపసికాంత నుతింప ము... 30

చ. కరము భవత్కటాక్షమును గైకొని చెంగట
మంగళాంగవి, స్ఫురణము గల్గి నిల్చిన సముజ్జ్వ
లకాంతి నహల్యఁ జూచి సాదరమతి గౌతమవ్ర
తికిఁ దత్సతిఁ గూర్చి నమస్కరించి సత్వరముగ
నేఁగవే పరమతాపసుఁ గొల్చి ము... 31

చ. అనుపమలీలనొప్పు మణిహాటకనిర్మిత హర్మ్య
పఙ్క్తులం, దనరి మఖోచితక్రమసమన్వితయాగ
పవనాళితోడ సొం, పెనసి తనర్చు నమ్మిథిల నింపు
దలిర్పఁ బ్రవేశమందితొ, జనకుఁ డెదుర్కొనఁగ
గుశికసంతతితోడ ము... 32

చ. అడరుచుఁ దాఁకి గాధిసుతుఁ డాత్మబలంబు వసి
ష్ఠమౌనిచే, నుడివడ రాజధర్మము నసూయ
మతిన్నిరసించి బ్రాహ్మ్యముఁ, బడయఁ దపంబు సే
యుట క్రమంబుగ గౌతమసూతి చెప్పినం, గడు
ముది నాలకింపవె తగఁ గరుణించి ము... 33

చ. పటుభుజశక్తి మై నృపులు బల్విడి పట్టి కదల్ప
లేక ప్రస్ఫుటమగుసిగ్గుచేఁ జనఁగఁ బొల్చిన రుద్ర

శరాసనంబు న్, తృటకలభంబు తమ్మిక్రియ
గ్రక్కున లీలఁ దెమల్చి త్రుంచితౌ,చటులరవం
బుచే జగము సారె జలింప ము... 34

ఉ. అంబురుహాక్షు దంద్రికిఁ బ్రియంబగునట్లు సరా
లునన్ మహీ, జాంబుజగంధి సిగ్గుపొలయంగ
ముదంబున సర్వసౌఖ్యమూ, లంబగు హేమ
మాలిక గళంబుననుంచి వరించినన్ గటా,క్షంబున
నవ్వుజాపొలయఁ గాంచితి గాదె ము... 35

ఉ. సంతసమొప్ప బంధుజనసంతతితోడ వివాహకృ
త్య మ, త్యంతము వేడ్కఁ దీర్ప మిథిలాధిపు
పంపున సద్గృహంబునం, దెంతయుఁబొల్చుతం
ద్రికి మునీశ్వరునాజ్ఞను మ్రొక్కితౌ మహీ,
కాంతుఁడు సంభ్రమంబెనసి కౌఁగిలిఁజేర్ప ము.

చ. తతభవదన్వయక్రమముఁ దా విని యామిథి
లేంద్రుఁ డార్యస, న్నుతమతి నాత్మసోదరతనూ
భవల న్నిజపుత్రి నూర్మిళం, జతగొనఁగూర్చి నీయ
నుజసంతతి కీదలఁపన్ భవద్గురుం,డతిముదమందఁ
గూర్పవె దయామతినట్లు ము... 37

ఉ. క్రంతలుగొంచు పౌరజనకాంతలు రా మురజాది
రావముల్, చెంతల మ్రొయ వారసరసీరుహనే
త్రలు నాట్యమాడఁ జౌ, దంతి వసించి నింద్రు,

గతి దంత్యాధిరూఢత బంధుకోటితో, సంతస
మొప్ప నేఁగవె రసాసుత నేల ము... 38

ఉ. పొంగుచుఁ జంచలాక్షు లతిముగ్ధకటాక్షనిరీ
క్షలకు భవన్మంగళ విగ్రహద్యుతి సమాజసుధా
రసమాని మత్తలై, మంగళలీల నారతులు
మాటికొసంగఁగ నేఁగితొ మదిం, బొంగు విదే
హనాథగృహముం దరియంగ ము... 39

చ. ఘనమణి విస్ఫురచ్ఛుభదకాంచనతోరణమై తన
ర్చుస, జ్జనకగృహంబు సొచ్చి విలసన్మణిదీపితపీఠ
పఙ్క్తిశో, భననినదమ్ము గ్రందుకొని పాటిలఁ
దమ్ములతో వసించి తొ, యనుపమవైభవోన్నతి
బుధావలియాజ్ఞ ము... 40

ఉ. అమ్మిథిలేంద్రుఁ డయ్యవనిజాదికకన్యకలకు సహే
మభూ,షమ్ముగఁ దానొసంగ బలశాసనుఁ డాశ
చిలీల ధర్మయు, క్తమ్ముగ జానకిం గొనియుఁ
దమ్ములకున్ సరసీరుహాక్షులకు, సమ్మతిఁగాంచు
వైభవ మొసంగితి గాదె ము... 41

చ. సలలితధర్మయుక్తి ననుజన్ములతోడ రసాసుతా
దిక, న్యల వరుసన్ వరించి శుచి కంత ప్రదక్షిణ
మాచరించి య, ర్థుల నొగి నెల్లవస్తువులతోఁ
దనియించి నివాళి గొంచు స,భ్యులొసఁగు దీవ
నల్ జెలఁగఁ బొల్చితిగాదె ము... 42

ఉ. మంగళకృత్యమెల్ల ననమాన మహావిభవంబు
తోడ నొ,ప్పంగను పండువై మది కభంగము
నోరథపూరణంబు సే,యం గడువేడ్కతో నలరి
యక్కుశికాత్మజుం డేఁగెఁ గాదె రా, ట్పుంగవ
సత్కృతుల్ గని తపోవనికంత ము... 43

చ. అనుపమదివ్యవస్త్రమణి హాటకభూష లొసంగి
యంపినం, జనకునియాజ్ఞ గొంచు ననుజత్రితయం
బును బంధుకోటియుం, జనువునరాఁగ నేగవె
రసాసుతతోడ నయోధ్య కిందిరాం, గన ముసు
బెండ్లియై చనుజగత్పతిలీల ము... 44

చ. హితముగ నాదునామము వహింపఁగఁజెల్లునె
యంచు రాముఁడు, ద్ధతి ప్రశయానిలంబుగతిఁ
దాఁకినఁ గాంచి భయంబునొంచి సం, స్తుతు
లొనరించు తండ్రినటుద్రోచి పదంపడి రోషభీ
షణో, ద్ధతి నెదురించితా జగము తల్ల
డమంద ము... 45

చ. పురహరుజీర్ణచాపము సముద్ధతి ద్రుంచినబంట
వౌదువే, ధరధరుదివ్యచాపమిది తక్కక నెక్కి
డుమన్న దాని స,త్వరగతి నాత్మశక్తిసహితంబు
గఁజేకొని యెక్కువెట్టి తా, సరసత జామదగ్ని
నిజసత్యము నెన్న ము... 46

చ. శరమును వింటఁ గూర్చి పదసంధులు ద్రుంపఁ

దలంప భీతిఁ జెచ్చెరఁ దనస్వర్గమార్గముల
చెంత నిగుడ్పఁగ వేఁడు భార్గవుం, గరుణను
గాచి యట్లనె తగంగ నొసర్చి మునీంద్రుఁ బంపి
భాసురముగ నేఁగవే సుగుణశోభితచిత్తము.

ఉ. అంచితరత్నసౌధవిపులాంగణ మంగళతోరణం
బునై, మించు నయోధ్యసొచ్చి యెలమిన్ బుర
కాంతలు లాజలోలిసాంధాంచలవృత్తిఁ జల్ల
మురజాదిరవంబు ఘటిల్ల నారతుల్, గొంచు
ముదంబునంజనవె శోమలిఁ గూడి ము... 48

ఉ. చెంతలనుండు సంగనలు చివ్వున నారతులియ్యఁ
గొంచు నభ్యంతరమందిరం బనుగ తాత్పతసొచ్చి
బుధాళికిన్ సముత్సాంతముతో వధూజనయుం
తమ్ముగ దమ్ములతోడ మ్రొక్కవే, సంతసమంది
దీవన లొసంగుచునుండ ము... 49

చ. ఖరమతి తాటకందునిమి కౌశికుజన్నము గాచి
వైరిదుస్తర భుజశక్తి మారరిపుచాపము
ద్రుంచి రసాతనూభవం, బరిణయమంది యంత
నిజపట్టణ మొంది మనోజసౌఖ్యసా, గరమున
దేలితౌ జనకకన్యకఁ గూడి ము... 50

అయోధ్యాకాండము.

ఉ. ఎల్ల జగంబు లోలి సృజియింపఁగఁ గావఁగ నైన
నిన్నుఁ దా, నుల్లసదిచ్ఛ పఙ్క్తిరథుఁ డుర్విభరం
బు వహింపుమన్న నీ, వల్లన మానవేంద్రుగతి
నౌనని నేమముఁ జెంది తౌ జగ,ద్వల్లభ శాంబ
రీమనుజతంత్రివి గావె ము... 51

చ. సరిగనలేని మీవిభుత నైఁపక కైక వరచ్ఛలం
బునన్, భరతుని రాజుఁ జేసి వనవాటికి రామునిఁ
బంపుమన్న భూ, వరుఁడు కలఁగి దత్తవరభం
గము నోర్వక ఖేద మందఁడే, కరినుత స్త్రీలదం
భములు గాన వశంబె ము... 52

చ. అలికులవేణితో జలకమాడి విభూషల మేనఁ
దాల్చి యిం, పలరఁగ మిమ్ముఁ బిల్వఁ దగనంపిన
సొంపుగ కైక యింటి కీ, వలరుచు నేఁగి తౌ వర
శతాంగము నెక్కి శుభాస్పదధ్వనుల్, జెలఁ
గఁగ భూసుతానుజులుఁ జేరి భజింప... 53

ఉ. రంగుగ నేఁగి కైకగృహరాజముసొచ్చి విపత్తిఁ
దూలు దం,డ్రిం గని భీతి తద్వ్యసనరీతి వచింపు
మనా యభూత్మయా, చుం గృపమాలి కైక పతి
సుద్ది వచించి మిముస్వనాలి కే, గంగను బల్కదే
జనులు కంపమునొంద ము... 54

చ. పరమగుణాఢ్య నీదుపితృవాక్యము దీర్పఁ జతు
ర్దశాబ్దముల్, కరము వనాళి కేఁగుమని కైక
యనం జెలువంది మోము భా,స్కరరుచిసోకు
పంకజముచందము నొందఁగ నేఁగఁ బూని తా,ధ
రణిసుతామఖేందురుచి దైన్యమునొందఁ ము...

చ. ఇనకులనాథ నీవు వని కేఁగఁ దలంచుతలం పెఱిం
గి భూ,తనయయు నార్తియై యిచట దవ్వుగ
నొంటి వసింపఁజాల నో,వన దళాక్ష నీవెనుక
వచ్చెద నాఁ గరుణించి తొ జగ, జ్జనసుత విప్ర
లంభము వశంబె భరింప ము... 56

ఉ. చండతరోగ్రకోపమున సయ్యన లక్ష్మణుఁ డేచి
యీనరేం,ద్రుం డవివేకియై వనిత రోయక నిన్ని
టుఁ జేసెనంచు నుద్దండతఁ జూప నవ్వి యుచిత
ప్రశమోక్తులఁ దేర్పఁ గూర్మి నా,తం డెడ బా
య లేక వెనుదాలఁడె నిన్ను ము... 57

చ. చలపరియైనకైక కనుసన్న నొకన్నువదెచ్చు వ
ల్కలం,బులు ధరియించి ఖేదమున మూర్ఛ
వహించిన తండ్రి నూరడం, బలుకుచు మ్రొక్కి
కైకకు నమస్కృతి జేసి నిజాంబమందిరం, బొల
యఁగ నేఁగి తొ యనుజు నుర్విజఁ గూడి ము...

ఉ. ఉల్లము ఝల్లనం గని వనోర్వికిఁ బోవు టెఱింగి
మూర్ఛలన్, మల్లడిగొంచు హా! ప్రియకుమారక

నీకిటు కైకచేతఁ గీ, డెల్ల ఘటించెనే యనుచు
నేడ్చెడుతల్లి నూరడించు చీ, వల్లన మ్రొక్కవే
రఘులాభరణంబ ము... 59

ఉ. అంత సుమిత్రఁ గాంచి వినయంబున మ్రొక్కి
నిజాధివాససౌ, ధాంతరమందు రత్నకనకాదుల
భూసురకోటి కిచ్చి యే, చింతయు లేక కానన
ముచెంతఁ జరింపఁదలంచి తౌ నిజ, స్వాంతమునం
గురూక్తి పరిపాలనసేయ ము... 60

చ. అనుపమధన్వివై జనకుఁ డంపు శతాంగము
నెక్కి పౌరు లౌ,య్యన గురుబాయుచందమున
హాసుగుణాకర మమ్ము డించి డిగ్గన వనికేఁగెదే
యనుచు కైకను దూరుచు వెంటనంట న, వ్వేప
యుచు నేఁగవే సుజనభృద్వరశీల ము... 61

ఉ. శాంతగుణాఢ్య నీవటుల సాగినఁ దత్పురల
క్ష్మీయు న్నిశా, కాంతునిఁ బాయురాత్రిగతి
కాంతివిహీనత నొందెఁ బ్రాణు ల,త్యంతము చిం
తలం బొగుల నార్తరవంబు ఘటిల్లె నెందు సు,
స్వాంతుఁడ వైన నిన్విడువఁజాలుదురయ్య ము.

ఉ. పూనిక నాజనంబు మదిబుట్టినయార్తి భవత్ప
దాంబుజ, ధ్యానవశంబునన్ మఱచి తద్దయు
రా సరయూనదీతటికిఁ, యానము నిల్పి యందు

జలమాని నిశీథిని బర్ణశయ్య స్నానము సేయవే
మృదులతల్పమునోజ ము... 63

ఉ. పొరులు వాయ నీదగునుపాయపుజాడ సుమం
త్రుఁడానిశ, దేరటఁ దానయోధ్యదెసఁ దెచ్చి
యు వే తమసాతరంగిణీ, తీరముకై మరల్పఁ జని
తేకువతో నదులెల్ల దాఁటి గం,గారమణీయకూ
లమును గాంచితి గాదె ము... 64

ఉ. పాపవినాశ దాశపతి భక్తి నొసంగినకాన్క
లంది వే, తాపసవృత్తిమై జటలుదాల్చి సుమం
త్రుని బంపి యంత దే,వాపగ నుత్తరించి శ్రమ
మానని త్రోవ గుహుండు జూప నా, రోపిత
చాపతం జనవె రూఢిదలిర్ప ము... 65

చ. ఘనకుచభారమై యసదుగా నసియాడఁగఁ గోమ
లాంఘ్రి ల,ల్లనఁ దడబాటునొంద నడలన్ గడు
దూలి కలంగు జానకి, న్మనమెరియంగఁ జూచి
పలుమారును నిల్పులదేర్చు చేఁగవే, యనుపమ
ధైర్య దుర్గమవనాంతరమందు ము... 66

చ. అగణిత మైన సర్వదురితౌఘము దూలఁగఁజే
యఁజాలు స్వర్గగనధునీప్రవాహయుత కాండ
కళిందకుమారిచెంత నిం, పుగఁజనుచోఁ బ్రయా
గవటముం గని యందుఁ దపస్విసత్కృతుల్,
దగఁ గరుణించి యేఁగవె సధర్మవిచార ము...

చ. అట యమునానదిం గడచి యంతట మాల్యవ
తీనదీలస, త్తటతరువాటముం బహుళతాపస
కూటము విస్ఫురన్మణీ, కటకచరత్సురాధిగత
కాంచనకూటము చిత్రకూటమూ, దటఁ గని
యందు నిల్వ౯ మతి చాల్చితిగాదె ము... 68

చ. అకలుషనిర్ఝరప్రకర మల్లనఁ జూచుచు వాని
కోటిచెం, తకుఁ జని మ్రొక్కి సత్కృతి విధా
నముఁ జెంది నగాగ్రభూమి కొం, కక తపమా
చరించుచుఁ దగంగ వసింపవె పర్ణశాలఁ ద, త్స
కలసుఖంబుల౯ మఱచి సన్మునిగోష్ఠి ము... 69

చ. కనుఁగొని సీతనేచు నలకాకముపై తృణమేయ
నస్త్రమై, కనలుచు వెంటనంటఁ ద్రిజగంబులఁ
గ్రుమ్మరి దిక్కులేక భీ, తిని నది యోకృపావననిధీ
కరుణించుము నాఁగఁ బ్రోచి తౌ, జనకసుతేశ నీ
కెవరు సాటి గణింప ము... 70

ఉ. ఇమ్ముగ గంగదాఁటి వని కేఁగెను రాముఁడు
నాసుమంత్రువా, క్యమ్మును వించు హా సుగుణ
హా కులదీపక హా కుమార యం, చమ్మనుజేం
ద్రుఁడుం దగనియార్తి మనోవ్యథఁ జెందె నయ్యొ
యో, యిమ్మెయి నీవియోగము సహింపఁగ
నేర్తు ము... 71

చ. ఉరుగతి వేటలాడుతఱి నొందిన శాపము నగ్ర,

భార్యతో, నరుదుగఁ బల్కి పక్షిరథుఁ డంత
భవద్విరహార్తిమీఱఁ ద,త్పరతను రామరామ
యని పల్కుచు మేనుఁ దొఱంగె నోమహీ
వరభువి మానిశాప మది వమ్మగునయ్య ము....

చ. పతి మృతి యంతటం దెలిసి పంకజనేత్రలు హాన్ప
పాల స్సూ,నృతపరిపాల యంచలత నేడ్వఁగ నంత
వసిష్ఠుఁ డప్పు డా,తతమతి తత్కళేబరము తైల
సుపక్వముజేసి పీఠసం, గత మొనరింపఁ జేసెఁ
గద గౌరవమొప్ప ము... 73

ఉ. దూతను బంప వచ్చి భరతుండు భవద్వనయాన
వార్తయు, న్మాత వచింప మూర్ఛిలుచు మాకెడ
జేసితె రామచంద్రు నో, ఘాతుకురాల నీకతనఁ
గ్గలెగదా యిటులంచు దూరఁడే, భూతనయేశ
రాజ్యసుఖము న్నిరసించి ము... 74

చ. భరతుఁడు తండ్రిఁ జూచి బహుభంగుల ఖేద
ముఁ జెంది పిమ్మటఁ, గురువచనంబుఁ గైకొని య
కుంఠితవైదికరీతి తత్కళే, బరము వహించి యం
తక్రమభంగి తిలోదకదాన మిచ్చి యు,త్తరకృ
తులెల్ల సల్పెఁగద తమ్మునితోడ ము... 75

ఉ. పొందినరాజ్యసంపదలఁ బూనుట నొల్లక రామ
చంద్ర యే, చందమునైనఁ దెచ్చి మిము సర్వ
ధరిత్రి భరింపఁజేయువాం, ఛం దగుసైన్యముం

గొని వెసఁ భరతుం డరుదెంచఁడే జగ,ద్వందిత
నీపదాబ్జములు భక్తిని గొల్వ ము... 76

ఉ. ఓజను రామచంద్రు నిట నూరికిఁ దేరఁగఁ
బోదు నా సము, ద్భ్రాజితచిత్తుఁడై గుహుఁ
డుదారత మార్గముఁ జూప నాభర,ద్వాజమునీం
ద్రునాజ్ఞఁగొని తమ్మునితో భరతుండు నీపదాం,
భోజయుగంబు గొల్తు ననుపూనికె రాఁడె ము.

చ. నినుఁ గనఁ జిత్రకూటము ననిందితుఁడౌ భర
తుండు చేరఁగాఁ, గని త్వరతోఁ దదాశయము
గానక లక్ష్మణుఁ డాడునిష్ఠురో, క్తిని విని సైఁప
కాతని నతిక్రుధతో నదలించి కైకయీ, తన
యునిభక్తి దెల్పవె యుదార మటంచు ము...

ఉ. సైనికకోటి నిల్పుచు వెసఁ భరతుండరుదెంచి
మేడల, న్సానుగఁ గ్రీడసల్పు సుకుమారుఁడు
నేఁడిటుఁ బర్ణశాల సఁ, మానిగతిన్వసించె నని
మాటికిఁ గుందుచు సాగి మ్రొక్కఁడే,సానుజుఁడై
శిరంబు భవదంఘ్రిలు సోఁక ము... 79

ఉ. తమ్ముల గారవించి మఱి తండ్రివినాశ మెఱింగి
మూర్ఛపైఁ, గ్రమ్మిన వ్రాలి లేచి మది ప్రాకృతు
భంగి కలంగి బంధులో,కమ్మొగి వెంటరా ద్రిపథ
గామిని కేఁగవె రామచంద్ర లో,కమ్మునవారు
వోలె పితృకార్యముఁ దీర్ప ము... 80

ఉ. ఆనది చెంతఁ దండ్రికిఁ దిలాంబువు లిచ్చి యథోచి
తక్రియల్, జానుఁగ జేసి నిన్నెడయ నైఁపక
నెమ్మదిఁ గుందు మాతల, న్మానుగ గారవించి
యసమానపువైఖరి కొల్వుఁ దీర్చవే, మానిజ
నంబు కిన్నరసమాజము గొల్వ ము... 81

ఉ. ఆసభలోపల న్భరతుఁ డంజలి మోడ్చి సమస్త
వైభవో, ద్భాసితమైనరాజ్యరమఁ దాల్ప నయో
ధ్యకు నేఁగుదెంచు మో, భాసురకీర్తి యొండని
నఁ బట్టణమేఁ జొరనొల్లనంచుఁ ద, ద్భాసనమందు
నిల్చెఁ గద ప్రాణము వాయ ము... 82

ఉ. అక్కట యింత తెంపు తగునయ్య తగన్ పితృ
వాక్య మేనె పెం, పెక్కఁగ దీర్పకున్న నగరే
జగతిన్ కులధర్మమే మదిం, జక్కఁగఁ జూడు
మోభరత సత్యము దీరిచి వత్తునంచుఁ బె, న్మక్కువ
వ బల్కె తా మునిగణం బలరంగ ము... 83

చ. గురువచనంబుఁ గైకొనుచుఁ గూరిమి మీరొసఁ
గంగఁ బాదుకల్, శిరమునఁ దాల్చి భద్రగజశీ
ర్షమునం దిడి చామరద్వయం, బిరుదెస నేయు
చేఁగి భరింయిపఁడె రాజ్యరమాభరం బొగిన్,
భరతుఁడు పాదుకాముఖమునంబురినుండి ము.

చ. వరనిజరాజ్యవైభవవిపర్యయమంది పితృప్రయు
క్తి మై, నరుగుచుఁ జిత్రకూటనగమం దను

జన్మని కంఘ్రిపాదుకల్, కరుణ నొసంగి సీతఁ
గొని కానకు నేఁగవె రామచంద్ర యా, భర
తుఁడు భక్తిమై మఱల వచ్చునటంచు ము...

ఆరణ్యకాండము.

ఉ. పుణ్యచరిత్ర యత్రిమునిపుంగవు వీడ్కొని
ఘోరదానవా, గణ్యము సుప్రసిద్ధమునికాండ
శరణ్యము నైన దండకా, రణ్యము సొచ్చి
యందు మునిరాజవిరోధు విరాధు వీతదా,క్షి
ణ్యునిఁ గాంచవే నగముచెల్వునఁ గ్రాల ము...

ఉ. చండకఠోరశూలమును సయ్యన పైనడరింప
దాని కో,దండకళాఢ్యతన్ దునిమి దార్కొని
వజ్రనిభాసిచే సురేంద్రుండు నగంబు వోలె
యవరోధనిరోధు విరాధుఁ ద్రుంచి తా,తం
డలఖేచరత్వమును దాల్చి నుతింప ము... 87

చ. ఇరుదెస దేవతల్గొలువ నింద్రుఁడు వచ్చి తపంబు
మెచ్చి చె,చ్చెర దివి కేఁగుదెంచు మని చీరినఁబో
వక జన్మవార్ధి సం,తరణము గోరినం గనిన తచ్ఛ
రభంగుఁ డొసంగు నర్ఘ్యముల్, గరుణ గ్రహిం
పవే భువనగణ్యచరిత్ర ము... 88

ఉ. పూని సుతీక్ష్ణముఖ్యముని ముఖ్యులఁ గొల్చి

తదాజ్ఞతోడుతన్, దానవులన్వధించుచు సదా
సుఖకేళిని గల్పవృక్షసం,తాన సమంజసమ్ముల
వనమ్ముల గ్రుమ్మరుచుం బదేడు ల,క్కాన వసిం
పవే జనకకన్యకం గూడి ము... 89

ఉ. తాపసవృత్తి నిల్వలుఁడు దా మునికోటికి మేష
మైనవా, తాపిని వండిపెట్టఁగ నతండు నజీర్ణత
వారిఁ జంప ని,శ్లేషునన్న తద్భటుల నిద్దఱం
ద్రుంచిన యాయగస్త్య ని,వాసపునిఁజేరి మ్రొక్క
వె కృపాపరిపూర్ణ ము... 90

ఉ. సమ్మతి నాయగస్త్యమునిచంద్రుఁ డొసంగిన దివ్యఖ
డ్గముఁ,గ్రమ్మున మోఘసాయకసమాజము నక్షయ
తూణముల్ సుభ,వ్యమ్మగు హేమవైష్ణవశరాస
నమ్మున్ గొని పొల్పితౌర రే,ద్రిమ్మరిమూఁకపా
లిటెపరేతపులీల ము... 91

చ. కలశజునాజ్ఞఁ గొంచు ఘనకాయు జటాయుని
గారవించి మం,జులతటకుంజపుంజ పరిశోభితగౌ
తమివాహినీ లస,జ్జలజసుగంధభార మిళితంబగు
పంచవటీస్థలి న్విరా, జిలుచు వసింపవే మునులు
జేరి భజింప ము... 92

చ. స్ఫురితతమాల నీలరుచిశోభిత మంగళగాత్ర
విస్ఫుర,త్సరసిజపత్రనేత్రవిలసద్భవదాకృతిచుప్ప
నాతి య,ట్లుఱుచుచు వచ్చి చూచి వలపందుచుఁ

గోరిన నవ్వి లక్ష్మణుం, బరమహితోక్తిం జేరుమని
బంపవె రామ ము... 93

చ. అట చని వేఁడఁగా నతఁడు నయ్యరొయి నేర్వరి
రాముఁ బాసి యి, చ్చటి కరుదెంతురే యబల
సాగుమన న్నగుచుండుసీత నా, దటఁ గని చుప్ప
నాతి బెడిదంబుగఁ బైఁజన నీదుతమ్ముఁ డు,త్క
టత విరూపుఁ జేయఁడె తగఁ భవదాజ్ఞ ము.ని

ఉ. ముక్కును గర్ణము ల్దెగిన మ్రోఁగుచు వేఁ జ
చుప్పనాతి దా, వెక్కుచు దెల్పినఁ ఖరుఁడు
వే పదునల్వురఁ బంపఁ దెంపుమై, స్రుక్కక
తాఁకినఁ గినిసి రూక్షశరాలి నిగుడ్పఁ గూల
రే,గ్ర క్కున వజ్రభిన్నకుధరంబు లనంగ ము...

ఉ. అంతట నాఖరుండు చతురంగబలంబులతో రణ
క్రియా, త్యంతనిరూఢిఁ దాఁక వెసఁ దమ్ముని
సీతకుఁ గాపుఁబెట్టి నీ, వెంతయు మించి నారి
మొరయించుచుఁ గ్రోధధురీణశోణనే, త్రాంతుఁ
డ వౌచుఁ దాఁకవె లయాంతకుభంగి ము...

చ. మసలక నొక్కవ్రేల్మిడిని మార్కొని యాపదు
నాల్గువేలర, క్కసులను మంటమీఁది మశకంబు
లపోల్కి నడంచినట్టి నీ,యసదృశశౌర్య మెన్నఁ
దరమా విధికైన బలారికైన రా, ఘసవనపీతి
హోత్ర నవసారసనేత్ర ము... 97

చ. పరువున నేఁగి శూర్పణఖ బన్నము నన్నకుఁ
జెప్పుచుఁ గా మనో, హరరుచిరాంగి నీలకుటిలా
లక చంద్రనిభాస్య సీతయం, చరుదుగఁ దెల్పఁ
బొంగుచు దశాస్యుఁడు గైకొనఁ జూచె మత్తుఁ
డై, గరళము మ్రింగఁగోరుటయ గాదె
తలంప ము... 98

ఉ. వేచని రావణుండు పృథివీసుతఁ దేఁ జనుదెమ్ము
నాభయం, బై చలనంబు నొందుచు దశాస్యుని
యుక్తిఁ దొలంగలేమి మా, రీచుఁడు వంచనా
మతిఁ జరింపఁగ బంగరులేడి యై వెసఁ గా, మీచ
రియించుచోటికిని మెల్కువ రాఁడె ము... 99

ఉ. వింతగ మేనికాంతి వినువీథి వెలుంగ మనోహ
రాకృతిఁ గా, గంతులు వైచుచుం జనకకన్యకచే
కట్టికేఁగ వేఁడి వి,భ్రాంతిగఁ జూచి నాథ
మురిపం బొనరించెడు తేఁగదే కృపా, స్వాంత
యటన్న నా ననవె వాంఛదలిర్ప ము... 100

చ. కనకపులేడి యిజ్జగతి గల్గునె చూడ నిశాటు
మాయగాఁ, దనరెడుఁ బట్టఁబోలదని తమ్ముఁడు
దెల్పిన సీత సమ్మదం, బెనసెడిఁ గాన సంశయ
మదేలను కృత్రిమమైనఁ ద్రుంచెదం, గనుమని
లేడికై చనవె కార్ముక మూని ము... 101

ఉ. గోచరమాచు చిక్కకను గ్రుంకులువెట్టు చరణ్య

సీమకుఁ, వే చన మాయలేడె యని వెన్కొని
కిన్కను బాణమేయ మ్మారీచుఁడు "లక్ష్మణా"
యనుచు రివ్వున గూలఁడె కొండభంగి సీ,తా
చపలాక్షీమానసము తాలిమి దూల ము...

ఉ. ఆనినదంబు వించు జనకాత్మజ కుందుచు లక్ష్మ
ణా మహీ, జానికిఁ గీడుదోఁచె నటుసయ్యనఁ
బోమ్మన నామహాత్మునిం, త్రైనభయంబు జెందఁ
డసహాయపరాక్రమశాలి ఖేదము, న్మానుమ
టంచుఁ బల్కెఁ గద మానినిఁ జూచి ము...

చ. అటు జనకున్నఁ గిన్క వడి "యగ్రజచేటుఁ
దలంచి కాచితే,కుటిలుఁడ నాకునై" యనుచుఁ
గోమలి పల్కిన నొచ్చి తల్లినే, నటు జన నీకు
కీడు దొరయంగఁ దలంచు సుమిత్రపుత్రుఁ డ,
చ్చోటు వెసఁ బాసి నీదెసకు స్రుక్కుచు
రాఁడె ము... 104

ఉ. కోరిక నంత వృద్ధమునికుంజరుఁడై దశకంఠుఁ డు
ర్విజం, జేరి నిజస్వరూప మెదఁ జేడ్పడఁ జూపి
భయంబునొందు సీ, తారమణీమణిం గొని రథం
బున నుంచుక యేఁగఁడే వెసఁ, హా రఘునాథ
కావుమని యాసతి యేడ్వ ము... 105

ఉ. ఆననమెత్తి "యే దశరథాధిపుకోడల రాముభా
ర్యజుం, డోనరులార కావఁ జనుఁ డోసుర

లార" యటంచు సీత బ్రల్దీనత నేడ్వఁగా విని
యొదిర్చి జటాయువు దాఁకఁడే కృపాహీనుఁడ
పోకు పోకు మని యేచి దశాస్య ము... 106

ఉ. బిట్టుగఁ దాఁకు గృధ్రపతి భీరముదూల రణం
బొనర్చి యా, దిట్టను గూలనేసి యతితీవ్రత
రావణుఁ డేఁగ నొక్కపెన్గట్టున సీత వానరులఁ
గన్గొని సొమ్ములు వుచ్చివైవదే, నెట్టన మీకుఁ
దెల్పఁగు నేర్పు దలిర్ప ము... 107

చ. చెలఁగుచు రావణుండు పురిఁ జేరి యశోకవని
న్నిశాటకాంతలఁ బరిరక్షితో నునుప ధారుణి
కన్యక "హా నృపేంద్ర యు, జ్జ్వలగుణసాంధ్ర
రామ" యని పల్మరుఁ బల్కుచు నీదురాకడం,
దలఁచుచు నుండదే భయదదానవువీట ము...

చ. అటులరుదెంచి లక్ష్మణుఁ డిలాత్మజపల్కులు
చెల్ప నుల్కి య,క్కట సతి నొక్కతె న్విడిచి
గ్రక్కున వత్తురె మోసపోతిమిం,కెటు లగునో
యటంచు మనుజేశ్వరమాత్రుఁడవోలె కుంది
య, చ్చటి కరుదెంచవే జనకజన్వెదు
కంగ ము... 109

చ. వెసఁ జని పర్ణశాల బృథివీసుత గానక భీతిమై
మనో, వ్యసనముఁ జెంది కొండల గుహానివహం
బుల సర్వదిక్కుల, న్విసువక చూచి కానకయ

వేసట నొందవె రామచంద్ర ని, ర్వ్యసనుఁడ
వయ్యు నమ్మనుజభావముబట్టివి ము... 110

ఉ. సారసగంధిపెంచు మృగశాబకముల్ జను
త్రోవ నేఁగి శ్రీరం, గారవుసొమ్ము లొక్కెడను
గాంచి కలంగుచు నట్టిజాడ న, ద్ధారుణిఁ బోయి
పోయి వసుధంబడియున్న జటాయుఁ జూచి
బల్, క్రూరతఁ జూపవే ఖగవరుండు త
లంక ము... 111

ఉ. ఓరఘునాథ సీతఁగొని యుగ్రత రావణుఁ డేఁగఁ
దాఁకి తద్ఘోరరణంబునంబడితి ద్రోహిని గానని
సీతజాడ నీ, వూరటఁ జెందఁ జెప్పి మృతినొందినఁ
గుందుచుఁ బక్షి కగ్నిసం, స్కార మొనర్పవే
జనకుచాడ్పున నెంచి ము... 112

చ. చని చని యొక్కెడన్ ఘననిశాచరబంధు
కబంధుఁ డుగ్రుఁడై, తన యిరుచేతులం బొదు
వదక్షత బాహులు ద్రుంచి ఘోరమై, తనరెడు
తత్కబంధమును దగ్ధ మొనర్చి తదీయ శాప
మోచన మొనరించితీవెగద సద్గుణసాంద్ర ము.

ఉ. ఆమనుజాశి దివ్యుఁడయి యంబరవీథిని నిల్చి
యోఘన,శ్యామ భవత్సమవ్యసనుఁడౌ నినపు
త్రుఁడు ఋశ్యమూకమన్, భూమిధరంబునం

గలఁడు పొమ్మట మంగళ మహానటంచు నెంతే
ముదమంద బల్కుచుఁ జనెంగద ము... 114

చ. విమలు దినేశసూనుఁ గనువేడుకఁ బోయి
మతంగమానియా, శ్రమమునఁ బ్రీతిమై శబరి
సత్కృతిఁ గాంచి ఫలంబులంది మో, దమునఁ
బ్రఫుల్లకంజములతావుల నింపగు పంపచెంత
సొం, పమర వసింపవే యనుజుఁ దర్శిలిఁ
గొల్వ ము... 115

ఉ. చెంగట దండకాటవినిఁ జేరి చరించు సువర్ణ
దంభసా, రంగము కిన్కద్రుంచి నిజరామను
గోల్పడి పక్షిజాడఁదె, ల్పంగనుచేఁగి పంపయను
భవ్యసరోవరమందు ధన్వి వై, రంగుగ నిల్చి
తౌర మృగరాజి కలంగ ము... 116

కిష్కింధాకాండము.

ఉ. మారుతపుత్రుఁ డర్కసుతమంత్రి కరంబులు
మోడ్చి యోజగ, ద్వీర నృపేంద్రులార మునివే
షముతో నిట సంచరింపఁగాఁ, గారణ మేమి
యెవ్వరో తగన్విన్నఁ గోరెదఁ దెల్పుఁడంచు నా,
ధీరుఁడు వేఁడఁడే రఘుపతీ మిముఁ గూర్చి ము.

చ. ఇనజుఁడు వాలిచే యుపతిహీనత నొంది
గృశించుచుండ భవ్యఘనతరమైత్రిగల్గిన సదా
ముద మొసఁగని పంచె వాయునం, దనుఁడను
కామరూపి ననిన న్మది విస్మయమంది తమ్మునిం,
గనుఁగొని తెల్పుమంచనవె కార్యముఁ రీతి ము.

చ. దశరథ రాజనందనుఁ డుదారుఁడు రాముఁడు
తండ్రిపల్కుచే,భృశగతి కానకేఁగి తనయింతినిఁ
గోల్పడి తత్కబంధువా, గ్వశమున నివ్వనంబు
నకు వచ్చెను భానుజుఁ జూడ నిమ్మహా,యశుఁ
డని పల్కెఁడే యనుజుఁ డాకపితోడ ము...

ఉ. ఈరఘురాముసోదరుఁడ నేను తదంఘ్రులఁ
గొల్చి వచ్చితిం, దారకనాముఁ డాశ్రితనిధా
నము జానకికై కపీంద్రునిం, పారఁగ వేఁడఁగావ
లసె హాయని బాష్పము లొల్కనున్న నో,దా
రిచెఁగాదె లక్ష్మణు సదాగతిసూతి ము... 120

చ. ఇనవరనందనుం డతఁడు నే మినవంశ్యుల పట్లు
గాన మా, కనయము సఖ్య మై యొసఁగ నర్హ
ముగాదె కపీంద్ర యంచు నా, ననిలసుతుండు
నాత్మముదమందుచుఁ బొంగఁడె యోమహాత్మనీ,
యనుగతిఁ జూడ నేరికిని హర్షముగాదె ము.

ఉ. ఆవల ఋశ్యమూకగిరి కాకపితోఁ జని యగ్గి
చెంత సుగ్రీవునితోడ సఖ్య మొనరించి యతం

డట కేఁగి తెచ్చి సీ, తావిమలాంగి భూషణవి
తానము జూచి కలంగి యాదశ, గ్రీవు వధిం
తునంచనవె కిన్కదలిర్ప ము... 122

చ అతిబలుఁడైనవాలి తనయాలిని గైకొని బ్రోచు
టెల్ల వి, శ్రుతముగఁ జెప్పి చెప్పి రవిపుత్రుఁడు
కుందినఁ దేర్చుచు న్మదో, ద్ధతుఁడగు వాలి
ద్రుంప శపథం బొనరించితి వో బలాఢ్యయా,
శ్రితజనపోషణప్రవణశీలివి గావె ము... 123

చ. అవనిధరోపమానమగు నచ్చటి దుందుభికాయ
మంఘ్రిచే, భువిఁబడఁ జిమ్మి లీలగతి భోరునఁ
దాళము లేడుఁ ద్రుంప నా, రవిజుఁడు వింతచే
బొదలి ప్రాంజలియై వినుతింపఁడే మహా, హావజ
య నీదుశక్తిఁ దెలియంగఁ దరంబె ము... 124

ఉ. శ్రీవర నీయనుజ్ఞఁ గొని చివ్వనఁ దాఁకిన వాలి
యుగ్రుఁడై, చేవ యడంగ మోది పడఁజిమ్మఁగ
స్రుక్కుచు వచ్చి "యో త్రిలో, కావనశీల నీకు
దగునయ్య యుపేక్ష" యటంచు వేఁడ సు, గ్రీ
వుని నాదరింపవె సఖిత్వము మీఱ ము...125

ఉ. మెండగు పూలదండ నిడి మిత్రసుతుండు ధరించి
మించి బ్రహ్మాండము నిండ నార్చుచు రయఁ
బునఁ బిలిన వచ్చి వాలి యు, ద్దండతఁ దాఁకి

నొండొరు లుదగ్రతకొండలభంగిఁ బోరరే,భం
డనభీము లౌచు రుచిభాస్కరు లౌచు ము...

ఉ. అత్తఱి వేఁటకానిగతి నాదట పొంచి కఠోర
బాణమూ, యత్తముఁ జేసి వజ్రమున నద్రి
సురేంద్రుఁడు గూల్చుమాడ్కి ను, దృత్తిఁ
జరించు వాలిఁ బృథివింబడఁ గూల్చితి వౌ రమే
శదు, శ్చిత్తవధంబు నీసహజశీలమె గాదె ము.

చ. పటుశరవేదనంబునను వాలి కడున్గిము దూరి
దూరి పి, మ్మట భవదీయధర్మయుతమార్గవచో
వ్రతసేవనంబునన్, గుటిలతఁ బాసి నిన్ దలఁచి
గొబ్బున స్వర్గము జెందఁడే మదో, త్కటరిపు
నాశ భక్తభవతాపవినాశ ము... 128

చ. ఇలఁ బడియున్నవాలియెద నేడ్చుడు తారఁ
దొలంగఁ బుచ్చి ని,ర్మలమగుతచ్ఛరీరము సుమం
త్రముగా దహనంబొనర్చి య,వ్వలఁ దగుకృత్య
ముల్ సలిపి వాలితనూజుఁడు భానుజుండు
ని,న్నెలమి భజింప రారె విబుధేశ్వరవంద్యము.

చ. ఇనజుఁడు నీదుపంపునఁ గపీశ్వరరాజ్యముఁ
గాంచి వాలినం,దను యువరాజుఁ జేసి వనితార
తుఁడై సుఖియై మహావిభూ, తిని సురరాజు
మించె నరుదే తలఁపన్ రఘునాథ నీదుప్రా,పున
దృణమైన మేరువయి పొల్చదె రామ ము 130

ఉ. ఆగిరిగహ్వరంబున రసాత్మజుఁ బేర్కొని మోహ
మంది వ, ర్షాగమవేళ మానవుక్రియ న్విలపించి
తదీయకాల మ, ర్లేఁగఁగ నంత లక్ష్మణు దినేశు
సుతుకా బిలువంగఁబంప వే, వేగ నతండు రాకు
నికి వేసటనొందిము... 131

ఉ. చండత లక్ష్మణుండు గురుచాపభుజార్గళుఁడై ల
యాంతకో, ద్దండత వాఁకిటన్నిలువఁ దారలతో
రతికేళి సల్పు మా, ర్తాండసుతుండు భీతిఁ
గొని తానెదురేఁగఁడె నమ్రుఁడై లస, త్కాండ
జనేత్ర నీవిజయధాటికి నోడి ము... 132

చ. కొరకొర జూచి "రాముఁ డెదఁ గుందుచు
నుంటఁ దలంప కిట్లుపుం, దిరమునఁ గేళిమై మఱ
చితే యకృతజ్ఞుఁడ! వాలికైన నా, శరముదిమొక్క
పోదు నినుఁ జంపఁగఁ జాలు" నటంచు లక్ష్మ
ణుం, డురుగతిఁ బల్కఁడే రవిజుఁ డుల్కి
పడంగ ము... 133

ఉ. ఈరవిజుండు మాన్యుఁడు మహిం గృతకృత్యుఁ
డు వానరావలికా, దేరఁగఁ బంచినాఁడు నలుది
క్కుల కిట్టిసుహృద్వ్రతంసు ని, ష్కారణ మిట్లనం
జనునె సైఁపకయంచు సుమిత్రపుత్రుతోఁ, దార
వచింపదే సరసతం దగురీతిము... 134

చ. తరణిసుతుండు శాంతలపితంబుల లక్ష్మణు కోప

మార్చి వే, తరుచరకోటిఁ గూర్చుకొని ధైర్య
ముతోఁ బవనాత్మజాదివా,నరనివహంబుఁగొల్వఁ
గరుణారసపూర్ణపయోధివైన మీ, చరణముఁ
గొల్వ రాఁడె కపిజాతి నుతింప ము... 135

చ. రవిజుఁడు నీదుమన్ననల రంజిలుచుఙ్ భవ
దాజ్ఞ మిత్రుసైం, ధవనిభ వేగు లోకవులు నల్గ
డలం జని సీతఁ జూచియుఙ్, జవమున రాఁగఁ
బంపఁడె లసద్ధ్రవిదీప్తిజరించుదాఁక శై,లవనసరి
త్పయోధ్యవధులం దగఁ దెల్పి ము... 136

ఉ. సాహసవృత్తి నిశ్చలత సద్గుణజాలము సర్వకా
ర్యని, ర్వాహకశక్తిభక్తియుఁ దిరంబుగఁ జూచి
యొసంగవే నృపేం, ద్రా! హనుమంతుచేతికి
ధరాసుతకై నిజనామముద్రయు, త్సాహముతో
నతండు తలదాల్చి చెలంగ ము... 137

చ. తరుచరవీరు లట్లరిగి దర్పముతోడుతఁ బూర్వప
శ్చిమో, త్తరదిశలందుఁ బర్వతవితానములం బు
రదావపంకజా, కరముల నెల్లచోటులను గన్గొని
జానకి జాడ గానకే, మర లిటు రారె నీదెసను
మాసములోన ము... 138

చ. అనిలతనూజముఖ్యులు రయంబున దక్షిణదిక్కుఁ
జెంది యో, పినగతి నెల్లెడన్వెదకి వింధ్యబిలం
బునఁ జూచి జానకిఙ్, గనుఁగొనలేక ఖిన్ను

లయి కాయముఁ బాయఁగ దర్భలందు స్వయ్య
వ బవళింపరే రవిజు నాజ్ఞకు నోడి ము... 13

ఉ. వాతసుతాంగదాదికపివర్యులు తమ్ము గ్రసింప
జూచుసం,పాతికి నెల్లవార్త వినఁబల్కఁగ నా
గమాత్ర దృష్టిమై, సీతను లంకఁ గంటి న
చెప్పినవెంటనె పోవరే మహీ, జాతను గాం
నాకపులు సంద్రముచాయ ము... 14

చ. జలకణచుంబితాభ్రమగు సాగరముం గని భీ
నంగదా, దులు నిజశక్తు లెన్నుచును దోయ
దాఁటఁగ లేమిఁ జూచి కౌ,శలమున జాంబవంతు
డతిసాధువచస్స్థితి నాంజనేయుదో, ర్బలమ
నుతింపసాగెఁ గద వార్ధి తరింప ము... 14

చ. బలజవశాలివయ్యుఁ జనఁ బాల్పడ కిట్లు తొలం
యుంటివా, జలధి తరింప మాకిఁక వశం
మరుత్సుత సీతఁ జూచి యు, జ్జ్వలగతి రమ్ము
మ్మనుచు భల్లుకనాథుఁడు వేఁడఁ బొంగు చాం
లఘుఁడు బోదలంపఁడె ఘనాంబుధి దాఁటి మ

ఉ. ఖ్యాతిగ వాలిఁ జంపి సఖుఁడౌ రవిసూతికి గీశ
జ్యస్వద్భాతి నొసంగి యంత నిజముద్రిక మా
తికిచ్చి పంప సం,పాతి వచించుజాడఁ జ
వాంఛ నతండును బోదలంపఁడే, సీత
గాంచ సాగరము చివ్వన దాటి ము... 1

సుందరకాండము.

చ. పదయుగళంబు చక్క నిడి వార్ధికి మ్రొక్కి భవ
త్పదాబ్జముల్, హృదయమునందు నిల్పుచు
మహేంద్ర నగేంద్రము శృంగ దాఁటఁడే, చద
లికి మారుతాత్మజుఁడు శైలకుజంబులు పెళ్ల
గిల్లనం, బుదములు దూల దోర్జవసముజ్జ్వలుఁ
డౌచు ము... 144

చ. చలిమలపట్టికిం బ్రియము సల్పి వెసన్ సురసన్
మరల్చి పే, రలుకను సింహికం దునిమి యబ్ధి
తరించి భవత్ప్రియుక్తమై, పొలసిన చిచ్చు
రమ్మనఁగఁ బోయి మరుత్సుతుఁ డాసువేలమున్,
బలుగిరి నిల్వఁడే తరణి బాసెడుదాఁక ము...

చ. అనుపమసౌధగోపురసమంచితమై వెలుగొందు
లంక నొయ్యనఁ గని తద్విచిత్రతకు నచ్చెరువం
దుచు సూక్ష్మగాత్రుఁడై, చనునెడ లంక నాఁజను
నిశాచరి దాఁకిన గెల్చి యంత నే, ర్పునఁ జనఁడే
మరుత్సుతుఁడు భూసుతఁ జూడ ము... 146

ఉ. ఆరజనీచరేంద్రపురి నాలయమంటప సౌధవీథు
లన్, భూరివిమానరాజమునఁ బోలఁగఁ గన్గొని
సీతఁ గాన కమ్మారుతి చింతనొంది మఱి మంజు

లతాంతలసద్వనాలి కిఁ, జ్చారతి నేఁగఁడే యచట
జానకిఁ జూడ ము... 147

ఉ. చెక్కిటఁ జెయ్యి జేర్చి బలుచింతలఁ దూలుచు
దీనవక్త్రయై, దిక్కుట నొందు లేక ఘనతీక్ష్ణమృ
గాళిఁ గురంగి వోలె నా, రక్కసిమూఁకలో
భయభరంబునఁ గుందెడుసీతఁ జూడఁడే, యొ
క్కెడ వాయుజుండు మది కుబ్బు జనింప ము.

ఉ. క్రమ్మరఁ జూచి యావనిత కాంచనగాత్రకళావి
భూతి భావమ్మున నెంచి నీపలుకు వైఖరి నుండు
టఁగాంచి సీతగా, నెమ్మది నిశ్చయించుచు వనే
చరుఁ డంత నశోకవృక్షప, ర్ణమ్ముల నుండఁడే
తమము గ్రమ్మెడుదాఁక ము...... 149

ఉ. రావణుఁ డానిశీథిని ధరాసుతపైఁ గడుమోహ
మంది భూ, షావలి దాల్చి స్త్రీలు గుములై
గొలువ న్సఖి కేలు బట్టుచుఁ, దీవిగ రాఁడె
మత్తకరిణీయుతదిక్కరిభంగి భీతి మై, యావసు
ధాకుమారి హృదయంబు చలింప ము... 150

చ. కని వసుధాతనూజ చనుగట్టులు చేతులమాటి
పెన్నెరుల్, దనువునఁ గప్పికొంచుఁ గనుదమ్ముల
నశ్రులు రాల నున్న స, య్యన ననుఁ జూచి
మానిని నిజాంగము డాపఁగ నేల నన్నుఁ జే,
కొను మని బల్కఁడే దశముఖుండు మదించిము.

చ. అలరెడుజవ్వనం బిటుల నారడిపోవఁగఁ గుంద
నేల నేఁ, గలుగఁగ నెల్లసంపదలఁగైకొని సమ్మతి
నాదుసుందరుల్, గొలువ ముదంబుమీఱ ననుఁ
గూడి సుఖించుము సుందరాంగి నీ, వలసినరీతి
యం చనఁడె పఙ్క్తిముఖుండు ము... 152
చ. అటవుల నాకలంబు దినునల్పుని రామునిఁ గోరె
దీవు వాఁ, డిట కెటు వచ్చు వచ్చినను నేగతి
గెల్చు వృథాశ లేల ను, త్కటపటువిక్రముండ
నను దార్కొన నేరికి శక్య మంచు వా, క్పటు
గతిఁ బ్రేలఁడే చెలఁగి పఙ్క్తిశిరుండు ము...
చ. అన విని సీత కుంది తన కడ్డముగాఁ దృణఖండ
మూని యే,జనకతనూజ సూర్యకులస త్తముకో
డల రామచంద్రు భా, ర్యను నను గూడుకాంక్ష
విడు మందనిపండ్లకుఁ జేయిఁ జాతురే, చెనటి
యటంచు వానికి వచింపదె రామ ము... 154
ఉ. వంచన నన్నుఁ దెచ్చి చెడుపల్కుల నాడెదు
బంటనంచు న, క్తంచర దుర్మతీ పతి శిత
ప్రదరంబులు నీదుకంఠముల్, ద్రెంచి కులం
బుతో నిను వధింపక మానునె ప్రేలెదేల పో,
మ్మంచును సీత బల్కదె దశాననుఁ గిన్క ము.
చ. ఇనకులమౌళి కీవు నను నిచ్చి వినమ్రుఁడ వైన
నాథుఁ డోం, దనకను గాచిపుచ్చు శరణాగతర

తుణుఁ డాకృపాళుఁడు, న్ననఁగను మొందుగాఁ
దలఁచిన న్నిను నీకులముఁ వధించుఁ జా, మ్మను
చును సీతపల్కెడె దశాస్యునితోడ ము...156

చ. సుదతులఁ జంపఁగూడదనిచూచిన నీవిపు డోట
లేక యా, డెద విటులంచు సీత నదలించి దశా
ననుఁ డీధరాసుతఁ, గొదగొని రెండుమాసము
లకు న్ననుఁ గైకొనకున్నఁ జంపుఁడీ, యదయత
నంచుఁ బల్కెడె నిశాటలతోడ ము... 157

చ. కసలుచు దుష్టదైత్య నిను గ్రద్దన జావ శపింప
జాలు నై, సను విభునాజ్ఞ లేమికతన న్నపియిం
పఁగ నోప నిప్పు డా, జని నిశితో గ్రభల్లములచే
నృపచంద్రుఁడె నిన్ను ద్రుంచని, మ్మని మఱిసీత
పల్కెడె దశాస్యునిఁ గూర్చి ము... 158

చ. ఉడుకుచు రావణుండు భయదోగ్రత ఖడ్గము
దాల్చి సీతపై, కడరఁగ ధాన్యమాలిని యహో
సతిఁ జంపుట పాడియే భళా, యుడుగుము నన్నుఁ
గూడి సుఖ మొందెదు రమ్మన నవ్వి రాక్షసేం,
ద్రుఁడు రతిలోలతంజనఁడె తొయ్యలితోడ ము

చ. వెస నసురాంగనల్ దివిరి వీఁక ధరాసుత చుట్టు
ముట్టి రా, తసపతి నేల యొల్లవని గర్జనసేయు
చు ఖడ్గపాణులై, కసరుచుఁ ద్రుంతుమంచుఁ

గినుకఁ ఝళిపింపరె యాలతాంగిహృ, ద్వ్యస
నముఁ జెంది కుందుచుమహాభయమంద ము...

ఉ. చేరువఁ గూర్కునా త్రిజట చెచ్చెర మేల్కని
రామమూర్తికిఁ, జారుశుభంబు రాక్షసవిషా
దము నొ కలగంటినంచు ద, న్నారుల కాకలం
దెలుప నమ్రత వారలు గొల్చి యుండరే, ధా
రుణి కన్య కామణిని దర్పము వీడి ము... 161

చ. సమయముఁ జూచి పావని వెసఁ గిముఁజే
రొక్కని సీతఁ గాంచి సేమము లడుగంగ రావ
ణునిమాయగ నాసతి భ్రాంతిజెంది త, ద్విమల
చరిత్ర లెల్ల వినుపించిన నమ్మెద రాముదూతగా,
నమలత నంచుఁ బల్కెదె వనాటునితోడము...

ఉ. రాముఁడు దుష్టదానవవిరాముఁడు ధీరుఁడు
మేచకాంబుద, శ్యాముఁడు శుభ్రకీర్తిజితచం
ద్రుఁడు సద్గుణుఁ డాశ్రితైకచిం, తామణి శోభ
నుండు కరుణారససాగరుఁ డమ్మయంచు నా,రా
మచరుండు పల్కఁడె ధరాసుతతోడ ము...

చ. ధరణిని సత్యసంధుఁడును దర్పకరూపుఁడు బ్ర
హ్మచర్యత, త్పరుఁడు త్రిలోకపూజ్యుఁడు కృపా
ళుఁడు విష్ణుఁడు సీత నీమనో, హరునకు సాటి
లేదు భువనాళిని నమ్ముము రాముదూత నే,
నరమర లేదు లేదనఁడె యావనచారి ము...164

చ. కమలదళాక్షి లక్ష్మణుఁడు కాంచనవర్ణుఁడు గాని
రామభూ,రమణసమానసద్గుణవిరాజితుఁ డంచు
మరుత్సుతుండు శ్రీ,ఘుమె మణిముద్ర నిచ్చిన
ధరాసుత యక్కునఁ జక్కఁ జేర్చి మో,దము
మదినించెఁగాదెమిముఁ దార్కొనుమాడ్కి ము.

ఉ. ఆమహీపుత్రి మీకుశల మారసి వెండి యనర్ఘ
రత్నచూ, డామణి యానవాలిడి బలంబులతో
హానుమంత వేగ శ్రీ,రాములఁ దోడితెమ్మన
సరాలున మ్రొక్కి యతండు మించి యా,రా
మము డుల్చి పుచ్చెఁడె పరాక్రమలీల ము...

ఉ. చండత నక్షముఖ్యదనుజచ్ఛట రావణునాజ్ఞఁ
దాఁకి యు, ద్దండబలంబుఁ జూప బెడిదంబుగ
వాలముఁద్రిప్పికొట్టిదో,ర్దండపదంబులం బొడిచి
తన్ని నఖంబులఁ జీరిత్రుంచెఁడే, మెండగుతద్బలం
బును సమీరసుతుండు ము... 167

ఉ. మండుచు మేఘనాదుఁడసమానబలంబునఁదాఁకి
విశ్వసృ, ట్కాండము వింటఁ గూర్చి గినుకం
బరగించినఁ జిక్కి వాయువు, త్రుండు చలించి
యబ్బిరుసుతూపునకౌఖగరాజకాండయు, కాం
డజగర్వమాట వృథ గాఁదగునయ్య ము...

ఉ. గ్రక్కునఁ గట్టి తేరఁ గని రావణుఁ డిందుల
కేమి వచ్చెనో, యొక్కడి వాఁడో వీఁడనఁగ నే

హనుమంతుఁడ రాముదూత రా,నిక్క-ము సీతఁ
జూడఁగనునే నిట వచ్చితి వచ్చితిన్ని ను,న్మకుక్క-వ
జూడ నిట్లనఁడె మారుతసూతి ము... 169

ఉ. వంచన భూమిపుత్రిఁ గొనివచ్చిన తుచ్ఛుఁడ
రాము నల్పుగా, నెంచితివో పయోధుల రహి
న్మినుముంచిన వాలిఁ ద్రుంచె ఖం,డించె ఖరాది
దైత్యులను లీలగ నాఘనుతోడి వైరము,న్మం
చిది గాదటం చనఁడె మారుతి మీఱి ము...

ఉ. ఆవిధి నీకు మున్నొసఁగినట్టివరంబు మనుష్యకో
టిచేఁ, జావకయుండఁ గాదు నరజన్ముఁడు రా
ముఁడు గాన యోదశ, గ్రీవుఁడ భూతనూజ
కయి కిన్క-రణంబున సంహరించు ని, న్నావసుధే
శుఁడంచనఁడె యావనచారి ము... 171

ఉ. ప్రాణముఁ గోరితేని జనకాత్మజ రామున కిచ్చి
యాజగ,త్ప్రాణుని ప్రాపుఁ గైకొనుము రావణ
తక్కినఁ జత్తువన్న న, తీణతరోగ్రకోపమును
జెంది వధింపఁ దలంచెఁడే జగ, త్ప్రాణకుమారు
నాదనుజపాలకుఁ డేచి ము... 172

ఉ. దూత యవధ్యుఁ డంచుఁ దనతో ననుజన్ముఁడు
జెప్ప వించు నా, వాతతనూజుదీర్ఘతరవాలము
నూనియనాను వస్త్రసం,ఘాతముతోడఁ గూర్చి

తగఁ గాలిచి తత్పురిఁ ద్రిప్పఁ బంపఁడే, క్రోఁతిని
రావణుం డసురకోటులతోడ ము... 173

ఉ. కట్టినకట్లు దెంచి దశకంఠబలంబుల నుక్కడంచి
తా,నెట్టన యింటియింటిపయి నిద్దపుమంటఁ దగి
ల్చి దాఁటుచుం, గట్టలుకం బురంబు వెసఁ
గాల్పఁడె మారుతి రాక్షసుల్ మదిం, దొట్టిన
భీతి నెవ్వగలఁ దూలి కలంగ ము.... 174

ఉ. అంతట వాల మంబునిధి నార్చి మహీసుతఁ
గాంచి తల్లి నీ, కాంతుని వేగఁ దెత్తు దశకంఠు
వధింపఁగ సంశయంబు లే, దింతయు నుండు
నెమ్మదిగ నే నటఁ బోయెదనంచు వాయుజుం,
డెంతయు మ్రొక్కి రాఁ దలఁచఁడే మిముఁ
జూడ ము... 175

ఉ. అంబుధి లీల దాఁటి వెస నంగదముఖ్యులఁ గూడి
యన్యదూ,రంబగుశౌరి కాననమరందఫలంబులఁ
దృప్తుఁడౌచు మో, దంబున వచ్చి మ్రొక్కి గుణ
ధాముఁడ చూచితినయ్యసీత నే,మంబున నున్న
దంచనఁడె మారుతసూతి ము... 176

చ. అవనిజ లంకనుండువిధ మంతయుఁ దద్వచ
నంబు పొందుగాఁ, బవనసుతుండు దెల్పి సుర
పాలకవైరి వధించి భూమిసం,భవ వెసఁ దేరఁ

బోవలె నృపా యని రత్న మొసంగ లోచనో,
త్సవము వహింపవే జనకజం గనురీతి ము...

చ. వననిధి లీలమై గడచి వాయుతనూజుఁడు లంక
జొచ్చి సీ, తను గని తద్వ్యథం బెఱిఁగి దైత్యులు
దాఁకినఁ ద్రుంచి మించి గ్ర,క్కున పురిఁ గాల్చి
వెండి యల కోమలిఁ గన్గొని వచ్చి తెల్ప స,
య్యన నటు వోఁదలంపవె దశాస్య వధింపము.

యుద్ధకాండము.

ఉ. నిండుమనంబుతోఁ గపు లనేకులు గొల్వఁగ
శార్ఙ్గతుల్య కో,దండము దాల్చి పూర్వవసుధా
ధరదీపితరుక్ప్రచండ మా,ర్తాండునిభంగి మారు
తసుతస్థితిఁ బొల్చుచు లంక కేఁగవే, చండనిశా
చరాంధతమసంబు హరింప ము... 179

ఉ. ధారుణి గ్రుంగ దిక్కరులు దల్లడమందఁగ మా
ర్గఘోరకాం,తారము నుగ్గుగా నడచుఁ దత్కపి
సైన్యముతోడఁ బోయి దు,ర్వారతరంగభీషణా
రవంబగు సంద్రముచెంత నిల్పవే, వారధికుద్ది
యై నెగడు వానరసేనము... 180

ఉ. ఇంతయు రావణుం డెఱిఁగి యింతకు మున్నొక
క్రోఁతి వచ్చి యెం, తెంతలో జేసి పోయె నిపు

డేపున రాముఁడు వానరాళితో, నెంతయు మీ
ఱి వచ్చెను నిఁకెట్లు జయింతమొ మంత్రులార
స్వస్వాంతముతో వచింపుఁ డని బల్కెఁడె వాఁ
డు ము.... 181

చ. కనలి కుబేరపుష్పకముఁ గైకొని దిక్పతులన్
జయించి కుంభిని నరనాథులం గెలిచి పెంపు
వహించిన నీకు సాటియే, మనుజకపీంద్రు లెంత
యని మంత్రులు పంతము లాడరే దశాననుని
మనంబు సంతసమున స్వీకసింప ము... 182

చ. కుటిలత నింద్రజిన్ముఖులు గొల్వనఁ గ్రోధవిలోక
నప్రభాపటలము గ్రమ్మఁ గన్గొనుచుఁ బంతము
లాడుచు ఖడ్గపాణులై, పటుగతి వారిఁ ద్రుంచె
దము బంపు సురారి విచార మేల నీ, కిటు లని
పల్కరే రణవిజృంభణలీల ము... 183

చ. భళి భళి చాలు పంతములు వానరుఁ డొక్కఁ
డు వచ్చి యిప్పురం, బలుక దహించునప్పు మన
మందఱ మిద్యోడ లేమె యింతటం,దలఁకిరె వై
రు లేటికి వృథాశపథంబులు దైత్యులార యం,
చలిగి విభీషణుండు తెగనాడెను గాదె ము...

ఉ. ఆ రఘురాముబాహుబల మల్పమె చూడ ఖ
రాదుల న్మహా,దారతఁ ద్రుంపఁడే ప్రబల తాట
కఁ జంపఁడె వైర మేల దే,వారిమహేంద్ర రా

మున కిలాత్మజ నిచ్చి కులంబు గావు నే, ర్వార
నటుంచుఁ బల్కెఁ గద యాతఁడెఁ బ్రోల ము...

ఉ. రాముఁ డనంగ నెవ్వఁ డమరప్రభుఁడో వరు
ణుండో కాలుఁడో, యేమని చెప్పె దీవు వెఱ
పేమి మహీజ నొసంగ నేను సం,గ్రామ మొనర్తు
నంచనఁడె రావణుఁ డౌ మృతికాల మయ్యె
నిం, కేమనబోలు నాపలుకు లిష్టము లౌనె ము...

చ. వలదు మహాద్విరోధ మనివార్యబలాఢ్యుఁ డ
తండు నీబలం, బలుక దహించుఁ దప్పదు దశా
స్య మహీసుత నిచ్చి కావు మీ, కులమని తెల్ప
నుగ్రతరకోపమునం బడ దన్ని లంకకుఁ, వెలిగ
వసింపఁ బల్కఁడె విభీషణు నల్గి ము... 187

చ. జననియనుజ్ఞ వచ్చి మిము సర్వశరణ్యు నుతిం
చి వేఁడ మై,త్రిని దగ నాదరించి కడుప్రేమ వి
భీషణు ప్రాభవో త్క్రిమై, నొనర ననుగ్రహింపవె
రఘూద్వహా నీకృప యెట్టిదో పరుం,డను విచికి
త్స దోఁచ దిసుమంతయుఁ జూడ ము... 188

చ. ఉదధినిమి త్తమై నియతినుండి నినుం గనకున్న
నల్గి దు,ర్మదమణగింతు నం చజశరంబు జగంబు
జలింప భూతలం,బద్రువఁగ వింటఁ గూర్పవె మ
హాత్మ పయోధి వడంకుచుఁ భవ, త్పదయుగ
మాశ్రయింపఁ దగవచ్చి నుతింప ము... 189

చ. నలు నియమింపు సేతువు నొనర్ప రఘూద్వహా
నిల్చునంచుఁ ద, జ్జలధి వచించి యుత్తరదిశఁ బ
రగించు మజాస్త్రమన్న ను, జ్జ్వలగతి వేసి తా
యసురసంఘము మ్రందఁగ దృశ్యగుల్మమఁ, సలి
లపుఁగుండ మింక నలసాయకమడ్డు ము... 190

చ. కపులు కడంక మై కుధరకాండము వృక్షచ
యంబు బేర్చి తో,రపుగతి బాహుసంధుల శిరం
బులఁ బల్మరుఁదేర నంది నే,రుపున నలుండు వా
రధినిరోధము గాఁదగు కట్ట వైవఁడే, నృపవర
నీయనుజ్ఞ నమరేంద్రుఁడు మెచ్చ ము...

ఉ. వీచులపెల్లుచేఁ బుడమి వెల్లువలం బచరించు
వార్ధిగాఁ, దోఁచుచు మేఘముల్ చెదర తోఁక
లు ద్రిప్పుచు లీల వచ్చు శా,ఖాచరసేనతో
నుదధిఁ గ్రక్కున నొక్కట దాఁటి యాసువే,
లాచలమందు నిల్పవె వనాటబలంబు ము...

ఉ. చారులచే నెఱింగి సురశత్రుఁడు భీతిలి రత్న
కాంతివి, స్ఫారితసౌధ మెక్కి శుకసారణు లక్క
పికోటి బాహువి,స్తారబలంబులు నృపదుదార ప
రాక్రమము న్వచించి నే,ర్పారఁగఁ జూపఁ జూ
డఁడె వనాటబలంబు ము... 193

ఉ. సంగరదోహలు లక్కపు లసాధ్యులు రాముఁడు
దుర్జయుండు త,త్సంగరకేళి నిల్వ విధి జాలఁడు

జూడ దశాస్య వేగ సీ,తాంగన నిచ్చుటర్హ మని
యాభటు లన్నఁ దలంకి మంత్రికో,టిం గని యో
ప్పజెప్పు మనఁడే దివిజారి ము ... 194

చ. ఖరఖరవంశసంభవుఁ డఖండపరాక్రముఁడుఁ
బ్రతాపభా,స్కరుఁడును ధర్మవర్ధనుఁడు గాన జ
యంబు ఘటించు నాజి ని,ర్జరులు నుతింప రావ
ణ! రసాసుత నిచ్చుట మేలటంచు సు,స్థిరమతి
మాల్యవంతుఁడు వచించెను గాదె ము...195

ఉ. నాకును జూడ చక్రి భువనంబులు బ్రోవఁగ రా
మమూర్తియై, లోకమునం జనించె బుధలోలత
సందియ మేని సంభ్రమి, లోకులు గట్టువారె
మదిలోఁ గనుమంచును మాల్యవంతుఁ డ,స్తోక
తఁ బల్కఁడే విభునితోఁ దగురీతి ము... 196

చ. కనుఁగవ నిప్పు లుప్పతిలఁ గన్గొని కిన్క నరాధ
ముల్ నరా,శనుల జయించువారె యిఁకఁజాలు
ను భూసుత నిత్తునే బలే, యని యని నిశ్చయిం
చి నిఖిలాశలఁ గాపులు వెట్టఁ దా దశా,ననుఁ
డును లంకఁ గావఁడె ధనప్రభుదిక్కు ము...

ఉ. మీరును దద్విధం బెఱిఁగి మేలని యుద్ధమె
నిశ్చయించి దు,ర్వారబలాఢ్య శౌకపుల వారికి
దీటునమర్చి తత్పుర, ద్వారములందుఁ జొట్టు వన

వాసుల నిల్పుచు మీరు నుత్తర, ద్వారమున
న్వసించితి గదా రఘునాథ ము... 198

ఉ. రావణునాజ్ఞచే నిశిచరప్రకరంబు శరాసతూణ
బా, ణావలి దాల్చి కుంజరరథాశ్వభటోత్థితకా
ద్రభీకరా, రావము మిన్నుముట్టఁగఁ గరంబు
రణోత్సవలీల వచ్చి యు, ద్ధావని నిల్వదే సుర
చయంబు చలింప ము... 199

చ. తలపడి యామినీచరు లుదగ్రశరాసవిముక్తసా
యకా, వళుల గదాప్రహారముల వానరులం
దెరలించి బాహుసం, ధులు విదళించి ముష్టిహతిఁ
దూలఁగఁ జేసి జయాశ పైఁబయిం, దలకొనఁ
బోరరే ప్రళయదారుణభంగి ము... 200

ఉ. వానరు లుగ్రులై కడఁగి వాలములం బడమోఁది
శైలసం, తానముచేఁ దెరల్చి కఠినంబగుముష్టిని
నుక్కడంచి య, ద్దానవసైన్యమీగతి హతం
బొనరించుచు మేరలేని పెం, పూనికెపోరొ
నర్పరె కపుల్ జయకాంక్ష ము... 201

చ. నిశను కడంకఁ దాఁకి రజనీచరు లుగ్రత వాన
రాలిదు, ర్దశలను బొందఁ జేసి మిముఁ దాఁకిన
వారిధనుః ప్రసారితో, ద్వశిఖ పరంపరాహతిని
భీతులఁజేసి మరల్చి తద్బలం, బశనిశరాలిఁ గూ
ల్చవె లయాంతకుభంగి ము... 202

చ. చటులమఖాగ్ని జాతరథసాయకముల్ గొని మేఘ
నాదుఁ డా,దట దివినుండి తోఁచక యుదగ్రశ
రాలి నిగుడ్చి వానర, చ్ఛటఁ దెరలించి కూల్చు
చును సర్పశరంబునఁ గట్టిన న్వివశం,కటబల కట్టు
లూనవె జగన్నరుమాడ్కి ము... 203

చ. త్రిజట దశాస్యునాజ్ఞఁ దను దెచ్చినఁ జూచి
మహీజ హాజగ, ద్విజయబలాఢ్య కన్గొఱఁగి తే
రణశయ్యనటంచు నేడ్వ నా,త్రిజట భయంబు
లేదు గురుతేజులు వీరని వంతమాన్చి యం, బు
జదళనేత్రఁ దోకొనుచుఁ బోవదె రామ.ము...

ఉ. నారదసూక్తిచేఁ దలఁచినం బరతెంచు ఖగేంద్ర
పక్షుడు, ర్వారమహానిలప్రహతి బంధము లూడి
నఁదొంటికంటె సొం,పారి చెలంగి తౌ ఖగకులా
ధిపుసోఁకున దేవవానరుల్, సారెకు నార్పుచు
న్మదిని సంతసమంద ము... 205

చ. సతిహితవాక్యముల్వినక సైన్యవధంబుఁ దలంచి
పేర్చి యు,గ్రత నిజసేనతో నడరి రావణుఁడేచి
నిశాతసాయక, ప్రతతి నిగుడ్చి తన్నెదురుభాను
సుతాదుల మూర్ఛనుంచి హ,రుతి తనుదాఁక
ముష్టిహతి గ్రుమ్మఁడె వాఁడు ము... 206

ఉ. దండధరాలయంబున కుదగ్రత బంచెనునా నతం
డుదో,ర్దండపటిష్ఠముష్టిహతి దాచిన మూర్ఛిలి

లేచిపక్షివక్త్రుండును నమ్మరుత్సుతునిఁ దూలిచి
నీలుని నొంచి మత్తవే, దండము వోలె లక్ష్మ
ణునిఁ దార్కొనెఁ గాదె ము... 207

ఉ తాఁకి శరంబు లేసిన శితప్రదరంబుల వానిఁ
ద్రుంచి బ్రహ్మకను జేతివిల్ దునిమి బిట్టు నురం
బును గాడనేయ మూర్ఛాకులుఁడై దశా
స్యుఁడు రయంబున లేచి కడంక నేయఁడే,
భీకరశక్తి లక్ష్మణుఁడు బిమ్మటువోవ ము... 208

చ. తలఁకక పట్టి లక్ష్మణుఁ గదల్పఁగ లేక శివాద్రి
నెత్తుచే, తులగమి మెండు బెండుపడఁ దూఁగి
పెనంగెడుపక్షికంఠు బి, ట్టలయఁగ మొత్తి
మారుతి మహారిపుదుర్ధరశక్తియుక్తు నా, య
లఘునిఁ జేడె నీదెస కహాస్కరతేజ ము...209

ఉ. క్రూరత మిమ్ముఁ దాఁకిన మరుత్సుతు నెక్కి
గుణంబు మీటుచుం, ఘోరశరాళి సారథినిఁ
గూల్చి హయంబులఁజంపి వెంటనే, తేరునుజగ్గుఁ
జేసి శరతీవ్రతఁ జూపిన పక్షివక్త్రుఁ డ,ద్ధారుణి
నిల్వఁడే తనువు దాఁ జలియింప ము... 210

చ. అలయిక పుచ్చి రమ్మనిన నంతియమేలని పక్షి
వక్త్రుఁ డే,కలముగ నొందు యానమును గైకొని
వేల్పులు నవ్వ లంకకుం, దలఁకుచుఁ బోయి
చింతిలుచు దైత్యులు లేపుదు కుంభకర్ణునిన్,

గలనికటంచుఁ బల్కెఁ గద కార్పడి
వారు ము... 211

ఉ. దండనిశాటులెల్ల బెడిదంబుగ మొత్తియుఁ గర్ణ
వీథులన్, మెండుగ వేఁడితైల మది మెట్టియు
బల్ రొద జేసి మత్తవే, దండతతిన్ బయింబఱపి
యార్చిన లేచి భుజించి కుంభకర్ణుండట కేఁగఁడే
తరుచరుల్ బెదరంగ ము... 212

ఉ. అన్నకు మ్రొక్కి దా హితవులాడి యతండును
గోపగింపఁ దత్సన్నిధిఁ బాసి వానరులఁ దాఁకి
కలంచుచు మ్రింగుచు న్మహా,సన్నులఁ జేసి
మూర్ఛిలిన భానుజుఁ గైకొని కుంభకర్ణుఁ డత్యు
న్నతి లంక కేఁగఁడె జయోత్సవలీల ము...213

చ. ఇనజుఁ డెఱింగి ముక్కుఁ జెవులిట్టివిద
ళింప నైకసీ, తనయుఁడు సిగ్గుచే మఱలి దాఁకి
బలంబుల నేచి మ్రింగుచుం, జనునెడఁ దన్నుఁ
దాఁకుననుజన్ముఁ దొలంగుము నిల్చెదీవురా,ముని
కృపనంచుఁ దాఁకఁడె మిముస్వడి మీఱ ము...

ఉ. జృంభణ మొప్ప నారి మొరయించి మహాస్త్రచ
యంబు నించి దోః,స్తంభపదంబు లూడ్చి మఱి
దార్కొనఁ ద్రుంపవె వేగ కైకసీ,సంభవు మూ
ర్ధ్న మబ్ధిఁ బడ సైన్యము లుబ్బఁగఁ దత్కబం

ధముం,గుంభిని ద్రెళ్ళఁ జూచి సురకోటి నుతింప ము... 215

చ. పడి నతికాయుఁడేచి శరపఙ్క్తిని వృక్షశరాలిఁ
దోలి పై, కడరి శితాస్త్రము ల్గురియ నల్కను
మారొనరించి మించి వెం,బడి తలద్రుంపఁడే కినిసి
బ్రహ్మశరంబున లక్ష్మణుండు సం,దడిగ సురుల్నుతింప వెస దైత్యులు బార ము... 216

ఉ. హోమగతాబ్జజాతశర మూనుచు రావణి మిం
టనంటి సం,గ్రామమున న్వనేచరని కాయము గూ
లిచి తచ్ఛరంబు ను, ద్దామగతిన్ బయింబఱప
దానికి లోఁబడి యుండవే మహా, త్మా! మహనీయమాట నది మన్ననఁ జేసి ము... 217

చ. విధితనయుండు దెల్పుగతి వేగ మరుత్తనయుండు
మిట్టి తా, నధికతరత్వరం జని మహౌషధులన్
మును గాంచి కానక,క్కుధరము బెల్లగించి తను
క్రూరతఁ దాఁకు సురాలిఁ దోలి య,వ్యథగతిఁదెచ్చి తేర్పఁడె వనాటబలంబు ము... 218

ఉ. శైలచరుల్ త్వదాజ్ఞను నిశాచరువీటికిఁ బోయి
చిచ్చు లా,భీలగతిం దగిల్చి పురిపెంపును సొంపుఁ
దూలంగఁ గాల్చి దై,త్యాలిని మ్రందఁజేసి ఘను
లైరయుదిరించిన వారలన్ ధరం,గూలిచి మించరే దశముఖుం డెదఁగుంద ము... 219

చ. హరిహయజిత్తు దంభవసుధాత్మజ మారుతి జూ
డఁ ద్రుంచిచె,చ్చెర నిజమంచు నందఱును జింతి
లఁదా దివి కేఁగి నిష్ఠ న,ధ్వర మొనరింపఁగా నె
ఱేఁగి వచ్చి విభీషణుఁ డంతఁ దెల్ప నా,పరుని వ
ధింప లక్ష్మణునిఁ బంపవె రామ ము... 220

చ. వెసఁ జని దాశకంఠి మఘవిఘ్న మొనర్చి మెయి
న్మైఱుంగునా,రసముల గ్రుచ్చి దీపితశరంబున మా
యలప్రోడలైన ర,క్కసుతల ద్రుంపఁడే ప్రతినఁ
గైకొని లక్ష్మణుఁ డప్సరస్స్తుతుల్, కుసుమసువృష్టి
నింప సురకోటి నుతింప ము... 221

చ. అపరపయోధిఁ గ్రుంకు జలజాప్తుబలెన్ రణభూ
మి వ్రాలె ను,గ్రపుఁగరదీప్తిఁ జూపి తుది రావ
ణ నీసుతుఁడన్న వా,ర్తకుం, గుపితమనస్కుఁడై
యసురకోటులఁ బంపిన వారు దాఁకరే, ద్విపి
నెదురించు లేళ్లగతి తెంపున మిమ్ము ము...222

చ. గనగనమండు నగ్నినిభకాండపరంపర లేసి కాల
రు,ద్రునిగతిఁ దాఁకి గాడ్పుఱచి త్రుంచుచు నొం
చుచు నెందు నీవ రై,యనికి నెదిర్చి సేన నిమి
షార్ధములోఁ బొలియించి తా మహా,వని నెరి
యించు చిచ్చుగతి బంధురతేజ ము... 223

చ. పురజనులాడునాడికను బూని దశాస్యుఁడు వి
క్రమించి వా,నరతతి నొంచి ద్రుంచెదుమనంబున

దమ్ముని శక్తిచే వ సాదరమున లక్ష్మణుం డెదిరి
దానను మూర్ఛిలం జూచి పక్షికంధరు నదలిం
చి తాఁకితి గదా వధియింప ము... 224

ఉ. సంశయమింత లేదు నిలు చక్కఁగఁ ద్రుంతు న
టంచుఁ గిన్క నావింశతిబాహుఁ దాఁకి శరవే
గముఁ జూపిన నిల్వలేక పైయంశుకమూఁడఁ గే
శతతి యంసములం బడఁబాఱి వాఁడు శుభ్రాం
శుధరుణ్ భజింపఁడె జయాప్తిని గోరి ము...

ఉ. భూవర నీయనుజ్ఞ మదిఁ బొందుచుఁ జెంగున
మింట దాఁటి యప్పావనిపోయి త్రోవ సురభా
మను శాపవిముక్తిఁ జేసి మాయావిని కాలనే
మిఁ దునుమాడి పదంపడి లీల నోషధి, గ్రావముఁ
జేరఁ బోఁడె కుతుకంబుదలిర్ప ము... 226

ఉ. మందులకొండఁ గొంచుఁ బవమానరయంబున
రానెఱింగి త్రోవం దలపడ్డరక్కసులఁ బాపి వి
భాకరతుల్యరత్నభాస్పంది ధరంబుఁ దెచ్చి య
నుజన్మునిఁ దేర్చి చెలంగఁడే మరు, న్నందనుఁ డు
బ్బి వానరు లుదారత నెంచ ము... 227

చ. వనచరకోటిచేఁ గ్రతువు వమ్మయినం దశకంఠుఁ
డుగ్రుఁడై, యనికి కడంగఁ దానెఱిఁగి యారఘు
రాముఁడు విష్ణుదేవుఁడా, తనిఁ జెనకంగ రాదు

వసుధాసుత నిచ్చి మనంగనోపునం, చు నతనిభా
ర్య పల్కదె వచోఽమృతలీల ము... 228

చ. ఎఱుఁగుదు రామమూర్తి జలజేక్షుణుఁ డౌట
నెఱుంగు దిందిరా, తరుణి మహీజ యౌట సఖి
తద్రణభూమిని వ్రాలి ముక్తి కే, నరుగఁగ నింత
జేసితి శుభాహాతి నుండు మటంచు పజ్క్తికం, ధ
రుఁడు గడంగఁడే యనికి దైత్యులతోడ ము...

చ. తలఁపఁడు నగ్నిరోమముఖదైత్యుల దారుణకాం
డపజ్క్తచేఁ, గలన వధింపఁ గాంచి దశకంఠుఁడు
క్రోధధురీణుఁడౌచు బేరలుకను దాఁకఁడే మిము
మృగాధిపుఁడు దాఁకెడు హస్తివోలె ని, శ్చలమతి
యై జయాశ మది సంధిలుచుండ ము... 230

చ. సురపతి పంపుతేరుపయి శోభిలి సింహమువోలె
రావణ, ద్విరదముఁ దాఁకి శస్త్రనిహాతిఁ సోల
యించుచుఁ దచ్ఛరావళి, న్నరుకుచు నస్త్రనైపుణ
మున న్విహారింపవె లీలమై సురో, త్కరము ను
తింప శాత్రవులు తల్లడమంద ము... 231

చ. అలయక నిద్ర నొందక మహాశని ఘోరశిలీము
ఖప్రభా, జ్వలిత దిగంతరుండ వయి సప్తదినంబు
లు పజ్క్తికంఠుతోఁ, గలన యొనర్పవే త్రిదశ
కాండము బేర్కొన యాతుధానులుం, గలఁగఁ
గపీంద్రు లద్భుతముగాఁ గనుచుండ ము...232

చ. కడకను పజ్క్తికంఠుకరకంఠము లొక్కటఁ ద్రుం
చి తొంటికై, వడి మొలవంగ వింతపడి వానిని
ద్రుంచిన తోజనింప వెం,బడినవి ద్రుంచు చిట్లు
రవిమండలమం బెడురాశిఁజేసి తా, తడయక
నుంట వెల్లి బెడిదంబుగనించి ము... 233

ఉ. చేతులుఁ మస్తకంబు వెడఁజెందమి కుల్కుటఁ
గాంచి పద్మసం,భూతవరంబుచే నమృతపూరము
నాభిని నుంటఁజేసి యి, ట్లీతఁడు జిక్కఁడయ్యె
మనుజేంద్ర హారింపు మటంచు రావణ,భ్రాత
వచింపఁడే విమలభావముతోడ ము... 234

ఉ. గ్రక్కున పావకాస్త్రమున రావణునాభిసుధన్
హారించి వెం, పెక్క మహాశరాళి నసురేంద్రు
తల ల్విదళించి పుచ్చి తా, నొక్కటిదక్క వజ్ర
నిహాతోజ్జ్వలధాతుఝరీధరాకృతి, న్నొకొన
మేన రక్తములు నిండి స్రవింప ము... 235

ఉ. పావకకోటి తిజ్మరుచి భాస్వదజాస్త్రముచేత లో
కవి,ద్రావణు రావణున్ బ్రథనధారుణిఁ గూల్చితి
వౌజగంబులం, దావకకీర్తి యుల్లసిల దైవత
కోటి జెలంగ సర్వభూ,తావలి సంతసింపఁ గపు
లార్చి నుతింప ము... 236

చ. సురల నదల్చి దిక్పతుల స్రుక్కఁగఁ జేసియుఁ
బుష్పమత్తులం, గెరలఁగఁజేసి గుహ్యకుల గెల్చి

జగద్విజయైకవీరుఁ డై, పరగిన రావణుండు నొక
భల్లముచేఁ బడె నట్టివారికిన్, ధరణిని దైవనిర్ణ
యము తప్పునె రామ ము... 237

చ. శిరములు మోఁదుకొంచుఁ గనుచిప్పల నశ్రులు
రాల నేడ్చు సుందరులను బుజ్జగించుచును దగ్ధ
శకంతున కప్పు డగ్నిసం, స్కారణముఖాదికృత్య
ములు సర్వము దీర్పఁడె నీయనుజ్ఞచే, నరిగి
విభీషణుండు దనుజావలితోడ ము... 238

ఉ. ప్రేమదలిర్ప లంకకు విభీషణు నాథుగఁ జేసి
బ్రహ్మము, ఖ్యామరసన్నుతుండ వయి యగ్ని
ముఖంబున సచ్చరిత్ర సీ, తామహిళం గ్రహించి
యట దండ్రిని గన్గొని దేర్పవే మృతా, రామచ
రాలి నింద్రునివరంబు గ్రహించి ము... 239

ఉ. బంగరుతళ్కు నల్గడల బాదుకుబేరకపుష్పకంబు
పే,రంగుగ నెక్కి దైత్యకపిరాజి చెలంగఁ బ్రవా
సభూమి సీ, తాంగన కర్థిఁ జూపుచు రసాధిప
చంద్ర యయోధ్యఁ జేరవే, పొంగి ప్రజాము
దంబు లొగి పొల్పెసఁగంగ ము... 240

చ. అలుకులు రంగవల్లికలు హార్మ్యపుఁజిత్తరువుల్
సుదోరణం, బులు మణికేతనప్రభలు పొల్పె
సఁగన్ శుభసూచకధ్వనుల్, గలిగి బుధప్రకీర్ణ

మయి కాంతత నొప్పదె త్వత్పురంబు పే,
లల నభిషేకవైభవములం దివిబోలి ము...241

ఉ. చారుమణీరుచిస్ఫురితసౌధవిరాజితసింహపీఠ గ్రా,
క్కారు మెఱుంగుతళ్కు గల కార్ముగులో యన
సీతతోడ శో,భారమచే బ్రకాశిలి శుభస్థికల
గ్నమునందు రాజ్యభూ, భారముఁ దాల్చి తా
ప్రజశుభస్థితి నొంద ము... 242

ఉ. చారుశుభాంగి యై సురభిచందనచర్చిత యై విశే
షశృం,గారిణి యై రమామహిమఁ గాంచి
మెలంగెడు సీతతోడ సం,సారిబలెక్ భువిన్మదన
సౌఖ్యముఁ గాంచుచు నేలవే జగ,త్కారణ
రూపధారుణి సుధర్మ మెసంగ ము... 243

చ. స్థిరయు సమస్తసస్యములచేఁ బొలుపొందఁగ
మానవుల్ శుభం, కరు లయి పుణ్యవర్తనలు
గల్గి జరింపఁగ ఖేచరుల్ క్రతూ,త్కరములఁ
దృప్తులై చెలఁగ ధర్మముగాఁ బదకొండువేలవ,
త్సరములు గాచితో జగతిశాసనమొప్ప ము...

ఉ. రామకథామృతంబు రుచిఁ ద్రావి భవంబు
దొరంగి మానవ, స్తోమము ముక్తిజెందఁ గృప
తో నిటుజేసితి గాక వార్ధిని, చ్ఛామతి దాఁటు
టెంత దనుజచ్ఛటఁ ద్రుంచుట యెంత నీదులీ,
లామహిమంబు చిత్రము దలంప? ము... 245

ఉ. మంగళ ముర్విజాపతికి మంగళ మర్కకులేంద్ర
మౌళికి, న్మంగళ ముర్విభద్రనగమండనవర్తికి
రామమూర్తికి, న్మంగళ మర్థిలక్షణమనఃకమ
లైకవిలాసవర్తికి, న్మంగళమెప్డుఁ గావలయు
మాధవ మీకు ము... 246

ఉ. వందన మాచరించెదఁ గృపాజలరాశికి బ్రహ్మరు
ద్రసం, క్రందనపూజితాంఘ్రికి నఖండపరాక్రమ
శాలికిఁ దశ, స్యందననందనాగ్రణికి నబ్జసుధాధ
రకీర్తికిఁ జగ, త్సుందరమూర్తి వైనరఘు
సూనుఁడ మీకు ము... 247

ఉ. శ్రీరమ భూమినందనయు శేషుఁడు లక్ష్మణుఁ
డావికుంతమి, ద్ధారుణి భద్రశైలమన దాసులఁ
బ్రోవ వసించినట్టి సు, శ్రీరఘురామ చక్రి మిము
జేరితి ధన్యుఁడనైతి నోశుభా, కార తనూవి
లాసజితకంధరబృంద ము... 248

ఉ. రామకథాప్రపంచమును వ్రాసినఁ జెప్పిన సంస్మ
రించినన్, భూమసుఖాప్తులై జనులు మోక్ష
ముఁజెందుదు రంతమందు శ్రీ, రామయటంచు
నొక్కపరి రక్తిఁ దలంచిన ముక్తి గల్గుఁగా, నే
మిట గల్గబోదు రుచి నెప్డు బఠింప ము... 249

చ. అనఘచరిత్ర జూలురికులాబ్ధిసుధానిధి రైన
సుబ్బనా, ర్యునికి సుసాధ్వి శేషమకు నుద్భవమం
దితి లక్ష్మణాఖ్యుఁడఁ, ఘనమతి మీకు నంకిత
ముగా రఘునాథచరిత్ర సూక్ష్మమై, తనరుగృతిఁ
రచించితిని దాసుఁడ నీకు ము... 250

పీఠిక.

రసికులారా!

ఈశతకమును పదునేనుసంవత్సరముల క్రిందట నారంభించి కొలఁదిదినములకు ఎనుబది పద్యముల వఱకుఁ బూర్తిచేసితిమి. పిదప నాలుగేండ్లకు మిగిలినపద్యములు పూర్తిచేసితిమి. అనంతపురములో నున్న ఎ. పి. కవిగారు తమబాలభారతిలోఁ బ్రచురించుకొనుట కీశతకమును దీసికొని యేబదిపద్యములు దాదాపుగఁ బత్రికలోఁ బ్రచురించి పిమ్మట పత్రిక నాపివేసిరి. ఎన్నిమాఱులు కోరినను మిగిలినపద్యములను బంపరైరి. ముద్రితమైన యేబది పద్యములు మాత్రము పత్రికనుండితీసి జాగ్రత్త చేసితిమి. ప్రత్యంతరము లేకపోవుటచే మిగిలినపద్యములు క్రొత్తగాఁ బూర్తిచేయవలసివచ్చినది. పనిలోఁబనిగఁ బూర్వపద్యములు చాలవఱకు మార్చితిమి.

మొత్తముమీఁద నీశతకమున నీతివిషయికపద్యము లెక్కువగను భక్తివిషయికపద్యములు కొలఁదిగ నున్నవి. ఇందలిభావములు చాలవఱకు

మాజీవితమునకు సంబంధించినవి యైనను బ్రపంచ మునకు సంబంధించినవిగా స్ఫురించునటుల వ్రాసి యున్నారము. అక్రమవర్తనలు కపటాచారులదుశ్చే ష్టలు పరోపకారుల మనువారిదుండగములు సంస్క ర్తలసాహసకార్యములు కొన్నియెడలఁ జేర్కొం టిమి. ఏపద్యము గాని ప్రత్యేకవ్యక్తుల దృక్పథ మునం దుంచికొని వ్రాసియుండము. దాదాపుగా నీశతకము కామేశ్వరీశతకము కాళహస్తీశ్వరశత కము (కొంతవఱకు) వేణుగోపాలశతకము తెగలోఁ జేరఁదగినది. భక్తికి నీతి కీశతకమునఁ గలయిక గలదు. శతకసంపుటములో నీశతకమును చేర్చి మమ్ము ప్రోత్సహించిన బ్రహ్మశ్రీ వావిళ్ల. వేంకటే శ్వరశాస్త్రిగారియెడఁ గృతజ్ఞులము.

ఇట్లు,

నందిగామ, 1-12-8. }

శేషాద్రిరమణకవులు,
శతావధానులు.

శ్రీ ర స్తు.

సర్వలోకేశ్వరశతకము.

శా. శ్రీరమ్యాత్మక! నిర్వికల్పమయమూర్తీ సచ్చి
దానందశ్రీం, గారాకార ప్రసన్నదృగ్రుచిలస
త్కారుణ్యభావాకర, స్మేరాంకూరముఖాం
బుజాత! భువనక్షేమంకర ప్రక్రియా, పారీణా
త్మక నీకు మ్రొక్కెదను దేవా! సర్వలో
కేశ్వరా. 1

శా. ఓనిర్వ్యాజదయాభిరామసుకృతీ యోదీనసంర
క్షణా, దీనస్వాంతపయోజ! యోత్రిభువనక్షేమ
ప్రసన్నాత్మ! ఓ,హో నీరేజభవాండభాండ
భరణా! యుగ్రారిషట్కావృతుఁ, దీనుఁ
నన్ను సముద్ధరింప నగుఁగాదే సర్వ... 2

మ. ధనధాన్యంబులఁ గోర్కిలేదు, పరవిత్తద్రోహ
దుష్కర్మసం, జనితానందము నొల్ల నెల్లపుడు
నీసారళ్యకారుణ్య మొం,ద నపేక్షించితి నయ్య
మత్కలుషసంతానంబుఁ బోకార్చి న, న్ననురా
గంబున నేలుకోనగుఁ గదయ్యా సర్వ... 3

మ. దురహంకారజనావృతం బయిన యీదుష్టప్రపం
చంబులో, నరజన్మంబున నన్ను నెక్కొలిపి
యానందించుచున్నాఁడవా?, పరసేవాజనితవ్య
థాభరపరిభ్రష్టాత్మునిఁ నన్ను నీ, కరుణాసాగర
మగ్నుఁ జేయు మతిలోకా సర్వ... 4

శా. సూరిస్తుత్యగుణాలవాల! సుయశశ్శోభాయ
మానాత్మ; నీ, కారుణ్యంబున సర్వలోకములు
సౌఖ్యంబందు నీయాదర, స్మేరాంకూరరసంబు
చేత జగముల్ చెన్నొందు నీప్రాభవం, బేరైనం
గొనియాడనేరుతురె తండ్రీ సర్వ... 5

శా. దీనత్రాణపరాయణాత్మక! భవద్దివ్యప్రభావంబు
చి, త్తానందప్రదమంచు నైహికగతవ్యామోహా
విధ్వంసనా, ధీనప్రాభవభాసురం బనుచు నర్థిం
గోరి సేవించుచు, న్నానీభక్తుఁ దరింపఁజేయవె
యనన్యా సర్వ... 6

శా. మానంబూని యరణ్యవీథులను దుంపల్ పండ్లు
భక్షించి యా, శానీకంబు జయించి దివ్యపరమా
ర్థాపేక్ష వర్తించుస, న్మౌనుల్ నిన్నఁకే తపింతు
రన దుర్ధ్యానవ్యథాఖిన్నక, ర్మానుష్ఠానుఁడ నెట్లు
నిన్ గనెద దేవా! సర్వ... 7

శా. కల్లల్బల్కుచుఁ బొట్టకూటి కయి దుర్గర్వాన్వి
తపాపాంతులన్, సల్లాలిత్యమనోహరాంధ్రకవితా

సర్వంకషవ్యాప్తిచే, నుల్లాసంబునఁ దన్విన౯
బ్రతిఫలం బొందంగ లేనైతి ని, న్నుల్లంబందుఁ
దలంతుఁ బ్రోవవె దయాళూ! సర్వ... 8

మ. విపృతసర్వస్వర్గపురీకవాట మగుచుం బెంపొందు
త్యాగంబు నా, కవలంబింపఁగఁ జేతఁగాదు
పరిణామానందసంధాయకం, బవు శాంతవ్రతధ
ర్మనిష్ఠయొ యసాధ్యం బిట్టిదీనాత్ము న,న్నవలో
కించి కృతార్థుఁ జేయు ముచితజ్ఞా సర్వ... 9

మ. సిరినిం గూర్పక కార్యనిర్వహణసుశ్రీదతుఁ
గావింపఁ బో,క రసాభాసదరిద్రముద్రితునిగాఁ
గష్టాత్ముఁగాఁ జేసి న, న్నరయ౯ మానితి వేల
తండ్రి పరమార్థాపేక్షయో నీపద, స్మరణంబో
దయచేసి న౯ మనుప రమ్మా సర్వ... 10

మ. తనయుల్ బంధుగు లన్నసమ్మదము, గాంతా
వ్రాత మున్న౯ బ్రియం, బును ద్రవ్యంబన
నాస స్వైరమన సమ్మోహంబుఁ, జేకూర్చి కష్టని
దానంబుగ నాదుజీవితము రాజద్వారసంవాస
సం,జనితక్షోభల కేల లోఁబరుతు వీశా సర్వ.

మ. పొగరా పోదు; ధనాశయో చనదు; పూవుం
బోండ్లకౌఁగిండ్లపై, వగపా తగ్గదు; మానసంబో
స్థిరభావం బొంద దేమందు నీ, జగదుద్బంధము

నెట్లు త్రెంతు నెటు లీర్ష్యామోహసంబంధముల్,
పగులంగొట్టుదు తోఁచ దేవెఱవు దేవా సర్వ.

మ. తనగర్భస్థితరక్తమాంసముల చేతన్ బిడ్డలంగాంచి
తీ,రనిమోహంబునఁ బెంచి పెద్దల నొనర్పన్
మాతృసేవావ్రతం, బన సేమో తనయుల్
గ్రహింపక పశుప్రాయంబుగా నున్నచో, జననీ
దుఃఖము మాన్పశక్యమె మహేశా సర్వ...

మ. నవమాసంబుల మోసి తల్లి కడువంతల్ బొం
దుచుం బెంచి మా,నవధర్మంబులు దెల్పి
యోగ్యయగు కన్యన్ బెండ్లి గావింపఁగా, దివు
రన్ జూచును సర్వరీతులను మాతృద్రో
హముం జేయఁగా, నవురా పుత్రుఁడు వాని
శత్రుఁ డనరాదా సర్వ... 14

మ. తనకామంబున కాస్పదంబయి నికాంతారత్న
ముం గొల్వ సిగ్గు నెదం జెందఁడు నిత్య మా
పె కడునెగ్గుల్ పల్కినన్ లెక్కఁగాఁ, గొనఁ
డంతఃకరణాతిరేకమున లగ్గుం గూర్చు ధన్యాత్మ
యా, జననిం జూచిన పాపి కోపి యగు నీశా
సర్వ... 15

మ. తనకంఠంబునఁ దాళిగట్టినధవున్ దైవంబుగా
నెంచుచే, వనితాధర్మము తా వరించినసతిన్
వామాంగ మంచున్ మనం,బున భావించుట

మ_ర్త్య ధర్మ మిది యేపో భారతీయప్రశ,_స్తిని
తాంతంబున కాదిసూ_త్రము దయాబ్ధీ సర్వ...
శా. కారుణ్యంబునఁ బెంచి యన్నమిడి లోకజ్ఞానవి
ద్యాదులం, దారూఢాత్ము నొనర్చినట్టి జనకుం
డత్యంతదూష్యుండుగా, మాఱుగ నేఁటివివేకి
స_త్తముల కీమానాత్మ్యులెట్లుందురో,తా రింపా
రఁగఁ గన్నబిడ్డలకు నిత్యా సర్వ... 17
మ.లలితానూనఫలాభిరామములు లీలాలోలశైవా
లినీ, విలసద్దేశము లైనఁ గాననములన్ విశ్రాం
తినొందంగఁ దా,వులు పెక్కుండ ధనావలి_ప్త
విచరద్భూపాలకాస్థానభూ, ములలోఁ బండితు
లుండ నానాకా స్వయంభూ సర్వ... 18
శా.చంచద్రత్నసువర్ణకంకణములున్ సర్వాంకషంబై
నపీ,నాంచద్రూపము గల్గుమానవుఁడు విద్యా
వైభవోదగ్రుఁడై, వంచించుం జగమెల్ల సంత
తము; విద్వద్గేయ విద్యానటీ, కాంచీభూషణు
లెట్టు లోర్తురో రసజ్ఞా సర్వ... 19
మ. ధనమున్నప్పుడు వందిమాగధులు కాంతారత్న
ముల్ పండితుల్, తనయుల్ బంధులు వెంట
నుందురు దరిద్రక్షోభ మెండైనచో, తననీడైనను
తన్ను వీడి తొలఁగున్ ద్రవ్యంబునం దున్నశో,
_క్తిని గు_ర్తింప వశంబె జీవికి గుణాబ్ధీ సర్వ...

శా.బాలక్రీడలు కొన్నినాళ్లు సుకళాభ్యాసంగ
ములఁ గొన్నినా, ళ్లాలోలేక్షణు లైనకామినులఁ
భోగాపేక్ష గొన్నాళ్లు కొ,న్నాళులన్ దుస్తర
రోగసంజనితచింతాదంతురతోభలం, గాలం
బెట్టులో పుచ్చు జీవి సుగుణాంకా సర్వ...

మ.చలదంభోరుహపత్రవారికణగతిన్ స్థైర్యంబు లే
కున్న మేనులు నిక్కమంబు లటంచు మత్తులయి
మానుష్యుల్ గాఢసర్వజ్ఞతా, ఫలముం బూడిద
లోనఁ గల్పి విఫలప్రాయంపుఁ బ్రాయంపుఁగాం
తలకౌఁగిండ్ల మెలంగు టేల గుణగణాఢ్యా సర్వ.

శా. సారోక్తి ప్రథమాన కావ్యగత యోగాజాలశ్రీ
గార గా,ధారంగంబులలోనఁ దృప్తుఁ డగుచో
దారుణ్యపుంబొంగు చ,ల్లారుం జీవికి స్వైరసంచ
రణలీలాలోల కాంతారతే, చ్ఛారూఢాత్ము
కిందునందుఁ గతి కద్దా! సర్వ... 2

మ. పగులం గేలధరింప వీల్పడని మృత్పాత్రంబు చే
బట్టి జీర్ణగుణప్రావృత పూతిగంధమయవస్త్ర
బెట్టొ మైదాల్చి య,ధ్వగరంగస్థలు లైనసత్ర
ములచెంతం జేరుమర్త్యుల్ నిర్మ, నిగమజ్ఞ
యుఁ దలంప రేమనెదఁ దంత్రీ సర్వ... 2

శా.క్రూరుల్ గొందఱు సత్త్వమూర్తులకుఁ జిక్కుల్

గూర్చి యాత్మీయదు, శ్చారిత్రంబును వెల్లడిం
తురు; క్షమాసర్వస్వవిభాజిత, స్మేరాస్యంబున
వారు సైచినను గాసింగూర్చి కాలుండు త,ద్ఘో
రాఘుంబున కొంపఁడే విబుధబంధూ సర్వ...25

శా.గంగాస్నాన మొనర్పవచ్చు జనలోకంబెల్ల గొం
డాడఁగా, సంగీతంబు లొనర్పవచ్చు పరభాషా
వేషసాంగత్యముల్, సాంగంబుం దొలఁగింప
వచ్చు భవదీయాంఘ్రిద్వయీసేలువచే,తం గా
వ్య మడంప శక్యమె యనింద్యా సర్వ... 26

మ. శ్రమయించుక్ సుఖమంచు సంసరణకష్టంబె
భరింపంగఁజా, ల మటంచుం దమి నిచ్చకాల్బ
లుకుకూళల్ వీడఁగా నేర్తురే, రమణీచారుతరో
న్నమత్కుచయుగప్రాదుర్భవన్మోహావి,క్రమముల్
చండగభస్తితేజ! కృతలోకా సర్వ... 27

మ. కలుషస్థావర మన్యకామినులసంగంబంచు బాజా
రుమి,ట్లలపైఁ జేరి ప్రసంగముల్ సలుపుదుష్ట
స్వాంతులే తత్పథం, బుల వర్తింతురు రేఁబవళ్లు
బలిరే బోధాక్రమప్రాప్తి యీ, కలికాలంబున
నుండె నిట్టు లకలంకా సర్వ... 28

శా.బారల్ సాచుచు దేహిదేహి యనుచుం
బ్రార్థించుపేదక్ క్షమా, కారుణోజ్జ్వలదృష్టి
తోడుత కనంగాఁ బోవఁ డెవ్వాఁడు దు,ర్వార

క్రోధమయాంతరంగుఁ డగుభూపాలుండో చో
రుండో చే, జారక లోభి యొసంగు సర్వమఖ
లేశా సర్వలోకేశ్వరా. 29

మ. ధనమార్జించుటె గాని కాసయిన స్వార్థంబందు
వెచ్చింపఁ డెవ్వనినైనఁ జెడఁగొట్టుగాని విహి
తవ్యాపారముల్ నేరఁడే, మనసేమున్నది లోభి
మానవుల పాపాచారదుశ్చర్య; వారిని నీవే
టికి సృష్టిచేసితివి తండ్రీ సర్వ... 30

మ. కలుముల్ మిక్కుటమైనచోఁ గలుషముల్
గావింపఁ బ్రాల్మాలఁ డాశలు మెండైనకొలంది
దుష్క్రియల కుత్సాహంబు గోల్పోవఁ డీ,
చలచిత్తుం డగులోభి వీనిని దయాసౌజన్య
సౌశీల్య నిశ్చలు గావించు దరిద్ర మొక్కటె
మహేశా సర్వలోకేశ్వరా. 31

మ. ధనగర్వంబునఁ బుట్టురోగములు సాంతం బొందు
దారిద్ర్యమం,దున దారిద్ర్యమునందు రోగచయ
మెందుం బుట్టదొకప్డు పుట్టినచోఁ గాంచుఁ
దనంత నాశనము పాటింపంగఁ బోర్వానిరో,
గినిగా సర్వజనుల్ ప్రశస్తు లనురక్తిక్ సర్వ.32

మ. జనులన్ మోస మొనర్చి యైనఁ గలుషాచారం
బుచే నైన దుర్జనసంపర్కముచేత నైన ధనమే
జాల్మండు చేకూర్చునో, ఘనుఁ డాతండు హితుం

డతండు జనలోకస్తుత్యవిజ్ఞానధీ,ఖని యాతం
డని పేర్వడుఁ విగతపంకా సర్వ... 33

మ. ధనమే ప్రాణమె ప్రాణమే ధనముగాఁ దర్కిం
చులోభుల్ పరా,శుని దూషించినఁ గోపమం
దరు జనుల్ తీక్ష్ణాతిరేకాత్ములై, తను బ్రార్థిం
చిన జాలినొందఁ డతిలుబ్ధస్వాంతులఁ ధర్మభా,జ
నులం జేయఁగ నీకశక్యము పరేశా సర్వ...

చ. చనుచోఁ గొండొకగ్రుడ్డిగవ్వఁ గొనిపో
శక్తుండు కానట్టి దు,ర్జనుఁ డైహికసౌఖ్యముఁ
మఱిగి సంసారాబ్ధినిర్మగ్నుఁ డై, ధనసంపాదనకై
చరించును దురంతక్రూర సంతాపసా,ధనమా
తద్ధన మేల కాల్పనె ప్రశస్తా సర్వ... 35

శా. కాలాసన్నమునందు శాంతము దయాకళ్యాణ
భావంబు స,చ్ఛీలోజ్జృంభణవాగ్విడంబనముఁ
జేకూరు మర్త్యాళికిఁ, లీలల్ జవ్వనమందు నేమ
యినవో లీలావతీమోహపం,కాలీనం బఘు మెట్ల
డంగు గుణశూన్యా సర్వ... 36

మ. పనియున్నప్పుడు జూపు శాంతము కృపాభా
వంబు మర్యాద పా,వనవాచావిభవంబు గార్య
ప్రుఁదుదిఁ బాటింప రెవ్వారు దు,ర్జనలోకంబు
పరప్రతారణవిచారంబందు ధర్మావలం, బనపా
త్రంబు ధరించుఁ గాదె గుణధామా సర్వ...

మ. పలుకుల్ తేనెలసోన లీనఁ గరుణాభావంబు
లేనవ్వు మో,మలరింపఁ గనుదోయి శాంతి(?)రం
గంబై ప్రకాశింపఁగాఁ, దులువల్ వేసెడి బా
హ్యవేషముల నర్థుల్ నమ్మి యాశామహో, జల
ధిఁ మగ్నము నొందుచుందు రఖిలేశా సర్వ.

శా. తానే సర్వకళావిదుండ నను విద్యాశూన్యుఁ
డొక్కండు వి,జ్ఞానప్రాభవశాలి నే నను దురా
చారాత్ముఁ డొక్కండు ధ,ర్మానుష్ఠానపరాయ
ణుండ నను మిథ్యాలాపి యొక్కండు సు,శ్రీని
త్యాత్మకుఁ డీకలిఁ గుణవిహారి సర్వ... 39

మ. తగవుల్ దిద్ది కళావిదగ్ధతల నుద్యద్రీతి సాటింప
వ,చ్చుఁ గడుఁ నీతులు ధర్మశాస్త్రములు నెచ్చో
వల్లెఁ బెట్టంగ వ,చ్చు గుణాలంకరణాభిరాముఁ
డ నటంచుఁ జెప్పుకో వచ్చు వా,కుక్కగానం
బొక్కగతిఁ వెలార్ప వశమొక్కో సర్వ...40

మ పరులఁ నైపక దుష్టమార్గచరులై వర్తించు నిర్వే
లదు,శ్చరితుల్ సంతతభోగభాగ్యవివిధైశ్వర్యా
ఢ్యులై మించుచుం,డిరి సత్యాత్ములు లేమిచే
మిగులఁ గుంఠీభూతులై నొచ్చుచుం,డిరి పాపా
త్ములె లోకపూజితులు తండ్రీ సర్వ... 41

మ. చదువుల్ నేర్పఁగవచ్చు దుర్విషయసంసర్గంబు
బోనాడవ,చ్చు దయాసత్యశుచిప్రచారముల

నెచ్చో గూర్చుకో వచ్చు నెమ్మది నీ దావక
పాదపద్మయుగళీమగ్నంబు గావించు నేర్పది
దుస్సాధము మానవాళికి సుభావా సర్వ...42

మ. సిరిపై రాజ్యము పై సతీజనము పైఁ జిత్తంబు
పోనాడి నిష్ఠురసత్యవ్రతధర్మకర్మరతితో శుద్ధాం
తరంగంబుతోఁ, గురువంశం బలరించె భీష్ముఁడు
తదంఘ్రిల్ మోచి పుణ్యైకవి, స్ఫురితంబై మన
మాతృభూమి తగె నెచ్చో సర్వ... 43

మ. అవనీమండల మండనాయిత యశోవ్యాసంగు
లౌ ధారుణీ, ధవులే పోయిరి కాలగర్భమునఁ
కీర్తిద్రవ్యంబు కాయంబువై, భవముఁ శాశ్వ
తమాయటంచు నెదలో భావింపఁ డెవ్వాఁడు
దు, ష్టపరిష్టంబగు కాలసత్వమున నీశా సర్వ...

శా. తారుణ్యాతిశయావలేపమున విస్తారాఘ మా
ర్జించి దు, శ్చారిత్రుం డనిపించుకొన్న కలు
షాచారుండు ప్రాయంపుఁబోం, గారణ సంతత
ధర్మకర్మవిహితవ్యాసంగుఁ డై యుండు ని, స్సా
రాంగుం డయి దాన నేమిఫల మీశా సర్వ. 45

శా. సూనుల్ తుంగతరంగమాలికలుగాఁ జూపట్టఁ
బ్రోయాంద్రు స, త్పాపనీకంబుల లేవఁ గన్పడ
ననంతానన్యవాంఛాలతల్, పానీయంబుల రీతి

భాసిలెడి యీపాపంపుసంసారముఁ, జ్ఞానుల్
నెమ్మది నెంత్రు వారిధిగ నీశా సర్వ... 46

మ. స్థిర మొక్కించుక లేక, రోగములకుం జిత్త
వ్యథాపాళి కా, కరమై సంతతకష్టదుష్ట మగు
చుం గన్పట్టు మాంసాసృగు, ద్ధురశల్యాకర
మైన దేహమునకై దోషంబు లెన్నేనియుఁ,
నరు లేలా యొనరింపఁ బూనుట లనన్యా సర్వ.

మ. పరహింసావిముఖుండు భీరువు కృపాభావుండు
నిస్సారతా, భరితాత్ముండు పరాంగనావిముఖ
పుంస్త్వవ్యక్తిశూన్యుండు స, త్వరతాత్ముం
డసమర్థకీటకము ధర్మాధర్మసంఘట్టనం, బు రసా
భాసము నేఁటికాలమున స్వర్భ్యా సర్వ... 48

మ. తనయైశ్వర్యసమృద్ధిఁ జూచికొని మాంద్య
స్వాంతులై తేంద్రు స, జ్జనసాంగత్యము నిచ్ఛ
గింపక ప్రపంచద్రోహులై యుండి రీ,పని శ్రేయః
ప్రద మౌనె శ్రీదుఁడును గర్వంబేది భిక్షా
శనుఁ, జనుమానంబున గౌరవింపఁడె సురేశా
సర్వ... 49

మ. మనమే గొప్పయటంచు నెంచఁజనునే మాం
ధాతృముఖ్యుల్ గడిం, చినవిఖ్యాతి గడింతుమే
విజయుఁ డెంతే ॰సంగరక్షోణియం, దునఁ
జూపించినథాటిఁ జూపఁగలమే ద్రోణుండు చేశా

న్నకీ, ర్తినిఁ జేకొందుమె? యేల స్వాతిశయ
ముల్ శ్రీసర్వ... 50

మ. తమసౌఖ్యంబులు తామె చూచుకొని స్వార్థ
త్యాగముర్ జేసినా,ర మటంచుర్ వచియించు
వారు పరకార్యద్రోహముంజేసి యు, త్తమధర్మా
త్ములమంచు వాకొనుజనుల్ దంభవ్రతారంభు
లై, స్వమతద్రోహ మొనర్పఁ బూని రఖిలేశా
సర్వ... 51

మ. తొలుతర్ బెండిలి చింత పిమ్మట సుతాదుల్
కల్గరెరన్న నెం,జెలి యాపైని కుటుంబసంభరణ
దుశ్చిత్తభ్రమంబుర్ జనుర్, కలకాలంబు గలం
చుచుండుఁ గలదే కాసంత సౌఖ్యంబు పం,కిల
సంసారనిమగ్నబుద్ధికి విరాగీ సర్వ... 52

మ. నిరవద్యప్రతిభావిలాసములు పాండిత్యప్రభావం
బు భా, సురసాహిత్యకలాకలాపకములుర్
శుద్ధాంతరంగమ్ము దు, స్తరసంసారపయోధిభంగ
నిచయాంచద్ఘోరసంఘట్టన, స్థిరచింతాజడు వీడ
నాడును గుణాబ్ధీ సర్వ... 53

మ. నిరతంబుర్ శిశుపోషణాదరమునం జింతించు
చుం బ్రాయపుర్, గరితల్ గన్పడినంతఁ గొం
బెదవి పంటర్ నొక్కుచుర్ భాగ్యసం,భరితుం
డౌజనునిం గనుంగొనిన భావంబాదు బెగ్గిల్లు

చుఁ, దురవస్థల్ పడుదుష్టుఁ డెట్లు పరమొం
దుఁ సర్వ...

మ. సమవేగంబునఁ బాఱుశైవలినులన్ స్నానాద్య
నుష్ఠానకా, ర్యములం దీర్చుచుఁ గందరాంతర
ములం దావాసముం జేయుచుం, బ్రమదాతీత
హృదంబుజాతుఁ డగుచున్ వర్తించుధన్యాత్ము
జన్మమె జన్మంబని యెంచఁగాఁదగు పరాత్మా
సర్వ...

మ. తరుపార్శ్వంబుల విశ్రమించుచు శకుంతస్వాన
ముల్ సమ్మదా, కరులై వీనులఁ జేర్చుచున్
విమలరాకాచంద్రదీవ్యన్నిశాం, తరవేళన్ జల
బిందుతుంద శశికాంతస్నిగ్ధపాషాణసుం, దరశై
లంబుల నుండ్రు ధన్యులు వదాన్యా సర్వ...

మ. తతశల్యాకరమాంసరూప మగుకాంతాగాత్ర
ముం దోర్యుగ, స్థితముం జేసి నితాంతసౌఖ్య
ములతో జీవించుచున్నాఁడనన్, గతలం దెల్పు
గృహస్థుకంటెను భతంగస్వాదుకీతామృతో, ద్గత
సాలావృతగేహి; మౌని సుఖి కాదా సర్వ...

మ. తరుణీవల్లుదృగంచలంబులకు మిథ్యాసౌఖ్యసం
పత్తికిన్, పరమార్థోచితనూత్నయౌవనము సర్వ
స్వంబు నర్పించి దు, స్తరసంసారపయోధిమగ్ను

లగు చింతాదంతురత్వము లౌ, నరు లేరీతి
తరింతు రైహిక మననాశ్యా సర్వ... 58

మ. కలకుంజాపుల పేరితూపులఁ బయిం గాడించి
లీలాలస, ద్దరహాసాంరకుసూచికాగ్రములచేతన్
మేను తూటాడుసుం, దరు లెందాఁకఁ గనంగవ
చ్చెదరో వ్యాన్నాళీక సుందాఁక సు, స్థిరభా
వంబు గడింపఁబోదు పరవేదీ సర్వ... 59

శా. (?) నీరంధ్రద్రుమసంకులంబుగహనానీకంబొ! నా
నాజనో, త్కరసంచారవినోదరంగ మగునాస్థా
నంబొ? కాంతామణీ, విరళస్వేదతనూపగూహన
సుఖావిర్భూతశయ్యాతలం,బొ రుచించున్ నరు
జన్మ కేది సుఖదంబో సర్వ... 60

శా ఆలోలాబ్ధితరంగవేష్టిత సమీరాంకూర సంచా
రసు, శ్రీలీలావనముల్ నిరంతరపరశ్రేయోను
కూలంబుగాఁ, గ్రాలన్ సంతతగర్వపర్వత శిఖా
గ్రస్థాయి భూమీశ్వరో, పాలంభంబులకేల
పాల్పడుట దేవా? సర్వ... 61

మ. పరహింసారతభూమిపాలకకుటుంబం బందు జ
న్మించి ని,ష్ఠురకార్యంబుల నుజ్జగించి భువనక్షో
భంబు పోకార్ప బం,ధురదీక్షావిభవంబు గైకొ
నిన ముక్తున్ బుద్ధదేవున్ దయా,కరు భావిం
చెద సత్వసిద్ధి కతిలోకా సర్వ... 62

మ. సదయాంతఃకరణాతిరేకమతి మించన్ విశ్వక
ళ్యాణసం,పదఁ గాంక్షించి యహింసయే మను
జధర్మం బంచు చాటించి యభ్యుదయ శ్రీసము
పేతుఁడైన జినదేవోదారసత్యవ్రతా, స్పదవిజ్ఞా
నము నెంతు నెంతయు సుభావా సర్వ... 63

శా. సారాచారులఁ బండితోత్తములు నాస్థానంబునం
జేర్చి తత్, స్వారస్యార్థనిబద్ధనవ్యకవితాసంపత్తి
నాలింపఁగా, నేరాజైనను బూనఁ డాంధ్రకవితా
హేలావతీవైభవ, శ్రీరమ్యంబు లదృశ్య మా
టరుదె హరి సర్వ... 64

శా. పేరుంగైకొన నెంచి మేటికవులం బిల్పించి యా
స్థానమం, దారూఢంబుగఁ జేర్చి కబ్బముల
వ్రాయం బంచి పోనాడుభూ, దారుల్ పండిత
పక్షపాతు లోకొ నిత్యస్వైరసంచారభూ,దార
ప్రాయులుగాఁ దలంప నగుగాదా సర్వ... 65

శా. పారావారపరీతభూవలయముం బాలించి సత్కీ
ర్తివి,స్తారుల్ తొల్లిటిధారుణీశ్వరులు వీసంబేని
గొంపోయిరే, తారుణ్యంబును రాజ్యవిస్తృ
తియు నిత్యంబంచు దుర్వారగ, ర్వారూఢా
త్మకు లెంతు రిద్ధి తగవౌనే? సర్వ... 66

మ. ఘనదుర్దాంతవయోవిజృంభణమునన్ గర్వించి క
న్పట్టుకాం,తను బోనాడక యొట్టులోగలిసి తత్త

ద్వ్యాధిపీడాదిసం,జనితక్లేశభలం గుందుజాల్ముం
డు ప్రపంచద్రోహి యై యేన యశ్యావననిందాక
వినంచు నుబ్బునెద దేవా! సర్వ... 67

మ. పరకాంతావిముఖుండనంచు సభలన్ వాక్రు
చ్చి కబ్బంబులన్, బరుకన్ వచ్చును గాని శక్య
మొకో గ్రామక్రోడదుస్తాంససం,కరనానావిధ భ
క్ష్యభోజ్యనిచయగ్రాసావలేపాత్ముం డౌ, నరుం
డన్నట్టుల నిర్వహింప గుణధన్యా సర్వ... 68

మ. అటవీమధ్యములం జరించుచుం బ్రపంచాతీతు
లై మోక్షులం,పటు లై యున్న మహామునీశ్వ
రులె భామాదర్శనభ్రాంతు లై, విటచూడామ
ణులై చరించి రన మాధ్వీమాంసమద్యాశనో,
త్కటమత్తాత్ములు కామ మాపుటలు కద్దా సర్వ.

మ. కవినైయెనంత ఫలంబె యన్యకవిరాట్కావ్యార్థ
చౌర్యక్రియా, కవితాదూరుఁడు కావలెం గద
మహీకాంతుండు నైనంతనే, యవునే పౌరజన
శ్రమాహరణ నిత్యౌదార్యకార్యక్రియా, స్తవనీ
యాత్ముఁడు కావలెం గద రమేశా సర్వ... 70

శా. ఎన్నండో యొనరించినట్టి సుకృతంబే తేని
గావించె; ని, ఖ్డైన్నో పాపము లాచరించునెడ
ముందేపాట్లు కానున్నవో, యెన్నాళ్లాయమ

లోకవాస మగునో యేజన్మ రానున్నదో,
అన్నా! యే నృపుఁడైన నెంచఁడిది మేలా సర్వ...

మ. తరుణీపీనకుచద్వయీనిహితహస్తద్వంద్వుఁ డై
కామినీ, స్మరణానందసుఖాభిరాముఁడయి సంసా
రేచ్ఛ వర్తించు కా,తరుఁడైనన్ దృటిసేవు నిన్ను
మదిలో ధ్యానించుచో మోక్షము, స్థిరభాగ్యం
బుల నొందఁగాఁ గలుగుఁ గాదే సర్వ... 72

మ. వితతక్రూరనృపాలసేవనము గావింపంగనేలా?దు
రా,గతదుర్వృత్తులయందు లోఁబడి మెలంగన్
బోవనేలా? జగ,త్పతినిం గొల్చినచో తరించెదవు
లేదా "ఆయురన్నం ప్రయచ్ఛతి" యంచున్
బుధులాడి రిద్ది నిజ మీశా సర్వ... 73

మ. తనుదూషించినఁ గ్రమ్మఱన్ దెగడు కాఠిన్యంబు
తన్నెవ్వారై, నను భూషించిన నుబ్బు దుర్నయ
ము తన్ గాదన్న రోసంబు గై, కొను దుష్టత్వము
లేని మానవుఁడె యోగ్యుం డట్టియోగత్వమె,
వ్వనియందుం గల దాతఁ డీవొకటె దేవా
సర్వ...

శా. తారుణ్యంబు గలంతకాలము సమస్తప్రాణిసం
తానవి,స్తారంబై తగునీజగంబు నొగి నిత్యంబంచు
భావించితిం, జేరన్ వచ్చెను వార్ధకం బిపుడు

నాచిత్తంబు సర్వంబు మి,థ్యారంగంబని యెంచె
భ్రాంతి విడె దేవా సర్వ... 75
శా. ఏవో కొన్నికొలంత లున్నయెడ నేనెట్లవ్వి సం
పూర్ణముం, గావింపంగలవాఁడనంచు వగచున్
గర్మంబు బాగుండి సు,శ్రీవిశ్రాంతి లభించెనేని
సుఖముల్ చేకూరెనంచుబ్బ నీ,సేవల్ చేయు
టలెప్పుడీనరునకున్ శ్రీ సర్వ... 76
మ. మతముల్ సర్వము నీమహాత్త్వమును సంభా
వించి బోధించు స, ద్గతి నీవొక్కఁడవే ప్రదాత
వని లోకంబెల్ల వాక్రుచ్చునా, వ్రతతుల్ నిద్దె
లుపన్ బరస్పరవిభేదంబూని వర్తించు నే, వెత
ముం గైకొనఁజాలుదున్ విగతగర్వీ సర్వ...77
శా. దీనత్రాణపరాయణుండవు జగద్ధేయప్రభావై
భవ, శ్రీసీరంధ్రిదిగంతరుండ వగునిన్ జింతించి
ధ్యానింపఁగాఁ, బోనుంబోను నశక్తి పెచ్చరి
లునో పోరామి చేకూరునో, గానన్ నేఁడె
స్మరింతుఁ గావు మకలంకా సర్వ... 78
శా. క్రీడారంగము నీకు లోకము మహాకీలాలవా
రాశినీ, రాడంగూచ్చసరోవరంబు పటుసత్వా
కీర్ణఘోరాటవుల్, వీడంజాలనినిష్కుటంబులు
నభోవీథిస్ఫుశైచైత్యలముల్, మేడల్ నీకగు
నెట్లు గందు నిను స్వామీ సర్వ... 79

శా. కుక్షింభోషణసల్పుఁగాఁ దలఁచి పెక్కుల్ దౌష్ట్యములు సల్పి యే, రాక్షేపించిన సిగ్గునొందక ధనంబన్నంత నాశించుపా, పక్షుణ్ణాత్ములు చూచువారలకుఁ దత్త్వజ్ఞానుల ట్లుందు రీ, శిక్షాపాత్రుల కేది నీతి పరవాసీ సర్వ... 80

శా. సహ్యాసహ్యవిచారశూన్యు లయి నీచద్రవ్యలాభార్థులై, బాహ్యాడంబరులైనదుర్జనులు పాపంబన్న లజ్జింప రీ, యేహ్యాస్వాంతుల నేల భూతములపై సృష్టించితో? నీతలం, బూహ్యం బెట్లగు నస్మదాదులకు వేల్పా! సర్వ... 81

మ. పరిచర్యాభరముల్ సహించి, పరభూపశ్రేణినింగొల్చి సం, సరణంబుం గడుపంగ నేరని దురాచారుండు నిన్నుం బరా, త్పరు నర్థించి దురంతబంధముల నుత్పాటింప యత్నింపఁ డీ, నరజన్మంబు తరించు టెట్లిఁక సనన్యా సర్వ... 82

మ. హరియే దైవమటంచు నొక్కరుఁడు పుణ్యస్థాన సందర్శన, స్మరణంబే యపవర్గమంచు నొకఁడీసంసారమే మోక్షము,స్థిరకళ్యాణమయం బటంచువచియించెన్ వేఱొకం డీపర,స్పరవైరుధ్యము దిద్దు టెట్టులగు దేవా సర్వ... 83

శా. కాలక్రూరదురంతకాసర మహాఘంటారవంబుల్ శ్రవః, పాళిన్ భిన్నము చేయుచో నిను స్మరిం

పఁ నేర్తునో నేరనో, కాలాసన్నము గాక
ముందు మదిలోఁ గాంతించువిజ్ఞానల,క్ష్మీలాభం
బౌనగూర్పుమయ్య గుణరాశీ సర్వ... 84

శా. సేవాధర్మము లేనెఱుంగ నిను బూజింపంగ
లేకుంటి న, ద్భావావేశము లేదు సుంతయు దరి
ద్రక్షోభచేతఁ మనీ,షావిశ్రాంతి నశించె వ్యర్థ
ముగ నాజన్మంబు చేటయ్యె నఁ, గావం జూ
తువా! వీడెదో సుగుణగణ్యా సర్వ... 85

శా. తారుణ్యంబు గతించె, వార్ధకము చెంతఁ జేరె
నెమ్మేన దు, ర్వారవ్యాధులు కాచియుండెను
పటుత్వం బెల్ల వమ్మయ్యె నీ, కారుణ్యంబును
గోరు కాలమిది నఁ గాపాడెదో వీడెదో, లే
రెవ్వారలు దిక్కు సర్వసురమౌళీ సర్వ... 86

మ. పరసేవాకరణశ్లథంబయిన భావంబెట్లు నీనామ
సం, స్మరణానందము నొందనేర్చు; కలుషాచార
ప్రచారంబులఁ, బరుగుల్ పెట్టుచు నున్నజీవి
తము నీపాదాంబుజాతద్వయీ, పరిచర్యావిధి
నెట్లు ధన్యమగు దేవా సర్వ... 87

మ. తినుబండారము లెమ్మటంచు నిసువుల్ దివ్యాం
బరశ్రేణికై, వనితారత్నము గ్రంథసంతతి కభి
ప్రాయార్థమై స్నేహితుల్, ధనసంపాదనకై

దురాశయును సంతాపజ్వరజ్వాలలం, దనిశం
బుఁ దహియించు సత్కవుల నీశా సర్వ...88
మ. కవితాకాంతకు బుద్ధి భూషకు సమగ్రంబైన
యూహాదివై, భవముల్ కావ్యరసప్రపంచము
నకుం బ్రాణంబు సంసారసం,భవకష్టార్థము మేనొ
సంగిన కళాపారంగతుం డెట్లు నీ, స్తవముఁ
జేయఁగలాఁడు తీరికెగ శ్రీశా సర్వ... 89
మ. శ్రుతపాండిత్యముతో నిను దెలియ నెచ్చో
శక్యమౌనే? సమం,చితవిజ్ఞానముచేత నీప్రతిభ
చర్చింపంగ సాధ్యంబె? శా,స్త్రతతుల్ తెల్పెడి
త్రోవలం జనక నీశాంతస్వరూపంబు హృ, ద్గత
ముం జేయననుగ్రహింపవె యనింద్యా సర్వ...
మ. గతకాలంబు సుఖంబుగా జరిగె; నింకఁ మీఁ
దికాలంబునఁ, బ్రతుకేరీతి శ్రమాకులం
బగునో; నిర్బంధాకరంబైన సం,సృతి నన్నెట్లు
దురంతదుస్సహతరార్తిఁ గాల్చునో యంచు
నా,మతిచాంచల్యమునొందె దిద్దుటకు రమ్మా
సర్వ... 91
మ. కలలోఁ గాంచినవెల్ల సత్యసరణుల్ కానట్లు
సంసారసం, కుల మైహికమెల్ల కల్లయని
యొక్కొండైన విజ్ఞానిలో, దలపోయఁడు
వివేకులే కలుషసంతానంబు నార్జించుచో,

తులువల్ మోక్షము నొందఁగాఁ గలరె
యెందున్ సర్వ... 92

మ. పరకాంతం గనినంతఁ గాముకుఁడుదుర్వ్యాపార
చింతాపరం, పరలం దేలుచునుండు గాని యొద
సౌభ్రాతృస్వభావైకవి, స్ఫురితుండై నిజసోదరీ
మణిగ నెచ్చోఁ జూడఁ డీపాపి సో, దరులుం
దల్లియు స్త్రీలు గారొ తెలివొందన్ సర్వ...

మ. తరుణీరూపముమాతృభావ మలరన్ ధ్యానించు
టన్ ఘోరసం,సరణాంభోనిధికంటియంటని గ
తిన్ సర్వత్ర వర్తించుటల్, నరుఁ డెవ్వం డొన
రించుచుండు నతఁడే నారాయణుం డాతఁడే, పర
మాత్ముం డని చెప్పఁగాఁ దగును దేవా సర్వ.

శా. తారుణ్యంబును బూర్తిగా నితరకాంతాదూరుఁ
డై పుచ్ఛి ని,స్సారంబై తగునైహికావళి యొ
డన్ సంసర్గముల్ మాని యా,శారోషాదిపరా
ఙ్ముఖుం డయిన సౌజన్యాత్మకన్ సన్నులం, జేరం
గాదె ప్రపంచమెల్ల గుణరాశీ సర్వ... 95

మ. మహనీయుల్ కవిసార్వభౌములు సుధామాధు
ర్య వాక్ప్రాగధూ,ర్వహానానార్థకవిత్వమాలికల
చే రంజిల్లఁగాఁ జేయు నీ, మహితోరస్థలి
దోషదూషితవచోమాలాదికం బుంచు న్యాయ

హామున్ నైచి కృతార్థుఁ జేయఁగదవయ్యా
సర్వ... 96

మ. గళసంస్తంభితమై కఫంబు హృదయోత్కంపంబు
గావించుచో, తలభారంబయి కంపమొందునెడ
లన్ ధాతువ్రజంబెల్ల సంకులముం బొందుత
ఱిన్ భవత్ప్రీతిభఁ బేర్కొ నేర్తునో నేర్వనో,
తలఁతున్ వేఱొకమారు నేఁడు దయరాదా
సర్వ... 97

శా. ఏరూపంబున నున్నవాఁడవని యూహింపంగ
నేర్తున్ మత్తే, పేరం బిల్చెద నెందు నుందువ
నుచుం బేర్కొందు నెందేఁగుదున్, దారాపుత్ర
దురీషణావృతదురంతక్రూరసంసారచిం, తారంగ
స్థలి దాఁటుటెట్లు పరమాత్మా సర్వ... 98

మ. నిగమార్థంబు లెఱుంగ, వ్యాసముఖులౌ నిర్వా
ణవేత్తల్ పురాణగణంబందు లిఖించినట్టి విష
యాంతర్భావముల్ చూడలే, దగచాట్లం బడు
జ్ఞానశూన్యుఁడను నే నాత్మార్పణం బెట్లు చే,
యఁగ నేర్తున్ దరియించు టెట్లు పరమేశా
సర్వ... 99

శా. ప్రాచీనంబగు నార్షభావచుది దుర్వ్యాఖ్యాన
సంపత్తిచే, నీచస్థానము నొందె; సాంస్కృతిక
వాణీవైభవశ్రీల న, ర్వాచీనుల్ గ్రహియింప

కుండి రెటు తత్త్వజ్ఞానసంపాదన, వ్యాచిక్రిం
సకుఁ బూనుకోఁగలను దేవా సర్వ... 100

మ. కలికాలం బిదిగాన మానవులకుం గాలంబు
స్వల్పంబు నీ, చులపొందే లభియించు సజ్జనుల
గోష్ఠుల్ కల్గ వె ట్లీవ్యథా, కులసంసారపయో
ధి దాఁటనగునో క్రూరారిషట్కంబు నే, లలి
వంచింపఁగ నౌనొ తోఁచదె యనల్పా సర్వ...

మ. మునుముందెప్పుడొ భక్తియోగకలనంబుంబూన
నేనంచు న్మానసమం దెంచితిగాని యెప్పటికి
నేమార్పౌనొ, యీనాఁడె నీ, యనుగుంబిడ్డ
ను నన్నుఁ గావుమనుచుం బ్రార్థింపఁ బ్రాల్మాలితిఁ,
చనె నజ్ఞానము బ్రోవరావె పరమేశా సర్వ...

మ. గ్రహతారాదులు దిక్కులాకసమువకాణించు
నీతేజ మ్మన్యహమ్ముఁ సర్వము నీయధీనమని
శాస్త్రార్థంబు బోధించు నీమహనీయత్వ మెఱిం
గి విస్మృతమహామాయాప్రపంచంబులో, విహ
రించం దొరకొంటి నన్నరయ లేవే సర్వ...

మ. తనువో చంచలమం చెఱుంగుదును, గాంతా
వ్రాతసంపర్కముఁ, ఘనవిజ్ఞానహరంబు గాఁ దెలి
యుదుఁ గర్మానుబంధంబు లే, జననప్రాప్తికి మూ
లకారణముగాఁ జర్చింతునే గాని న్మానసముఁ
నీపయి నిల్ప నేరఁ గనుఁగొమ్మా సర్వ... 104

మ. కవితాకల్పనముల్ రసప్రచురశృంగార ప్రబం
ధంబులుర్, నవభావాకరనాటకాది కములుర్
నాదృక్పథంబందు నుత్సవముంగూర్చును గాని
మోక్షమహితార్థగ్రంథసంబంధముల్, చవిగా
వెట్లు తరింపఁగాఁ గలనో యీశా సర్వ... 105

శా. ఈదేహం బొగి పంచభూతమయ మెందేవేళనో
తూలుమ, ర్యాదాలేశమె నిల్చు శాశ్వతముగా
నర్థంబులుం జుట్టముల్, పాదుంజీవము బాసినట్టి
యెడఁ దోడ్పాటెందుఁగాఁ బోరు తృష్ణాదైన్యం
బదియేల జీవికి ననన్యా సర్వ... 106

శా. ఆంద్రంబిడ్డల నెంత దన్పినను మేలా? లేదు
సుంతేనిఁ బ్రోయాంద్రర్ నిత్యము గూడినర్
వలపునిప్పావంతయే నారదె, వ్వాంద్రం గొల్చినఁ
గాని సంసరణదుర్భారంబు పోకార దో, తండ్రీ!
నీవాకరుండె దిక్కు దయలేదా సర్వ... 107

మ. పరితః పుష్పితకేళికావనులు భావవ్యక్తకావ్యం
బులుర్, సరసాలాపవినోదవర్తనములుర్ సర్వం
సహాభాగసం, చరణంబుర్ విడనాడఁ జాలని
మనుష్యశ్రేణి వైరాగ్యనిష్ఠురదీక్షావిధ మెవ్వి
ధిం బడయనేర్చుర్ సర్వ... 108

మ. బ్రతుకా యన్యజనావలంబము శరీరంబా రు
జాభూమి, స్వార్జితమూ నాస్తి సహాయబంధు

హితులా సర్వత్రపూజ్యంబు నా,గతి ముందెట్లు
లమాఱునో యనుచు శోకం బందునేకాని పం,
డితుఁ డైనన్ విడలేఁడు సంసృతిని తండ్రీ! సర్వ.

మ. గతిలేకుండిన బిచ్చమెత్తుఁ దనకుం గర్జంబు
లేకున్నచో, మతిశూన్యుండయి యన్యగేహ
ములలో మాపుల్ పవళ్లుండు నే, చతురుండై
నను మిథ్య సర్వమనుచుం జర్చించి నిష్ఠాగరిష్ఠ
త నార్జింపఁ దలంపఁ డేమనెద నీశా సర్వ... 110

మ. వినవచ్చెన్ యమధర్మరాజతురగద్వట్కాంఠఘం
టాఘణం, ఘననావంబులు కంఠసంకలితమై కా
సప్రసారంబు నెన్కొనె నీవే శరణంబు నాకనిన
నీకుం గూర్మికాఁబోవ దీ,తనువున్నప్పుడె నిన్ స్మ
రింపవలె గాదా సర్వ... 111

మ. కలుషాచారులు దంభవర్తనులు లోకంబెల్ల
వంచించుచేష్టలు దర్శించి దదీయవర్తనముల్ లన్
ఛద్మంబులం గేరి నే, నెలమిన్ వ్రాసితిఁ గొన్ని
పద్యములు నీకీనూత్నపద్యంబు లు,జ్జ్వలసమ్మో
దకరంబులంచు జగదీశా సర్వ... 112

మ. పరసేవాజనితవ్యథాభరము సైపన్ లేక యస్మ
ద్హృదం, తరసంతాపము వెళ్లఁబుచ్చుటకుఁ బద్య
వ్రాతముం గూర్చి నీ, చరణాబ్జంబులచెంత

నుంచితిని దాస్యశోభవిచ్ఛేదనం,బు రహిం
గూర్చవె పాఠకాళికి స్వయంభూ సర్వ... 113

మ. పదిరెండేడుల క్రింద నీకృతి సమాప్తం బయ్యె;
నిద్దాన డెబ్బదిపద్యంబులు పత్రికాంతరమునన్
బ్రవ్యక్తమై రాజిలెన్, దుదిపద్యంబులు గొన్ని
మిత్రుఁ డొకఁ డెందో పాఱవేయంగ నల్వదిప
ద్యంబుల వ్రాసితిన్ మరల దేవా సర్వ...114

శా. మారీస్ఫోటకరోగదూర మగుచున్ మాతృత్వ
మాభాగముల్, పేరుం బెంపును గాంచుఁ గాంత
కవితాబింబోష్ఠి లీలాగతుల్, శ్రీరమ్యంబుగ
రాట్సభాంతరములన్ జెన్నొందుతన్ సత్కృపి,
స్వైరవ్యాప్తికి హేతుభూత మగు తేవన్ సర్వ
లోకేశ్వరా. 115

చెన్నపురి: 'వావిళ్ల' ప్రెస్సున ముద్రితము.

ఆంధ్ర గ్రంథములు.

పద్యకావ్యము.

	ప్రతి 1-కి రూ.	అ.
అచ్చతెనుఁగురామాయణము, శుద్ధప్రతి ...	1	4
డిటో కాలికోబైండు ...	1	10
అడవిమల్లెలు, ఎనమండ్ర నారాయణమూర్తిగారిది	0	8
అధ్యాత్మరామాయణము, క్రొత్తకూర్పు ...	1	8
అనంతునిఛందోదర్పణము ...	0	14
అనిరుద్ధచరిత్రము, కనుపర్తి అబ్బయామాత్యప్రణీతము	0	8
అప్పకవీయము, శ్రీగిడుగు రామమూర్తిపంతులుగారి విమర్శతో నున్నది ...	2	8
అంబరీషోపాఖ్యానము, సటీక (భాగవతము)	0	4
ఆంజనేయదండకము, హనుమద్దండకము ...	0	2
ఆంధ్రభాగవతము, పోతనామాత్యప్రణీతము, ఇదివఱకు ముద్రితమైన ప్రతులకన్న అన్నివిధముల బాగుగనున్నది ...	5	8
,, అత్యుత్తమప్రతి, రెండుసంపుటములు	7	8
,, 3 సంపుటములు ...	9	0
శ్రీమదాంధ్రభారతము, పద్యకావ్యము:—		
7 సంపుటముల ప్రతి ...	14	0
3 సంపుటముల ప్రతి ...	13	0

	ప్రతి 1-కి రూ.	అ.
ఆదిసభాపర్వములుగల సంపుటము ...	2	0
ఆరణ్యపర్వము ...	2	0
విరాటోద్యోగపర్వములు ...	2	0
భీష్మద్రోణపర్వములు ...	2	0
కర్ణశల్యసౌప్తిక స్త్రీపర్వములు ...	2	0
శాంతిపర్వము ...	2	0
ఆనుశాసనిక, అశ్వమేధ, ఆశ్రమవాస, మౌసల, మహాప్రస్థానిక, స్వర్గారోహణపర్వములుగల సంపుటము	2	0
ఆదిపంచకము, ఒకటేసంపుటము ...	5	8
యుద్ధపంచకము స్త్రీపర్వము ...	3	13
శాంతిసప్తకము ...	3	12
ఆదిపర్వము మాత్రము, పెద్దచ్చు, ఒన్నసైజు	1	8
ఆంధ్రభారత విమర్శనము, మల్లాదిసూర్యనారాయణశాస్త్రి ...	0	8
ఆనందరంగరాట్ఛందము, కాలికోబైండు ...	1	8
ఆంధ్రశ్రీమద్రామాయణము, కావ్యతీర్థ శ్రీజనమంచి శేషాద్రిశర్మకృతము, 3 సంపుటములు ...	12	0
డిటో 7 సంపుటములు ...	14	0
ఆంధ్రబ్రహ్మాండపురాణము ...	5	0
ఆంధ్రలలితోపాఖ్యానము ...	1	8
ఆంధ్రభాషాభూషణము ...	0	2
ఆంధ్రభాషార్ణవము, అట్టబైండు ...	0	12
,, కాలికోబైండు ...	1	2
ఆంధ్రనామసంగ్రహము, ఆంధ్రనామశేషము, సాంబనిఘంటువు, టీకానుక్రమణికాసహా ...	0	12
డిటో కాలికోబైండు ...	1	0

	ప్రతి 1-కి రూ.	ఆ
ఆంధ్రచంద్రాలోకము, సటీక ...	0	8
కవిసంశయవిచ్ఛేదము, అడిదము సూరకవిది ...	0	6
ఉత్తరరామాయణము, కంకంటి పాపరాజ ప్రణీతము, చక్కని కూర్పు, గిల్టుబైండు ...	2	0
ఉత్తరహరివంశము, నాచనసోమనాథకృతము	1	8
కవికర్ణరసాయనము, (మాంధాతచరిత్ర) ...	1	8
డిటో మేలుప్రతి, కాలికోబైండు ...	1	14
కళాపూర్ణోదయము, దళసరి కాగితములు ...	2	4
కాశీఖండము, చక్కని క్రొత్తకూర్పు ...	1	8
డిటో కాలికోబైండు ...	1	12
కుచేలోపాఖ్యానము, సటీక, (భాగవతము) ...	0	4
డిటో గట్టుప్రభ్వృతము ...	0	6
కృష్ణరాయవిజయము, కుమారధూర్జటికృతము ...	0	8
గజేంద్రమోక్షము, సటీక, చక్కనికూర్పు ...	0	6
డిటో కాలికోబైండు ...	0	8
గద్యపద్యసంగ్రహము ...	0	10
గోపీనాథరామాయణము 2 సంపుటములు, శ్రీమద్రామాయణమునకు సరియైనపద్యము, కవనము మిక్కిలి సొంపు; పీఠిక అతివిపులము ...	7	8
గరుడాచలము, యక్షగానము, పెద్దచ్చు ...	0	2
చాటుపద్యమణిమంజరి, క్రొత్తకూర్పు, ప్రథమభాగము	1	4
డిటో రెండవభాగము, సాధారణప్రతి ...	1	6
డిటో మేలుప్రతి, గ్లేజు కాకితములది ...	1	10
చెన్నబసవపురాణము, పావకవికృతము ...	1	2
జైమినిభారతము, అశ్వమేధపర్వము ...	1	0
డిటో కాలికోబైండు ...	1	6

		రూ.	అ.
		ప్రతి 1-కి రూ.	అ.
ఛందోదర్పణము (అనంతునిఛందము)	...	0	14
తెనుఁగుసమస్యలు	...	0	2
దశకుమారచరిత్రము, పద్యకావ్యము, కేతనకవికృతము, చక్కనిప్రతి	...	1	8
డిటో కాలికోబైండు	...	1	12
దశావతారచరిత్ర, నూతనముద్రితము	...	2	6
దశరాపద్యములు	...	0	2
నరసభూపాలీయము, అట్టబైండు	...	0	10
నలోపాఖ్యానము, సటీక, చిన్నసైజు	...	0	6
నలచరిత్ర, ద్విపద	...	0	14
నిర్వచనోత్తరరామాయణము, మేలుప్రతి	...	1	0
నీతిపద్యసంగ్రహము, సటిప్పణము	...	0	4
నిరంకుశోపాఖ్యానము, రుద్రకవికృతము	...	0	6
నీలాసుందరీపరిణయము, కూచిమంచి తిమ్మకవికృతము		0	1
డిటో కాలికోబైండు	...	0	8
నృసింహపురాణము, ఎఱ్ఱాప్రగ్గడ, క్రొత్తకూర్పు		1	0
డిటో కాలికోబైండు	...	1	6
పంచతంత్రము, నారాయణకవికృతము	...	0	12
డిటో కాలికోబైండు	...	1	2
పంచతంత్రము, వేంకటనాథరాజకృతము	...	1	4
డిటో కాలికోబైండు	...	1	10
ప్రబంధరత్నావళి	...	1	8
ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము, క్రొత్తకూర్పు	...	0	10
డిటో కాలికోబైండు	...	0	14
పారిజాతాపహరణము, చిన్నసైజు, క్రొత్తకూర్పు		0	8
బసవపురాణము, పిడుపర్తిసోమనాథప్రణీతము		2	4

	రూ.	అ.
బ్రహ్మోత్తరఖండము	1	0
భిల్హణీయము,	0	8
భాస్కరరామాయణము, ... క్రొత్తకూర్పు	4	0
భోజరాజీయము, అనంతామాత్యకృతము ...	1	2
భోగినీదండకము ...	0	1
మనుచరిత్ర, సటీక, వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రిగారి వ్యాఖ్యానముతో చిన్నసైజున మేలుకాకితముల మీద స్ఫుటమైన అక్షరములతో చక్కగ ముద్రించియున్నారము ...	2	0
మార్కండేయపురాణము, మారనకృతము ...	1	12
డిటో కాలికోబైండు ...	2	2
మానాన్నాళ్లముచ్చట, వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రి	0	4
మొల్లరామాయణము, చిన్నసైజు, పెద్దక్షరములు	0	10
రసికజనమనోభిరామము ...	0	12
డిటో కాలికోబైండు ...	1	0
రంగనాథరామాయణము, ద్విపద, క్రొత్తకూర్పు	2	8
డిటో మేలుప్రతి ...	3	0
రంగరాయచరిత్రము, దిట్టకవి నారాయణకవి	0	8
డిటో కాలికోబైండు ...	0	12
రత్నపరీక్ష, సాంధ్రతాత్పర్యము ...	0	8
రాఘవపాండవీయము, సటీక, చక్కనికూర్పు	2	0
రాజయోగసారము, ద్విపద ...	0	3
రాజశేఖరవిలాసము ...	0	4
,, కాలికోబైండు ...	0	12
రామరాజీయము, చక్కనిప్రతి ...	0	12

ప్రతి 1-కి రూ.

రామాభ్యుదయము	...	
డిటో కాలికో బైండు	...	1
రుక్మిణీకల్యాణము, సటీక, చక్కని ప్రతి	...	0
,, కాలికో బైండు	...	0
రుక్మిణీపరిణయము, శుద్ధప్రతి	...	0
డిటో కాలికో బైండు	...	0
రుక్మాంగదచరిత్ర, ఏకాదశీమాహాత్మ్యము	...	0
,, కాలికో బైండు	...	0
లంకావిజయము, (రావణదమ్మీయము), సటీక, పిండి ప్రోలు లక్ష్మణకవికృతము	...	1
,, కాలికో బైండు	...	1
వసుచరిత్ర, సటీక, అనేకనూతనాంశములుగల చక్కని క్రొత్తకూర్పు	...	1
వసుచరిత్ర విమర్శనము, శ్రీ విససీతారామస్వామి శాస్త్రికృతము, అత్యద్భుతములగు క్రొత్తవిషయము లనేకము లిందుగలవు	...	1
వసిష్ఠజనకసంవాదము	...	1
వాసిష్ఠరామాయణము, ద్విపద, తరిగొండ వెంకమ్మది		1
విక్రమార్కచరిత్ర, జక్కనకవిప్రణీతము	...	1
డిటో కాలికో బైండు	...	1
విజయవిలాసము, చేమకూర వేంకటకవికృతము		0
డిటో కాలికో బైండు	...	0
విదురనీతి, సటీక, ఆంధ్రభారతములోనిది	...	0

విశ్వవిద్యాలయ
వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్,
ముద్రాలయం 292, ఎస్ప్లనేడ్, చెన్నపురి.